

KUVAILULEHTI**Suunnittelualueen nimi****18241 - Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma**

Suunnitelman tila	Työn alla	
Suunnitelman laatija	#Rannikko, LP (2018-2023)	
Suunnitelman vahvistaja tai hyväksyjä		
Lähetetty lausunolle		
Hyväksytty		
Vahvistettu		
LAC kestävyden seuranta ja nimi	X	Saaristomeren kansallispuisto
Julkisuus	HUOM! Lomakkeelta "Liite 2 Lajisto" on jätetty pois JulKL 621/1999 24 § 1 mom. kohdan 14 mukaan salassa pidettävä aineisto.	
Lisätiedot	Projektipäällikkö: Anna Arnkil (AH) 1.11.2020-14.8.2022, Martina Reinikainen (AH) 14.8.2022-15.10.2023, Anna Arnkil (LKS) 16.10.2023-31.5.2024. Muu projektiryhmä: LKS: Arnkil Anna, Arponen Heidi, Mussaari Maija, Tuovinen Tapani, Vösa Roland LVM: Lehtonen Laura ja LöfrothTrygve (10/2022 asti), Forsström Sanja 10/2022 alkaen, ERÄ: Andersson Simon. Projektiryhmää on luotsannut Annukka Rasinmäki. HKS-raportin koontiin ovat osallistuneet projektiryhmän lisäksi: Honkanen Veijo, Jaskari Markus, Kolehmainen Kimmo, Leikas Päivi, Malmberg Sampsa, Kypärä Timo, Kyrö Kukka, Rasinmäki Annukka ja Tainio Esko Kartat: Hoikkala Joonas, Määttä Jyrki, Turkia Tytti, Vesterbacka Raisa Hanke: CoastNet LIFE (LIFE17 NAT/FI/000554). Virkistyskäytön kestävyden arviointi (LAC): Pälvimäki Päivi (Coastal Bootcamp -hanke), Wennström Carina ja projektiryhmä. Saaristomeren kansallispuiston ja Seilin saariston luonnonsuojelualueen järjestyssääntöjen laadinta: Raisa Vesterbacka, Annukka Rasinmäki ja projektiryhmä Saaristomeren alueen hoito- ja käyttösuunnitelman yhteistyöryhmään nimetyt edustajat: - Kemiönsaaren kunta: elinkeinojohtaja Erik Lund - Naantalın kaupunki: viestintä- ja kehittämisspäällikkö Tiina Rinne-Kylänpää / luontoasioiden suunnittelun yhteistyöhenkilö ympäristöpäällikkö Saija Kajala. - Paraisten kaupunki: matkailupäällikkö Benjamin Donner / Viveca Smeds-Aalto - Saaristomeren biosfäärialue: biosfäärialueen koordinaattori Katja Bonnevier - Varsinais-Suomen ELY-keskus, ympäristöyksikkö: Leena Lehtomaa ja Jens Skog - Varsinais-Suomen ELY-keskus, kalatalousyksikkö: kalastusmestari Paavo Suominen / kalastusbiologi Leena Rannikko - Varsinais-Suomen liitto: erikoissuunnittelija Timo Juvonen / kehittämisspäällikkö Malla Rannikko-Laine	
Muodostaja	METSAlraisave	11.11.2020 15.47.28
Viimeisin päivittäjä	METSAlannaar	14.5.2024 13.51.16
Asianhallinta	HUOM! Alueen laajuuden takia on tärkeää, että kaikki suunnitelman liitteet huomioidaan suunnitelmaa läpikäydessä ja toteuttaessa! MH 9435/2022 (Assi: MH 6098/2020 Saaristomeren alueen hoito- ja käyttösuunnitelma)	
Verkkajulkaisu		

Suunnittelualan nimi**18241 - Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma****Tiivistelmä****SUUNNITTELUALUE**

Hoito- ja käyttösuunnitelma on maankäytön pitkän aikavälin strateginen suunnitelma ja linjaus, jossa sovitaan yhteen alueen luonnonsuojelun, alueen virkistyskäytön ja muun käytön tavoitteet. Hoito- ja käyttösuunnitelma on 10–15 vuoden suunnitelma valtion hallinnassa oleville alueille Saaristomerellä, jotka sijoittuvat Paraisten, Kemiönsaaren ja Naantalinnon kunnan alueille. Suunnittelualueeseen kuuluu kansallispuiston lisäksi 13 valtion maille perustettua suojelualuetta ja 16 Natura-alueita, jotka menevät osin päällekkäin valtion suojelualueiden kanssa. Lisäksi alueeseen kuuluu valtion suojeluun varattuja alueita. Suunnittelualueeseen sisältyy 125 yksityistä luonnonsuojelualuetta ja 3 erityisesti suojeltavan lajin esiintymispaikkaa, mutta yksityismaiden ja -vesien osalta suunnitelma ei ole velvoittava. Suunnittelualan rajaus on tehty suojelualueilla esiintyvien luontotyyppien mukaan, jotka ovat alueelle tyypillisiä ja joihin sovelletaan samoja hoidon ja käytön periaatteita. Suunnittelualan 186 426 hehtaarin pinta-alasta lähes 95 % on vesialuetta. Valtion alueista suojelualueet kattavat suunnittelualueesta reilun 31 %, suojeluun varatut alueet 32 % ja muut alueet vajaa 36 %. Yksityismaiden suojelukohteet käsittävät suunnittelualueesta 1 %.

KESKEISET ARVOT

Suunnittelualan keskeiset arvot ovat Salpausselät, Saaristomeren uloin saaristo, saaristometsät, niittyverkosto, linnusto, poikkeuksellisen monipuolinen luontotyyppi- ja lajikimara, virkistyskäyttö, tutkimusmerkitys, ympäristökasvatus ja saariston paikalliskulttuuri. Alueen biologinen monimuotoisuus on Suomen olosuhteissa poikkeuksellisen suurta niin pinnan alla kuin päällä alueen lounaisen ja merellisen sijainnin, pienipiirteisen vaihtelevuuden, geologisen monimuotoisuuden, syvyyssvaihteluiden sekä maaperän kalkkipitoisuuden takia. Keskeisiin arvoihin kohdistuvat mahdolliset uhkat on käyty läpi ja pyritty tunnistamaan ne käyttömuodot ja toiminnot, joilla voi olla kielteisiä vaikutuksia alueen arvoihin. Suunnitelmassa on asetettu pidemmän aikavälin päämäärät ja lyhyemmän aikavälin tavoitteet sekä toimenpiteet uhkien torjumiseksi ja alueen kehittämiseksi.

PÄÄMÄÄRÄT

Päämäärä on kuvaus suojelun tai käyttöarvon toivotusta kehityksestä pitkällä aikavälillä. Päämäärät kuvaavat Metsähallituksen tahtotilaa suhteessa suunnittelualan arvoihin. Saaristomerellä päämääränä on suojella ja säilyttää alueen luontotyyppejä ja lajeja, turvata luonnon monimuotoisuutta luonnonhoidolla, vaalia ja säilyttää vähäisen ihmistoiminnan alueita, säilyttää kulttuuriperintökohteita sekä elävää saariston paikalliskulttuuria. Alueen matkailu- ja virkistyskäytön tulee olla kestävää, kävijöiden luontosuhdetta vahvistavaa, ja kaiken toiminnan luonnonsuojelun arvojen mukaista. Lisäksi Metsähallituksen suojelualueilla tekemän maastotyön tulee olla kestävää ja ilmastoviisasta sekä kustannustehokasta ja turvallista. Kehittämiskohteita ovat matkailullisen vetovoiman kasvattaminen ja luontomatkaillen paikallistaloudellisten vaikutusten lisääminen erityisesti Örön ja Jungfruskärin saarilla. Saaristotutkimusta kehitetään yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa.

VYÖHYKKEET

Suunnitelmassa on jaoteltu alueet kolmeen erilaiseen vyöhykkeeseen käyttötarkoitusten mukaan: retkeily- ja luontomatkailu-, syrjä- ja rajoitusvyöhyke. Saaristomeren kansallispuistossa on entuudestaan seitsemän liikkumisrajoitusaluetta, jotka on asetettu lajiston turvaamiseksi. Niiden rajauksia päivitettiin ajantasaiseen lajitietoon pohjatuen. Lisäksi suunnitelmassa esitetään kansallispuiston kolmea uutta rajoitusvyöhykettä ihmishäiriölle herkän lajiston suojelemiseksi. Seilin saariston luonnonsuojelualueelle esitetään kahta uutta liikkumisrajoitusaluetta. Rajoitusalueiden osuus koko suunnittelualan pinta-alasta on 7,7 %.

Retkeily- ja luontomatkailuvyöhykkeeseen ohjataan kävijöitä aktiivisesti opastuksella ja palvelurakenteilla. Sen pinta-ala kasvaa 67 hehtaarilla ja sen osuus on 0,5 % koko suunnittelualan pinta-alasta. Lisäykset pitävät sisällään Ölmos-Purunpään Kolauden rannan, Seilin pääsaaren ja Lehmäluodon sekä Pakinaisten saariston Pähkinäisen ja kansallispuistossa uudet telttailuun osoitetut saarikohteet (4 kpl) sekä olemassa olevien kansallispuistossa sijaitsevien telttailualueiden laajennukset. Kaikki retkeily- ja luontomatkailuvyöhykkeen kohteet ovat valtion hallinnassa. Niitä ympäröivät vesialueet ovat suunnitelmassa osoitettu johdonmukaisesti syrjävyöhykkeeseen, koska vesialueet ovat pääosin yhteis- tai yksityisomisteisia, mutta kohteiden lähellä veneliikenne voi ajoittain olla vilkasta. Suunnittelualueesta suurin osa (97,8 %) kuuluu syrjävyöhykkeeseen. Vyöhykkeelle ei ohjata aktiivisesti kävijöitä eikä rakenneta uutta palveluvarustusta ja se säilytetään mahdollisimman rauhallisena, luonnontilaisena ja erämaisena.

KESKEISET TOIMENPITEET

Päämääriin pääsemiseksi on asetettu lyhyemmän aikavälin tavoitteita, joita toteutetaan eri toimenpiteiden avulla. Toimenpiteiden toteutustapaa tarkennetaan tarvittaessa toimenpidesuunnitelmissa.

Luonnonhoidon osalta jatketaan ja kehitetään mm. perinnebiotooppien, lehdesniittyjen, jalopuiden, lehtojen, paahdeympäristöjen ja ranta- ja meriluontotyyppien sekä lajien hoitoa. Samalla hoidetaan ja ylläpidetään kulttuuriperintöä. Lisäksi jatketaan ja laajennetaan vieras- ja haittalajien poistoa ja pyyntiä. Lajien ja luontotyyppien sekä virkistyskäytön vaikutusten seuranta jatketaan ja kehitetään laajasti omana työnä ja yhteistyön avulla. Luonnonsuojelun sidosryhmäyhteistyötä vahvistetaan. Paikalliskulttuurin elävänä pysymistä edistetään mm. lupia sekä vuokra- ja käyttöoikeussopimuksia myöntämällä ja päivittämällä sekä parantamalla sidosryhmäyhteistyötä. Retkeily- ja matkailukäytön osalta on määritetty useita toimenpiteitä, joilla käyttöä pyritään Saaristomerellä kehittämään ja vastaamaan mahdolliseen kasvavaan kävijämäärään. Niitä ovat mm. matkailukäytön kehittäminen keskeisillä virkistyskäyttökohteilla ja muutokset autiotupiin, tauko- ja telttailupaikkoihin sekä reitteihin. Kansallispuiston nykyisiä telttailualueita laajennetaan ja neljä uutta telttailusaarta otetaan käyttöön. Tietoisuutta pyritään lisäämään niin meriluonnon kuin linnuston arvoalueista, rajoitusvyöhykkeistä ja saamaan suojelualan rajat eri karttapohjille näkyviksi. Alueelle laaditaan virkistyskäyttöä opastava saaristoetiketti.

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Suunnitelman ekologiset vaikutukset ovat valtavoittoisesti positiivisia; luonnonsuojelun toimenpiteet tähtäävät lajien ja luontotyyppien tilan säilyttämiseen ja parantamiseen niin saarilla kuin pinnan alla. Järjestyssääntöön otettavilla liikkumisrajoituksilla turvataan ihmishäiriölle herkkien lajien sekä uhanalaisten ja direktiivilajien suojelua.

Sosiaaliset vaikutukset kohdistuvat joko suoraan tai välillisesti paikalliskulttuurin ja keskeisten sidosryhmien kanssa tehtävän yhteistyön kautta niiden ylläpitoon ja säilyttämiseen sekä alueen matkailu- ja virkistyskäyttäjien saamiin hyötyihin. Taloudelliset vaikutukset kohdistuvat sekä Metsähallituksen omiin resursseihin että alueelle kertyviin taloudellisiin hyötyihin. Luontomatkailun kehittäminen yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa vaikuttaa käyntimääriin ja viipymiin, mikä vaikuttaa positiivisesti paikallistalouteen. Myös alueen kävijöiden kokemat hyvinvointi- ja terveysvaikutukset kasvavat matkailu- ja virkistyskäyttöpalvelujen monipuolistuessa.

Vyöhykejaolla, retkeilypalvelujen ylläpidolla ja lisäämisellä sekä asiakaslähtöisyydellä vastataan luontoarvojen säilyttämiseen mutta myös monipuolistuneen kävijäkunnan tarpeisiin.

Ympäristökasvatus ja viestintä ohjaavat kävijöitä vastuulliseen käyttöön lisäämällä tietoa ja ymmärrystä, jolloin luontoarvoihin kohdistuvat häiriöt, luvaton tulenteko, rajoitusalueiden noudattamatta jättäminen ja leiriytyminen sekä kuluminen voivat vähentyä.

Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelmasta on laadittu erillinen Natura-vaikutusten arviointi. Suunnitelman vaikutukset Natura 2000 -luontotyyppisiin sekä direktiivi- ja uhanalaisiin lajeihin ovat neutraaleja tai myönteisiä, eikä suunnitelma merkittävästi heikennä Natura 2000 -alueen suojeluperusteena olevien lajien ja luontotyyppien tilaa. Saaristomeren luonnonhoidon kokonaissuunnitelma laajentaa direktiiviluontotyyppien pinta-alaa ja parantaa niiden laatua sekä kasvattaa direktiivilajien populaatiokokoja. Virkistyskäytön vaikutukset Pakinaisten saariston ja Ölmös-Purunpään Natura-alueiden suojeluperusteisiin ovat hyvin lieviä. Seilin ja Saaristomeren osalta tunnistettiin vähäisiä paikallisia virkistyskäytön haitallisia vaikutuksia suojeluperusteluontotyyppisiin, mutta vaikutusten merkittävyys arvioidaan kokonaisuus huomioiden vähäiseksi. Seilissä ja Saaristomerellä on tarvetta huomioida harvinaisille, pienialaisille ja lajistollisesti arvokkaille luontotyypeille kohdistuva käytön lievä, mutta haitallinen vaikutus. Nykyisillä kävijämäärillä käytön vaikutukset ovat kuitenkin monin paikoin varsin maltillisia. Hoito- ja käyttösuunnitelmasta tehdään väliarviointi n. 5 vuoden päästä eli v. 2029. Toimenpiteiden toteutumista ja vaikuttavuutta seurataan mittarein sekä kestävän luontomatkailun (LAC) menetelmän avulla.

Hoito- ja käyttösuunnitelman on laatinut Metsähallituksen asiantuntijoista koostuva projektiryhmä. Lisäksi suunnitteluun on osallistunut myös muita Metsähallituksen luonnonsuojelun ja paikkatiedon asiantuntijoita.

Suunnitelma on laadittu osallistavaa suunnittelutapaa noudattaen yhteistyössä alueen eri toimijoiden kanssa. Apuna on toiminut alueen keskeisistä sidosryhmistä koostunut yhteistyöryhmä. Lisäksi suunnittelualueella on pidetty yleisö- ja teematilaisuuksia, järjestetty kahdenvälisiä neuvotteluja keskeisten sidosryhmien kanssa sekä toteutettu kaksi kohdennettua ja yksi avoin karttapohjainen kysely. Suunnittelusta on viestitetty internet-sivuilla, sosiaalisessa mediassa ja yksityisten suojelualueiden osakkaille lähetetyillä kirjeillä.

NYKYTILAN KUVAUS

1 Suunnittelualueen kuvaus ja suunnittelutilanne					
Selite	Lomakkeella luodaan yleiskuva suunnittelualueesta, maankäytön nykytilanteesta, kaavoituksesta ja muusta maankäytön suunnittelusta, saamelaiden kotiseutuasioista ja suunnittelutilanteesta. Lomake muodostaa perustan muiden jäljempänä seuraavien aiheiden käsittelylle. Kooste yksityisten luonnonsuojelualueiden rauhoitusmääräyksistä on esitetty liitteessä 1.				
Suunnittelualueen nimi	Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma	Pinta-ala (ha)	186 425,71		
		Josta vesialuetta (ha)	176 781,52		
Maakunta	Kunta				
Varsinais-Suomen maakunta	Naantali				
	Parainen				
	Kemiönsaari				
Suunnittelualueen yleiskuvas					
Saaristomeri on yksi maailman laajimmista saaristokokonaisuuksista. Suunnittelualueeseen kuuluu kansallispuiston lisäksi 13 valtion maille perustettua suojelualueita ja 16 Natura-alueita, jotka menevät osin päällekkäin valtion suojelualueiden kanssa ja osin niiden ulkopuolelle. Valtion suojeluun varatuista alueista suunnittelualueeseen kuuluvat Seilin Kirkkoniemi, Gyltön linnakkeesta etelään ulottuva vesialue, Ejskär sekä Utön saaresta Kesnäs ja Ormskär. Suunnittelualueeseen sisältyy 125 yksityistä ls-alueita ja 3 erityisesti suojeltavan lajin esiintymispaikkaa, mutta yksityismaiden ja -vesien osalta suunnitelma ei ole velvoittava. Suunnittelualueen rajaus on tehty suojelualueilla esiintyvien luontotyyppien mukaan, jotka ovat alueelle tyypillisiä ja joihin sovelletaan samoja hoidon ja käytön periaatteita. Alueen biologinen monimuotoisuus on Suomen olosuhteissa poikkeuksellisen suurta niin pinnan alla kuin päällä alueen lounaisen ja merellisen sijainnin, pienipiirteisen vaihtelevuuden, geologisen monimuotoisuuden, syvyyssvaihteluiden sekä maaperän kalkkipitoisuuden takia. Kansallispuiston alueelta tunnetaan 32 Natura-luontotyyppiä ja noin 500 uhanalaista tai silmälläpidettävää eliölajia. Lajistossa korostuvat hiekkaisen alueiden hyönteiset, perinnemaisemien ja kalkkivaikutteisten avoimien ja puustoisten luontotyyppien lajisto. Alueelle tyypillinen vyöhykkeisyys heijastuu myös vedenalaisen luontoon. Monet ravintoketjut saavat alkunsa alle 10 metrin syvyydestä lajirikkaista ja tuottavista merenpohjista. Saaristomeri on lintujen kannalta Itämeren tärkeimpiä pesimä-, levähdys- ja muuttoalueita. Täällä tavataan 80 lintudirektiivin lajia sekä kymmeniä kansallisesti uhanalaisia lintulajeja. Hallin ja norpan osalta Saaristomeri on yksi lajien tärkeimpiä esiintymisalueita. Varsinais-Suomen rannikolla on asuttu jo myöhäisestä kivikaudesta alkaen, noin 2000 vuotta ennen ajanlaskun alkua. Suunnittelualue kuuluu Ympäristöministeriön valitsemaan Suomen kansallismaisemiin. Alue kuuluu myös osaksi kahteen valtakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen, Saaristomeren merimaisemiin ja Airiston merimaisemaan. Alueen kulttuuriperintökohteet jakautuvat arkeologiseen perintöön, valtion rakennusperintöön, kyläasutuksen rakennusperintöön ja kalastuskarien rakennusperintöön. Suunnittelualueella on 7 valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä (RKY). Saaristomeri on ainutlaatuinen matkailu- ja virkistyskohde. Vuonna 2019 kansallispuistossa kävi 72 590 vierailijaa. Kävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset kokonaisvaikutukset olivat 7,0 miljoonaa euroa ja työllisyysvaikutus 59 henkilötyövuotta. Suosituimmat ulkoilu- ja luontoharrastukset vastaajien keskuudessa olivat luonnosta nauttiminen, maiseman katselu, kävely ja luonnontarkkailu. Saariston vedenalainen ja maanpäällinen luonto, biologinen monimuotoisuus sekä saaristokulttuuri ovat matkailun näkökulmasta vetovoimaisia tekijöitä, joita voidaan hyödyntää kestäväällä tavalla.					
Suunnittelualueeseen sisältyvät Natura 2000 -alueet					
Nimi	Koodi	Tyyppi	Toteutustapa	Suunnitelman kattama alue (ha)	Osuus Natura-alueesta (%)
Saaristomeri	FI0200164	SPA-alue	Alkuperäisellä alueella "luonnonsuojelulaki, rakennuslaki, vesilaki, sopimus", laajennusalueella (VnP 5.12.2018) "luonnonsuojelulaki, maankäyttö- ja rakennuslaki, vesilaki ja	162 205,27	100,0

Suunnittelualueen nimi: Saaristomeri: Saaristomerien hoito- ja käyttösuunnitelma

			ympäristönsuojelulaki".		
Aasla-Kramppi	FI0200038	SCI/SAC-alue	Luonnonsuojelulaki, maa-aineslaki	199,81	59,1
Houtskarın lehdot	FI0200046	SCI/SAC-alue	luonnonsuojelulaki, rakennuslaki	255,68	100,0
Iniön saaret	FI0200047	SCI/SAC-alue	luonnonsuojelulaki, rakennuslaki, vesilaki, sopimus	238,76	100,0
Lövskärsfjärdenin reunasaaret	FI0200067	SCI/SAC-alue	luonnonsuojelulaki, rakennuslaki	80,34	100,0
Nauvon glo-järvet	FI0200068	SCI/SAC-alue	luonnonsuojelulaki ja vesilaki	14,42	11,6
Pakinaisten saaristo	FI0200065	SCI/SAC-alue	luonnonsuojelulaki, rakennuslaki, vesilaki	570,10	100,0
Paraisten harjusaaret	FI0200111	SCI/SAC-alue	luonnonsuojelulaki, vesilaki	210,53	100,0
Saaristomeri	FI0200090	SCI/SAC-alue	Alkuperäisellä alueella "luonnonsuojelulaki, rakennuslaki, vesilaki, sopimus", laajennusalueella (VnP 5.12.2018) "luonnonsuojelulaki, maankäyttö- ja rakennuslaki, vesilaki ja ympäristönsuojelulaki".	152 183,08	100,0
Vansorin glo-järvi	FI0200070	SCI/SAC-alue	luonnonsuojelulaki, rakennuslaki, vesilaki	187,88	100,0
Ävensorin lehto	FI0200052	SCI/SAC-alue	luonnonsuojelulaki, vesilaki	70,11	100,0
Ölmos - Purunpää	FI0200062	SCI/SAC-alue	luonnonsuojelulaki, rakennuslaki, vesilaki, sopimus	1 055,50	100,0
Örön saari	FI0200193	SCI/SAC-alue	luonnonsuojelulaki	375,83	100,0
Keistiön fladat	FI0200071	SPA/SCI/SAC-alue	luonnonsuojelulaki, rakennuslaki, vesilaki	155,43	100,0
Lohm - Kulm - Ängö	FI0200146	SPA/SCI/SAC-alue	luonnonsuojelulaki, rakennuslaki, vesilaki	341,21	100,0
Seilin saaristo	FI0200064	SPA/SCI/SAC-alue	luonnonsuojelulaki, rakennuslaki, vesilaki	4 682,21	100,0

Suunnittelualueen maankäyttö

Perustetut suojelualueet	Kohdetyyppi	Perustamis- ajankohta	Suunnitelman kattama alue (ha)	Järjestyssääntö annettu (pvm)
Saaristomerien kansallispuisto	Kansallispuisto	1983	52 702,59	16.04.2001
Grimsörarnan hylkeidensuojelualue	Muu luonnonsuojelualue (MH)	2001	2 208,94	
Houtskarın Berghamnın luonnonsuojelualue	Muu luonnonsuojelualue (MH)	2014	49,96	
Houtskarın lehtojen luonnonsuojelualue	Muu luonnonsuojelualue (MH)	2014	139,52	
Iniön saarten luonnonsuojelualue	Muu luonnonsuojelualue (MH)	2014	55,44	
Keistiön fladan luonnonsuojelualue	Muu luonnonsuojelualue (MH)	2014	4,77	
Krampın luonnonsuojelualue	Muu luonnonsuojelualue (MH)	2014	236,65	
Mastbådanın hylkeidensuojelualue	Muu luonnonsuojelualue (MH)	2001	898,58	
Nauvon järvien luonnonsuojelualue	Muu luonnonsuojelualue (MH)	2014	202,88	
Nauvon Sandön luonnonsuojelualue	Muu luonnonsuojelualue (MH)	2014	2,45	

Suunnittelalueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

Pakinaisten saariston luonnonsuojelualue	Muu luonnonsuojelualue (MH)	2014	239,96	
Seilin saariston luonnonsuojelualue	Muu luonnonsuojelualue (MH)	2014	1 297,17	
Åvensorin lehtojen luonnonsuojelualue	Muu luonnonsuojelualue (MH)	2014	21,90	
Ängholmin suojelualue	Vanhojen metsien suojelualue	1994	26,04	

Yksityismaiden suojelukohteet	Kpl	Suunnitelman kattama alue (ha)	Lisätietoja
Yksityinen luonnonsuojelualue (LsL 47 §)	125	1 713,93	Alueen vanhin yksityinen suojelualue perustettu vuonna 1946, tuoreimmat YSA-alueet liitetty Naturaan vuonna 2019. Siten rauhoitusmääräyksissä on vaihtelua. Ympäristöä muuttava tai ympäristölle haitallinen toiminta on kaikilla YSA-alueilla kielletty. Eroja sen sijaan on esim. metsästyksen ja liikkumisrajoitusten sekä maanomistajan erioikeuksien suhteen. Useilla ulkosaariston kohteilla, jotka on perustettu erityisesti linnuston suojelemiseksi, on mairinnousu- tai liikkumisrajoitus.
Erityisesti suojeltavan lajin esiintymispaikka (LsL 77 §)	2	49,37	Sandö 47,21 ha ja Kåringkläppen 2,07 ha. Västra Råsen 0,64 ha ei kuulu suunnittelualueeseen.
Suojeluun varatut valtion alueet	Kpl	Suunnitelman kattama alue (ha)	Lisätietoja
Luonnonsuojeluohjelmien alue (MH)	5	40,51	Stora Styrholmin lehto (lehtojensuojeluohjelma) 4,03 ha, Purunpää-Ölmos-Falkön (rantojensuojeluohjelma) 9,29 ha, Saaristomeren Natura; Besaskär, Gåsharu 20,28 ha ja Rödkär, Ormskär 1,44 ha sekä Lövsjärnsfjärdenin reunasaaret (Natura) 5,47 ha.
Muu suojelukohde (MH)	3	54 783,16	Utö (Is-hallinta): Ormskär ja Kesnäs 62,83 ha, Saaristomeren Natura-alueiden vuoden 2018 laajennuksiin kuuluvat yleiset vesialueet 145,12 ha ja 54583,37 ha.
Suojelumetsä (MH)	2	5 341,06	Gyltön linnake (poislukien Gyltön linnakesaari, joka ei kuulu suunnittelualueeseen) 5333,37 ha ja Ejskär 7,69 ha.
Muut alueet	Kpl	Suunnitelman kattama alue (ha)	Lisätietoja
Muut alueet		66 415,72	Yksityiset maa- ja vesialueet

Kansainväliset sitoumukset ja suojeluohjelmat		
Nimi	Tyyppi	Lisätietoja
Archipelago Sea	Itämeren suojelusopimuksen mukainen merensuojelualue (HELCOM MPA)	HELCOM MPA, 162345,00 ha
Korppoo-Nauvon eteläinen saaristo	Kansainvälisesti tärkeä lintualue (IBA)	BirdLife:n kansainvälisesti arvokkaat lintualueet, FI089, 73,50 ha
Saaristomeren biosfäärialue	UNESCO:n ohjelman mukainen biosfäärialue	UNESCO:n kestävän kehityksen mallialue. Saaristomeren biosfäärialue on osa kansainvälistä Ihminen ja biosfääri -ohjelmaa. Ohjelman tavoitteena on parantaa ihmisen ja ympäristön välistä suhdetta maailmanlaajuisesti. Saaristomerellä tavoitteena on mm. saariston kulttuuriperinnön, luonnon monimuotoisuuden, perinteisen kulttuurimaiseman ja hyvinvoivan Saaristomeren säilyttäminen, ympärivuotista asumista, työllisyyttä, kestävä matkailua ja saaristoympäristön kestävyteen liittyviä innovaatioita ja kiertotaloutta edistävien kehittämishankkeiden toteuttaminen. Tiedon, hyvien kokemusten ja kontaktien välittäminen sekä kaikkien Saaristomeren alueella asuvien ja toimivien innostaminen löytämään oma roolinsa kestävässä yhteiskuntakehityksessä.

Örö-Bengtškär	Kansainvälisesti tärkeä lintualue (IBA)	BirdLife:n kansainvälisesti arvokkaat lintualueet, FI099, 16,359 ha

Saamelaiden kotiseutualue

Suunnittelualue sijaitsee saamelaiden kotiseutualueella

	Osittain		Kokonaan	X	Ei ollenkaan

Lisätietoja

Kaavoitus ja muu maankäytön suunnittelu**Kaava**

Nimi	Hyväksymisvuosi	Kattaa suunnittelualueesta (%)	Suunnittelualueita koskevat kirjaukset suunnitelmassa
Varsinais-Suomen maakuntakaava	2013	100	Kaavaan on merkitty suojelutalueet, luonnonsuojelutalueet ja Natura 2000 –alueet. Muita kaavamerkintöjä ovat maa- ja metsätalous, retkeily- ja virkistysalue, veneilyn runkoväylä, laivaväylä, veneväylä tai kanoottireitti, ulkoilureitti, johdot, tuulivoiman selvitysalue, vene- tai palvelusatama, luonnonsatama tms., kulttuuriympäristökohteet ja virkistysalue sekä kalastuksen ja kalatalouden kehittämisvyöhyke. Kaikkia vene- ja laivaväyliä ei välttämättä ole merkitty kaavaan. Maakuntakaavan suojelumerkintä edistää Natura-alueen luonnon arvojen säilymistä. Maakuntakaavalla ei ole osoitettu Natura-alueen luontoarvoja heikentävää maankäyttöä. Vesien suojelun maakuntakaavamääräys sekä maa- ja metsätalousvaltaisten alueiden yksityiskohtaisemman maankäytön ja toiminnan ohjaus erityislainsäädännön kautta, tukevat Natura-alueiden luonnonarvojen säilymistä. Määräys edistää Saaristomerien suojelua.
Iniön yleiskaava ja Keistiön osayleiskaava ja niiden muutokset	2011		Luonnonsuojelutalueet, Natura-alueet, maa- ja metsätalousvaltaiset alueet, joilla maisemallista merkitystä.
Pohjoisen Nauvon rantayleiskaava, osa 1, 2, 3	2003		Kaavaan on merkitty suojelutalueet, Natura-alueet, arvokas rakennussuojelukohde (kirkko) ja yleisen vesiliikenteen alue Kirkkoniemessä, Kalvinkallion muinaisjäännös.
Eteläisen Nauvon osayleiskaava, osa 1-4	2003		Kansallispuiston alueet kaavassa merkitty maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueiksi, osassa ulkoilun ohjaamistarve tai ympäristöarvoja, vain osa saarista merkitty kansallispuistoalueeksi tai suojelutalueeksi, osa retkeily- ja ulkoilutalueeksi.
Dragsfjärdin itäinen saaristo	2018		Kaavaan merkitty muinaismuistoalueet, suojelutalueet, Natura-alueet ja maa- ja metsätalousvaltaiset luonnonkauniit, erittäin kulutusherkät alueet.
Utön osayleiskaava	2016		Kansallispuistoon liittyvät kiinteistöt merkitty pientalovaltaiseksi asuntoalueeksi, jolla ympäristö säilytetään. Kesnäns muuten suojelutaluetta paitsi lentoliikennealue ja yhdyskuntateknistä huoltoa palveleva alue ja muinaismuistokohde.
Korppeen rantayleiskaava, osa 1 ja osa 3	2014		Luonnonsuojelutalueet, Natura-alueet
Korppeen eteläisen saariston osayleiskaava, osat 1-5	1994		Kansallispuistoalue, suojelutalue, Natura-alue omana merkintäänään puuttuu (Lohm-Kulm-Ängö ja Saaristomeri), osa saarista maa- ja metsätalousvaltaista aluetta, joilla ulkoilun ohjaamistarvetta ja luontoarvoja, Puolustusvoimien alue
Rymättylän läntisen saariston osayleiskaava			Suojelutalueet merkitty, mutta Pakinaisten saariston Natura -alue puuttuu.
Rymättylän eteläisen saariston	2006		Suojelutalueet, Natura-alueet.

Suunnittelualueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

osayleiskaava, Airismaa-Asla			
Houtskarın yleiskaava ja yleiskaavan muutos	2018		Suojelualueet, Natura-alueet, maa- ja metsätalousvaltaiset alueet, joilla maisemallista merkitystä, muinaisjäänökset, muut kulttuuriperintökohteet, yhdysliikennesatama
Dragsfjärdin läntinen saaristo	2003		Kaavaan on merkitty suojelualueet ja kansallispuiston huoltoon palvelevien rakennusten alue, Natura-alueet ja osin alueita merkitty M2-merkinnällä (maatalousvaltainen luonnonkaunis, erittäin kulutusherkkä tai muuten erityisiä ympäristöarvoja omaava alue), Lövon itäp. Falkön ja Bickön välinen kansallispuistoon kuuluva vesialue ei ole merkitty kaavaan.
Dragsfjärdin itäisen saariston rantaosayleiskaavan muutos, Öró	2015		Kaavaan merkitty Öró saaren kannalta kaikki tärkeät toiminnot eli suojelualue, Natura-alue, valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö, suojeltavat rakennukset, pientalovaltaiset asuntoalueet, satama-alue, yhdyskuntateknisen huollon alue, leirintäalue, arvokas vanha tielinja, tykkitie, muinaismuistoalueet, PV:n eli Puolustusvoimien alueet ja veneväylä.
Suunnitelma: luonnonsuojeluhallinto			
Nimi	Hyväksymisvuosi	Kattaa suunnittelualueesta (%)	Suunnittelualueita koskevat kirjaukset suunnitelmassa
Saaristomeren kansallispuiston vastuullisen matkailun kehitysohjelma 2023 2030	2023		Saaristomeren kansallispuiston vastuullisen matkailun kehitysohjelma on Metsähallituksen ja alueen matkailutoimijoiden, kuntien ja kaupunkien yhteinen näkemys ja viesti siitä, mihin asioihin Saaristomeren matkailu liiketoiminnan kestävä kasvun vauhdittamiseksi ja kilpailukyvyyn vahvistamiseksi vuosien 2023 2030 aikana täytyy panostaa. Suunnitelmassa tunnistettu alueen matkailun nykytila, vahvuudet, haasteet ja kasvumahdollisuudet ja asetettu kehittämisen tavoitteita seuraavat mittarit. Kehitysohjelman visio on: "Saaristo avoinna läpi vuoden. Ympärivuotinen pienimuotoisen luontomatkaillen kohde, jonka palvelut ovat helposti saavutettavissa ja ostettavissa. Matkailu tuottaa Saaristomeren paikallisille yhteisöille, ympäristölle ja vierailijoille hyvinvointia". Matkailua kehitetään luonto- ja kulttuuriarvojen suojelun puitteissa paikallisia ihmisiä ja yrityksiä kunnioittaen, vierailijoiden luontosuhdetta vahvistaen. Ympärivuotisen matkailun kehittämiskohde on Öró. Kesäsesongin pidentämisen kehittämiseen soveltuvat kohteet ovat Nauvon Berghamn, Björkö ja Bodö, Jungfruskär, Kappalholma ja Seili.
Ekologisesti tai biologisesti merkittävä merialue (EBSA): Ahvenanmeri-Ahvenanmaa-Saaristomeren	2019		Saaristomeren EBSA-alue on osa maailmanlaajuisista merkittävien merialueiden verkostoa. Itämeren yhdeksän EBSA-alueita vahvistettiin 17.1.19. EBSA-alueet eivät ole suojelualueita, mutta niitä koskevia tietoja voidaan hyödyntää muun muassa merialuesuunnittelussa, Itämeren suojelualueverkoston kehittämisessä sekä lajien ja luontotyyppien suojelussa.
Luonnonhoidon kokonaissuunnitelma Saaristomeren luonnonsuojelualueille	2021		Suunnitelma kohdentaa luonnonhoidon toimia kahdella mittakaavatasolla ja ajoittamalla toimia kasvukauden sisällä. Se osoittaa Saaristomeren luonnonsuojelualueille kuusi luonnonhoitoaluetta eli priorisoitua hoitokohteiden verkostoa. Ne ovat toiminnallisia kokonaisuuksia, joiden hoitoa lisäämällä ja monipuolistamalla turvataan suurta osaa alueen vaatelista lajistosta. Luonnonhoitoalueet ja päätavoitteet: Välisaariston perinnemaisemat ja lehdot - tammi: lehto- ja perinnemaisemakokonaisuuksien hoitaminen havumetsävaltaisessa maisemassa. Molempien uhanalaisen laiston säilyttäminen ja leviämisen edistäminen. Välisaariston lehto-perinnebiotooppimosaiikki - pikkuapallo: perinnebiotooppien, kalkkikallioiden ja lehtojen hoito samoilla alueilla, monipuolisessa ja pienipiirteisessä maisemarakenteessa. Ulkosaariston lehto-perinnebiotooppimosaiikki: perinnebiotooppien ja lehtojen ja niiden laiston hoito

Suunnittelualueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

			samoilla alueilla, monipuolisessa ja pienipiirteisessä maisemarakenteessa. 4 Harjusaaret: parantaa kytkeytyneisyyttä lisäämällä paahdeympäristöjen määrää ja rakenteeltaan vaihtelevia avoimia kokonaisuuksia. 5 Itäisen saariston ravinteisen maaperän niityt ja kalliot – isoapollo. Niittyverkoston kytkeytyneisyyden parantaminen ja kallio- ja niittyluontotyyppien avoimuuden säilyttäminen. 6 Uloin saaristo: Avoimuuden säilyttäminen pienillä ja keskikokoisilla saarilla. Suurten saarten avoimen maiseman kunnostaminen.
Suomen ekologisesti merkittävät vedenalaiset meriluontoalueet (EMMA)	2020		VELMU:n alaisuudessa tuotettu kokonaisuus, joka esittelee Suomen merialueiden arvokohteita. EMMAT kokoavat yhteen VELMU:ssa kerätyn tiedon. Käyttöalueita voivat olla mm. meren kestävän käytön edistäminen ja kehitys, tuulivoiman sijainnin ohjaus ja merenkulun reittien suunnittelu. Alueella sijaitsee 4 tunnistettua EMMA-aluetta: 1) Högsåra: Fagerudd-saaren SW-puolella sijaitseva merialue. 2) Ådöfjärden: Nötön N-puolella sijaitseva syvä merialue, joka osittain sisältyy Saaristomeren kansallispuistoon. Alueet edustavat Saaristomeren kallioperän murroslinjojen hapekkaita syvänteitä, joilla esiintyy pohjoisen Itämeren liejupohjille tyypillinen pohjaeläinyhteisö. Yhteisöille tyypillistä alhainen lajimäärä ja muutaman yksittäisen lajin hallitsevuus. Syvänealueilla esiintyy valko- ja merivalkokatka, jotka ovat Itämerelle tyypillistä reliktilajistoa. Nämä yhteisöt on luokiteltu kansallisesti erittäin uhanalaisiksi (EN). 3) Saaristomeren ulkosaaristo: laaja, avoimesta ulapasta ja ulkosaariston pienistä saarista ja luodoista koostuva alue. Merenpohjan geologia alueella monimuotoinen, syvyysvaihtelut paikoin voimakkaita. Aluetta halkovat Salpausselkä-muodostumat, joilla runsaasti hiekka- ja sorapohjia. Paljon kalliopaljastumia. Vallitsevat va-luontotyyppit riuttojen ja ulkosaariston luotojen ja saarten va-osien muodostamat kovat pohjat. Ulkosaariston levälajisto monimuotoista. Ulkosaariston sinisimpukkayhteisöjen biomassa korkea > hyödyttää vesilintuja. Matalilla merialueilla mosaikkimaisia sekapohjia, joilla pehmeiden pohjien putkilokasvilajeja. 4) Salpausselkä: Salpausselkä III kulkee koko eteläosan halki muodostaen alueelle lukuisia harjusaaria hiekkarantoineen. Salpausselän harjusaarten va-osat, hiekkapohjat ja hiekkasärkät ovat eliöstöltään hyvin monimuotoisia meriluontotyyppisiä. Alueella esiintyy laajoja ja yhtenäisiä meriajokkaiden & putkilokasvien muodostamia niittyjä. Salpausselkä III kokonaisuutena yksi merkittävimpiä meriajokkaan esiintymäalueita.
Suunnitelma: MH / MT / ulkoinen			
Nimi	Hyväksymisvuosi	Kattaa suunnittelualueesta (%)	Suunnittelualueita koskevat kirjeet suunnitelmassa
Merialueen luonnonvarasuunnitelma 2024-2028	2023		Merialueen luonnonvarasuunnitelma on ensimmäinen vain merialuetta koskeva luonnonvarasuunnitelma. Suunnitelman alue kattaa yli puolet (pois lukien Ahvenanmaa) Suomen aluevesistä saarineen. Se ohjaa Metsähallituksen toimintaa vuosina 2024–2028 valtion omistamalla ja Metsähallituksen hallinnoimalla merialueella. Saaristomeren valtion hallinnassa olevat alueet kuuluvat tähän laajempaan suunnitelmaan. Suunnitelman keskeisenä tavoitteena on luonnon arvon vastuullinen kehittäminen ja kestävän yhteiskunnallisen kokonaisuhyödyn varmistaminen luonnonvarojen hyödyntämisessä yli sukupolvien. Luonnonvarojen kestävää käyttöä seurataan Metsähallituksen toiminnan vaikuttavuutta kuvaavan mittariston avulla. Mittaritiedot kerätään valtio-omistajan, asiakkaiden ja sidosryhmien toiminnan näkökulmista. Mittaristo on yhteinen koko maan luonnonvarasuunnitelmissa. Saaristomeren kansallispuisto on yksi seurattavista kohteista ja tietoa kerätään seuraavien mittareiden avulla: Kävijöiden asiakastyytyväisyys, suojelualuekävijöiden kokemat terveyshyödyt, asiakas- ja sidosryhmäkokemus (kaikissa edellä mainituissa arvoasteikko 1-5), käyntimäärät, suojelualueiden paikallistaloudelliset tulo- (miljoonaa €) ja työllisyysvaikutukset (htv).

Suunnittelualueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

Etelä-Suomen alueen luonnonvarasuunnitelma 2017-2022	2017		Metsähallituksen alueet maankäyttöluokassa Muut luonnonsuojelualueet.
Merialuesuunnitelma 2030	2020	100	Yleispiirteinen suunnitelma Suomen merialueiden käytölle ja toimintojen yhteensovittamiselle vuoteen 2030. Kulttuuriarvot: Saaristomeren merimaisemat, Länsi-Turunmaan ulkosaariston kyläasutus, ekologisesti merkittävät meriluonnon alueet, joita Saaristomeren alueella neljä: Högsåra, Saaristomeren ulkosaaristo, Salpausselkä, Ädöfjärden.

Alueen asema osana toiminnallisia verkostoja/alueita

Saaristomeren kansallispuisto on osa Suomen kansallispuistoverkoston ja suunnittelualueen kaikki suojelualueet osa kansallista luonnonsuojelualueverkoston, jotka ovat osa EU:n Natura-alueverkoston ja koko globaalia luonnonsuojelualueverkoston.

Saariston rikkaan biodiversiteetin ja kulttuuriperinnön ansiosta alue on osa UNESCO:n kansainvälistä Ihminen ja biosfääri -ohjelmaa. Ohjelma tukee biosfäärialueita biologisen monimuotoisuuden säilyttämisessä, ekosysteemipalvelujen ennallistamisessa ja parantamisessa sekä luonnonvarojen kestävä käytön kehittämisessä. Saaristomerellä tavoitteena on mm. saariston kulttuuriperinnön, luonnon monimuotoisuuden, perinteisen kulttuurimaiseman ja hyvinvoivan meren säilyttäminen, ympärivuotista asumista, työllisyyttä, kestävä matkailua ja saaristoympäristön kestävyteen liittyviä innovaatioita ja kiertotaloutta edistävien kehittämishankkeiden toteuttaminen.

Vuonna 2021 Suomen hallitus hyväksyi Saaristomeri-ohjelman. Sen tavoitteena on vähentää Saaristomeren valuma-alueen hajakuormitusta niin, että alue saadaan pois Itämeren suojelukomission (HELCOM) pahimpien kuormittajien listalta viimeistään vuonna 2027. Toimenpiteillä on onnistuessaan merkittävä vaikutus myös suunnittelualueen luonnon tilaan.

Suomen merialuesuunnitelma 2030:ssa on todettu, että biosfäärialue sekä rannikon joet ja jokisuistot muodostavat ainutlaatuisen kokonaisuuden, jonka säilymistä Selkämeren ja Saaristomeren kansallispuistot tukevat. Monipuolinen kulttuuriperintö ja luontoarvot ovat alueen vetovoimatekijöitä. Selkämeren eteläosaan painottuva kalastus ja Saaristomeren uuteen teknologiaan perustuva vesiviljely ovat elinvoimaisia elinkeinoja. Merellisiä toimintoja kehitetään alueella edistäen meriympäristön hyvää tilaa ja vedenalaisen luonnon monimuotoisuutta.

Varsinais-Suomen luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaavassa Saaristomeren suunnittelualue sisältyy Saaristomeren yhteistoiminta-alueen kehittämisvyöhykkeeseen. Merkinnän mukaan suunnitelmien ja toimenpiteiden tulee olla kehittämisalueen ympäristöarvoja edistäviä. Virkistys-, retkeily- ja matkailutoimintaa tulee kehittää kansallispuiston luonto- ja kulttuuriarvoja vaarantamatta. Suojelualueita koskevan merkinnän mukaan suunnitelmien ja toimenpiteiden alueella tulee olla luonnonarvoja turvaavia ja edistäviä. MRV-merkinnän (maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä matkailun ja virkistykseen kehittämistarpeita) mukaan suunnitelmien ja toimenpiteiden tulee olla pitkäjänteisiä, ympärivuotisia toimintoja ja elinkeinoja tukevia sekä alueiden ominaispiirteitä hyödyntäviä, ja niiden on edistettävä kehittämisalueen toimintoja ja saavutettavuutta ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävällä tavalla.

Saaristomeren suunnittelualue on osa laajempaa, Ahvenanmeri-Ahvenanmaa-Saaristomeri-alueita koskevaa ekologisesti tai biologisesti merkittävä merialuetta. Se linkittyy osaksi maailmanlaajuisista merkittävien merialueiden verkoston.

Perustietojen yhteenveto

Suunnittelualueen ytimen muodostaa Saaristomeren kansallispuisto. Lisäksi suunnittelualueeseen kuuluu 13 valtion maille perustettua suojelualuetta sekä 16 Natura 2000 -aluetta, jotka menevät osin päällekkäin valtion suojelualueiden kanssa. Lisäksi suunnittelualueeseen sisältyy 125 yksityistä luonnonsuojelualuetta. Valtion alueita ja yksityisiä suojelualueita kuuluu Naturan lisäksi lehtojen (17 kpl), rantojen (5 kpl), harjujen (3 kpl) ja vanhojen metsien (1 kpl) suojeluohjelmiin. Lisäksi alueella on kaksi suojelumetsää ja yksi vanhojen metsien suojelualue. Laaja alue jakaantuu kolmen kunnan alueelle (Parainen, Kemiönsaari, Naantali).

Suunnittelualueen 186 426 hehtaarin pinta-alasta lähes 95 % on vesialuetta. Valtion alueista suojelualueet kattavat suunnittelualueesta reilun 31 %, suojeluun varatut alueet 32 % ja muut alueet vajaa 36 %. Yksityismaiden suojelukohteet käsittävät suunnittelualueesta 1 %.

Kansallisten luonnonsuojelualueiden ohella alue kuuluu muutamiin kansainvälisiin suojeluohjelmiin (IBA, HELCOM MPA), joiden tarkoituksena on erityisesti alueen saaristolunnon ja rannikko- ja saaristoalueelle ominaisen linnuston suojelu sekä mereisten elinympäristöjen ja Itämerelle tyypillisten lajien suojelu. Kansainvälisten ohjelma-alueiden perustamistarkoitukset ovat pääosin yhteneviä Naturan ja kansallisten suojelualueiden kanssa. Kansallisesti merkittäviä kohteita ovat neljä ekologisesti merkittävää vedenalaista meriluontoaluetta (EMMA), laaja kansallisesti tärkeä linnustoalue (FINIBA) sekä 7 valtakunnallisesti arvokasta rakennettua kulttuuriympäristöä (RKY). Suunnittelualue kuuluu Ympäristöministeriön valitsemaan Suomen kansallismaisemiin. Alue kuuluu myös osaksi kahteen valtakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen.

Edellisen hoito- ja käyttösuunnitelman toteutuminen

Pääpiirteittäin

Lisätietoja

Runkosuunnitelma (2000) käsittää vain kansallispuiston. 90-luvun lopussa puiston matkailu vähäistä ja koostui pääasiassa matkaveneilystä. Nyt yhteisalusliikenteen merkitys kasvanut, lisäksi tullut uusia harrastelajeja ja niiden harjoittajia ja avattu kaksi keskeistä käyntikohdetta: Öro ja Bodö. Perinnebiotooppien hoidon tavoitteeksi asetettiin 10 % kasvavan puiston maapinta-alasta. Tavoite toteutunut; hoidetun maiseman ala lisääntynyt käsikädessä puiston pinta-alan kasvaessa. V. 95 kansallispuistossa talkoilla tehtiin hoitotöitä 554, vuonna 2023 820 henkilötyöpäivää > talkoospanos pidetty korkeana ja laajennettu toimintaa. Merikotkan talviruokinta ja tekopesien rakentaminen lopetettu 2000-luvun alussa kantojen elvyttyä. Pinnan alainen meriluonto tunnettiin puutteellisesti. Runkosuunnitelman aikaan 21 henkilötyövuoden panos käytettiin pääasiassa kansallispuiston tehtäviin. Nykyinen toimintaympäristö muuttunut ja entistä vähemmän henkilöstöä ja resursseja käytettävissä alueen hoitoon.

2 Perustamistarkoitukset

Selite	Lomakkeella esitetään suunnittelualueeseen kuuluvien suojelualueiden perustamistarkoitukset sekä tiettyjen suunnittelualueita koskevien kansainvälisten sopimusten tavoitteet. Perustamissääöksessä tai suojeluohjelmassa määritelty suojelualueen perustamistarkoitus on pohjana suunnittelualueen keskeisten arvojen määrittelylle. Perustamistarkoitus vaikuttaa osaltaan myös suunnittelualueen hoidon ja käytön päämäärien sekä kehittämistavoitteiden asettamiseen (ks. lomake 12, Tavoitteenasettelu).		
Suunnittelualueen tai sen osan nimi	Kohdetyyppi	Perustamissäädos, suojeluohjelma tai -sopimus	Alueen suojelutarkoitus
Harjijensuojeluohjelmaan kuuluvat alueet (3 kpl): Jurmo, Sandholmen-Morgongåvan, Lökholmen-Knappelön	Harjijensuojeluohjelma (HSO)	Valtioneuvoston periaatepäätös harjijensuojeluohjelmasta 3.5.1984	Ohjelma-alueille luonteenomaisten geologisten, geomorfologisten ja maisemallisten piirteiden suojelu.
Hylkeidensuojelualueet (2 kpl): Grimsöarnan ja Mastbådanin hylkeidensuojelualueet	Muu luonnonsuojelualue (MH)	Valtioneuvoston asetus hylkeidensuojelualueista 736/2001	Alueet perustettu hylkeiden, erityisesti harmaahylkeiden suojelemiseksi ja niiden elinolosuhteiden häiriöttömäksi turvaamiseksi, tieteellisen tutkimuksen ja hyljekantojen seurannan edistämiseksi sekä merellisten luontotyyppien säilyttämiseksi.
Lehtojensuojeluohjelmaan kuuluvat alueet (17 kpl)	Lehtojensuojeluohjelma (LHO)	Lehtojen suojeluohjelma, valtioneuvoston periaatepäätös 13.4.1989	Eri lehtokasvillisuusvyöhykkeille ominaisten lehtojen säilyttäminen, suojelu ja hoito siten, että arvokkaimmat piirteet säilyvät. Suunnittelualueen lehtojensuojeluohjelmaan kuuluvat alueet (17 kpl): Eisskäret, Hitis Långholmen, Jungfruholmen-Högholmen, Kulm, Kälö, Lökholmen-Knappelön, Stora Styrholm, Hummelskärin, Ramsön, Störön ja Sundholmin lehtosaaret, Yxskären Långskär-Bärskär, Äpskär, Åvensår, Hevonkackin ja Salmisholmin päähkinälehdot, Lunekobbin saarnilehdot
Metsähallituksen suojelumetsien alueet (2 kpl): Gyltön linnake ja Ejskär	Suojelumetsä (MH)	Puolustusvoimilta Metsähallituksen Luontopalveluille 6.6.2005 siirtyneet alueet (Pv1423).	Luonnonsuojelu.
Rantojensuojeluohjelmaan kuuluvat alueet (5 kpl): Houtskarin ja Korppoon lehtosaaret, Lom-Kulm-Ångö, Pakinaisten-Seilin saaristo, Purunpää-Ölmos-Falkön, Saaristomeren glo-järvet ja fladat	Rantojensuojeluohjelma (RSO)	Valtioneuvoston periaatepäätös rantojensuojeluohjelmasta 20.12.1990	Ohjelma-alueiden säilyttäminen rakentamattomina ja luonnontilaisina.
Saaristomeren kansallispuisto	Kansallispuisto	Laki Saaristomeren kansallispuistosta 645/1982 Laki Saaristomeren kansallispuistosta annetun lain muuttamisesta (524/2023) Asetus Saaristomeren kansallispuistosta 1123/1994 on kumottu.	Saaristomeren luonnon ja kulttuurin suojelemiseksi, niihin liittyvien perinteisten luonnonkäyttötapojen turvaamiseksi, elävän saaristoyhteisön säilyttämiseksi sekä ympäristöntutkimusta ja yleistä luonnonharrastusta varten.
Valtioneuvoston asetuksella perustetut valtion luonnonsuojelualueet (5 kpl): Krampin, Pakinaisten saariston, Houskarin lehtojen, Nauvon järvien ja Seilin saariston luonnonsuojelualueet	Muu luonnonsuojelualue (MH)	Valtioneuvoston asetus Varsinais-Suomen maakunnan luonnonsuojelualueista 214/2014	Varsinais-Suomen maakunnan edustavien lehtojen ja jalopuumetsien, vanhojen metsien, soiden, lintuvesien, sekä saaristo- ja kallioluonnon eliöstön säilyttämiseksi luonnontilaisina ja niiden ekosysteemien häiriöttömän kehityksen turvaamiseksi tai ennalleen saattamiseksi, perinnemaisemien ylläpitämiseksi sekä retkeilyä, opetusta ja tutkimusta varten.
Vanhojen metsien suojeluohjelmaan	Vanhojen metsien	Valtioneuvoston periaatepäätös vanhojen metsien	Vanhojen luonnonmetsien ja niihin liittyvien ekologisten

Suunnittelualueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

kuuluva alue (1 kpl): Ängholm	suojeluohjelma (AMO)	suojelusta 27.6.1996	kokonaisuuksien sekä kasvien ja eläinten säilyttäminen.
Yksityiset suojelualueet, YSA (125 kpl)	Yksityinen luonnonsuojelualue (LsL 47 §)	YSA-alueiden perustamispäätökset	Suunnittelualueella on 125 YSA-kohdetta. Kohteiden perustamispäätöksillä toteutetaan Natura 2000 -verkoston tavoitteita luonnonsuojelulain nojalla. Lisäksi ne toteuttavat osin vanhojen luonnonsuojeluohjelmien alueita sekä osin yleisesti alueen saaristoluonnon ja linnuston suojelun tavoitteita. Kohteet täydentävät osaltaan Saaristomeren kansallispuiston ja valtion luonnonsuojelualueiden luontotyyppien ja lajien suojelua. Osa alueista on lisäksi tärkeitä lintujen esiintymis- ja pesimäalueita; osalla alueista on lisäksi maisema-arvoja. Rauhoituspäätösten tarkoitus on turvata luonnonsuojelulain tavoitteet alueella.
Ympäristöministeriön asetuksella perustetut valtion luonnonsuojelualueet (5 kpl): Houtskarın Berghamnın, Iniön saarten, Keistiön fladan, Nauvon Sandön ja Ävensorin lehtojen luonnonsuojelualueet	Muu luonnonsuojelualue (MH)	Ympäristöministeriön asetus luonnonsuojelualueiden perustamisesta Varsinais-Suomen maakuntaan (215/2014)	Varsinais-Suomen maakunnan edustavien lehtojen ja jalopuumetsien, vanhojen metsien, soiden, lintuvesien, sekä saaristo- ja kallioluonnon eliöstön säilyttämiseksi luonnontilaisina ja niiden ekosysteemien häiriöttömän kehityksen turvaamiseksi tai ennalleen saattamiseksi, perinnemaisemien ylläpitämiseksi sekä retkeilyä, opetusta ja tutkimusta varten.
Ängholmin suojelualue	Vanhojen metsien suojelualue	Valtioneuvoston periaatepäätös Etelä-Suomen vanhojen metisen suojelun tehostamisesta 3.6.1996	Vanhojen metsien ja niiden ylläpitämien luontotyyppien ja lajien suojelu.

Yhteenveto

Suunnittelualueeseen kuuluu Saaristomeren kansallispuiston lisäksi 11 valtion maille perustettua suojelualueutta sekä Grimsörarnan ja Mastbådanin hylkeidensuojelualueet.

Saaristomeren kansallispuisto on perustettu Saaristomeren luonnon ja kulttuurin suojelemiseksi, niihin liittyvien perinteisten luonnonkäyttötapojen turvaamiseksi, elävän saaristoyhteisön säilyttämiseksi sekä ympäristöntutkimusta ja yleistä luonnonharrastusta varten. Kansallispuiston rauhoitussäännökset on määritelty alun perin laissa (645/1982) ja asetuksessa (1123/1994) Saaristomeren kansallispuistosta. Kansallispuiston rauhoitussäännöksiä päivitettiin osana luonnonsuojelulain kokonaisuudistusta, jonka kanssa samankäisesti toteutettiin vuoden 1923 luonnonsuojelulain nojalla perustettujen kansallis- ja luonnonpuistojen sekä eräiden luonnonsuojelualueiden rauhoitussäännösten päivitys. Saaristomeren rauhoitussäännösten päivityksestä säädettiin laissa Saaristomeren kansallispuistosta annetun lain muuttamisesta (524/2023), joka astui voimaan 1.6.2023. Em. laissa asetus Saaristomeren kansallispuistosta (1123/1994) kumottiin ja kansallispuiston rauhoitussäännökset kirjattiin perustuslain edellyttämällä tavalla lakiin. Lisäksi kansallispuiston rauhoitussäännökset päivitettiin vastaamaan uuden luonnonsuojelulain (9/2023) säännöksiä.

Valtion luonnonsuojelualueet on perustettu Varsinais-Suomen maakunnan edustavien lehtojen ja jalopuumetsien, vanhojen metsien, soiden, lintuvesien, sekä saaristo- ja kallioluonnon eliöstön säilyttämiseksi luonnontilaisina ja niiden ekosysteemien häiriöttömän kehityksen turvaamiseksi tai ennalleen saattamiseksi, perinnemaisemien ylläpitämiseksi sekä retkeilyä, opetusta ja tutkimusta varten (Valtioneuvoston asetus Varsinais-Suomen maakunnan luonnonsuojelualueista 214/2014 ja Ympäristöministeriön asetus luonnonsuojelualueiden perustamisesta Varsinais-Suomen maakuntaan 215/2014). Hylkeidensuojelualueet on perustettu hylkeiden, erityisesti harmaahylkeiden suojelemiseksi ja niiden elinolosuhteiden häiriöttömäksi turvaamiseksi, tieteellisen tutkimuksen ja hyljekantojen seurannan edistämiseksi sekä merellisten luontotyyppien säilyttämiseksi (Valtioneuvoston asetus hylkeidensuojelualueista 736/2001).

Valtion suojeluun varatuista alueista suunnittelualueeseen kuuluvat Gyltön linnakkeesta etelään ulottuva vesialue Saaristomeren kansallispuiston yhteistoiminta-alueen sisäpuolella, Ejskär sekä Utön saaresta Kesnäsin alue ja Ormskärin saari sekä Seiliin pääsaaren Kirkkoniemi. Kesnä ja Ormskär on vuokrattu Puolustusvoimille yhteistoiminnan puitesopimuksen 2016 mukaisesti.

Suunnittelualueeseen kuuluu lisäksi 16 Natura 2000 -aluetta, jotka menevät osin päällekkäin valtion suojelualueiden kanssa. Lisäksi suunnittelualueeseen sisältyy 125 yksityistä luonnonsuojelualueutta, jotka toteuttavat Natura 2000 -ohjelmaa ja kaksi erityisesti suojeltavan lajin esiintymispaikkaa (LsL 47 §), mutta yksityismaiden ja -vesien osalta suunnitelma ei ole velvoittava.

3 Vesistöt ja geologia

Selite Lomakkeella kuvataan suunnittelualan geologiaa, geomorfologiaa ja veden laatua. Laatuluokka kuvaa pintavesien ekologista tilaa.

Vesistöt

Kuvaus alueen vesistöistä (järvet, syvyys, joet, valuma-alueet)

Suunnittelualueella ei esiinny suuria laskujokia tai jokisuistoja. Pääasiassa Saaristomereen laskevat joet ovat savimaiden läpi virtaavia erikokoisia jokia, joilla on laajat metsä- ja maatalousvaltaiset valuma-alueet. Suurimmat laskevat joet ovat Kiskonjoki, Perniönjoki, Aurajoki, Paimionjoki, Uskelanjoki, Halikonjoki, Hirvijoki ja Mynäjoki. Happamien sulfaattimaiden esiintymistodennäköisyys valuma-alueilla on pieni. Jokien mukanaan tuoma kiintoaines, ravinteet ja haitalliset kemikaalit vaikuttavat Saaristomeren veden laatuun.

Suunnittelualan järvet ovat pääasiassa saarissa sijaitsevia pieniä, matalia humusjärviä. Rannikolle tyypillisiä järvi muodostumia ovat fladat (maankohoamisen vuoksi suustaan kuroutunut, vielä mereen yhteydessä oleva lahti) ja kluuvijärvet (merestä eron kuroutunut järvi). Eri kokoiset ja eri kuroutumisasteessa olevat fladat ja kluuvit ovat melko yleisiä muodostumia suunnittelualueella.

Muutamilla saarilla on makeavetisiä järviä, esim. Björkö ja Stora Buskär.

Kuvaus alueen pohjavesistä

Suunnittelualan sisäpuolella sijaitsee yksi tunnettu pohjavesialue (Sandö, Parainen), jonka määrällinen ja kemiallinen tila on hyvä. Pinta-ala 3,24 ha, muodostumisalueen p-a 1,96 ha ja arvio muodostuvan pohjaveden määrästä 1000 m³/d. Sandön pohjavesialue kuuluu Paraisten kaupungin vedenhankintakäyttöön soveltuvaan II-luokkaan. Se soveltuu yhteisvedenhankintaan, mutta alueelle ei toistaiseksi ole osoitettavissa käyttöä yhdyskuntien, haja-asutuksen tai muussa vedenhankinnassa.

Viiden kilometrin säteellä suunnittelualueesta sijaitsee yhdeksän pohjavesialuetta, joiden määrällinen ja kemiallinen tila on hyvä. Näistä Paraisten Rosklax, Stormalö, Finby ja Vikom kuuluvat vedenhankinnan kannalta tärkeisiin I-luokan pohjavesialueisiin. Paraisten Hakenkorp, Käldinge, Sydmo ja Kemiönsaaren Rosalalandet kuuluvat II-luokkaan. Mustfinn kuuluu luokkaan E (ent. III-luokka).

Kuvaus alueen meristä (tyypit, syvyys jne)

Suunnittelualue kuuluu Saaristomeren merialueeseen. Saaristomeren käsittää Hankoniemeltä Kustaviin ulottuvan saaristoalueen, johon kuuluu yli 40 000 saarta ja luotoa. Saaristomeren merenpohjia luonnehtivat voimakkaat syvyyssvaihtelut ja vaihtelevat pohjalaadut, mahdollistaen monimuotoisten vedenalaisten luontotyyppien esiintymisen kansallispuiston merialueilla. Veden syvyys vaihtelee rantaviivasta aina saaristoa halkoviin kymmenien metrien syvänteisiin. Suunnittelualan suurin syvyys on 114 metriä.

Pidempi kuvaus alueesta erillisenä liitteenä (Liite_Saaristomeren_HKS_merialue_nykytilan_kuvaus).

Vesialueiden ja pohjaveden nykyinen käyttö (väylät, kalankasvatus, pohjaveden otto jne)

Suunnittelualueesta lähes 95 % merialuetta. Suunnittelualueella ja sen ympärillä kulkee useita väyliä. Väylien yhteispituus suunnittelualan sisällä 153 km, pinta-ala 5512 ha (Väylävirasto). Niistä merkittävimmät ovat kaupparenkulun väylät Utö-Hanko, Lövskär-Utö, Utö-Naantali, Isokari-Lövskär. Kalankasvattamoita suunnittelualan sisällä on 2 kpl Seilin saaristossa. Kilometrin säteellä suunnittelualueesta on 15 ja viiden kilometrin säteellä 52 kalankasvattamoita. Erilaisia kaapeleita kulkee suunnittelualan sisäpuolella noin 260 kilometriä. (SYKE) MH:n ilmakuvista tehdyn ihmispainekartoituksen mukaan suunnittelualueella on tehty todennäköisiä ruoppauksia tai vesikasvien niittoja 16 kohteella (pääosin Seilin saaristossa) ja eri kokoisia laitureita sijaitsee 129 kpl. Sandön pohjavedenottoalue ei ole tällä hetkellä toiminnassa (luokka II).

Pinta-alat ja osuus alueesta			Pintavesien tila (% pinta-alasta)		Muuta
Nimi	ha	%	Erinomainen/hyvä	0,0	VPD:n mukainen suojelualuerekisterikohde
Järvet p-ala	174,79	0,1	Tyydyttävä	80,1	Koskiensuojelukohde
Joet p-ala	0,00	0,0	Välttävä/huono	0,0	Voimakkaasti muutettu vesistö
Merialueet p-ala	176 606,73	94,7	Ei tietoa	19,8	Säännöstelty vesistö

Geologia

Kuvaus alueen geologiasta (kallioperä)

Yleisimpien graniitti- ja gneissiperäisten kivilajien lisäksi Saaristomeren kallioperässä esiintyy myös paikoin mm. amfiboliittia, tonaliittia, dioriittia, gabroa ja rapakiveä. Emäksistä diabaasia ja kalkkikiveä tavataan etenkin Iniön ja Houtskarın ympäristössä.

Mannerjäätikön paineesta kallioperä painui kymmeniä metrejä alaspäin. Mannerjäätikön liike muokkasi kallioperän muotoja siten, että kovat graniittisaaret muotoutuivat laeltaan kupolimaaisiksi, kun taas pehmeämmät gneissikalliot mataliksi ja laakeiksi. Jäätikön tulosuunnan puoleiset sivut hioutuivat viistoiksi silokallioiksi saarten vastakkaisten sivujen murskautuessa jyrkemmiksi seinämiiksi. Hiidenkirnut, kallioihin sorvautuneet uomat, siirtolohkareet ja hiidenkivet ovat nekin jäätikön liikkeen aikaansaamia.

Merenpohjan geologia:

Suunnittelualan monimuotoinen geodiversiteetti mahdollistaa ja ylläpitää lajien ja luontotyyppien monimuotoisuutta. Salpausselkien päätemoreenimuodostuma on tärkeä geologinen tekijä niin pinnan päällä kuin merenpohjallakin mahdollistaen moreeni- ja hiekkapitoisten luontotyyppien esiintymisen alueella (esim. meriajokasyhteisöt, EN, erittäin uhanalainen). Kyseiset luontotyypit ylläpitävät alueen monimuotoista lajien kirjoa. Kovat kallio pohjat ja niiden laajat syvyysvaihtelut ylläpitävät monimuotoisia levä- ja pohjaeläinyhteisöjä (esim. punaleväyhteisöt, EN). Syvien pohjien sedimenttikeräytymäpohjat toimivat hiilinieluinä ja ylläpitävät pehmeiden pohjien pohjaeläinyhteisöjä (esim. valkokatka- ja merivalkokatka yhteisöt, EN).

Kuvaus alueen geologiasta (maaperä ja geomorfologia)

Alueen maaperä koostuu viimeisen jäätikön kerrostamista irtaimista maalajeista. Jäätikkö jätti jälkeensä erilaisia maaperämuodostumia, kuten moreeneja, harjuja ja reunamuodostumia. Saaristomeren poikki kulkee viistosti kolmas Salpausselkä, jonka tunnetuin saari on Jurmo. Kaakkoiskulmaa viistää toinen Salpausselkä, johon mm. hiekkaisen kankaiden hallitsema Örö kuuluu. Kallio-, kivikko- ja hiekkarantaisten saarten lisäksi alueella esiintyy kallioisia riuttoja, hiekkasärkkiä ja vedenalaisia harjuja, lahtia, fladoja ja kluuveja. Maakuoren liikkeet ovat synnyttäneet Saaristomerelle murreksia ja vajoamia, jotka näkyvät saarten ja luotojen mosaikkia halkovina jopa 90 metriä syvinä vedenalaisina kanjoneina. Keskisyvyys Saaristomerellä on 23 metriä.

Saaristomeren ikiaikainen kallioperä kohoaa enimmillään vain joitakin kymmeniä metrejä merenpinnan yläpuolelle. Saaristo on ainutlaatuisen rikkonainen ja siihen kuuluu enemmän saaria ja luotoja kuin missään muualla maailmassa. Mannerjään sulamista seurannut maankuoren hidas palautuminen on edelleen käynnissä. Maa kohoaa noin neljä millimetriä vuodessa. Sen myötä vedenalaiset karit, karikot ja särkät nousevat vähitellen näkyville, ja rinnakkaiset saaret kasvavat kiinni toisiinsa.

Muuta

X	Valtakunnallisesti arvokas kalkkikallioalue
	Valtakunnallisesti arvokas moreenialue

4 Luontodirektiivin luontotyypit

Selite Lomakkeella kuvataan luontodirektiivin luontotyypit koko suunnittelualueella, luontotyyppien pinta-alat ja edustavuudet. Lomakkeella tarkastellaan myös suunnittelualueen asemaa suojelualueverkostossa ja kytketyneisyyttä muihin verkoston kohteisiin.

Luontotyyppi	Prior	Inventoitu pinta-ala (ha)	Inventoidun alueen luontotyyppikuvioiden edustavuusjakauma								Keskeinen suojeluperuste tai -arvo	Lisätietoja
			Erinomainen		Hyvä		Merkittävä		Ei merkittävä			
			ha	%	ha	%	ha	%	ha	%		
1110 - Vedenalaiset hiekkasärkät		862,35	0,00	0,0	0,00	0,0	0,12	0,0	0,00	0,0		Arvioitu pinta-ala: 7831,76 ha (23.9.2022). Pinta-ala-arvio on arvioitu mallinnetun tiedon pohjalta ja täydennetty maastokartoituksista ja ilmakuvista. Malli käsittää luontodirektiivin vuoden 2019 raportoinnissa käytetyt hiekkasärkkien aineistot. Aineistosta tuotettiin raportointia varten minimi- ja maksimiarviota kuvaavat aineistot, jotka perustuvat VELMUssa tuotettuun särkkämalliin (Kaskela & Rinne 2018) ja GTK:n EMODnet aineistoon. Käytetty maksimiarvoa. Merigeologisen aineiston heikon kattavuuden vuoksi mallinnuksen luotettavuus on tyydyttävä. Inv.pa-tieto: Sakti 12.11.2020.
1150 - Rannikon laguunit	P	84,12	10,75	12,8	53,40	63,5	18,78	22,3	1,20	1,4		Arvioitu pinta-ala: 400,31 ha (23.9.2022). Pinta-ala-arvio on saatu osittain mallinnetun tiedon pohjalta. Aineisto käsittää luontodirektiivin vuoden 2019 raportoinnissa käytetyt laguunien luontotyyppiaineistot. 2019 raportoinnin aineistopäivityksen yhteydessä aineistosta poistettiin kohteet, jotka sijaitsevat yli 1,8 m (Merenkurkun pohjoispuoli) tai yli 1,4 m (Merenkurku ja siitä etelään) merenpinnan tason yläpuolella. Lisäksi pinta-aloja on tarkennettu maastokartoitusten ja ilmakuvien perusteella. Inv.pa-tieto: Sakti 12.11.2020.
1160 - Laajat matalat lahdet		2,35	2,35	100,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0		Arvioitu pinta-ala: 5,57 ha (23.9.2022). Pinta-ala arvio on arvioitu osittain mallinnetun tiedon pohjalta. Luontodirektiivin kansallisessa

Suunnittelualueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

												raportoinnissa 2013 ja 2019 käytetty aineisto, joka kuvaa luontodirektiivin luontotyypin Laajat matalat lahdet (1160) mahdollisia esiintymiä Suomessa. Inv.pa-tieto: Sakti 12.11.2020.
1170 - Riutat		0,65	0,00	0,0	0,00	0,0	0,65	100,0	0,00	0,0		Arvioitu pinta-ala: 13367,77 ha (23.9.2022). Pinta-ala arvio on arvioitu osittain mallinnetun tiedon pohjalta. Aineisto käsittää luontodirektiivin vuoden 2019 raportoinnissa käytetyt riuttojen aineistot. Aineistosta tuotettiin raportointia varten minimi- ja maksimiarviota kuvaavat aineistot, jotka perustuvat VELMUssa tuotettuun riuttamalliin (Kaskela, A. & Rinne, H. 2018: Vedenalaisten Natura-luontotyyppien mallinnus Suomen merialueella. Geologian tutkimuskeskus, Tutkimustyöraportti 6/2018). Käytetty maksimiarviota. Lisäksi pinta-aloja on tarkennettu maastokartoitusten perusteella. Inv. pa-tieto: Sakti 12.11.2020
1210 - Rantavallit		2,81	0,00	0,0	1,81	64,3	0,56	19,9	0,45	15,8		Sakti 12.11.2020
1220 - Kivikorannat		120,53	29,15	24,2	33,47	27,8	50,46	41,9	7,41	6,1		Sakti 12.11.2020
1230 - Kasvipeitteiset merenrantakalliot		1 401,27	156,42	11,2	486,76	34,7	695,47	49,6	61,12	4,4		Sakti 12.11.2020
1610 - Harjusaaret		638,31	453,38	71,0	142,62	22,3	42,00	6,6	0,31	0,0	Naturan keskeinen suojeluperuste	VA-osat: Arvioitu pinta-ala: 3093,33 ha (23.9.2022). Pinta-ala arvio on arvioitu osittain mallinnetun tiedon pohjalta. Aineisto käsittää luontodirektiivin vuoden 2019 raportoinnissa käytetyt harjusaarten aineistot. Inv.pa-tiedot: Sakti 12.11.2020
1620 - Ulkosaariston saaret ja luodot		982,86	188,29	19,2	397,22	40,4	359,04	36,5	38,32	3,9	Naturan keskeinen suojeluperuste	Maa-alueet suuremmat, sillä inventointitieto on puutteellinen. VA-osat: Arvioitu pinta-ala: 18081,68 ha (23.9.2022). Pinta-ala arvio on arvioitu osittain mallinnetun tiedon pohjalta. Aineisto käsittää luontodirektiivin vuoden 2019 raportoinnissa käytetyt ulkosaariston saarten ja luotojen aineistot, joista on käytetty pinta-ala-arviota 100 ja 200 m buffereilla tehtyjen pinta-alalaskelmien mukaan lähempää 200 m bufferia.

Suunnittelualueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

												Inv.pa-tieto: Sakti 12.11.2020
1630 - Merenrantaniityt	P	59,01	8,34	14,1	18,75	31,8	20,20	34,2	8,83	15,0	Naturan keskeinen suojeluperuste	Todellisuudessa suurempi pinta-ala sillä merenrantaniityt jatkuvat vesijätölle. Sakti 12.11.2020
1640 - Itämeren hiekkarannat		30,82	17,52	56,8	9,52	30,9	2,93	9,5	0,85	2,8	Naturan keskeinen suojeluperuste	Todellisuudessa suurempi pinta-ala sillä merenrantaniityt jatkuvat vesijätölle. Sakti 12.11.2020
1650 - Kapeat murtovesilahdet		0,07	0,00	0,0	0,00	0,0	0,07	100,0	0,00	0,0		Arvioitu pinta-ala: 104,36 ha (23.9.2022). Pinta-ala arvio on arvioitu osittain mallinnetun tiedon pohjalta. Inv.pa-tieto: Sakti 12.11.2020
2110 - Liikkuvat alkiovaiheen dyynit		0,17	0,00	0,0	0,17	100,0	0,00	0,0	0,00	0,0		Sakti 12.11.2020
2120 - Liikkuvat rantakauradyynit		0,07	0,00	0,0	0,07	100,0	0,00	0,0	0,00	0,0		Sakti 12.11.2020
2130 - Kiinteät ruohokasvillisuuden peittämät dyynit	P	1,12	0,00	0,0	1,12	100,0	0,00	0,0	0,00	0,0	Muu keskeinen suojeluarvo	Sakti 12.11.2020
2140 - Variksenmarjadyynit	P	3,45	1,70	49,2	0,29	8,3	1,47	42,6	0,00	0,0		Sakti 12.11.2020
2180 - Metsäiset dyynit		5,57	0,00	0,0	4,29	77,0	1,28	23,0	0,00	0,0		Sakti 12.11.2020
2320 - Kuivat kanerva- ja variksenmarjadyynit		0,74	0,00	0,0	0,74	100,0	0,00	0,0	0,00	0,0		Sakti 12.11.2020
3150 - Luontaisesti ravinteiset järvet		0,28	0,00	0,0	0,28	100,0	0,00	0,0	0,00	0,0		Sakti 12.11.2020
3160 - Humuspitoiset järvet ja lammet		1,23	0,78	62,9	0,36	29,6	0,00	0,0	0,09	7,5		Sakti 12.11.2020
4030 - Kuivat nummet		114,04	0,98	0,9	31,29	27,4	68,98	60,5	12,79	11,2	Naturan keskeinen suojeluperuste	Sakti 12.11.2020
6210P - Tärkeät orkidea-alueet	P	0,05	1,59	18,5	1,81	21,0	3,55	140,7	1,70	19,8	Naturan keskeinen suojeluperuste	Sakti 12.11.2020
6230 - Runsaslajiset jäkkiniityt	P	0,04	0,00	0,0	0,00	0,0	0,01	23,8	0,03	76,2	Naturan keskeinen suojeluperuste	Sakti 12.11.2020
6270 - Runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt	P	63,55	1,36	2,1	33,70	53,0	24,91	39,2	3,58	5,6	Naturan keskeinen suojeluperuste	Sakti 12.11.2020
6280 - Alvarit ja kalkkivaikutteiset kalliokedot	P	6,58	0,00	0,0	5,05	76,8	1,50	22,7	0,03	0,5	Naturan keskeinen suojeluperuste	Sakti 12.11.2020
6410 - Siniheinäniityt		0,05	0,00	0,0	0,05	100,0	0,00	0,0	0,00	0,0	Naturan keskeinen suojeluperuste	Sakti 12.11.2020
6430 - Kosteat suurruohoniityt		2,67	0,00	0,0	0,00	0,0	2,49	93,4	0,17	6,6		Sakti 12.11.2020
6510 - Alavat niitetyt niityt		1,56	0,73	47,1	0,10	6,3	0,72	46,6	0,00	0,0		Vanha tieto, pinta-ala suurempi. Sakti 12.11.2020
6530 - Lehdes- ja vesaniityt	P	20,10	5,84	29,1	10,79	53,7	3,05	15,2	0,42	2,1	Naturan keskeinen suojeluperuste	Sakti 12.11.2020
7140 - Vaihtumissuot ja rantasuot		26,21	0,27	1,0	6,09	23,2	14,92	56,9	4,93	18,8		Sakti 12.11.2020
7160 - Lähteet ja lähdesuot		0,01	0,00	0,0	0,00	0,0	0,01	100,0	0,00	0,0		Sakti 12.11.2020
7230 - Letot		3,02	1,54	51,1	0,95	31,5	0,45	14,9	0,07	2,5	Naturan keskeinen	Sakti 12.11.2020

Suunnittelualueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

											suojeluperuste	
8210 - Kalkkikalliot		7,31	0,00	0,0	2,87	39,3	3,18	43,6	1,25	17,2	Naturan keskeinen suojeluperuste	Sakti 12.11.2020
8220 - Silikaattikalliot		983,16	120,70	12,3	292,86	29,8	470,35	47,8	91,58	9,3		Sakti 12.11.2020
8230 - Kallioiden pioneerikasvillisuus		3,25	0,00	0,0	0,00	0,0	3,25	100,0	0,00	0,0		Epäselvä luontotyyppi. Sakti 12.11.2020
9010 - Luonnonmetsät	P	530,49	31,65	6,0	166,85	31,5	293,92	55,4	38,07	7,2	Naturan keskeinen suojeluperuste	Sakti 12.11.2020
9020 - Jalopuumetsät	P	14,67	4,58	31,2	6,41	43,7	2,76	18,8	0,92	6,3	Naturan keskeinen suojeluperuste	Sakti 12.11.2020
9030 - Maankohoamisrannikon primäärisukessiovaiheiden	P	0,60	0,00	0,0	0,39	64,5	0,21	35,5	0,00	0,0		Ei tod näk. oikea määräytys.Sakti 12.11.2020
9050 - Lehdot		209,89	14,07	6,7	92,21	43,9	86,73	41,3	16,88	8,0	Naturan keskeinen suojeluperuste	Sakti 12.11.2020
9060 - Harjumetsät		11,93	2,61	21,9	2,02	17,0	7,18	60,2	0,11	0,9		Sakti 12.11.2020
9070 - Hakamaat ja kaskilaitumet		129,41	12,34	9,5	57,11	44,1	43,60	33,7	16,36	12,6	Naturan keskeinen suojeluperuste	Sakti 12.11.2020
9080 - Metsäluhdat	P	25,68	5,93	23,1	12,54	48,8	6,23	24,2	0,98	3,8		Sakti 12.11.2020
9190 - Vanhat tammimetsät		2,81	0,00	0,0	1,03	36,8	0,62	22,2	1,15	41,0	Naturan keskeinen suojeluperuste	Sakti 12.11.2020
91D0 - Puustoiset suot	P	54,25	2,51	4,6	18,37	33,9	23,11	42,6	10,26	18,9		Sakti 12.11.2020

Luontotyyppi-inventointia koskevat pinta-alatiedot

Luontodirektiivin luontotyypit yhteensä (ha)	5 215,23
Inventoidut alueet, joilla ei ole Natura-luontotyyppiä (ha)	113 894,14
Inventoimaton alue (ha)	67 316,35

Lisätietoja

Mereisten luontotyyppien arvioidut pinta-alat, jotka pohjautuvat inventointien perusteella tehtyyn mallinnukseen, tallennettu lisätietoja-sarakkeeseen. Näiden pinta-alojen arvioinneista ja alueen meriluonnosta tarkemmin liitteessä (Liite_Saaristomeren_HKS_merialue_nykytilan_kuvaus).

Yhteenveto ja verkostotarkastelu

Alueen biologinen monimuotoisuus on Suomen olosuhteissa poikkeuksellisen suurta niin pinnan alla kuin päällä alueen lounaisen ja merellisen sijainnin, luonnon ja maaston pienipiirteisen vaihtelevuuden, geologisen monimuotoisuuden, syvyysvaihteluiden sekä maaperän kalkkipitoisuuden takia. Suunnittelualue kattaa 16 Natura-alueita, jotka muodostavat Saaristomeren keskeisten ja tyypillisten luontotyyppien ja lajien verkostojen rungon. Pelkästään kansallispuiston alueelta tunnetaan 32 Natura-maaluentyyppiä ja hoito- ja käyttösuunnitelman alueella elää noin 600 uhanalaista lajia.

Alueelta löytyvät lähes kaikki mereiset Natura-luontotyypit. Alueelle tyypillinen vyöhykkeisyys heijastuu niin maanpäälliseen kuin vedenalaiseen luontoon. Habitaattien kirjo muuttuu vaihteittain sisäsaariston suojaisista elinympäristöistä ulkosaariston avoimiin, sinisimpukkavaltaisiin kalliopohjiin.

Riutat ovat yksi alueen vedenalaisista valtuontotyypeistä, ja alue on merkittävä riuttojen suojelun kannalta. Riutat ovat myös toinen Suomen mereisistä vastuuluontotyypeistä. Salpausselän harjujatkeiden paahdeympäristöt, niityt ja hiekkamoreenipohjat muodostavat näiden luontotyyppien keskeisen esiintymän Suomessa, joka on vahvasti kytkeytynyt Hangon ja Ahvenanmaan esiintymiin. Hiekkasärkät ja harjusaarten vedenalaiset osat kulkevat suunnittelualueen halki sekä itä-länsisuunnassa että saaristovyöhykkeiden pohjois-etelägradientilla. Näillä luontotyypeillä esiintyvät meriajokasniityt muodostavat merkittävän verkoston, joka yhdistää meriajokkaiden tärkeimmät esiintymisalueet läntiseltä Suomenlahdelta Ahvenanmaalle. Suunnittelualueen laajat niityt ovat Itämeren pohjoisimpia yhtenäisiä meriajokkaan esiintymiä. Saaristomeren tunnetuista meriajokasesiintymistä ainoastaan vajaa 30 % on valtion hallinnoimien suojelualueiden sisäpuolella. Aktiivisilla meriajokkaan siirtoistutuksilla narannamme iatkossa niittverkoston yhtenäisyyttä ja sitä kautta uhanalaisen luontotyypin mukautumiskyvää ilmastonmuutokseen.

Rakkohauruesiintymät muodostavat samantyyppisen lajin verkoston merenpohjan kallio- ja kivipohjille. Avainlajeina meriajokas ja rakkohauru ylläpitävät runsasta muiden lajien monimuotoisuuden kirjoa esim. monen kalalajin osalta.

Niittyluontotyyppien verkosto on merkittävän tiheä ja monien avoimien luontotyyppien suhteellinen pinta-ala korkea. Natura 2000 -luontotyyppien kriteerit täyttäviä niittyjä, nummia ja hakamaita on HKS-alueella 350 hehtaaria, joista kalkkivaikutteisia on vähintään 50 hehtaaria. Uhanalaisten lajien määrä on pinta-alaan nähden korkea ja se on suurelta osin sidoksissa avoimiin ja puoliavoimiin elinympäristöihin sekä kalkkivaikutteiseen maaperään. Merkittävimmät luontotyyppiverkostot ovat harjusaarten hiekkaiset paahdeympäristöt, kalkkivaikutteiset niittyiset ja kallioiset luontotyypit sekä iäkäspuustoiset lehtimetsät ja mäntymetsät. Näillä luontotyypeillä esiintyy merkittävää uhanalaislajistoa. Maaluontotyyppien verkostoa on vahvistettu suunnitelmallisella luonnonhoidolla jo neljänkymmenen vuoden ajan. Viime vuosina verkostonäkökulmaa on vahvistettu (Luonnonhoidon kokonaissuunnitelma 2021). Elinympäristöjen kunnostaminen on vahvistanut avointen ja puoliavointen luontotyyppien verkostoa merkittävästi ja lisännyt luonnon monimuotoisuuden säilymisen edellytyksiä. Kiireellisen kunnostuksen tarve on enää vähäinen verrattuna jo kunnostettuun pinta-alaan. Kunnostuksen tarvetta on etenkin kansallispuiston ulkopuolella, mutta myös sen sisällä etenkin kiireellisesti suojeltavien lajien verkostoissa. Perinnebiotooppien hoidon laadun kasvattamiselle on sen sijaan tarvetta verkostossa. Pääasiassa meren heikosta tilasta johtuen, rantojen rehevöitymiskehitystä ei ole saatu pysäytettyä ja rantojen kunnostukset ovat siksi jatkuvia.

5 Yhteenveto lajistosta

Selite Lomakkeen tarkoituksena on antaa kuva suunnittelualan keskeisistä lajistoarvoista sekä tuoda esiin lajiston piirteitä, jotka on huomioitava alueen hoidon ja käytön suunnittelussa. Sama laji voi sisältyä useampaan luokitukseen: esimerkiksi useat uhanalaiset lajit ovat myös direktiivilajeja. Kaikissa lajiryhmissä yksikkönä on ryhmään kuuluvien, alueella esiintyvien lajien kpl-määrä. Tarkemmat tiedot lajeista esitetään liitteessä 2.

Luokitus	Lajien lukumäärä
Erityisesti suojeltavat lajit	121
Muut uhanalaiset lajit	259
Silmälläpidettävät lajit	169
Alueellisesti uhanalaiset lajit	
Lajit, joiden suojelemiseksi osoitetaan Natura-alueita (luontodirektiivin liite II)	9
Lajit, joiden suojelemiseksi osoitetaan Natura-alueita (lintudirektiivin liite I ja ns. Natura-linnut)	80
Lajit, jotka edellyttävät tiukkaa suojelua, ja joiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty (luontodirektiivin liite IV)	16
Vierasperäiset tai haitallisesti runsastuneet lajit	6

Yhteenveto ja verkostotarkastelu

Saaristomeren suunnittelualueeseen kuuluva 16 Natura-alueen ja 13 luonnonsuojelualueen verkosto muodostaa laajan vaihtumisvyöhykkeisen kokonaisuuden, jonka keskeisiä suojeluperusteita ovat erityisesti meri- ja saaristoluontoon sekä linnustoon liittyvät arvot. Pelkästään Saaristomeren kansallispuiston uhanalaisten lajien määrä on maamme kansallispuistojen joukossa ylivoimainen.

Maaluonto: Lajistossa korostuvat hiekkaisen alueiden hyönteiset, perinnemaisemien sekä kalkkivaikutteisten avoimien ja puustoisten luontotyyppien putkilokasvit, sammalet ja jäkälät. Äärimmäisen uhanalaiset (CR) lajit ovat pääasiassa hiekkarantojen, hiekkaisen maaperän sekä perinnebiotooppien lajeja. Väli- ja sisäsaariston havumetsien direktiivilaji lahokaviosammal on kansallisesti luokiteltu erittäin uhanalaiseksi (EN). Myös lehtipuiden ja järeiden mäntyjen rooli on tärkeä lajiston ylläpitäjänä.

Salpausselän harjujatkkeiden paahdeympäristöt, rantojen ja kivennäismaiden niityt ja peitteisyysjatkumon kaikki kalkkivaikutteiset luontotyypit muodostavat näiden luontotyyppien sekä niiden lajiston keskeisen esiintymisalueen Suomessa. Hiekkasaarten ketju on vahvasti kytkeytynyt Hangon ja Ahvenanmaan esiintymiin ja kalkkivaikutteiset kohteet Ahvenanmaan vastaaviin. Niittyluontotyyppien verkosto on merkittävän tiheä ja monien avoimien luontotyyppien suhteellinen pinta-ala korkea. Erilaisten avointen ja lehtipuustoisten luontotyyppien (ranta- ja perinnetuontotyypit sekä lehdot) kokonaisuudella elää poikkeuksellisen monipuolisesti uhanalaista ja silmälläpidettävää hyönteislajistoa. Kalkkivaikutteisella kokonaisuudella elää merkittävä määrä uhanalaista sammal, jäkälä ja putkilokasvilajistoa. Uhanalaisesta lajistosta 60–80 % vaatii luonnonhoitoa säilyäkseen. Maaluontotyyppien verkostoa on vahvistettu suunnitelmallisella luonnonhoidolla jo 40 vuoden ajan uhanalaislajistoa silmällä pitäen. Viime vuosina hoitoa on ohjannut verkostosuunnitelma (Luonnonhoidon kokonaissuunnitelma). Kokonaissuunnitelma jakaa Saaristomeren alueen kuuteen hoitoalueeseen eli keskenään erityyppiseen luontotyyppien verkostoon. Luonnonhoidon tarve vaihtelee verkostosta riippuen paahde- ja perinneympäristöjen laajamittaisista kunnostustoimista pienialaisten luotojen avoimena pitämiseen puun taimia poistamalla. Poikkeuksellisen monipuolisen ja runsaan uhanalaislajiston ja omalaatuisten luontotyyppien vuoksi kokonaisuuden luonnonhoito on jatkuvan kehittämisen kohteena peitteisyysjatkumon eri kosteus- ja peitteisyysoloissa viihtyvän lajistokokonaisuuden ylläpitämiseksi. Vaikka luonnonhoitoverkosta on vahvistettu systemaattisesti, edelleen osa uhanalaislajistosta on häviämishuhan alla.

Meriluonto: Suunnittelualan merialueilta löytyvät kaikki mereiset Natura-luontotyypit ja useimmat mereiset habitaatit, joita murtovedessä näillä leveysasteilla on mahdollista löytää. Alueella tavataan runsaasti uhanalaisia ja silmälläpidettäviä vedenalaisia LuTu-luontotyyppisiä niille tyypillisiä lajeineen; niistä tärkeimmät ovat kahden Itämeren avainlajin muodostamat, muiden lajien kirjoa lisäävät meriajokasniityt ja rakkohaurupohjat sekä punaleväyhteisöt. Jääkauden sulamisvaiheessa muodostuneiden Salpausselkien harjanteet jatkuvat Saaristomeren syvyyksiin muodostaen selkeästi pohjassa erottuvia, yhtenäisiä vedenalaisia sora- ja hiekkaharjanteita. Salpausselistä pohjoisin ulottuu kansallispuiston halki koillis-lounaissuunnassa aina Jurmon lounaispuolelle saakka. Tälle vedenalaiselle harjuvyöhykkeelle sijoittuvat Saaristomeren laajimmat ja merkittävimmät hiekka- ja sorapohjaiset alueet ja ne ovat kytkeytyneet Hangon ja Ahvenanmaan esiintymiin. Matalilla hiekkapohjilla esiintyy niille tyypillisiä lajeja, kuten meriajokasta sekä näkinpartais- ja putkilokasvilajeja. Kansallisessa uhanalaisuusarvioinnissa (2019) joka kymmenes tarkasteltu mereinen laji on todettu uhanalaiseksi. Näistä pääosa on leviä, kaloja ja lintuja. Suurin osa Itämeren Punaisen listan lajeista elää kallio- ja lohkarepohjilla. Uhanalaisiksi luokitelluista merilajeista suunnittelualueella tavataan vaarantuneeksi (VU) luokitellut tummahelmilevä ja silonäkinparta sekä silmälläpidettäviksi (NT) luokitellut jouliluppolevä ja rakkohauru. Silmälläpidettäviksi (NT) luokiteltu meriajokas on yksi Itämeren avainlajeista ja nykyisin sen muodostamat pohjat ovat luonnonsuojelulla (9/2023) suojeltu luontotyyppi. Saaristomeren on

Ahvenanmaan ja Hangon merialueiden lisäksi lajin ydinaluetta Suomen rannikolla. Meriajokas pohjilla tavataan yleensä myös muita putkilokasveja, kuten hapsikoita, hauroja ja vitoja. Saaristomeren ulkosaaristossa kovapohjaisia riuottoja sekä ulkosaariston luotojen ja saarien vedenalaisia kalliopohjia hallitsevat tiheät sinisimpukka- ja punaleväyhteisöt. Punaleviä esiintyy usein yhdessä sinisimpukoiden kanssa ulkosaariston kovilla pohjilla, jossa ne muodostavat useita punalevälajeja käsittäviä vyöhykkeitä 5–10 metrin syvyydelle. Saaristomeren runsaat punalevävyöhykkeet ylläpitävät suurta selkärangattomien eläinten monimuotoisuutta, mikä heijastuu myös kalastoon ja merilintuihin.

Kalat: Saaristomerellä tavataan lähes kaikki Suomen merialueella esiintyvät pohjaeläin- ja kalalajit. Siellä esiintyy ja sen kautta vaeltaa lisääntymisalueilleen erittäin uhanalaiseksi luokitellut (EN) meritaimen ja vaellussiika sekä vaarantuneeksi (VU) katsottu lohi ja merikutuinen siika eli karisiika.

Nisäkkäät: Saaristomeri on Itämeren yksi tärkeimmistä hallin poikimisasialueista. Itämerennorpalle (NT) Saaristomeri on tärkein esiintymisasialue Etelä-Suomessa. Lisäksi ainoa Itämerellä pysyvästi esiintyvä valaslaji pyöriäinen vierailee säännöllisesti Suomen lounaisella rannikolla, mutta ei ole tietyvästi lisääntynyt Suomessa ainakaan 1930-luvun jälkeen. Lepakoille Saaristomeri on muuttoväylä etelään, mutta sen tarkkaa merkitystä ei tunneta.

Linnut: Laajan ja monipuolisen saariston ansiosta Saaristomeri on Itämeren tärkeimpiä saaristolintujen pesimä-, levähdys-, sulkimis- ja muuttoalueita. Alueella pesii monta erityisen uhanalaista lintulajia. Saaristoalue kytkeytyy Hangon saaristoon ja Selkämeren alueeseen sekä Ahvenanmaan saaristoon. Sijaintinsa ansiosta Saaristomeri sijaitsee yhdellä tärkeimmistä pohjoisen pallonpuoliskon muuttoväylistä ja alueen kautta muuttaa merkittävä määrä lintuja niin muualle Itämerelle kuin pohjoiselle Jäämerelle. Eräille lajeille Saaristomeri on myös tärkeä talvehtimisasialue.

Haitallisista vieraslajeista alueella tavataan runsaasti kurturuusua ja valkohäntäkauriita, lisäksi minkkiä ja supikoiraa. Näiden osalta on jo käynnissä olevia torjuntatoimia, joita tulee jatkaa pitkäjänteisesti. Lisäksi alueella esiintyy vieraslajeista kanadanhanhi, mustatäplätokko (kala) ja hiljattain nopeasti leviittänyt liejutaskurapu.

6 Kulttuuriympäristö

Selite	Kulttuuriympäristön nykytilakuvaus käsittää suunnittelualueen maisema-arvojen sekä rakennusperinnön ja arkeologisten kohteiden kuvauksen. Kuvauksen tavoitteena on tunnistaa suunnittelualueen keskeiset kulttuuriperintöarvot. Saamelainen kulttuuriperintö kuvataan lomakkeella 10C.

Alueen kulttuuriympäristön yleiskuvaus

Maisema

Suunnittelualue kuuluu ympäristöministeriön valitsemiin Suomen kansallismaisemiin. Alue kuuluu myös osaksi kahteen valtakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen, Saaristomeren merimaisemiin ja Airiston merimaisemaan. Saaristomeren merimaisemia luonnehtivat keskiajalla syntynyt kyläasutus, kyläsatamat ja kyläsaarten viljelmät ja laitumet. Saarten käyttö lehdesten tekoon ja niittyinä ja laitumina tuotti omanlaisia elinympäristöjä. Ulkoluotojen maisemaan kuuluivat kalatuvat, joita käytettiin asumuksina silakan verkkopyynnissä ulkomeren äärellä. Pitkäaikaisen laidunnuksen vaikutus näkyy myös sisäsaaristossa – esimerkiksi Lenholmenin haassa, joka voitti Maa- ja kotitalousnaisten järjestämän Vuoden maisemateko -kilpailun vuonna 2020.

Vanhat kylät ovat säilyttäneet perinteisen rakenteensa ja rakennuskantansa varsin hyvin. Saarilla on säilynyt maisemallisia piirteitä niiden perinteisestä käytöstä karjaloudessa. Sen sijaan ulkoluotojen kalatuvat purettiin sitä mukaa kuin perinteinen kalastus hiipui 1900-luvun kuluessa.

Airiston merimaisemaan kuuluva osa HKS-suunnittelualuetta sisältää Seilin hospitaalisaaressa kulttuurimaisemineen. Alueen läpi kulkee vanha Turun väylä, jonka varrella ovat maisemallisesti merkittävät väyläloistot Insinööri Pettersson ja Orhisaari.

Suomen merialuesuunnitelmassa tunnistetut merkittävät kulttuuriarvojen alueet noudattelevat HKS-suunnittelualueella valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita. Varsinais-Suomen maakuntakaavassa (2013) kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeäksi alueeksi on merkitty osia valtakunnallisesti arvokkaista maisema-alueista.

Arkeologiset kohteet

Saaristomeren HKS-alueen kulttuuriperintökohteet jakautuvat arkeologiseen perintöön, valtion rakennusperintöön (merenkulku, luotsi- ja majakkalaitos), kyläasukituksen rakennusperintöön ja kalastuskarien rakennusperintöön.

Suunnittelualueelta tunnetaan 431 arkeologista kohdetta. Rautakauden hautaröykkiöt ovat ajalta jolloin ulkosaariston varhaisin väestö asutti saaria sitä mukaa kuin ne kohosivat merestä ja tarjosivat mahdollisuuksia kalastukseen, hylkeenpyyntiin ja karjanhoitoon. Yhteisöt hautasivat vainajansa paikoille, joilta oli esteetön näkyvyys merenselille.

Kun kaupunkeja alkoi syntyä Suomen ja Ruotsin rannikolle keskiajalla, kalastuksesta tuli merkittävä elinkeino kaupunkien elintarvikehuollolle ja kehittyi saaristolle ominainen monitoimialous, joka perustui kalastuksen, karjanhoidon ja muiden elinkeinon yhdistelmään.

Useimmat ulkosaarten kylät mainitaan ensimmäisen kerran Turun linnaläänin maakirjassa 1540, mutta kyläasukituksen katsotaan palautuvan keskiaikaan. Kylätontin jäännökset ovat säilyneet Björkössä, Berghamnissa ja Seilissä. Suunnittelualueella on neljä kappelin jäännöstä Kappalholmenissa, Jurmossa ja Björkössä. Björkön kyläsatamaa Byvikenä on tutkittu meriarkeologisesti, mutta löydöistä ei vielä ole hahmottunut kuvaa sataman historiasta. Vinträsänin 32-haarainen kompassikiveys liittyy sataman käyttöön.

Saarille alettiin perustaa kalastajatorppia 1700-luvulta alkaen. Osa niistä on kadonnut niin, että jäljellä on vain rakennuksenjäännöksiä, kiviaitoja, maakellareita ja viljelyröykkiöitä.

Kalastuskareilla ulkomeren tuntumassa on silakan ja turskan kalastuksen jäännöksiä säilynyt tilapäisasumuksia (tomtning), kalatuvan raunioita, satama- tai rantautumispaikkoja sekä piirtokirjoituksia ja verkonkuivauskenttiä. Kivistä ladottujen labyrinttien (jatulintarhojen) taustalla katsotaan usein olleen kalastukseen liittyviä uskomuksia.

Suunnittelualueen itäreunassa sijaitsee Jungfrusundin suojasatama, joka mainitaan ensimmäisen kerran 1490. Jungfrusund oli rannikon ja sisämaan välisen liikenteen etappipaikka, kauppasatama Turun ja Helsingin välisen väylän yhteydessä, luotsauspaikka ja kalasatama. Vuonna 1642 Krogaruddeniin perustettiin majatalo, joka toimi vuoteen 1714 asti. Myöhemmässä vaiheessa Jungfrusundin edustan saaret linnoitettiin. Arkeologisina jäännöksiä sataman toiminnasta tunnetaan rakennusten jäännöksiä, piirtokirjoituksia, maakellareita, linnoitteita, kiviuneja ja vedenalaisia esinelöytöjä, rakennelmia ja hylkyjä.

Kiviunit ovat lohkarista ladottuja yksinkertaisia ulkouuneja ruoanvalmistusta varten. Sijainnin perusteella useimmat suunnittelualueen kiviunit voidaan yhdistää Venäjän saaristolaivaston operaatioihin 1700-luvun sotavuosina. Rakennelmia on vanhastaan kutsuttu ryssänuuneiksi. Lisäksi kalastajat ovat käyttäneet samankaltaisia kiviuneja mm. Brunskärissä ja Jurmossa.

Louhoksista suurin on Åvensorin kalkkikivilouhos (1845–1956), jonka ympärille kehittyi parhaimmillaan 200 asukkaan yhdyskunta kansakouluineen ja kauppoineen. Limskär oli 1840-luvulla kalkkilouhos, jonka tuotanto käytettiin paikallisiin tarpeisiin. Hamnholmenissa on kaksi vuonna 1736 löydettyä rautaesiintymää, joita hyödynnettiin 1830-luvulla.

Ensimmäisen maailmansodan aikaiset puolustusvarukset luetaan kiinteiksi muinaisjäännöksiksi. Tämän mukaisesti Örön rannikkolinnakkeen vuosina 1915–1917 rakennetut tykkipatterit, tykkietit sekä erilaisten rakennusten ja rakennelmien jäännökset kuuluvat muinaisjäännöksiin. Saarella on myös Suomen sodan 1808–1809 aikainen sotilaiden hautausmaa. Myös Utössä on vuonna 1915 rakennettu tykkietit ja tykkiasemia.

Vedenalaiset hylät ovat pääosin puurunkoisten alusten hylkyjä. Vanhin niistä on 1200-luvun lopulle ajoittuva Egelskärin koggi, joka ennen haaksirikkoutumistaan kuljetti Norjasta ja Itämeren rannikoilta peräisin olevaa lastia todennäköisesti Turkuun. Alusta on tutkittu useina vuosina. Iäkkäisiin hylkyihin kuuluu myös Oxholmenin luona uponnut limisaumainen talonpoikainen alus, joka radiohiiliajoituksen perusteella on rakennettu noin 1650–1810. Muut 1700-luvun hylät ovat Skeppsådarna itäpuoli, kaljuutti Borstö 1 sekä tunnetuimpiin kuuluva Vrouw Maria, hollantilainen kauppa-alus, joka upposi 1771 matkalla Amsterdamista Pietariin lastattuna ylellisyyesineillä. Nuorempiin tunnistettuihin hylkyihin kuuluvat ns. keulakuvahylky, s/s Helsingfors (1905), Ladoga (1915), UJ 117 (1941) ja s/s Sparta (1949). Tutkimussukelluksia on tehty vähän ja kaikkien hylkyjen tarkka sijainti ei ole tiedossa.

Valtakunnallisesti merkittävien arkeologisten kohteiden joukkoon (VARK) on valittu Pattonsörin ja Långörenin tomtning-tyyppiset tilapäisasumukset, Myshamnin satamapaikan linjakummeli ja kompassikiveys (Långlandet, Flakaskär), Åsbackan (Berghamn) kylätontti, Björkön kappeli (Kappalbackan, Stenaln), Krogaruddenin merikrouvi ja satama, Seilin hospitaalin arkeologiset

jäännökset, Jurmon itäosan arkeologiset kohteet (munkinkehät, kappeliin jäännökset ja tomtning Estnäsissä) sekä alusten hylyt Vrouw Maria, Skeppsbådarna itäpuoli, Borstö 1, Ladoga, Keulakuvahylky ja Oxholmen 1 (30 kohdetta). VARK-kohteiden lisäksi Saaristomerellä erityisen arvokkaita kohteita ovat ne kalastuskarien iäkkäät kalatupien jäännökset ja kalasatamat, jotka tähän mennessä on löydetty (kuten HKS-alueella Gärskärin kalatupien jäännökset, Rosenhamnin satama ja Alskärin veneenvetopaikka).

Rakennusperintö

Suunnittelualueella on 7 valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä (RKY).

RKY-alue Örön linnake käsittää 1915–1917 rakennetut puolustusvarustukset, tykkiket, rakennukset ja rakennelmat, jotka ovat säilyttäneet historiallisen luonteensa. Seilin hospitaalin RKY-alueeseen kuuluu hospitaali, joka toimi leprasairaalaan 1623–1785 ja sen jälkeen vuoteen 1962 asti mielisairaalaan, sekä maatilan Fogdebyn rakennuksista sekä kirkosta hautausmaahan ja pappiloihin. Kirkko on suojeltu lailla rakennusperinnön suojelusta. Sairaalan vanhimmasta vaiheesta on jäljellä vain maanalaisia arkeologisia jäännöksiä.

Utön linnake, majakka- ja luotsiyhdyskunta RKY on maamme vanhimpia. Saarella on kaksi arvokasta kivirakennusta, entinen majakanvartijoiden talo (1753) ja majakka (1814). Utö toimi Itämereltä sisään tulevan väylän ensimmäisenä luotsinkohtauspaikkana. Utössä toimittiin edelläkävijöinä majakkarakentamisessa, merenkulun tekniikassa ja kansakoulun kehittämisessä. RKY-alueesta Länsi-Turunmaan saaristoasutus kuuluu suunnittelualueeseen Åvensorin kylä ja kalkkilouhos. Arvotuksen perusteena on pitkä saaristolinkeinojen perinne ja kaivosteollisuuden historia.

Kemiönsaaren ulkosaariston kyläasutuksen RKY-alueella ja Länsi-Turunmaan ulkosaariston kyläasutuksen RKY-alueella keskiaikaan palautuva kyläasutuksen ja elinkeinojen rakenne on hyvin edustettuna. Suunnittelualueeseen kuuluvat Högsåran, Holman, Jurmon, Björkö ja Berghamnin kylät. Högsåran kylässä luotsaus aloitettiin 1500-luvulla ja se jatkui vuoteen 1985 asti. Saarella avattiin vuonna 1912 ensimmäinen täysihoidola, joka oli lajissaan ensimmäisiä saaristossa. Holma, Jurmo, Björkö ja Berghamn ovat perinteisiä kalastajatalonpoikien kyliä, joissa rakennukset, pellot, niityt ja satamat ovat muotoutuneet maaston mukaisesti.

Arkkitehtonisesti arvokas Bengtskärin majakka (RKY) rakennuksineen on säilynyt kokonaisuudessaan rakennusvaiheen (1906) asussaan.

Suunnittelualueen RKY-alueet painottavat valtion rakennuttamaa rakennuskantaa ja saaristokyläiden kantatilojen kulttuuriympäristöjä. Useimmat suojelluista rakennuksista on merkitty maakunta- tai yleiskaavaan. Seilin kirkko ja kellotorni ympäristöineen on suojeltu erillisellä rakennussuojelupäätöksellä. Myös suojellut rakennukset ovat valikoituneet siten, että valtion rakennuskanta painottuu vahvasti. Kalastukseen liittyvä rakennusperintö jää taka-alalle. Tämä korostaa Skarpnäs, Kråkskärin ja Konungsskärin torppiin kuuluvien rakennusten arvoa. Erityisen arvokkaana kohteena on pidettävä Gärskärin kalatupaa (1899), joka on ainoa valtion hallinnassa oleva iäkäs kalatupa silakan pauhakalastuksen ajalta Saaristomerellä. Nämä rakennukset edustavat kalastusta Saaristomerien kansallispuiston perustamissäännöksen tarkoittamana perinteisenä luonnonkäyttötapana.

Kohteet

Arkeologiset kohteet

Luokka	Lkm	Kuvaus
Muinaismuistolailloin suojellut kiinteät muinaisjäännökset	220	Alskär kiviaita; Alskär rakennuksenjäännös; Alskär veneenvetopaikat; Alu piirtokirjoitus; Bastuslätt 4 laitur; Birsskär kivirakenteet; Björkö Byängstomten kylätontti; Björkö Vintrasnäs 3 rakennuksenjäännös; Borstö 1 hylky; Boskär hautaraunio; Bussö 3 hautaraunio; Bussö 6 kiviuni; Bussö 7 kiviuni; Bärskär 1 kiviuni; China hylky; Djuplevudden hautaraunio; Dårhusen rakennuksenjäännöksiä; Egelskär hylky; Ejskär labyrintti; Ejskär kiviuni; Enharu 1 veneenvetopaikka; Enharu 3 kiviuni; Enharu tomtning; Estnäs tomtning; Flakaskär 1 kompassiveys; Fyren 1 piirtokirjoitus; Garpen 1 hylky; Grönnviken kappeli; Gärskär kivikehä; Gärskär rakennuksenjäännös 1; Gärskär rakennuksenjäännös 2; Gärskär veneenvetopaikka 1; Gärskär veneenvetopaikka 2; Gärskär verkonkuivauskenttä; Gåsharu rakennuksenjäännös; Gåsharu veneenvetopaikka; Gåsharun hylky; Hamnholmen 1 kiviuni; Hamnholmen 2 kiviunit; Hamnholmen 3 kiviuni; Hamnholmen 4 kiviuni; Hamnholmen rautakaivos; Hamnskär hylky; Helsingfors hylky; Hummelskär hautaraunio; Höga Buskär tomtning; Höga Buskär veneenvetopaikka; Högländ hylky; Högländ kiviuni; Högländ rakennuksenjäännös 2; Högländ rakennuksenjäännös 3; Ingolskär 1 johtoloisto; Ingolskär 2 rakennuksenjäännös; Iso-Kuusinen piirtokirjoitukset; Jungfruholmen tykkiasema 2; Jungfruholmen puolustusvarustus; Jungfruholmen tykkiasema 1; Jurmo munkring II tomtning; Jurmo munkring III tomtning; Jurmo munkring IV tomtning; Jurmo munkring V tomtning; Kaldholmen 2 hautaraunio; Kalvbergen hautaraunio; Kanonberget kalliopiirros; Kappalbackan kappeli; Kappalbackan kappeli; Kappalholmen kappeli; Kenkämaa rakennuksenjäännös; Kesnäs 1 tykkiasemat ammusuojat; Keulakuvahylky hylky; Konungsskär 2 rakennuksenjäännös; Korsängsbacken rakennuksenjäännös; Kramppi hautarauniot; Krogarudden kellarikuoppa 1; Krogarudden kellarikuoppa 2; Krogarudden piirtokirjoitus 1; Krogarudden piirtokirjoitus 2; Krogarudden rakennuksenjäännös 1; Krogarudden rakennuksenjäännös 2; Kråkskär Husholmen 1 rakennuksenjäännös; Kråkskär 5 tomtning-jäännös; Kråkskär Husholmen 2 rakennuksenjäännös; Kråkskär Husholmen 3 rakennuksenjäännös; Kuggskär eteläpuoli löytöpaikka; Ladoga hylky; Lammaluoto kivilatomukset; Lindholmen 2 hirsarkku; Lindholmen puolustusvarustus; Långlandet 6 linjakummelit; Långlandet 8 tomtning-jäännös; Långören tomtning; Långören tomtning 1; Långören tomtning 2; Lövä hylky; Mattörar hylky; Mielisairaalan puisto kiviaidat; Mjoö 1 hautaraunio; Mjoö 2 hautaraunio; Mjoö 3 hautaraunio; Morgonlandet lounaispuoli; Moringharu 1 tomtning; Moringharu 2 tomtning; Moringharu 3 veneenvetopaikka; Myllymäki 1 myllynkivet; Myllymäki 2 kivirivi; Myllymäki 3 röykkiö; Myllymäki 4 mylläriin tila; Myllymäki 5 latomus; Myllymäki 6 rakennuksen pohjat; Myllymäki 7 kiviaita; Nordstjernan hylky; Norstö kiviunit; Nölstö 1 kiviuni; Nölstö 2 kiviuni; Oxholmen 1 hylky; Oxholmen 1 kiviuni; Oxholmen piirtokirjoitus; Pattonskär 1 tomtning; Pattonskär 2 tomtning; Pattskär 1

		veneenvetopaikka; Pattskär 2 tomtning; Ramse torp torppa; Rosala Hamnholmen hautaraunio; Rosenhamn rantautumispaikka; Rosinahällarna hylky; Ryssbacka hangaari; Sandholmen hautaraunio; Sandholms kobben piirtokirjoitus kompassiruusu; Seili Fogdeby kylätontti; Seili Saukkovuori kivilatomukset; Seili Skreddarens hus rakennuksenjäänös; Seili Smedens tomt rakennuksenjäänös; Seili Tutkimusasema rakennuksenjäänös; Seili Utridars gårdan röykkiöt; Seili Verstaantaka kuppikivi; Seili kirkko hospitaali hautausmaa; Siivo hylky; Sjalö Ängesnäs bergen hautaröykkiö; Skansholmen puolustusvarustus; Skeppsbådarna itäpuoli; Skeppsbådarna pohjoispuoli; Skrämmarn hylky; Sommarhamnen litofoni; Stackskär 3 tomtning; Stenaln veneenvetopaikka; Stora Buskär rakennuksenjäänös; Stora Buskär tomtning; Stora Mässkär 1 tomtning; Stora Rödsjär 1 hylky; Stora Rönskär paahus; Stora Sädik hylky; Storskär labyrintti; Strömudden rakennuksenjäänös; Ståtbådarnan länsipuoli 1 hylky; Ståtbådarnan länsipuoli 2 hylky; Söderbergen hautaraunio; Södra Båtskär tomtning; Tjukan 1 kummeli; Tjukan 3 tomtning; Utridarens tomt rakennuksenjäänös; Utö tykkitie; Vidskär tomtning; Vindarören labyrintti; Vintrasnäs 2 Stenhuset rakennuksenjäänös; Vintrasnäs kompassikiveys; Vintrasnäs labyrintti; Vostok hylky; Vrouw Maria hylky; Västerhäset 2 kivilatomo; Västerhäset labyrintti; Västerrevet verkkoarha; Västerön 4 tomtning; Västerön 5 hautaraunio; Yttre Klovaskär hylky; Yxskär kiviuni; Ängeskär hautaraunio; Ådholm hautaröykkiö; Ådön hautaraunio; Ånholm rakennuksenjäänös; Åsbacka kylätontti; Öro 03 piirtokirjoitus; Öro 04 hautauspaikka; Öro 07 venetelakka; Öro 16 louhealue; Öro 18 12 tuuman tykkipatteri 1; Öro 19 12 tuuman tykkipatteri 2; Öro 21 rakennuksenjäänös; Öro 22 rajapyykki; Öro 23 rajapyykki; Öro 26 nostolaite; Öro 27 6 tuuman tykkipatteri tykkiasema 1; Öro 28 6 tuuman tykkipatteri rakennuksenjäänös; Öro 29 6 tuuman tykkipatteri ammuskomero 1; Öro 30 6 tuuman tykkipatteri tykkiasema 2; Öro 31 6 tuuman tykkipatteri suojahuone 1; Öro 32 6 tuuman tykkipatteri tykkiasema 3; Öro 33 6 tuuman tykkipatteri ammuskomero 2; Öro 34 6 tuuman tykkipatteri tykkiasema 4; Öro 35 6 tuuman tykkipatteri ammuskomero 3; Öro 36 6 tuuman tykkipatteri tykkiasema 5; Öro 37 6 tuuman tykkipatteri suojahuone 2; Öro 38 6 tuuman tykkipatteri suojahuone 3; Öro 41 rajapyykki; Öro 43 kipinäsähkölennätinasema; Öro 46 rajapyykki; Öro 47 rajapyykki; Öro 48 rajapyykki; Öro 52 piirtokirjoitus; Öro 53 rakennuksenjäänös; Öro 55 rakennuksenjäänös; Öro 56 rakennuksenjäänös; Öro 57 120 mm tykkipatteri tykkiasema 1; Öro 58 120 mm tykkipatteri tykkiasema 2; Öro 59 120 mm tykkipatteri tykkiasema 3; Öro 60 120 mm tykkipatteri tykkiasema 4; Öro 61 tykkitie; Öro 62 maakellari jäänös; Öro 64 tie Pitkä ikävä; Öro 65 tie Lyhyt ikävä; Östergård 2 hautarauniot
Muut suojellut arkeologiset kohteet (kaava)	162	Abborrkobbarna tanko jäänös; Bastuslätt 2 kaivo; Bengtskär lounaispuoli hylky; Björkskär 1 paahus; Björkskär 2 paahus; Björkskär 3 paahus; Björkskär 4 paahus; Björkö 1 kiviaita; Björkö 2 kiviaita; Bokulla rakennuksenjäänös 1; Bokulla rakennuksenjäänös 2; Bokulla rakennuksenjäänös 3; Bokulla rakennuksenjäänös 4; Bredskär 1 paahus; Bredskär 1 paahus; Bredskär 2 paahus; Bredskär 2 paahus; Bredskär 3 paahus; Bredskär 3 paahus; Bredskär 4 paahus; Bredskär 4 paahus; Bredskär 5 paahus; Bredskär 6 paahus; Bredskär 7 paahus; Bredskär 8 paahus; Bredskärs harun 1 paahus; Bredskärs harun 2 paahus; Bredskärs harun 3 paahus; Bredskärs harun 4 paahus; Bredskärs harun 5 kiviraunio; Bredskärs kläppen paahus; Brännkläppen 1 paahus; Brännkläppen 2 paahus; Brännkläppen 3 paahus; Brännkläppen 4 paahus; Bussö 1 paahus; Bussö 2 paahus; Bussö 4 niitty jäänös; Bussö 5 paahus; Bussö 8 niitty jäänös; Byviken kyläsatama; Bärskär 2 niitty; Fladalandet 1 rakennuksenjäänös; Fladalandet 2 kiviuni; Fladalandet 3 verkkoarha; Flakaskär 2 kiviraunio; Flykläppen 1 paahus; Flykläppen 2 paahus; Gamla Sälängs rakennuksenjäänös; Granskär 1 paahus; Granskär 10 paahus; Granskär 11 paahus; Granskär 12 paahus; Granskär 13 paahus; Granskär 14 paahus; Granskär 2 paahus; Granskär 3 paahus; Granskär 4 paahus; Granskär 5 paahus; Granskär 6 paahus; Granskär 7 paahus; Granskär 8 paahus; Granskär 9 paahus; Gullskär kiviraunio; Hamnholmen rautakaivos; Hällskär rakennuksenjäänös; Högländ maakellari 1; Högländ maakellari 2; Högländ navetta; Högländ rakennuksenjäänös 1; Högländet paahus; Inga hylky; Jungfruskär Jannas maakellari; Jungfruskär Jannas navetta; Jungfrusund satama; Kesnäs 2 ampumarata; Kesnäs 3 tuliasema; Kesnäs 4 tykkiasema suojahuone; Kesnäs 7 kivirakenne; Konungsskär 3 laiture jäänös; Kråkskär 4 kivilatomo; Kråkskär rakennuksenjäänös; Limskär kalkkilouhos; Ljungkläpparna 1 paahus; Ljungkläpparna 2 paahus; Länsi-Lakia vesiallas; Långholmen kiviraunio; Långholmen lato; Långholmen tuliasema 1; Långholmen tuliasema 2; Långholmen 1 kivirakenne; Långholmen 2 kivirakenne; Långholmen 4 kiviraunio; Långholmen 5 kiviraunio; Långholmen 7 niitty; Långören kiinnitysrengas; Lökholmen kiviaita; Minnkobben 1 paahus; Minnkobben 2 paahus; Minnkobben 3 paahus; Minnkobben 4 paahus; Minnkobben 5 paahus; Minnkobben 6 paahus; Norstö louhos; Pattonskär 3 kiviraunio; Pattonskär 4 paahus; Sandön rakennuksenjäänös; Seili Saunasaari viljelysalu; Seili Tyttökallio torni; Severonia hylky; Stackskär 1 niitty; Stackskär 2 niitty; Stickelskären 1 paahus; Stickelskären 2 paahus; Stickelskären 3 paahus; Stickelskären 4 paahus; Stora Hamnskär kivikasa; Stora Hästö niitty; Sundholm lato; Sundholm peltoraunio; Sundholm rakennuksenjäänös; Söderkobbs grundet paahus; Trån 1 paahus; Trån 2 paahus; Trån 3 paahus; Trån 4 paahus; Trån 5 paahus; Trån 6 paahus; UJ 117 hylky; Västerön 1 viljelyraunio; Västerön 2 viljely jäänös; Västerön 3 viljelyraunio; Västerön 6 paahus; Västerön 7 niitty; Västra Tvihjölpan vesiallas; Äverson kalkkivilouhos; Öro 01 Kivirauniot jäänös; Öro 05 kiinnitysrengas; Öro 06 tuliasema; Öro 08 tuliasema; Öro 09 tuliasema; Öro 10 yhdyskäytävä; Öro 11 suojahuone; Öro 12 tuliasema; Öro 13 kiinnitysrengas; Öro 14 rakennuksenjäänös; Öro 15 tuliasema; Öro 17 tuliasema; Öro 20 tuliasema; Öro 24 kiinnitysrengas; Öro 25 kiinnitysrengas; Öro 39 harjoituskenttä; Öro 42 tuliasema; Öro 44 suojarakenne; Öro 45 tuliasema; Öro 49 tuliasema; Öro 50 avolouhosrakenne; Öro 51 kiinnitysrengas; Öro 54 tuliasema; Öro 63 tuliasema; Öro 66 tuliasema; Öro 67 rakennuksenjäänös
Muut arkeologiset kohteet	49	Bengtskärin meriläiset hylky; Björkö 1 hylky; Björkö 2 hylky; Dömmaskär hylky; Gaddarna hylky; Gloet paahus; Gåsskär paahus; Haverö länsipuoli; Kalkskärin hylky; Koholmen resentti labyrintti; Kolaskär kiviuni; Konungskär 1 rakennuksenjäänös; Krogarudden 4 laiture; Lilla Hästö kiviuni; Långholmen 3 kiviraunio; Metsäpirtti sorakuoppa; Morgonlandet eteläpuoli hylky; Morgonlandin hylky II hylky; Norra Grimsöar löytöpaikka; Norrharuna ankuri; Nölstö 3 kylmämuuri; Nölstö 4 tomtning; Ominaisholmen hautapaikka; Oxholmen 2 hylky; Purunpää itäpuoli 1

		löytöpaikka; Purunpää itäpuoli 2 löytöpaikka; Purunpää itäpuoli 3 löytöpaikka; Seili Röykkiömäki latomukset; Seili Sandviks bergen; Seili Sandviks bergen 2 latomus; Seili Sandviks bergen 3 uhrikivi; Seili Södra åkern viljelyröykkiöt; Seili Tutkimusaseman metsä 2; Skalmören tapahtumapaikka; Sparta hylky; Strandas torp rakennuksenjäännös; Sundkläpparna hylky; Tallriksvarpen hylky; Tercia hylky; Tistronkläppen hylky; Tjukan 2 kivilatomus; Tjukan 4 kummeli; Tjukan 6 rakennuksenjäännös; Trutören löytöpaikka; Tutkimusaseman metsä 1 rakennuksenjäännös; Vera hylky; Vintrasnäs resentti labyrintti; Öro 02 hautaraunioni paikka; Öro 40 tuliasema
Rakennusperintö		
Luokka	Lkm	Kuvaus
Suojeltu rakennusperintö (suojellut rakennukset, rakennelmat ja sillat)	90	0001 Asuinrakennus, toimisto; 0002 Kellari; 0004 Varusvaraston käymälä; 0005 Ruoka- ja perunakellari; 0007 Tykkihalli, entinen kasarmi; 0008 Varusvarasto, entinen ruokala; 0010 Silmän vaja ja käymälä; 0011 Silmän kellari; 0014 Silmä; 0015 Asuinparakki; 0016 Kompostori, Mörttölä; 0017 Upseerikerho; 0018 Jätepuristin; 0019 Asuinrakennus, Mekka; 0019 Vaja- ja käymälärakennus; 0020 PV:n toimistoparakki; 0021 Autotalli, palovaja ja viestivarasto; 0023 Toimisto; 0024 Kuntotalo; 0025 Vanha ruokakellari; 0026 Ruokala; 0029 Varus- ja palokaluvaja; 0034 Ruoka- ja perunakellari, toimiston maakellari; 0035 Toimisto ja varasto, entinen asuinrakennus; 0038 Halkovaja, käymälä; 0039 Asuinrakennus, Käärmemurju; 0040 Sotilaskoti; 0042 Varasto, korjaushalli; 0043 Sairastupa; 0047 Hotelli (ent. Miehistökasarmi); 0049 Varasto; 0050 Käymälä ja vaja; 0051 Rantasauna, Ahtisaaren sauna; 0052 Luotsitalo, Öron pohjoislaituri; 0056 Kellari; 0057 Asuinrakennus, koulu (varusvarasto); 0058 Asuinrakennus, Impilinna; 0059 Impilinnan piharakennus; 0060 Ammusvarasto; 0060 Ulkokäymälä; 0061 Ammusvarasto; 0063 Varasto; 0064 Ajokaluvarasto; 0065 Korjauspaja, ÖkMO; 0066 Hitsaamo, uuttauhuone; 0067 Vesilaitos; 0068 Lämpökeskus, varusmiessauna; 0069 Rivitalo; 0070 Ruokakellari; 0080 Rivitalo 1; 0081 Talousrakennus; 0082 Rivitalo 2; 0083 Paritalo; 0084 Paritalo; Berghamn Nauvo laituri; Berghamn Nauvo rantavaja 1 luontotupa; Berghamn Nauvo rantavaja 2 luontotupa; Berghamn Nauvo valvojientalo Västerby; Berghamn Västerby pääarakennus; Björkö valvontatupa; Björkö vierasaitta; Holma Gölpo latojäännös; Holman rihi; Högsåra sauna; Högsåra vanha luotsiasema; Högsåran luotsituvan rantavaja; Kaarevakattoinen ammusvarasto; Kappalholmen Hanhen sauna; Kappalholmen kaivo; Kappalholmen pientalo; Kappalholmen puuvaja; Nötö Palmgrenin venevaja; Nötö liiteri; Nötö valvojientalo (Ångsblick 3-56); Seili Kirkkoniemi hautausmaa; Seili kellotorni; Seili kirkko; Utö Stenhuset; Utö majakkamestarin sauna; Utö majakkamestarin talo; Utö puuvaja; Utö rakennusryhmä osa II; Utö rakennusryhmä osa III; Utö sauna; Utö traktorivaja; Öro - Muu suojarakennus; Öro - Muu suojarakennus; Öro 0036 Öljyvarasto; Öro pohjoislaiturin puhelinkoppi; Öron kiväärirata 300 m
Muu rakennusperintö	39	0056 Käymälä, vaja; Alun kalatupa; Berghamn Houtskär asevarasto; Berghamn Houtskär kasarmi; Berghamn Houtskär vartiotupa; Berghamn Houtskär varusvarasto; Bodö agrikaattihuone; Bodö sauna; Bodö valvontatorni; Bodö vanha asema; Bodön entinen mv asema; Gärskär kalatupa; Högsåra vanha luotsiasema; Ingolskär loisto; Jungfruskär Bjons torppa; Jungfruskär Skarpnäs entinen navetta; Jungfruskär Skarpnäs rantavaja; Jungfruskär Skarpnäs torppa; Jungfruskär Skarpnäs ulkokäymälä; Jungfruskär sauna; Jungfruskär tykki 1 pommisuoja; Jungfruskärin öljyvarasto polttopuuvasto; Jungfruskärin kasarmi (entinen ruokala); Jungfruskärin rantavaja; Jungfruskärin vartijatupa; Konungsskärin autiotupa; Kråkskär Nauvo navetta; Kråkskär Nauvo ranta-aitta; Kråkskär Nauvo sauna; Kråkskär Nauvo torppa; Morgonlandet bunkkeri; Notvarpharun autiotupa; Rosmanskär kummeli 1; Rosmanskär kummeli 2; Seili venevaja; Trunsö Kalkskär Bloms koja; Trunsö Kalkskär Marjasen mökki; Trunsö Kalkskär vaja; Vidskär kummeli

Hoidossa olevat arvokohteet			
Nimi	Luokka	Kunto	Lisätietoja
0001 Asuinrakennus, toimisto	Rakennus	Hyvä	
0002 Kellari	Rakennus	Keskinkertainen	
0005 Ruoka- ja perunakellari	Rakennus	Keskinkertainen	
0007 Tykkihalli, entinen kasarmi	Rakennus	Keskinkertainen	
0008 Varusvarasto, entinen ruokala	Rakennus	Keskinkertainen	
0014 Silmä	Rakennus	Keskinkertainen	
0019 Asuinrakennus, Mekka	Rakennus	Keskinkertainen	
0021 Autotalli, palovaja ja	Rakennus	Hyvä	

Suunnittelualueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

viestivarasto			
0023 Toimisto	Rakennus	Hyvä	
0026 Ruokala	Rakennus	Keskinkertainen	
0029 Varus- ja palokaluvaja	Rakennus	Hyvä	
0034 Ruoka- ja perunakellari, toimiston maakellari	Rakennus	Keskinkertainen	
0035 Toimisto ja varasto, entinen asuinrakennus	Rakennus	Hyvä	
0039 Asuinrakennus, Käärmemurju	Rakennus	Keskinkertainen	
0040 Sotilaskoti	Rakennus	Huono	
0042 Varasto, korjaushalli	Rakennus	Hyvä	
0043 Sairastupa	Rakennus	Hyvä	
0047 Hotelli (ent. Miehistökasarmi)	Rakennus	Hyvä	
0051 Rantasauna, Ahtisaaren sauna	Rakennus	Hyvä	
0057 Asuinrakennus, koulu (varusvarasto)	Rakennus	Keskinkertainen	
0058 Asuinrakennus, Impilinna	Rakennus	Keskinkertainen	
0060 Ammusvarasto	Rakennus	Hyvä	
0063 Varasto	Rakennus	Keskinkertainen	
0065 Korjauspaja, ÖkMO	Rakennus	Keskinkertainen	
0066 Hitsaamo, uuttaushuone	Rakennus	Keskinkertainen	
0067 Vesilaitos	Rakennus	Keskinkertainen	
0068 Lämpökeskus, varusmiessauna	Rakennus	Hyvä	
0069 Rivitalo	Rakennus	Huono	
0070 Ruokakellari	Rakennus	Keskinkertainen	
Berghamn Västerby päärakennus	Rakennus	Hyvä	
Björkö 2 kiviaita	Arkeologinen kohde	Keskinkertainen	
Björkö Vintrasnäs 3 rakennuksenjäännös	Arkeologinen kohde	Keskinkertainen	
Byviken kyläsatama	Arkeologinen kohde	Hyvä	
Djupklevudden hautaraunio	Arkeologinen kohde	Hyvä	

Suunnittelualan nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

Estnäs tomtning	Arkeologinen kohde	Hyvä	
Grönnviken kappeli	Arkeologinen kohde	Hyvä	
Gärskär kalatupa	Rakennus	Keskinkertainen	
Gärskär rakennuksenjäännös 1	Arkeologinen kohde	Hyvä	
Hamnholmen 1 kiviuni	Arkeologinen kohde	Keskinkertainen	
Hamnholmen 2 kiviunit	Arkeologinen kohde	Keskinkertainen	
Hamnholmen 3 kiviuni	Arkeologinen kohde	Keskinkertainen	
Hamnholmen 4 kiviuni	Arkeologinen kohde	Keskinkertainen	
Högsåra vanha luotsiasema	Rakennus	Hyvä	
Kaarevakattoinen ammusvarasto	Rakennus	Hyvä	
Korsängsbacken rakennuksenjäännös	Arkeologinen kohde	Huono	
Kråkskär Husholmen 1 rakennuksenjäännös	Arkeologinen kohde	Hyvä	
Kråkskär 4 kivilatomus	Arkeologinen kohde	Hyvä	
Kråkskär 5 tomtning-jäännös	Arkeologinen kohde	Hyvä	
Kråkskär Husholmen 2 rakennuksenjäännös	Arkeologinen kohde	Hyvä	
Kråkskär Husholmen 3 rakennuksenjäännös	Arkeologinen kohde	Hyvä	
Kråkskär Nauvo navetta	Rakennus	Huono	
Kråkskär Nauvo torppa	Rakennus	Keskinkertainen	
Kråkskär Nauvo vanha käymälä	Rakennelma	Huono	
Moringharu 1 tomtning	Arkeologinen kohde	Hyvä	
Moringharu 2 tomtning	Arkeologinen kohde	Hyvä	
Ramse torp torppa	Arkeologinen kohde	Hyvä	
Seili Kirkkoniemi hautausmaa	Rakennelma	Keskinkertainen	
Seili kellotorni	Rakennus	Keskinkertainen	
Seili kirkko	Rakennus	Keskinkertainen	
Seili kirkko hospitaali hautausmaa	Arkeologinen kohde	Hyvä	
Stenaln veneenvetopaikka	Arkeologinen kohde	Keskinkertainen	
Söderbergen hautaraunio	Arkeologinen kohde	Hyvä	
Trunsö Kalkskär Bloms koja	Rakennus	Keskinkertainen	

Trunsö Kalkskär Marjasen mökki	Rakennus	Keskinkertainen	
Trunsö Kalkskär vaja	Rakennus	Huono	
Utö Stenhuset	Rakennus	Keskinkertainen	
Vintrasnäs labyrintti	Arkeologinen kohde	Huono	
Västernäset labyrintit	Arkeologinen kohde	Keskinkertainen	
Västerrevet verkkotarha	Arkeologinen kohde	Keskinkertainen	
Yxskär kiviunit	Arkeologinen kohde	Keskinkertainen	
Åsbacka kylätontti	Arkeologinen kohde	Hyvä	
Örö 10 yhdyskäytävä	Arkeologinen kohde	Keskinkertainen	
Örö 53 rakennuksenjäänös	Arkeologinen kohde	Keskinkertainen	
Örö 64 tie Pitkä ikävä	Arkeologinen kohde	Hyvä	
Örö 65 tie Lyhyt ikävä	Arkeologinen kohde	Keskinkertainen	
Örö 66 tuliasema	Arkeologinen kohde	Huono	

Kohteisiin ja niiden hoitoon liittyviä lisätietoja

Luontopalvelut on valinnut kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kulttuuriperintökohteiden joukon, jonka suojelutavoitteet on asetettu ja jonka kohteiden hoitoon Luontopalvelut sitoutuu (hoidetut arvokohteet). Arkeologisista kohteista 33 kuuluu hoidettuihin arvokohteisiin. Arvokohteet ovat rautakautisia hautaraunioita, historiallisen ajan kalastukseen liittyviä kohteita, sotahistoriallisia kohteita, kylätontteja ja torppien jäännöksiä, kiviuneja sekä kirkollisia jäännöksiä. Ne sijaitsevat Örössä, Korppoon Kråkskärissä, Konungsskärissä, Björkössä, Jungfruskärissä, Jurmossa, Berghamnissa, Höglandissa, Kälössä, Boskärissä, Hamnholmenissa, Bärskärissä, Holmassa ja Seilissä. Arvokohteita hoidetaan käytettävissä olevien resurssien mukaisesti. Jungfruskärissä, Berghamnissa ja Jurmossa aktiivinen avoimien perinnemaisemien hoito hoitaa myös kulttuuriperintökohteita.

Valtakunnallisesti merkittävät arkeologiset kohteet (VARK) ovat menossa valtioneuvoston vahvistettaviksi. Saaristomeren hoidettavien arkeologisten kohteiden joukko voidaan arvioida uudelleen, kun VARK-kohteet on vahvistettu.

Rakennusperintökohteista 43 kuuluu hoidettuihin arvokohteisiin, jotka valittiin Luontopalveluissa vuonna 2018 kulttuurihistoriallisten arvokohteiden ja niiden hoidon tavoitteiden priorisointityössä (ns. Roti-kohteet). Arvokohteita sisältyy Örön asuin-, varasto-, miehistö-, huolto- ja muihin rakennuksiin. Arvokohteita ovat myös Kråkskärin torppa, Högsåran luotsiasema, Utön majakkamestarin talo ja Stenhuset, Trunsö Kalkskärin ja Gärskärin kalatuvat sekä Berghamnin Västerbyn kalastajatila (mukaan lukien rantavaja, joka kiinteistörajan vuoksi on suunnittelualueen ulkopuolella). Erityinen arvokohde on Seilin kirkko ja kellotapuli. Seilin hautausmaa ja kirkon alla oleva krypta ovat rauhoitetut muinaismuistolaililla.

Korjauksia on tulossa Högsåraan ja Öröhön. Suunnittelualueen arkeologisilla ja rakennusperintökohteilla on edelleen inventointi-, korjaus- ja seurantarvetta, jotta saataisiin kattava yleiskuva kulttuuriperinnöstä ja sen hoitotarpeista.

Rakennusten suojelustatus ohjaa niiden käyttöä. Kunnossapito edellyttää jatkuvaa seuranta: ilmaston lämpeneminen ja sadannan lisääntyminen vaikuttaa rakennuskohteisiin nopeammin kuin mantereella. Katteista on huolehdittava ja rakennusten ympäristöt on pidettävä avoimina. Pitkäikäinen ja resurssiviisas korjaaminen edellyttää kohteelle sopivien materiaalien käyttöä. Suojeluympäristöissä kunnossapito ja lisärakentaminen edellyttää viranomaisyhteistyötä mm. luvanvaraisuuksien takia.

Kalastukseen liittyvä arkeologinen ja rakennusperintö on arkaaista ja helposti tuhoutuvaa, minkä takia valtiolla on erityinen vastuu kalastusperinnön suojelussa. Gärskärissä on pitkä historiallinen kalastuksen jatkumo aina vuoteen 1948 saakka.

Rakennusperinnön erityiskysymykset

Seili on kruununjalokivi, jonka kulttuuriperinnön edunvalvonnasta ja kunnossapidosta on huolehdittava kaikissa olosuhteissa. Vaikka Saaristomeren kulttuuriperintökohteet ovat vaikeasti saavutettavissa, niiden seurannasta ja ylläpidosta on huolehdittava.

Maisema-arvot

Maakuntakaavan (2013) kulttuuriympäristön tai maiseman kannalta tärkeillä alueilla on voimassa suunnittelumääräys, jonka mukaan suunnitelmien ja toimenpiteiden tulee olla maiseman arvoja turvaavia ja edistäviä ja ottaa huomioon maiseman ja kulttuuriympäristön ominaispiirteet. Rakentamisen tulee olla alueen kulttuuriperintöön tukeutuvaa.

Tietolähteet

Tiedot valtakunnallisesti arvokkaista maisema-alueista (VAMA), valtakunnallisesti merkittävistä rakennetuista kulttuuriympäristöistä (RKY) ja Museoviraston kulttuuriympäristöaineistoista ovat saatavilla Suomen ympäristökeskuksen ja Museoviraston nettipalveluista (ks. Lähteet). Tiedot valtakunnallisesti merkittävistä arkeologisista kohteista (VARK) tulevat Museoviraston palveluun saataville, kun valtioneuvosto on hyväksynyt kohdejoukon.

7A Luonnon virkistyskäyttö: retkeily ja luontomatkailu

Selite	Nykyisestä luonnon virkistyskäytöstä kuvataan retkeilyn ja luontomatkailun toimintaympäristöä, suunnittelualueen vetovoimaa ja merkitystä virkistyskäyttökohteena sekä nykyistä kysyntää, tarjontaa ja matkailun yhteistyötä. Kysyntätietoja ovat mm. tiedot käyntimääristä ja asiakastyytyvyydestä. Tarjonnalla tarkoitetaan retkeilyreitien, rakenteiden ja rakennelmien määrää, kapasiteettia ja kuntoa. Tavoitteena on analysoida palvelujen ja palveluketjujen toimivuutta asiakaslähtöisesti.

Toimintaympäristö ja alueen merkitys sen osana

Suunnittelualueen saaristo levittäytyy laajalle alueelle. Se koostuu tuhansista pienistä saarista ja sillä on mittaa 90 km itä-länsisuunnassa ja 60 km pohjois-eteläsuunnassa; se on yksi maailman suurimmista saaristoalueista. Saaristomeren kansallispuisto on osa saaristoaluetta, jota yhdistää ympäristö, kulttuuri ja kieli.

Suuri osa saaristoa on vuodesta 1994 lähtien kuulunut Unescon maailmanlaajuisen biosfäärialueiden verkostoon. Saaristomeren kansallispuisto muodostaa Saaristomeren biosfäärialueen ydinalueen. Biosfäärialue pyrkii parantamaan ihmisen ja luonnon välistä vuorovaikutusta ja haluaa yhdessä paikallisten asukkaiden, yrittäjien, tutkijoiden, viranomaisten ja eri organisaatioiden kanssa löytää kestäviä tapoja asua ja toimia saaristossa. Kestävän ja vastuullisen matkailun edistäminen yhdistyy Biosfäärialueen tavoitteisiin.

Puolustusvoimilta on vuosien saatossa siirtynyt kohteita Metsähallituksen hallintaan: Jungfruskär, Houtskarin Berghamn, Örön linnakesaari jne. Vain osaa siirtyneistä rakenteista pystytään ylläpitämään. Puolustusvoimat on vuokrannut joitakin valtion maa-alueita, esim. Utössä Ormskär ja Kesnäsin niemi liittyvät osaksi kansallispuistoa vuokrasopimuksen purkautuessa. Myös Morgonlandet on vuokrattu Puolustusvoimille, ja siksi sinne ei virkistyskäyttöä ohjata.

Saariston vedenalainen ja maanpäällinen luonto, biologinen monimuotoisuus sekä saaristokulttuuri ovat matkailun vetovoimatekijöitä, joita voidaan hyödyntää kestäväällä ja vastuullisella tavalla. Suunnittelualueella retkeily ja matkailu painottuvat Saaristomeren kansallispuistoon ja Seilin saarelle.

Kansallispuistossa on asukkaita vain Örön saarella. Saaristossa, kansallispuiston yhteistoiminta-alueella asuu noin 200 asukasta. Heistä osalle matkailu tarjoaa elinkeinon joko pää- tai sivuelinkeinona. Monet matkailua harjoittavista ovat saariston paluumuuttajia tai alueen ulkopuolelta tulevia, saaristoelämää arvostavia henkilöitä.

Saaristossa on paljon vapaa-ajan mökkejä, joiden omistajat tulevat Turku-Tampere-pääkaupunkiseudun rajaamalta alueelta. Mökkiläiset hyödyntävät saariston palveluita.

Saaristossa liikutaan veneellä; purje- ja moottoriveneillä sekä kajakeilla. Saaristomeren kansallispuiston taukopaikoista teitä myöten pääsee vain Högsåran saaren länsirannalla sijaitsevaan Sandvikeniin. Högsåran saarelle siirytään lossilla.

Toimintaympäristöön liittyviä haasteita:

- Saaristolla on oma, vahva identiteettinsä, josta kansallispuiston erottautuminen on vaikeaa.
- Kävijöille kansallispuiston hahmottamista vaikeuttaa alueen pirstaleisuus; yksittäisestä saaresta vain osa saattaa kuulua kansallispuistoon.
- Toimijat hajaantuvat laajalle alueelle, joskin nykyajan teknologia mahdollistaa aiempaa paremman yhteydenpidon.
- Osa mökkiläisistä tulee rentoutumaan lapsuuden muistojen äärelle, kun taas saarilla elävät ja palveluja tarjoavat sekä niitä ostavat voivat toivoa enemmän nykyajan mukavuuksia kuten parempia nettiyhteyksiä jne.

Yhteenveto alueen retkeily- ja luontomatkailukäytöstä

Saaristossa retkeily ja luontomatkailu painottuvat vahvasti toukokuusta syyskuuhun, suurin sesonki on juhannuksesta koulujen alkuun. Örossä kausi on leventymässä ja tavoitteena on ympärivuotisuus. Kasvupotentiaalia on kesäsesongin ulkopuolella. Jurmon saarella on etupäässä yksityisten tahojen palveluihin perustuvaa retkeily- ja luontomatkailutoimintaa ympäri vuoden. Kansallispuiston alueella Jurmon kävijöille on telttailun ja tulenteon mahdollistava taukopaikka. Jurmossa ympäristö asettaa rajat kävijämäärän kasvulle.

Saaristomeren kansallispuiston palvelut ja käyntimäärä ovat vuosien saatossa vakiintuneet tiettyyn tasoon. Suurimmat puutteet liittyvät melojien ja melontaryhmien taukopaikkoihin eli niiden puuttumiseen.

Viimeisimmän Saaristomeren kansallispuiston kävijätutkimuksen (2019) mukaan puiston kävijöistä 40 % tuli Varsinais-Suomesta ja noin kolmannes pääkaupunkiseudulta. Vastanneiden keski-ikä oli 50 vuotta. Suurin osa vastaajista liikkui kansallispuistossa 2–5 hengen seurueessa, joka koostui oman perheen jäsenistä. Suurin osa kävijöistä yöpyi kansallispuistossa omassa veneessä ja viipyi alueella keskimäärin 4 vuorokautta. Veneilijät vierailivat käynnillään keskimäärin kahdella saarella. Päiväkävijät viipyivät kansallispuistossa keskimäärin kuusi tuntia.

Eniten kansallispuistossa harrastettiin luonnosta nauttimista, purjeveneilyä, maiseman katselua ja luonnontarkkailua. Suosituin liikuntamuoto oli patikointi. Kävijätutkimuksen vastaajat arvioivat

käynnin hyvinvointivaikutusten rahalliseksi arvoksi keskimäärin 968 euroa.

Luonnonympäristö kansallispuistossa vastasi kävijöiden ennakko-odotuksiin erittäin hyvin ja eniten kävijöitä häiritsivät käymälähuoltoon liittyvät asiat ja meren rehevöityminen.

Retkisatamien huolto toukokuusta syyskuuhun on ulkoistettu Jungfruskäriä lukuunottamatta. Retkisatamissa noudatetaan roskattoman retkeilyn periaatteita muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Pidä Saaristo Siistinä vastaa jätehuollosta Jurmossa, Björkössä ja Berghamnissa (kyläsatama).

Kansallispuistossa on kaksi yrittäjälle vuokrattua kohdetta; Öro ja Bodö. Vuokratuilla kohteilla vastuu jätehuollosta on yrittäjällä.

Seilin saarella on Turun yliopiston toimintaa, vapaa-ajan asutusta sekä valtion hallinnoimaa luonnonsuojelualuetta ja kulttuurihistoriallisesti arvokas kirkko. Vuonna 2017 alkaneen yritystoiminnan myötä saaren merkitys retkeily- ja matkailukohteena on kasvanut. Tällä hetkellä kasvupotentiaali on kesäsesongin ulkopuolella.

Retkeilykäytön määrä

Kävijälaskentakohteet			Lisätietoja retkeilykäytön määrästä ja kohdentumisesta	
Tunnus	Nimi	Osuus pinta-alasta (%)		
862	Saaristomeren kansallispuisto		Suosituimmat saaret ovat Jurmo, Seili ja Öro; käyntimäärä 25 -30 000/v. Veneilijöiden suosimia saaria ovat erityisesti Bodö, Björkö, Dalskär ja Jungfruskär; käyntimäärä 5-10 000/v. Berghamnissa, Högländissa, Konungskärissä, Sandössä ja Sandvikenissä käyntimääräarvio on 3-5 000/v. Boskärissä, Stora Hästössä ja Yxskärissä vuosittainen käyntimääräarvio on 1-3 000. Holmassa käyntejä on vuodessa alle 1000. Viikkain veneilykausi ajoittuu juhannuksen ja koulujen alkamisen väliin.	
Kävijälaskentatiedot				
Vuosi	Käyntimäärä			
2017	83 366		Veneettömät pääsevät muutamaa saareen yhteysaluksella. Berghamniin tehdään satunnaisia päiväretkiä kesällä. Björkö ja Bodö ovat kesäretkien kohteita, jonne aikataulu ei mahdollista päiväkäyntiä. Jurmossa käydään läpi vuoden ja majoitus ostetaan yksityisiltä tai teltaillaan. Örohön ja Seiliin pääsee kesällä päivittäin ja talvella harvemmin. Saarilla on maksullista majoitusta. Örossä on myös telttailumahdollisuus. Högsåran Sandviken on kansallispuiston ainoa tietä myöten tavoitettava taukopaikka.	
2018	83 922			
2019	72 590			
2020	79 315			
2021	84 000			
2022	78 900			
Polttopuun käyttö ja jäte				
	Vuosi	Määrä (m ³)		
Sekajäte				
Polttopuu	2021	35		

Kävijäprofiili

Kävijätutkimuksen nimi	Saaristomeren kansallispuiston kävijätutkimus 2019		Vuosi	2019
Kävijätyytyväisyys	Matkailijoiden osuus			
Kävijätyytyväisyysindeksi	4,431	Paikalliset kävijät (%)	5,0	
Tyytyväisyys palveluihin	4,384	Kotimaiset matkailijat (%)	5,0	
Tyytyväisyys ympäristöön	0,000	Ulkomaalaiset matkailijat (%)	6,0	
Odotusten täyttyminen	4,473			

Häiriötekijöiden kokeminen	4,412		
Paikallistaloudelliset vaikutukset		Viipymä	
Vuosi	2019	Päiväkävijät (%)	16,0
Työllisyysvaikutus (htv)	59	Yöpyjät (%)	84,0
Tulovaikutus (milj. €)	7	Päiväkävijät (h)	6
		Yöpyjät (vrk)	4
		Kävijävuorokaudet	267 416

Lisätietoja kävijätutkimuksesta ja paikallistaloudellisista vaikutuksista

Vuoden 2019 kävijätutkimuksen mukaan kävijöiden keskimääräinen rahankulutus käyntiä kohden oli 117 euroa. Kävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset kokonaisvaikutukset olivat vuonna 2019 noin 7 miljoonaa euroa ja työllisyysvaikutus 59 henkilötyövuotta. Vastausten määrä oli 550.

Matkailun yhteistyö

Matkailun yhteistyön kuvaus

Matkailun yhteistyö on resursseista johtuen ollut viime vuosina vähäistä ja keskittynyt Öroseen. Kokonaisvaltainen alueen kestävän matkailun kehittäminen vaatii tiiviimpää yhteistyötä Paraisten kaupungin, Kemiönsaaren kunnan kanssa sekä matkailuyritysten kanssa. Matkailuyritykset ovat tyypillisesti kooltaan pieniä perheyriksiä.

Metsähallituksen rooliin kuuluu yhteistyöyrittäjien perehdyttäminen; luonnonsuojelusta ja luonnon arvoista ja toiminnan reunaehdoista kertominen. Metsähallitukselle sopiva rooli voisi olla myös osaltaan johdattaa pieniä yrityksiä yhteistyöhön alueellisten organisaatioiden kanssa ja sitä myöten kokonaisvaltaisempaan alueen kestävän matkailun kehittämiseen.

Saariston yrittäjät ovat hajaantuneet laajalle alueelle, mikä luo haasteita yhteisille tilaisuuksille. Yrittäjiin on pidetty yhteyttä sähköpostitse ja muutaman kerran on järjestetty retkiä kansallispuiston kohteisiin. Digitaalisuuden myötä yhteydenpito ulkosaariston yrittäjiin on helpompaa.

Vuosi	2022	Yhteistyöyritysten lukumäärä	33	Yhteistyöyritysten suunnittelualueella palvelemien asiakkaiden lukumäärä	50 000	Yhteistyöyritysten tyytyväisyys palveluihin (asteikolla 1 = erittäin tyytymätön ... 5 = erittäin tyytyväinen)	4,000

Lisätietoja

Yhteistyöyrittäjät ovat toivoneet enemmän yhteistyötä ja esimerkiksi yritystoimintaan varattavia taukopaikkoja sekä melontaryhmille enemmän taukopaikkoja.

Utön saarella haasteena on ollut telttailu: sille ei löydy valtion maalta sopivaa paikkaa. Puolustusvoimien lähtökohtana on, että sen toimintamahdollisuudet Utön ja Ormskärin saarilla sijaitsevilla Puolustusvoimien vuokra-alueilla on säilyttävä myös jatkossa. Tästä syystä Puolustusvoimien ulkopuolista toimintaa em. alueilla ei lisätä nykyisestä.

Retkeilypalvelujen tarjonta

Rakennus	Yhteensä (lkm)	Kapasiteetti (hlö)	Kunto (lkm)				Ylläpito (lkm)		Muualla kuin valtion alueella (lkm)	Lisätietoja
			Hyvä	Kesk.	Huono	Ei määrit.	MH	Muu		
Autiotupa	3	6		2	1		3		Gärskär, Konungsskär ja Notvarpharun	
Luontotupa	3		2			1	3		Berghamn Nauvo, Jurmo ja Öro	
Huolto- tai valvontatupa	3		2	1			3		Jungfruskärissä Bjonsin torppa ja Trunsön Kalkskär. Stora Boskärin ylläpitoa on jaettu luonto- ja eräpalveluiden kesken.	
	Yhteensä	Kapasiteetti	Kunto (lkm)				Ylläpito (lkm)		Muualla kuin valtion alueella	Lisätietoja

Suunnittelualan nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

Rakennelma	(lkm)	(hlö)	Hyvä	Kesk.	Huono	Ei määrit.	MH	Muu	(lkm)	
Tulentekopaikka	17		6	9	1	1	17			Berghamn Nauvo, Boskär, Dalskär eteläinen ja pohjoinen, Jungfruskärin satama ja Bjons, Björkö, Högländ, Jurmo, Konungsskär & Birsskär, Kråkskär hiekkaranta ja kallio, Sandön, Sandvik/Högsåra, Stora Hästö ja Yxskär.
Luontotorni	2		1	1			2			Högländ, Jungfruskär
Telttailualue	14		10	1		3	14			Berghamn Nauvo, Björkö, Dalskär, Högländ, Jungfruskär, Jurmo, Konungsskär, Kråkskär, Sandvik/Högsåra, Sandön, Stora Hästö, Yxskär sekä Örön 6" kasarmialueen ryhmien varustelttailupaikka ja Örön telttailualue
Retkisarata	14					14	14			Berghamn, Björkö, Boskär, Dalskär, Högländ, Jungfruskär, Konungsskär&Birsskär, Kråkskär, Moringharu/Jurmo, Sandvik/Högsåra, Sandön, Stora Hästö ja Yxskär. Laskun ulkopuolella on kolme kohdetta; Bodö ja Öro, joissa on yrittäjävetoinen vierasvenesatama sekä Seilin kirkkolaituri.
Retkisarata										Yrittäjälle vuokratut kohteet, joissa rakennusten lisäksi vierassatamat: Bodö ja Öro

Reittien yhteispituudet (reittityyppien päällekkäisyydet poistettuna)

Kesäreitit (pl vesiretkely) yhteensä (km)	25,7
Talvireitit yhteensä (km)	
Kaikki reitit maa-alueilla yhteensä (km)	25,6

Reitti	Yhteensä (km)	Esteetön (km)	Päällyste (km)	Ylläpito (km)		Muualla kuin valtion alueella (km)	Lisätietoja
				MH	Muu		
Kesäretkelyreitti	3,2		1,2	3,2		0,0	Seili Länsireitti sekä Kirkkoniemen polku, Örön sataman ja 6" / 120 mm kierroksen yhdysreitti
Luontopolku	26,6		1,4	26,6	0,0	2,2	Berghamn Nauvo, Björkö, Boskär, Holma 2 kpl, Högländ, Jungfruskär, Konungsskär, Kråkskär, Pähkinäinen, Seilin Tutkimuspolku, Stora Hästö, Yxskär ja Öro 2 kpl.
Muu reitti	0,4			0,4		0,1	Vedenalaiset luontopolut Stora Hästö (0,3 km) ja Dalskär (0,1 km)

Lisätietoja

Örössä reitti satamasta luontopolkujen alkuun on päällystetty 1,2 km matkalla ja luontopolut kulkevat osin (1,4 km) muinaismuistolain suojelemalla mukulakivetyllä tiellä. Dalskärissä vedenalainen veistospolku on vesialueella, jossa valtio on osaomistaja. Berghammissa, Jungfruskärissä ja Seilissä osa luontopoluista sijaitsee muualla kuin Metsähallituksen hallinnoimalla

maalla.

7B Luonnon virkistyskäyttö: opastusviestintä

Selite Lomakkeella kuvataan suunnittelualueen koskevan opastusviestinnän keskeiset tunnusluvut sekä Metsähallituksen ja yhteistyökumppaneiden opastusviestinnän keinot. Opastusviestintää tehdään asiakaspalvelupisteissä, Luontoon.fi -sivuilla ja maastossa. Keinoja ovat mm. henkilöopastus, sähköisen ja painetun opastusmateriaalin tuottaminen ja maasto-opasteet.

Metsähallituksen opastusviestintä suunnittelualueella

Käynnit		Asiakastyytyväisyys asiakaspalvelupisteissä		
Vuosi	Asiakaspalvelupisteissä (lkm)	Asiakaspalvelupiste	Vuosi	Asiakastyytyväisyys (asteikolla 1=erittäin tyytymätön - 5=erittäin tyytyväinen)
		Sinisimpukan luontokeskuksen asiakastutkimus 2008	2008	4,2

Käynnit		Asiakkaita opastetuissa ryhmissä		
Vuosi	Luontoon.fi-sivuilla käynnit	Vuosi	Asiakaspalvelupisteissä (lkm)	Maastossa (lkm)
2022	116 183	2021	0	0

Lisätietoja

Tärkein viestintäkanava luontoon.fi, FB-sivuja seuraa 9540 ihmistä (11.12.2023). Kansallispuistoinfoa 13 saarella: Berghamn, Björkö, Bodö, Boskär, Högländ, Jungfruskär, Jurmo, Konungskär, Kråkskär, Sandön, Stora Hästö, Yxskär ja Öro. Luontopolkutauluja 13 saarella: Berghamn, Björkö, Boskär, Holma, Högländ, Jungfruskär, Nauvon Kråkrskär, Konungskär, Pähkinäinen, Stora Hästö, Seili, Yxskär ja Öro. Vedenal. luontopolku Stora Hästössä ja v-a veistospolku Dalskärissä. Luontotuvat (näyttelyt): Jurmo, Berghamn ja Öro. Saaristokeskus Korpoströmistä saa tietoa kansallispuistosta, työn alla on pienimuotoinen näyttely. Kesällä Kasnäsin satamasta saa infoa. Kasnäsin satamassa, kansallispuiston ulkopuolella, on geologinen luontopolku. Nauvon vierasvenesatamassa kansallispuistoinfoa. Saaristomeren ystävähdistyksen vapaaehtoiset ovat v. 2017 lähtien opastaneet retkeilijöitä Berghamn saarella kesäisin. Sinisimpukan luontokeskus lakkautettiin 2017.

Opastusviestinnän keinot suunnittelualueella	Ajantasainen (lkm)	Uusittava 5 –vuotta (lkm)	Uusittava heti (lkm)	Yhteensä (lkm)
Opastuspisteet	1	1	2	4
Luontoon.fi-sivut	97	0	0	97
Maasto-opasteet	4	0	15	19
Luontopolut	6	0	8	14
Esitteet ja muu painomateriaali	2	0	0	2
Luontomatkailevuunnitelma	1	0	0	1

Lisätietoja

Luontoon.fi on ajan tasalla (su, ru, en ja ve), samoin Facebook.

Lähes kaikkiin opasteisiin tulisi lisätä englannin kieli, poikkeuksina Öron ja Seilin opasteet sekä Berghamnin, Stora Hästön ja Holman luontopolkutaulut.

Jurmon luontotuvan näyttely on vanhentunut. Korpoströmässä näyttelyä pitää täydentää. Örossä näyttelyn päivitystarve tulee lähivuosina. Berghamnissa Västerbyn päärakennuksen ja luontotupien näyttelyt kestävät jonkin ajan.

Ajantasainen satamainfo: Berghamn (Västerby) Bodö, Seili (3 sisääntuloa) ja Öro. Satamainfo puuttuu: Dalskär, Berghamn (kyläsatama), Sandviken ja Holma. Muilla kohteilla on päivitystarve.

Nauvon vierasvenesatamassa infon päivitystarve. Infoa kaivataan muille alueen sisääntulonorteille

Luontopolut uusimisen tarpeessa: Boskär, Björkö, Högländ, Jungfruskär, Konungskär, Kråkskär, Stora Hästö(va), Yxskär ja Öro. Luontopolkutaulut ajantasalla: Berghamn, Pähkinäinen, Seili, Stora Hästö (maalla), Holma ja Kasnäsin geologinen luontopolku

8 Erätalous

Selite	Lomakkeessa esitetään erätalouden nykykäytännöt ja sopimus- sekä lupatilanne. Metsästyksen osalta kenttään on kirjattu nykyinen tilanne ja sopimusten voimassaoloaika. Lomakkeen tarkoituksena on antaa riittävät tiedot siihen, että alueen käyttöarvoa näiden toimintojen osalta voidaan arvioida.

Metsästys

Kuvaus alueen metsästyskäytöstä ja sen merkityksestä

Saaristomeren kansallispuistossa on voimassa luonnonsuojelulain (9/2023, jatkossa LSL) mukaiset rauhoitussäännökset joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta. LSL:n 49§ 1 momentin 5 kohdan estämättä Saaristomeren kansallispuiston lain (645/1982) 1 a §:n mukaan Saaristomeren kansallispuistossa yhteistoiminta-alueeseen kokonaan tai osittain kuuluvissa kylissä vakinaisesti asuville on oikeus Metsähallituksen luvalla metsästä metsästyslain (615/1993) mukaisesti. Lain mukaisesti metsästyslupa voidaan myöntää vain paikallisille asukkaille. Lupa voidaan liittää metsästettäviä riistalajeja koskevia rajoituksia, mikäli se on suojelun kannalta tarpeellista. Tämän lisäksi Metsähallitus voi LSL:n 51§ nojalla myöntää poikkeuslupia vähentää tietyn eläinlajin yksilömäärää luonnonsuojelualueilla tai kansallispuistossa, jos sen kanta on kasvanut liian suureksi tai siitä on muuten kohtuuttomasti haittaa muulle luonnolle. Lupa ei ole sidottu kotipaikkakuntaan.

Nykyinen metsästys luonnonsuojelualueilla on lähinnä hirvieläinten metsästystä. Kansallispuistossa on myös satunnaisesti pienriistan metsästystä. Valtion alueilla kaikki metsästys on järjestetty solmimalla metsästysvuokrasopimuksia paikallisten seurojen kanssa. Valtion alueilla poistetaan tehopyynnillä minkkiä ja supikoiraa, linnustollisesti tärkeillä kohteilla myös kettua. Saaristolunnon hoito- ja suojeluyhdistys toimii pyynnin koordinaattorina sekä vastuupyytäjänä. Pienpetopyynnillä on positiivinen vaikutus linnustoon. Tavoitteena on muodostaa pienpetotyhjiöitä, joissa on paremmat pesimäolosuhteet linnustolle. Suunnittelualueella on valtion hallinnoimilla alueilla voimassa 24 metsästysvuokrasopimusta, joista 19 sopimuksessa alueet on vuokrattu hirvieläinten metsästysalueiksi, 4 hirvieläinten ja pienriistan metsästysalueiksi ja yksi pienriistan metsästysalueeksi.

Suunnittelualueella on valtion yleistä vesialuetta, joka kuuluu Saaristomeren Natura-alueisiin (SPA ja SCI).

Kuvaus alueen riistakannoista

Alueella esiintyy mm. metsäjänistä, kettua, minkkiä, supikoiraa, harmaahyljettä, hirviä, valkohäntäpeuraa, metsäkaurista, telkkää, haahkaa ja muita vesilintulajeja. Erityisesti valkohäntäpeuroja, metsäkaurista ja hylkeitä esiintyy paikoin runsaasti. Seilin saariston luonnonsuojelualueella on ollut valkohäntäpeuran verotussuunnitelma vuosille 2017-2021.

Arvio metsästyspaineesta alueella		Suuri		Keskinkertainen	X	Pieni

Tarkennus

Alueen metsästyspaine on pieni. Suunnittelualueen yleisvesialueella on yksi pieni luoto (n. 100 m²) Ytterbåda, jossa on teoriassa mahdollista metsästä. Luodon pienimuotoisuuden sekä sijaintinsa takia metsästysmahdollisuudet ovat hyvin vähäiset. Yleisvesialueella ei ole muita saaria tai luotoja, missä metsästä.

Metsästyslain 7§ ja 8§ mukainen yleinen metsästys	MH:n hallinnoimat alueet (ha)	Lisätietoja
Metsästyslain 8§ aluetta (kunnan asukkailla vapaa metsästysoikeus)	0,00	
Yleiset vesialueet (metsästysoikeus metsästyslain 7§ mukaisesti)	54 783,00	Metsästyslain 7§ mukaan jokaisella Suomessa pysyvästi asuvalla on oikeus metsästä yleisellä vesialueella meressä, sellaisilla yleisellä vesialueella meressä olevilla saarilla ja luodoilla, jotka kuuluvat valtiolle ja joiden hallintaa ei ole kenellekään luovutettu, sekä Suomen talousvyöhykkeellä (26.11.2004/1068). Suunnittelualueen yleisvesialueella on yksi pieni luoto (n. 100 m ²) Ytterbåda, jossa on teoriassa mahdollista metsästä. Luodon pienimuotoisuuden sekä sijaintinsa takia metsästysmahdollisuudet ovat hyvin vähäiset. Yleisvesialueella ei ole muita saaria tai luotoja, missä metsästä.
Metsästys maanomistajan luvalla (MH:n hallinnoimat alueet)	MH:n hallinnoimat alueet (ha)	Lisätietoja

Suunnittelualueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

Metsähallituksen pienriistan lupa-alue	0,00	
Metsähallituksen hirvieläimen lupa-alue	0,00	
Metsähallituksen pienriistan vuokra-alue	1 718,00	Pienriistan vuokra-alueita 5 kpl
Metsähallituksen hirvieläimen vuokra-alue	4 022,00	Hirvieläimen vuokra-alueita 21 kpl
Metsästyskäytön ulkopuolella tai rajoitetussa käytössä	MH:n hallinnoimat alueet (ha)	Lisätietoja
Metsähallituksen hallinnoima metsästyskäytön ulkopuolinen alue		Perustettujen luonnonsuojelualueiden metsästystä rajoittaa suojelualueiden säädökset
Metsähallituksen hallinnoiman alueen paikalliset/ajalliset rajoitukset	0,00	Kansallispuiston liikkumisrajoitusalueet ja Saaristomeren Natura-alueisiin kuuluvien hylkeiden suojelualueiden (Mastbådan ja Grimsöarna) liikkumisrajoitukset
YSA -alueiden metsästyskieltoalueet		Suunnitelma ei koske yksityisomisteisia maa- tai vesialueita. Yksityisten suojelualueiden (YSA) rauhoitusmääräykset metsästyksen osalta vaihtelevat tapauskohtaisesti. Suunnittelualueen YSA-alueiden osalta metsästyslain mukainen metsästys on melko laajasti sallittu.
Metsästys maanomistajan luvalla yksityismailla ja YSA-alueilla		
Suunnitelma ei koske yksityisomisteisia maa- tai vesialueita. Yksityisten suojelualueiden (YSA) rauhoitusmääräykset metsästyksen osalta vaihtelevat tapauskohtaisesti. Suunnittelualueen YSA-alueiden osalta metsästyslain mukainen metsästys on melko laajasti sallittu.		
Kalastus		
Kuvaus alueen kalastuskäytöstä ja sen merkityksestä		
Saaristomeren kansallispuiston on voimassa luonnonsuojelulain (9/2023) mukaiset rauhoitussäännökset joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta. Luonnonsuojelulain 50 § 5 momentin mukaan kansallispuiston alueella on mahdollisuus kalastaa kalastuslain (379/2015) 7 §:ssä säädettyjen yleiskalastusoikeuksien mukaisesti. Metsähallituksen luvalla voidaan Metsähallituksen vesialueilla kalastaa muutoinkin kuin kalastuslain 7 §:ssä tarkoitettulla tavalla (LSL 51 § 4). Saaristomeri on tärkeä alue sekä kaupalliselle että vapaa-ajankalastukselle. Tärkeimmät saaliskalat merialueen kaupallisessa kalastuksessa olivat vuonna 2022 silakka (6280*1000 kg), kilohaili (3968), kuore (545), ahven (355), kuha (70), särki (63), siika (32), turska (30), lahna (30) ja lohi (25), LUKE:n tilasto, päivitetty 25.5.2023, koskee koko Saaristomerta). Saaristomereltä pyydetyn kuhan ja ahvenen osuus koko merialueen saaliista oli lähes 40 % ja Saaristomeren saalisosuus koko Suomen merialueen kokonaissaaliista noin 13 % (11,4 miljoonaa kg). Kansallispuiston alueella oleville valtion vesialueille on myönnetty kaupalliseen kalastukseen 4-7 troolilupaa ja 3-4 verkkolupaa (90-112 verkkoa) lupakausittain. Vapaa-ajankalastajat ovat voineet ostaa Paraisten ja Kemiönsaaren kunnissa sijaitseville metsähallituksen vesialueille pyydyskalastuslupia (Eräluvut.fi, lupa-alue 6015). Lupia on myyty vain Paraisten ja Kemiönsaaren kunnissa vakituisesti asuville sekä alueella mökkikiinteistön omistaville. Yhdellä pyydyslupalla voi vaihtoehtoisesti kalastaa yhdellä verkolla, yhdellä rysällä tai merralla, pitkäsiimalla, syöttikoukuilla tai yhdellä atraimella, harppuunalla tai jousella. Saaristomerellä valtion vesialueet kuuluvat myös merialueen vapalupa-alueeseen (lupa-alue 7412), joka mahdollistaa mm. ismetekalastuksen eli täkyonginnan, siianonginnan ja kalastamisen 8 vavalla ja siimalla. Lupa-alueen laajuuden huomioiden myytyjen lupien määrää ei voida kohdentaa vain Saaristomeren kansallispuiston alueelle.		
Vesistön tila kalaston kannalta		
LUKE:n pitkäaikaisseurantojen perusteella Saaristomeren kansallispuiston kalasto ilmentää hyvää kalaston rakennetta ja vedenlaatua – ahven on valtalaji, siikaa tavataan säännöllisesti ja särkikalajien osuus on pieni. Ahven- ja kuhakannat ovat runsastuneet pyyntiponnistuksen pienentyessä ja kuhan alamitan noston seurauksena. Haukikannan tila on huonompi ja se vaatisi kohentamista mm. huolehtimalla lisääntymisalueilta. Myös meritaimenen tila alueella on edelleen heikko ja vaatii kohentamiseen säätelytoimia ja kalastuskieltoja merialueella sekä jokisuu-alueilla.		
Kalavesien toteutuneet hoitotoimet		
Alueelle on istutettu mm. lohta, meritaimenta, vaellus- ja karisiikaa. Metsähallitus istuttanut karisiikaa 22 000 kpl Korppoon-Houtskariniön kalatalousalueen alueelle vuosina 2012-2022 (ELY:n ist.rekisteri).		

Suunnittelualan nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

Arvio kalastuspaineesta alueella		Suuri		Keskinkertainen	X	Pieni
Tarkennus						
Kaupallisen kalastuksen tärkeimpiä alueita merialueella. Lisäksi pyydys- ja vapalupa-alueina.						
Alueella on	X	Kaupallista kalastusta	X	Kalastusopastustoimintaa		
Yleiskalastusoikeuteen perustuva pilkkiminen, onkiminen ja viehekalastus		Kielletty	X	Sallittu osittain		
Lisätieto						
Yleiskalastusoikeudet (onkiminen, pilkkiminen, silakan litkaus) ovat sallittu kalastuslain (379/2015) 7 §:ssä säädettyjen yleiskalastusoikeuksien mukaisesti muualla paitsi liikkumisrajoituksilla, joissa maihinnousu, rantaan kiinnittyminen ja/tai liikkuminen vesialueilla on kielletty joko osan vuodesta tai ympärivuotisesti.						
Kalastuslain mukaiset yleiset kalastusoikeudet	MH:n hallinnoimat alueet (ha)	Lisätietoja				
Yleiset vesialueet (kalastuslaki)	54 720,33					
Kalastus maanomistajan luvalla (MH:n hallinnoimat alueet)	MH:n hallinnoimat alueet (ha)	Lisätietoja				
Metsähallituksen kalastuslupa-alue	30 698,41	Pyydyslupa-alueita 28261,65 ha, vapalupa-alueita 30698,41 ha				
Metsähallituksen kalastusvuokra-alue	678,00	Gyltön linnakesaaren edustalla oleva alue.				
Kalastuskäytön ulkopuolella tai rajoitetussa käytössä	MH:n hallinnoimat alueet (ha)	Lisätietoja				
YSA -alueiden kalastuskieltoalueet						
Kalastusrajoitukset						
Paikalliset erityisoikeudet						
Metsähallituksen hallinnoima kalastuskäytön ulkopuolella oleva alue						
Kalasto						
Saaristomerellä pyydetävään kalalajistoon kuuluvat mm. silakka, kilohaili, kuore, ahven, särki, lahna, kuha, vaellus- ja karisiika, lohi, säyne, made ja kirjolohi. Kampela ja made on viime vuosina vähentynyt. Satunnaisesti saadaan saaliiksi myös piikkikampelaa, simppuja, turskaa, ankeriasta ja vimpaa. Vaelluskaloihin kuuluvat meritaimen, lohi, vaellussiika ja vimpa. Alueella kutee myös karisiika, jota paikallisesti kutsutaan myös saaristosiiaksi. Merenlahtien ja suojaisempien osien tyyppilajistoon kuuluvat mm. ahven, hauki, kuha ja särkikalat.						
Lisätietoja kalavesien hoidosta						
Metsähallitus ei tällä hetkellä toteuta alueella itsenäisesti kalavesien hoitotoimia.						

9 Tutkimus

Selite Lomakkeella kuvataan suunnittelualueen nykyinen tutkimuskäyttö ja mahdolliset tutkimuskoealat ja muut vastaavat, jotka tulee huomioida suunnittelussa. Tutkimus sisältää myös esimerkiksi pitkäaikaiset ympäristön tilan seurannat. Mikäli alueella ei ole tutkimuskäyttöä, se todetaan lomakkeella.

Alueella tehty tutkimus

Maaluontotyyppien seurantoja on tehty vähän mutta perinnebiotooppien hoidon vaikutuksia seurattu (L.Lindgren) v. 1975–2010. Jungfruskärissä seurattu 40 v. ajan vuosittain 2 uhanalaisen lajin kantoja. Åbo Akademi on seurannut putkilokasvilajeja. Merkittävimpiä lajiston muutostutkimuksia M.von Numers saarten lajimääriä koskevat tutkimukset, joiden vertailuaineistona O.Eklundin aineistot 1930-luvulta. Iso- ja pikkuapollonperhosen kannan kehitystä seurattu 2000-l. vaiheessa ja v. 2019–2024. Historiallisen maankäytön vaikutusta maisemarakenteeseen tutkittu Berghamnin saaristossa. Alueella on tehty arkeologisia kenttätutkimuksia ja väylien rakennusperinnön inventointi. Vrouw Maria -hylystä useita tutkimusartikkeleita. Linnustosta tehty väitöskirja jo 1700-luvulla. Lukuisia selvityksiä lintujen levinneisyydestä, runsauksista ja kannankehityksistä. Kokoava julkaisu saaristolinnuista 2016. Kerättyjen aineistojen pohjalta on tehty opinnäytetöitä ja tutkimuksia, myös kansatieteellisiä.

Nykyinen tutkimuskäyttö ja sen merkitys

Korkeakouluilla ja tutkimuslaitoksilla on alueelta pitkäaikaisarvoja ja ne harjoittavat yhä tutkimustyötä, mutta potentiaalia olisi paljon laajempaan toimintaan, kun huomioidaan alueen monimuotoisuus Suomen mittakaavassa. Tutkimuksia myös hylkeistä, vieraspedoista, lepakoista ja kalastoseurantaa sekä kaupalliseen että vapaa-ajankalastukseen liittyvää tutkimusta. Lajien seurantaa toteuttavat Metsähallituksen lisäksi yhdistykset. Merenhoidon toimenpideohjelman mukaisia seurantoja toteuttavat mm. Metsähallitus, Syke ja Luke. Pitkäaikaisseurantojen lisäämiselle edelleen kova tarve ristikkäiden paineiden ja vaikutusten selvittämiseksi. Alueen säilyneillä hilyillä on suuri merkitys Itämeren kaupan, tavaravirtojen ja kontaktiverkoston arkeologisessa tutkimuksessa keskiajalta alkaen. Matkailu- ja virkistyskäytön kehittäminen edellyttää tietyn aikavälein toteutettavia tutkimuksia ja selvityksiä (mm. kävijätutkimukset).

Tutkimustahot

Turun ja Helsingin yliopistot, Åbo Akademi, Novia, Turun AMK. Luke, Syke, Museovirasto. Saaristomeren tutkimuslaitoksen tutkimusasema sijaitsee Seilin saarella. Tutkimuslaitos edistää Itämeren, Saaristomeren ja saariston tilan tutkimuksen kehittämistä kansallisesti ja kansainvälisesti. Toiminnan keskiössä Saaristomeren tilaa kartoitava pitkäaikaisseuranta. Linnustotutkimuksia tekee Turun lintutieteellinen yhdistys (Jurmon lintuasema ja saaristolintulaskennat). Arkipelagia-seura aktiivinen huuhkaja- ja merikotkaseurannoissa sekä saaristolintuseurannoissa. Vapaaehtoiset toteuttavat merikotkaseurantaa ja linnustoseurantaa (Jurmo, Utö ja Örö). Sääksisäätiö rahoittaa merikotka- ja sääksi-inventointeja. LUKE tekee kalastoseurantaa sekä kaupalliseen- että vapaa-ajankalastukseen liittyvää tutkimusta. Turun AMK tekee mm. itämerennorppiin ja meluun liittyvää tutkimusta. Viime vuosina tehty karttakyselyillä paikkatietoon pohjautuvaa osallistavaa maisematutkimusta (Turun yo).

X	Alue kuuluu luonnonhoidon seurantaverkoston	X	Alueella on koealoja		Alue kuuluu ennallistamisen seurantaverkoston

Lisätietoja

10 Muu luonnonvarojen käyttö, rasitteet, käyttöoikeudet ja sopimukset

Selite Lomakkeella kuvataan suunnittelualueen luonnonvarojen käyttö (pl. riista- ja kalakannat) sekä alueen kiinteistöihin (lähinnä valtion maalla) kohdistuvat rasitteet, käyttöoikeudet ja sopimukset. Lomakkeen tarkoituksena on antaa kuva suunnittelualueelle kohdistuvista, luonnonvarojen käyttöön, rasitteisiin, käyttöoikeuksiin ja sopimuksiin liittyvistä maankäytön paineista.

Kaivoslain mukainen toiminta (kaivokset, malminetsintä, kullanhuuhdonta)

Kaivoslain lupatyyppi	lkm	Osuus alueesta (%)	Pinta-ala (ha)	Kaivoskivennäiset

Metsätalous

Metsähallituksen alueet Suunnittelualueella ei ole metsätaloustaloudessa olevaa aluetta.

Mt-käytössä (ha)	0,00	Raj. käytössä (ha)	0,00

Rajoitusten kuvaus

Yksityinen maa Yksityisillä luonnonsuojelualueilla metsätaloustoiminta on pääosin kiellettyä. Luonnonhoitotoimet ovat pääosin sallittuja erillisen, maanomistajan ja ELY-keskuksen hyväksymän suunnitelman mukaisesti.

Mt-käytössä (ha)		Raj. käytössä (ha)	

Rajoitusten kuvaus

Sopimukset, käyttöoikeudet ja rasitteet

Tyyppi	Lkm	Pinta-ala (ha)	Kuvaus
Liike/-asuinhuoneiston vuokraus	3	0,00	LIIKEHUONEISTOJEN VUOKRASOPIMUKSET: Bodön entisen merivartioaseman vuokrattu yrittäjälle. Sopimus päättyy 2035. Rakennusten pinta-ala 427 m², käyttöoikeusalue noin 1,4 ha. Örön toiminta on vuokrattu yrittäjälle. Sopimus sisältää vierasvenesataman sekä ison joukon rakennuksia. Sopimus päättyy 31.12.2024. Seilin kirkkolaiturin kupeessa oleva noin 27 m²:n kokonaisuus (kioskirakennus, käymälä ja kaksi varastoa) on vuokrattu Pro Seili-Själö ry:lle. Sopimus päättyy 31.3.2028.
Muu vuokraus/käyttöoikeus/rasite	1	0,00	KÄYTTÖOIKEUSSOPIMUKSET: Seilin kirkosta on tehty käyttöoikeussopimus Rederi AB Vitharun:in kanssa. Sopimus päättyy 31.12.2024. Utössä Stenhusetissa on kyläyhdistyksen ylläpitämä näyttely. Tilan käytöstä on sovittu suullisesti.
Liike/-asuinhuoneiston vuokraus	1	0,00	ASUINHUONEISTOJEN VUOKRASOPIMUKSET: Utö/Majakkamestarin talo on vuokrattu Utön kyläyhdistykselle, Öjar utveckling:enille. Sopimus on voimassa toistaiseksi. Högsåran luositupa on vuokrattu Högsåran kyläyhdistykselle. Sopimus on päättynyt 2023. Seilin Lammasluodon ja Katavaluodon mökit on vuokrattu Turun yliopistolle. Sopimus on voimassa toistaiseksi. Morgonlandetin saunamökki on vuokrattu Hangöudds Skärgårdsjaktförening rf:lle. Sopimus päättyy 31.12.2025.
Laidunvuokrasopimus	13	604,88	Sopimusten tarkoituksena on pitää yllä ja turvata luonnon monimuotoisuutta hoitamalla perinnebiotooppeja laiduntamalla. Hoidon tavoitteena on vuokra-alueen luonnonsuojelullisten arvojen ylläpito ja parantaminen. Saaristomeren kansallispuistossa sopimuksia 7 kpl vht 308 28 ha

Suunnittelualan nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

			Seilin saariston ls-alueopimuksia 3 kpl, yht. 74,79 ha Houtskarın lehtojen ls-alueopimuksia 2 kpl, yht. 60,55 ha Pakinaisten saariston ls-alueopimuksia 1 kpl, yht. 161,26 ha
Muu vuokraus/käyttöoikeus/rasite	28	0,00	MATKAILUYHTEISTYÖSOPIMUKSET: Kansallispuistossa ja Seilin saarella toimivien liiketoimintaa harjoittavien ja palveluvarustusta käyttävien luontomatkailuyritysten kanssa edellytetään ja solmitaan kestävän luontomatkailun yhteistyösopimukset, joissa on asiakaskohtainen käyttökorvaus. Sopimus pohjia on vuosina 2019–2021 uudistettu Metsähallituksessa valtakunnallisesti ja sekä toistamiseen vuonna 2023. Tästä johtuen kaikki 28 sopimusta odottavat sopimuksen päivitystä; nykyiset sopimukset ovat joko vanhentuneita tai päättyneitä.
Johdinalue	10	2,37	Johdinaluesopimukset ovat sähkölinjoihin ja maakaapeleihin liittyviä sopimuksia. Saaristomeren kansallispuistossa on ollut vanhan kansallispuistoasetuksen (1123/1994) 4 § mukaan kansallispuiston perustamistarkoitusta vaarantamatta sallittua Metsähallituksen luvalla pitää kunnossa sähkö- ja puhelinlinjoja sekä sähkö- ja puhelinlaitteita. Kansallispuiston rauhoitussäännösten päivityksen jälkeen olemassa olevien yhdyskuntateknisten rakenteiden ja niihin liittyvien laitteiden käyttö ja kunnossapito on sallittu suunnittelualan suojelualueilla LSL 50.1 § (kohta 7) nojalla. Ylläpidossa on korostunut ilmalinjojen vaihtaminen maakaapeleiksi.
Muu vuokraus/käyttöoikeus/rasite	7	7 159,96	VIRANOMAISTOIMINTA: Suunnittelualueella on Puolustusvoimien viranomaiskäyttöön myönnetty käyttöoikeussopimukset 5 kohteelle (Örö ympäröivine vesialueineen ja luotoineen, Morgonlandet, Utön Kesnäs, Ormskär ja Rödsjär, Gyltön linnake ympäröivine vesialueineen ja luotoineen sekä erilliset saaret Ejskär ja Grisselklobben), yhteensä 7154 hehtaaria. Rajavartiolaitykselle on myönnetty oikeus Bodön ja Storharunin saarille, 5,68 hehtaaria. Näillä kohteilla tietyt käyttömuodot, niiden vaatiman infrastruktuurin rakentaminen tai toiminta ylipäättään vaativat luvan Puolustusvoimilta ja/tai Rajavartiolaitykselta. Tällöin suunnittelussa selvitetään aina ennakkoon Puolustusvoimien ja Rajavartiolaityksen kanta toimintaan, alueen käyttöön tai rakentamiseen. Toiminnalla ei saa olla merkittäviä kielteisiä vaikutuksia tai riskejä Rajavartiolaityksen tai Puolustusvoimien lakisääteille tehtäville. Ilmatieteenlaitokselle on myönnetty käyttöoikeus sääaseman pitämiseksi Utön saarella.
Muu vuokraus/käyttöoikeus/rasite	58	0,00	Kansallispuistossa olevat yksityistiet ja tieoikeudet: Kansallispuistoon kuuluvia kiinteistöjä (322-891-1-1 Skärgårdshavets nationalpark Kemiönsaari ja 445-891-1-1 Skärgårdshavets nationalpark Parainen) rasittavia tieoikeuksia yhteensä 17 Kemiönsaari +15 Parainen, yhteensä 33. Kansallispuiston kiinteistöjä koskevia tieoikeuksia, joissa kansallispuiston kiinteistöt ovat oikeutettuja yhteensä 25 kpl.
Muu vuokraus/käyttöoikeus/rasite	11	0,00	Venevalkamiin ja laituriin liittyvät kiinteistörekisterissä liittyvät käyttöoikeudet: Kansallispuistoon kuuluvia kiinteistöjä (322-891-1-1 Skärgårdshavets nationalpark Kemiönsaari ja 445-891-1-1 Skärgårdshavets nationalpark Parainen) rasittavia venevalkamia 1, laitureita 2. Kansallispuiston kiinteistöt ovat oikeutettuna 4 venevalkamaan ja 4 laituriin.
Muu vuokraus/käyttöoikeus/rasite	3	0,00	Kaivojen vedenottamiseen ja johtamiseen liittyvät, kiinteistörekisterissä olevat käyttöoikeudet: Kansallispuistoon kuuluvia kiinteistöjä (322-891-1-1 Skärgårdshavets nationalpark Kemiönsaari ja 445-891-1-1 Skärgårdshavets nationalpark Parainen) rasittavia talousveden otto-oikeuksia yhteensä 3 kpl.
Muu vuokraus/käyttöoikeus/rasite	22	4 920,33	METSÄSTYSVUOKRASOPIMUKSET: Suunnittelualueella on voimassa 24 metsästysvuokrasopimusta, joista 19 sopimuksessa alueet on vuokrattu hirvieläinten metsästysalueiksi, 4 hirvieläinten ja pienriistan metsästysalueiksi ja yksi pienriistan metsästysalueeksi. Vuokrasopimukset on laadittu Saaristomeren kansallispuiston nykyistä lakia (524/2023) ja vanhaa asetusta (1123/1994) sekä suunnittelualuetta koskevien luonnonsuojelualueiden perustamisasetuksia noudattaen (Valtioneuvoston asetus Varsinais-Suomen maakunnan luonnonsuojelualueista 214/2014 ja Ympäristöministeriön asetus luonnonsuojelualueiden perustamisesta Varsinais-Suomen maakuntaan 215/2014).

KESKEISET ARVOT JA UHKAT

11 Keskeiset suojelu- ja käyttöarvot sekä uhat						
Selite	Lomakkeella kuvataan suunnittelualueen keskeiset luonto-, kulttuuriperintö- ja käyttöarvot. Suunnittelualueen keskeisten arvojen määrittely tehdään nykytilan kuvauksen pohjalta ottaen huomioon alueen perustamistarkoituksen sekä luonnonsuojelulain ja muiden aluetta koskevien säädösten yleiset tavoitteet. Arvojen määrittely on hoito- ja käyttösuunnitelman tärkeimpiä kohtia, sillä suunnitelman päämäärät ja tavoitteet kohdistuvat suunnittelualueen keskeisten arvojen säilyttämiseen ja parantamiseen.					
Luontoarvot: Luontodirektiivin luontotyypit ja lajit						
Arvon kuvaus	Uhkan kuvaus	Merkittävyys	Ajoittuminen	Kohdistuminen	Laajuus	Mahd. vaikuttaa
Niittyverkosto: Saaristomeren ulkosaaristo on tunturien lisäksi ainoa alue Suomessa, jossa niittyluontotyypit esiintyvät yhä luontaisesti verrattain elinvoimaisina. Niittyverkosto Suomen mittakaavassa alueen merkittävimpiä kokonaisuuksia. Poikkeuksena manneralueisiin, etenkin ulkosaaristossa runsaasti pienialaisia luontaisesti avoimia alueita, joiden lajisto osin samankaltaista varsinaisten perinnebiotooppiniittyjen kanssa ja jotka toimivat elinympäristöinä uhanalaisille lajeille. Luontaisia niittyjä hiekkarantojen yläosien kedot, kallio- ja kivikko- ja moreenirantojen niityt, pienet merenrantaniityt ja avointen harjusaarten keskiosat. Luontaiset niityt muodostavat kappalemäärältään ja perinnebiotooppien niityt pinta-alaltaan pääosan alueen niityistä. Niittyverkostoon linkittyvät myös hakamaat, joiden lajisto usein valtaosin vaateliaita niitylajeja. Perinnebiotooppiniittyjen merkitys suuri lajiston säilymisen kannalta. Laadukkaasti hoidetut perinnebiotooppien niityt myös kasvilajitiheydeltään vailla vertaa. Tähän arvoluokkaan katsotaan kuuluvan myös kalkkikalliot ja keskiravinteiset kalliokedot sekä rantakalliot.	Avointen luontotyyppien verkosto on alueella Suomen mittakaavassa tiheä, mutta metsitys/metsittyminen ja umpeenkasvu rikkovat yhtenäistä verkostoa. Saaristossa tällä on erityistä merkitystä, sillä verkosto on luontaisesti aukkoinen (saaret/meri).	Suuri	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Ulkopuolella		ei
	Kuivumista nähdään jo Saaristomerellä. Uhka pienialaisille luontotyypeille, mutta hoidolla pystytään vaikuttamaan. Vaatii hoidon lisäämistä ja hoitotapojen kehittämistä sekä uusien hoitotapojen nopeaa omaksumista.	Kohtalainen	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella		ehkä
	Perinteinen eläinten pito alueella on päättynyt. Saaristomerellä on luotu uusi moderni niittyverkoston ylläpitotapa nykyisen rahoituskehityksen ja käytännön mahdollisuuksien puitteissa. Avoimien alueiden umpeenkasvu on suurin maaluontotyyppiä köyhdyttävä tekijä alueella. Umpeenkasvua kiihdyttävät monet muut tekijät. Sadat uhanalaiset lajit ovat riippuvaisia luonnonhoidon jatkumisesta.	Suuri	Aiempi käyttö	Sisä- ja ulkopuolella		ei
	Saaristomerellä on poikkeuksellisen runsas perhoslajisto. Rikkonainen elinympäristöverkosto (syyt luontainen ja luonnon) aiheuttaa haastavan ympäristön, mikäli ravintokasvin ja perhosen elinkierrot eriaikaistuvat. Tosin, monipuolinen luontotyyppipaletti ja luontotyyppien jatkumosuunnittelu taas saattaa vähentää ongelmaa. Vaatii tutkimusta.	Kohtalainen	Tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella		ehkä
	Typen ilmalaskeuma rehevöittää etenkin avoimia luontotyyppiä ja	Suuri	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella		kyllä

Suunnittelualaueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

	uhkaa niiden lajistoa. Ilmiö on vaikeasti mitattavissa ja siten hallittavissa. Tutkimustietoa tarvitaan.					
	Umpeenkasvu on monen eri osatekijän aiheuttamana (perinteisen laidunnuksen päätyminen, rehevöittävä laskeuma, rehevä meri). Myös suojelualueiden ulkopuolella tapahtuva umpeenkasvu vaikuttaa suojelualueiden lajistoon, sillä monet kohteet ovat kooltaan riittämättömiä lajiston säilyttämiseen. Ongelman suuruusluokka ja monimutkaiset ratkaisuvaihtoehdot edellyttävät jatkuvaa kehittämistä ja uusein kustannustehokkaiden hoitotapojen kehittämistä.	Suuri	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella		kyllä
Saaristomeren saaristometsät: Saaristometsien erityinen tunnuspiirre on väljä puuston rakenne. Alueen pohjois- ja itä-osissa metsien määrä on korkeimmillaan. Yleisimpiä ovat erilaiset männiköt, jotka ovat syntyneet ohuille kivennäismaille, harjusaarille, kallioille ja tervaleppämetsät, jotka levittäytyvät erityisesti kivikkorantojen yläosissa. Männiköt ovat usein luonnontilaa lähestyviä eri-ikärakenteisia, iäkkäitä puita esiintyy säännöllisesti. Rantalepikot ovat pääosin nuoria.	Metsien käytön tehostuminen on uhka saariston metsälajistolle, sillä kytkeytyneisyys mantereen suojelualueisiin on heikko. Metsien lajisto on rikas, mutta pinta-alat ovat pieniä ja siksi riippuvaisia suojelualueiden ulkopuolella tapahtuvista toimista.	Kohtalainen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Ulkopuolella		ei
Lajistollisesti rikkaimpia metsiä ovat keski- ja runsasravinteiset sekapuustoiset lehdot, joiden pääpuulaji on haapa tai tervaleppä. Saarni, koivu, tuomi, pihlaja ja metsäomenapuu esiintyvät alueella tasaisesti, pähkinäpensas on yleinen. Meri-ilma luo hyvät olosuhteet epifyyttilajistolle; alueella on iso joukko harvinaisia epifyytisammalia ja jäkäliä. Kenttäkerroksen lajisto on hyvin rikasta, mutta kulttuurivaikutus näkyy vielä vahvana. Lahopuun määrä on vähäistä, ja sitä on alkanut kertyä vasta viime vuosikymmenenä puuston ikääntyessä kulttuurikäytön jäljiltä. Laidunnetuista metsistä osa on metsälaitumia ja osa on tarkoitus palauttaa hakamaaksi. Pienialaiset metsäluhdat ovat tavallisia.	Tiheä alikasvos, eli kasvun kiihtyminen on nähtävissä väljissä luontotyypeissä (kuten kalliometsät). Asia vaatisi tutkimusta.	Kohtalainen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella		ei
Saaristomeren uloin saaristo: Uloin saaristo koostuu tuhansista pienistä puuttomista luodoista ja saarista, joista pääosa on kalliosaaria. Saarten vedenalaiset osat jatkuvat pinnan alla laajoina riuttoina. Veden pinnan vaihtelut ovat suuria, joka muovaa vahvasti saarten rantojen rikasta ja omaleimaista kasvillisuutta. Kaukana mantereesta ja suurista väylistä sijaitsevat ulkosaaret ovat saariston viimeisiä syrjäseutuja, joissa elämä etenee pääosin ilman ihmistä. Koivikot ja männiköt ovat kivennäismaille ja kallioilla yleisiä, myös haavikoita	Ilmastonmuutos vaikuttaa merten ekosysteemeihin monella tavalla. Saaristomerellä pohjanläheinen lämpötila on mittauksen mukaan jo kohonnut. Lämpöisempi vesi kiihdyttää rehevöitymiskehitystä, eivätkä merilajit ole sopeutuneet lämpötilan nousuun. Ilmastonmuutos lisää sadantaa ja sitä myötä meriveden makeutumista ja talviaikaisia ravinnehuuhtoumia. Tämä	Suuri	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella		

esiintyy siellä täällä. Avointen kalliosaarten ryhmät muodostavat suojaisia olosuhteita ja matalikkoja keskelle avomerta. Näissä viihtyy monipuolinen saaristolinnusto. Avomeren olosuhteissa etenkin häiriövapaat alueet ovat lintujen ja harmaahylkeiden valtakuntaa. Suuret syvyysvaihtelut ja pohjanlaatujen vaihtelevuus mahdollistavat vedenalaislajien suuren monimuotoisuuden; kovilla pohjilla esiintyvä levälajisto on runsasta ja monimuotoista. Merkittäviä uhanalaisia punalevä- ja rakkohaurupohjia tavataan erityisesti alueen kallio- ja kivikkopohjilla. Saaristomeren ulkosaaristo onkin määritetty ekologisesti merkittäväksi vedenalaiseksi meriluontokohteeksi.	prosessi on kiistanalainen, mutta toteutuessaan suolaisen meren lajit vetäytyisivät Saaristomereltä (esim. avainlajit kuten rakkohauru ja meriajokas).					
	Laivaliikenne vaikuttaa vedenalaiseen ja rantaluontoon mm. potkurivirtojen ja aaltoenergian rantoihin kohdistuvan eroosion, vedenalaisen melun sekä mahdollisten haitta-ainepäästöjen kautta. Laivaliikenteestä voi olla häiriötä levähtäville ja ruokaileville linnuille sekä erityisesti poikueille.	Vähäinen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella		
	Lisääntynyt kaupallinen meriliikenne lisää riskiä alusonnettomuuksille. Saaristomeren sokkeloisuus vaikeuttaa puhdistustöitä, lisäksi altistuvaa rantaviivaa on alueella huomattavan paljon. Erityisen herkkiä ovat ulkosaariston hiekkarannat, hiekkamoreenipohjat ja niiden lajisto. Lisäksi hyvin suuri haitallinen vaikutus lintuyhdyskunnille. Laivojen onnettomuuksilla voi olla pahimmillaan pitkäkestoisia ja laaja-alaisia virkistyskäyttöä heikentäviä, luonnon ja maiseman arvoja laskevia vaikutuksia, joista pahin skenaario on iso öljyonnettomuus.	Kohtalainen	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella		
	Pintavesien saastuminen eli rehevöityminen on kaikilla merialueillamme suurin ongelma. Suomen rannikkovesi- ja avomerialueet ovat rehevöitymistilan kokonaisarvion mukaan heikossa tilassa. Rannikkovesillä tilanne on huolestuttavin Suomenlahdella ja Saaristomerellä, ulkomerialueista mm. Itämeren pohjoisosa on huonossa tilassa. Suoria rehevöitymisvaikutuksia sameneneminen (lisääntynyt kasviplanktonituotanto), rihmalevien liikakasvu ja sen vaikutukset muihin leviin ja vesikasveihin sekä sinileväkukinnat. Epäsuoria vaikutuksia ovat pohjien hapettomuus ja huonokuntoiset pohjaeläinyhteisöt ja tätä myötä heikkenevät ekosysteemit. Ravinteinen meri vaikuttaa myös vahvasti rantaluontotyyppisiin, vahvimpana negatiivisena muutoksena umpeenkasvu. Rehevöitymiseen liittyy	Suuri	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella		

Suunnitelualueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

	siten myös uhka elinympäristöjen heikkenemisestä/tuhoutumisesta ja lajiston monimuotoisuuden vähenemisestä/lajien uhanalaistumisesta. Lisäksi Saaristomeren rehevöityminen heikentää virkistyskäyttöä voimakkaasti.					
	Tiheä alikasvos, eli kasvun kiihtyminen on nähtävissä kallioilla ja väljissä luontotyypeissä kuten kalliometsissä ja rantakallioiden niittyalueilla. Ilmiö uhkaa saaristolinnustoa ja niittylajistoa. Asia vaatisi tutkimusta.	Kohtalainen	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella		
	Voimajohtojen rakentaminen alueelle saattaa uhata joitakin lajeja (mm. merikotka) sekä aiheuttaa maisemahaittaa. Merenpohjaan asennettavat rakenteet tuhoavat ja heikentävät meriympäristöä.	Vähäinen	Tuleva käyttö	Sisäpuolella		
Salpausselät: Aluetta halkovat Salpausselkä- ja pitkittäismoreenit muodostavat omaleimaisen elinympäristön pinnan alla ja päällä. Salpausselän alue on määritetty ekologisesti merkittäväksi vedenalaiseksi meriluontokohteeksi; alueen hiekkapohjat ylläpitävät meriajokasniittyjä, jotka ovat uhanalaisen eliöyhteisötyypin keskeisiä esiintymiä. Myös uhanalaisia hauru- ja hapsikkaesiintymiä tavataan alueen hiekkasorapohjilla. Pinnan yläpuolella selännteillä elää poikkeuksellisen laajan avointen kotojen, nummien ja rantojen paahdeympäristökokonaisuus, jonka kasvilajisto on monipuolinen ja hyönteislajisto rikas. Harjusaariketjun kotojen, niittyjen ja rantojen elinympäristöissä elää satoja uhanalaisia hyönteis- ja kasvilajeja. Lintulajisto on monipuolinen avoimilla harjusaarilla. Alueen ainoat uhanalaisten pikkutiiran ja etelänsuosirrin esiintymät sijaitsevat Salpausselkien länsipäässä, ulkona aavalla ulapalla. Alueen harjusaarten kivikorannat ovat uhanalaisen itämerennorpan keskeisiä karvanvaihtoalueita.	Alueella on runsaasti vapaa-ajan asutusta, jolla saattaa olla vaikutusta lajeihin, luontotyypeihin ja virkistyskäyttöön. Alueella rakentaminen vaikuttaa maisemaan, lisää käyttöpainetta sekä pirstouttaa elinympäristöjä. Saarikohteisiin kulku lisää veneilyä ja matalien merialueiden häiriötä sekä pohjien eroosiota. Lisäksi piensatamarakenteiden perustaminen tuhoaa pohjia.	Kohtalainen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella		
	Harjusaaret ja hiekkarannat ovat herkkiä liialliselle kulutukselle. Polkujen muodostumisen on huomattu lisääntyvän jopa ihan ulkosaaristossa. Edellyttää kävijöiden ohjaamista ja neuvontaa.	Kohtalainen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella		Mahdollista
	Hopearuutana ja mustatäplätokko ja tulevaisuudessa myös kyttyrälohi voivat aiheuttaa haittaa kotoperäisille kalalajeille.	Vähäinen	Tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella		Vaikeaa
	Ilmastomuutos vaikuttaa merten ekosysteemeihin monella tavalla. Saaristomerellä pohjanläheinen lämpötila on mittausten mukaan jo kohonnut. Lämpöisempi vesi kiihdyttää rehevöitymiskehitystä, eivätkä merilajit ole sopeutuneet lämpötilan nousuun.	Suuri	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella		Vaikeaa

Suunnittelualaueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

Ilmastonmuutos lisää sadantaa ja sitä myötä meriveden makeutumista ja talviaikaisia ravinnehuuhtoumia. Tämä prosessi on kiistanalainen, mutta toteutuessaan suolaisen meren lajit vetäytyisivät Saaristomereltä (esim. avainlajit kuten rakkohauru ja meriajokas).					
Kurtturuusukasvustot ovat vallanneet hiekkarantoja muulta kasvillisuudelta. Jatkuvan seurannan tarve uusiutumisen ehkäisemiseksi. Suojelualueiden sisä- ja ulkopuolen yhteishallinta olisi järkevää. Mereiset vieraslajit muuttavat pohjien eliöyhteisöjen koostumusta. Liejutaskurapu on kaikkein laajimmalle levinnyt vedenalainen vieraslaji suunnittelualaueella. Seurannan tarve, yritetään rajoittaa haitallisia vaikutuksia arvokkaille luontotyypeille.	Kohtalainen	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella		Mahdollista
Laivaliikenne vaikuttaa vedenalaiseen ja rantaluontoon mm. potkurivirtojen ja aaltoenergian rantoihin kohdistuvan eroosion, vedenalaisen melun sekä mahdollisten haitta-ainepäästöjen kautta. Laivaliikenteestä voi olla häiriötä levähtäville ja ruokaileville linnuille sekä erityisesti poikueille.	Kohtalainen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella		
Lisääntynyt kaupallinen meriliikenne lisää riskiä alusonnettomuuksille. Saaristomeren sokkeloisuus vaikeuttaa öljyonnettomuuksien puhdistustöitä, lisäksi altistuvaa rantaviivaa on alueella huomattavan paljon. Erityisen herkkiä ovat ulkosaariston hiekkarannat, hiekkamoreenipohjat ja niiden lajisto. Lisäksi hyvin suuri haitallinen vaikutus lintuyhdyskunnille. Laivojen onnettomuuksilla voi olla pahimmillaan pitkäkestoisia ja laaja-alaisia virkistyskäyttöä heikentäviä, luonnon ja maiseman arvoja laskevia vaikutuksia, joista pahin skenaario on iso öljyonnettomuus.	Suuri	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella		
Merenpohjan hiekka- ja soraesiintymät ovat tärkeitä kalojen kutualueita ja siten erityisen tärkeitä merilintujen ruokailualueita. Hiekan- ja soranotto tuhoaa merenpohjan elinympäristöjä,	Vähäinen		Sisä- ja ulkopuolella		

jotka ylläpitävät uhanalaisia luontotyypppejä (mm. meriajokkas pohjat, haura- ja hapsikkapohjat).					
Moottoriajoneuvot saaristossa aiheuttavat häiriötä pesivälle linnustolle ja alueen virkistyskäyttäjille. Veneilijät karkoittavat vesilintupoikueita rauhallisista ja suojaisista paikoista avoimille vesille, jolloin ne ovat alttiina lokkilintujen ja merikotkan saalistukselle. Moottorien aiheuttama meteli saattaa heikentää muiden ihmisten virkistyskäyttökokemusta luonnon helmassa. Lisäksi kasvava vapaa-ajan veneliikenne ja ankkurointi saattaa kuluttaa eroosiolle herkkiä merenpohjia, kuten hiekkapohjia ja meriajokas- ja putkilokasviniittyjä. Saaristomerellä on hiekkamoreenisaaria, joihin rantaudutaan veneillä ilman satama- tai laiturirakennelmia, esim. Färö, Sandö, Duvholm.	Suuri	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella		
Rantaluontotyypppejä ja vedenalaisluontoa vahvasti muuttava uhka. Rehevöityminen on kaikilla merialueillamme suurin ongelma. Suomen rannikkovesi- ja avomerialueet ovat rehevöitymistilan kokonaisarvion mukaan heikossa tilassa. Rannikkovesillä tilanne on huolestuttavin Suomenlahdella ja Saaristomerellä, ulkomerialueista mm. Itämeren pohjoisosa on huonossa tilassa. Suoria rehevöitymisvaikutuksia samenheiminen (lisäänt. kasviplanktontuotanto), rihmalevien liikakasvu ja sen vaikutukset muihin leviin ja vesikasveihin sekä sinileväkukinnat. Epäsuoria vaikutuksia ovat pohjien hapettomuus, huonokuntoiset pohjaeläinyhteisöt ja siten heikkenevät ekosysteemit. Ravinteinen meri vaikuttaa myös vahvasti rantaluontotyypppeihin, vahvimpana negatiivisena muutoksena umpeenkasvu. Rehevöitymiseen liittyy uhka elinympäristöjen heikkenemisestä/tuhoutumisesta ja lajiston monimuotoisuuden vähenemisestä/lajien uhanalaistumisesta. Saaristomeren	Suuri	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella		Vaikeaa

Saaristelualueen nimi: Saaristomerien hoito- ja käyttösuunnitelma

rehevöityminen heikentää virkistyskäyttöä voimakkaasti.					
Ruoppaus, ruoppausläjitys, pengertäminen, rantojen muokkaaminen: Merenpohjien fysikaaliset muutokset ovat rehevöitymisen jälkeen toiseksi tärkein syy merilajien uhanalaistumiselle. Ruoppaukset, läjitykset ja rantarakentaminen hävittävät ja muokkaavat pohjien elinympäristöjä. Toistuvat pienruoppaukset saattavat kumuloitua laajaksi merenpohjan häiriöksi. Elinympäristöjen heikkenemisen/tuhoutumisen lisäksi merenpohjien fyysisiin häiriöihin liittyy uhka lajiston monimuotoisuuden vähenemisestä/lajien uhanalaistumisesta. Ruoppaukset voivat vaikuttaa vahvasti lähialueen rantaluontotyyppisiin rehevöittäen ja kiihdyttäen umpeenkasvua. Ruoppaukset myös tuhoavat suoraan merenrantaniittyjä.	Suuri	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella		
Saaristomerellä lisääntyvää kalanviljelyä, mikä vaikuttaa paikallisesti merenpohjien rehevöitymiseen. Rehevöittävä vaikutus tulee kansallispuiston vesialueille niiden ulkopuolelta. Pistemäinen ravinnekuormitus lisää paikallisesti yksivuotisten rihmalevien kasvua ja heikentää meriluonnon monimuotoisuutta ja yhteisvaikutusten myötä heikentää veden laatua paikoilla, joilla veden virtaus heikkoa. Koko Saaristomerien mittakaavassa vaikutus vähäinen, mutta saattaa olla paikallisesti merkittävä kuormittaja.	Vähäinen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella		
Saaristomerellä on poikkeuksellisen runsas perhoslajisto. Rikkonainen elinympäristöverkosto tuottaa haastavan ympäristön, mikäli ravintokasvin ja perhosen elinkierrot eriaikaistuvat. Sen sijaan monipuolinen luontotyyppipaletti ja luontotyyppien jatkumosuunnittelu voivat vähentää ongelmaa. Edellyttää tutkimusta.	Kohtalainen	Tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella		Mahdollisesti
Umpeenkasvu monen eri osatekijän aiheuttamana; perinteisen	Suuri	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella		Mahdollista

	laidunnuksen päättymisen, rehevöittävä laskeuma ja rehevöitynyt meri.					
Luontoarvot: Lintudirektiivin lajit						
Arvon kuvaus	Uhkan kuvaus	Merkittävyys	Ajoittuminen	Kohdistuminen	Laajuus	Mahd. vaikuttaa
Linnusto: Laajan ja monipuolisen saariston ansiosta Saaristomeren on Itämeren tärkeimpiä saaristolintujen pesimä-, levähdys-, sulkimis- ja muuttoalueita. Laji- ja parimäärissä mitattuna Saaristomeren on Suomen arvokkaimpia saaristolintualueita, joiden arvoa lisäävät pitkät seuranta-aineistot. Pitkäjänteinen vieraspetojen pyynti ulkosaaristossa on tuottanut tulosta ja useat uhanalaisiksi luokitellut lintulajit pärjäävät täällä muita saaristoalueita paremmin. Saaristomerellä esiintyy Etelä-Suomen viimeisimpiä pikkutiioja, etelänsuosirrejä ja kirjokerttuja. Sijaintinsa ansiosta Saaristomeren sijaitsee yhdellä tärkeimmistä pohjoisen pallonpuoliskon muuttoväylistä ja alueen kautta muuttaa merkittävä määrä lintuja niin muualle Itämerelle kuin pohjoiselle Jäämerelle. Erityistä merkitystä Saaristomerellä on merikotkalle niin pesimä- kuin talvehtimisalueena, haahkalle pesimä- ja sulkimisalueena ja merisirille talvehtimisalueena.	Aiheuttaa häiriötä ja aallokkoa: vilkas vene- ja laivaliikenne saattaa muuttaa rantoja (ruokailu-, levähdys- ja pesimäalue) linnuille epäedulliseksi. Liikenne ja aallokko häiritsee levähtäviä ja ruokailevia lintuja sekä lintuja poikasten kanssa.	Kohtalainen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella	25-50%	kyllä
	Karkotus- ja törmäysvaara: tutkimusten perusteella tiedetään että monet lintulajit välttävät liikkumasta lähellä tuulivoimaloita, mikä voi oleellisesti heikentää lintujen käyttämää levähdys- ja ruokailualueita. Törmäysvaara on erityisen suuri alueilla, joissa liikkuu paljon lintuja. Tuulivoiman rakentaminen matalikolle voi tuhota tärkeitä ruokailualueita.	Kohtalainen	Tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella	<25%	kyllä
	Lintujen kuoleminen: öljyvahinko on merilinnuille erityisen haitallinen ja pesimäaikaan tapahtuva öljyonnettomuus saattaisi tuhota merkittävän osan alueella pesivistä merilinnuista.	Kohtalainen	Tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella	<25%	ei
	Minkin ja supikoiran saalistus: haitalliset vieraspedot ovat suurin uhka saaristolinnuille, sillä saaristolinnut eivät ole sopeutuneet alueella pysyvästi esiintyviin maapetoihin. Vieraspetojen saalistus kohdistuu sekä muniin, poikasiin että emolintuihin ja on täten suuresti kuolleisuutta aiheuttava tekijä.	Suuri	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella	75-100%	kyllä
	Mökkien rakentaminen lisää häiriötä: virkistyskäyttö heikentää niin pesimä- kuin ruokailu- ja levähdysmahdollisuuksia	Kohtalainen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella	25-50%	ei
	Ruokailualueiden tuhoutuminen: merenpohjan matalikot ovat monien vesilintujen tärkeimpiä ruokailualueita. Niiden tuhoutuminen heikentäisi merkittäväällä tavalla vesilintujen esiintymistä.	Suuri	Tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella	25-50%	kyllä
	Ruokailualueiden tuhoutuminen: vedentilan muutokset vaikuttavat näkösyvyyden ja ravinteisuuden kautta	Kohtalainen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella	25-50%	ei

Suunnittelualueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

merenpohjan eliöstöön ja siten lintujen ruokailuolosuhteisiin.					
Typpilaskeuma kiihdyttää umpeenkasvua: ihmisen aiheuttama ravinnelaskeuma nopeuttaa entisestään avointen elinympäristöjen umpeenkasvua myös paikoilla, mitkä saattaisivat luonnostaan olla hyvinkin avoimia kuten ulkosaaristo.	Suuri	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella	50-75%	ei
Umpeenkasvu: avointen ja puoliavointen elinympäristöjen lajit taantuvat, mikäli ympäristö muuttuu niiden kannalta liian sulkeutuneeksi.	Suuri	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella	50-75%	kyllä
Veneilyn ja liikkumisen aiheuttama häiriö: ihmisen läsnäolo voi häiritä lintujen haudontaa, poikasista huolehtimista (suojan antaminen, syöttäminen) ja heikentää ravinto-olosuhteita. Veneily ja muu virkistys suojaisissa lahdelmissa ja saariryhmillä karkoittaa erityisesti vesilintujen poikueita, jotka voivat joutua käyttämään luonnonvoimille ja saalistajille alttiita alueita. Liikkuminen pesimäyhdyksessä on selkeä uhka linnustolle. Liikkumisesta levähdysalueella on haittaa muuttavalla linnustolle.	Kohtalainen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella	<25%	kyllä
Vesilinnustus: metsästys vesilintujen tärkeillä levähdysalueilla voi oleellisesti heikentää uhanalaisten vesilintulajien ruokailu- ja levähdysolosuhteita ja siten heikentää kantojen tilaa.	Kohtalainen	Tuleva käyttö	Sisäpuolella	<25%	kyllä

Luontoarvot: Eliöyhteisöt/ lajisto

Arvon kuvaus	Uhkan kuvaus	Merkittävyys	Ajoittuminen	Kohdistuminen	Laajuus	Mahd. vaikuttaa
Poikkeuksellisen monipuolinen luontotyyppi- ja lajikimara: Saaristomeri on lajistoltaan ja luontotyypeiltään poikkeuksellisen monimuotoinen alue millä tahansa mittapuulla mitattuna. Alueen maankuoren muotojen vaihtelevuus ja rikas geodiversiteetti sekä rantavoimat takaavat lajiston ja luontotyyppien monimuotoisuuden paitsi maan päällä, myös meren pinnan alla. Yhdessä syvyysvaihtelun kanssa ne luovat perustan monipuoliselle mereisten lajien ja eliöyhteisöjen mosaiikille. Alue sijaitsee hemiboreaalisena vyöhykkeen ytimessä, ja pitkään jatkuneen perinteisen maankäytön vaikutukset ovat vielä monin paikoin nähtävissä ja myös nykypäivää. Saaristomeri kattaakin laajan jatkumon elinympäristöjä	Kalojen lisääntymisalueiden heikentyminen	Kohtalainen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella		
	Tämä arvo viittaa laaja-alaisuuteen, alueen rikkonaisuuteen, haastaviin luonnonolosuhteisiin, poikkeukselliseen monimuotoisuuteen ja siihen kohdistuviin paineisiin. Poikkeuksellisen kokonaisuuden muodostava Saaristomeri vaatii suunnittelu- ja seurantatyökaluilta ja resurssoinnilta laajuutta mutta myös pienipiirteisyyden huomioimista mitä ei aina ole helppo toteuttaa eri tasoissa suunnitelmissa	Vähäinen	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	75-100%	

alkaen mereisistä ja rantojen luontotyypeistä, jatkuen ihmisvaikutteisten ympäristöjen kautta aina jalopuuvaltaisiin ja luonnontilaisiin vanhoihin metsiin saakka.	ja tietojärjestelmissä.					
Kulttuuriarvot: Paikalliskulttuuri						
Arvon kuvaus	Uhkan kuvaus	Merkittävyys	Ajoittuminen	Kohdistu- minen	Laajuus	Mahd. vaikuttaa
Paikalliskulttuuri tukee saaristoidentiteettejä, joiden keskeisiä aineksia ovat erityislaatuinen luonnonympäristö ja vahva lähiyhteisö. Identiteeteissä painottuvat merelliset toimet ja taidot (merimiestäidot, kalastus, metsästyks), saarten ja luonnonresurssien hallinta, yritteliäisyys ja lähiyhteisön tuki.	Jos riittämättömien resurssien takia ei voida vastata inventointi-, korjaus- ja seurantarpeeseen, rakennukset rappeutuvat. Erityisesti on huolehdittava Metsähallituksen hoidetuista arvokohteista ja kalastukseen liittyvästä rakennusperinnöstä ja arkeologisten kohteiden seurannasta.	Suuri	Nykyinen/tuleva käyttö	Ulkopuolella		
Arkeologiset kohteet osoittavat mereisten luonnonresurssien merkityksen saaristoyhteisöille pitkäaikaisperspektiivissä.	Kuluminen, talleaminen ja luvaton kajoaminen uhkaavat arkeologisia kohteita.	Kohtalainen	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella		
Merenkulun ja luotsi- ja majakkalaitoksen rakennusperintö edustaa valtiovallan toiminnan merkitystä saaristossa. Kyläasutuksen ja kalastuskarien rakennusperintö heijastaa perinteisen monitoimitalouden historiallista jatkuvuutta.	Lisääntynyt sateisuus ja tuulisuus aiheuttaa enenevästi kosteusvaurioita arvokkaille rakennuksille ja rakennelmille. Rakennusosien elinkaaret lyhenevät, kun rakenteet jäätyvät ja sulavat toistuvasti talvikauden aikana. Tämä ilmenee mm. puuosissa, tiilissä ja niiden saumauksissa ja julkisivurappauksissa. Rakennusten sisäilman kosteuden säätely on entistä vaativampaa.	Kohtalainen	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella		
Saaristomerellä metsästyks on kausittain ollut erittäin tärkeää. Hylkeet, merilinnut ja niiden munat ovat olleet tärkeimpiä ravintolähteitä saaristolaisille. Hylkeistä (harmaahylje, norppa) otettiin lihaa, nahka ja traani talteen. Linnustusta on saaristossa harjoitettu perinteisesti keväisin huhti-toukokuussa. Saaristolaisille kevätlinnustus on ollut hyvin vahva perinne, joka kuului kevääseen ja joka päätti pitkän pimeän talven. Talven jälkeen saatiin tuoretta ravintoa ja samalla tehtiin riistanhoitoa ja pienpetopyyntiä lintukantojen hyväksi. Lisäksi linnustus ja hylkeenpyynti toivat tervetulleeseen lihaisan lisän vallitsevaan kalaruokavalioon ja oman talouden jatkeeksi.	Paikallisten, vakinaisesti asuvien määrä Saaristomerén kansallispuiston yhteistoiminta-alueella on vuosikymmenten saatossa vähentynyt ja jäljelle jäänyt väestö ikääntyy. Tämä heikentää elävän kalastuskulttuurin säilymistä alueella.	Suuri	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella		
Kala ja kalastus ovat luoneet perustoimeentulon Saaristomerellä kautta historian. Ilman kalaa ja kalastustaitoja ei saaristossa olisi pysytty hengissä. Kalastuksella on ollut oleellinen merkitys saariston asutuksessa ja asukkaiden hengissä pysymisessä. Kalastusta on myös harjoitettu ammatikseen ja saatu siitä tuloja muiden hyödykkeiden hankintaan. Tärkeimpiä saalislajeja ovat olleet mm. silakka, siika, ahven ja hauki. Nykyinen metsästyks ja kalastus saaristossa pohjautuvat näihin historiallisiin perustuksiin.	Rehevytymisen vaikuttaa kalastukseen. Kalakantojen suurimmat uhkat kohdistuvat vedenlaadun muutoksiin sekä kutupaikkojen tilan heikentymiseen ja kutujokien vesistö rakentamiseen.	Kohtalainen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella		
	Saaristomerén kansallispuistossa yhteistoiminta-alueeseen kokonaan tai osittain kuuluvissa kylissä vakinaisesti asuvilla on oikeus Metsähallituksen luvalla metsästyks metsästyslain	Kohtalainen	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	50-75%	

mukaisesti. Laki asettaa käytännön soveltamiselle suuria haasteita, koska ei ole listaa kylistä, jotka kuuluvat yhteistoiminta-alueeseen tai rajoittuvat siihen. Kyliin kuuluvia alueita voidaan selvittää vain kiinteistötunnuksen avulla ja tämä on käytännössä hankalaa. Paikalliset metsästysyhdistykset katsovat, että metsästysoikeutta kansallispuistossa tulisi laajentaa siten, että myös paikallisiin metsästysyhdistyksiin jäsenenä kuuluvilla olisi oikeus metsästää alueella. Laki ei mahdollista paikallisuuden määritelmän laajentamista ja siten paikallisasutuksen vähennyttä saariston ainutlaatuinen metsästyskulttuuri ja vanhojen luonnonkäyttötapojen hyödyntäminen ja siirtyminen seuraaville sukupolville uhkaa kuihtua. Erityisesti pienriistanmetsästys ja merilinnustus uhkaavat kadota saaristolaisten keskuudesta.					
Saaristomeren kansallispuistossa yhteistoiminta-alueeseen kokonaan tai osittain kuuluvissa kylissä vakinaisesti asuville on oikeus Metsähallituksen luvalla metsästää metsästyslain (615/1993) mukaisesti. Paikallisten, vakinaisesti asuvien määrä Saaristomeren kansallispuiston yhteistoiminta-alueella on vuosikymmenten saatossa vähentynyt ja jäljelle jäänyt väestö ikääntyy. Tämä aiheuttaa suuria ongelmia hirvieläinten seuruejahdeissa, koska paikallisia metsästäjiä ei ole tarpeeksi. Laki ei mahdollista paikallisuuden määritelmän laajentamista ja siten paikallisasutuksen vähennyttä saariston ainutlaatuinen metsästyskulttuuri ja vanhojen luonnonkäyttötapojen hyödyntäminen ja siirtyminen seuraaville sukupolville uhkaa kuihtua. Erityisesti pienriistanmetsästys ja merilinnustus uhkaavat kadota saaristolaisten keskuudesta.	Suuri	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella	50-75%	

Suunnittelualueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

	Saaristomeren vahva harmaaohjeljekanta aiheuttaa kalastukselle haittoja.	Kohtalainen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella		
	Tuhohyönteiset hyötyvät lämpötilojen noususta. Tuholaisten lisääntyminen vaikeuttaa arvokkaiden rakennusten kunnossapitoa ja vaikuttaa kielteisesti kulttuurimaiseman kasvillisuuteen.	Kohtalainen	Nykyinen/tuleva käyttö			

Luonnonarvostus ja -tuntemus: Ympäristökasvatus

Arvon kuvaus	Uhkan kuvaus	Merkittävyys	Ajoittuminen	Kohdistu- minen	Laajuus	Mahd. vaikuttaa
Saaristomeri tarjoaa kiehtovan luonnonrauhaa huokuvan alueen Etelä-Suomen ruuhkavyöhykkeen kyljessä. Saaristoon pääseminen on haasteellista ja siksi mm. vapaaehtoistyö on ollut turvallinen tapa kokea saaristo. Saaristo tarjoaa kävijöille pienuuden kokemuksen (luonto suuri, ihminen pieni), jollaista on Etelä-Suomessa muualla vaikea saavuttaa. Kokemuksen ja elämyksen kautta ympäristötieto jää todennäköisesti paremmin mieleen myös niille, jotka eivät saaristosta tai luonnosta muuten kiinnostu. Merkittävimpänä esimerkkinä tällaisesta toiminnasta on luonnonhoidon ja ympäristökasvatuksen yhdistävä toiminta, jota Saaristomerellä on kehitetty pitkään. Ympäristökasvatuksen huomioivan yritysyrityksen kehittäminen on seuraava aluevaltaus. Luonnonharrastuksen kiinnekohtia saaristossa ovat vapaaehtoisleirien lisäksi matkailuyritykset, luonnonsuojeluyhdistykset sekä lintutieteellinen seura, jolla on aktiivista linnuston seurantaa alueella.	Talkoo- ja vapaaehtoistyöt ovat tärkeä työkalu Saaristomerellä käytännön ympäristökasvatuksen toteutuksessa ja edellyttävät toimivaa siodosryhmä- ja yhteistyöverkostoa sekä aktiivista keskustelua Metsähallituksen ja muiden toimijoiden välillä. Resurssien (rahoituksen ja henkilöstön puute) saattaa johtaa ympäristökasvatuksen laadun ja määrän heikentymiseen.	Kohtalainen	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella		

Tutkimus- ja seurantamerkitys: Tutkimusmerkitys

Arvon kuvaus	Uhkan kuvaus	Merkittävyys	Ajoittuminen	Kohdistu- minen	Laajuus	Mahd. vaikuttaa
Muutosseuranta: Suojelualueet ja niitä hoitava Metsähallitus tarjoavat yhteistyömahdollisuuksia saariston muutosseurannasta kiinnostuneille organisaatioille. Muutosseuranta on myös Metsähallituksen toiminnan kannalta välttämätön työkalu saaristoluonnon muutoksen ymmärtämisessä ja monimuotoisuusvaikutusten hallinnassa. Linnustoseurantojen jatkaminen on välttämätöntä, lisäksi luontotyyppien muutosseurannan käynnistäminen. Uhanalaisten lajien seurannan kehittäminen etenkin jatkuvan hoidon kohteilla olisi saatava käyntiin. Saaristotutkimus (osin päällekkäinen muutosseurannan kanssa): Saaristolintujen tutkimus on alueella ollut perinteisesti vahvaa. Etenkin linnustoseurannat ovat	Saaristomeren tutkimuksen vähentyminen toivotun yhteistyön kasvamisen sijaan. Huononeva rahoituskehitys. Saaristoympäristön haasteet estävät rahoituksen saamisen alueen seurantatutkimukseen. Vähäiset resurssit (rahallinen & henkilöllinen) kalatutkimukseen.	Suuri	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella		
		Kohtalainen				

tuottaneet korvaamattomia aineistoja alueella ja tarjonneet luonnonharrastuksen ja vapaaehtoistyön kautta kosketuksen saaristoon monelle, jolta se olisi muuten jäänyt saamatta. Myös kasvilajiston tutkimukselle on perinteet saaristossa. Saaristotutkimus yleisesti on ollut vaihtelevaa ja ajoittaista rahoituksen puutteessa. Tarve tutkimukselle olisi kova ilmastonmuutoksen aiheuttaman muutospaineen alla (suorat ja välilliset vaikutukset). Saaristoympäristöt voisivat toimia merkittävänä osana luonnonsuojelututkimusta.

Virkistys- ja luontomatkailukäyttö: Luonnon ja kulttuurikohteiden virkistyskäyttö

Arvon kuvaus	Uhkan kuvaus	Merkittävyys	Ajoittuminen	Kohdistu- minen	Laajuus	Mahd. vaikuttaa
Veneilijöille ja melojille Saaristomeri on perinteistä vierailualueita, johon tullaan toistuvasti. Veneilijät käyttävät retkisatamia, joissa ei ole ostettavia palveluita sekä yrittäjävetoisia palvelusatamia. Kiihkein veneilykausi kestää kuusi viikkoa - vannoutuneimmat liikkuvat vesillä huhtikuusta loka-marraskuun taitteeseen. Retkillään kävijöiden aktiviteetit tukeutuvat pitkälti ympärillä olevaan luontoon; kalastetaan, uidaan, sukelletaan, sup-lautailaan, patikoidaan jne.	Alueen houkuttelevuus laskee luontoarvojen tuhoutuessa.	Suuri	Nykyinen käyttö	Sisä- ja ulkopuolella	75-100%	Veneilijöitä, melojoja ja muita kävijöitä voi ohjeistaa vastuulliseen toimintaan. Omien palvelurakenteiden kuten retkisatamien ja merkattujen reittien tulee vastata käyttötarpeita. Esim. omat käymälät ja jätevesijärjestelmät ylläpidetään vastuullisesti.
Veneettömät liikkuvat kohteisiin joko maksuttomilla tai maksullisilla yhteysaluksilla. Käyntikohteiden määrä on rajallinen, esimerkiksi Saaristomeren kansallispuistossa Björkö, Bodö, Öro, Berghamn ja Jurmo. Veneettömiä houkuttelee paikalle mahdollisuus nauttia luonnosta ja havainnoida ympäristöä. Yhteysaluksilla liikkuvat ostavat monesti saarten matkailuyrittäjiltä majoitus- ja/tai ruokailupalveluita ja siten tukevat saarten yrittäjien elinkeinotoimintaa, mikä osaltaan mahdollistaa saariston säilymisen asuttuna.	Hallitsematon yritystoiminta voi aiheuttaa lajeille ja luontotyypeille vahinkoa. Vahingot saattavat johtua tietämättömyydestä.	Kohtalainen	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	25-50%	Sopimusten avulla saadaan parempi yhteistyötahojen tuntemus. Pehdyttämisen avulla voidaan ohjata toimintaa.
	Huonokuntoinen tai käyttöpaineeseen nähden riittämätön tai väärin sijoitettu palveluvarustus voi johtaa kävijöiden luonnonsuojelualueille soveltumattomaan käyttäytymiseen ja sitä kautta luontoarvojen tuhoutumiseen.	Suuri	Nykyinen käyttö	Sisäpuolella	25-50%	Hyvällä asiakastuntemuksella saadaan palveluihin oikea mitoitus ja sijoittelu. Palveluita ylläpitämällä kannustetaan myös kävijöitä toimimaan luonnonsuojelualueelle soveltuvalla tavalla. Palveluvarustuksen arvioinnissa tulee huomioida myös ulkoistamismahdollisuudet ja yritys yhteistyö.
	Liiallinen käyttöpaine tai vajavaisesti ohjattu kulkeminen voi kuluttaa ympäristöä ja hävittää lajistoa. Alueen houkuttelevuus laskee luontoarvojen tuhoutuessa.	Vähäinen	Tuleva käyttö	Sisäpuolella	<25%	Käyttöpaineeseen ja liikkumiseen voi vaikuttaa esim. palveluvarustuksen oikealla mitoituksella ja sijoittelulla sekä viestinnällä.

Suunnittelualan nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

Liik ehdintä liian lähellä rantoja voi häiritä muita kanssaihmisia.	Kohtalainen	Nykyinen käyttö	Sisäpuolella	25-50%	Panostetaan opastukseen ja ohjeistukseen.
Rantarakentaminen vaikuttaa alueen virkistysarvoihin negatiivisesti vähentämällä luonnontilaisen ympäristön osuutta. Vapaiden alueiden vähetessä kasvaa paine lisätä retkisatamien määrää suojelualueilla, mikä lisää alueen ylläpidon kustannuksia ja lisää luontoympäristön kulutusta suojelualueella.	Suuri	Tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella	25-50%	Maankäytön suunnittelun edunvalvonnassa tuodaan esille luonnonsuojelualueiden näkökulmasta tärkeät arvot.
Säädökset, eu-direktiivit ja muut kalastukseen vaikuttavat rajoitukset.	Vähäinen		Sisä- ja ulkopuolella		
Vesien lämpeneminen vaikuttaa kalakantoihin. Se suosii tiettyjä kalalajeja, mutta on toisille lajeille haitallista. Tämä vaikuttaa myös virkistyskalastukseen.	Vähäinen	Tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella	75-100%	

Yhteenveto

Saaristomeren monimuotoisuutta heikentäviä ja uhkaavia tekijöitä on useita. Ne liittyvät meren rehevöitymiseen, ihmisperäiseen toimintaan, ilmastonmuutokseen, vieraslajeihin sekä useista tekijöistä johtuvaan umpeenkasvukehitykseen. Myös suojelualueen ulkopuolella tapahtuvat toiminnot ja Metsähallituksen budjettitilanne vaikuttavat suojelualueverkoston tilaan ja sen ylläpitoon.

Itämeren rehevöityminen vaikuttaa ravintoverkkoon ja sitä kautta niin meri- ja ranta- kuin saarien maaluontotyyppisiin ja kalastukseen. Rehevöityminen aiheuttaa meriluontotyyppien köyhtymistä, arvokkaiden monimuotoisten pohjien vähentymistä ja kalojen kutupaikkojen tilan heikentymistä. Suoria rehevöitymisvaikutuksia ovat sameneneminen (lisääntynyt kasviplanktonituotanto), rihmalevien liikakasvu ja sen vaikutukset muihin leviin ja vesikasveihin sekä sinileväkukinnat. Epäsuoria vaikutuksia ovat pohjien hapettomuus ja huonokuntoiset pohjaeläinyhteisöt. Rehevöitymisen seurauksena lajeja voi hävitä ja eliöyhteisöt muuttua. Rehevöitymiseen liittyy siten myös uhka elinympäristöjen heikkenemisestä/tuhoutumisesta ja lajiston monimuotoisuuden vähenemisestä/lajien uhanalaistumisesta. Valtaosa ravinnekuormituksesta tulee mereen valuma-alueelta jokien kuljettamana, ja on pääosin lähtöisin maataloudesta ja muusta hajakuormituksesta. Siten valuma-alueella tehtävät toimenpiteet ovat avainasemassa Saaristomeren rehevöitymisen vähentämiseksi.

Saaristomeren arvokkaimpien avoimien luontotyyppien umpeenkasvu uhkaa pääosaa lajistoa. Syitä umpeenkasvulle ovat meren rehevöitymisen lisäksi laidunnuksen loppuminen ja tyyppilaskeuma sekä ilmastonmuutos, mahdollisesti usean toiminnon kautta. Päätoimenpiteinä ovat rantojen ja perinnemaisemien raivaus, kulotus, pinnan kuorinta ja laidunnus sekä umpeenkasvun seuranta. Torjuntatoimet ovat vahvasti riippuvaisia luonnonsuojelu- ja maatalouspolitiikasta.

Lisääntynyt veneliikenne, matkailu ja suojelualueiden ulkopuolinen vapaa-ajan asutus vaikuttavat merkittävästi etenkin alueen lintulajistoon, kulutusherkkiin merenpohjiin ja maaluontotyyppisiin. Vaikutuksia voidaan hillitä ohjaamalla kävijöitä ja matkailutoimintoja, luontopolkulinjauksien tarkemmalla suunnittelulla sekä rajoitusalueilla. Lisääntyvä rakentaminen ja kausiasutus kasvattavat veneliikennettä. Ne myös heikentävät luontotyyppien verkostoa vaikeuttamalla luonnonhoidon toteuttamista, kuten kulotusta tai laidunnusta tai suoraan heikentämällä tai hävittämällä olemassa olevien luontotyyppien ja lajien esiintymiä.

Virkistyskäytön ja matkailun edellytyksenä on hyvinvoiva ja monimuotoinen luonto. Rantojen mökittyminen vaikuttaa virkistyskäyttöön negatiivisesti; luonnontilaisen ympäristön vähetessä alueen houkuttelevuus laskee ja paine luonnonsuojelualueiden luonnonsatamien käyttöön kasvaa. Hallitsemattomalla matkailulla saattaa olla useita vielä tunnistamattomia negatiivisia vaikutuksia. Saaristomeren matkailuyhteistyö ja yhteinen matkailusuunnitelma ovat hyviä työkaluja vaikutusten minimointiin.

Haitallisista vieraslajeista merkittävimpiä ovat pienpedot minkki ja supikoira, jotka uhkaavat etenkin lintulajistoa. Pitkäjänteinen ja säännöllinen pienpetopyynti yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa on todettu toimivaksi torjuntakeinoksi. Myös luontaisista pienpedoista kettu aiheuttaa haittaa merkittäväillä lintusaarilla ja niiden pistemäinen torjunta harvinaisen lajiston kannalta merkittäväillä kohteilla on tärkeää.

Valkohäntä- ja metsäkauriin kannat ovat saaristossa paikoin korkeat ja aiheuttavat merkittäviä kasvillisuusvaikutuksia, jotka heijastuvat myös hyönteislajeihin ja heikentävät monimuotoisuutta. Siten valkohäntäkauriskanta tulisi suojelualueilta hävittää. Tämä on kuitenkin rikkonaisessa saaristoympäristössä mahdotonta, joten tavoitteena on tehokas pyynti.

Uusia vieraskasvilajeja ilmestyy aika ajoin. Niiden osalta pyritään nopeaan torjuntaan. Erityisesti Örön saarella seurataan tulokaskasvien leviämistä ja tarvittaessa ryhdytään torjuntatoimiin ripeästi. Vieraskasvilajeista merkittävin on kurturuusu, joka uhkaa etenkin hiekkarantojen kasvillisuutta. Lajin tehokas ja kattava torjunta on tärkeää, sillä laji on sinnikäs ja leviää voimallisesti.

Täysin uusia mereisiä vieraslajeja ei suunnittelualueelle ole viime vuosina saapunut, mutta aiemmin tulleet lajit kuten liejutaskurapu ja mustatäplätokko ovat runsastuneet ja vaikuttavat ravintoverkkoihin ja meriekosysteemin monin tavoin. Jo saapuneiden vieraslajien torjunta on meriympäristössä käytännössä mahdotonta, mutta paikallisesti kantojen vähentämisen mahdollisuuksia tutkitaan. Pääpaino on uusien vieraslajien ennaltaehkäisyssä.

Ilmastonmuutoksen aiheuttama kuivuminen uhkaa etenkin niittyluontoa. Saarten luonto on häiriöherkkää johtuen luontotyyppien pienestä koosta ja luontaisesti heikosta kytkeytyvyydestä. Kuivuus uhkaa ensisijaisesti saarten poikkeuksellisen monimuotoista hyönteislajistoa, etenkin lajeja, joiden resurssivalikoima on kapea. Myös perhosten ja niiden ravintokasvien mahdollinen eriaikaistuminen on uhka alueen monimuotoiselle lajistolle. Ilmastonmuutos vaikuttaa myös meren ekosysteemeihin monella tavalla. Lämpöisempi vesi kiihdyttää rehevöitymiskehitystä, eivätkä merilajit ole sopeutuneet lämpötilan nousuun. Ilmastonmuutoksen ennustetaan lisäävän sadantaa ja sitä myötä meriveden makeutumista. Tämä prosessi on kiistanalainen, mutta toteutuessaan suolaisen meren lajit vetäytyisivät Saaristomereltä (esim. avainlajit kuten rakkohauru ja meriajokas). Ilmastonmuutos uhkaa myös alueen kulttuuriperintöä. Lisääntynyt sateisuus ja tuulisuus aiheuttavat enenevästi kosteusvaurioita arvokkaille rakennuksille ja rakennelmille. Rakennusosien elinkaaret lyhenevät, kun rakenteet jäätyvät ja sulavat toistuvasti talvikauden aikana. Rakennusten sisäilman kosteuden säätely on entistä vaativampaa.

Saaristomeren kansallispuistossa yhteistoiminta-alueeseen kuuluvissa kylissä vakinaisesti asuvilla on oikeus Metsähallituksen luvalla metsästää alueella. Metsästys- ja eräkulutturi on aina ollut osa saaristokulttuuria ja tärkeä osa elävää saaristoa. Luonnonsuojelu voi heikentää eräkultuurin tulevaisuutta, saariston metsästyskulttuuria ja vanhojen luonnonkäyttötapojen hyödyntämistä ja siirtymistä seuraaville sukupolville, koska perinteistä metsästystä ei kaikilta osin ole enää mahdollista harrastaa suojelualueilla. Lisäksi myös paikallinen väestö on vähentynyt ja ikääntynyt, mikä heijastuu perinteisen metsästys- ja kalastuskulttuurin säilymiseen. Suojelualueilla kaikki toiminnot tulee ensisijaisesti yhteensovittaa kestävästi alueiden suojeluarvot huomioiden.

Suojelualueiden ulkopuolellakin tapahtuva toiminta voi merkittävästi vaikuttaa suojelualueen luontotyypeihin ja lajeihin. Näihin on mahdollista vaikuttaa pääasiassa vain edunvalvonnan kautta. Esimerkiksi mahdollisesti lisääntyvä tuulivoima on muuttolintujen ja vaelluskalojen kannalta haitallista. Hiekan- ja soranotto uhkaa levähtäviä ja pesiviä lintulajeja. Merenpohjien fysikaaliset muutokset ovat rehevöitymisen jälkeen toiseksi tärkein syy merilajien uhanalaistumiselle. Pohjien ja rantojen ruoppaukset, läjitykset, kaivuu ja rakentaminen hävittävät, muuttavat ja heikentävät pohjien elinympäristöjä ja eliöstöä. Toistuvat pienruoppaukset saattavat kumuloitua laajaksi merenpohjan häiriöksi. Elinympäristöjen heikkenemisen tai tuhoutumisen lisäksi merenpohjien fyysisiin häiriöihin liittyy uhka lajiston monimuotoisuuden vähenemisestä/lajien uhanalaistumisesta. Lisääntynyt kaupallinen meriliikenne lisää riskiä alusonnettomuuksille ja aiheuttaa häiriötä alueen lajistolle. Saaristomeren sokkeloisuus vaikeuttaa öljyonnettomuuden sattuessa puhdistustöitä, lisäksi altistuvaa rantaviivaa on alueella huomattavan paljon. Lisäksi hyvin suuri haitallinen vaikutus lintuyhdyskunnille. Laivojen onnettomuuksilla voi olla pahimmillaan pitkäkestoisia ja laaja-alaisia virkistyskäyttöä heikentäviä, luonnon ja maiseman arvoja laskevia vaikutuksia, joista pahin skenaario on iso öljyonnettomuus.

Vaikeasti saavutettavan saaristoympäristön, merkittävien ja uhanalaisten luontotyyppien ja lajien sekä matkailu- ja virkistyskäyttö- ja kulttuuriperintökohteiden lukumäärän takia alueen hoito ja käyttö edellyttää riittävää resursointia sekä henkilöstön että rahoituksen osalta. Jos riittämättömien resurssien takia ei voida vastata alueen keskeisten arvojen inventointi-, seuranta-, hoito-, ylläpito-, korjaus- ja kunnostustarpeisiin, on vaarana, että yhden Suomen merkittävimmän ja monimuotoisimman suojelualuekokonaisuuden ylläpitämät arvot heikentyvät peruuttamattomalla tavalla.

TAVOITTEEN ASETTELU

12 Päämäärät ja tavoitteet

Selite	Lomakkeella määritellään päämäärät, tavoitteet ja toimenpiteet alueen keskeisiin arvoihin kohdistuvien uhkatekijöiden torjumiseksi. Lomakkeella kuvataan myös tunnistetut kehittämiskohteet sekä näihin liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet. Lomake muodostaa perustan suunnitelman toteutusosassa tarkennettaville toimenpiteille. Päämäärä on selkeä kuvaus suojelu- tai käyttöarvon toivotusta kehityksestä pitkällä aikavälillä, ja sitä tarkennetaan edelleen tavoitteen kuvauksessa. Päämäärät kuvaavat alueen hoidosta ja käytöstä vastaavien tahtotilaa suhteessa suunnittelualueen arvoihin. Tavoite on toivottu muutos suunnittelualueen tilassa lyhyellä aikavälillä. Tavoitteilla tarkennetaan suunnitelman yleisluontoisempia päämääriä. Toimenpiteillä tähdätään tavoitteiden toteutumiseen, ja sitä kautta edelleen pitkällä aikavälillä päämäärien saavuttamiseen.

Päämäärät (enintään 10 kpl)	Tavoite	Toimenpide
Saaristomeren luontotyyppien ja lajien suojelu ja säilyttäminen	Ehkäisemme herkkien elinympäristöjen kulumista	Erityistoimet kulumisen ehkäisemiseksi virkistysvyöhykkeellä
		Parannetaan Jungfruskärin Bjonsin tietä
	Luontotyyppien ja uhanalaisten lajien ominaisuustiedot sekä luonnonhoidon vaikutusten seurantatiedot ovat ajantasaisia muutosten havaitsemiseksi	Päivitetään hoidettavien luontotyyppien laatua kuvaavien indikaattorilajien tieto säännöllisesti
		Jatketaan ja täydennetään tärkeimpien luonnonhoitoa vaativien luontotyyppien seurantoja
		Tahdistetaan luontotyyppitiedon päivitys Natura 2000 -alueilla palvelemaan direktiiviraportointia
		Uhanalaisten lajien tiedot päivitetään säännöllisesti
	Meriluonnon monimuotoisuuden ylläpito ja tilan parantaminen	Meriluonnon uusinta- ja lisäkartoitukset
		Kehitämme meriluontoon kohdistuvan virkistyskäytön vaikutusten kestävyden seurantaa
		Toteutamme merenhoitosuunnitelman seurantaohjelman mukaisia seurantalinjoja
	Monimuotoisten hiekkapohjien tila paranee	Arvokkaiden hiekkapohjien kulumisen vähentäminen
		Lisätään hiekkakannasten eli tomboloiden suojelua
		Vapaaehtoisen suojelun tehostaminen
Osallistumme tutkimusyhteistyöhön (kalat ja kalaelinympäristöt)	Metsähallitus osallistuu tutkimus- ja kehittämishankkeisiin mahdollisuuksien mukaan	
Seuraamme pienpetokantoja ja selvitämme lepakkokantoja	Selvitämme Saaristomerellä tavattavien lepakkolajien levinneisyyttä ja esiintymistä	
	Seuraamme pienpetojen kantoja, kuten saukon kantaa sekä niiden mahdollisia vaikutuksia lintuihin	

Suojeluun varattujen alueiden huomiointi suunnittelualueella	Selvitetään suojeluun varattujen alueiden perustamisen edellytykset
Tietoisuus meriluonnosta paranee	Lisäämme Saaristomerellä toimivien organisaatioiden tietoisuutta meriluonnon arvoalueista
	Tuotamme tietoa suojelualueverkoston kannalta arvokkaista merikohteista
	Lisäämme vesilläliikkujien tietoisuutta suojelualueista, niiden sijainnista ja säännöistä
	Hyödynnämme edunvalvonnassa tietoa meriluonnon arvoalueista
	Suojelu- ja rajoitusalueiden rajat merikortteihin, elektronisiin karttoihin ja retkikartalle
Varaudumme öljyonnettomuuksiin	Tuotamme tietoa suojattavista luontokohteista ja öljypuomien kiinnittämispaikoista
Ylläpidämme, säilytämme ja parannamme linnustoarvoja	Olemme mukana etelänsuosirrin Suomen pesimäkannan elvytyshankkeessa
	Lisäämme muiden Saaristomerellä toimivien organisaatioiden tietoisuutta linnustoarvoista
	Toteutamme saaristolinnuston lisäkartoituksia
	Tunnistamme vesilintujen keskeiset sulkimis- ja syyslevähdysalueet
	Kehitämme virkistyskäytön kestävyden seurantaa lintujen suojelemiseksi
	Kohdistamme linnustokartoituksia alueille, joille suunnitellaan vieraspetojen poistoa
	Toteutamme ja koordinoimme valtakunnallisia saaristolintuseurantoja
	Toteutamme ja tuemme sidosryhmien tekemää uhanalaisten lintulajien ja huippupetojen seurantaa
	Matkailu- ja virkistyskäyttöä ohjataan siten, että linnustoarvot säilyvät
	Merkitsemme liikkumisrajoitusalueet maastoon asennettavilla rajoitusaluetauluilla.
	Päivitämme saaristolintujen kannankehitystä ja nykytilaa koskevan julkaisun
	Päivitämme HKS:n väliarvioinnin yhteydessä järjestyssääntöä liikkumisrajoitusten määräysten osalta

		Osallistumme ympäröivien meri- ja maa-alueiden käytön seurantaan
	Ympäristökasvatus ja sidosryhmäyhteistyön vahvistaminen	Sidosryhmäyhteistyön vahvistaminen luonnonsuojelussa ja luonnonhoidossa
		Viestitään luonnonsuojelusta ja luonnonhoidosta
Turvataan luonnon monimuotoisuus luonnonhoidolla	Kalkkikallioiden monimuotoisuuden kannalta arvokkaat ominaispiirteet säilyvät ja vahvistuvat	Kalkkikallioiden avoimuuden seuranta, hoito ja kunnostaminen
	Kalojen lisääntymisalueiden hoito ja lisääminen	Kutualueiden kunnostus ja luonnonkalakantojen säilyttäminen elinvoimaisina
	Kirjokertun pesimäkannan säilyminen turvataan luonnonhoidolla	Toteutamme pesimäpaikkojen kunnostuksia ja huomioimme muilla hoitokohteilla lajin vaatimukset
		Selvitämme kirjokertun pesimäympäristön kunnostuskohteita ja laadimme niille kunnostussuunnitelmat
	Linnustoarvoja ylläpidetään, säilytetään elinvoimaisina ja tilaa parannetaan	Kunnostamme tärkeimpiä lintujen pesimäsaaria puustoa ja muuta korkeampaa kasvillisuutta vähentämällä
		Minkin ja supikoiran tehostettua pyyntiä jatketaan suunnitelmallisesti
		Lisäämme tietoisuutta vieraspetopoiston vaikuttavuudesta ja innostamme kansalaishavainnointiin
	Luonnonhoidon sateenvarjolajien pikku- ja isoapollon elinympäristöt vahvistuvat ja kannat kasvavat	Isoapollon elinympäristöverkoston vahvistaminen ja lajin seuranta
		Pikkuapollon elinympäristöjen kunnostaminen ja laadukas hoito sekä lajin seuranta
	Meriluonnon tilan parantaminen	Toteutamme meriajokkaan ja näkinpartaisten siirtoistutuksia
		Selvitämme potentiaalisia merikunnostuskohteita ja toteutamme kunnostuksia
	Metsäisten elinympäristöjen ja niiden uhanalaisten lajien kannat vahvistuvat	Kangasmetsien ennallistaminen
		Lehtojen ja jalopuuston hoito
	Paahdeisten elinympäristöjen verkostoa parannetaan	Paahdeympäristöjen verkoston kunnostaminen harju- ja moreenisaarilla
Perinnebiotooppien luontotyyppien tila paranee ja pinta-ala lisääntyy. Perinnebiotooppien verkostot vahvistuvat.	Avointen perinneympäristöjen hoito muilla menetelmillä kuin laiduntamalla	
	Avointen perinneympäristöjen laidunnus	
	Nummien hoito	

	Lehdesniittyjen hoito
	Puustoisten perinneympäristöjen hoito (muut kuin lehdesniityt)
	Perinnebiotooppien määrän ja hoitopinta-alan lisääminen ja verkoston kytkeytyneisyyden parantaminen
	Luonnonhoidon kannalta kriittisten vesijättömaiden tilanteen selvittäminen
Rantaluontotyyppien tila paranee ja varaudutaan ilmastonmuutoksen aiheuttamiin muutoksiin	Rantaluontotyyppien umpeenkasvua rajoitetaan ja rannoille kertyneitä roskia poistetaan
	Poistamme ja torjumme mereltä rantaan ajautuneita roskia Saaristomerellä
Saaristomeren kosteikkoja ja soita kunnostetaan	Ojitettujen soiden, kosteiden niittyjen ja kosteikkojen vesitaloutta parannetaan
Saaristomeren luonnonhoito on suunnitelmallinen, sosiaalisesti kestävä ja kustannustehokas kokonaisuus	Luonnonhoidon kokonaissuunnitelma ohjaa luonnonhoidon ja kunnostamisen toimenpiteitä
	Saaristomeren luonnonhoidon kokonaissuunnitelma päivitetään säännöllisesti
Sidosryhmäyhteistyö: Luonnonhoidon tavoitteita palveleva talkootyö, tutkimus ja ympäristökasvatustyö vahvistuvat	Talkootyön, ympäristökasvatuksen ja sidosryhmien tutkimus/seurantatyön turvaaminen ja kehittäminen
Toteutamme lajikohtaisia hoitosuunnitelmia tarpeen mukaan ja lisäämme häviämishan alla olevia lajeja tarvittaessa aktiivisin lajisiirroin	Lajin siirto tai palautus kunnostetuille kohteille
Varmistetaan luonnonhoidon osaaminen ja jatkuvuus	Varmistetaan luonnonhoidon suunnittelun ja toteutuksen korkea osaamistaso ja jatkuvuus
Vähennetään vieraslajien ja muiden monimuotoisuudelle haitallisten lajien kielteisiä vaikutuksia	Kohdekohtaiset verotussuunnitelmat (kannanhoitosuunnitelmat) valkohäntä- ja metsäkauriille
	Testaamme liejutaskuravun poistomenetelmää
	Vieraskasvilajien vähentäminen ja torjunta
	Lisätään yhteistyötä kauriskantojen ylilaidunnuksen vähentämiseksi
	Lisäämme tietoisuutta haitallisista lajeista ja kannustamme vieraslajien kansalaishavainnointiin
	Selvitämme täpläkauriin esiintymistä ja vaikutuksia lajeihin ja luontotyypeihin Nötössä
	Selvitämme valkohäntä- ja metsäkauriin laidunnuksen vaikutuksia

		Seuraamme uusien vieras- ja tulokaslajien vaikutuksia
Vaalitaan ja säilytetään vähäisen ihmistoiminnan alueet	Hylkeiden häirinnän ehkäiseminen	Lisäämme tietoa itämerennorpista ja takaamme norpille suotuisia elinalueita
	Käytön ja hoidon ohjaaminen luontotyyppien kulumisen ehkäisemiseksi	Sisällytetään herkäät luontotyytit pääsääntöisesti syrjävyöhykkeelle
Arvokkaat kulttuuriperintökohteet säilyvät	Kulttuuriperintökohteiden suojelua ja käyttöä kehitetään. Kulttuuriperintökohteiden riittävä inventointi ja arvotus turvaavat suojelun tason. Kulttuuriperintökohteet huomioidaan luonnonhoidon suunnittelussa ja toteutuksessa sekä palvelujen ja virkistysrakenteiden kehittämisessä. Kohteiden säilyminen on turvattu mielekkään käytön, kunnossapidon, hoidon ja seurannan avulla.	Huomioidaan vedenalainen kulttuuriperintö meriluonnon inventoinnissa
		Suojelun toteutumista valvotaan ja kohdetiedot paikkatietojärjestelmässä pidetään ajanmukaisina.
		Kunnossapidon ja seurannan avulla lyhennetään korjausvelkaa ja sopeudutaan ilmastonmuutokseen.
		Suunnittelualueen kulttuuriperintökohteiden inventointi, kuntotarkastus, dokumentointi ja arvotus.
	Suunnittelualueen maisema-arvot säilytetään perinnebiotooppikohteissa, Luontopalvelujen hoidetuissa arvokohteissa, valtakunnallisesti arvokkailla maisema-alueilla (VAMA), valtakunnallisesti merkittävissä rakennetuissa kulttuuriympäristöissä (RKY) sekä valtakunnallisesti arvokkaissa arkeologisissa kohteissa eli VARK-kohteissa. Tarkempi kuvaus kohteista liitteessä Nykytilan kuvaus kulttuuriperintö.	Kulttuuriperintökohteiden ja perinnebiotooppien kohteiden hoito (laidunnus, raivaus).
Saaristomeren matkailu- ja virkistyskäyttö on kestävä, kävijöiden luontosuhdetta vahvistavaa, ja kaikki toiminta on luonnonsuojelualueiden arvojen mukaista.	Käytön ohjauksessa, lupia ja suostumuksia myönnettäessä huomioidaan kulttuuriperinnön ja luonnonsuojelun reunaehdot; suojeluperusteet, herkäät lajit, luontotyytit ja ajankohdat sekä alueen muut käyttäjät ja paikalliset asukkaat.	Tapahtumaluvat ja maanomistajan suostumukset
		Kävijätutkimus ja kävijäseuranta
	Laadukkaat, asiakaslähtöisesti suunnitellut, käyttöön ja luonnonarvoihin oikein mitoitettut ja sijoitetut retkeilyrakenteet ohjaavat kävijät kohteisiin, jotka kestävät virkistyskäytössä syntyvän kuormituksen. Esteettömyyden mahdollisuudet arvioidaan tapauskohtaisesti.	Muutokset autiotupiin, tauko- ja telttailupaikkoihin sekä reitteihin.
	Säilytettävät ja ylläpidettävät autiotuvat, tauko- ja telttailupaikat sekä reitit.	
	Käytöstä poistettavat autiotuvat ja luontopolut.	
	Virkistys- ja matkailukäytön kestävyys seuranta LAC-mittariston avulla.	
	Selvitetään taukopaikoilla olevien vesijättöjen käyttö ja liittämismahdollisuudet kansallispuistoon	
Tehdään sopimukset yksityismailla kulkevien reittien ylläpidosta		

		Ankkurointikiellot
	Lisätään kävijöiden ymmärrystä luonto- ja kulttuuriarvoista, luonnonsuojelusta, luonnon monimuotoisuudesta sekä turvallisesta ja vastuullisesta retkeilystä. Palveluiden sisällöt sidotaan Saaristomeren luonnon arvoihin ja luonnonsuojelun merkittävyyteen.	Yhteistyö koulujen ja oppilaitosten kanssa
		Viestintä käyntikohteissa; luontopolut, infotaulut jne.
		Ylläpidettävät näyttelyt
		Kävijöille laaditaan käyttöä ohjaava saaristoetiketti
		Laidunnukseen liittyvä viestintä
		Luontomatkailuyrittäjien perehdyttäminen
	Suunnittelualueen tunnettavuutta ja sen virkistyskäyttö- ja matkailumahdollisuuksia kehitetään yhdessä alueen toimijoiden, yhteistyöryitysten, paikallisten asukkaiden sekä alueella vierailevien kävijöiden kanssa. Yhteistyön avulla madalletaan kansallispuistoon lähtemisen kynnystä.	Tehdään valtakunnallisia kestävän luontomatkailun sopimuksia matkailuyrittäjien kanssa.
		Kysynnän kasvaessa voidaan varustaa jokin kohde ryhmien varauskohteeksi.
		Kalastusmatkailun edistäminen
		Pyritään parantamaan Saaristomeren kansallispuiston näkyvyyttä
		Panostetaan sidosryhmäyhteistyöhön
Saaristomerellä säilyy elävä saaristoyhteisö ja paikalliskulttuuri	Matkailu- ja virkistyskäyttö työllistää saaristossa.	Mahdollistetaan vastuullinen ja luontoarvoja kunnioittava matkailu tietyillä kohteilla.
	Saariston kalastuskulttuuri säilyy ja on kestävä	Myönnetään kaupallisia kalastuslupia lupakiintiöiden, säädösten ja rajoitusten mukaisesti
		Myönnetään vapaa-ajan kalastuslupia voimassaolevien säädösten sekä rajoitusten mukaisesti.
		Säädösten puitteissa harmaaahylkeen kalastukselle aiheuttamien haittojen vähentäminen
	Saariston metsästyskulttuuri säilyy ja on kestävä	Säädösten puitteissa mahdollistetaan harmaaahylkeen metsästystä paikallisille kansallispuistossa
		Eräpalvelujen järjestämä vuosittainen tapaaminen metsästyksessä Luontopalvelujen kanssa
		Mahdollistetaan hirvieläinkantojen säätelyä
		Metsähallituksen Eräpalvelut päivittää ja yhtenäistää Saaristomeren alueen metsästysvuokrasopimukset
		Metsähallitus edistää kansallispuistossa

		metsästyskulttuurin säilymistä Selvitetään metsästykseseen liittyvien rakenteiden lisäämistarpeita virkistyskäyttökohteilla Yhteistyötä tiivistetään paikallisten metsästysseuruiden kanssa
Kaikki Metsähallituksen Saaristomeren suojelualueilla tekemä maastotyö on kestävä ja ilmastoviisasta sekä kustannustehokasta ja turvallista.	Kehitetään maastotöiden toimintatapoja ja ylläpidetään toimivaa tukikohtaverkostoa	Laaditaan rakennuskantaselvitys ja 5-vuotissuunnitelma tukikohtaverkoston ylläpidon varmistamiseksi Rakennus-, kunnostus- ja huoltotoiminta on kestävä ja noudattaa kiertotalouden periaatteita Hyödynnämme töissämme parasta saatavilla olevaa tekniikkaa Maastotöiden suunnitelmallisuuden ja ennakkoinnin kehittäminen Toimivan tukikohtaverkoston ylläpito tukee saaristossa työskentelyä
Kehittämiskohteet (enintään 6 kpl)	Tavoite	Toimenpide
Saaristomeren matkailullinen vetovoima kasvaa ja sen kestävä luontomatkailun tuottamat paikallistaloudelliset vaikutukset kasvavat erityisesti Örön ja Jungfruskärin saarilla.	Suunnittelualueen matkailua kehitetään Saaristomeren vastuullisen matkailun kehittämissuunnitelman mukaisesti yhdessä alueen toimijoiden ja yhteistyöyritysten kanssa.	Luontomatkailun kehittämisen tueksi voidaan tarvittaessa tehdä yritystutkimus. Saaristomeren vastuullisen matkailun suunnitelma päivitetään vuoden 2030 jälkeen. Edistetään matkailua ja matkailukauden pidentämistä: Björkö, Bodö, Jungfruskär, Berghamn, Seili. Edistetään ympärivuotista matkailua Örössä. Pyritään mahdollistamaan uudistavan matkailun tuotteiden kehittyminen Örön telttailualue voidaan lisätä yrittäjäsopimuksen piiriin. Mahdollistetaan olosuhteisiin sopiva matkailutoiminta Lammasluodolla ja Nötön Kappalholmassa. Matkailukäyttöön soveltuvista kohteista laaditaan yrittäjille tuotekortit. Matkailusuunnitelman toteutumisen seurantaan perustetaan alueellinen yhteistyöryhmä. Pyritään kehittämään lammaspaimentoimintaa.
Saaristotutkimusta kehitetään yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa	Kehitetään seurantoja ja luonnonhoitoa Saaristomerellä	Luonnonhoidon toiminnan ja työtapojen jatkuva kehittäminen

Suunnittelualueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

	Selvitämme avointen luontotyyppien umpeenkasvukehitystä
	Seurantojen kehittäminen muutosten havaitsemiseksi
Kulttuuriympäristöä tutkitaan tieteellisesti.	Tuetaan historian, kulttuuriympäristön ja paikalliskulttuurin tutkimusta niistä tietoa keräämällä.
Vähäisen ihmistoiminnan alueet tarjoavat rauhallisen ja turvallisen esiintymisalueen Saaristomeren linnustolle	Selvitämme matkailun ja vesiliikenteen aiheuttamaa häiriötä ja sen vaikutusta lintulajistoon

13A Vyöhykejako: Retkeily- ja luontomatkailuvyöhyke

Selite	Suunnittelualan yleisökäyttöpaineita ohjataan suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti retkeily- ja luontomatkailuvyöhykkeelle. Korkean kävijätiheyden lähtökohdaksi asetetaan erityisiä vaatimuksia vyöhykkeen sisällä mm. aktiivisella opastuksella ja palvelurakenteilla tehtävälle käytön ohjaukselle, jonka tehtävänä on varmistaa käytön kestävyys ja kävijöiden turvallisuus		
Yleismääräys:	Vyöhyke on retkeily- ja luontomatkailukäytön kannalta vetovoimainen alue, jonne ohjataan kävijöitä aktiivisesti opastuksella ja palvelurakenteilla. Vyöhykkeelle voidaan sijoittaa uusia palvelurakenteita ja retkeilyreittejä.		
Nimi	Tavoite	Kävijämääräennuste:	7 000
Berghamn ja Boskär	Omatoiminen retkeily, luontomatkailu ja kulttuuriperintöön tutustuminen		
	Yleismääräyksen tarkennus	Pinta-ala (ha):	40,42
	Berghammissa on retkisataman palvelut sekä ympäri vuoden avoimena rantavajojen näyttelyt. Västerbyn päärakennus on avoinna vain oppaan ollessa läsnä. Kohde soveltuu myös isompien ryhmien yöpymispaikaksi. Rakennusten huoltoa toteutettaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota maaston kulumiseen. Pihapiiri on kauttaaltaan Natura-luontotyyppiä, ja uhanalaisia lajeja esiintyy tiuhaan. Voimakas kuluminen on haitaksi kasvillisuudelle. Boskärissä on retkisataman palvelut, mutta saaren runsaan punkkikannan takia siellä ei ole telttailumahdollisuutta. Saaren merenrantaniityillä ei herkän luontotyypin suojelemiseksi suositella liikumista. Molemmilla saarilla ja retkisatamien alueella on laiduntavia eläimiä. Lemmikkieläinten tulee aina olla kytkettyinä. Saaria ympäröivät vesialueet eivät kuulu suunnitelmaan, mutta kohteiden lähellä veneliikenne voi ajoittain olla vilkasta. Veneliikennettä ohjataan rantautumispaikkojen avulla.		
Nimi	Tavoite	Kävijämääräennuste:	10 000
Björkö	Omatoiminen retkeily ja luontomatkailu		
	Yleismääräyksen tarkennus	Pinta-ala (ha):	53,75
	Björkössä on veneilijöiden suosima retkisatama. Sisäjärven veden varjelemiseksi sen laatua seurataan ja kävijöitä ohjeistetaan, jotta veden laatu säilyy hyvänä. Yhteysaluksella pääsee kävelymatkan päähän kansallispuiston palveluista ja kävijöiden kulkua ohjaava viitoitus sovitaan maanomistajien kanssa. Saarella on laiduntavia eläimiä, joten lemmikkieläinten tulee olla aina kytkettyinä. Saarta ympäröivä vesialue on suunnitelmassa osoitettu osin syrjävyöhykkeeseen, mutta kohteen lähellä veneliikenne voi ajoittain olla vilkasta. Veneliikennettä ohjataan rantautumispaikkojen avulla.		
Nimi	Tavoite	Kävijämääräennuste:	10 000
Bodö	Omatoiminen retkeily ja luontomatkailu		
	Yleismääräyksen tarkennus	Pinta-ala (ha):	55,51
	Entinen merivartioasema tarjoaa yritysveitoisena vierasvenesataman palvelut. Saaren toiselle puolelle, Änholmsfladaan, tulee uutena palveluna telttailumahdollisuus. Kohteet yhdistävä reitti kulkee yksityismaiden läpi ja kävijöiden kulkua ohjaava viitoitus sovitaan maanomistajien kanssa. Saarta ympäröivä vesialue ei kuulu suunnitelmaan, mutta kohteen lähellä veneliikenne voi ajoittain olla vilkasta. Veneliikennettä ohjataan rantautumispaikkojen avulla.		

Nimi	Tavoite	Kävijämääräennuste:	10 000
Dalskär	Omatoiminen retkeily		
	Yleismääräyksen tarkennus	Pinta-ala (ha):	12,01
	Dalskärissä on retkisataman palvelut. Veneilijät ohjeistetaan välttämään liikkumista veistospolun kohdalla. Saarta ympäröivä vesialue ei kuulu suunnitelmaan, mutta kohteen lähellä veneliikenne voi ajoittain olla vilkasta. Veneliikennettä ohjataan rantautumispaikkojen avulla.		
Nimi	Tavoite	Kävijämääräennuste:	500
Gärskär	Omatoiminen retkeily ja kulttuuriperintöön tutustuminen		
	Yleismääräyksen tarkennus	Pinta-ala (ha):	5,04
	Saaren kalamaja kuuluu Metsähallituksen arvokohteisiin, ja saarella on myös valtakunnallisesti merkittävä arkeologinen kohde (VARK). Kalamaja toimii aina avoimena autiotupana. Uusi telttailukohde. Saaren lajiston suojelemiseksi telttailualue rajataan kalamajan läheisyyteen. Saarelle ei lähtökohtaisesti rakenneta palvelurakenteita. Saaren kävijöille kerrotaan kohteen historiallisesta merkityksestä, telttailuun rajatusta alueesta sekä ohjeistetaan huomioimaan läheinen liikkumiskieltoalue sekä ulkosaariston herkkä luonto. Saarta ympäröivä vesialue on suunnitelmassa osoitettu syrjävyöhykkeeseen, mutta kohteen lähellä veneliikenne voi ajoittain olla vilkasta. Veneliikennettä ohjataan rantautumispaikan avulla.		
Nimi	Tavoite	Kävijämääräennuste:	5 000
Högland	Omatoiminen retkeily, luontomatkailu ja kulttuuriperintöön tutustuminen		
	Yleismääräyksen tarkennus	Pinta-ala (ha):	28,13
	Höglandissa muinaismuistolaki suojelee ns. ryssänuunit, jotka ovat lohkareista ladottuja yksinkertaisia ulkouuneja ruoanvalmistusta varten. Toimenpiteissä huomioidaan kohteen kulttuuriperintöarvot. Höglandissa on retkisataman palvelut. Kohde soveltuu myös isompien ryhmien yöpymispaikaksi. Saarella ja retkisataman alueella on laiduntavia eläimiä, joten lemmikkieläinten tulee olla aina kytkettyinä. Saarta ympäröivä vesialue on suunnitelmassa osoitettu syrjävyöhykkeeseen, mutta kohteen lähellä veneliikenne voi ajoittain olla vilkasta. Veneliikennettä ohjataan rantautumispaikkojen avulla.		
Nimi	Tavoite	Kävijämääräennuste:	5 000
Högsåra, Sandviken	Omatoiminen retkeily		
	Yleismääräyksen tarkennus	Pinta-ala (ha):	5,82
	Sandvikenissä on retkisataman palvelut ja sen tavoittaa sekä vesitse että tietä myöten. Sandvikenin hiekkarantojen kulumista ei pyritä ehkäisemään, sillä se lienee mahdotonta perille asti tulevan tien vuoksi. Kohde on varattu täysin virkistyskäyttöön. Yksityismaiden ja kylän läheisyys edellyttävät selkeää toiminnan ohjausta. Saarta ympäröivä vesialue ei kuulu suunnitelmaan, mutta kohteen lähellä veneliikenne voi ajoittain olla vilkasta. Veneliikennettä ohjataan		

	rantaautumispaikkojen avulla.		
Nimi	Tavoite	Kävijämääräennuste:	10 000
Jungfruskär	Omatoiminen retkeily, luontomatkaileminen ja kulttuuriperintöön tutustuminen		
	Yleismääräyksen tarkennus	Pinta-ala (ha):	96,01
	Retkisataman palvelut. Österfladanin rantaniitty on syrjävyöhykettä, jossa suositellaan välttämään liikkumista lintujen pesintäaikana (1.4.-31.7). Saarella ja retkisataman alueella on laiduntavia eläimiä. Lemmikkieläinten tulee aina olla kytkettyinä. Pyöräily on sallittua vain ajoteillä. Bjonsin tukikohdan laituria käytetään keväisin ja kesäisin vain talkootöissä ja työskentelytukikohtana, matkailukäytössä 31.7. jälkeen. Bjonsin muita rakenteita voi käyttää läpi kauden. Lintujen pesintäaikana Bjonsin käytössä tukeudutaan länsirannan laitureihin. Matkailu- ja tukikohtakäytössä ja rakennuksia huoltaessa kiinnitettävä erityistä huomiota maaston kulumiseen. Pihapiiri kauttaaltaan Natura-luontotyyppiä ja uhanalaisia lajeja esiintyy tiuhaan. Voimakas kuluminen on haitaksi kasvillisuudelle. Saarta ympäröivä vesialue on suunnitelmassa osoitettu syrjävyöhykkeeseen, mutta kohteen lähellä veneliikenne voi ajoittain olla vilkasta. Veneliikennettä ohjataan rantaautumispaikkojen avulla.		
Nimi	Tavoite	Kävijämääräennuste:	30 000
Jurmo	Omatoiminen retkeily, luontomatkaileminen ja kulttuuriperintöön tutustuminen		
	Yleismääräyksen tarkennus	Pinta-ala (ha):	28,49
	Kansallispuistoon kuuluvat osat ovat saaren itä- ja länsipäässä ja kävijöiden kulkua ohjaava viitoitus sovitaan maanomistajien kanssa. Itäosan arkeologiset kohteet; munkinkehät, kappelien jäännökset ja tomtning Estnäsissä kuuluvat valtakunnallisesti merkittävien arkeologisten kohteiden joukkoon (VARK). Munkinkehästä yksi kansallispuistoon kuuluvalla osalla. Toimenpiteissä huomioidaan kohteen kulttuuriperintöarvot ja opastetaan alueella liikkuvia. Moringharussa kansallispuiston telttailupaikka. Kohde soveltuu myös isommille ryhmille. Luontotupa on avoinna ympäri vuoden. Saarella on laiduntavia eläimiä, joten lemmikkieläinten tulee olla aina kytkettyinä. Pyöräily on sallittua vain ajoteillä kansallispuiston ulkopuolella. Herkkien hiekkarantojen kulumista ehkäistään kävijöitä ohjaamalla. Saarta ympäröivä vesialue on suunnitelmassa osoitettu syrjävyöhykkeeseen, mutta kohteen lähellä veneliikenne voi ajoittain olla vilkasta. Veneliikennettä ohjataan sataman avulla.		
Nimi	Tavoite	Kävijämääräennuste:	3 000
Kappalholm	Omatoiminen retkeily, luontomatkaileminen ja kulttuuriperintöön tutustuminen.		
	Yleismääräyksen tarkennus	Pinta-ala (ha):	19,49
	Kappalholm tarjoaa uuden telttailupaikan. Kohde soveltuu myös isompien ryhmien yöpymispaikaksi. Palveluinfra mitoitetaan käyttöön. Toimenpiteissä huomioidaan kohteen kulttuuriperintöarvot; tavoitteena on rauhoittaa vanhan kappelin ympäristö. Saarta ympäröivä vesialue ei kuulu suunnitelmaan, mutta kohteen lähellä veneliikenne voi ajoittain olla vilkasta. Veneliikennettä ohjataan rantaautumispaikkojen avulla.		
Nimi	Tavoite	Kävijämääräennuste:	3 000
Kräkskär	Omatoiminen retkeily, luontomatkaileminen ja kulttuuriperintöön tutustuminen		
	Yleismääräyksen tarkennus	Pinta-ala (ha):	13,05

	Kräkskärissä on retkisataman palvelut. Kohde soveltuu myös isompien ryhmien yöpymispaikaksi. Saarella ja retkisataman alueella on laiduntavia eläimiä. Lemmikkieläinten tulee aina olla kytkettyinä. Saarta ympäröivä vesialue ei kuulu suunnitelmaan, mutta kohteen lähellä veneliikenne voi ajoittain olla vilkasta. Veneliikennettä ohjataan rantautumispaikkojen avulla.
Nimi	Tavoite Kävijämääräennuste: 500
Låga Sundskär	Omatoiminen retkeily
	Yleismääräyksen tarkennus Pinta-ala (ha): 8,67
	Uusi telttailukohde. Saarelle ei lähtökohtaisesti rakenneta palvelurakenteita, mutta siellä voi telttailla. Kävijät ohjeistetaan huomioimaan läheinen liikkumisrajoitusalue sekä ulkosaariston herkkä luonto.
Nimi	Tavoite Kävijämääräennuste: 500
Långlandet	Omatoiminen retkeily
	Yleismääräyksen tarkennus Pinta-ala (ha): 24,69
	Saaren linjakummit ja tomtning kuuluvat valtakunnallisesti merkittävien arkeologisten kohteiden joukkoon (VARK) ja niiden kiviä ei saa siirtää. Kävijät ohjeistetaan rauhoittamaan merenkulkijoiden rakentamat kivirakennelmat sekä huomioimaan ulkosaariston herkkä luonto. Saarelle ei lähtökohtaisesti rakenneta palvelurakenteita, mutta siellä voi telttailla.
Nimi	Tavoite Kävijämääräennuste: 500
Norra Benskar	Omatoiminen retkeily
	Yleismääräyksen tarkennus Pinta-ala (ha): 30,78
	Uusi telttailukohde. Saarelle ei lähtökohtaisesti rakenneta palvelurakenteita, mutta siellä voi telttailla.
	Saarta ympäröivä vesialue on suunnitelmassa osoitettu syrjävyöhykkeeseen, mutta kohteen lähellä veneliikenne voi ajoittain olla vilkasta. Veneliikennettä ohjataan rantautumispaikan avulla.
Nimi	Tavoite Kävijämääräennuste: 15 000
Pähkinäinen	Omatoiminen retkeily
	Yleismääräyksen tarkennus Pinta-ala (ha): 64,59
	Saarella on aitauksissa laiduntavia eläimiä. Lemmikkieläinten vieminen aitauksiin on kielletty.
Nimi	Tavoite Kävijämääräennuste: 5 000
Sandön	Omatoiminen retkeily ja luontomatkailu
	Yleismääräyksen tarkennus Pinta-ala (ha): 38,42

	Sandöissä on retkisataman palvelut. Kohde soveltuu myös isompien ryhmien yöpymispaikaksi. Herkän hiekkarannan kulumista ehkäistään kävijöitä ohjaamalla. Saarta ympäröivä vesialue on suunnitelmassa osoitettu syrjävyöhykkeeseen, mutta kohteen lähellä veneliikenne voi ajoittain olla vilkasta. Veneliikennettä ohjataan rantautumispaikan avulla.		
Nimi	Tavoite	Kävijämääräennuste:	30 000
Seili	Omatoiminen retkeily, luontomatkailu ja kulttuuriperintöön tutustuminen		
	Yleismääräyksen tarkennus	Pinta-ala (ha):	102,77
	Seilin kirkko hautausmaineen kuuluu Seilin hospitaalin valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen -alueeseen. Seilin kirkko ja kellotorni ympäristöineen on suojeltu erillisellä rakennussuojelupäätöksellä sekä muinaismuistolaila. Kirkkoniemi on pääosin muinaisjäännösalueita. Nämä huomioidaan toiminnan suunnittelussa ja kävijöiden ohjeistuksessa. Leiriytyminen on kielletty Seilin pääsaarella. Tilapäinen leiriytyminen muualla on sallittu, elleivät liikkumisrajoitukset sitä estä. Pyöräily on sallittua vain pääsaaren ajotiellä. Saarella on aitauksissa laiduntavia eläimiä. Lemmikkieläinten vieminen aitauksiin on kielletty. Lammasluodon käytön ja toiminnan suunnittelussa huomioidaan saaren arvokkaat kalkkikallioalueet. Seilin pääsaarta ja Lammasluotoa ympäröivät vesialueet on suunnitelmassa osoitettu syrjävyöhykkeeseen, mutta kohteen lähellä veneliikenne voi ajoittain olla vilkasta. Veneliikennettä ohjataan rantautumispaikkojen avulla.		
Nimi	Tavoite	Kävijämääräennuste:	500
Små Sundkären	Omatoiminen retkeily		
	Yleismääräyksen tarkennus	Pinta-ala (ha):	5,44
	Uusi telttailukohde. Saarelle ei lähtökohtaisesti rakenneta palvelurakenteita, mutta siellä voi teltailla. Kävijät ohjeistetaan huomioimaan ulkosaariston herkkä luonto.		
Nimi	Tavoite	Kävijämääräennuste:	7 000
Stora Hästö - Konungsskär - Birsskär	Omatoiminen retkeily, luontomatkailu ja kulttuuriperintöön tutustuminen		
	Yleismääräyksen tarkennus	Pinta-ala (ha):	51,59
	Konungsskärissä ja Birsskärissä on retkisataman palvelut. Konungsskärissä on lisäksi ympäri vuoden avoinna oleva autiotupa ja saari soveltuu myös isompien ryhmien yöpymispaikaksi. Stora Hästöissä on retkisataman palvelut. Kohde soveltuu myös isompien ryhmien yöpymispaikaksi. Veneilijät ohjeistetaan välttämään liikkumista vedenalaisen luontopolun kohdalla. Saarilla ja retkisatamien alueella on laiduntavia eläimiä, joten lemmikkieläinten tulee olla aina kytkettyinä. Saaria ympäröivät vesialueet on suunnitelmassa osoitettu syrjävyöhykkeeseen, mutta kohteen lähellä veneliikenne voi ajoittain olla vilkasta. Veneliikennettä ohjataan rantautumispaikkojen avulla.		
Nimi	Tavoite	Kävijämääräennuste:	3 000
Yxskären	Omatoiminen retkeily ja perinneympäristöihin tutustuminen		

	Yleismääräyksen tarkennus	Pinta-ala (ha):	24,99
	Yxskärissä on retkisataman palvelut. Saarella ja retkisataman alueella on kesällä laiduntavia eläimiä, joten lemmikkieläinten tulee olla aina kytkettyinä. Saarta ympäröivä vesialue on suunnitelmassa osoitettu osin syrjävyöhykkeeseen, mutta kohteen lähellä veneliikenne voi ajoittain olla vilkasta. Veneliikennettä ohjataan rantautumispaikan avulla.		
Nimi	Tavoite	Kävijämääräennuste:	10 000
Ölmos	Omatoiminen retkeily		
	Yleismääräyksen tarkennus	Pinta-ala (ha):	7,76
	Herkän hiekkarannan kulumista ehkäistään ohjaamalla kävelijät mahdollisella Ölmosin rantareitillä Metsähallituksen hallinnoiman alueen läpi hallitusti. Valtion alueen länsiosa on syrjävyöhykettä, jossa liikkumista on vältettävä herkän hiekkarannan lajiston turvaamiseksi.		
Nimi	Tavoite	Kävijämääräennuste:	35 000
Örö	Omatoiminen retkeily, luontomatkailu ja kulttuuriperintöön tutustuminen		
	Yleismääräyksen tarkennus	Pinta-ala (ha):	197,14
	Valtakunnallisesti merkittävien, suojeltujen rakennettujen kulttuuriympäristöjen vaaliminen huomioidaan kaikessa toiminnassa. Örön linnake käsittää 1915–17 ja itsenäisyyden aikana rakennetut puolustusvarustukset, tykkiet, rakennukset ja rakennelmat, jotka säilyttäneet historiallisen luonteensa. Saarella on suunnittelualan monipuolisin infra retkeilyyn ja luontomatkailuun; vierasvenesataman lisäksi eri tasoista majoitusta ja muita palveluita. Saaren palvelut yritysvetoisia. Autoja tuodaan saarelle vain huollon vaatimiin töihin. Toistuvan kuivuuden takia saarella ei sallita avotulta ja tupakointi ohjataan tietyille paikoille. Luonnonhoidon toiminnassa avotuli on sallittua. Pyöräily on sallittua vain ajoteillä. Saarella on aituksissa laiduntavia eläimiä. Lemmikkieläinten vieminen aituksiin kielletty. Alueella ankkurointi luonnonrantoihin on kielletty. Veneliikennettä ohjataan vierasvenesataman avulla.		
		Pinta-ala yhteensä (ha), osuus suunnittelualueesta (%)	914,56
			0,5
Yksityiset suojelalueet ja muut yksityisomistuksessa olevat alueet			
Retkeily- ja luontomatkailuvyöhykettä (virkistysvyöhyke) on merkitty vain valtion alueille. Yksityisillä suojelalueilla (YSA) ja yksityisalueilla voi silti olla merkittäviä virkistysarvoja. YSA-kohteilla alueita käytettäessä ja kehitettäessä on huomioitava alueiden suojelupäätös, sekä toimintaan on saatava maanomistajan ja Varsinais-Suomen ELY-keskuksen suostumus.			

13B Vyöhykejako: Syrjävyöhyke

Selite	Syrjävyöhyke on alhaisen kävijätiheyden ja pinta-alaan nähden pienen käyntimäärän aluetta, missä käytön ohjaus suunnitellaan toteuttamaan tätä tavoitetta. Sinne soveltuvat erityisesti sellaiset käyttömuodot, joille alhainen kävijätiheys on erityinen arvo ja jopa edellytys. Vyöhykkeen käytön ohjauksessa huomioidaan erityisesti paikallisen väestön tarpeet alueen käyttöön.		
Yleismääräys:	Syrjävyöhyke on alue, jonne ei ohjata kävijöitä aktiivisesti eikä rakenneta uutta palveluvarustusta. Aluetta voidaan käyttää erikseen määriteltyjen luontaiselinkeinojen tarpeisiin ja alueen erämaaluonteeseen soveltuviin matkailupalveluihin, kuten opastettuihin retkiin. Muilla kuin luonnonsuojelualueilla vyöhykkeelle voi sijoittua myös luonnonvarojen hyödyntämiseen tähtääviä toimintoja. Syrjävyöhykkeellä liikkuminen on sallittua jokamiehenoikeuksien mukaisesti		
Nimi	Vyöhykkeen tavoite	Kävijämääräennuste:	
	Syrjävyöhyke säilytetään mahdollisimman rauhallisena, luonnontilaisena ja erämaisena.		
	Yleismääräyksen tarkennus	Pinta-ala (ha):	171 123,41
	Vyöhykellä olemassa olevia rakenteita käsitellään HKS-suunnitelmassa esitetyn rakennuskantaselvityksen linjausten mukaisesti.		
	Pinta-ala yhteensä (ha), osuus suunnittelualueesta (%)	171 123,41	91,8
Yksityiset suojelualueet ja muut yksityisomistuksessa olevat alueet			
Yksityismaat ja yksityiset luonnonsuojelualueet (YSA) on merkitty pääosin syrjävyöhykkeeksi. Osalla kohteista voi silti olla merkittäviä virkistysarvoja, ja näitä kehitettäessä on huomioitava kohteen suojelupäätös. sekä toimintaan on saatava maanomistajan ja Varsinais-Suomen ELY-keskuksen suostumus.			

13C Vyöhykejako: Rajoitus- ja erityisten luontoarvojen vyöhykkeet

Selite	Rajoitusvyöhykkeellä liikkuminen on kiellettyä. Rajoituksella turvataan alueen luontoarvoja. Rajoitukset voivat olla myös ajallisesti rajattuja. Suojeluun varattujen alueiden ulkopuolisille maa- ja vesialueille ei voida hoito- ja käyttösuunnitelmassa määrittellä rajoitusvyöhykkeitä. Näille alueille on kuitenkin joskus tarpeen määrittellä suosituksia liikkumisen tai maihinnousun rajoittamiseksi, jotta alueen erityiset luontoarvot pystyttäisiin turvaamaan. Myös suojelualueille, joille kohdistuu huomattavaa virkistyskäyttöpainetta, voidaan osoittaa tarvittaessa suositusluonteisia luontoarvovyöhykkeitä.

Rajoitusvyöhyke, yleisperuste:	Vyöhyke säilyttää alueen luonnonsuojelliset arvot liikkumis- tai muilla kävijöitä koskevilla rajoituksilla. Rajoitusvyöhykkeet toteutetaan luonnonsuojelulakiin (LsL 9/2023, vanha LsL 1096/1996 31.5.2023 saakka) perustuvalla järjestyssäännöllä, alueen perustamissääöksellä tai yksityisten suojelualueiden rauhoituspäätöksellä. Liikkumis- tai maihinnousurajoitus voidaan antaa, jos se on välttämätöntä eliölajien tai luontotyyppien säilymiselle (LsL 9/2023 56 § ja 58 §, vanha luonnonsuojelulaki 1096/1996 18 ja 20 §:t). Rajoitusvyöhykkeitä ovat myös Puolustusvoimien liikkumiskieltovyöhyke ja rajavyöhyke.

Erityisten luontoarvojen vyöhyke, yleisperuste:	Vyöhyke koskee alueita, joilla on erityisiä luontoarvoja ja joiden turvaamiseksi liikkumista tai maihinnousua suositellaan vältettävän tiettyinä aikoina. Vyöhykkeellä on tiedotuksellinen tavoite. Vyöhyke voidaan osoittaa suojelualueelle, jolle kohdistuu huomattavaa virkistyskäyttöpainetta, sekä muullekin kuin suojeluun varatulle alueelle. Tarvittaessa ELY-keskus voi Maastoliikennelain 1 §:ssä tarkoitettujen haittojen ehkäisemiseksi kieltää tai rajoittaa moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttöä tietyllä maa-alueella tai jääpeitteisellä vesialueella.

Rajoitusvyöhyke				
Nimi	Rajoitusaika alkaa	Rajoitus päättyy	Pinta-ala (ha)	Peruste
Aspö ja Brunskär	01.04	31.07	64,78	Maihinnousu, liikkuminen ja miehittämättömien ilma-alusten (dronit) lennättäminen on kielletty ilman Metsähallituksen lupaa 01.04.–31.07. ihmishäiriölle herkkien lajien suojelemiseksi.
Grimsörar	01.01	31.12	1 775,60	Maihinnousu, liikkuminen ja miehittämättömien ilma-alusten (dronit) lennättäminen sekä laitesukeltaminen on kielletty ilman Metsähallituksen lupaa 01.01.–31.12. ihmishäiriölle herkkien lajien suojelemiseksi.
Gullkrona	01.04	31.07	21,42	Maihinnousu, liikkuminen ja miehittämättömien ilma-alusten (dronit) lennättäminen on kielletty ilman Metsähallituksen lupaa 01.04.–31.07. ihmishäiriölle herkkien lajien suojelemiseksi.
Jurmo ja Utö	01.04	31.07	141,39	Maihinnousu, liikkuminen ja miehittämättömien ilma-alusten (dronit) lennättäminen on kielletty ilman Metsähallituksen lupaa 01.04.–31.07. ihmishäiriölle herkkien lajien suojelemiseksi. Lisäksi Jurmon pääsaaren rajoitusosalla (saaren länsiosa) on miehittämättömien ilma-alusten (dronit) lennättäminen kielletty ilman Metsähallituksen lupaa 1.1.–31.12. Alu-saari (Alunskär) retkeily- ja luontomatkaikäytössä lintujen rauhoitusajan ulkopuolella 1.8.–31.3. Saarella sijaitsee historiallisesti arvokas kalastusmaja, joka on autiotapakäytössä rauhoitusajan ulkopuolella.
Morgonlandet	01.04	31.07	3,37	Maihinnousu, liikkuminen ja miehittämättömien ilma-alusten (dronit) lennättäminen on kielletty ilman Metsähallituksen lupaa 01.04.–31.07. ihmishäiriölle herkkien lajien suojelemiseksi Morgonlandetin luoteiskärjen rajoitusosalla. Uusi rajoitusalue.
Orisgrundén	01.04	31.07	26,24	Maihinnousu, liikkuminen 100 metriä lähempänä rantaa ja miehittämättömien ilma-alusten (dronit) lennättäminen on kielletty ilman Metsähallituksen lupaa 01.04.–31.07. ihmishäiriölle herkkien lajien suojelemiseksi. Uusi rajoitusalue.
Salpausselkä	01.02	15.06	128,95	Maihinnousu, liikkuminen ja miehittämättömien ilma-alusten (dronit)

Suunnittelualan nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

				lennättäminen on kielletty ilman Metsähallituksen lupaa 01.02.–15.06. ihmishäiriölle herkkien lajien suojelemiseksi. Lisäksi liikkuminen kielletty 400 metriä lähempänä rantaa Simonsharulla ja Simonsharu kobbenilla 1.2.–15.6. ihmishäiriölle herkkien lajien suojelemiseksi. Uusi rajoitusalue.
Seilin saaret	01.04	31.07	2,86	Maihinnousu, liikkuminen ja miehittämättömien ilma-alusten (droonit) lennättäminen on kielletty ilman Metsähallituksen lupaa 01.04.–31.07. ihmishäiriölle herkkien lajien suojelemiseksi. Uusi rajoitusalue.
Trunsö, Sandholm ja Borstö	01.01	31.12	12 168,22	Maihinnousu, liikkuminen ja miehittämättömien ilma-alusten (droonit) lennättäminen sekä laitesukeltaminen ympäröivillä vesialueilla on kielletty ilman Metsähallituksen lupaa 01.01.–31.12. ihmishäiriölle herkkien lajien suojelemiseksi. Liikkumisrajoitus turvaa myös välillisesti alueella esiintyviä, muinaisjäänöksiksi luokiteltuja hylkykohteita. Vyöhykkeellä on Lounais-Suomen ympäristökeskuksen määräämä (1/300/2006) muinaisjäänöksen suoja-alueen raja, joka kieltää kaiken sukellustoiminnan ja ankkuroinnin, joka ei liity meripelastuksen toimintaan tai merenkulun turvavälineitä parantaviin toimiin tai Museoviraston oikeuttamaan ja ohjaamaan sukellus- ja tutkimustoimintaan.
Vänä	01.04	31.07	18,51	Maihinnousu, liikkuminen ja miehittämättömien ilma-alusten (droonit) lennättäminen on kielletty ilman Metsähallituksen lupaa 01.04.–31.07. ihmishäiriölle herkkien lajien suojelemiseksi. Uusi rajoitusalue.
Ådö	01.02	31.07	32,70	Maihinnousu, liikkuminen ja miehittämättömien ilma-alusten (droonit) lennättäminen on kielletty ilman Metsähallituksen lupaa 01.02.–31.07. ihmishäiriölle herkkien lajien suojelemiseksi.
Ölmos	01.04	31.07	3,92	Maihinnousu, liikkuminen ja miehittämättömien ilma-alusten (droonit) lennättäminen on kielletty ilman Metsähallituksen lupaa 01.04.–31.07. ihmishäiriölle herkkien lajien suojelemiseksi.
Pinta-ala yhteensä (ha):			14 387,96	Osuus suunnittelualueesta (%): 7,7
Yksityiset suojelut ja muut yksityisomistuksessa olevat alueet				

TOTEUTUS

14 Luonnon- ja kulttuuriperinnönsuojelun toimenpiteet		
Selite	Lomakkeella täsmennetään tavoitteenasettelun yhteydessä mainittuja toimenpiteitä siten, että toimenpiteiden laji, suuruusluokka ja sijainti tulevat määritettyä riittävällä tarkkuudella. Toimenpiteiden teknisen toteutuksen kuvaus ja tarkempi ohjeistus tapahtuu toimenpidesuunnitelmissa. Luonnonsuojelun toimenpiteet kohdistuvat luontotyyppeihin ja lajeihin, esimerkiksi ennallistamisen tai perinnebiotooppien hoidon muodossa.	
Luonnonsuojelu		
Toimenpide	Kuvaus	Kiireellisyys
Kangasmetsien ennallistaminen	- Lahopuuta lisäävien ennallistamistoimien tarve on pääsääntöisesti vähäinen Saaristomeren kangasmetsissä, sillä lahopuuta on kertynyt luontaisesti myrskyjen ja kuivuuden sekä bioottisten tekijöiden kuten mm. sienitautien ja hyönteistuhojen vuoksi. Kangasmetsien aiemmasta käytöstä (mm. metsätalous ja harsintahakkuut) on kulunut usein vuosikymmeniä, joten puuston kerrokselliset rakennepiirteet ovat pääsääntöisesti hyvät tai kehittymässä hyviksi. Paikoin kangasmetsät ovat myös saavuttaneet luonnonmetsän määritelmän mukaiset ominaispiirteet. - Kangasmetsien ennallistamista kohdennetaan tyypillisesti iältään alle 70 vuotta vanhoihin ja puustorakenteeltaan tasaikäisiin yhden-muutaman puulajin vallitseisiin aiemmin talous- tms. käytössä olleisiin vähälahopuustoisin metsiin. - Metsiä ennallistetaan mm. tuottamalla lahopuuta, lisäämällä lehtipuiden elintilaa ja varmistamalla niiden uudistuminen, poistamalla istutettuja havupuumetsiköitä (jätetään metsittymään luontaisesti) ja kulottamalla metsiköitä (lähinnä harjusaarilla). - Ojitettujen kivennäismaiden kangasmetsien vesitaloutta voidaan tarvittaessa palauttaa tukkimalla ojia	Kiireellinen (3-5 v)
Avointen perinneympäristöjen laidunnus	- Laidunnuksessa olevien kohteiden laidunnusta jatketaan ainakin kaikilla valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaita perinnebiotooppeja sisältävillä laitumilla - Jatkuvan hoidon kohteilla parannetaan hoidon laatua lisäämällä yhteistyötä sopimuslaiduntajien kanssa: kaikilta laiduntajilta pyydetään vuosittain tiedot laidunkaudesta, järjestetään tapaaminen vähintään kaksi kertaa sopimuskaudessa kohteilla, joilla on kiireellisesti tai erityisesti suojeltavia lajeja ja/tai äärimmäisen (CR) tai erittäin uhanalaisia (EN) lajeja tai merkittävä määrä muunlaista uhanalaista lajistoa, johon laidunnus voi vaikuttaa. Muilla kohteilla tapaaminen järjestetään vähintään kerran sopimuskaudessa. - Järjestetään yhteistyötapaaminen ja/tai koulutustilaisuus kaikkien sopimuslaiduntajien kanssa kerran ympäristösopimuskaudessa. - Laidunnus toteutetaan ensisijaisesti kiertolaidunnuksena. Jatkuvan laidunnuksen käyttö harkitaan aina tarkkaan. Kiertolaidunnuksessa laidunpainetta ja laidunaikaa säädellään lohkoittain siten, että laidunnuksen hyödyt luonnon tuotoisuudelle saadaan mahdollisimman korkeiksi. Kiertolaidunnuksella voidaan mm. ehkäistä syömisen ja laiduneläinten aiheuttaman tallauksen vahinkoja uhanalaisille kasveille ja hyönteisille ja siten vähentämään erillisten suojarakenteiden tarvetta laidunten sisällä. Kiertolaidunnuksen järjestelyissä huomioidaan, että saaristossa laidunlohkot eivät välttämättä sijaitse vierekkäin tai edes samalla saarella, mikä lisää merkittävästi kuljetuskustannuksia ja laiduntajan työtä. Laidunnuksessa voidaan myös pitää väli vuosia luonnonsuojelullisista syistä, kuten uhanalaisten lajien elinvoimaisuuden säilyttämiseksi ja lisäämiseksi tai laidunnukselle herkkien luontotyyppien lajiston (esim. lehdot, kalkkikalliot) turvaamiseksi. - Lammaslaidunnuksessa on tavoitteena siirtyminen kaikilla laitumilla kiertolaidunnukseen.	Kiireellinen (3-5 v)
Avointen perinneympäristöjen hoito muilla menetelmillä kuin laiduntamalla	- Niittämällä niittyjä parannetaan niillä elävien uhanal. kasvien ja hyönteisten elinolosuhteita. - Pitkäaikaisia niittokohteita hoidetaan laadukkaasti ja kustannustehokkaasti. Vuosittain niittoja tehdään samoilla saarilla (mm. Jungfruskär ja Berghamnin saaristo), jolloin hoidon laadun ja jatkuvuuden varmistamiseksi Metsähallitus ylläpitää näiden kohteiden hoidossa tarvittavaa niittokalustoa - Alavat niitetyt niityt (6510) niitetään vuosittain luontotyyppien ominaispiirteiden ja niitosta hyötyvän uhanalaisen lajiston säilyttämiseksi. - Niittokohteet nääsääntöisesti iäkkäilaidunnetaan	Kiireellinen (3-5 v)

	- Kunnostusniittoja tehdään tarpeen mukaan (mm. ruovikot, nurmilauhavaltaiset alueet, jne.). - Servitetään mahdollisuutta lisätä avointen perinnebiotooppien niittoa ja jälkilaidunnusta myös uusilla kohteilla, silloin kun siihen on selkeät perusteet (luonnonsuojelullinen hyöty, Natura-luontotyyppin säilymisen edellytys). - Ongelmalajien (mm. hietakastikka ja sanajalka) niittoja edistetään ensisijaisesti laidunvuokrasopimusten kautta, mutta Metsähallitus voi tehdä niittoa lajisuojeluperusteisesti pienialaisesti erityisesti ja kiireellisesti suojeltavien sekä äärimmäisen (CR) ja erittäin uhanalaisten (EN) lajien hoitona myös ympäristösopimuskohteilla. - Servitetään vesakontorjuntaan ja kevätkulutukseen kustannustehokkaita ja uhanalaisen lajiston kannalta sopivia käytäntöjä (mm. pikkuapollon elinympäristöt ja lammaslaitumet). - Uhanalaisten lajien esiintymiä suojataan tarvittaessa suoja-aitauksien tai muiden suojarakenteiden avulla. - Luontaiset niityt ovat tärkeä osa erityisesti ulkosaariston niittyverkostoa. Luontaisia niittyjä hoidetaan tarpeen mukaan mm. raivaamalla katajia ja puiden taimia, ja niittämällä ruovikkoa. - Sekä luontaiset että laidunnetut niittyalueet kärsivät monin paikoin pohjakerroksen sammaloitumisesta (typpilaskeuma). Servitetään menetelmiä sammalpeitteen avaamiseen esim. lanaamalla / laidunpainetta hetkellisesti kohottamalla / pienialaisin kulotuksin.	
Nummien hoito	Umpeenkasvaneita nummia PERUSKUNNOSTETAAN raivaamalla niiltä puustoa ja katajia sekä kulottamalla. Osa peruskunnostettavista pitkälle katajikoituneista nummista kulutetaan kuivina kesäkuukausina, jolloin maaperää peittävä kunta ja kasvillisuus palaa pääosin pois paljastaen tilaa monimuotoisuuden kannalta erityisen arvokkaalle nummivarpujen ja keto- ja kivennäismaalaikkujen mosaikille. JATKUVASSA HOIDOSSA olevia nummia laidunnetaan säännöllisesti ja kulutetaan toistuvasti noin 15–25 vuoden välein keväisin ja syksyisin. Pienten saarien katajikoituneet nummilaidut täydentävät nummien verkostoa, ja niitäkin kulutetaan säännöllisesti luontotyyppin ominaispiirteiden säilyttämiseksi. Saaristomerellä nummien (4030) laajimmat (>10 ha) esiintymät ovat syntyneet ja säilyneet perinteisen laidunnuksen ja säännöllisten kulotusten tuloksena. Lisäksi niitä tavataan laitumien ulkopuolella myös kallioisilla saarilla ja harjusaarilla. Kaikki erityyppiset nummet ovat uhanalaisia luontotyyppisiä, ja niiden arvo monimuotoisuudelle liittyy vahvasti nummikasvillisuuden sekä keto- ja paahteisten kivennäismaalaikkujen muodostamaan mosaikkimaiseen rakenteeseen.	Kiireellinen (3-5 v)
Toteutamme pesimäpaikkojen kunnostuksia ja huomioimme muilla hoitokohteilla lajin vaatimukset	Kirjokertun pesimäpaikkojen kartoitustyöhön perustuen toteutetaan tarvittavia kirjokertun pesimäympäristön kunnostuksia, jotta lajilla olisi riittävästi suotuisia elinympäristöjä Saaristomerellä. Muussa luonnonhoidossa otetaan huomioon kirjokertun pesimäympäristön vaatimukset.	Kiireellinen (3-5 v)
Lehdesniittyjen hoito	- Lehdesniityt niitetään lähtökohtaisesti vuosittain luontotyyppin ominaispiirteiden säilyttämiseksi. Niitossa voidaan harkiten pitää väli vuosia, mikäli se on esim. kovan kuivuuden takia perusteltua. - Lehdespuut lehdestetään noin 4–5 vuoden välein. Lehdestyksessä käytetään mahdollisuuksien mukaan puiden hoidon ammattilaisia, arboristeja. - Varmistetaan, että uusia lehdespuita syntyy. - Jatketaan talkootyön käyttöä lehdesniittyjen hoidossa kustannustehokkaana ja lehdesniittyjen laadukkaan hoidon mahdollistavana työmuotona. - Pitkällä aikavälillä selvitetään myös uusien hoitokohteiden kunnostamisen mahdollisuuksia ja jatkohoidon rahoitusta yhdessä ELY-keskuksen ja Ympäristöministeriön kanssa.	Kiireellinen (3-5 v)
Puustoisten perinneympäristöjen hoito (muut kuin lehdesniityt)	- Laidunkohteiden laidunnusta jatketaan ja hoidon laatua parannetaan kehittämällä ja vakioimalla yhteistyötä sopimuslaiduntajien kanssa samoin periaattein kuin avoimilla perinnebiotoopeilla. - Kiertolaidunnuksen käyttö on laiduneläimestä riippumatta tärkeää kohteilla, joilla on monipuolisia ja/tai ristiriitaisia arvoja, kuten perinnebiotooppi- ja lehtoarvoja, etenkin Saaristomerän luonnonhoidon kokonaissuunnitelman hoitoalueilla 2, 3 ja 4. Vaikutuksia luontotyyppisiin ja lajistoon seurataan osana tulevaa seurantaohjelmaa ja laidunpainetta ja laidunnuksen ajoitusta säädellään havaintojen perusteella. Tehdään yhteistyötä ELY-keskuksen ympäristösopimusasiantuntijoiden kanssa. - Vesakontorjuntaa kehitetään samoin periaattein kuin avoimilla perinnebiotoopeilla. - Hoidossa olevilla kohteilla tehdään tarvittaessa uusia valtauuston väliistvksiä niiden kasvun mvötä	Kiireellinen (3-5 v)

	lisääntyneen varjostuksen vähentämiseksi. Ylläpitoväljitysten aikaväli on tyypillisesti noin 25–35 vuotta kohteesta riippuen. - Laitumilla selvitetään alle 65-vuotiaiden laidunnettujen metsien puuston väljentämistä metsälaitumiksi tai hakamaiksi, silloin kun ne ovat ravinteisuudeltaan tarpeeksi reheviä (MT+, OMT ja lehto). Huomioidaan tämä Saaristomeren luonnonhoidon kokonaissuunnitelman päivityksessä. - Turvataan lahoppuulla elävien lajien säilymistä puustoisissa perinneympäristöissä pyrkimällä lisäämään lahoppuuta, mukaan lukien palanut puu. - Vaalitaan metsäomenapuita ja selvitetään mahdollisuutta lisätä niitä siemenistä kasvattamalla ja varttamalla. Huolehditaan myös muiden harvalukuisten puulajien (mm. jalopuut, haavat ja raidat) uusiutumista laidunalueilla esimerkiksi suojaamalla taimia ja nuoria yksilöitä laiduntajilta.	
Pikkuapollon elinympäristöjen kunnostaminen ja laadukas hoito sekä lajin seuranta	- Pikkuapollo toimii sateenvarjolajina saariston ravinteisten alustojen ja kalkkivaikutteisten alueiden hakamaiden, niittyjen ja laidunnettujen lehtojen lajistolle. - Jatketaan pikkuapollon elinympäristöverkoston kytkeytyneiden alueiden kunnostuksia suotuisan suojelutason saavuttamiseksi Saaristomeren luonnonhoidon kokonaissuunnitelman hoitoalueilla 1 ja 2. Suotuisan suojelun taso määritetään Varsinais-Suomen ELY-keskuksessa tekeillä olevan toimenpideohjelman mukaan. - Huolehditaan nykyisten pikkuapollokohteiden hoidon laadusta säätämällä laidunnusta ja vähentämällä hirvieläinten haitallisia vaikutuksia kiurunkannuksiin ja mesikasveihin sekä toteuttamalla loput näille kohteille suunnitellut kunnostukset ja huolehtimalla kunnostusalueiden jälkihoidosta. - Jatketaan kunnostuksia pikkuapollon elinympäristöverkoston vahvistamiseksi Saaristomeren luonnonhoidon kokonaissuunnitelmassa tärkeiksi tunnistetuilla kohteilla. Kiireellisten kunnostusten tavoite on noin 20 hehtaaria niittyjä ja hakamaita. Näiden lisäksi kunnostetaan aluekokonaisuuksiin sisältyviä metsälaitumia. - Pyritään kaksinkertaistamaan pikkuapollon yksilömäärät 10 vuoden aikana luonnonhoidon kokonaissuunnitelman alueella 2 ja saavuttamaan suotuisan suojelun taso. - Jatketaan pikkuapollon populaatioiden seurantaa säännöllisesti (vähintään 5 vuoden välein). - Selvitetään mahdollisuutta perustaa uusia pikkuapollon populaatioita siirtoistutusten avulla hyväkuntoisille elinympäristöalueille verkoston kannalta erityisen tärkeillä alueilla.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Isoapollon elinympäristöverkoston vahvistaminen ja lajin seuranta	- Isoapollon elinympäristöt sisältävät isomaksaruohoa kasvavia luotojen ja saarten kallioita sekä kallioalueiden läheisyydessä sijaitsevia mesikasveja kasvavia niittyjä. - Isoapollon elinympäristöjä (mm. luonnonhoidon kokonaissuunnitelman alueen 5 isoapolloluodot ja -niityt) kunnostetaan raivaamalla mesikasveille ja lajin toukkien isäntäkasville isomaksaruoholle soveliaita avoimia ja puoliavoimia elinympäristöjä mm. katajikoituneille niitty- ja nummialueille, vesoittuneille rantaniityille sekä rehevähajaisille nuorta puustoa kasvaville alueille. Lajille ja sen tarvitsemille kasveille soveliaista alaa lisätään myös kulottamalla katajikoituneita alueita. Isomaksaruohon siemenpankkia voidaan käsitellä mekaanisesti siementen itämisen aktivoimiseksi. Lisäksi mesikasveja erityisen mielellään syövän valkohäntäkauriiden runsauden säätely lajin esiintymisalueilla on tärkeä osa hoitotoimia. - Jatketaan säännöllistä lajin levinneisyyden ja hoitotoimien vaikuttavuuden seurantaa vapaaehtoistyön avulla ja yhteistyössä Turun Yliopiston tutkijoiden kanssa. Elinympäristöjen kunnostuksissa hyödynnetään aiempien kunnostusten kokemuksia	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Kunnostamme tärkeimpiä lintujen pesimäsaaria puustoa ja muuta korkeampaa kasvillisuutta vähentämällä	Avoimet elinympäristöt ovat erityisen tärkeitä saaristolinnuille ja monille levähtäville lintulajeille. Tavoitteena on ylläpitää tärkeimmät lintusaaret avoimina. Erityisesti etelänsuosirrin ja pikkutiiran pesimäpaikat on erittäin tärkeää pitää avoimina korkeammasta kasvillisuudesta. Vieraspetyynnin laajentuessa välisaaristoon on odotettavissa saaristolintujen levittäytymistä näille alueille. Silmällä pitäen lintujen levittäytymistä, varmistetaan että välisaaristossa on saaristolinnuille sopivan avoimia ympäristöjä pesimäpaikoiksi.	Kiireellinen (3-5 v)
Rantaluontotyyppien umpeenkasvua rajoitetaan ja rannoille kertyneitä roskia poistetaan	- Itämeren rehevöityminen ja osin myös perinteisen karjalouden päättymisen ovat johtaneet monin paikoin rantaniittyjen, hiekkarantojen ja kivikkarantojen umpeenkasvuun mm. ruovikoitumisen ja typensuosijalajien runsastumisen kautta. - Tyypillisesti hoitoa tarvitsevia kohteita on etenkin Saaristomeren luonnonhoidon kokonaissuunnitelman hoitoalueilla 3–6. mutta myös muualla missä edustavaa rantaluontotyyppiä ja arvokasta rantalaiistoa uhkaa	Erittäin kiireellinen (1-2 v)

	umpeenkasvu. Erityisesti linnuston kannalta tärkeät saaret, arvokkaat rantaniityt, uhanalaisten lajien esiintymät sekä harjusaarten hiekkarannat ja kiviset hiekansekaiset rannat ovat tärkeitä hoitokohteita. - Rantaluontotyyppien rehevöitymistä vähennetään mm. ruovikoita niittämällä, kulottamalla ja kaivamalla ruovikoita juurineen ylös. Lisäksi rehevöitymisestä hyötyviä korkeakasvuisia typensuosijalajeja vähennetään mm. niittämällä ja rantaan kertynyttä orgaanista ainesta vähentämällä. Lisäksi raivataan nuoria puita. - Saarten rannoilta kerätään pois roskia. Roskien keruun tehokkuutta parannetaan paikallistamalla systemaattiset roskien kertymisalueet ja keskittämällä roskien keruuta näille rannoille. - Ilmastonmuutokseen varautumista jatketaan selvittämällä yhteistyössä tutkimuslaitosten ja yliopistojen kanssa mm. merenpinnannousun sekä jäätälvien ja meriveden suolaisuuden vähenemisen vaikutuksia rantaluontotyyppien ja niillä elävään lajistoon. Varautumisessa korostuu kattavan ja edustavan rantaluontotyyppien verkoston ylläpito sekä yksittäisten rantaluontotyyppien osalta meriveden nousun alta lähisiirtymiseen soveliaiden alueiden ja niiden hoidon selvittäminen.	
Minkin ja supikoiran tehostettua pyyntiä jatketaan suunnitelmallisesti	Vieraspetojen poiston on osoitettu olevan yksi vaikuttavimpia toimenpiteitä saaristolintujen suojelemiseksi Itämerellä. Saaristomerellä vieraspetojen poistoa on tehty paikoin ulkosaaristossa useamman vuosikymmenen ajan ja viimeisen viiden vuoden ajan poistopyynnit ovat laajentuneet kohti välisaaristoa. Tulokset ovat olleet myönteisiä saaristolinnuille. Tavoitteena pitkällä tähtäimellä on vieraspedoista vapaa saaristo, mikä tarkoittaa poistopyyntien kattamista ja laajentamista ulkosaaristosta kohti sisäsaaristoa ja mantereen ns. "syöttöasemia". Tarkoituksena olisi estää vieraspetojen eteneminen mantereen niemiltä ja muilta keskeisiltä paikoilta kohti saaristoa.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Testaamme liejutaskuravun poistomenetelmää	Vedenalaisia vieraslajeja saapuu esim. laivaliikenteen painolastivesien mukana huomaamatta ja ne leviävät usein merenpohjilla laajalle alueelle. Vieraslajit ovat aggressiivisia levittäytyjiä ja yksilömäärän kasvaessa ne voivat muuttaa ja heikentää mereisiä ravintoketjuja (epäsuora vaikutus kalojen ja merilintujen ja hylkeiden kantoihin sekä kalastukseen). Saaristomerellä liejutaskuravu on viimeisen 15 vuoden aikana levinnyt lähes kaikkialle ja se esiintyy paikoin runsaina populaatioina. Lajia tavataan niin pehmeillä mutapohjilla, hiekka- ja sorapohjilla kuin rannan läheisillä kivikkopohjillakin. Liejutaskuravun on havaittu vaikuttavan heikentävästi mm. rakkohauruesiintymiin saalistamalla hauruja levästä puhtaana pitävää makrofaunaa. Lisäksi ravut syövät kalanmätiä ja voivat siten vaikuttaa alueen kalakantoihin. Liejutaskuravun leviämistä ei enää voida estää, mutta osana Biodiversea -hanketta testaamme menetelmiä rapukannan vähentämiseksi paikallisesti Högländin alueella mm. pohjaimurin ja mertojen avulla.	Kiireellinen (3-5 v)
Vieraskasvilajien vähentäminen ja torjunta	Vieraskasvilajien torjuntaa on Saaristomerellä menestyksekkäästi toteutettu viime vuosina, mm. kurturuusesiintymistä on hävitetty noin puolet. Kurturuusun ja muiden kansallisesti haitallisiksi luokiteltujen vieraslajien sekä voimakkaasti luontoon leviävien puutarhakasvien (mm. tarhatyräkki, piiskut, siperiansinivalvatti) torjuntaa jatketaan. Vieraskasvilajien torjuntaa edistetään yhteistyössä yksityismaiden maanomistajien kanssa. Mahdollisuuksien mukaan tuetaan sidosryhmien tekemiä torjuntahankkeita. Lisäksi viestitään saariston vieraslajeista alueen asukkaille ja vierailijoille. Vieraskasvilajien torjunnan kannalta on tärkeää selvittää eri torjuntamenetelmien toimivuutta ja sopivuutta erilaisissa kohteissa sekä kerätä tietoa uusista esiintymistä ja säännöllisesti seurata vanhojen torjuttujen esiintymien siemenpankista nousevia uusia versoja.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Kohdekohtaiset verotussuunnitelmat (kannanhoitosuunnitelmat) valkohäntä- ja metsäkauriille	Aluekohtainen kannanhoitosuunnitelma sekä järjestelmällinen kauriiden pyynti tähtää kauriiden voimakkaaseen vähentämiseen suojelualueilla luonnonarvoiltaan arvokkaiden kohteiden suojelemiseksi. Valkohäntäkauriin osalta pyritään lajin poistamiseen kokonaan arvokkaimmilla alueilla. Metsäkauriin osalta tilannetta ja vaikutuksia seurataan, ja erän kanssa pidettävien vuosittaisten yhteistyöpalaverien avulla tavoitteet määritellään uudelleen tarpeen mukaan. Lisäksi kohdennettua ja tehostettua valkohäntäkauriin pyyntiä jatketaan. Valkohäntäkauriin poistoa on viime vuosina tehostettu Örössä, Seilissä ja Pähkinäinen-Kenkämaalla.	Vähemmän kiireellinen (6-10 v)
Olemme mukana etelänsuosirrin Suomen pesimäkannan elvytyshankkeessa	Etelänsuosirrin pesimäkannan koko on tällä hetkellä enää noin 30 paria ja näin pienellä primäärillä lajia uhkaa sukupuutto. Itämeren pesimäkanta käsittää alle 300 paria. Oulun yliopiston johdolla ollaan aloittamassa etelänsuosirrin munien haudontahanketta Suomessa 2024. Munien hautominen haudontakoneessa vähentää haudonnan aikaista nesätanninta	Vähemmän kiireellinen (6-10 v)

	Ensi vaiheessa etelänsuosirrejä aiotaan tarhata Oulun seudulla, mutta seuraavassa vaiheessa tavoitteena olisi vahvistaa muun Suomen pesimäkantoja. Saaristomerellä etelänsuosirrejä esiintyy ainoastaan Jurmon saarella, missä on jäljellä yhden tai kahden parin pesimäkanta. Saarella on parhaimmillaan pesinyt lähes kymmenkunta paria etelänsuosirrejä. Jurmon pesimäkannan vahvistaminen olisi ensiarvoisen tärkeää, kun saarella vielä esiintyy laji.	
Toteutamme meriajokkaan ja näkinpartaisten siirtoistutuksia	Tavoitteena on edesauttaa heikossa tilassa olevien pohjan elinympäristöjen ja luontotyyppien hyvän tilan saavuttamista sekä ylläpitää hyvässä tilassa olevia elinympäristöjä ja luontotyyppisiä. Meriajokas ja näkinpartaiset muodostavat vedenalaisia niittyjä, joiden merkitys luonnon monimuotoisuudelle on merkittävä. Lajit ovat herkkiä häiriintymään, ja tässä toimenpiteessä tehdään siirtoistutuksia alueille, joissa meriajokas tai näkinpartaiset ovat heikentyneet tai hävinneet ihmisen aiheuttamien toimien vuoksi. Siirtoistutukset kohdennetaan ensisijaisesti alueille, joissa olosuhteet ovat suosiolliset lajien menestymiselle, mutta jonkinlainen leviämisen estävä tekijä on vaikeuttanut lajin luontaista leviämistä. Osalla kohteista siirtoistutukset saattavat myös edellyttää ensin alkuperäisen häiriintymisen tai häviämisen syyn poistamista tai vähentämistä. Kunnostetut alueet lisäävät meriluonnon monimuotoisuutta tarjoten mm. myös kaloille soveltuvia elinympäristöjä, kutu- ja poikasalueita.	Kiireellinen (3-5 v)
Lajin siirto tai palautus kunnostetuille kohteille	Lajien siirtoja ja palautuksia voidaan tarkkaan harkiten tehdä sellaisille uhanalaisille lajeille tai niiden isäntäkasveille, joiden esiintymät ovat pieniä ja eristyneitä, jonka vuoksi ne ovat vaarassa hävitä pitkällä aikavälillä esimerkiksi satunnaisten häiriöiden tai sisäsiitöisyyden vuoksi. Uhanalaisia kasveja ja uhanalaisille lajeille tärkeitä isäntäkasvien yksilömääriä voidaan myös lisätä esim. siemenistä tai pistokkaista kasvatetuilla yksilöillä. Siirtoja lisätään aluksi pienessä mittakaavassa lajien palauttamiseksi hävinneille esiintymille sekä luonnonhoitotoimin kunnostettuihin elinympäristöihin. Siirtoja tehdään, jos lajit eivät luontaisesti ole runsastuneet elinympäristön hoitotoimista huolimatta tai lajien luontaisen levittäytymisen arvioidaan kestävän kauan (esim. siirtyminen merialueen ylitse kestää vuosikymmeniä / -satoja). Selvityksen alla mahdollisesti siirtoistutettavista lajeista ovat mm. pikkuapollo, meritatar, metsäomenapuu, meriotakilokki ja kangasajuruoho. Siirrot tehdään yhteistyössä asiantuntijatahojen kanssa, ne dokumentoidaan tarkasti ja niitä kehitetään saatujen kokemusten mukaan. Lajeja lisätään mahdollisuuksien mukaan myös siemenistä tai istuttamalla tarhattuja / kasvatettuja yksilöitä (esim. lisätty alkuperäisestä populaatiosta kerätystä pistokkaista tai siemenistä).	Vähemmän kiireellinen (6-10 v)
Tuotamme tietoa suojattavista luontokohteista ja öljyvuomien kiinnittämispaikoista	Lisääntyvä meriliikenne kasvattaa öljyonnettomuuksien riskiä Suomen rannikkoalueella ja se on tunnistettu yhdeksi alueen melko epätodennäköiseksi, mutta tapahtuessaan vaikutuksiltaan hyvin laajaksi riskitekijäksi meri- ja saaristoluonnolle. Lisäksi tahallinen öljyonnettomuus on tunnistettu yhdeksi kansallista turvallisuutta uhkaavaksi hybridivaikuttamisen keinoksi. Metsähallituksella on kertynyt vahva aluetuntemus osana meriluonnon kartoituksia ja tiedämme alueen tärkeimmät luontoarvot. Siten kykenemme osoittamaan keskeisimmät öljyntorjuntaa edellyttävät kohteet Saaristomeren suojelualueverkostossa. Tuotamme öljyonnettomuuden varalta ennalta suojattavien kohteiden listauksen ja osoitamme öljyvuomien tärkeimmät kiinnittymispaikat paikkatietoaineistona Metsähallituksen paikkatietojärjestelmään (Uljas ja sen korvaava).	Kiireellinen (3-5 v)
Lisäämme tietoisuutta haitallisista lajeista ja kannustamme vieraslajien kansalaishavainnointiin	Vedenalaisia vieraslajeja saapuu esim. laivaliikenteen painolastivesien mukana huomaamatta eikä merenpohjan vieraslajeja ole helppo havaita vesillä liikuttaessa. Vieraslajit ovat aggressiivisia leviämään ja niiden määrän kasvaessa ne voivat muuttaa ja heikentää mereisiä ravintoketjuja (epäsuora vaikutus kalojen ja merilintujen ja hylkeiden kantoihin sekä kalastukseen). Pyrimme lisäämään kansalaisten tietoisuutta vedenalaisista vieraslajeista ja niiden tunnetuista vaikutuksista paikallisiin ekosysteemeihin. Lisäksi kannustamme kansalaishavainnointiin ja ilmoittamaan havainnoista seurantaa tekeville viranomaisille (esim. vieraslajit.fi). Kansalaishavainnointi on tärkeä lisä vieraslajien seurannan tehostamisessa. Toimenpide aloitetaan osana Biodiversea LIFE-IP -hanketta.	Kiireellinen (3-5 v)
Lisäämme tietoisuutta	Lisäämme kansalaisten tietoisuutta vieraslajien ja niiden tunnetuista haitallisista vaikutuksista paikallisiin	Erittäin kiireellinen (1-2 v)

vieraspetopoiston vaikuttavuudesta ja innostamme kansalaishavainnointiin	ekosysteemeihin sidosryhmäyhteistyöllä. Lisäksi kannustamme kansalaishavainnointiin ja ilmoittamaan havainnoista seuranta tekeville viranomaisille (esim. Laji.fi). Tavoitteena on laatia vuosittain tiedotteita vieraspetopyyntien toteuttamista ja tuottaa viestintämateriaalia vieraspetopyyntien vaikuttavuudesta.	
Lisäämme Saaristomerellä toimivien organisaatioiden tietoisuutta meriluonnon arvoalueista	Suomen EMMA-alueet eli ekologisesti tai biologisesti merkittävät vedenalaiset meriluontoalueet käsittää 87 aluetta, jotka on valittu lähes viidentoista vuoden VELMU-kartoitusaineiston (valtakunnallinen vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuden inventointiohjelma) perusteella ja rajattu asiantuntijoiden avustuksella. EMMA-alueet pitävät sisällään mm. Suomen merialueiden tärkeimpiä kalantuotantoalueita ja uhanalaisten lajien esiintymisalueita riippumatta niiden nykyisestä suojelutasosta. Ne sisältävät lähes kaikki eri mereiset luontotyypit ja edustavat kaikkein monimuotoisinta meriluontoa. HKS-suunnittelualueelta on tunnistettu ja kuvattu tällä hetkellä neljä EMMA-aluetta (Ådöfjärdenin, Högsåran, Salpausselän ja Saaristomeren ulkosaariston EMMA-alueet). Pyrimme lisäämään Saaristomerellä toimivien sidosryhmien tietoisuutta näistä EMMA-alueista sekä muista jatkossa tunnistettavista meriluonnon arvoalueista.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Tuotamme tietoa suojelualueverkoston kannalta arvokkaista merikohteista	Metsähallituksen Saaristomerellä tekemä pitkäjänteinen kartoitustyö ja kerätyn aineiston jatkojalostus alueen lajien ja luontotyyppien tehokkaamman suojelun tueksi on ensiarvoisen tärkeää. Esimerkiksi vain 30 % Saaristomeren nykyisin tunnetuista meriajokasesiintymistä sijaitsee valtion suojelualueiden sisäpuolella – loput 70 % sijaitsevat valtion hallinnoimien alueiden ulkopuolella joko yhteisillä tai yksityisillä vesialueilla. Lajien ja luontotyyppien suojelun tehostamiseksi Metsähallitus tuottaa kartoitukseen perustuvaa tietoa mm. Saaristomerellä sijaitsevista suojaisista näkinpartais- ja meriajokasohjista, jotka ovat luonnonsuojelulain (9/2023) 64 §:n mukaisia suojeltuja luontotyyppisiä. Sen lisäksi tarjoamme ajantasaista tietoa mm. Itämeren norppien (direktiivilaji, liitteet II ja V) suojelemiseksi.	Kiireellinen (3-5 v)
Arvokkaiden hiekkapohjien kulumisen vähentäminen	Luontoarvoiltaan merkittävien ja herkkien hiekkapohjien tilan parantamiseksi ja heikentymisen estämiseksi Metsähallitus tunnistaa Saaristomerellä sijaitsevat hiekkapohjakohteet ja yhteisillä vesialueilla pyrkii yhteistyöhön muiden vesialueen osakkaiden kanssa ja neuvottelee erilaisista lieventämis- tai rajoitustoimenpiteistä meriluonnon suojelemiseksi. Selvitämme yhteisten vesialueiden osalta osakkaiden halukkuutta rajoittaa tai kohdentaa ankkurointia arvokkailla meriajokasrannoilla esimerkiksi asentamalla veneiden kiinnittymispoijuja herkille tai veneiden kiinnittymislenkkejä suosituille käyntikohteille käytön ohjaamiseksi. Toimenpiteet toteutetaan, mikäli osakaskunnat ovat myötämielisiä yhteistyölle. Pilotitkohteena toimii Kasnäsin luoteispuolella sijaitseva Sandön.	Kiireellinen (3-5 v)
Lisäämme tietoa itämerennorpista ja takaamme norpille suotuisia elinalueita	Saaristomerellä norppakanta on 200–300 yksilöä. Näihin osakantoihin kohdistuvia paineita ja uhkia ei tunneta hyvin, mutta ilmastonmuutoksen ja lisääntyneen meriliikenteen oletetaan vaikuttaneen kantoihin haitallisesti. Itämerennorppakantojen hoitoon ja suojeluun liittyvät nykytoimenpiteet eivät ole riittäviä. Metsähallitus on mukana WWF:n hyljetyöryhmässä ja Yhteinen Saimaannorppamme 2 -hankkeessa, missä kartoitetaan ja kerätään tietoa Itämerennorppien eteläisten populaatioiden tilanteesta. Näiden populaatioiden keskeisimmät elinalueet sijoittuvat Saaristomerelle. Alueelta kertyvää lajitietoa käytetään edunvalvonnassa ja suojelusuunnittelussa. Esim. HKS-työssä norpille pyritään varmistamaan ihmishäiriöltä suojattuja, rauhallisia elinalueita vyöhykesuunnittelulla (ns. luonnonrauha-alueet) sekä lisäämään liikkumisrajoitusalueita tärkeimmille norppien käyttämille saarille.	Kiireellinen (3-5 v)
Lisäämme muiden Saaristomerellä toimivien organisaatioiden tietoisuutta linnustoarvoista	Saaristomerellä on tuotettu linnustotietoja vahvasti vapaaehtoistyöllä, joten läheinen työ sidosryhmien kanssa on oleellista myös jatkossa. Runsaat aineistot ovat vaikuttaneet siihen, että alueella kerättyihin tietoihin pohjautuen tutkimuslaitokset ovat tuottaneet lukuisia tieteellisiä julkaisuja lintukantojen tilasta ja suojelutoimenpiteiden vaikuttavuudesta lintukantoihin. Tavoitteena on saattaa lintuja koskeva tieto helposti saatavaksi, tehdä yhteistyötä lintujen suojelemiseksi yhdistysten ja seurojen kanssa sekä tutkimuslaitosten kanssa selvittää keinoja lintujen suojelemiseksi.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)

Lisätään yhteistyötä kauriskantojen ylläpidon vähentämiseksi	Kauriiden tehostettu vähentäminen on haastavaa saarilla, joissa on monta maanomistajaa. Poistopyynnin vaikutus jää vähäiseksi, mikäli kauriita jää poistamatta yhdeltä tai useammalta kiinteistöltä. Tarvitaan laaja-alaista viranomaisten, metsästyoikeuksien haltijoiden ja maanomistajien välistä yhteistyötä. Kauriiden ylläpidon aiheuttaa etenkin keväällä laidunpainetta arvokkailla lehto- ja perinnemaisemakohteilla. Tilanne on haastava erityisesti alueilla, joilla elää arvokasta hyönteislajistoa. Pikkuapollon kanta on uhattuna, sillä sen toukka-aste ruokailee pystykiurunkannuskasvustoilla nimenomaan kevätaikaan. Myös keväällä kukkiva seljakämmekä kärsii kauriiden laidunnuksesta. Ne ovat erityisesti kauriiden mieleen, kun muuta kasvillisuutta on vasta vähän tarjolla. Tavoitteena on tehdä yhteistyötä Riistakeskuksen, ELY-keskuksen, riistanhoitoyhdistysten sekä metsästysseurojen kanssa kaurispaineen vähentämiseksi laajoilla maanomistusoloiltaan sirpaleisilla ylläpidon alueilla.	Kiireellinen (3-5 v)
Luonnonhoidon kokonaissuunnitelma ohjaa luonnonhoidon ja kunnostamisen toimenpiteitä	Saaristomerен luonnonhoidon kokonaissuunnitelman tavoitteena on keskittää luonnonhoitoa ekologisesti vaikuttaviksi kokonaisuuksiksi, joilla laajiston säilymisen todennäköisyys kasvaa. Luonnonhoidon kokonaissuunnitelmaa päivitetään säännöllisin väliajoin vastaamaan ajantasaisen tilanteen mukaisiin tavoitteisiin (mm. suojelualueverkoston täydentyminen ja verkostojen kunnostamisen edistyminen).	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Saaristomerен luonnonhoidon kokonaissuunnitelma päivitetään säännöllisesti	Saaristomerен luonnonhoidon kokonaissuunnitelma päivitetään yhteistyössä ELY:n ja muiden keskeisten sidosryhmien kanssa. Päivityksen yhteydessä arvioidaan suunnitelman toteutuminen ja suunnitelmaan sisällytetään myös meriluonnonsuojelun kohteet, joihin maaluontotyyppien luonnonhoito vaikuttaa. Jatkossa suunnitelmaa päivitetään säännöllisesti noin viiden vuoden välein, tarvittaessa useammin.	Kiireellinen (3-5 v)
Kalkkikallioiden avoimuuden seuranta, hoito ja kunnostaminen	- Rehevöittävä typpilaskeuma, hiilidioksidipitoisuuden kohoaminen ja monella kohteella myös laidunnuksen päättymisen johtavat tyypillisesti avointen kalkkikallioiden umpeenkasvuun ja laajiston taantumiseen. Kalkkikallioiden umpeenkasvua seurataan maastokäynneillä ja mahdollisuuksien mukaan kaukokartoituksen menetelmiä hyödyntäen. - Luonnonhoitotoimissa avoimilta ja puoliavoimilta kalkkikallioilta raivataan ekologisin perustein katajikkoo ja nuoria puita, sekä vähennetään kalkkipintoja peittäviä rehevöitymisestä hyötyviä yleisiä sammalia ja jäkäliä sekä maahan kertynyttä kuntaa. Lisäksi niitetään tai kitketään ongelmalajeja kuten hietakastikkaa, taigasananjalkaa jne. - Sisä- ja välisaariston kalkkikallioilla seurataan myös laidunnuksen vaikutuksia lajistoon. Tarpeen mukaan laidunpainetta ja -aikaa säädelään kiertolaidunnuksen avulla ylläpidon estämiseksi. Luontaisien laiduntajien määrää ja etenkin valkohäntäkauriskannan kokoa pyritään pienentämään eläinten liian korkeiden tiheyksien alueilla. - Varjoisten kalkkikallioiden oloihin sopeutuneen laajiston elinvoimaisuuden ylläpitämiseksi vähennetään tarvittaessa mm. alikasvopuita sekä kalkkikalliopintoja peittäviä metsäsammalia. - Ulkosaaristossa kalkkikalliot säilyvät pääsääntöisesti avoimina ilman hoitotoimia mahdollistaen niiden laajiston säilymisen.	Kiireellinen (3-5 v)
Selvitämme potentiaalisia merikunnostuskohteita ja toteutamme kunnostuksia	EU:n biodiversiteettistrategiassa elinympäristöjen kunnostus on yksi keskeinen keino luonnon monimuotoisuuden suojelemisessa. Tavoitteena on edesauttaa heikossa tilassa olevien pohjan elinympäristöjen ja luontotyyppien hyvän tilan saavuttamista sekä ylläpitää hyvässä tilassa olevia elinympäristöjä ja luontotyyppijä. Meriluonnon kunnostustoimenpiteillä parannetaan lajien ja luontotyyppien suojelua. Heikentyneitä luontoarvoja ennallistetaan mahdollisuuksien mukaan huomioiden valuma-alueyhteys. Saaristomerellä valuma-alueen ravinnekuorma on merkittävin veden laatua heikentävä tekijä. Saaristomerен kunnostuskohteet selvitetään osana koko Suomen rannikon kattavaa mereisen suojelualueverkoston kunnostussuunnitelmaa, jossa tunnistetaan suojelualueverkostosta ne kohteet, joissa hoito- ja kunnostustoimenpiteitä voidaan suorittaa, sekä toteutetaan tätä suunnitelmaa. Metsähallituksen toimivaltuudet ovat valtion mailla, muilla Natura-alueilla kunnostustoimista neuvotellaan ja niitä suunnitellaan yhteistyössä maanomistajien kanssa.	Kiireellinen (3-5 v)
Talkootyön, ympäristökasvatuksen ja sidosryhmien tutkimus/seurantatyön turvaaminen ja kehittäminen	- Luonnonhoidon tavoitteita palvelevaa vapaaehtoistyötä vahvistetaan erityisesti lisäämällä ja kehittämällä talkootoimintaa. - Metsähallituksen toimintaa tukevien tukikohtien yhteiskäyttöä sidosryhmien kanssa lisätään ja kehitetään erityisesti luonnonhoidon, ympäristökasvatuksen, tutkimuksen ja seurannan näkökulmasta. - Talkootyötä ja sen mahdollisuuksia parannetaan ja lisätään etenkin Saaristomerен talkookeskuksissa	Kiireellinen (3-5 v)

	ovat lehdesniittykohteet Jungfruskär ja Berghamin saaristo sekä paahdelajiston erityisalue Örö. Talkootyötä pyritään lisäämään myös Jurmossa. Näillä kohteilla talkootyö on avainasemassa erityisen hyvän hoidon laadun varmistamiseksi (esim. lajistoitaan erittäin arvokkaiden niittyjen, kuten Jungfruskärin Paratiisiniityn, niitto pienkoneilla traktorin sijaan ja heinien haravointi paalauksen sijaan, jolloin vältetään maaperän tiivistyminen ja varmistetaan, että arvokkaat kasvit ehtivät siementää ennen niittojätteen keräämistä). Lisäksi talkootyön avulla päästään merkittäviin luonnonhoitotöiden kustannussäästöihin Tärkein toimenpide on talkoissa tarvittavan infrastruktuurin ylläpito ja kehittäminen. - Talkoita tukevat rakennukset toimivat myös tutkimuksen, seurannan ja opastustoiminnan tukikohtina (mm. isoapollotutkimus, linnustoseuranta ja Arkipelagia-seuran opastukset). - Talkooinfrastruktuuri vastaa myös matkailutoiminnan tarpeisiin. Talkoiden ja muun kustannusintensiivisen luonnonhoidon mahdollistavan toiminnan tukeminen on kuitenkin etusijalla rakennuskannasta ja sen käytöstä päätettäessä. - Selvitetään uudistavan matkailun periaatteisiin nojaavan matkailutoiminnan mahdollisuuksia tukea luonnonhoitotyötä talkookeskuksissa, etenkin Jungfruskärillä ja Örössä. Uudistavan matkailun lähtökohta on, että vierailulla on kohteeseen positiivinen ekologinen, sosiaalinen ja taloudellinen vaikutus. - Jugfruskärin ja Örön saarilla luonnonhoitotyön tukeminen ja mahdollistaminen on etusijalla saarien rakennuskannasta ja sen käytöstä päätettäessä.	
Perinnebiotooppien määrän ja hoitopinta-alan lisääminen ja verkoston kytkeytyneisyyden parantaminen	- Perinnebiotooppiverkostoa laajennetaan peruskunnostuksin (mm. raivaamalla, kulottamalla aloittamalla laidunnus). - Kunnostettavat kohteet valitaan Saaristomeren luonnonhoidon kokonaissuunnitelman hoitoaluekohtaisten tavoitteiden ja prioriteettien perusteella huomioiden päivittyvä laji- ja luontotyyppitieto (ml. uudet suojelualueet). Kunnostustarve painottuu Saaristomeren luonnonhoidon kokonaissuunnitelman hoitoalueiden 2, 3 ja 4 niittyihin ja hakamaihin, mutta myös muilla hoitoalueilla on kunnostustarpeita. Niittyjen ja hakamaiden lisäksi tehdään kunnostuksia myös metsälaitumilla ja laidunnetuissa metsissä. - Rehevöityneitä ulkosaariston luontaisia niittyjä ja nummia kunnostetaan ekologisin perustein sekä erityisesti lajiston ja elinympäristöverkoston kannalta keskeisillä alueilla. - Uusia kunnostustoimia ja laitumia suunniteltaessa arvioidaan vaikutukset maaluontotyyppien lisäksi pienialaisiin vesistöihin, kuten fladoihin tai pienialaisiin sisäjärviin.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Varmistetaan luonnonhoidon suunnittelun ja toteutuksen korkea osaamistaso ja jatkuvuus	- Saaristomeren alueen piirteiltään erityiset luontotyypit ja olosuhteet sekä uhanalaisten lajien suuri määrä edellyttävät vaativaa erityisosaamista luonnonhoidossa. Luonnonhoidon suunnittelijoiden ja käytännön luonnonhoitoa tekevien henkilöiden (oman kenttähenkilöstön, sopimuslaiduntajien ja yrittäjien) osaamisen varmistaminen on välttämätöntä laadukkaalle ja kustannustehokkaalle luonnonhoidolle. - Osaamisen säilyttäminen Metsähallituksessa, yrittäjien ja sopimuslaiduntajien sekä alan opiskelijoiden kouluttamisesta huolehtiminen mm. oppilaitosyhteistyötä kehittämällä on erityisen tärkeää.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)

Paahdeympäristöjen verkoston kunnostaminen harju- ja moreenisaarilla	Saaristomerren harjusaariketjujen ja hiekkaisen moreenisaaaren avoimet paahteiset elinympäristöt ylläpitävät kymmenien uhanalaisten hyönteislajien populaatioita. Lajit liikkuvat ulkosaariston ja mantereen välillä harjusaariketjuja pitkin ja verkoston sisällä elinympäristölaikkujen välillä. Paahdeympäristöjä tavataan laajasta joukosta auringon paahteelle altistuvista ja hiekkapitoista moreenimaata sisältävistä luontotyypeistä kuten harjumetsistä, nummilta, kedoilta, hiekkarannoilta ja dyynialueilta. Luonnonhoidolliset kunnostustoimenpiteet keskittyvät verkoston kannalta tärkeiden elinympäristöjen hoitoon, mm. metsittyneiden ja katajikoituneiden paahteisten elinympäristöjen kuten hiekkaisen rantojen, kotojen, nummien (ks. nummien hoito kohta 5.3.), katajikoiden ja harjumetsien paahterinteiden avaamiseen mm. raivauksin ja kulotuksin. Lisäksi yhden tai kahden puulajin vallitsevien tasaikäisien harjumetsien rakennepiirteitä monipuolistetaan mm. avaamalla paikoin paahterinteitä sekä lisäämällä lahoppua mm. kulotuksin, kaulauksin ja puita kaatamalla. Peruskunnostuksen jälkeä luontotyypeillä tehdään myös jatkuvia hoitotoimia ekologisista perusteista mm. avoimuutta ylläpidetään harvakseltaan toistuvien raivauksin ja osaa saarista laidunnetaan säännöllisesti. Mesikasvivarannon ja hyönteisten ravintokasvien turvaamiseksi laidunaa ja –painetta säädellään kiertolaidunnuksen keinoin (ks. Kohta avoimien perinnebiotooppien hoito laiduntamalla 5.1.). Rehevöitymisestä hyötyviä ruovikoita ja ruokohelpeä vähennetään rannoilta mm. hävittämällä pieniä erillisesiintymiä ja niittämällä.	Kiireellinen (3-5 v)
Ojitettujen soiden, kosteiden niittyjen ja kosteikkojen vesitaloutta parannetaan	Saaristomerellä on paikoin ojitettuja niittyjä ja soita (mm. letoja ja korpia). Kaivettuja uomia ja ojia ennallistetaan silloin, kun toimenpiteen arvioidaan parantavan luontotyyppien edustavuutta, eikä siitä aiheudu haittaa uhanalaiselle lajistolle tai naapurikiinteistöille. Avoimilta soilta ja kosteikoilta raivataan ekologisista perusteista tarvittaessa myös nuoria puita ja katajia avoimuuden ylläpitämiseksi ja haihdunnan vähentämiseksi, ja osaa niistä voidaan laidunaa (mm. Jurmossa). Jurmossa Träsketin leton laskuojaan v. 2023 asennettua pohjapatoa korotetaan vähitellen vedenpinnan palauttamiseksi ennalleen.	Kiireellinen (3-5 v)
Poistamme ja torjumme mereltä rantaan ajautuneita roskia Saaristomerellä	Saaristomerren suojelualueiden rannoilta löytyy monin paikoin runsaasti mereltä rantaan kulkeutuneita roskia johtuen mm. virtauksista, meriliikenteen väylien läheisyydestä sekä vapaa-ajan veneilystä ja ammattikalastuksesta. Rantaroskat uhkaavat alueen merilinnustoa ja -nisäkkäitä, joihin ne saattavat jäädä kiinni tai tukehtua. Lisäksi rantaroskat jauhautuvat vähitellen mikromuoviksi ja rikastuvat merenpohjan ravintoverkkoihin. Roskaiset rannat heikentävät myös suojelualueiden virkistysarvoja. Selvitämme roskaisimpien kohteiden sijaintia Saaristomerren suojelualueiden rannoilla ja merenpohjilla ja poistamme rantaroskia yhteistyössä sidosryhmien ja vapaaehtoistoimijoiden kanssa ja kehitämme roskien poisto-, kuljetus- ja kierrätysketjua saaristosta mm. osana Biodiversea LIFE-IP -hanketta.	Kiireellinen (3-5 v)
Lehtojen ja jalopuuston hoito	- Lehtojen luonnonhoidon tavoitteena on eri lehtotyypeille tunnusomaisen lehtolajiston elinvoimaisuuden turvaaminen ja parantaminen sekä uhanalaisten lajien esiintymien hoito. Monet Saaristomerren lehtotyypit säilyvät luontaisesti ilman hoitotoimia tai hoitotoimia tarvitaan harvoin. - Lehtojen ja perinnebiotooppien suojelun tasapaino ja suotuisa suojelutaso turvataan luonnonhoidon kokonaissuunnitelman ohjaamalla hoidolla. Huolehditaan, että lehtoluontotyypeistä muodostuu kattavia verkostoja, jotka turvaavat kunkin lehtotyypin ominaispiirteiden säilymisen. - Harvalukuisten lehtokasvien, lehtipuiden ja lehtopensaiden (mm. orapaatsama, typpöorapihlaja, suippoorapihlaja, oratuomi, koiranheisi ja metsäomenapuu) säilyminen turvataan tarvittaessa hoitoimin. Lisäksi selvitetään mahdollisuuksia lisätä niitä luontaista alkuperää olevista siemenistä tai taimitarhalla kasvatetuista siementaimista. - Jalopuiden elinvoimaisuutta ylläpidetään avaamalla tarvittaessa niille elintilaa. Erityisesti huolehditaan vanhimpien jalopuiden, eristyneiden yksittäisten sekä pienten jalopuuesiintymien elinvoimaisuudesta. Saaristomerren luonnonhoidon kokonaissuunnitelman hoitoalueella 1 on erityisen tärkeää turvata tammen uusiutuminen. Runsaasti jalopuita kasvavilla kohteilla ainakin osa jalopuista jätetään kehittymään ilman hoitotoimia. - Turvataan haapalahoppuujatkomon sekä saarnen ja pähkinäpensaan esiintymien ylläpito ja uudistuminen. - Vanhojen sarka- ym. ojituksien patoamisen ekologisista perusteista selvitetään kohdekohtaisesti. Tavoitteena on vesitalouden palauttaminen luonnontilaiseksi ja kesien kuivuusjaksoihin varautuminen. Keväisin ja rankkasateilla sulamisvedet valuvat nopeasti ojia pitkin pois verrattuna luonnontilaiseen lehtoon.	Kiireellinen (3-5 v)
Luonnonhoidon toiminnan ja työtapojen jatkuva kehittäminen	Saaristomerren alueella laadukas luonnonhoito on avainasemassa luonnon monimuotoisuuden ylläpitämisessä ja lisäämisessä. Muuttuva toimintaympäristö ja muutokset mm. ympäristöolosuhteissa edellyttävät, että	Vähemmän kiireellinen (6-10 v)

Suunnittelualaueen nimi: Saaristomeri hoito- ja käyttösuunnitelma

	luonnonhoidon toimintaa kehitetään jatkuvasti. Parhaisiin tuloksiin päästään, kun kehittämisessä hyödynnetään uusia tutkimus- ja seurantatietoa ja luonnonsuojelun asiantuntijat ja luonnonhoidon toteuttajat kehittävät hoitoa yhteistyössä. Tunnistetaan ja ylläpidetään toimivat ja kustannustehokkaat luonnonhoidon suunnittelun ja menetelmien toimintatavat.	
Sidosryhmäyhteistyön vahvistaminen luonnonsuojelussa ja luonnonhoidossa	Kehitetään luonnonsuojelun ja luonnonhoidon kannalta keskeistä yhteistyötä laajasti eri sidosryhmien, kuten viranomaistahojen, yliopistojen, oppilaitosten, sopimuslaiduntajien, luonnonhoidon yrittäjien, matkailuyrittäjien, paikallisten, kyläyhdistysten ja järjestöjen kanssa. Lisäksi muiden saaristossa asuvien ja alueen virkistyskäyttäjien kanssa. Vapaaehtoistyötä pyritään mahdollistamaan mm. luonnonhoidossa ja lajistuselvytyksissä, jolloin myös vuorovaikutteisuutta ympäristökasvatuksen osalta saadaan lisää.	Kiireellinen (3-5 v)
Meriluonnon uusinta- ja lisäkartoitukset	Meriluonnon uusinta- ja lisäkartoituksia toteutetaan suunnittelualaueella osana meriluonnonsuojelun valtakunnallista kartoitussuunnitelmaa, joka laaditaan vuosittain merialueittain eri hankkeiden, tietotarpeiden ja rahoitustilanteen mukaisesti. Luontotietoa tarvitaan koko kasvukauden ajalta, ja tietopuutteet liittyvät erityisesti varhaisen kasvukauden lajeihin. Uusintakartoituksia toteutetaan nykyisen tietotason ylläpitämiseksi. Metsähallituksessa on linjattu, että vedenalainen luontotieto vanhenee noin 20 vuodessa. Saaristomerellä meriluontotiedon uusintakartoitusten aloittaminen on ajankohtaista vuodesta 2024 eteenpäin. Lisäkartoitukset ovat tarpeellisia olemassa olevan tiedon tarkentamista ja laajentamista varten. Meriluonnon kartoituksissa tieto on aina pistemäistä, joten lisäkartoitukset ovat tarpeellisia. Lisäksi tarvitaan kohdennettuja seurantakartoituksia meriluonnon tilan arvoimiseksi ja muutosten seuraamiseksi mm. direktiiviraportointeja ja uhanalaisuusarvioita varten.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Huomioidaan vedenalainen kulttuuriperintö meriluonnon inventoinnissa	Vedenalaisissa luontotyyppi-inventoinneissa pidetään silmällä merenpohjan mahdollisia ennestään tuntemattomia hylkyjä, rakennelmia ja esineitä, jotka löydettyessä dokumentoidaan (valokuvaus ja muistiinpanot) ja niiden sijainti määritetään. Ennestään tunnettujen hylkyjen osalta tarkistetaan tietojen oikeellisuus. Inventointien suunnittelussa huomioidaan mahdolliset tunnetut hylt ja alueen arkeologinen potentiaali. Kulttuuriperinnön asiantuntija tallentaa havainnot ja raportoi ne alueelliselle vastuumuseolle.	Kiireellinen (3-5 v)
Toteutamme saaristolinnuston lisäkartoituksia	Saaristolintujen lisäkartoitukset antavat ajantasaista tietoa saaristolintujen levinneisyydessä ja parimäärissä tapahtuvista muutoksista pysyvien saaristolintuseuranta-alueiden ulkopuolella. Tavoitteena on, että tunnemme kohtuullisen hyvin saaristolinnuston tilan suunnittelualaueella. Lisäkartoitus käsittää sekä uusien alueiden kartoituksia että poikastuoton seuranta. Poikastuoton seurannan avulla voidaan saada tietoa mitkä tekijät vaikuttavat lintujen poikastuottoon ja pidemmällä tähtäimellä parimääriin. Poikastuoton seuranta tuottaa tietoa tarvittavien suojelutoimenpiteiden suunnitteluun.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Tunnistamme vesilintujen keskeiset sulkimis- ja syyslevähdysalueet	Saaristomeri on valtakunnallisesti merkittävä vesilintujen sulkimis- ja levähdysalue. Tavoitteena on tunnistaa ja kartoittaa keskeiset kerääntymisalueet, jotta niihin mahdollisia kohdistuvia uhkia voidaan torjua.	Kiireellinen (3-5 v)
Selvitämme Saaristomerellä tavattavien lepakkolajien levinneisyyttä ja esiintymistä	Saaristomerellä tavataan 7 lepakkolajia, joiden esiintymiskuva on puutteellisesti tunnettu. Erityisesti rakennuskannan hallinnan kannalta on keskeistä, että tunnemme näiden kohteiden osalta lepakkoiden esiintymiskuvan, jotta mahdolliset rakennusomaisuuden purku- ja muutostyöt eivät heikennä lepakkokantojen tilaa.	Kiireellinen (3-5 v)
Päivitetään hoidettavien luontotyyppien laatua kuvaavien indikaattorilajien tieto säännöllisesti	- Vakioidaan hoitoa tarvitsevien luontotyyppien (mm. perinnebiotoopit, paahdeympäristöt, rantaluontotyypit) laadun ja hoitotuloksen indikaattorilajien seurannat. Seurantoja kehitetään ainakin seuraaville lajeille: isoapollo, kirjokerttu, pikkuapollo, seljakämmekä, tähkämaitikka, peltomaitikka, kirkiruoho, kangasajuruoho, ahokissankäpälä ja keltamatara. Indikaattorilajeiksi voidaan valita myös monimuotoisuuteen usein negatiivisesti vaikuttavia lajeja kuten järviruoko, hietakastikka, nurmilauha jne. - Indikaattorilajien lisäksi kerätään myös elinympäristökohtaisia tietoja vaateliiden lajien kannalta tärkeistä ympäristömuuttujista (avattu tarkemmin luonnonhoitoa vaativien luontotyyppien seurantaä käsittelevässä toimenpiteessä) - Päivitetään indikaattorilajien tiedot vähintään 6 vuoden välein kaikilta alle 10 vuotta hoidossa olleilta kohteilta. Eräiden erityisen herkkien lajien seuranta voidaan tehdä useammin, esim. pikkuapollon ja seljakämmekän osalta 1–3 vuoden välein.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)

Suunnittelualueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

	- Yli 10 vuotta hoidossa olleilla kohteilla indikaattorilajien tiedot päivitetään laji- ja kohdekohtaisesti harkiten, mutta vähintään 12 vuoden välein.	
Kehitämme meriluontoon kohdistuvan virkistyskäytön vaikutusten kestävyuden seuranta	Virkistyskäytön aiheuttamia paineita meriluontoon ovat mm. vedenalainen ja -päällinen melu, merenpohjan kuluminen veneiden ankkuroituessa, suosittujen rantojen kuluminen, roskaantuminen, jätevedet ja muut päästöt mereen esim. veneiden pohjien suojamaalit ja polttoaineet. Paineet kohdistuvat erityisesti herkkiin luontotyyppeihin ja lajeihin kuten hiekkapohjien meriajokasniityt. Virkistyskäytön paineiden vaikutuksia meriluontoon ei tunneta vielä kovin hyvin. Mikäli tunnistamme virkistyskäytön aiheuttamia paineita tietyillä kohteilla, voidaan vaikutuksia mereisiin lajeihin ja luontotyyppeihin lieventää tai estää sopivilla toimenpiteillä. Kehitämme virkistyskäytön kestävyuden seurantaan tarkoitettua LAC-menetelmää vedenalaisille luontoarvoille. Testaamme ja kehitämme menetelmän käyttöönottoa arvokkailla meriluontokohteilla, vedenalaisten mittarien lähtö- ja kynnyksarvoja, niiden seuranta ja virkistyskäytön meriluonnolle soveltuvia lievennystoimenpiteitä. Analysoimme ja tunnistamme satelliittikuvien avulla pienveneilyn hot-spot alueita Saaristomeren alueella useamman vuoden aikajaksolla. Asennamme veneiden määrää selvittävän kameran/kävijälaskurin mm. Björkön saareen. Selvitysten pohjalta kehitämme ja laadimme tarvittavia virkistyskäytön vaikutusten lievennystoimenpiteitä ja kohdennamme käytön ohjausta.	Kiireellinen (3-5 v)
Toteutamme merenhoitosuunnitelman seurantaohjelman mukaisia seurantalinjoja	Suomen merenhoitosuunnitelman tavoitteena on saavuttaa meren hyvä tila. Merenhoitosuunnitelma koskee koko Suomen merialuetta ja ulottuu rantaviivasta talousvyöhykkeen ulkorajalle. Merenhoitosuunnitelmat laaditaan kaikissa EU:n merenrantavaltioissa. Merenhoitosuunnitelmassa on kolme osaa, jotka päivitetään kuuden vuoden välein. Suomen merenhoitosuunnitelman seurantaohjelma on laadittu vuosille 2020–2026. Rannikkovesien pehmeiden mutapohjien sekä hiekka- ja sorapohjien seurantasukelluksilla seurataan muutoksia lajistossa ja lajiston peittävyudessa, joihin vaikuttaa muun muassa rehevöityminen. Seuranta kattaa kaikki Suomen merialueet (Perämeri, Merenkurkku, Selkämeri, Saaristomeri, Suomenlahti). Kullakin merialueella seurantoja toteutetaan kolmen vuoden sykleissä.	Kiireellinen (3-5 v)
Toteutamme ja tuemme sidosryhmien tekemää uhanalaisten lintulajien ja huippupetojen seuranta	Erityisesti suojeltujen kirjokertun, pikkutiiran ja etelänsuosirrin osalta Saaristomeren pesimäkannat ovat erittäin tärkeitä valtakunnallisella tasolla. Manner-Suomen kirjokertun pesimäkannasta tavataan suunnittelualueella noin 95 %. Pikkutiiran osalta Saaristomeren pesimäkanta on ainoa Pohjanlahden eteläpuolinen pesimäkanta. Etelänsuosirrin osalta Saaristomeren kanta on Varsinais-Suomen ainoa ja muodostaa tällä hetkellä vajaa 5 % koko Suomen pesimäkannasta. Erityisesti suojeltujen lajien osalta seuranta tapahtuu osin saaristolintuseurantojen yhteydessä (pikkutiira), osin Jurmon lintuaseman seurantojen puitteissa (etelänsuosirri). Kirjokerttu ei ole minkäänlaisen säännöllisen seurannan piirissä tällä hetkellä. Saariston huippupetojen seurannasta vastaavat tällä hetkellä vapaaehtoiset.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Toteutamme ja koordinoimme valtakunnallisia saaristolintuseurantoja	Valtakunnalliset saaristolintuseurannat alkoivat Suomen rannikolla vuonna 1948, ensi kuudella alueella, joista yksi sijaitsee Saaristomerellä, laajeten sittemmin käsittämään tasaisesti koko rannikkoa. Seurannoista saatavaa parimääräaineistoa voidaan käyttää lukuisiin tarkoituksiin, joista tärkeimmät ovat lajien kannanseurannat, riistalintujen kannanseurannat, uhanalaisarviointi, suojelualueiden tilan seuranta ja kansainvälisten velvoitteiden raportointi (mm. HELCOM). Saaristolintuseuranta on maailman mittakaavassa poikkeuksellinen pitkäkestoinen ja laaja seurantaohjelma. Saaristomeren kansallispuiston yhteistoiminta-alueella on neljä ulkosaariston laskenta-alueita ja kaksi välisaariston laskenta-alueita. Seilin saaristossa on yksi välisaariston laskenta-alue. Metsähallitus koordinoi saaristolintuseurantoja yhteistyössä Suomen ympäristökeskuksen kanssa. Saaristomeren kansallispuiston yhteistoiminta-alueen seuranta-alueet ovat olleet vahvasti Metsähallituksen	Erittäin kiireellinen (1-2 v)

	seuranta- ja koordinoitavuudella.	
Seuraamme pienpetojen kantoja, kuten saukon kantaa sekä niiden mahdollisia vaikutuksia lintuihin	Saaristomeren pienpetokanta on vahvistunut huomattavasti 2000-luvulla. Erityisesti saukon runsastuminen näyttää jatkuvan, myös ketusta on säännöllisesti havaintoja ulkosaaristoa myöten. Uutena tulokkaana näätä on asuttanut joitain saaria välisaaristossa. Pienpetokantojen tilasta saadaan varsin hyvä kuva vieraspetopyyntien takia, jonka yhteydessä kerätään havainnot talteen kaikista kohdatuista pienpedoista.	Kiireellinen (3-5 v)
Kohdistamme linnustokartoituksia alueille, joille suunnitellaan vieraspetojen poistoa	Saaristomerellä vieraspetojen poistoa on tehty eniten ulkosaaristossa, josta on olemassa parhaat tiedot poistopyyntien vaikuttavuudesta. Poistopyyntien laajetessa välisaaristoon tarvitsemme tietoa, miten supikoiran ja minkin poistaminen vaikuttaa välisaaristossa esiintyviin lintulajeihin. Linnustokartoitukset toteutetaan osana Biodiversea -hanketta.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Selvitämme matkailun ja vesiliikenteen aiheuttamaa häiriötä ja sen vaikutusta lintulajistoon	Selvitämme matkailun ja vesiliikenteen aiheuttamaa häiriötä ja sen vaikutusta lintulajistoon liikkumisrajoitusalueiden, vyöhykkeiden ja vähäisen ihmistoiminnan alueiden vaikuttavuuden selvittämiseksi. Saaristomerellä 1990-luvulla tehtyjen tutkimusten mukaan ihmistoiminta ja ihmisen esiintyminen saattaa vaikuttaa haitallisesti eräisiin lintulajeihin. Haitallisten vaikutusten ehkäisemiseksi ja lieventämiseksi tarvitaan selvitys ihmisen vaikutuksesta lintulajistoon.	Vähemmän kiireellinen (6-10 v)
Selvitämme täpläkauriin esiintymistä ja vaikutuksia lajeihin ja luontotyyppisiin Nötössä	Täpläkauriilla (ent. kuusipeura), joka on vieraslaji, on Nötössä elinvoimainen populaatio, joka ulottuu ainakin viereiselle kansallispuistoon laajasti kuuluvalla Mjoön saarelle. Täpläkauriin vaikutukset lajeihin ja luontotyyppisiin ovat epäselvät. Toimenpiteen tarkoitus on selvittää täpläkauriin yksilömääriä, laidunnuksen laajuutta ja voimakkuutta. Mikäli täpläkauriilla havaitaan olevan vaikutusta lajistoon, voidaan arvioida luontotyyppiseurannan perustamisen tarpeellisuutta. Kansallispuiston puolella täpläkauriskanta pyritään pitämään mahdollisimman pienenä.	Kiireellinen (3-5 v)
Selvitämme valkohäntä- ja metsäkauriin laidunnuksen vaikutuksia	Vahvojen kauripopulaatioiden tiedetään vaikuttavan merkittäväällä tavalla lajistoon ja luontotyyppisiin. Kauriista valkohäntäkauris ja täpläkauris ovat vieraslajeja ja metsäkauris vakiintunut nisäkäslaji Suomessa. Kauriiden vaikutuksia saaristossa ei tunneta tarkkaan. Metsähallitus selvittää yhteistyössä eri tahojen kanssa kauriiden vaikutuksia sekä kauriskannan vähentämisen mahdollisuuksia ja vaikutuksia lajeihin ja luontotyyppisiin. On viitteitä, että välisaaristossa kauriiden takia pikkuapollon ravintokasvi kiurunkannus sekä niittyjen mesikasvit ovat vähentyneet.	Kiireellinen (3-5 v)
Seuraamme uusien vieras- ja tulokaslajien vaikutuksia	Suomeen on saapunut viime vuosina lukuisia vieras- ja tulokaslajeja. Eräiden lajien vaikutukset ovat olleet haitallisia luontaisille lajeille, osan vaikutuksia ei tunneta. Seuraamme Saaristomerelle mahdollisesti levittäytyvien lajien vaikutuksia suojelualueiden lajeihin ja luontotyyppisiin. Eräiden lajien, kuten villisian osalta on runsaasti tietoa niiden vaikutuksesta mm. kasvillisuuteen. Torjumme tarvittaessa lajeja. Seuraamme lisäksi muiden monimuotoisuudelle haitallisten lajien vaikutuksia luontoarvoihin.	Kiireellinen (3-5 v)
Tahdistetaan luontotyyppitiedon päivitys Natura 2000 -alueilla palvelemaan direktiiviraportointia	- Päivitetään Natura 2000 -luontotyyppien tiedot maastoinventoinneissa direktiiviraportoinnin rytmissä, 12 vuoden välein (direktiiviraportointi 6 v. välein). - Resurssitarpeen vähentämiseksi hitaasti muuttuvia luonnontilaisina kehittyviä Natura 2000 -luontotyyppisiä seurataan harvakseltaan (mm. kangasmetsä-, lehto-, suo-, kallioluontotyypit (pois lukien kalkkikalliot), sekä harjusaaret että ulkosaariston saaret- ja luodot -luontotyypit). - Nopeasti muuttuvia puoliavoimia ja avoimia Natura 2000 -luontotyyppisiä seurataan tiiviimmin (mm. paahdeympäristöjen, merenrantojen, perinnebiotooppien ja kalkkikallioiden luontotyyppisiä). - Uusien suojelualueiden Natura 2000 -luontotyyppien tiedot kartoitetaan nopeasti. - Kaukokartoitusaineistojen ja luontotyyppi-inventointien yhdistelmien soveltumista Natura-luontotyyppille selvitetään yhdessä luontotyyppiseurannaa kehittävien organisaatioiden kanssa (ks. tarkemmin päämäärä 9).	Kiireellinen (3-5 v)
Uhanalaisten lajien tiedot päivitetään säännöllisesti	- Päivitetään kaikki kiireellisesti ja erityisesti suojeltavien sekä uhanalaisimpien (CR ja EN) että direktiivilajien esiintymätiedot (noin 150 lajia ja noin 1000 esiintymää) säännöllisesti. - Päivitetään vaarantuneiden (VU) ja silmälläpidettävien (NT) lajien esiintymätiedot mahdollisuuksien mukaan lajistosiselvitysten ja valtakunnallisten perinnebiotooppien-, lehtojen tms. seurantojen yhteydessä mm. pitkään jatkuvassa hoidossa olleilta luonnonhoitokohteilta. - Esiintymätarkastusten yhteydessä arvioidaan lajien elinvoimaisuuden hoitotarve	Erittäin kiireellinen (1-2 v)

	- Uusia lajistonselvityksiä kohdennetaan erityisesti lajistoltaan arvokkaita vaikuttaville luontotyypeille sekä luonnonhoidon suunnittelukohteille. - Edistetään mahdollisuuksien mukaan eri sidosryhmien (mm. tutkimuslaitokset, viranomaistahot ja vapaaehtoiset) kanssa yhteistyössä tehtäviä lajistonselvityksiä.	
Jatketaan ja täydennetään tärkeimpien luonnonhoitoa vaativien luontotyyppien seurantoja	Kehitetään käynnissä olevia luonnonhoidon vaikuttavuuden seurantoja, ja täydennetään seurannan kohdeverkostot luotettavuuden parantamiseksi hoidettavilla sekä hoidon vaikutuksen alaisilla luontotyypeillä. Käynnissä olevia luontotyyppiseurantoja ovat perinnebiotooppi-, lehto- ja paahdeympäristöseurannat, joiden lisäksi voidaan seurata mm. pikkuapollon elinympäristöjen hoitoa, lehtoja perinnebiotoopeilla jne. Seurantojen sykli mukautetaan mm. direktiiviraportointiin rytmiiin.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Kehitämme virkistyskäytön kestävyysseuranta lintujen suojelemiseksi	Virkistyskäytön haittoja linnustolle saaristossa ovat veneily, rantautuminen ja liikkuminen lintujen pesimä- ja levähdysalueilla, melu, roskaantuminen ja miehittämättömien ilma-alusten lennättäminen. Paineet kohdistuvat erityisesti suojaisiin luonnonsatamiin ja saariryhmiin sekä tietyillä lintujen ja ihmisten suosimilla avoimilla saarilla kuten Jurmossa. Virkistyskäytön paineiden vaikutuksia linnustoon on Saaristomerellä tutkittu 1990-luvulla, jolloin veneilyn todettiin häiritsevän erityisesti vesilintujen poikueita. Miehittämättömien ilma-alusten (dronien) karkoittavasta vaikutuksesta on saatu tietoa viime aikoina mantereelta. Saaristossa sen vaikutusta ei tunneta. Mikäli tunnistamme virkistyskäytön aiheuttamia paineita tietyillä kohteilla, voidaan vaikutuksia lintuihin lieventää tai estää sopivilla toimenpiteillä. Kehitämme virkistyskäytön kestävyysseurantaan tarkoitettua LAC-menetelmää lintujen suojelemiseksi. Testaamme ja kehitämme menetelmän käyttöönottoa arvokkailta lintukohteilla, mittarien lähtö- ja kynnyksarvoja, niiden seuranta ja virkistyskäytön linnustolle soveltuvia lievennystoimenpiteitä. Tavoitteena on ensisijaisesti kartoittaa sitä, minkälaisia vaikutuksia on veneilyllä ja virkistyskäytöllä tietyillä linnustollisesti arvokkailta kohteilla ja miten niiden mahdollisia haittoja voidaan vähentää.	Vähemmän kiireellinen (6-10 v)
Seurantojen kehittäminen muutosten havaitsemiseksi	- Kehitetään seurannoista luonnonhoidon vaikutuksista luontotyyppeihin ja lajistoon tietoa tuottava kustannustehokas ja erilaisiin resurssitilanteisiin mukautuva kokonaisuus, jossa on valtakunnallisten seurantojen lisäksi vain saaristossa tarvittavia seurantoja. - Hyödynnetään seurannoissa mahdollisimman paljon kaukokartoitusta. Pyritään myös yhdistämään luvanvaraiset eri tahojen tutkimusaineistot seurantoihin. - Huomioidaan seurannan kehityssuunnitelmassa muut ympäristöhallinnon seurannan kehittämishankkeet (esim. Suomen ympäristökeskuksen luontotiedon kehittämishanke).	Kiireellinen (3-5 v)
Selvitämme avointen luontotyyppien umpeenkasvukehitystä	- Kehitetään kaukokartoitusmenetelmä kasvillisuuden peitteisyyden arviointiin ja selvitetään mahdollisuutta käyttää kaukokartoitusta Saaristomeren avointen luontotyyppien umpeenkasvukehityksen seurantaan laajemmin. - Pilotoidaan menetelmä ulkosaaristossa, jossa luotojen ja saarten umpeenkasvukehityksestä on viitteitä, mutta laajuus on epäselvä	Kiireellinen (3-5 v)
Selvitämme kirjokertun pesimäympäristön kunnostuskohteita ja laadimme niille kunnostussuunnitelmat	Kirjokerttu on erityisesti suojeltava laji, jonka pesimäkanta on voimakkaasti taantunut Suomessa 1980-luvun jälkeen. Taantumisen syitä ei kunnolla tunneta Suomessa, mutta elinympäristöjen umpeenkasvua ja heikkenemistä on epäilty yhdeksi taustatekijäksi. Kirjokerttu suosii puoliavoimia ympäristöjä, jossa tavataan sekä aurinkoisia ja paahteisia reuna-alueita, että tiheämpää pusikkoa ja vähäisemmässä määrin puustoa suojana. Manner-Suomen kirjokerttukannasta tavataan Saaristomerellä noin 95 %. Metsähallituksella ja Varsinais-Suomen ELY-keskuksella on tärkeä rooli lajin kannan säilyttämisessä Suomessa. Saaristomeri lienee edelleen suhteellisen sopiva lajille, sillä väli- ja ulkosaariston reunamilla löytyy edelleen umpeenkasuvia vanhoja laidunmaita. Kirjokertun pesimäkanta Saaristomerellä käsittää noin satakunta paria ja reviirisaaria tunnetaan noin puolen sataa. Tavoitteena on kartoittaa tunnetut esiintymispaikat yhdessä Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kanssa ja arvioida pesimäympäristön laatu ja kunnostustarve sekä laatia kunnostussuunnitelmat	Kiireellinen (3-5 v)

	tarpeen mukaan.	
Kulttuuriperinnön suojelu		
Toimenpide	Kuvaus	Kiireellisyys
Suojelun toteutumista valvotaan ja kohdetiedot paikkatietojärjestelmässä pidetään ajanmukaisina.	Suojelun valvonnassa kiinnitettävä huomiota vedenalaisten hylkyjen suojelemiseen yhteistyössä merivartioston kanssa, erityisesti rajoitusosassa, jossa voidaan hyödyntää kamera- ja tutkavalvontaa. Kohdetiedot Metsähallituksen PAVE-paikkatietojärjestelmässä pidetään ajanmukaisina. Luonnonhoidon suunnitelmavarantoa täydennetään ennakoivasti kulttuuriperinnön toimenpiteitä koskevilla SI-kohteilla Metsähallituksen paikkatietojärjestelmä SASSissa.	Kiireellinen (3-5 v)
Tuetaan historian, kulttuuriympäristön ja paikalliskulttuurin tutkimusta niistä tietoa keräämällä.	Huolehditaan Luontopalvelujen keräämän kulttuuriperintötiedon käytettävyydestä ja laadukkuudesta historian, kulttuuriympäristön, maiseman ja paikalliskulttuurin tutkimuksessa. Kulttuuriperintötieto on avointa. Inventointiraportit ja selvitykset julkaistaan siten, että ne ovat saatavilla historian ja ympäristötutkimuksen aloilla vakiintuneella tavalla. Myös paikkatieto pidetään avoimesti saatavana. Jakelualustoina voivat toimia myöhemmin valittavat palvelut, esimerkiksi Agricolan aineistopalveluportaali (https://agricolaverkko.fi/) ja kansallinen avoindata.fi-palvelu. Suurelle yleisölle tarkoitettu tieto kulttuuriperinnöstä voidaan tehdä näkyväksi luontoon.fi -sivuston ja Metsähallituksen viestinnän kautta.	Kiireellinen (3-5 v)
Kunnossapidon ja seurannan avulla lyhennetään korjausvelkaa ja sopeudutaan ilmastonmuutokseen.	Suunnittelualan rakennusperintökohteille laaditaan korjausvelkalaskelma, joka sisältää korjausrakentamisen tavoitetasot ja kustannusarviot sekä vuosittaisen kunnossapidon perusrahoituksen hoidetuille arvokohteille. Rakennusperintökohteiden korjausrakentaminen ja kunnossapito Metsähallituksen hoitoluokituksen mukaisilla toimenpiteillä priorisoidaan inventointitietojen ja arvotuksen perusteella ja ilmastonmuutoksen aiheuttamat muutokset huomioiden.	Kiireellinen (3-5 v)
Kulttuuriperintökohteiden ja perinnebiotooppien kohteiden hoito (laidunnus, raivaus).	Arkeologisia kohteita hoidetaan pääasiassa siellä, missä ne yhdistyvät hoidossa olevaan perinnebiotooppiin (kuten Sundholmossa, Ramsössä, Jurmossa, Jungfruskärissä, Nauvon Berghammissa, Stora Buskärissä, Örössä, Yxskärenissä ja Norstöissä). Jos kulttuuriperinnön hoitoon on saatavissa erityisrahoitusta, hoito kohdistetaan hoidettuihin arvokohteisiin, RKY-alueiden kohteisiin ja VARK-kohteisiin. Tällaisia kohteita ovat esimerkiksi arkeologiset kohteet Grönnvikenin kappelijäänös Jurmossa, Åsbackan kylätontti Berghammissa ja torpan jäännös Ramse torp Houtskarissa sekä rakennusperintökohteiden joukossa Utön Stenhuset, Öron arvorakennukset, Högsåran vanha luotsiasema, Gärskärin kalatupa ja Seilin kirkko hautausmaineen.	Kiireellinen (3-5 v)
Suunnittelualan kulttuuriperintökohteiden inventointi, kuntotarkastus, dokumentointi ja arvotus.	Suunnittelualan arkeologisia kohteita täydennysinventoidaan ja niiden kuntoa seurataan. Rakennusperintökohteet kaipaavat perus- ja täydennysinventointia, dokumentointia, rakennushistoriaselvityksiä, arvotusta ja seurantaa. Rakennusperintökohteiden arvotuksessa sovelletaan Metsähallituksen arvotusavainta. Inventoinnit toteutetaan suunnitelmallisesti HKS-ajanjakson aikana. Rakennukset pysyvät parhaiten kunnossa, kun niitä käytetään ja niissä asutaan. Rakennukset pyritään pitämään mielekkäissä käytössä.	Kiireellinen (3-5 v)
Kulttuuriperintökohteiden seuranta tuottaa tietoa LAC-mittariin ja kunnossapidon suunnitteluun.	Arkeologisten kohteiden ja rakennusperintökohteiden seurantaa kehitetään saatujen kokemusten perusteella. Arkeologisten kohteiden seurantaa pyritään suorittamaan dronekuvauksen ja RTK-mittauksen avulla siten, että voidaan seurata mahdollisia muutoksia kohteen rakenteeseen kuuluvien kivien ja lohkareiden asennossa ja sijainnissa. Menetelmän kehittämisen pilottikohde on Björkön kompassikiveys.	Kiireellinen (3-5 v)
Luonnonsuojelu: yksityiset maat ja YSA-alueet		
Maaluonnon hoitoa viitoittaa Saaristomeren luonnonhoidon kokonaissuunnitelma. YSA-alueilla toteutettaville toimille tulee aina olla maanomistajan suostumus ja ELY-keskuksen hyväksymä suunnitelma. Suunnitelmassa ei ole osoitettu suoria toimia YSA-alueille, mutta esim. perinnebiotooppien hoito ja vieraslajien poisto soveltuvat myös YSA-alueille. Vesien- ja merenhoito on koko maan kattavaa järjestelmällistä suunnittelua ja toimintaa, jonka tavoitteena vesien hyvä tila. Vastaavat suunnitelmat tehdään kaikissa EU-maissa 6 vuoden sykleissä. Vesienhoitoa suunnitellaan 7 vesienhoitoalueella. Vesienhoidon suunnittelusta vastaavat ELY-keskukset. Merenhoidon suunnittelusta vastaa ympäristöministeriö yhteistyössä ELY:jen kanssa. Kansalaiset ja muut sidosryhmät voivat osallistua vesienhoidon suunnitteluun alueellisissa yhteistyöryhmissä, joita ELY-keskukset koordinoivat. Vesienhoidon suunnittelun eri vaiheissa järjestetään lisäksi kuulemisia, joissa kaikki kansalaiset voivat antaa palautetta.		

Kulttuuriperinnön suojelu: yksityiset maat ja YSA-alueet

Yksityisten suojelalueiden ja yksityisomisteisten maiden ja vesien kulttuuriperinnön suojelusta vastaa Varsinais-Suomen alueellinen vastuumuseo. Se muun muassa neuvoo toimijoita museo- ja kulttuuriperintötyössä. Vastuumuseo tutkii, dokumentoi ja inventoi kulttuuriympäristöjä, rakennusperintöä ja arkeologista kulttuuriperintöä maakunnassa sekä neuvoo rakennusten ja kulttuuriympäristön hoidossa ja korjauksessa. Maakunnassa tehtävää kulttuuriperintötyötä tehdään yhteistyössä Museoviraston kanssa.

15 Luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun toimenpiteet

Selite	Lomakkeella täsmennetään luonnon virkistyskäyttöä, lähinnä retkeilyä, luontomatkailua, viestintää ja opastusta koskevia tavoitteenasettelun yhteydessä nimettyjä toimenpiteitä. Toimenpiteiden laji, suuruusluokka ja sijainti määritellään riittävällä tarkkuudella. Toimenpiteiden teknisen toteutuksen kuvaus ja tarkempi ohjeistus tapahtuu toimenpidesuunnitelmissa.		
Käyntimääräennuste	90 000	Vuosi	2035
Kysynnän kuvaus (tavoitetilassa) ja muutos nykytilaan			
Saaristomeren kansallispuisto on perustettu vuonna 1983 ja se on vakiinnuttanut paikkansa suosittuna virkistys- ja retkeilykohteena, jonne tullaan vuosittain. Oletuksena on, että omatoimisessa virkistyskäytön määrässä ja tavoissa ei tapahdu tulevana vuosina olennaisia muutoksia. Örössä tavoitteena on ympärivuotinen yritysvetoinen matkailutoiminta ja kasvupotentiaali on kesäsesongin ulkopuolella. Jungfruskärissä kesäajan käyntimäärä voi kasvaa matkailukäytön myötä. Björkössä ja Berghamnissa kesäkauden matkailijoiden määrät voivat nousta hivenen. Seilin luonnonsuojelualueeseen kuuluvalla Seilin pääsaarella käyntimäärän kasvupotentiaali on lähinnä keväessä ja syksyssä. Omatoimiseen melontaan ja melontayritysten matkailutoimintaan on jatkossa aiempaa paremmat puitteet.			
Luonnon virkistyskäyttö ja luontomatkailu			
Toimenpide	Kuvaus	Kiireellisyys	
Kävijätutkimus ja kävijäseuranta	Kansallispuiston kävijätutkimus toistetaan noin viiden vuoden välein vallitsevan ohjeistuksen mukaisesti. Edellinen kävijätutkimus tehtiin v. 2019. Käyntimääriä seurataan laskureiden ja vuokratuilla kohteilla yrittäjien arvioiden avulla. Laskennan menetelmää on tarvetta tarkentaa ja kehittää.	Kiireellinen (3-5 v)	
Luontomatkailun kehittämisen tueksi voidaan tarvittaessa tehdä yritystutkimus.	Edellinen yritystutkimus tehtiin Saaristomerellä 2008. Tutkimus antaa tietoa yritysten toiminnasta, toiminnan pullonkaloista ja toiveista suojelualueilla. Tutkimus voidaan uusita tarvittaessa.	Vähemmän kiireellinen (6-10 v)	
Saaristomeren vastuullisen matkailun suunnitelma päivitetään vuoden 2030 jälkeen.	Saaristomeren vastuullisen matkailun suunnitelmaa työstettiin vuosien 2022-23 aikana. Suunnitelman elinkaari on noin seitsemän vuotta. Viimeistään v. 2030 jälkeen on aika päivittää tilanne; missä mennään ja mihin suunnataan seuraavaksi.	Vähemmän kiireellinen (6-10 v)	
Edistetään ympärivuotista matkailua Örössä.	Saaristomeren kansallispuistossa Örön linnakesaarella tavoitellaan ympärivuotista matkailua. Matkailua kehitetään luonnon- ja kulttuurisuojelelun asettamalla reunaehdoilla. Luontomatkailun avulla Öro pysyy asuttuna ja infra pysyy käyttökunnossa ympäri vuoden. Toiminnan kehittämiseksi tarvitaan realistinen käsitys ylläpidettävistä rakennuksista ja rakenteista. Ympärivuotisen matkailutoiminnan kehittymisen edellytyksenä on, että saaren yrittäjä pystyy asumaan saarella. Myös työntekijöille ja matkailijoille tarvitaan asiallisia majoittumismahdollisuuksia. Öron luontomatkailun tueksi päivitetään Örön kehittämissuunnitelma, jossa arvioidaan tarkemmin esim. saariympäristöön kestävää käyntimäärätavoitetta sekä käyntimäärän ja kävijäprofiilien jakautumista vaihtelua kalenterivuoden sisällä. Avainkysymyksenä Örön kehittämiseen ympärivuotiseksi käyntikohteeksi on yhteysalusliikenteen säilyminen, jota tarvitaan saaren huoltotoimiin ympäri vuoden sekä erityisesti talvella myös asukkaiden, työntekijöiden ja vierailijoiden kuljettamiseen.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)	
Edistetään matkailua ja matkailukauden pidentämistä: Björkö, Bodö, Jungfruskär, Berghamn, Seili.	Matkailukauden pidentymistä ja matkailua mahdollistavat toimet vaihtelevat mitoitukseltaan hyvin paljon. Björkössä tavoitteena on pitää perusinfra kunnossa; luontopolku, opasteet, tulipaikka telttailijoille selkeästi merkittävänä ja toimivana telttanaikka. Yhteysaluksella tuleville tarvitaan selkeästi viitoitettu reitti laiturilta	Kiireellinen (3-5 v)	

	kansallispuiston palveluiden ääreen. Bodössä ylläpidetään reittiä Änholmsfladalta vierasvenesatamaan. Tämä palvelee niin veneilijöitä kuin Änholmsfladaan tulevia telttailijoita. Jungfuskärissä matkailun ja matkailukauden pidentämiseen tarvitaan enemmän resursseja, koska tavoitteisiin liittyy mm. majoitusolosuhteiden parantamista. Esimerkiksi vartijatupa voidaan purkaa ja tilalle tuoda parakkimajoitusta. Skarpnäs muokataan pienten ryhmien majoitukseen sopivaksi. Samat tilat palvelevat niin talkoolaisia kuin maksavia asiakkaita, joten eri rakennusten käyttöajat ja -tavat pitää määrittellä kohteesta luotavan tuotekortin avulla. Nauvon Berghamnissa on Metsähallituksen ylläpitämä Västerbyn tila, joka on etupäässä lukossa. Päärakennuksessa on näyttely, johon yhteistyöyrittäjät voivat tutustuttaa ryhmiä Metsähallitukselta saatavalla avaimella. Pihapiirin vajoissa olevat pienet näyttelyt ovat avoinna ympäri vuoden. Saarelle pääsee maksuttomalla yhteysaluksella. Seilissä Metsähallituksen tehtävänä on jatkossa merkattujen reittien ja luontopolun ylläpito. Seilin kirkko säilyy kulttuuriperinnön arvot ja rajoitukset huomioivana matkailijoiden käyntikohteena.	
Pyritään mahdollistamaan uudistavan matkailun tuotteiden kehittyminen	Tavoitteena on mahdollistaa uudistavan matkailun tuotteiden tarjontaa kansallispuistossa. Tavoitteena on myös että kävijät jättävät positiivisen jäljen ympäristöön tekemällä jotakin konkreettista luonnonhoitotyötä. Samalla he vaalivat omaa luontosuhdettaan ja panostavat omaan hyvinvointiinsa. Tuotekehitys on yrittäjillä, Metsähallitus auttaa mm. sopivien kohteiden määrittämisessä sekä riittävässä perehdytyksessä.	Kiireellinen (3-5 v)
Tehdään valtakunnallisia kestävän luontomatkailun sopimuksia matkailuyrittäjien kanssa.	Metsähallitus solmii kestävän luontomatkailun yhteistyösopimuksia luonnonsuojelualueella toimivien matkailuyritysten kanssa. Sopimuksia tehdään vallitsevan ohjeistuksen mukaan. Matkailun liiketoiminnan harjoittaminen edellyttää aina sopimusta, kun se kohdistuu alueille, joilla on reittejä, taukopaikkoja tai muita retkeilyrakenteita ja kun yrityksen toiminta tukeutuu näihin retkeilyrakenteisiin.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Örön telttailualue voidaan lisätä yrittäjäsopimuksen piiriin.	Örön yritystoiminnan elinvoimaisuuden edistämiseksi Örön telttailualue voidaan lisätä yrittäjäsopimuksen piiriin ja siten yrittäjä voi periä jatkossa alueen käytöstä palvelumaksua. Maksua vastaan tulee tarjota enemmän palveluja, kuin mitä MH:n maksuttomilla telttailupaikoilla tarjotaan kuten esim. suihkun ja saunan käyttö.	
Kysynnän kasvaessa voidaan varustaa jokin kohde ryhmien varauskohteeksi.	Tällä hetkellä Saaristomerellä on ryhmille varattava ja maksullinen taukopaikka Örössä. Kysynnän kasvaessa sellainen voidaan perustaa Jungfruskäriin, Högholman länsirannalle tai Nötön Kappalholmaan. Perustaminen tarkoittaa minimissään ylläpidon piiriin tulevaa tulentekopaikkaa, lukollista puuvarastoa, pöytää sekä käymälää.	Vähemmän kiireellinen (6-10 v)
Muutokset autiotupiin, tauko- ja telttailupaikkoihin sekä reitteihin.	Alunskärin vanhasta kalamajasta tehdään autiotupa, jota voi käyttää liikkumisrajoitusaikojen ulkopuolella. Mahdollistetaan telttailu muutamilla ns. rakentamattomalla taukopaikalla. Nämä palvelevat erityisesti meloijia, mutta ovat kaikkien veneilijöiden käytettävissä. Kohteet: Gärskär, Bodön Änholmsflada, Kappalholma, Låga Sundskär ja Norra Benskär. Palveluvarustusta tehdään vain siinä määrin kuin on välttämätöntä alueen kestävän käytön ja kävijäturvallisuuden varmistamiseksi. Etukäteisinfossa (luontoon.fi tms.) voidaan kohteilla suositella tiettyä rantautumispaikkaa. Nölstön taukopaikka siirretään Jungfruskärin Storlandetin puolelle, jossa ovat muutkin Jungfruskärin palvelut. Telttailualueita laajennetaan usealla saarella; kävijät hakeutuvat nykyään punkkien vuoksi kallioille itsenäisesti seisovilla teltoilla, riippumattojen käyttäjät tarvitsevat puita ja toiset asettuvat edelleen pehmeällä alustalla. Matkailuyrittäjien kanssa liikkuvat ryhmät (yleensä 10-15 henkilöä) tarvitsevat myös paikoittain nykyistä enemmän tilaa. Alueiden rajauksissa huomioidaan luonnonsuojelun näkökulmat. Tavoitteena on määrittää jokaiselle rakennetulle taukopaikalle telttailualue, joka näkyy selkeästi saaren infotauluissa. Kohteet, joilla telttailualue laajenee: Dalskär, Högländ, Jurmo, Konungsskär, Kråkskär, Sandön, Stora Hästö, Yxskär ja Öro. Björkössä telttailualueen laajentaminen olisi toivottavaa, mutta koska se sijaitsee yksityisellä suojelualueella, sitä koskevat päätökset tehdään FI Y-keskuksen ja maanomistajan kesken.	Kiireellinen (3-5 v)

	Ölmös on herkkä hiekkaranta-alue, jonka kulumisen estäminen tulee varmistaa. Mikäli Kemiönsaaren kunnan toive reitistä Ölmösistä etelään toteutuu, tutkitaan mahdollisuudet reitin jatkamiseksi osalle kansallispuiston aluetta. Valtaosa alueesta jätetään kävijöiltä rauhaan.	
Säilytettävät ja ylläpidettävät autiotuvat, tauko- ja telttailupaikat sekä reitit.	Gärskärin ja Konungskärin autiotuvat ylläpidetään. Ylläpidettävät taukopaikat (retkisatamat) (14 kpl): - Boskär: laitur, tulentekopaikka, puukatos ja käymälä - Berghamn, Jungfruskär ja Yxskär: laitur, tulentekopaikka, puukatos, telttailupaikka ja käymälä - Björkö, Dalskär, Högländ, Högsåra, Jurmo, Konungsskär, Kråkskär, Sandviken, Sandön ja Stora Hästö: tulentekopaikka, puukatos, telttailupaikka ja käymälä Små Sundskärissä ja Långlandetissa säilytetään rakentamattomat taukopaikat. Säilytettävät nykyiset reitit: Dalskär (maalla) ja Seilissä Länsireitti ja Kirkkopolku.	Ei kiireellinen (yli 10 v)
Käytöstä poistettavat autiotuvat ja luontopolut.	Notvarpharunin autiotupa poistetaan käytöstä. Käytännössä tämä tapahtuu niin, että sitä ei mainita esimerkiksi Luontoon.fi -sivuston kartoilla, eikä tupaa ylläpidetä. Jossakin vaiheessa tupa puretaan. Tavoitteena on rauhoittaa ns. luonnonrauha-alueita. Boskärissä ja Pähkinäisissä luontopolun tauluja ei enää uusita ja taulut poistetaan niiden elinkaaren tullessa täyteen. Jäljelle jätetään merkityt reitit. Holmassa luontopolujen tauluja ei enää uusita ja taulut poistetaan niiden elinkaaren tullessa täyteen. Metsähallitus ei ylläpidä reittiä opasteiden poistamisen jälkeen.	Vähemmän kiireellinen (6-10 v)
Mahdollistetaan olosuhteisiin sopiva matkailutoiminta Lammasluodolla ja Nötön Kappalholmassa.	Sekä Seilin kupeessa olevaan Lammasluotoon että Nötön kupeessa olevaan Kappalholmaan voidaan ohjata matkailukäyttöä. Kappalholmassa mahdollisten matkailurakenteiden sijoittelussa ja palveluissa tulee huomioida kulttuuriperintökohteet. Lammasluodon kaikki käyttö tulee toteuttaa luonnonhoidon ehdoilla (mahdollinen tuleva laidunnus). Alueen kalliot ovat arvokasta kalkkikalliota, joiden kulumisen estäminen tulee mahdollisen matkailutoiminnan kehittämisen yhteydessä varmistaa.	Vähemmän kiireellinen (6-10 v)
Pyritään kehittämään lammaspaimentoimintaa.	Jungfruskär ja Nauvon Kråkskär soveltuisivat lammaspaimenkohteiksi, mutta toiminta edellyttää selkää roolitusta ja työnjakoa paikallisten matkailuyrittäjien kanssa: kuka koordinoi, miten järjestetään kuljetukset ja huolto jne.	Kiireellinen (3-5 v)
Yhteistyö koulujen ja oppilaitosten kanssa	Resurssien sallimissa rajoissa edistetään yhteistyötä koulujen ja oppilaitosten kanssa. Yhteistyö mahdollistaa luonnonsuojelutyöstä kertomisen sekä vahvistaa koululaisten ja oppilaiden luontosuhdetta. Saaristomerellä on pitkät perinteet yhteistyöstä paikallisten koulujen kanssa; seudun 7. -luokkalaisia on viety keväisin kansallispuistoon jo pitkään. Viime vuosina retkiä koordinoiti on siirtynyt Saaristomeren Biosfäärialueelle. Tätä perinnettä jatketaan, koska se sitouttaa paikkakuntalaisia kansallispuistoon ja lisää ymmärrystä alueen luonnonsuojeluarvoista ja -työstä. Lukuisat luonnonvara-alan oppilaitokset tuovat vuosittain opiskelijoita saaristoon tekemään luonnonhoitotöitä. Kansallispuisto tarjoaa heille oppimisolun ja vastineeksi saadaan oppilailta työpanosta kansallispuiston luonnon monimuotoisuuden kasvattamiseksi	Kiireellinen (3-5 v)

Suunnittelualueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

	Kemiönsaaren lukio on profiloitunut meripainotteiseksi. Heidän kanssaan etsitään molemmille osapuolille sopivaa yhteistyömuotoa resurssien sallimissa rajoissa.	
Matkailusuunnitelman toteutumisen seurantaan perustetaan alueellinen yhteistyöryhmä.	Saaristomeren kansallispuisto on osa laajempaa Saaristomeren matkailualueita. Tästä johtuen Saaristomeren vastuullisen matkailun kehittämissuunnitelmassa (2022-23) huomioitiin myös Paraisten kaupungin ja Kemiönsaaren kunnan näkemyksiä. Kokonaisuuden eteenpäin viennin varmistamiseksi perustetaan alueellinen yhteistyöryhmä, jonka tehtävänä on seurata ja osaltaan edesauttaa suunnitelman toteutumista.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Virkistys- ja matkailukäytön kestävyden seuranta LAC-mittariston avulla.	Virkistyskäytön kestävyttä arvioivan LAC-mittariston (Limits of Acceptable Change) avulla seurataan vierailijoiden vaikutuksia käyntikohteisiin. Mittareiden avulla seurataan ihmistoiminnan ekologisia, taloudellisia ja sosiaalisia vaikutuksia. Vuosien 2023-29 aikana mittaristo täydentyy vielä meriluontoon ja rantaluontoon kohdistuvien vaikutusten mittareilla.	Vähemmän kiireellinen (6-10 v)
Mahdollistetaan vastuullinen ja luontoarvoja kunnioittava matkailu tietyillä kohteilla.	Saaristomeren vastuullisen matkailun suunnitelmaa on työstetty samanaikaisesti HKS-työn kanssa vuosina 2022-23. Sen mukaan ympärivuotista matkailua tavoitellaan Örössä. Kauden pidentämistä ja matkailukäytön lisäämistä tavoitellaan Jungfruskärissä, Björkössä, Bodössä, Nauvon Berghamnissa sekä Seilissä. Keinovalikoima vaihtelee kohteesta riippuen. Kappalholma ja Lammasluoto ovat potentiaalisia matkailukäytön kohteita. Jungfruskär ja Nauvon Kråkskär soveltuisivat lammaspaimenkohteiksi, mutta niiden käyttöönotto edellyttää selkeää roolitusta ja työnjakoa paikallisten matkailuyrittäjien kanssa: kuka koordinoi, miten järjestetään kuljetukset, huolto jne. Uudistavan matkailun mukaisia kokeiluja ja tuotteita voidaan kohdistaa sekä matkailukäyttöön osoitetuille saarille että muille luonnonhoidon piirissä oleville saarille. Yrittäjillä on vastuu tuotekehityksestä, Metsähallituksen tehtävänä on mahdollistaminen. Kohteet valitaan yhteistyössä Metsähallituksen kanssa.	Kiireellinen (3-5 v)
Kalastusmatkailun edistäminen	Tarjotaan kalastusmahdollisuuksia ja taukopaikkoja kalastusmatkailun käyttöön. Osallistutaan kalastusmatkailua tukeviin hankkeisiin mahdollisuuksien mukaan.	Vähemmän kiireellinen (6-10 v)
Matkailukäyttöön soveltuvista kohteista laaditaan yrittäjille tuotekortit.	Matkailun kehittämiseksi tehdään matkailukäyttöön määritetyistä kohteista tuotekortit, joissa määritellään toimintaympäristö ja mahdolliset toiminnan suunnittelussa huomioitavat rajoitteet.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Opastus ja viestintä		
Toimenpide	Kuvaus	Kiireellisyys
Pyritään parantamaan Saaristomeren kansallispuiston näkyvyyttä	Moni suunnittelee käyntiä Saaristomerelle tietämättä, että mahdollisesti on tulossa Saaristomeren kansallispuistoon kuuluvalla kohteella. Siksi on tärkeää jakaa tietoa kansallispuistosta, sen arvoista ja pelisäännöistä jo ennen kohteelle saapumista. Kohteita ja toimenpiteitä tarkastellaan tilanteiden ja resurssien mukaan. - Ylläpidetään keskeiset verkkosivut. - Veneellä liikkuville kansallispuiston ympärillä olevat vierasvenesatamat ovat tärkeitä etappeja: Nauvo, Paraisten portti, Kasnäs, Taalintehdas, Utö jne. Lisätään näihin kansallispuiston infoa. - Yhteysaluksilla liikkuville tarvitaan kansallispuiston infoa alusten lähtösatamiin sekä alusten pysähdyspaikoille saarilla, joihin kuuluu kansallispuistoa.	Kiireellinen (3-5 v)
Viestintä käyntikohteissa; luontopolut, infotaulut jne.	Ylläpidetään rantautumispaikkojen infotaulut (14 kpl): Berghamn (Västerby), Björkö, Bodö, Boskär, Högländ, Jungfruskär, Jurmo, Konungsskär, Nauvon Kråkskär, Sandön, Seili (Posti-, Kirkko- ja Asemalaituri), Stora Hästö, Yxskär ja Örö.	Kiireellinen (3-5 v)

Suunnittelualan nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

	Lisätään infotaulut: Berghamn (yhteysaluslaituri), Högsåran Sandviken ja Dalskär. Ylläpidetään luontopolut (14 kpl): Berghamn, Björkö, Dalskärin vedenalainen patsaspolku, Högländ, Jungfruskär, Kasnäsin geologinen luontopolku, Nauvon Kråkskär, Konungsskär, Seilin Tutkimuspolku, Stora Hästön vedenalainen sekä kuivan maan luontopolku, Yxskär ja Öro (2 kpl) Luontopolut voidaan resurssien salliessa lisätä: Seilin ns. Kirkkopolku ja Öron vedenalainen luontopolku Solkuroon.	
Ylläpidettävät näyttelyt	Ylläpidetään kansallispuistosta kertovat näyttelyt: Jurmon luontotupa, Berhamnin/Västerby, Öro ja Saaristokeskus Korpoström.	Kiireellinen (3-5 v)
Matkailu- ja virkistyskäyttöä ohjataan siten, että linnustoarvot säilyvät	Tavoitteena on pehmeillä keinoilla kuten opasteilla ja viestinnällä ohjata ihmisten liikkumista siten, että se ei uhkaa yksittäisen kohteen linnustoarvoja. Ohjataan ihmisten kulkua tarvittaessa esim. luontopolkujen ja opastustaulujen avulla sekä kerrotaan opastustauluissa alueen lintuarvoista.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Merkitsemme liikkumisrajoitusalueet maastoon asennettavilla rajoitusalueilla.	Merkitään maastoon Saaristomeren kansallispuiston rajat ja liikkumisrajoitusalueet ja Seilin luonnonsuojelun liikkumisrajoitusalueet rajoitusalueilla.	Kiireellinen (3-5 v)
Panostetaan sidosryhmäyhteistyöhön	Panostamalla sidosryhmäyhteistyöhön eri toimijoiden kanssa voidaan yhtenäistää viestintää suunnittelualan luontoarvoista, sen palveluista ja matkailutuotteista eri käyttäjäryhmille. Keskeisiä sidosryhmiä ovat mm. Paraisten, Kemiönsaaren ja Turun Visit -organisaatiot, Saaristomeren Biosfäärialue, Metsähallituksen vuokrakohteiden matkailuyrittäjät ja muut suunnittelualan yhteistyöyrittäjät, Saaristomeren ystävähdistys Arkipelagia ry ja Pidä Saaristo Siistinä ry. Yhteistyön avulla voidaan lisätä myös viestinnän monikanavaisuutta ja laajuutta.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Lisäämme vesilläliikkujien tietoisuutta suojelun alueista, niiden sijainnista ja säännöistä	Metsähallituksen vuonna 2022 toteuttamassa Saaristomeren vesillä ja saaristossa liikkujille suunnatussa kyselyssä vastaajat nostivat esiin tarpeen selkeyttää suojelun alueen rajauksia ja sääntöjä. Metsähallitus pyrkii lisäämään vesilläliikkujien tietoisuutta Saaristomeren vedenalaisista arvoista, linnustosta, suojelu- ja rajoitusalueista, niiden sijainnista ja säännöistä. Laaditaan Saaristoetiketti, jonka avulla edistetään ympäristön huomioivaa toimintatapaa vesillä ja saaristossa liikuttaessa. Biodiversea LIFE-IP -hankkeessa vuosina 2023-29 lisätään ihmisten tietoisuutta vedenalaisista luontoarvoista ja niiden huomioimisesta myös Saaristomerellä. Lisäämme veneilijöiden tietoisuutta mm. vedenalaisista hiekkapohjista ja niiden ylläpitämistä arvoista. Viestimme toimenpiteistä, joilla veneilyn ja virkistyskäytön vaikutuksia hiekkapohjiin voidaan lieventää.	Kiireellinen (3-5 v)
Laidunnukseen liittyvä viestintä	Usealla suunnittelualan käyntikohteella on kesällä laidunnusta (v. 2023 kymmenellä käyntikohteella). Kohteesta riippuen laiduneläimet ovat joko aitausten sisällä, liikkuvat vapaasti koko saarella tai isolla osaa saarta. Viestintä itse kohteella sekä ennakkoviestintä laidunnuksesta ja sen merkityksestä sekä käyttäytymisen ohjeistus sopeutetaan kuhunkin kohteeseen. Tavoitteena on, että kohtaamiset laiduneläinten, ihmisten ja kotieläinten välillä olisivat turvallisia kaikille osapuolille. Oikein toimimalla laiduneläimille annetaan niiden tarvitsema rauha.	Kiireellinen (3-5 v)
Kävijöille laaditaan käyttöä ohjaava saaristoetiketti	Metsähallituksen vuonna 2020 julkaisema Retkietiketti auttaa luonnossa liikkujia retkeilemään luontoa ja kanssaretkeilyä kunnioittaen. Sen pohjalta laaditaan vesi- ja rantaympäristöön räätälöity Saaristoetiketti, jolla saadaan lisättyä tietoisuutta ja turvallisuutta mm. saariston kulttuuriperintöä ja herkkää luontoa (esim. jätevedet vesillä ja saarissa, kivien liikuttelu, rantautuminen ja ankkurointi, telttailu, maiseman muuttaminen). Etikettiä voidaan soveltaa myös muilla Metsähallituksen meri-, -joki- ja järvi-kohteilla ja hyödyntää viestinnässä eri tavoin esimerkiksi somekampanjoilla ja omalla sivustolla Luontoon-palveluissa. Toimenpide toteutetaan osana Biodiversea LIFE-IP -hanketta.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Viestitään luonnonsuojelusta ja luonnonhoidosta	Viestintää teemoitetaan kohde- ja aluekohtaisesti, ja valikoiduilla kohteilla pyritään syvämmän perehtymisen mahdollistamaan viestintään selkeiden ja helppolukuisten opastaulujen ja opasteiden lisäksi. Syventävää tietoa Saaristomeren ainutlaatuisista luontoarvoista ja luonnonhoidosta kootaan luonnonhoidosta kertoville	Kiireellinen (3-5 v)

	verkkosivuille.	
Luontomatkailuyrittäjien perehdyttäminen	Luontomatkailuyrittäjät ja heidän työntekijänsä toimivat Saaristomerellä kansallispuiston kasvoina. Varmistaaksemme, että yhteistyöyrittäjät kertovat kansallispuiston arvoista ja merkityksestä sekä palveluista samalla tavalla huolehditaan heidän riittävästä perehdytyksestä.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Päivitämme saaristolintujen kannankehitystä ja nykytilaa koskevan julkaisun	Metsähallitus julkaisi yhdessä Turun kaupungin kanssa vuonna 2017 julkaisun "Saaristolinnuston historia, kannankehitys ja nykytila Turun saaristossa" (Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja, sarja A 226). Raporttiin on koottu ajantasainen tieto saaristolintukantojen tilasta Saaristomerellä. Julkaisua on käytetty niin edunvalvonnassa, luonnonsuojelussa, virkistyksen ohjauksessa, viestinnässä kuin tutkimuksessa. Tavoitteena on päivittää kertyneen seuranta-aineiston ja uuden kartoitustiedon perusteella tiedot lintujen parimääristä, kannankehityksestä ja levinneisyydestä kymmenen vuoden välein.	Vähemmän kiireellinen (6-10 v)

Yksityiset maat ja YSA-alueet

Yksityisomisteisilla mailla on muutamia kansallispuistoon liittyviä reittilinjauksia. Berghamnissa, Björkössä, Bodössä, Jungfruskärissä, Jurmossa ja Seilissä varmistetaan Metsähallituksen ja maanomistajien välisin sopimuksin, että jo olemassa ja käytössä olevien reittien käyttöoikeudet sekä viitoituksen ja merkintöjen ylläpitovastuut ovat kaikilla osapuolilla tiedossa ja kunnossa.

Berghamn: Högbergetillä kulkeva reitin osuus

Björkö: reitti yhteysaluslaiturilta kansallispuiston palveluiden ääreen.

Bodö: vierasvenesataman ja rakentamattoman taukopaikan välinen reitti, joka palvelee molempiin suuntiin liikkuvia.

Jungfruskär: niityn poikki kulkeva reitin osuus.

Jurmo: satamasta telttailupaikalle sekä itäkärkeen kävijöiden kulkua ohjaava reitti.

Seili: reittien (2 kpl) ja luontopolun alkuosuudet

16 Erätalouden toimenpiteet

Selite Lomakkeella määritellään erätalouteen liittyvät toimenpiteet, ohjeet ja määräykset. Lomakkeen tarkoituksena on täsmentää tavoitteenasettelun yhteydessä mainittuja toimenpiteitä siten, että toimenpiteiden laji, suuruusluokka ja sijainti tulevat määritettyä riittävällä tarkkuudella.

Metsästys ja riistanhoito

Kuvaus alueen metsästysjärjestelyjen muutoksesta

Edellisessä kansallispuistoa koskevassa runkosuunnitelmassa (2000) kansallispuistossa oli paikallisille tietyin ehdoin sallittua hirvieläinten ja vesilintujen metsästys hanhia lukuun ottamatta ja muu pienriistan metsästys. Hylkeet olivat rauhoitettuja. Harmaahylkeen ja merihanhen osalta ei tähän suunnitelmaan enää kirjata ehdotonta kieltoa. Jatkossa metsästyslupien myöntämisen ehtoja tarkastellaan säännöllisesti kansallispuiston luontoarvojen turvaamisen ja lajien kannan kestävyysnäkökulmasta. Määräaikaisiin lupiin asetetaan kohdekohtaisen harkinnan perusteella määrällisiä, paikallisia ja ajallisia rajoituksia. Halliluvissa edellytetään saalismäärän raportointia. Harmaahylkeen metsästyslupia myönnetään poikkeuksellisesti vain henkilökohtaisina lupina. Merilintujen kevätmetsästys on Suomessa ollut kiellettyä jo monta vuotta ja siten asiaa ei ole tarpeen käsitellä tässä uudessa suunnitelmassa. Muille suunnitelmaan kuuluville valtion hallinnoimille suojelualueille ei esitetä muutoksia.

Alueen metsästysjärjestelyt

Metsästyslain 7§ ja 8§ mukainen yleinen metsästys

	Muutos	Syy	Pinta-ala (ha)	Kuvaus
Yleiset vesialueet (metsästysoikeus metsästyslain 7§ mukaisesti)	Ei muutu		54 783,00	

Metsästys maanomistajan luvalla (MH:n hallinnoimat alueet)

	Muutos	Syy	Pinta-ala (ha)	Kuvaus
Metsähallituksen pienriistan vuokra-alue	Ei muutu		1 718,00	
Metsähallituksen hirvieläimen vuokra-alue	Ei muutu		4 022,00	

Metsästyskäytön ulkopuolella tai rajoitetussa käytössä

	Muutos	Syy	Pinta-ala (ha)	Kuvaus
Metsähallituksen hallinnoiman alueen paikalliset/ajalliset rajoitukset	Laajenee	Kansallispuistoon esitetään kolmea ja Seilin saariston luonnonsuojelualueelle kahta uutta rajoitusaluetta. Rajoitukset ovat uusilla alueilla vain osan kaudesta voimassa.	179,75	10 liikkumisrajoitusalueilla on kielletty liikkuminen osan kaudesta, kahdella liikkumisrajoitusalueella ympäri vuoden. Pinta-ala (179 ha) käsittää uudet rajoitusalueet, jotka sisältävät rajoitusalueilla olevat vedet, luodot ja muutaman saaren. Maapinta-ala on uusilla liikkumisrajoitusalueilla hyvin vähäinen, joten käytännössä niillä on vain vähäisesti merkitystä alueen metsästyskäyttöön.

Riistakantojen kestävä hyödyntämisen suunnittelu

Suunnittelualueella ei ole lupakiintiöihin perustuvia metsästysalueita, joilla säädeltäisiin riistakantoja. Suunnittelualueen laajuuden sekä pienten vuokra-alueiden hajanaisuuden takia näiden alueiden riistakantojen suunnittelua ei käytännössä ole mahdollista toteuttaa. Valtion ja yksityiset metsästysvuokra-alueet muodostavat yhdessä isompia metsästysaluekokonaisuuksia, joiden riistakantojen kestävä käytön suunnittelua sekä kannanhoitoa toteuttavat paikalliset metsästyseurueet. Tapauskohtaisesti voidaan kuitenkin asettaa kannanhoidollisia tavoitteita ja asettaa alueellisia tai ajallisia rajoituksia esimerkiksi luontoarvojen turvaamisen sekä lajien kannan kestävyysnäkökulmasta. Myös riistalajien kestävä käytön hyödyntämisen seuranta metsästysvuokra-alueilla on tarvittaessa mahdollista toteuttaa.

Riistanhoito (mm. elinympäristöt ja pienpetojen poisto) ja rakenteet

Valtion alueilla poistetaan tehopyynnillä minkkiä ja supikoiraa, linnustollisesti tärkeillä kohteilla myös kettua. Pyynnit toteutetaan osana Biodiversea-hanketta. Saaristoluonnon hoito- ja suojeluyhdistys toimii pyynnin koordinaattorina ja vastuupyytäjänä Saaristomerellä. Tavoitteena on pienpetotyhjiöitä, joissa paremmat pesimäolosuhteet.

Luonnonsuojelulain 50 § antaa kävijäturvallisuuden perusteella mahdollisuuden erilaisten rakennelmien rakentamiseen. Metsähallituksen suostumuksella ja tarkemmin sovittavalla tavalla on jatkossa tapauskohtaisesti mahdollista rakentaa ampumatorneja, -lavoja ja -korokkeita. Rakennelmien avulla voidaan lisätä suojelualueiden kävijäturvallisuutta ja ne voidaan katsoa kansallispuiston hoidon ja käytön kannalta välttämättömiksi. Tornien käyttö voi olla perusteltua erityisesti niillä vilkkailla virkistysalueilla, joilla valkohäntäauriskanta on tarkoitus pitää minimitasolla. Tarpeet selvitetään esim. metsästysvuokrasopimusten päivittämisen yhteydessä.

Toimenpiteet

Toimenpide	Kuvaus	Kiireellisyys
Säädösten puitteissa mahdollistetaan harmaaahylkeen metsästystä paikallisille kansallispuistossa	Mahdollistetaan harmaaahylkeen pyyntiä Saaristomeren kansallispuiston alueella säädösten mahdollistamissa puitteissa. Hylkeenpyynti on osa perinteistä saaristokulttuuria Saaristomerellä ja saaristoyhteiskunnassa. Kyseessä on erityisosaamista ja -välineistöä vaativa metsästysmuoto. Metsähallitus voi myöntää henkilökohtaisia lupia yhteistoiminta-alueen kylissä asuville metsästäjille Saaristomeren kansallispuiston lain (645/1982 1 a §) mukaisesti. Lupien myöntämisen ehtoja tarkastellaan säännöllisesti suojelualueiden luontoarvojen turvaamiseksi ja harmaaahylkeiden kannan kestävyuden näkökulmasta. Luonnonvarakeskukselta voidaan pyytää asiantuntija-arviota ja lausuntoa harmaaahyljekannasta ja mahdollisen metsästyksen kestävyydestä Saaristomeren Natura-alueella. Määräaikaisiin lupiin asetetaan kohdekohtaisen harkinnan perusteella määrällisiä, paikallisia ja ajallisia rajoituksia kuten kiintiöt, hylkeiden pesintä- ja karvanvaihtoajat, lintujen pesintäajat ja kansallispuiston liikkumisrajoitusalueet. Harmaaahylje on yksi Saaristomeren Natura-alueen suojeluperusteisista lajeista. Henkilökohtainen lupa on perusteltu, koska kyseessä on erittäin haastava ja erityistaitoja vaativa metsästysmuoto. Näin myös pyytäjien määrä pysyy vähäisenä ja sitä pystytään paremmin seuraamaan. Hylkeenpyynti kohdistuu alueille, joilla metsästys on vähäistä tai sitä ei ole ollenkaan. Lisäksi Luonnonsuojelulain 51 §:n saadaan kansallispuistoissa ja muilla lain tarkoittamilla luonnonsuojelualueilla niiden perustamistarkoitusta vaarantamatta Metsähallituksen luvalla poistaa sellaisia riistaeläinlajien yksilöitä, jotka aiheuttavat ilmeisen uhan ihmisen turvallisuudelle tai uhkaavat aiheuttaa omaisuudelle merkittävää taloudellista vahinkoa. Metsähallitus käsittelee näitä hakemuksia tapauskohtaisesti esim. harmaaahylkeen kalastukselle aiheutuvien merkittävien taloudellisten vahinkojen estämiseksi	Kiireellinen (3-5 v)
Selvitetään metsästyksen liittyvien rakenteiden lisäämistarpeita virkistyskäyttökohteilla	Luonnonsuojelulain 50 § antaa kävijäturvallisuuden perusteella mahdollisuuden erilaisten rakennelmien rakentamiseen. Metsähallituksen suostumuksella ja tarkemmin sovittavalla tavalla on mahdollista tapauskohtaisesti rakentaa ampumatorneja, -lavoja ja -korokkeita (sekä pysyviä että väliaikaisia). Rakennelmien avulla voidaan lisätä suojelualueiden kävijäturvallisuutta ja ne voidaan katsoa kansallispuiston hoidon ja käytön kannalta välttämättömiksi. Matkailupaine on lisääntynyt erityisesti Örössä ja lisääntyneet kävijämäärät saattavat aiheuttaa ongelmia käytännön metsästyksessä. Hirvitornien käyttö ja asentaminen hirvieläinmetsästyksen yhteydessä vilkkailla virkistyskohteilla lisäävät turvallisuutta, koska tornista alaviistoon ammuttu laukaus pysähtyy maahan. Tehdään selvitys esim. metsästysvuokrasopimusten päivittämisen yhteydessä, millä kaikilla kansallispuiston virkistyskäyttökohteilla rakennelmien salliminen on kävijäturvallisuuden kannalta tarpeen.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)

Metsähallituksen Eräpalvelut päivittää ja yhtenäistää Saaristomeren alueen metsästysvuokrasopimukset	Metsähallituksen Eräpalvelut päivittää ja yhtenäistää Saaristomeren kansallispuiston metsästysvuokrasopimukset. Päivityksessä huomioidaan tämän hoito- ja käyttösuunnitelman linjaukset sekä luonnonsuojelualueiden rauhoitussäädökset ja muu alueita koskeva ajantasainen lainsäädäntö.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Eräpalvelujen järjestämä vuosittainen tapaaminen metsästyksessä Luontopalvelujen kanssa	Metsähallituksen Eräpalvelut järjestää vuosittain Metsähallituksen prosessien välisen tapaamisen, jossa käsitellään Saaristomeren metsästysvuokrasopimuksia ja -lupia sekä niiden kestävyttä suhteessa luonnonsuojelualueiden lajien ja luontotyyppien tilaan.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Mahdollistetaan hirvieläinkantojen säätelyä	Mahdollistetaan hirvieläinkantojen säätelyä vuokraamalla alueita hirvieläinten metsästykseseen ja ajoon alueiden perustamissäädösten mukaisesti (Laki Saaristomeren kansallispuistosta 645/1982, Valtioneuvoston asetus Varsinais-Suomen maakunnan luonnonsuojelualueista 214/2014). Saaristomerellä erityisesti metsäkauris ja valkohäntäkauris ovat merkittäviä lajeja. Saaristomeren kansallispuistossa voidaan ajaa hirveä ja valkohäntäkaurista noudattaen mitä metsästyslaissa sanotaan, huomioiden alueelliset ja ajalliset rajoitukset. Ajomahdollisuus koskee myös muita kuin kansallispuiston yhteistoiminta-alueella asuvia paikallisia.	Vähemmän kiireellinen (6-10 v)
Yhteistyötä tiivistetään paikallisten metsästyseuruiden kanssa	Metsähallitus jatkaa yhteistyötä paikallisten metsästyseuruiden kanssa saariston eräkuulttuurin säilyttämiseksi ja kehittämiseksi. Esimerkkejä tästä ovat virkistyskäyttökohteiden kävijäturvallisuutta parantavien metsästyksrakenteiden lisääminen kohdekohtaisesti harkiten ja vieraslajien kuten valkohäntäkauris ja minkki, poiston edistäminen sekä lainsäädännöllisten muutostarpeiden huomiointi. Paikallisten metsästyshdistysten taholta on esitetty, että metsästysoikeutta Saaristomeren kansallispuistossa tulisi laajentaa siten, että myös paikallisiin metsästyshdistyksiin jäsenenä kuuluvilla olisi oikeus metsästä siellä. Tämä ja avustavien henkilöiden, kuten koiranohjaajien, käyttö koetaan tärkeäksi erityisesti paikallisten metsästyshdistysten hirvieläinten seuruejaidin sekä haitallisten vieraspetojen pyynnin järjestelyjen kannalta.	Kiireellinen (3-5 v)
Metsähallitus edistää kansallispuistossa metsästykskuulttuurin säilymistä	Laki Saaristomeren kansallispuistosta (645/1982) annetun 1 a § mukaan: "Saaristomeren kansallispuistossa yhteistoiminta-alueeseen kokonaan tai osittain kuuluvissa kylissä vakinaisesti asuville on oikeus Metsähallituksen luvalla metsästää metsästyslain (615/1993) mukaisesti". Metsähallitus edistää omalta osaltaan saariston metsästykskuulttuurin säilymistä myöntämällä lupia ja solmimalla metsästyksvuokrasopimuksia paikallisten metsästyseuruiden kanssa. Lupia myönnettäessä ja sopimuksia solmittaessa niihin asetetaan kohdekohtaisen harkinnan perusteella määrällisiä, paikallisia ja ajallisia rajoituksia kuten kiintiöt, hylkeiden pesintä- ja karvanvaihtoajat, lintujen pesintäajat ja kansallispuiston liikkumisrajoitusalueet. Hallin metsästyksluvuissa edellytetään saalismäärän raportointia. Saaristomerellä erityisesti metsäkauris ja valkohäntäkauris ovat merkittäviä lajeja.	Vähemmän kiireellinen (6-10 v)

Muita alueita (YSA- ja yksityisalueet) koskevat mahdolliset suositukset

YSA-alueiden rauhoitusmääräykset metsästyksen osalta vaihtelevat tapauskohtaisesti. Suunnittelualueen YSA-alueiden osalta metsästyslain mukainen metsästyks on kuitenkin melko laajasti sallittu.

Kalastus

Alueen kalastuskäytön muutos

Suunnitelmassa esitetään muutoksia pyydyskalastukseen huomioiden voimassa oleva kalastuslaki (379/2015, 49 §). Jatkossa lupien myyntiä ei sidota kuntalaisuuteen tai mökkikiinteistön omistaviin. Lisäksi yhdellä pyynti- tai venekunnalla saa jatkossa olla pyynnissä verkkoja enintään 240 m (KL 49 §). Sen ylittävään määrään on mahdollisuus vain kaupallisilla kalastajilla, joiden luvitus tapahtuu erikseen kiintiöiden sallimissa rajoissa. Suunnitelmassa esitetään 3 uutta liikkumisrajoitusalueita ihmishäiriölle herkän lajiston suojelemiseksi. Kansallispuistossa on entuudestaan yhdeksän liikkumisrajoitusalueita. Uudet alueet käsittävät vesialueista yhteensä noin 110 ha alan ja ovat vain osan kaudesta kalastuskäytön ulkopuolella. Siten ne eivät juurikaan vaikuta suunnittelualueen kalastuskäyttöön.

Alueen kalastuskäyttö				
Kalastus maanomistajan luvalla (MH:n hallinnoimat alueet)				
	Muutos	Syy	Pinta-ala (ha)	Kuvaus
Metsähallituksen kalastuslupa-alue	Laajenee	Jatkossa lupien myyntiä ei sidota kuntalaisuuteen tai mökkikiinteistön omistaviin. Lisäksi yhdellä pyynti- tai venekunnalla saa jatkossa olla pyynnissä verkkoja enintään 240 m (KL 49 §).	30 762,00	Vapalupa-alueet 30762 ha ja pyydyslupa-alueet 27198 ha
Metsähallituksen kalastuksen vuokra-alue	Ei muutu		678,00	Gyltön linnakesaaren edustalla oleva alue.
Kalastuskäytön ulkopuolella tai rajoitetussa käytössä				
	Muutos	Syy	Pinta-ala (ha)	Kuvaus
Metsähallituksen hallinnoima kalastuskäytön ulkopuolella oleva alue	Laajenee	Kansallispuistoon esitetään kolmea ja Seilin saariston luonnonsuojelualueelle kahta uutta rajoitusalueita. Rajoitukset ovat uusilla alueilla vain osan kaudesta voimassa.	13 925,00	10 liikkumisrajoitusalueilla on kielletty liikkuminen osan kaudesta, kahdella liikkumisrajoitusalueella ympäri vuoden. Björkön sisäjärven (Insjön) eteläosassa on 3 ha kalastuskieltoalue.
Kalaveden ja kalakantojen hoito				
Metsähallitus ei tee tällä hetkellä itsenäisesti kalavesien hoitotoimenpiteitä, mutta osallistuu Luken suunnittelemiin kalojen elinympäristöjen kunnostuksiin osana Biodiversea-hanketta. Hankkeessa toteutetaan kalojen kutu- ja elinympäristöjen inventointeja, kunnostuksia ja luodaan uusia yhteistyössä eri tutkimusorganisaatioiden ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Kalastuksen lupa-alueet ovat kalastuksen suunnittelun piirissä. Lupa-alueille on kiintiöidyt lupamäärät.				
Toimenpiteet				
Toimenpide	Kuvaus			Kiireellisyys
Kutualueiden kunnostus ja luonnonkalakantojen säilyttäminen elinvoimaisina	Eräpalvelut: Kalojen kutu- ja elinympäristöjen inventointi, kunnostus ja uusien luominen yhteistyössä eri tutkimusorganisaatioiden ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Meriluonnonsuojelu: Metsähallituksen meri-inventoinnit tuottavat vesikasvillisuuden ja elinympäristöjen lisäksi tietoa kalojen elinympäristöjen tilasta. Meriluonnon ennallistamistöissä tehdään tiivistä yhteistyötä Luonnonvarakeskuksen asiantuntijoiden kanssa sekä huomioimalla kalojen lisääntymistä ja kaloille tärkeiden elinympäristöjen tilaa edistävät toimet että toteuttamalla varsinaisia elinympäristökunnostuksia, jotka tähtäävät kaloille tärkeiden elinympäristöjen kunnostamiseen. Merikunnostuksista laaditaan Biodiversea LIFE-IP -hankkeessa myöhemmin käsikirja, joka kokoaa parhaat opit talteen kaikille meriluonnon kunnostuksia suunnitteleville ja toteuttaville tahoille.			Vähemmän kiireellinen (6-10 v)
Myönnetään kaupallisia kalastuslupia lupakiintiöiden, säädösten ja rajoitusten mukaisesti	Kaupalliseen kalastukseen liittyvien kalastuslupien myöntäminen lupakausittain tarkasteltavien lupakiintiöiden ja voimassaolevien säädösten sekä rajoitusten mukaisesti. Lupakiintiöinnissä huomioidaan vesialueen koko, kalakannan tila ja alueelle kohdistuva kalastuspaine. Kalastusta ohjataan kalastuslain (379/2015) - ja asetuksen (1360/2015), Saaristomeren kansallispuiston säädösten, Varsinais-Suomen ELY-keskuksen ja Kemiönsaaren-Särkisalon, Paraisten-Nauvon, Korppoon-Houtskariniön ja Airisto-Velkuan kalatalousalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmien mukaisesti.			Vähemmän kiireellinen (6-10 v)

Myönnetään vapaa-ajan kalastuslupia voimassaolevien säädösten sekä rajoitusten mukaisesti.	Vapaa-ajankalastuksen pyydys- ja vapakalastuslupia myydään valtion vesialueille. Pyydysalueista mukaan kuuluvat 6005 Eteläisen rannikkoalueen ja 6015 Saaristomerens kansallispuiston, vapakalastusalueista 7412 Merialueet. 6015 Saaristomerens kansallispuiston pyydyslupa-alueen osalta lupien ostaminen ei ole jatkossa pelkästään sidottu kuntalaisiin tai mökkikiinteistön omistaviin henkilöihin. Aikaisemmin myönnetystä verkkomäärästä (4 kpl/120m) poiketen, voimassa olevan kalastuslain (379/2015, 49 §) mukaan yhdellä pyynti- tai venekunnalla saa olla pyynnissä verkkoja enintään 240 metriä, ellei kyseinen pyynti- tai venekunta harjoita kaupallista kalastusta. Näin on määrätty kalastuslain 49. pykälässä. Lupa ei koske liikkumisrajoitusalueita.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Säädösten puitteissa harmaahylkeen kalastukselle aiheuttamien haittojen vähentäminen	Mahdollistetaan harmaahylkeen pyyntiä Saaristomerens kansallispuiston alueella säädösten mahdollistamissa puitteissa. Halli aiheuttaa suurimman osan kaupallisen kalastuksen hyljevahingoista Itämerellä. Syöty kalansaalis ja rikutut pyydykset aiheuttavat merkittäviä ongelmia kaupallisille kalastajille. Kantojen runsastumisen myötä hyljevahingot ovat lisääntyneet. Metsähallitus voi myöntää henkilökohtaisia lupia yhteistoiminta-alueen kylissä asuville metsästäjille Saaristomerens kansallispuiston lain (645/1982 1 a §) mukaisesti. Lupien myöntämisen ehtoja tarkastellaan säännöllisesti suojelualueiden luontoarvojen turvaamiseksi ja harmaahylkeiden kannan kestävyden näkökulmasta. Luonnonvarakeskukselta voidaan pyytää asiantuntija-arviota ja lausuntoa harmaahylkekannasta ja mahdollisen metsästyksen kestävydestä Saaristomerens Natura-alueella. Määräaikaisiin lupiin asetetaan kohdekohtaisen harkinnan perusteella määrällisiä, paikallisia ja ajallisia rajoituksia kuten kiintiöt, hylkeiden pesintä- ja karvanvaihtoajat, lintujen pesintäajat ja kansallispuiston liikkumisrajoitusalueet. Harmaahylje on yksi Saaristomerens Natura-alueen suojeluperusteisista lajeista. Henkilökohtainen lupa on perusteltu, koska kyseessä on erittäin haastava ja erityistaitoja vaativa metsästysmuoto. Näin myös pyytäjien määrä pysyy vähäisenä ja sitä pystytään paremmin seuraamaan. Lisäksi Luonnonsuojelulain 51 §:n saadaan kansallispuistoissa ja muilla lain tarkoittamilla luonnonsuojelualueilla niiden perustamistarkoitusta vaarantamatta Metsähallituksen luvalla poistaa sellaisia riistaeläinlajien yksilöitä, jotka aiheuttavat ilmeisen uhan ihmisen turvallisuudelle tai uhkaavat aiheuttaa omaisuudelle merkittävää taloudellista vahinkoa. Metsähallitus käsittelee näitä hakemuksia tapauskohtaisesti esim. harmaahylkeen kalastukselle aiheutuvien merkittävien taloudellisten vahinkojen estämiseksi.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Metsähallitus osallistuu tutkimus- ja kehittämishankkeisiin mahdollisuuksien mukaan	Osallistutaan kaloihin ja kalaelinympäristöihin liittyviin tutkimus- ja kehittämishankkeisiin mahdollisuuksien mukaan.	Vähemmän kiireellinen (6-10 v)
Muita alueita (YSA- ja yksityisalueet) koskevat mahdolliset suositukset		
Pääosin YSA-alueilla on kalastus sallittu kalastuslain mukaisesti.		
Erävalvonta		
Metsähallituksen erävalvonnasta vastaa erätarkastaja, jota tukee Metsähallituksen maastotöitä tekevä henkilökunta. Saaristomerens kansallispuiston valvontaa tehdään satunnaisilla valvontakäynneillä alueelle, muuten se on käytännössä reagoimista ilmaantuneeseen ongelmaan tai sattumukseen. Nykyisellä venekalustolla ja miehityksellä Saaristomerens erittäin laajan alueen valvonta on haasteellista. Valvonnan tarve painottuu eritoten kesän ja syksyn viikonloppuihin ja iltoihin. Valvontaa on tehty myös yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa. Merkittävimpinä Rajavartiolaitoksen Länsi-Suomen merivartiosto ja jatkossa Lounais-Suomen poliisilaitoksen venepoliisi. Tehtävät ja siten käytössä olevat resurssit keskittyvät vilkkaamman vesiliikenteen ja virkistyskäytön alueille rannikon tuntumaan, eivät ulkosaaristoon. Valvonta on lähes kokonaan suojelualueen säädösten noudattamisen valvontaa. Alueella keskitytään myös roskaamisen, tulenteon ja kalastuksen valvontaan.		

17 Käytön ohjauksen linjaukset ja luonnonvarojen käyttö

Selite	Lomakkeella määritellään ne suunnittelualan luonnonvarojen ja alueiden käyttömuodot, jotka eivät ole tulleet esille aikaisemmillä lomakkeilla. Näitä ovat marjastus, sienestys, liikenteen ja liikkumisen järjestelyt, urheilutapahtumat, partio- ja muu leiritoiminta, kaivostoiminta sekä maa-ainesten, polttopuun ja pohjaveden otto.
Marjastus ja sienestys	Sallittu
Kuvaus	Marjojen ja hyötysienien poimiminen on valtion hallinnoimilla alueilla jokaisenoikeuksien mukaisesti sallittu, elleivät ajalliset tai paikalliset liikkumisrajoitukset sitä estä. Liikkumista on rajoitettu suunnittelualueella Saaristomeren kansallispuistossa järjestyssäännöllä kymmenellä rajoitusalueella (joista kolme on täysin uutta aluetta), uudella Seilin saariston luonnonsuojelualan järjestyssäännöllä, jossa on kaksi rajoitusaluetta sekä Grimsörarnan ja Mastbådanin hylkeidensuojelualueita koskevilla säädöksillä. Iso osa liikkumisrajoitusalueista on ulkosaariston karuja tai puuttomia ja kasvittomia luotoja ja kareja, joilla ei muutenkaan voisi marjastaa tai sienestää. Yksityisillä suojelualueilla sekä liikkumista että marjojen ja hyötysienien poimintaa on voitu rajoittaa, riippuen suojelualueesta ja sen perustamistarkoituksesta ja -ajankohdasta.
Luontaiselinkeinot (sis. metsästäys/kalastus/marjastus elinkeinona)	
Kuvaus	Suunnittelualueella ei harjoiteta marjastusta ja sienestystä luontaiselinkeinona. Saaristomeren suuralueella toimi vuonna 2021 204 kaupallista kalastajaa, heistä päätoimisia eli ryhmään I kuuluvia oli 40 %. Kalastajista 10 % on naisia. Näistä suunnittelualueeseen kuuluvista kunnista kalastajia oli Paraisilla 33 ja Naantalissa 28, Taivassalossa eli kokonaan suunnittelualan ulkopuolella 42. Kansallispuiston alueella oleville valtion vesialueille myönnettiin edellisellä lupakaudella (2015–2019) troolilupia seitsemän kappaletta, nykyisellä lupakaudella (2019–2024) neljä kappaletta. Verkkokalastukseen on myönnetty edelliselle lupakaudelle 3 lupaa (90 verkkoa), kuluvalle kaudelle 4 lupaa (112 verkkoa).

Maastoliikenne ja muu liikenne		
Toiminto	Muutos	Kuvaus
Liikkuminen ja leiriytyminen		
Toiminto	Muutos	Kuvaus
Pyöräily	Supistuu	Pyöräily kielletään Saaristomeren kansallispuistossa kulumiselle herkän luonnon ja laiduneläinten suojelemiseksi lukuun ottamatta järjestyssäännön liitekarttaan merkittyjä ajoteitä Örön ja Jungfruskärin saarilla. Seilin luonnonsuojelualueella pyöräily kielletään kulumiselle herkän luonnon ja laiduneläinten suojelemiseksi lukuun ottamatta järjestyssäännön liitekarttaan merkittyä ajotietä.
Leiriytyminen	Laajenee	Tilapäinen leiriytyminen on sallittu vain sitä varten osoitetuilla telttailualueilla. Suunnitelmassa on esitetty kansallispuistoon 3 uutta telttailualueita (Gärskär, Bodön Änholmsflada ja Kappalholma) ja 2 kokonaan uutta telttailusaarta (Låga Sundskär ja Norra Benskär) sekä olemassa olevien telttailualueiden laajennusta. Kohteet, joilla telttailualue laajenee ovat Berghamn, Dalskär, Högländ, Jungfruskär, Jurmo, Konungsskär, Kråkskär, Sandön, Stora Hästö, Yxskär ja Öro. Telttailualueilla ja retkisatamissa tulee yöaikaan (klo. 23–07) huomioida muiden käyttäjien nukkumaruha. Muita ihmisiä häiritsevän toiminnan harjoittaminen on kielletty. Seilin pääsaarella leiriytyminen on kielletty.
Tulenteko	Ei muutu	Tulenteko on sallittu suunnittelualueella vain tähän tarkoitukseen osoitetuilla paikoilla ja käyttäen ainoastaan tarkoitukseen varattua, paikalle tuotua puuta. Suunnitelmassa ei esitetä uusia tulentekopaikkoja. Retki- ja risukeittimen käyttö on sallittu muuallakin. Avotulenteko on kielletty maastopalovaroituksen aikana muualla kuin hormillisilla keittokatoilla. Risukeittimen käyttö on maastopalovaroituksen aikana kielletty.
Järjestetyt tapahtumat ja seuratoiminta		
Toiminto	Muutos	Kuvaus
Muu järjestetty maastotapahtuma	Ei muutu	Metsähallitus voi myöntää suostumuksen yleisötapahtumien tai maastokilpailujen järjestämiseen ja muuhun niihin verrattavaan toimintaan. Tapahtumaluvat käsitellään tapauskohtaisesti ja niihin voidaan asettaa ajallisia tai paikallisia rajoituksia tai muita reunaehtoja lajien ja luontotyyppien suojelun turvaamiseksi.
Luonnonvarojen käyttö		
Toiminto	Muutos	Kuvaus
Polttopuun otto	Ei muutu	Metsähallitus voi määräämillään ehdoilla luovuttaa kotitarvekäyttöön Saaristomeren kansallispuiston yhteistoiminta-alueella asuville ja erityisesti syystä muillekin saaristolaisille kansallispuiston alueelta puuta ja karjan rehua (laki Saaristomeren kansallispuistosta 645/1982, 1§)
Muu käyttö		
Toiminto	Muutos	Kuvaus
Matkailuun liittyvä yritystoiminta	Ei muutu	Suunnittelualan reittien ja rakenteiden hyödyntäminen yritystoiminnassa edellyttää luontomatkailun yhteistyösopimusta Metsähallituksen kanssa.
Viranomaistoiminta	Ei muutu	Suunnittelualueella saa harjoittaa Puolustusvoimille ja Rajavartiolaitokselle säädettyjen tehtävien edellyttämää toimintaa ja kehittää sitä. Saaristomeren kansallispuistossa saadaan tilanteen niin vaatiessa ryhtyä maanpuolustuksen, Rajavartiolaitoksen tehtävien, pelastustoiminnan, ihmisiin tai eläimiin tarttuvien tautien ja kasvintuhoojien torjunnan tai eläinsuojelun edellyttämiin välttämättömiin toimenpiteisiin sekä kaataa naapurikiinteistölle ilmeistä vaaraa aiheuttava puu. Toimenpiteet tulee toteuttaa siten, ettei niillä aiheuteta alueen perustamistarkoitukselle suurempaa haittaa, kuin on välttämätöntä. Liikkumista ja maastokulkuneuvojen käyttöä koskevat rajoitukset eivät koske valtion alueiden valvonta- ja hoitotehtävissä liikkuvia, eivätkä poliisi-, pelastus- ja palontorjuntatehtävissä tai vastaavissa viranomaistehtävissä liikkuvia.

Metsätalous		
Tavoitteet		
Suunnittelualan valtion hallinnoimilla alueilla ei harjoiteta metsätaloustoimintaa.		
Toimenpiteet (menetelmät ja rajoitukset)		
Suunnittelualan valtion hallinnoimilla alueilla ei harjoiteta metsätaloustoimintaa.		
Metsähallituksen hallinnoimat alueet		
Mt-käytössä (ha)	Rajoitetussa mt-käytössä (ha)	Muutoksen kuvaus
0,00	0,00	
Toimenpiteet luontodirektiivin luontotyyppikuvioilla		
Suosituksia yksityismaiden metsäsuunnitteluun		
Yksityisillä luonnonsuojelualueilla (YSA) metsätaloustoiminta on pääasiallisesti kiellettyä. Luonnonhoitotoimet ovat yleensä sallittuja erillisen, maanomistajan ja ELY-keskuksen hyväksymän suunnitelman mukaisesti. Suunnittelualaeseen kuuluvat yksityiset alueet, jotka eivät ole yksityisiä luonnonsuojelualueita, ovat pääosin yksityisiä tai yhteisomisteisiä vesialueita.		

18 Käytön ohjauksen toimenpiteet ja hallinto

Selite	Lomakkeella määritellään suunnittelun käytön ohjaukseen liittyvät toimenpiteet ja hallintaan liittyvät linjaukset, ohjeet ja määräykset. Suojelun hallintaan ja hallintoon olennaisesti liittyviä asioita ovat kannanotto suojelun mahdolliseen laajentamiseen, järjestyssääntö, turvallisuus, valvonta ja pelastustoiminta sekä yhteistyö muiden toimijoiden kanssa.
Suunnittelun alueesta vastaavat tahot	
Metsähallituksen Luontopalvelut hallinnoi suunnittelun alueen valtion omistamia suojelu- ja suojeluun varattuja alueita. Suunnittelun alueeseen kuuluu 16 Natura 2000 -aluetta, jotka menevät osin päällekkäin valtion suojelun alueiden kanssa. Varsinais-Suomen ELY-keskus on ko. Natura-alueista vastaava viranomaisorganisaatio. Lisäksi suunnitelma sisältää 125 yksityistä suojelun aluetta (YSA) ja yhteisiä vesialueita, mutta niiden osalta suunnitelma ei ole velvoittava. Ne ovat yksityisen maanomistajan tai osakaskuntien ja kalastusalueiden hallinnassa. YSA-kohteiden maanomistajat antavat luvat luonnonhoito- ja ennallistamissuunnitelmien laadintaan ja toteuttamiseen omistamillaan mailla. Varsinais-Suomen ELY-keskus tekee yksityisiä suojelun alueita koskevat rauhoituspäätökset, käsittelee niitä koskevat poikkeusluvut sekä hyväksyy niitä koskevat hoito- ja toimenpidesuunnitelmat.	
Toimenpiteet	
Suojelun alueen perustamistoimet	
Toimenpide	Kuvaus
Selvitetään taukopaikoilla olevien vesijättöjen käyttö ja liittämismahdollisuudet kansallispuistoon	Maankohoamisesta johtuen Saaristomerellä syntyy vesijättömaata. Paikoitellen uutta maata on noussut myös taukopaikkojen yhteyteen ja se vaikeuttaa leiriytymisen ohjeistamista erityisesti Bodön Änholmsfladassa ja Kappalholmassa. Molemmat ovat uusia taukopaikkakohteita. Muidenkin kansallispuistoon kuuluvien taukopaikkojen yhteydessä on vesijättömaita, mutta niiden sijainti vesirajan tuntumassa ei houkuttele leiriytymään niille. Tavoitteena on selvittää virkistyskäyttötoiminnan käytännön hoitoa ja käyttöä vaikeuttavien kohteiden vesijättömaiden tilanne. Tiivistämme yhteistyötä yhteisten vesialueiden osakkaiden ja osakaskuntien kanssa. Mikäli vesijättöalueiden liittäminen katsotaan virkistyskäytön ja sen ohjaamisen kannalta tavoiteltavaksi, voi Metsähallitus hakea vesijättöjen lunastustoimitusta, jossa asia ratkaistaan ja lunastettavat alueet liitetään osaksi kansallispuistokiinteistöä.
Vapaaehtoisen suojelun tehostaminen	Saaristomeren valtion hallinnoimaan suojelun alueverkostoon kuuluu vain vähän matalia vesialueita, jotka ylläpitävät runsainta meriluonnon monimuotoisuutta. Metsähallitus on valtion suojelun alueiden hallinnasta vastaavana tahona enemmistöosakkaana useissa yhteisvesialueissa, joilla sijaitsee Saaristomeren tärkeitä merenpohjan luontoarvoja kuten esimerkiksi hiekkapohjien meriajokasniittyjä. Tiivistämme yhteistyötä yhteisten vesialueiden osakkaiden ja osakaskuntien kanssa. Selvitämme luontoarvoiltaan tärkeimpien yhteisten vesialueiden osalta suojelun eri keinoja ja myös mahdollisuudet, hyödyt, haitat ja kustannusarvion vesialueiden jakamisesta ja kansallispuistoon tai muihin valtion suojelun alueisiin liittämistä tehostaaksemme mm. herkkien hiekkapohjien ja niillä esiintyvän arvokkaan merilajiston (mm. meriajokas) suojelua. Tarvittaessa Metsähallitus voi hakea halkomistoimitusta, jossa asia ratkaistaan ja Metsähallituksen omistukseen erotettavat alueet liitetään osaksi kansallispuistokiinteistöä.
Lisätään hiekkakannasten eli tomboloiden suojelua	Hiekkakannakset eli tombolat ovat Saaristomerellä tyypillisiä, ainutlaatuisia jääkauden aikaansaamia geologisia muodostumia. Hiekkakannaksilla esiintyy samoja arvokkaita kasvi- ja hyönteislajeja kuin hiekkarannoilla. Tombolat saattavat edesauttaa hiekkapohjilla esiintyvien meriajokkaiden suotuisia kasvuolosuhteita. Alueen sijaitsevat maankohoamisen vuoksi monin paikoin vesijättöalueilla eivätkä siten kuulu valtion hallinnoimiin suojelun alueisiin. Tombolat ovat alttiita paitsi ympäristömuutoksille myös lisääntyvälle virkistyskäyttöpaineelle, minkä vuoksi ne olisi hyvä saada suojelurajoitusten piiriin. Tiivistämme yhteistyötä yhteisten vesialueiden osakkaiden ja osakaskuntien kanssa. Selvitämme Saaristomeren merialueilla sijaitsevien tomboloiden osalta mahdollisuudet, hyödyt, haitat ja kustannusarvion vesijättömaiden lunastamisesta ja liittamisestä kansallispuistoon tai muihin valtion suojelun alueisiin. Mikäli vesijättöalueiden liittäminen katsotaan luonnonhoito- ja suojelun kannalta tavoiteltavaksi, voi Metsähallitus hakea vesijättöjen lunastustoimitusta, jossa asia ratkaistaan ja lunastettavat alueet liitetään osaksi kansallispuistokiinteistöä.
Luonnonhoidon kannalta kriittisten vesijättömaiden tilanteen selvittäminen	Saaristomerellä on luonnonhoidon ja uhanalaisten lajien esiintymien hoidon mahdollistamisen kannalta tärkeitä yhteisten vesiosakaskuntien vesijättömaita. Vesijättöillä on arvokkaita ja uhanalaisia lajeja, ja ne ovat tärkeitä myös mm. laidunnuksen järjestämisen kannalta. Tyypillisiä kohteita ovat puuntuottoarvoiltaan matalat mutta luontoarvoiltaan arvokkaat merenrantaniityt,

	hiekkarannat, kivikorannat. Myös ruovikoituneet hiekkarantojen edustan matalat hiekkapohjat ovat merkittäviä luonnon hoidon kannalta, sillä niillä kasvava ruovikko aiheuttaa umpeenkasvua koko hiekkarannalle. Selvitetään luonnonhoidon kannalta kriittisimmät vesijättöalueet. Mikäli vesijättöalueiden liittäminen katsotaan luonnonsuojelun kannalta tavoiteltavaksi, voi Metsähallitus hakea vesijätön lunastustoimitusta, jossa asia ratkaistaan ja lunastettavat alueet liitetään osaksi kansallispuistokiinteistöä tai muita valtion luonnonsuojelualueita.
Selvitetään suojeluun varattujen alueiden perustamisen edellytykset	Selvitetään suunnittelualueella valtion suojeluun varattujen alueiden perustamisedellytykset sekä mm. Utön ja Nötön kylä-alueilla pienten, alle 1 ha kohteiden ja muiden poistaminen kansallispuistosta (yhteensä n. 25 ha). Nämä kohteet ovat siirtyneet valtion omistukseen ennen kansallispuiston lain päivytystä (524/2023) ja niillä ei ole luonnonsuojelullista merkitystä. Ympäristöministeriö vastaa kansallispuiston lain muutoksista ja luonnonsuojelualueiden perustamisen säädösvalmistelusta, joilla perustetaan luonnonsuojelualueiksi valtion omistamia ja jo aiemmin suojeluun varattuja alueita.
Käytön ohjaus ja maankäyttöön vaikuttaminen	
Toimenpide	Kuvaus
Päivitämme HKS:n väliarvioinnin yhteydessä järjestyssääntöä liikkumisrajoitusten määräysten osalta	Järjestyssäännöllä rajoitetaan liikkumista linnustollisesti arvokkailla alueilla mihin kohdistuu ihmispainetta tai sen uhka on todennäköinen. Järjestyssääntöluonnokset laaditaan hoito- ja käyttösuunnitelman yhteydessä olemassa olevien valtion suojelualueiden osalta Saaristomeren kansallispuistolle ja Seilin saariston luonnonsuojelualueelle. Hoito- ja käyttösuunnitelman väliarvioinnin yhteydessä päivittämisen tarve ilmenee, mikäli suojelualueverkostoon on liitetty uusia saaria ja luotoa tai lintujen esiintymisessä havaitaan muutoksia.
Erityistoimet kulumisen ehkäisemiseksi virkistysvyöhykkeellä	Retkeily- ja luontomatkailuvyöhykkeillä sijaitsee aina myös herkkiä luontotyyppisiä sekä uhanalaisten lajien esiintymiä. Tämä johtuu vyöhykerajausten karkeudesta. Retkeily- ja luontomatkailuvyöhykkeillä on herkkiä luontotyyppisiä myös ympäristökasvatuksen mahdollistamiseksi ja koska kohteita liittyy tunnettuihin, pitkäaikaisiin virkistyskohteisiin. Herkillä luontotyyppillä kulua ohjataan linjaamalla sekä tarvittaessa erilaisin rakentein ja kyltein. Linjataan luontopolkuja pois lintujen suosimilta pesimispaikoilta kuten matalilta ja reheviltä lahdilta, merenrantaniityiltä ja lintuluotojen välittömästä läheisyydestä. Seurataan käytön vaikutuksia virkistys- ja matkailukäytön kestävyuden seurantaan kehitettyjen LAC-mittarien avulla (hiekkasaarten kulumisen seurannan testaus käynnissä v. 2023 Sandön saarella) sekä lintulajiston kartoituksilla soveltuvin osin. Luonnonrauha-alueilla ja rajoitusalueilla seurataan veneliikennettä kaukokartoituksen avulla.
Sisällytetään herkat luontotyypit pääsääntöisesti syrjävyöhykkeelle	Herkkien luontotyyppien säilymistä edistetään ensisijaisesti vyöhykkeistämällä eli sisällyttämällä herkimpiä alueita ja luontotyyppisiä kuten kalkkikallioita, hiekkarantoja tai suojaisia lahtia sekä luonnonrauha-alueita syrjävyöhykkeille huomioiden kuitenkin tunnetut virkistyskohteet ja kävijäturvallisuus. Syrjävyöhykkeelle tai liikkumisrajoitusalueelle sijoitetaan myös sellaiset kohteet, jossa laittomien tulipaikkojen mahdollisuus on korkea estotoimenpiteistä huolimatta ja/tai jossa on lahoppuun keräilystä kärsivää lahoppulajistoa.
Tapahtumaluvat ja maanomistajan suostumukset	Kansallispuistossa ja valtion luonnonsuojelualueilla järjestettävät kokoontumislain (530/1999, 1 luku, 2 §) mukaiset yleisötilaisuudet edellyttävät Metsähallituksen suostumusta tai lupaa. Suostumusta tai lupaa edellyttävät myös sellaiset tilaisuudet, joista voidaan olettaa aiheutuvan vähäistä suurempaa haittaa esimerkiksi kasvillisuudelle tai muulle lajistolle. Tällaisia tapahtumia voivat olla esim. urheilu-, suunnistus- ja muut maastotapahtumat sekä partio- tai muut leirit. Käytettävät alueet, osallistujamäärät, reitit, toiminta sekä tarvittaessa raportointi ja seuranta määritellään luvissa. Lupaharkinnassa kiinnitetään huomiota ajankohtaan (pesimäaika), kansallispuiston vyöhykkeisiin ja luonnoltaan herkkiin sekä arvokkaisiin kohteisiin sekä mahdollisuuksiin käyttää kansallispuiston muita alueita.
Tehdään sopimukset yksityismailla kulkevien reittien ylläpidosta	Berghamnissa, Björkössä, Bodössä, Jungfruskärissä, Jurmossa ja Seilissä varmistetaan Metsähallituksen ja maanomistajien välisin sopimuksin, että jo olemassa ja käytössä olevien reittien käyttöoikeudet sekä viitoituksen ja merkintöjen ylläpitovastuut ovat kaikilla osapuolilla tiedossa ja kunnossa. Berghamn: Högbergetillä kulkeva reitin osuus Björkö: reitti yhteysaluslaiturilta kansallispuiston palveluiden ääreen. Bodö: vierasvenesataman ja rakentamattoman taukopaikan välinen reitti, joka palvelee molempiin suuntiin liikkuvia. Jungfruskär: niityn poikki kulkeva reitin osuus. Jurmo: satamasta telttailupaikalle sekä itäkärkeen kävijöiden kulkua ohjaava reitti. Seili: reittien (2 kpl) ja luontopolun alkuosuudet
Osallistumme ympäröivien meri- ja maa-alueiden	Edunvalvonta on tärkeä työprosessi, jolla voidaan vaikuttaa Saaristomerelle suunniteltuihin hankkeisiin (mm. kalankasvatus ja vesiviljely,

käytön seurantaan	energiահankkeet, kaavoitus, meriliikenteen toiminnot, maa-ainesten otto ja muut hankkeet, joilla vaikutus ympäristöön) ja tarjota ajantasaista tietoa luontoarvoista sekä osoittaa tietopuutteita pohjautuen Metsähallituksen luontopalvelujen asiantuntemukseen ja kokoamaan tietoon. Hankkeisiin, joilla voi olla haitallisia vaikutuksia lintulajeihin, vaikutetaan aktiivisesti niiden suunnittelu- ja lupaprosessien kautta.
Hyödynnämme edunvalvonnassa tietoa meriluonnon arvoalueista	Edunvalvonta on tärkeä työprosessi, jolla voidaan vaikuttaa Saaristomerelle suunniteltuihin hankkeisiin (mm. kalankasvatus ja vesiviljely, energiahankkeet, meriliikenteen toiminnot, maa-ainesten otto ja muut hankkeet, joilla vaikutus meriympäristöön) ja tarjota ajantasaista tietoa meriluontoarvoista sekä osoittaa tietopuutteita pohjautuen Metsähallituksen luontopalvelujen asiantuntemukseen ja muiden meritietoa tuottavien VELMU-organisaatioiden (valtakunnallinen vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuden inventointiohjelma) kokoamaan tietoon. Suomen EMMA-alueet eli ekologisesti tai biologisesti merkittävät vedenalaiset meriluontoalueet käsittää 87 aluetta, jotka on valittu lähes viidentoista vuoden VELMU-kartoitusaineiston perusteella ja rajattu asiantuntijoiden avustuksella. EMMA-alueet pitävät sisällään mm. Suomen merialueiden tärkeimpiä kalantuotantoalueita ja uhanalaisten lajien esiintymisalueita riippumatta niiden nykyisestä suojelutasosta. Ne sisältävät lähes kaikki eri mereiset luontotyytit ja edustavat kaikkein monimuotoisinta meriluontoa. HKS-suunnittelualueelta on tunnistettu ja kuvattu tällä hetkellä neljä EMMA-aluetta (Ådöfjärdenin, Högsåran, Salpausselän ja Saaristomeren ulkosaariston EMMA-alueet). Näiden alueiden ja aineiston esiintuonti osana edunvalvontaa on tärkeää, jotta Saaristomeren arvokkaimpien meriluontoalueiden tulevaisuus saadaan turvattua.
Ankkurointikiellot	Arvioidaan ankkurointikieltojen tarpeellisuus Stora Hästön ja Dalskärin vedenalaisten polkujen yhteyteen. Tehdään tarvittavat toimenpiteet.
Suojelu- ja rajoitusalueiden rajat merikortteihin, elektronisiin karttoihin ja retkikartalle	Meri ei tunne rajoja, ja tämä seikka pätee erityisen hyvin suojelualueiden rajojen näkyvyyteen merialueilla. Mereisten suojelualueiden täysi potentiaali ei toteudu niin kauan, kun kävijät eivät näe tai tunne vesillä liikkueensa suojelualueiden rajoja ja eri liikkumisrajoitusalueita. Metsähallituksen vuonna 2022 toteuttamassa Saaristomeren vesillä ja saaristossa liikkujille suunnatussa kyselyssä vastaajat nostivat esiin tarpeen selkeyttä suojelualueen rajauksia ja sääntöjä. Meriluonnon suojelun tehostamiseksi ja Saaristomerellä vesillä liikkumista helpottaaksemme Metsähallitus pyrkii edistämään suojelualueiden rajojen merkitsemistä paperisiin ja elektronisiin merikortteihin sekä eri harrasteryhmien käyttämiin karttasovelluksiin, esim. Hylyt.net. Lisäksi pyrimme kokoamaan suojelualueiden liikkumis- ja muut rajoitukset esim. Itämeriportaaliin, josta ne ovat helposti saatavilla. Myös maastoon/merelle asennettavien raja- ja rajoitusaluepoijujen/merkkien mahdollisuutta tulee selvittää.
Parannetaan Jungfruskärin Bjonsin tietä	Jungfruskärin Österfladanin merenrantaniitty on sekä kasvistollisesti että linnustollisesti arvokas alue. Bjonsin tila Österfladanin suulla toimii tukikohta-, talkoo- ja matkailukäytössä. Kohteen saavutettavuuden ja luontoarvojen kannalta on ehdottoman tärkeää saada vähennettyä merenrantaniityllä kulkua parantamalla Bjonsin tilalle menevää tietä. Tavoitteena on perusparantaa Bjonsin tilalle kulkevaa tietä siten, että siinä on mahdollista ajaa luonnonhoitoa ja Bjonsin tilan huoltoa varten ajoneuvoilla. Lisäksi tien on tarkoitus ohjata jalan tapahtuvaa kulkua.
Muu rakennuskanta	
Toimenpide	Kuvaus
Rakennus-, kunnostus- ja huoltotoiminta on kestävä ja noudattaa kiertotalouden periaatteita	Saaristossa pitkien välimatkojen ja materiaalin kuljetuskustannusten takia pyritään ensisijaisesti ylläpitämään olemassa olevaa rakennuskantaa uuden rakentamisen sijaan. Lisäksi pyritään luopumaan toimintaan soveltumattomista kohteista, löytämään säilytettävälle ja historiallisille kohteille käyttötarkoitukset, jotka edesauttavat rakennuskannan ylläpitoa ja rakennustyössä kierrättämään materiaaleja. Vanhoista paikallis- tai kulttuurihistoriallisesti merkittävistä rakennuksista pidetään huolta ja niitä kunnostetaan resurssien puitteissa. Vanhoja rakennuksia kunnostettaessa pyritään käyttämään perinteisiä rakennusmateriaaleja ja työmenetelmiä. Uudisrakentamisessa kiinnitetään erityistä huomiota, että rakennukset sulautuvat olevassa olevaan rakennuskantaan ja maisemaan.
Laaditaan rakennuskantaselvitys ja 5-vuotissuunnitelma tukikohtaverkoston ylläpidon varmistamiseksi	Luontopalvelujen hallinnassa on Saaristomerellä runsas rakennuskanta, jota ei kokonaisuudessaan pystytä ylläpitämään nykyisellä rahoituksella. Laaditaan rakennuskantaselvitys Metsähallituksen hallinnassa olevista, poistettavista ja säilytettävistä rakennuksista ja 5-vuotissuunnitelma tukikohtaverkoston ylläpidon varmistamiseksi yhteistyössä luonnon- ja kulttuuriperinnön suojelun ja matkailu- ja virkistyskäytön asiantuntijoiden kesken huomioiden nykyinen organisaatorakenne ja Saaristomeren alueelliset käyttötarpeet. Huomioidaan kustannuslaskelmissa myös olemassa olevat täydennystarpeet kuten Korpoströmin majoitustilat työntekijöille (vuokraus Skårgårdsstiftelsenin kautta uudesta rakennuksesta) ja lisäksi selvitetään mm. mahdollisuudet Kråkskärin tuvan lisäämisestä yhdeksi uudeksi lammaspaimen/maastotyötukikohdaksi (työturvallisuuden varmistaminen, uudistavan luontomatkailun tai vapaaehtoistyön

	edistäminen) ja Österskärin saariston tilanne (työturvallisuuden varmistaminen ja vähäisesti kartoitetun alueen haltuunotto).
Muut toimenpiteet	
Toimenpide	Kuvaus
Hyödynnämme toissämme parasta saatavilla olevaa tekniikkaa	Maastotöiden kestävyden ja ilmastoviisauden takaamiseksi hyödynnämme maastotöissämme mahdollisuuksien mukaan parasta saatavilla olevaa tekniikkaa kuten esimerkiksi uudemman tekniikan polttomoottorit, biopolttoaineet, sähkömoottorit. Lisäksi huolehdimme työveneiden pohjien puhtaanapidosta polttoaineen kulutuksen ja kustannusten suitsemiseksi. Ympäristöystävällisempää tekniikkaa otetaan käyttöön nykyisten laitteiden elinkaaren loppupäässä, jolloin siirtymä tapahtuu hallitusti. Siirtymässä huomioidaan maastotöiden käyttötarpeet ja olemassa olevat resurssit.
Maastotöiden suunnitelmallisuuden ja ennakkoinnin kehittäminen	Suunnitellaan kaikki alueeseen liittyvät maastotyöt niin, että kulkeminen kohteille tapahtuu mahdollisimman vähäisin päästöin. Tämä edellyttää maastotöiden suunnittelua ennakkoon, eri prosessien välistä yhteistyötä ja tiedonvaihtoa ja tarpeiden yhdistelyä, jolloin useampi työkohte saadaan toteutettua samalla käynnillä, tarpeen mukaan tukikohtaverkostoon tukeutuen.
Toimivan tukikohtaverkoston ylläpito tukee saaristossa työskentelyä	Maastotyöllä tarkoitetaan suojelualueiden kartoitus-, huolto-, valvonta-, hoito-, seuranta- ja tutkimustoimintaan sisältyviä töitä saaristossa. Saaristomeren tukikohtaverkoston (Korpoströmin ja Kasnäsin perustukikohdat, Jugfruskärin Bjons ja vartijatupa, Berghamnin Västerby, Öro, Stora Buskär ja Trunsön Kalkskär) avulla maastotyö on ympäristöystävällistä, kestävää sekä turvallista ja työntekijöiden hyvinvointia lisäävää. Tukikohtaverkosto mahdollistaa työme kustannustehokkuuden ja ilmastoviisauden verrattuna runsaaseen edestakaisin ajamiseen. Lisäksi tukikohtaverkoston mahdollistamat toimivat ja laajat yhteistyö- ja sidosryhmäsuhteet palvelevat Saaristomeren suojelualueiden tavoitteita, kun tukikohtaverkosta hyödyntävät yhteistyötahot tuottavat tietoa suojelualueiden tarpeisiin. Tukikohtaverkosto palvelee muiden tahojen, kuten luonnonharrastajien tekemää luonnonsuojelutyötä (seuranta, kartoitus, hankkeet). Lisäksi se mahdollistaa vapaaehtoisten laajamittaisen käyttämisen suojelualueverkoston töissä ja talkootyönä Metsähallitukselle tehty työ kompensoi tukikohtaverkoston ylläpitokustannuksia. Myös ostopalveluna tilattava konsulttityö ja urakoitsijoiden työ on edullisempaa, kun he voivat tukeutua tukikohtaverkostoon kaupallisen majoitustoiminnan sijaan. Tukikohtaverkoston ylläpito on samalla kulttuuriperinnön ylläpitoa, sillä monet tukikohdat ovat kulttuurihistoriallisesti arvokkaita kohteita.

Valmiudet		
Tyyppi	Valmius	Kuvaus
Öljyonnettomuussuunnitelma	On	Uusi ympäristövahinkojen torjunnan tietojärjestelmä, MERT (Marine Environment Response Tool), otettu kansallisesti operatiiviseen käyttöön 1.6.2022. MERT-tietojärjestelmällä tuetaan erityisesti ympäristövahinkojen torjunnan johtamista merialueella. MERT-järjestelmän omistaa Rajavartiolaitos, Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) jatkaessa järjestelmän kehittäjänä ja ylläpitäjänä. Järjestelmän on suunniteltu palvelevan laajalti eri ympäristövahinkojen torjuntaan osallistuvia toimijoita, mutta järjestelmän ensimmäisten toimintojen kehittämisen painopiste on merellisissä toiminnoissa. Saaristomeren alueelle tulee laatia alueellinen öljyntorjuntasuunnitelma, jonka avulla monimuotoisuudeltaan, luontotyypeiltään ja lajistoltaan arvokkaimmat lintu-, hylje- ja meriluontoalueet saadaan suojattua öljyonnettomuuksien varalta.
Metsäpalontorjuntasuunnitelma	On	Käytössä on Metsähallituksen metsäpalojen torjuntaohje, Ympäristö- ja laatukäsikirja 6.2.14. Kulotusten yhteydessä tehdään erillinen palo- ja turvallisuussuunnitelma.

Palvelurakenteiden turvallisuus		
Tyyppi	Valmius	Kuvaus
Rakennusten pelastussuunnitelma	On	Majoitustoiminnassa olevilla rakennuksilla (saarilla Öro ja Bodö) on toiminnanharjoittajan ylläpitämä, vuosittain päivitettävä pelastussuunnitelma.
Rakennusten palotarkastus	On	Tehdään lakisääteisesti.
Kohteiden nimi- ja koordinaattimerkinnät	On	Sekä nimitiedot että koordinaatit löytyvät vuokraohteilta sekä retkisatamista, joissa on palvelurakenteita.
Pelastusyhteistyö	On	Hätäilmoitus tehdään joko Meri-VHF-kanavalla 16 (merenkulun lyhyen kantaman radioyhteysjärjestelmä). Meripelastuskeskukselle voi tehdä hälytyksen puhelimella, p. 029 4000. Myös yleinen hätänumero 112 toimii. Metsähallituksen erätarkastajat toimivat Virve- viranomaisverkossa.

Yhteistyö			
Tyyppi	Valmius	Kuvaus	
Muu kuin virkistys- ja retkeilykäyttöä palveleva rakennuskanta			
Kohde (nimi)	Omistaja	Kpl	Kuvaus
Utön Kesnäs ja Ormskär	Metsähallitus		Alueilla eri ikäisiä puolustustoimintaan liittyviä rakenteita. Alueet on vuokrattu Puolustusvoimille ja niillä etusijalla on Puolustusvoimien toiminta. Siten muuta toimintaa alueilla ei aktiivisesti lisätä. Kohde syrjävyöhykkeellä. Liikkuminen alueilla tapahtuu jokaisenoikeuksien mukaisesti, omalla vastuulla. Kesnäsiin asennetaan kuitenkin kulkua ohjaavia kylttejä lintujen pesinnän turvaamiseksi. Tavoitteena on, että ihmiset pysyisivät pääpolulla muistomerkillä asti 1.4.–31.7.
Houtskarin Berghamn	Metsähallitus		Saarella on ollut Puolustusvoimien vartiolinnake ja siihen liittyvät rakennukset ja rakenteet ovat etupäässä huonossa kunnossa. Saaren valjastaminen retkeily- tai luontomatkailutoimintaan edellyttäisi mittavia toimenpiteitä, jotta se saataisiin turvalliseksi. Tämä tuntuu epärealistiselta seuraavan 10–15 vuoden aikana ja siksi kohteelle ei tässä vaiheessa kaavailla toimenpiteitä. Kohde syrjävyöhykkeellä.
Morgonlandet	Metsähallitus		Rakennuksia metsästysmaja, parakki, sauna. Alue on vuokrattu Puolustusvoimille ja saarella etusijalla on Puolustusvoimien toiminta. Siten muuta toimintaa saarella ei aktiivisesti lisätä. Liikkuminen alueella tapahtuu jokaisenoikeuksien mukaisesti, omalla vastuulla. Kävijöitä ei saarelle aktiivisesti tulla ohjaamaan. Kohde syrjävyöhykkeellä.
Ragnskär	Metsähallitus	3	Rakennuksia pientalo, sauna ja vaja. Saarta ei tällä hetkellä tarvita tukikohtakäyttöön. Saari sijaitsee luonnonrauha-alueen reunalla ja siksi sinne ei ohjata retkeilyyn tai luontomatkailuun liittyviä toimenpiteitä. Kohde syrjävyöhykkeellä.
Ahvensaari	Metsähallitus		Kohteella on vanha kalkkikaivos, johon liittyy luolia sekä jyrkänteitä. Kaivoksen sisäänkäynti on turvallisuussyistä suljettu, mutta se ei kävijöitä estä. Kaivoksen päällä on aidattu laidunalue. Kohteelle ei ohjata retkeily- tai luontomatkailutoimintaa. Kohde syrjävyöhykkeellä.
Huoltotukikohdat ja muut rakennukset	Metsähallitus		Tukikohtaverkoston rakennukset: Korpoströmin ja Kasnäsin perustukikohdat, Jugfruskärin Bjons ja vartijatupa, Berghamnin valvontatupa (Västerby), Öron parakit, Stora Buskär (jota ylläpidetään yhdessä Eräpalvelujen kanssa) ja Trunsön Kalkskär. Lisäksi Nötön talo ja Högsåran Luotsitupa.
YSA-alueet ja muut yksityisessä omistuksessa oleva alueet			
Suunnitelmassa ei ole selvitetty yksityisillä suojelualueilla olevaa rakennuskantaa tai alueilla voimassa olevia toimenpidesuunnitelmia.			

19 Resurssit

Selite	Lomakkeella määritellään toiminnan suunnittelun pohjaksi hoito- ja käyttösuunnitelman toteutuksen kerta- ja jatkuvaluonteiset kustannukset. Lisäksi määritellään muut alueen hoitoon ja hallintoon liittyvät kustannukset, mikä tukee hoito- ja käyttösuunnitelman kytkemistä vuotuisen toiminnan suunnitteluun. Hoito- ja käyttösuunnitelman toteutuksen kustannuksista vastaa lähinnä Metsähallitus. Mikäli suunnitelmaan kirjataan muita tahoja, kuten ELY-keskusta tai kuntaa koskevia sitoumuksia, myös niiden kustannukset esitetään lomakkeella.

Vuosi, jonka kustannustasoon arviot perustuvat

2024

Suunnittelualueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

	Jatkuvaluonteiset kulut €/vuosi	Kertaluonteiset menot €	Lisätietoja
Rakennukset	5 000	80 000	Jungfruskärin ja Öron talkookeskusten ylläpito ja kunnostus palvelemaan luonnonhoitotyötä (luonnonhoidon vuosikustannusten vähentämiseksi). Jungfruskärin rakennuskannan ylläpidossa varmistetaan ensisijaisesti luonnonhoidon talkootyö, luonnonhoidon urakointi sekä lammaspaimentarkoitukseen parhaat ratkaisut. Muu luontomatkailun edistäminen toteutetaan näitä silmälläpitäen.
Rakennukset	30 000	1 000 000	Virkistyskäyttöön liittyviä rakennuksia: Berghamnin luontotuparakennukset, Jungfruskär (Bjons, Skarpnäs, sauna jne.), Jurmon luontotupa sekä Konungskärin autiotupa
Rakennelmat	1 000	80 000	Retkisatamat ml. laiturit, Högländin ja Jungfruskärin luontotornit, Öron riippusilta: korjaukset, uusiminen tai purku.
Reitit	3 000	10 000	Luontopolkujen (16 kpl) ja merkittyjen reittien ylläpito: päälle kaatuneet puut, merkintöjen päivitys jne. Mahdollinen uusi vedenalainen reitti Öroseen.
Reitit		3 000	Linnustonsuojelu: kävijöiden ohjaus kyltein ja muilla rakenteilla linnustollisesti arvokkaalla kohteella
Opastuspalvelut ja opastusviestintä	3 000	164 000	Päivitettävät ja uudet retkisatamien infot (16 kpl), á 2 500. Vierassatamat yms. 10 kpl á 3000. Päivitettävät (13 kpl), poistettavat (3 kpl) á 4 000 ja uusi luontopolku (1 kpl), á 10 000. Ylläpidettävien näyttelyiden päivitys, 4 kpl, á 5 000 sekä esitteet 3 000.
Kävijälaskenta, kävijä-, yritys- ym. tutkimukset		10 000	Kävijätutkimus IP-LIFE Biodiversea -hankkeen rahoituksella.
Kävijälaskenta, kävijä-, yritys- ym. tutkimukset	3 000	20 000	Etäluettavia kävijälaskureita (á 3000 €). Etäluettavien vuosimaksut (á 300 €) ja uusia akkuja/v (á 200 €)Yritystutkimus omana työnä ja omilla digitaalisilla järjestelmillä.
Virkistyskäyttö yhteensä	45 000	1 367 000	
Ennallistaminen	12 000		Metsien ja kosteikoiden ennallistaminen (sisältää lehtojen kunnostamisen).
Ennallistaminen		6 000	Meriluonto: Merilajien siirtoistutusten toteuttaminen maastossa, 1 työviikko, 2 henk. 6000 euroa (kertaluonteinen).
Lajistonhoito	50 000		Uhanalaisien lajien lajitarkastukset ja luonnonhoidon tarpeen arviointi
Muu luonnonhoito		30 000	Kirjokertun ja muiden uhanalaisten lintulajien pesimä-, ruokailu- ja levähdysalueiden kunnostaminen
Muu luonnonhoito	300 000		Luonnonhoidon työt luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseksi eli tilan säilyttäminen budjetti. Sisältään jatkuvan hoidon kulut sekä välttämättömät ja kiireelliset kunnostukset luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseksi (luonnonhoidon kokonaissuunnitelma).
Muu luonnonhoito	800 000		Luonnonsuojelun täydennyskunnostukset ja uusien kohteiden peruskunnostukset sekä sitä seuraavat jatkuvan hoidon työt tilan parantamiseksi. Sisältää luontotyyppien ja lajien tilan parantamisen budjetin (luonnonhoidon kokonaissuunnitelma).
Muu luonnonhoito	5 000	20 000	Roskienkeruun talkooleirin järjestäminen 15 000 euroa, jätteiden poiskuljetus ja käsittely 5000 euroa. Roskien keruu, vuosittaiset talkooleirit: 5000 euroa.

Suunnittelualueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

Muu luonnonhoito	85 000	5 000	Vieraspetojen pyynti
Muu luonnonhoito		18 000	Kirjokertun elinympäristöjen kunnostussuunnitelman laatiminen
Luonnonsuojelun seurannat		15 000	Selvitämme matkailun ja vesiliikenteen aiheuttamaa häiriötä ja sen vaikutusta lintulajistoon liikkumisrajoitusalueiden, vyöhykkeiden ja vähäisen ihmistoiminnan alueiden vaikuttavuuden selvittämiseksi
Luonnonsuojelun seurannat	80 000	200 000	Jatkuvaluontoisia seurantoja ovat luonnonhoidon luontotyyppiseurannat perinnemaisemissa, lehdoissa ja paahdealueilla (jatkaminen ja täydentäminen) sekä indikaattorilajien tarkastukset. Kertaluontoisina on laskettu luontotiedon ajantasaisuuden ylläpito (LTI+kauko), kaukoseurannan kehittäminen ja seurannan laadinta
Luonnonsuojelun seurannat	10 000	30 000	Vieraslajien seurantatiedon ylläpito (kurtturuusut) sekä nisäkäslajien seuranta ja vaikutusseuranta
Luonnonsuojelun seurannat	60 000		Meriluonto: 1 venekunta toteuttamaan meriluonnon uusinta- ja lisäkartoituksia (ei sisällä seurantaa) 1,5 kk / vuosi .
Luonnonsuojelun seurannat		15 000	Meriluonto: Meriluontoon kohdistuvien ihmispaineiden selvitys- ja suunnittelutyö 15 000 euroa (kahden henkilön 1 kk työpanos, kertaluonteinen).
Luonnonsuojelun seurannat		25 000	Meriluonto: Meriluontoon kohdistuvien paineiden lievennystoimenpiteiden toteutus 15 000 euroa ja tarvikkeet 10 000 euroa (kertaluonteinen).
Luonnonsuojelun seurannat	14 000	37 000	Linnustonsuojelu: Valtakunnalliset saaristolintuseurannat (7000e/v) Saaristolintujen lisäkartoitukset (7000/v) Vesilintujen kerääntymisalueiden selvitys (7000e/kertaluonteinen) Kirjokertuseuranta (15 000e/kertaluonteinen) Vieraspetopyynnin vaikuttavuuden seuranta (15 000e/kertaluonteinen)
Luonnonsuojelun seurannat		15 000	Lepakkokannan tilan selvittäminen
Luonnonsuojelun seurannat		3 000	Pienpetokantojen seuranta
Luonnonsuojelun seurannat		15 000	Linnustonsuojelu: Virkistyskäytön kestävyys seuranta (Lacmenetelmän käyttöönoton kehittäminen)
Luonnonsuojelu yhteensä	1 416 000	434 000	
Rakennusperintö	24 000	8 000	Asiantuntijatyötä 2 vk/v 4000 € (suunnittelu, suojelun valvonta, paikkatiedon ylläpito, laadunvalvonta ja jakaminen, korjausrakentamisen ja kunnossapidon suunnittelu, kilpailutus ja valvonta, kohteiden kuntoseuranta). Vuosittainen rakennusperintökohteiden korjausrakentaminen ja kunnossapito 20000 €. Kertaluontoinen rakennusperintökohteiden arvotus, hoitoluokitus ja korjausvelkalaskelma, asiantuntijatyötä 1 kk 8000 €.
Rakennusperintö	10 000	5 000 000	Örön asuin-, varasto-, miehistö-, huolto- ja muut rakennukset, Kråkskärin torppa, Bergahamnin Västerby, Högsåran luotsiasema, Utön majakkamestarin talo ja Stenhuset, Trunsö Kalksärin ja Gärskärin kalamajat sekä Seilin kirkko ja kellotapuli.
Arkeologiset kohteet	7 000	5 000	Jatkuvaa asiantuntijatyötä 2 vk/v, 4000 e (suunnittelu, suojelun valvonta, paikkatiedon ylläpito, laadunvalvonta ja jakaminen, suunnitelmaparanto, luonnonhoidon kulttuuriperintökestävyys).

Suunnittelualueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

			Arkeologisten kohteiden täydennysinventointi ja seuranta 1 kk 3 vuoden välein, venekustannuksineen 9000 e (3000 e/v). LAC-dronemenetelmän kehittäminen kertaluontoisesti 5000 €.
Kulttuuriperintö yhteensä	41 000	5 013 000	
Kiinteistötekniset kulut	350 000	500 000	Örö: kiinteistöhuoltosopimus, ulkoalueiden hoito, laiturit, vesi viemärit ja sähkö (vuosikustannukset 300 000 euroa).
Kiinteistötekniset kulut	80 000		Muiden kiinteistöjen vuosihuoltokulut (pl. Örö), laiturit, vesi, viemärit ja sähkö.
Suojelualueen perustaminen ja merkintä		75 000	Kansallispuiston rajojen ja liikkumisrajoitusalueiden merkintä maastoon
Muihin kuin virkityskäytössä oleviin rakennuksiin liittyvät kulut	40 000	1 000 000	Nötön talo, Korpoströmin ja Kasnäsin huoltotukikohtat, Berghamnin valvontatupa, Jungfruskärin tukikohta. Stora Boskärin tukikohtaa ylläpidetään yhdessä Eräpalveluiden kanssa. Kertaluontoisissa huomioitu rakennuskantaselvityksessä poistettavaksi päätyvät rakennukset.
Osallistamis- ja sidosryhmätyökulut	5 000		Perehdyttämisiä ja tapaamisia, 10 päivää á 500 e
Osallistamis- ja sidosryhmätyökulut	10 000		Asiantuntijatyö, sidosryhmätyöt, edunvalvonta
Muut kulut	150 000	1 000 000	Veneiden ylläpito ja käyttö, alueella vuosittain keskimäärin 4-5 venekuntaa (luonnonsuojelu-meri, luonnonsuojelu-maa, virkistyskäyttö). Veneiden korjauksia, vaihtoja ja ostoja.
Muut kulut		10 000	Vesijättöalueen tai yhteisen alueen lunastus, esimerkkihinta Maanmittauslaitoksen vuonna 2024 tarkistetun hinnaston mukaan: enintään 20 ha vesijätön lunastus 6350 euroa (ei arvonlisäveroa), kukin seuraava 10 ha 880 euroa (ei arvonlisäveroa). Kiinteähintaisten toimitusten maksut määräytyvät hakemuksen saapumisen ajankohtana voimassa olleiden hintojen mukaan. Kiinteähintaisten toimitukset ovat samanhintaisia, tehtiinpä ne erikseen tai muun toimituksen yhteydessä. Jos toimituksen yhteydessä tehdään muita toimituksia tai toimenpiteitä, veloitetaan niistä erikseen.
Muut kulut		15 000	Meriluonto: Öljyntorjuntatoimet: suojattavien kohteiden ja öljypuomien kiinnityspaikkojen suunnittelutyö ja välineistöä.
Muut kulut		20 000	Linnustonsuojelu: Päivitämme saaristolintujen kannankehitystä ja nykytilaa koskevan julkaisun
Hallinto- ja muut kulut yhteensä	635 000	2 620 000	
Kaikki yhteensä	2 137 000	9 434 000	Kaikki kustannukset yhteensä suunnitelmakaudella (15 vuotta) €
			41 489 000

20 Vaikutusten arviointi

Selite Lomakkeella kuvataan toimenpiteiden vaikutukset, toimenpiteisiin siältyvät riskit ja riskien torjunta.

Vaikutukset Natura 2000-suojeluperusteisiin

Lähtökohtaisesti hoito- ja käyttösuunnitelman päämäärät, tavoitteet ja niille asetetut toimenpiteet tukevat kansallispuiston luontoarvojen säilymistä ja parantumista ja niillä mm. vähennetään Natura-alueiden keskeisiin arvoihin kohdistuvia potentiaalisia uhkia. Luonnonhoidon ja retkeily- ja luontomatkailukäytön vaikutukset Natura 2000 -alueiden suojeluperusteisiin on arvioitu erillisissä raporteissaan.

Maaluonnon hoitoa ohjaa Saaristomerelle laadittu luonnonhoidon kokonaissuunnitelma. Kokonaissuunnitelman luontovaikutusten arvioinnissa on todettu seuraavaa: ”Suunnitelman vaikutukset Natura 2000 -luontotyyppisiin sekä direktiivi- ja uhanalaisiin lajeihin ovat neutraaleja tai myönteisiä, eikä suunnitelma merkittävästi heikennä Natura 2000 -alueen suojeluperusteena olevien lajien ja luontotyyppien tilaa. Saaristomeren luonnonhoidon kokonaissuunnitelma laajentaa direktiiviluontotyyppien pinta-alaa ja parantaa niiden laatua sekä kasvattaa direktiivilajien populaatiokokoja. Muutaman Natura-luontotyypin kohdalla pinta-ala pienenee mutta korvautuu toisella Natura-luontotyypillä riippuen siitä, mikä on kohteen ja kohdekokonaisuuden luontoarvojen kannalta arvokkain vaihtoehto. Saaristomeren kokonaissuunnitelma ja sen alla toteutettavat kohdekohtaiset työohjelmasuunnitelmat tähtäävät uhanalaisen lajiston ja luontotyyppien sekä direktiiviluontotyyppien ja direktiivilajien elinympäristöverkostojen vahvistamiseen ja sitä kautta vaikuttavat merkittävästi suotuisan suojelutason saavuttamiseen.”

Suunnitelmassa on pyritty ensimmäistä kertaa huomioimaan alueen meriluonto kokonaisuutena hoidon ja käytön näkökulmasta ja kirjaamaan toimenpiteitä, joilla joko ylläpidetään tai edistetään meriluonnon suojelun tilaa. Kaikki suunnitellut toimenpiteet ovat ekologisilta vaikutuksiltaan myönteisiä.

Retkeily- ja luontomatkailun osalta laadittiin Metsähallituksen toimesta erillinen Natura-vaikutusten arviointi. Arviointi kohdistettiin viidelle hoito- ja käyttösuunnitelmaan sisältyvälle Natura-alueelle, joille kohdistuu suunnitelmallista retkeily- ja luontomatkailukäyttöä. Alueet ovat Pakinaisten saariston, Saaristomeren, Öron saaren, Seilin saariston ja Ölmös-Purunpään Natura-alueisiin. Arviointi tehtiin olemassa olevien ja suunniteltujen rakenteiden ja toimintojen osalta. Alueelle perustetaan yksi uusi reitti olemassa oleville poluille, Öroseen tehdään uusi vedenalainen luontopolku ja telttailuun varataan jonkin verran uusia alueita. Matkailukäytön osalta on kaavailtu tiettyjen kohteiden matkailukäytön pidentämistä ja Öron ympärivuotista matkailukäyttöä.

Virkistyskäytön haitalliset vaikutukset voivat kohdistua kasvillisuuteen, eläimistöön, maaperään ja vesistöihin. Näkyvin ja merkittävin vaikutus syntyy maaston tallautumisesta, joka tiivistää maaperää, kuluttaa kasvillisuutta ja voi pahimmillaan saada aikaan kasvittomien alojen syntymisen ja sitä kautta voimistaa eroosiota. Virkistyskäyttö kanavoituu yleensä poluille, reiteille ja taukopaikoille, joilla retkeilijät viettävät suurimman osan ajastaan. Silmämääräisesti vaikeammin havaittavissa ja mitattavissa ovat saaristoympäristössä veneilyn vaikutukset, jotka kohdistuvat pinnanalaiseen luontoon erityisesti niillä kohteilla, joilla alusten kiinnittyminen tapahtuu vapaasti ankkuroitumalla. Huolimaton ankkurointi vahingoittaa pohjia ja saattaa heikentää ja tuhota vedenalaista eliöstöä ja niiden elinympäristöjä. Matalilla alueilla kovavauhtinen veneily aiheuttaa myös pohjien ja rantojen eroosiota, aiheuttaa veden samentumista sekä merenpohjaan kertyviä pakokaasupäästöjä. Veneilijät saattavat myös jättää jälkensä meriluontoon roskaamalla tai jäte- ja harmaavesien epäasiallisella käsittelyllä ja suoraan mereen laskemisella.

Virkistyskäytön vaikutukset Pakinaisten saariston ja Ölmös-Purunpään Natura-alueiden suojeluperusteisiin ovat hyvin lieviä. Seilin ja Saaristomeren osalta tunnustettiin vähäisiä paikallisia virkistyskäytön haitallisia vaikutuksia suojeluperusteluontotyyppisiin, mutta vaikutusten merkittävyys arvioidaan kokonaisuus huomioiden vähäiseksi. Seilissä ja Saaristomerellä on tarvetta huomioida harvinaisille, pienialaisille ja lajistollisesti arvokkaille luontotyypeille kohdistuva käytön lievä, mutta haitallinen vaikutus. Nykyisillä kävijämäärillä käytön vaikutukset ovat kuitenkin monin paikoin varsin maltillisia. Öroseen on kaavailtu telttailualueen laajennusta ja ympärivuotista matkailukäyttöä. Telttailualueella ei ole vaikutuksia suojeluperusteisiin. Öron ympärivuotisella matkailukäytöllä saattaa olla ennestään heikentäviä vaikutuksia suojeluperusteluontotyypeille, mutta vaikutuksia vaikea arvioida. Vaikutukset riippuvat pitkälti mahdollisesta kävijämäärän kasvusta ja herkkien luontotyyppien kulutuskestävyydestä eri vuoden aikoina.

Suojeluperustelajeista kapeasiemenkotilolle, isotorasammalelle, pikkunoidanlukolle ja lahokaviosammalelle ei arvioida kohdistuvat heikentäviä vaikutuksia. Säädösten puitteissa mahdollistetaan harmaahylkeen metsästystä paikallisille kansallispuistossa. Harmaahylkeen kannan säätelyllä turvataan kaupallisen kalastuksen edellytyksiä ja rannikkokalastusta. Lisäksi hylkeenpyynti on tärkeä osa elävää saaristolaiskulttuuria. Mikäli runsaiden harmaahyljekantojen yksilömäärää ei voida rajoittaa, sillä voi olla haitallisia vaikutuksia paikallisiin kalakantoihin ja kalastukseen. Harmaahyljekanta Saaristomerellä on tällä hetkellä elinvoimainen, eikä pyynti ei vaaranna hallikannan elinvoimaisuutta eikä kansallispuiston perustamistarkoitusta. Hallilupien myöntämisen ehtoja tarkastellaan säännöllisesti suojelualueiden luontoarvojen turvaamiseksi ja harmaahylkeiden kannan kestävyysnäkökulmasta. Määräaikaisiin lupiin asetetaan kohdekohtaisen harkinnan perusteella määrällisiä, paikallisia ja ajallisia rajoituksia

kuten kiintiöt, hylkeiden pesintä- ja karvanvaihtoajat, lintujen pesintäajat ja kansallispuiston liikkumisrajoitusalueet. Pyynti ei vaaranna hallikannan elinvoimaisuutta eikä kansallispuiston perustamistarkoitusta. Saaristomerellä on kaksi hylkeidensuojelualuetta ja kansallispuiston liikkumisrajoitusalueet. Nämä alueet suojelevat hallikantoja. Metsähallitus seuraa luvituksen ja siihen liittyvän raportoinnin kautta hallikantojen verotuksen kestävyyttä.

Linnustoarvioinnissa todettiin mm. ihmisten läsnäolon, veneilyn, lemmikkien, leiriytymisen ja melun aiheuttavan häiriötä linnustolle. Retkeilijöiden määrän lisääntyminen tietyillä kohteilla todennäköisesti haittaa lintujen pesimistä, ruokailua ja levähtämistä. Saariston retkeily- ja luontomatkailukausi keskittyy vahvasti heinä-elokuuhun, jolloin monien lajien herkin vaihe pesinnässä on jo ohi. Lintujen muuttoaikoina, keväällä ja syksyllä, ihmisen läsnäolo on vähäistä. Lintujen tärkeimmillä pesimäalueilla liikkumista rajoitetaan järjestysäännoilla 1.4.–31.7. välisenä aikana. Tämä vähentää linnustoon kohdistuvaa häiriötä huomattavasti. Merkittävimmät vaikutukset kohdistuvat lajeihin, jotka käyttävät ranta-alueita ruokailuun tai levähtämiseen ja jotka ovat erityisen herkkiä karkottamaan kuullessaan tai nähdessään ihmisiä. Häiriölle herkkiä ovat myös vesilintupoikueet, jotka käyttävät retkisatamia suoja- ja ruokailuympäristöinä. Retkeilyn ja luontomatkailun haitalliset vaikutukset voivat kohdistua vaikutusalueen pienuuden ja lyhyen matkailukauden vuoksi vain yksittäisiin yksilöihin tai pareihin, eivätkä vaikuta populaatotasolla. Kokonaisuutena linnustoon kohdistuvat vaikutukset eivät ole merkittäviä.

Nykyisillä kävijämäärillä käytön vaikutukset ovat monin paikoin varsin maltillisia, eikä kävijämäärien oleteta tulevaisuudessa oleellisesti kasvavan. Vähäiset kielteiset vaikutukset ovat ilmeisiä, mutta kulumisvaikutukset ovat luonteeltaan paikallisia, eikä niillä ole tunnistettu sellaisia vaikutuksia, jotka ulottuisivat elinympäristökokonaisuuksien tai ekosysteemien ekologisiin prosesseihin tai toimintaan kokonaisuutena. Arvioinnissa ei tunnistettu merkittäviä heikentäviä vaikutuksia suojeluperusteisiin laji-, luontotyyppi- tai ekosysteemitasolla. Myöskään haitallisia yhteisvaikutuksia muiden hankkeiden kanssa ei havaittu. Matkailupalveluiden kehittäminen saattaa jonkin verran lisätä kävijämääriä ja siten kulutusta reiteillä ja teltiluonnoilla. Pääsääntöisesti palveluvarustus on sijoitettu tai sijoitetaan sellaisiin kohtiin, joissa käytöstä on mahdollisimman vähän luontoarvoja heikentäviä vaikutuksia. Virkistyskäytön tarkemmissa toimenpidesuunnitelmissa huomioidaan tarkemmin Natura-arvot. Tarkempi vaikutusten arviointi, esimerkiksi tarkemmat lajiston maastokartoitukset, tehdään aina palveluvarustuksen toimenpidesuunnitelmien yhteydessä ennen rakentamisen aloittamista. Palveluvarustusta ei lisätä sellaisille alueille, missä se uhkasi luontoarvojen säilymistä. Nykyhetkessä veneilyn aiheuttamia vaikutuksia Saaristomeren vedenalaisen luontoon on hyvin vaikeaa tai mahdotonta arvioida, sillä veneily on jatkunut alueella pitkään, useat käyntikohteet ovat vakiintuneita eikä lähtötilanteesta ennen veneilyn alkamisesta ole mitään dokumentoitua tietoa.

Lieventämistä voidaan tehdä väliarvioinnin, vyöhykejaon, opastuksen ja viestinnän, rajoitusalueiden ja kulun ohjauksen kautta. Vaikutuksia lievennetään myös tarkemmalla virkistyskäytön toimenpidesuunnittelulla, jossa luontoarvot huomioidaan. Veneilyn aiheuttamia vaikutuksia meriluontoon voidaan kuitenkin esim. sääntelyllä ja tiedottamisella lieventää. Natura-arvioinnin lievennystoimissa on korostettu seurantojen toteuttamista ja väliarviointia, jonka yhteydessä tulee arvioida uudelleen virkistyskäytön ohjaamista ja rajoittamista koskevia toimia. LAC-seurantaa tulee laajentaa luontoarvoiltaan arvokkaille kohteille, ja sen havaintojen perusteella voidaan tarvittaessa muuttaa kulun ohjausta tai rajoittaa liikkumista arvokkailla kohteilla. Saaristomeren HKS-suunnitelmalle tehdään väliarviointi vuonna 2029, jonka yhteydessä voidaan uudelleenarvioida tarpeellisia toimenpiteitä mm. Natura-alueiden suojeluarvojen ja muiden luontoarvojen turvaamiseksi.

Yhteenveto suunnitelman vaikutuksista

Saaristomeren suunnittelun keskeisiin arvoihin (Salpausselät, uloin saaristo, saaristometsät, niittyverkosto, linnusto, poikkeuksellisen monipuolinen luontotyyppi- ja lajikimara, virkistyskäyttö, tutkimusmerkitys, ympäristökasvatus, paikalliskulttuuri) kohdenetut toimenpiteet pyrkivät joko ylläpitämään tai parantamaan niitä. Saaristomeren poikkeuksellisesta monimuotoisuudesta ja laajasta arvokokonaisuudesta johtuen tavoitteiden ja toimenpiteiden määrä on runsas moniin muihin hoito- ja käyttösuunnitelmiin verrattuna. Alueen erityisyys, laajuus ja monimuotoisuus koko Suomen mittakaavassa huomioiden kaikki suunnitelmaan kirjatut asiat on kuitenkin katsottu välttämättömiksi. Pelkästään kansallispuiston alueelta tunnetaan 32 Natura-maaluntuotyyppiä ja suunnittelun alueella elää noin 600 uhanalaista lajia. Uhanalaisesta lajistosta 60–80 % vaatii luonnonhoitoa säilyäkseen. Myös alueen kulttuuriperintö on runsas ja monipuolinen pitkäaikaisen astutushistorian takia (Varsinais-Suomen rannikolla asuttu jo myöhäisestä kivikaudesta alkaen). Alueen hoidon ja käytön suunnittelussa korostuvat alueen luontoarvojen turvaamiseen tähtäävien toimenpiteiden ohella luonnonsuojelun ja monimuotoisuuden virkistyskäytön sekä paikallisen eräkäytön yhteensovittaminen. Suunnitelman toimenpiteillä tavoitellaan luonnon monimuotoisuuden ylläpitoa ja parantamista, hiljaisten ns. luonnonrauha-alueiden turvaamista, kestävästä virkistyskäytöstä ja luontomatkailua sekä tutkimus- ja seurantatoiminnan ylläpitämistä ja kehittämistä.

Saaristomeren kansallispuistossa on heti puiston perustamisesta (1983) lähtien tehty merkittäviä luonnonhoito- ja ennallistamistoimia, joilla alueen luontotyyppien ja lajien tilaa on parannettu ja ylläpidetty. Vaikka luonnonhoitoverkostoa on vahvistettu systemaattisesti, edelleen osa uhanalaislajistosta on häviämisen alla. Toimenpiteitä tullaan jatkamaan tämän suunnitelman toteutuksen aikana ja laajentamaan suunnittelun muille valtion luonnonsuojelun alueille. Suunnittelun lajien ja luontotyyppien tilaa ja edustavuutta parannetaan mm. eri luontotyyppien kohdistuvilla ennallistamis- ja luonnonhoitotoimilla, vieraslajien poistotoimilla sekä lajien siirtoistutuksilla. Meriluonto

otetaan suunnitelman toimenpiteissä kokonaisvaltaisesti huomioon.

Suunnitelman ekologiset vaikutukset ovat valtavoittoisesti positiivisia; luonnonsuojelun toimenpiteet tähtäävät lajien ja luontotyyppien tilan säilyttämiseen ja parantamiseen niin saarilla kuin pinnan alla. Luonnonsuojelussa ja -hoidossa joudutaan kuitenkin aina myös tekemään tietoisia valintoja, kun hoitotoimilla palautetaan tai lisätään esim. tietyn luontotyypin laatua tai pinta-alaa. Kun jotain tiettyä päämäärää tavoitellaan, jotain muuta joudutaan toisinaan sen alta karsimaan ja siten toimilla voi olla myös haitallisia ekologisia vaikutuksia esim. yksittäisiin lajeihin, mutta nämä valinnat pyritään tekemään tietoisesti ja harkiten kokonaistavoite huomioiden. Kulttuuriperinnön kohteiden ylläpito on monin paikoin myös luontoarvojen ylläpitoa. Virkistyskäytön toimenpiteet pyrkivät parantamaan kansallispuiston kävijöiden virkistyskäyttökokemusta ja luontosuhdetta, mutta samalla myös rajaamaan ja seuraamaan virkistyskäyttöpaineen aiheuttamia, luontoon kohdistuvia vaikutuksia hallitusti ja ennakoiden.

Lajien ja luontotyyppien seurannat ja niiden kehittäminen luonnonhoidon toimenpiteiden vaikutusten arvioimiseksi ja toisaalta yleisesti niiden tilan arvioimiseksi ovat suunnitelmassa laajalti esillä. Saaristomeren luonnon monimuotoisuuden takia on vielä paljon lajeja ja luontotyyppisiä, jotka eivät ole seurannan piirissä tai niille ei ole kehitetty sopivia seurantamenetelmiä tai -mittareita. Myös tiettyjen haittalajien, kuten kauriiden laidunnuspaine tietyillä Saaristomeren luonnonsuojelullisilla arvokohteilla vaativat seurantojen käynnistämistä. Saaristomeren suosio retkeily- ja luontomatkailukohteena ja tiettyihin, jo vakiintuneisiin saarikohteisiin kohdistuva virkistyskäyttöpaine edellyttävät osaltaan tarvetta myös virkistyskäytön ympäristövaikutusten seurannalle (mm. luontotyyppien kuluminen, uhanalaisten tai häiriöherkkien lajien esiintyminen), jotta alueen luontoarvoihin kohdistuviin vaikutuksiin pystytään tarvittaessa reagoimaan ajoissa luontoarvojen heikkenemisen välttämiseksi. Seurantaa tehdään suunnitelman toteutuskauden aikana sekä luontotyyppien ja lajien seurantana että osana kansallispuiston ekologisen, taloudellisen ja sosiaaliskulttuurisen kestävyden tilan seurantaa (menetelmänä hyväksyttävän muutoksen rajat eli LAC). LAC-mittareita pyritään kehittämään seuraavan kahdeksan vuoden aikana erityisesti meri- ja rantaluonnon näkökulmasta. Seurannasta saatavaa tietoa ihmistoiminnan luontovaikutuksista hyödynnetään suunnitelman väliarvioinnissa, jossa arvioidaan mm. tarvetta ohjata alueen virkistyskäyttöä eri tavoin tai ottaa käyttöön uusia rajoitusalueita.

Suunnitelman sosiaaliset vaikutukset kohdistuvat joko suoraan tai välillisesti paikalliskulttuurin ja keskeisten sidosryhmien kanssa tehtävän yhteistyön kautta niiden ylläpitoon ja säilyttämiseen sekä alueen matkailu- ja virkistyskäyttäjien saamiin hyötyihin. Saaristomeren kansallispuiston lakiin on kirjattu, että alue on perustettu Saaristomeren luonnon ja kulttuurin suojelemiseksi, niihin liittyvien perinteisten luonnonkäyttötapojen turvaamiseksi, elävän saaristoyhteisön säilyttämiseksi sekä ympäristöntutkimusta ja yleistä luonnonharrastusta varten. Metsähallitus on pyrkinyt suunnitelmaan kirjatuissa tavoitteissa ja toimenpiteissä huomioidaan lain asettaman tahtotilan siltä osin, kun se on mahdollista Metsähallituksen toimivallan puitteissa. On kuitenkin huomioitava, että koska kyse on kansallispuistoa huomattavasti laajemmasta kokonaisuudesta, lain tavoitteita toteutetaan vain kansallispuistossa ja sen ulkopuolella tehdään mahdollisesti muita linjauksia, muita valtion alueiden perustamissääädöksiä noudattaen. Suunnitelmassa on pyritty huomioidaan keskeisiltä sidosryhmiltä saatua palautetta ja toiveita. Toiveita on huomioitu mm. alueen eräkulttuurin ja sen säilymisen edellytyksissä, alueella toimivien matkailu- ja yhteistyöryttäjien sekä alueen virkistyskäyttäjien ja luonnonharrastajien tarpeissa ja lisäämällä yhteistyön mahdollisuuksia alueen eri toimijoiden kanssa niin luonnonhoidon kuin tutkimuksenkin saralla.

Suunnitelman taloudelliset vaikutukset kohdistuvat sekä Metsähallituksen omiin resursseihin että alueelle kertyviin taloudellisiin hyötyihin. Suunnitelmaan kirjattujen toimenpiteiden taloudelliset vaikutukset kohdistuvat valtaosin Metsähallituksen omiin resursseihin: alueen maastotöiden (suojelualueiden kartoitus-, huolto-, valvonta-, hoito-, seuranta- ja tutkimustoimintaan sisältyvät työt) toteuttaminen edellyttää pitkäjänteistä rahoitusta, jotta haasteellisissa saaristo-olosuhteissa saadaan kattavat maastotyöt toteutettua. Maastotöiden monipuolisuuden ja saariston erityisten olosuhteiden takia myös töiden ennakkosuunnitteluun, kustannustehokkuuteen ja ilmastoviisauteen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Metsähallitus hankkii osan alueen maastotöistä ostopalveluna ja yhteistyöryttäjien kautta, jolloin toimenpiteillä on positiivinen vaikutus paikallistalouteen. Myös virkistys- ja matkailukäytön toimenpiteillä, jotka kohdistuvat mm. alueen matkailupalvelujen edellytysten parantamiseen tai edistämiseen, vaikuttavat positiivisesti paikallistalouteen. Saaristomeren kansallispuiston kävijätutkimuksen (2019) mukaan kävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset kokonaisvaikutukset olivat vuonna 2019 noin 7 miljoonaa euroa ja työllisyysvaikutus oli 59 henkilötyövuotta.

Saaristomeren kansallispuiston merkitys virkistyskäyttö- ja luontomatkailukohteena on kasvanut edellisen runkosuunnitelman (2000) laatimisen jälkeen, mikä näkyy mm. käyntimäärien kasvuna sekä virkistyskäyttömuotojen monipuolistumisena. Lisääntynyt virkistyskäyttö lisää samalla tarvetta siitä aiheutuvien vaikutusten ehkäisemiseen. Suunnitelmaan on määritelty useita toimenpiteitä, joilla virkistys- ja matkailukäyttöä pyritään Saaristomerellä kehittämään ja vastaamaan mahdolliseen kasvavaan kävijämäärään. Toimenpiteitä ovat mm. matkailukäytön kehittäminen ja muutokset autiotupiin, tauko- ja telttailupaikkoihin sekä reitteihin. Luontomatkailun kehittäminen yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa vaikuttaa käyntimääriin ja viiptymiin, mikä vaikuttaa positiivisesti paikallistalouteen. Myös alueen kävijöiden kokemat hyvinvointi- ja terveysvaikutukset kasvavat matkailu- ja virkistyskäyttöpalvelujen monipuolistuessa.

Suunnitelma kohdistuu Saaristomerellä valtion hallinnassa oleville alueille. Suunnittelualueeseen sisältyy kuitenkin 125 yksityistä luonnonsuojelualuetta, jotka toteuttavat Natura 2000 -ohjelmaa, mutta yksityismaiden ja -vesien osalta suunnitelma ei ole velvoittava. Etenevä luontokato ja ilmastonmuutos ja niiden aiheuttamat paineet

luontotyypeille ja lajeille kuitenkin edellyttävät, että luonnonsuojelualueiden kytkeytyneisyyteen kiinnitetään huomiota myös suojelualueiden ulkopuolella, jotta lajit ja luontotyypit pystyvät mahdollisuuksien mukaan siirtymään alueelta toiselle. Toisaalta olemassa olevia luonnonsuojelualueita perustettaessa ei ole ollut saatavilla riittävää tietoa esimerkiksi vedenalaisten luontoarvokohteiden sijoittumisesta. Siksi suunnitelmaan on kirjattu muutamia toimenpiteitä, jotka kohdistuvat joko yhteisomisteisiin alueisiin, joissa Metsähallitus on valtion hallinnoimien alueiden osalta osakkaana tai kokonaan yksityisomisteisiin alueisiin. Niiden osalta on mahdollisia suojelua turvaavia toimia (esim. veneilyä helpottavien kiinnittymispojujen asennus yhteisille vesialueille) tarkoitus toteuttaa siltä osin, kuin yhteis- tai yksityisomisteisten alueiden osakkaat ovat erilaisiin toimenpiteisiin halukkaita. Rantavyöhykkeessä esiintyvä maankohoaminen ja sen vaikutukset alueiden hoitoon ja käyttöön (mm. rantalaidunnus, telttailualueet, hiekkakannakset) on myös pyritty huomioimaan suunnitelmassa.

Ilmastonmuutoksen hillintä ja muutokseen sopeutuminen

Ilmastonmuutos on elinympäristöjen pirstoutumisen ja häviämisen ohella yksi tärkeimmistä luonnon monimuotoisuuden uhkista. Pohjoisilla seuduilla Suomi mukaan lukien muutoksen nopeus on vähintään kaksinkertainen globaaliin keskiarvoon verrattuna. Saaristomeri on lajistoltaan ja luontotyypeiltään poikkeuksellisen monimuotoinen alue ja siten herkkä ilmastonmuutoksen vaikutuksille. Ilmaston lämpeneminen ja sen myötä voimistuvat rehevöityminen ja umpeenkasvu vaikuttavat niin maa- ja vesilajistoon kuin virkistyskäyttöarvoihin. Lisäksi ilmastonmuutos heikentää kulttuuriperintöarvoja. Ilmastonmuutos on jo vaikuttanut Saaristomeren luontoon ja sen vaikutukset lisääntyvät yhä. Lämpöolojen ja sadannan muutokset sekä poikkeuksellisten sääolojen, kuten helle- ja kuivuusjaksojen yleistyminen ulottuvat myös Saaristomeren suojelualueille. Muutokset voivat vaikuttaa suojelualueiden eliöyhteisöihin huomattavasti ja aiheuttaa elinympäristöjen heikkenemistä ja häviämistä sekä lajiston monimuotoisuuden heikentymistä ja lisätä lajien uhanalaisuutta.

Ilmastonmuutos voi muuttaa merialueitamme merkittävällä tavalla, mutta eri eliöiden ja monien prosessien kynnyksarvoista ilmastonmuutokselle ei vielä tiedetä tarpeeksi. Ilmastonmuutoksen myötä sademäärät lisääntyvät ympärivuotisesti. Sade huuhtoo mereen kasvavissa määrin humusta ja orgaanista ainetta, joka samentaa ja tummentaa vesiä. Tämä muuttaa elinympäristöjä, niiden koostumusta ja heikentää nykyisten lajien elinolosuhteita niin pinnan alla kuin rantaluonnossa. Lisäksi valuma-alueelta mereen päätyvän ravinnekuorman lisääntyminen lisää entisestään sinileväkukintojen todennäköisyyttä, kestoa ja laajuutta. Veden lämmitessä mm. kalalajien koostumus muuttuu: kylmän veden lajit katoavat, tietyt lajit vähenevät ja lämpenemisestä sekä rehevöitymisestä hyötyvät särkikalat runsastuvat. Talvien lämmitessä jäätalvet harvinaistuvat ja siten itämerennorpan pesintä vaikeutuu. Jään kuluttavan voiman väheneminen myös edesauttaa ranta-alueiden umpeenkasvua. Ilmastonmuutos vaikuttaa monien lajien, mukaan lukien Saaristomeren avainlajit (esim. rakkohauru, sinisimpukka, meriajokas) ja harvinaisten lajien levinneisyyteen ja runsauksiin. Sekä rihmalevät että vieraslajit runsastuvat ja vievät elintilaa alkuperäiseltä lajistolta. Vieraslajit saattavat muuttaa koko mereistä ravintoketjua kokonaisvaltaisesti ja siten vaikuttaa epäsuorasti kalojen ja merilintujen ja hylkeiden kantoihin sekä kalastukseen. Saariston syvänteissä esiintyvä vuodenaikainen happivajaus voi lisääntyä tulevaisuudessa. Pohjanläheisen veden lämpötilan nousu, joka on jo havaittavissa, kiihdyttää hajoamisprosesseja ja hapenkulutusta.

Saaristomeren keskeiset arvot ovat monelta osin uhattuina ilmastonmuutoksen vaikutuksista. Siksi suunnitelman toimenpiteet pyrkivät vakauttamaan alueen luonnonolosuhteita ja täten edesauttamaan luonnon sopeutumiskykyä muutokseen ja samalla pitämään alueen ekosysteemipalvelut toimintakykyisenä. Alueen luontotyyppien ja lajistoa seurataan päivittämällä luontotyyppi- ja laji-inventointeja tarvittaessa tai tietyin väliajoin sekä kehittämällä niiden seurantaa. Tutkimukset osoittavat, että ilmastonmuutokselle herkimpien lajien ja luontotyyppien suojelua voidaan tukea muodostamalla kattava luonnonsuojelualueverkosto eri kasvillisuusvyöhykkeille. Lisäksi suojelualueiden ulkopuolella tarvitaan toimia, jotka lisäävät lajien mahdollisuuksia siirtyä uusille alueille ilmaston muuttuessa. Saaristomeren suunnitelma koskee vain valtion hallinnassa olevia alueita, mutta siihen on kirjattu myös sellaisia toimenpiteitä, joilla pyritään edesauttamaan suojelun, elinympäristöjen ja lajien tilaa valtion hallinnassa olevien alueiden ulkopuolella.

LUONTOTYYPI

Suunnittelualueen luontotyypit kuuluvat meren ja rannikon luontotyypeihin, joihin vaikuttavat sekä sisämaan että meren ekosysteemit. Siten myös ilmastonmuutoksen vaikutukset tulevat muutoksina maalta, mereltä ja ilmasta. Suojelualueilla on luonnonhoidon ja ennallistamisen keinoin mahdollista hidastaa ilmastonmuutokselle altistuvien lajien ja luontotyyppien häviämistä tai heikentymistä. Tavoitteena on edesauttaa heikossa tilassa olevien elinympäristöjen ja luontotyyppien hyvän tilan saavuttamista sekä ylläpitää hyvässä tilassa olevia elinympäristöjä ja luontotyyppien. Niiden tilaa pyritään parantamaan Saaristomerellä maa- ja meriluonnon osalta monipuolisesti erilaisilla luonnonhoidon toimenpiteillä. Esimerkiksi lisääntyvä kesäaikainen kuivuus on uhka pienialaisille luontotyypeille, mutta asianmukaisella hoidolla sen vaikutuksia voidaan lieventää. Kuivuuden torjunta edellyttää hoidon lisäämistä ja hoitotapojen kehittämistä sekä uusien hoitotapojen nopeaa omaksumista. Saaristomerellä avoimien alueiden umpeenkasvu on suurin maaluontotyyppien köyhdyttävä tekijä. Luonnonhoidon toimenpiteet ovat avainasemassa umpeenkasvun torjunnassa.

Suojelu- ja hoitotoimien kohdentamisen kannalta on tärkeää tunnistaa ne alueet ja luontotyypit, jotka reagoivat herkimmin ilmastonmuutokseen sekä ne, joilla vaikutuksia voidaan lieventää suojelu- ja hoitotoimin. Jotta hoitotoimet voitaisiin sopeuttaa ilmastonmuutoksen vaikutuksiin suunnitelmallisesti, tulisi hoitotoimien tuloksellisuutta tarkistaa säännöllisesti. Tämä edellyttää nykyistä monipuolisempaa lajistonseurantaa. Sopeutuminen ilmastonmuutokseen edellyttää elinympäristö- ja

populaatioverkostojen vahvistamista sekä näiden maantieteellisen siirtymisen turvaamista. Jatkumo niin pinnan alla kuin yläpuolella takaa lajeille ja elinympäristöille sopivia esiintymisalueita nykyisten alueiden ulkopuolelle. Saaristomerellä tämä tarkoittaa esimerkiksi elinympäristöjen kunnostamista ylempänä saarella, sisempänä saaristossa tai että taataan siirtymäreittejä Selkämeren tai Suomenlahden suuntaan.

LAJIT

Ilmastonmuutoksen vaikutuksista Saaristomeren lajistoon tiedetään vielä melko vähän ja siksi luonnonsuojelun toimenpiteisiin on kirjattu runsaasti seurantoja, joiden avulla päästään kiinni lajeissa ja luontotyypeissä tapahtuviin muutoksiin. Luonnonhoidon toimenpiteitä voidaan tietyiltä osin myös sopeuttaa ilmatonmuutokseen (kts. luonnonhoidon yleissuunnitelma).

Lajien siirto- ja palautusistutusten tavoitteena on edesauttaa heikossa tilassa olevien elinympäristöjen ja luontotyyppien hyvän tilan saavuttamista ja siten edesauttaa ilmastonmuutokselle altistuvia lajeja ja luontotyypejä. Esimerkiksi meriympäristöön suunnitellut meriajokkaan ja näkipartaisten siirtoistutukset auttavat näiden lajien selviämistä ja palautumista alueilla, joilla niiden luontainen leviäminen on eri syistä johtuen mahdotonta tai liian hidasta. Itämerennorpan pesintöjen onnistumista jäätalvien vähetessä voidaan avittaa keinopesiä rakentamalla.

Ilmastonmuutoksen suorat ja epäsuorat vaikutukset lisäävät ja ovat lisänneet vieraslajien määrää myös Saaristomerellä. Suunnitelmaan kirjatut vieraslajien seuranta- ja torjuntatoimenpiteet (mm. valkohäntäkauris, vieraspedot, kurturuusu) parantavat alkuperäisten lajien selviytymismahdollisuuksia ilmastonmuutoksen aiheuttamissa ristipaineissa. Saaristolinnuston kannalta vieraspetopyynnit ovat erittäin keskeisiä kantojen tilan säilyttämiseksi tai parantamiseksi. Vieraslajien torjuntatyössä on tärkeää pyrkiä tunnistamaan haitallisimmat mahdollisesti leviävät uudet vieraslajit ja jalansijaansa ja haittavaikutuksiaan todennäköisesti vahvistavat lajit. Kalojen lisääntymisolosuhteita pyritään parantamaan kalojen kutu- ja elinympäristöjen inventoinneilla, kunnostuksilla sekä luomalla uusia elinympäristöjä yhteistyössä eri tutkimusorganisaatioiden ja muiden yhteistyötahojen kanssa.

MUUT ARVOT

Lisääntynyt sateisuus ja tuulisuus aiheuttavat enenevästi kosteusvaurioita kulttuurihistoriallisesti arvokkaille rakennuksille ja rakennelmille. Rakennusosien elinkaaret lyhenevät, kun rakenteet jäätyvät ja sulavat toistuvasti talvikauden aikana. Rakennusten sisäilman kosteuden säätely on entistä vaativampaa. Lisäksi tuhohyönteiset ja lahottajasienet lisääntyvät ja aiheuttavat rakennuskannalle haittoja ilmaston muuttuessa. Suunnittelualueen rakennuskannan kunnossapidon ja seurannan avulla lyhennetään korjausvelkaa ja sopeudutaan ilmastonmuutokseen. Suunnitelmassa on pyritty huomioimaan Metsähallituksen toiminnan kokonaisvaltaisia ilmastovaikutuksia. Esimerkiksi saaristossa liikkuminen ja siihen käytettävä kalusto sekä huolto-, uudis- ja korjausrakentaminen pyritään toteuttamaan mahdollisimman ilmastoviisaasti.

Virkistyskäytön huolto- ja ylläpitotoimissa on oleellista vähentää huollon tarvetta suunnitelluilla ja laadukkailla palveluilla, hyväkuntoisilla rakenteilla, sekä ympäristökasvatuksella. Polttopuun säästäminen ja roskattoman retkeilyn periaatteiden noudattaminen vähentävät huollon tarvetta, sillä iso osa alueen huollosta on polttopuu- ja vessahuoltoa sekä saariin jätetyn (ja meren muualta tuoman) roskan tuontia. Ilmastonmuutoksen myötä kesän kuivuusjaksot ja maastopalovaroitussajat pitenevät. Siten tulentekopaikkojen sijoitteluun, niiden ympäristön turvallisuuteen ja maastopalovaroituksista viestintään joudutaan jatkossa kiinnittämään enemmän huomiota. Säiden äärevöityminen (mm. myrskyjaksot) heijastuvat suoraan virkistys- ja matkailukäyttöön: väki pakenee myrskyjen alta pois ja siten vaikeuttaa yritystoimintaa alueella. Saaristomeren rehevöityminen ja hellejaksot heikentävät virkistyskäyttöä voimakkaasti. Se vaikuttaa niin virkistyskalastukseen kuin kävijöiden luontokokemukseen, mutta suojelualueen sisäpuolella rehevöitymisen torjuntaan on vain vähän tehtävissä.

Tavoite: Ehkäisemme herkkien elinympäristöjen kulumista						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekolo- ginen	Sosiaa- linen	Talou- dellinen	Vaikutus direktiivi- arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Erityistoimet kulumisen ehkäisemiseksi virkistysvyöhykkeellä. Retkeily- ja luontomatkailuvyöhykkeillä sijaitsee aina myös herkkiä luontotyyppisiä sekä uhanalaisten lajien esiintymiä. Tämä johtuu vyöhykerajausten karkeudesta. Retkeily- ja luontomatkailuvyöhykkeillä on herkkiä luontotyyppisiä myös ympäristökasvatuksen mahdollistamiseksi ja koska kohteita liittyy tunnettuihin, pitkäaikaisiin virkistyskohteisiin. Herkillä luontotyypeillä kulkua ohjataan linjaamalla sekä tarvittaessa erilaisin rakentein ja kyltein. Linjataan luontopolkuja pois lintujen suosimilta pesimispaikoilta kuten matalilta ja reheviltä lahdilta, merenrantaniityiltä ja lintuluotojen välittömästä läheisyydestä. Seurataan käytön vaikutuksia virkistys- ja matkailukäytön kestävyuden seurantaan kehitettyjen LAC-mittarien avulla (hiekkasaarten kulumisen seurannan testaus käynnissä v. 2023 Sandön saarella) sekä lintulajiston kartoituksilla soveltuvien osin. Luonnonrauha-alueilla ja rajoitusalueilla seurataan veneliikennettä kaukokartoituksen avulla.	Ohjaamalla häiriötä pois herkillä luontotyypeiltä tai lintujen pesimisalueilta saavutetaan positiivisia vaikutuksia direktiiviluontotyyppisiin sekä uhanalaisiin lintulajeihin. Linjaamalla polkuja pois herkillä luontokohteilta saavutetaan sekä monimuotoisuus- että taloudellisia hyötyjä. Suojaavien rakenteiden tarve vähenee.	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Riskinä on, että luontopolun ohjaus ei toimi toivotulla tavalla ja luontotyyppit kuluvat tai linnut häiriintyvät ohjauksesta huolimatta. Seuranta mahdollistaa reagoinnin aikataululla, jolla Natura-luontotyyppien edustavuus ei heikkene. Mikäli seurantaan ja lievennystoimenpiteisiin ei ryhdytä luontotyyppien edustavuus saattaa heiketä suhteellisen nopeastikin ja pahimmassa tapauksessa olla peruuttamattomia.
Parannetaan Jungfruskärin Bjonsin tietä. Jungfruskärin Österfladanin merenrantaniitty on sekä kasvistollisesti että linnustollisesti arvokas alue. Bjonsin tila Österfladanin suulla toimii tukikohta-, talkoo- ja matkailukäytössä. Kohteen saavutettavuuden ja luontoarvojen kannalta on ehdottoman tärkeää saada vähennettyä merenrantaniityllä kulkua parantamalla Bjonsin tilalle menevää tietä. Tavoitteena on perusparantaa Bjonsin tilalle kulkevaa tietä siten, että siinä on mahdollista ajaa luonnonhoitoa ja	Ekologinen vaikutus kohdistuu siihen, että arvokas merenrantaniitty ei kulu liikkumisesta ja ajamisesta sekä ihmisen läsnäolosta aiheutu häiriötä siellä pesiville ja levähtäville linnuille.	x			Mahdollinen vaikutus	Mikäli huoltotietä ei perusparanneta, uhkana on, että arvokasta luontotyyppiä tuhoutuu ja linnuston elinolosuhteet heikkenevät. Taattava riittävät resurssit tien parantamiseen.

Bjunsin tilan huoltoa varten ajoneuvoilla. Lisäksi tien on tarkoitus ohjata jalan tapahtuvaa kulkua.						
Tavoite: Luontotyyppien ja uhanalaisten lajien ominaisuustiedot sekä luonnonhoidon vaikutusten seurantatiedot ovat ajantasaisia muutosten havaitsemiseksi						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Jatketaan ja täydennetään tärkeimpien luonnonhoitoa vaativien luontotyyppien seurantoja. Kehitetään käynnissä olevia luonnonhoidon vaikuttavuuden seurantoja, ja täydennetään seurannan kohdeverkostot luotettavuuden parantamiseksi hoidettavilla sekä hoidon vaikutuksen alaisilla luontotyypeillä. Käynnissä olevia luontotyyppiseurantoja ovat perinnebiotooppi-, lehto- ja paahdeympäristöseurannat, joiden lisäksi voidaan seurata mm. pikkuapollon elinympäristöjen hoitoa, lehtoja perinnebiotoopeilla jne. Seurantojen sykli mukautetaan mm. direktiiviraportoinnin rytmiin.	Luonnonhoidon seuranta on välttämätön toimenpide luonnonhoidon vaikutusten ja ympäristömuutosten havaitsemiseksi, sekä edelleen hoidon vaikuttavuuden että kustannustehokkuuden parantamiseksi. Luontotyypistä riippuen seurataan mm. kasvillisuuden ja hoidon kohteena olevien lajien tarvitsemien resurssien muutoksia (esim. palaneen puun määrä, paljastetun kivennäismaan määrä, kuntan peittävyden väheneminen tms.), ja arvioidaan muutosten vaikutuksia luontotyypille ominaiseen lajistoon sekä luontotyypin edustavuuteen.	x		x	Mahdollinen vaikutus	Seurannat mitoitetaan siten, että ne antavat luotettavaa tietoa luontotyyppien muutoksista ja hoidon kohteena olevien lajien kannalta tärkeistä muuttujista (vaikuttavuus) kustannustehokkaasti.
Päivitetään hoidettavien luontotyyppien laatua kuvaavien indikaattorilajien tieto säännöllisesti. - Vakioidaan hoitoa tarvitsevien luontotyyppien (mm. perinnebiotoopit, paahdeympäristöt, rantaluontotyypit) laadun ja hoitotuloksen indikaattorilajien seurannat. Seurantoja kehitetään ainakin seuraaville lajeille: isoapollo, kirjokerttu, pikkuapollo, seljakämmekkä, tähkämitikka, peltomaitikka, kirkiruoho, kangasajuruoho, ahokissankäpälä ja keltamata. Indikaattorilajeiksi voidaan valita myös monimuotoisuuteen usein negatiivisesti vaikuttavia lajeja kuten järviruoko, hietakastikka, nurmilauha jne. - Indikaattorilajien lisäksi kerätään myös elinympäristökohtaisia tietoja vaateliiden lajien kannalta tärkeistä ympäristömuuttujista (avattu tarkemmin luonnonhoitoa vaativien luontotyyppien seuranta käsittelevässä toimenpiteessä) - Päivitetään indikaattorilajien tiedot vähintään 6 vuoden välein kaikilta alle	Indikaattorilajit, jotka on valittu niin, että ne toimivat nopeasti havaittavina ja helppokäyttöisinä muutoksen ilmentäjinä, antavat tarvittaessa mahdollisuuden luonnonhoitotoimien muuttamiseen nopeasti. Säännöllinen havainnointi nopeuttaa korjaavien toimien ekologista vaikutusta ja vähentää kustannuksia. Indikaattorilajien avulla myös asiantuntijaresurssien tarve pienenee, sillä mittavien ja erityisasiantuntemusta vaativien kasvillisuusselvitysten tarve vähenee. Indikaattorilajiselvityksiä voidaan yhdistää aiemmin mainittuihin direktiivilajien, uhanalaisimpien (CR ja EN) lajien ym. lajien seurantoihin. Yleisön suuntaan indikaattorilaji toimii selkeänä ja helposti viestittävästä muutosmittarina, joka lisää hoitotoimenpiteiden hyväksyttävyyttä, kiinnostavuutta ja ymmärrettävyyttä.	x		x	Mahdollinen vaikutus	Valittu indikaattorilaji voi soveltua huonosti vaikutusten havainnointiin, ja/tai reagoi voimakkaammin johonkin toiseen, ajallisesti päällekkäiseen muutokseen hoitotoiden etenemisen kanssa. Pyritään lisäämään indikaattorilajien tutkimusta mm. oppilaitosten ja tutkimustahojen kanssa.

10 vuotta hoidossa olleilta kohteilta. Eräiden erityisen herkkien lajien seuranta voidaan tehdä useammin, esim. pikkuapollon ja seljakämmekän osalta 1–3 vuoden välein. - Yli 10 vuotta hoidossa olleilla kohteilla indikaattorilajien tiedot päivitetään laji- ja kohdekohtaisesti harkiten, mutta vähintään 12 vuoden välein.						
Tahdistetaan luontotyyppitiedon päivitys Natura 2000 -alueilla palvelemaan direktiiviraportointia . - Päivitetään Natura 2000 - luontotyyppien tiedot maastoinventoinneissa direktiiviraportoinnin rytmissä, 12 vuoden välein (direktiiviraportointi 6 v. välein). - Resurssitarpeen vähentämiseksi hitaasti muuttuvia luonnontilaisina kehittyviä Natura 2000 -luontotyyppijä seurataan harvakseltaan (mm. kangasmetsä-, lehto-, suo-, kallioluontotyypit (pois lukien kalkkikalliot), sekä harjusaaret että ulkosaariston saaret- ja luodot - luontotyypit). - Nopeasti muuttuvia puoliavoimia ja avoimia Natura 2000 -luontotyyppijä seurataan tiiviimmin (mm. paahdeympäristöjen, merenrantojen, perinnebiotooppien ja kalkkikallioiden luontotyyppijä). - Uusien suojelualueiden Natura 2000 - luontotyyppien tiedot kartoitetaan nopeasti. - Kaukokartoitusaineistojen ja luontotyyppi-inventointien yhdistelmien soveltumista Natura-luontotyypeille selvitetään yhdessä luontotyyppiseurantaa kehittävien organisaatioiden kanssa (ks. tarkemmin päämäärä 9).	- Direktiiviraportoinnissa on käytössä luotettava ja ajantasainen tieto, kun nopeasti muuttuvien (avointen ja puoliavointen) Natura 2000-luontotyyppien tiedot ovat alle 6 vuoden ikäisiä ja hitaasti luonnontilaisina kehittyvien luontotyyppien tiedot ovat alle 12 vuoden ikäisiä. - Natura 2000 -luontotyyppien tietojen ajantasaisuus helpottaa myös luontotyyppien uhanalaisuusarviointia. - Lisäksi havainnoimalla muutoksia riittävän usein voidaan kielteisiin muutoksiin reagoida nopeasti, jolloin mahdolliset luonnonhoitotoimet ovat halvempia ja tehokkaampia kuin jos korjaavat toimet viivästyvät ajantasaisen tietojen puutteen vuoksi.	x		x	Mahdollinen vaikutus	Direktiiviraportointi ja luontotyyppien uhanalaisuuden arviointityö vaikeutuvat puutteellisten tietojen vuoksi. Mikäli luontotyyppi-inventointien päivitysväli on liian pitkä, vaikeutuu reagointi kielteisiin muutoksiin ja peruuttamattomia kielteisiä vaikutuksia ehtii syntyä. Lisäksi luonnonhoitotoimien tarve kasvaa lisäten kustannuksia.
Uhanalaisten lajien tiedot päivitetään säännöllisesti . - Päivitetään kaikki kiireellisesti ja erityisesti suojeltavien sekä uhanalaisimpien (CR ja EN) että direktiivilajien esiintymätiedot (noin 150 lajia ja noin 1000 esiintymää) säännöllisesti.	Ajantasaisen tiedon avulla uhanalainen luonnonhoitotoimenpiteistä hyötyvä tai siitä kärsivä lajisto voidaan huomioida luonnonhoitotoimissa sekä tarvittaessa uhattua lajiesiintymän hoitoa mm. jatkuvan hoidon kohteilla. Uhanalaisten lajien esiintymätiedot ovat myös erittäin tärkeä lisä kaukokartoitusmenetelmien avulla tuotetulle luontotyyppitiedolle ja luontotyyppien	x			Mahdollinen vaikutus	Resurssit eivät riitä lajien tarkastuksiin tarpeeksi usein tai tarvittaviin lajien elinympäristöjen luonnonhoitotoimiin, jolloin uhanalaisia lajien populaatioita häviää. Luonnonhoidon resurssien kohdentaminen kohdentuu epätydyttävästi puutteellisten lajitietojen vuoksi, jolloin resursseja menee hukkaan. Myös direktiiviraportointi, uhanalaisarviointit ym. arvioinnit vaikeutuvat, mikäli

- Päivitetään vaarantuneiden (VU) ja silmälläpidettävien (NT) lajien esiintymätiedot mahdollisuuksien mukaan lajistaselvitysten ja valtakunnallisten perinnebiotooppien-, lehtojen tms. seurantojen yhteydessä mm. pitkään jatkuvassa hoidossa olleilta luonnonhoitokohteilta. - Esiintymätarkastusten yhteydessä arvioidaan lajien elinympäristön hoitotarve. - Uusia lajistaselvityksiä kohdennetaan erityisesti lajistoltaan arvokkaita vaikuttaville luontotyypeille sekä luonnonhoidon suunnittelukohteille. - Edistetään mahdollisuuksien mukaan eri sidosryhmien (mm. tutkimuslaitokset, viranomaistahot ja vapaaehtoiset) kanssa yhteistyössä tehtäviä lajistaselvityksiä.	edustavuuden arvioinnille. Ajantasainen tieto parantaa myös resurssien kustannustehokasta kohdentamisesta (vaikuttavuus) sekä reagoitua kansallisiin ja EU:n asettamiin tavoitteisiin.					kartoitusresurssit ovat liian pienet.
Tavoite: Meriluonnon monimuotoisuuden ylläpito ja tilan parantaminen						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Kehitämme meriluontoon kohdistuvan virkistyskäytön vaikutusten kestävyys seuranta. Virkistyskäytön aiheuttamia paineita meriluontoon ovat mm. vedenalainen ja -päällinen melu, merenpohjan kulumisen veneiden ankkuroituessa, suosittujen rantojen kulumisen, roskaantumisen, jätevedet ja muut päästöt mereen esim. veneiden pohjien suojamaalit ja polttoaineet. Paineet kohdistuvat erityisesti herkkiin luontotyypeihin ja lajeihin kuten hiekkapohjien meriajokasniityt. Virkistyskäytön paineiden vaikutuksia meriluontoon ei tunneta vielä kovin hyvin. Mikäli tunnistamme virkistyskäytön aiheuttamia paineita tietyillä kohteilla, voidaan vaikutuksia mereisiin lajeihin ja luontotyypeihin lieventää tai estää sopivilla toimenpiteillä. Kehitämme virkistyskäytön kestävyys seurantaan tarkoitettua LAC-menetelmää vedenalaisille luontoarvoille. Testaamme ja kehitämme menetelmän käyttöönottoa	Virkistyskäytön seurannan ja lievennystoimenpiteiden kehittäminen ekologinen vaikutus kohdistuu luontoarvojen suojelun tehostamiseen ja monimuotoisuuden turvaamiseen. Toimenpiteen sosiaalinen vaikutus kohdistuu virkistyskäyttöarvojen säilyttämiseen: esim. veneilypainetta ohjaamalla ja sen vaikutuksia lieventämällä saaristoluonto säilyy luonnontilaisempana. Vaikutukset ovat laaja-alaisia ja pitkäkestoisia.	x	x		Mahdollinen vaikutus	Mikäli seurantaan ja lievennystoimenpiteisiin ei ryhdytä pienveneilyn lisääntyessä, mereiset suojelualueet eivät saavuta täyttä suojelupotentiaaliaan ja niiden virkistyskäyttöarvot heikkenevät. Varmistettava riittävät resurssit ja osaaminen seurannan ja lievennystoimenpiteiden suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi.

arvokkailla meriluontokohteilla, vedenalaisten mittarien lähtö- ja kynnysarvoja, niiden seuranta ja virkistyskäytön meriluonnolle soveltuvia lievennystoimenpiteitä. Analysoimme ja tunnistamme satelliittikuvien avulla pienveneilyn hot-spot alueita Saaristomeren alueella useamman vuoden aikajaksolla. Asennamme veneiden määrää selvittävän kameran/kävijälaskurin mm. Björkön saareen. Selvitysten pohjalta kehitämme ja laadimme tarvittavia virkistyskäytön vaikutusten lievennystoimenpiteitä ja kohdennamme käytön ohjausta.						
Meriluonnon uusinta- ja lisäkartoitukset. Meriluonnon uusinta- ja lisäkartoituksia toteutetaan suunnittelualueella osana meriluonnonsuojelun valtakunnallista kartoitussuunnitelmaa, joka laaditaan vuosittain merialueittain eri hankkeiden, tietotarpeiden ja rahoitustilanteen mukaisesti. Luontotietoa tarvitaan koko kasvukauden ajalta, ja tietopuutteet liittyvät erityisesti varhaisen kasvukauden lajeihin. Uusintakartoituksia toteutetaan nykyisen tietotason ylläpitämiseksi. Metsähallituksessa on linjattu, että vedenalainen luontotieto vanhenee noin 20 vuodessa. Saaristomerellä meriluontotiedon uusintakartoitusten aloittaminen on ajankohtaista vuodesta 2024 eteenpäin. Lisäkartoitukset ovat tarpeellisia olemassa olevan tiedon tarkentamista ja laajentamista varten. Meriluonnon kartoituksissa tieto on aina pistemäistä, joten lisäkartoitukset ovat tarpeellisia. Lisäksi tarvitaan kohdennettuja seurantakartoituksia meriluonnon tilan arvoimiseksi ja muutosten seuraamiseksi mm. direktiiviraportointeja ja uhanalaisuusarviointeja varten.	Uusinta- ja lisäkartoitusten ekologinen vaikutus kohdistuu meriluonnon monimuotoisuuteen, alueen lajeihin ja luontotyyppihin, niiden tilan arviointiin ja seurantaan. Vaikutus on suora, myönteinen ja pitkäkestoinen. Uusinta- ja lisäkartoituksilla saadaan lisää ja päivitettyä tietoa lajeista ja luontotyypeistä ja tiedon avulla voidaan muodostaa käsitys lajien ja luontotyyppien tilasta. Tiedon vanhentuminen heikentää tiedon luotettavuutta ja käytettävyyttä, joka vaikuttaa heikentävästi suojelualueita koskevan tiedon ajantasaisuuteen. Luontotyyppien ja lajien tilan arviointi ja tieto ihmispaineiden vaikutuksista edellyttävät jatkuvaa, ajantasaista seurantatietoa. Vedenalaisen luontotiedon tulee olla luotettavaa ja mahdollisimman ajantasaista vastatakseen kansallisen ja kansainvälisen luontotiedon raportointivaatimusten ja luonnonsuojelun suunnittelun tarpeisiin. Toimenpiteen taloudellinen vaikutus kohdistuu luonnonvarojen hyödyntämiseen. Tarvitsemme luotettavaa ja ajantasaista luontotietoa voidaksemme reagoida edunvalvonnassa vihreän siirtymän (mm. energiahankkeet) ja sinisen kasvun (mm. vesiviljely) suunnittelualueella mahdollisesti aiheuttamiin paineisiin ja ympäristövaikutuksiin.	x		x	Mahdollinen vaikutus	Mikäli ei ole resursseja tehdä seuranta- ja lisäkartoituksia, olemassa oleva tieto vanhenee, jolloin lajien ja luontotyyppien tilan arviointi ja paineiden vaikutusten seuranta eivät ole mahdollisia. Lajien ja luontotyyppien tila saattaa siten heikentyä ja meriluonnon luontokato edetä. Varmistettava riittävät resurssit ja osaaminen kartoitusten suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi.
Toteutamme merenhoitosuunnitelman seurantaohjelman mukaisia seurantalintoja. Suomen merenhoitosuunnitelman tavoitteena on	Seurantojen ekologinen vaikutus kohdistuu meriluonnon monimuotoisuuteen, alueen lajeihin ja luontotyyppihin, niiden tilan arviointiin ja seurantaan. Vaikutus on suora, myönteinen ja pitkäkestoinen. Seurannoilla päästään	x			Mahdollinen vaikutus	Ajantasaisen seurantatiedon puute estää meristrategiadirektiivin asettamien vaatimusten täyttämisen. Mikäli seuranta-aikasarja resurssien puutteen vuoksi katkeaa, emme saa kattavaa aineistoa ja

saavuttaa meren hyvä tila. Merenhoitosuunnitelma koskee koko Suomen merialuetta ja ulottuu rantaviivasta talousvyöhykkeen ulkorajalle. Merenhoitosuunnitelmat laaditaan kaikissa EU:n merenrantavaltioissa. Merenhoitosuunnitelmassa on kolme osaa, jotka päivitetään kuuden vuoden välein. Suomen merenhoitosuunnitelman seurantaohjelma on laadittu vuosille 2020–2026. Rannikkovesien pehmeiden mutapohjien sekä hiekka- ja sorapohjien seurantasukelluksilla seurataan muutoksia lajistossa ja lajiston peittävytydessä, joihin vaikuttaa muun muassa rehevöityminen. Seuranta kattaa kaikki Suomen merialueet (Perämeri, Merenkurkku, Selkämeri, Saaristomeri, Suomenlahti). Kullakin merialueella seurantoja toteutetaan kolmen vuoden sykleissä.	kiinni ko. luontotyypeissä tapahtuviin ympäristömuutoksen vaikutuksiin ja parannetaan niiden tilan arviota.					menetämme tietoa ympäristömuutosten vaikutuksista lajeihin ja luontotyypeihin. Varmistettava riittävät resurssit ja osaaminen seurannan toteuttamiseksi.

Tavoite: Monimuotoisten hiekkapohjien tila paranee

Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Arvokkaiden hiekkapohjien kulumisen vähentäminen. Luontoarvoiltaan merkittävien ja herkkien hiekkapohjien tilan parantamiseksi ja heikentymisen estämiseksi Metsähallitus tunnistaa Saaristomerellä sijaitsevat hiekkapohjakohteet ja yhteisillä vesialueilla pyrkii yhteistyöhön muiden vesialueen osakkaiden kanssa ja neuvottelee erilaisista lieventämis- tai rajoitustoimenpiteistä meriluonnon suojelemiseksi. Selvitämme yhteisten vesialueiden osalta osakkaiden halukkuutta rajoittaa tai kohdentaa ankkurointia arvokkailla meriajokasrannoilla esimerkiksi asentamalla veneiden kiinnittimispoijuja herkille tai veneiden kiinnittymislenkkejä suosituille käyntikohteille käytön ohjaamiseksi. Toimenpiteet toteutetaan, mikäli osakaskunnat ovat myönteisiä yhteistyölle. Pilottikohteena toimii	Toimenpiteen ekologinen vaikutus kohdistuu monimuotoisuuden turvaamiseen. Vaikutus on suora ja pitkäkestoinen. Käytön ohjaus ja hiekkapohjiin kohdistuvan käyttöpaineen lieventäminen vaikuttavat positiivisesti kansallisen, uhanalaisen meriluontotyyppin (LuTu 2018) ja sen ylläpitämisen lajiston säilymiseen.	x			Mahdollinen vaikutus	Mikäli hiekkapohjien käyttöpainetta ei vähennetä, se saattaa johtaa uhanalaisen meriluontotyyppin ja sen ylläpitämisen lajiston heikentymiseen tai tuhoutumiseen ko. ranta-alueilla. Taattava riittävät resurssit lievennystoimenpiteiden suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Kasnäsin luoteispuolella sijaitseva Sandön.						
Lisätään hiekkakannasten eli tomboloiden suojelua . Hiekkakannakset eli tombolat ovat Saaristomerellä tyypillisiä, ainutlaatuisia jääkauden aikaansaamia geologisia muodostumia. Hiekkakannaksilla esiintyy samoja arvokkaita kasvi- ja hyönteislajeja kuin hiekkarannoilla. Tombolat saattavat edesauttaa hiekkapohjilla esiintyvien meriajokkaiden suotuisia kasvuolosuhteita. Alueen sijaitsevat maankohoamisen vuoksi monin paikoin vesijättöalueilla eivätkä siten kuulu valtion hallinnoimiin suojelualueisiin. Tombolat ovat alttiita paitsi ympäristömuutoksille myös lisääntyväälle virkistyskäyttöpaineelle, minkä vuoksi ne olisi hyvä saada suojelurajoitusten piiriin. Tiivistämme yhteistyötä yhteisten vesialueiden osakkaiden ja osakaskuntien kanssa. Selvitämme Saaristomeren merialueilla sijaitsevien tomboloiden osalta mahdollisuudet, hyödyt, haitat ja kustannusarvion vesijättömaiden lunastamisesta ja liittämistä kansallispuistoon tai muihin valtion suojelualueisiin. Mikäli vesijättöalueiden liittäminen katsotaan luonnonsuojelun kannalta tavoiteltavaksi, voi Metsähallitus hakea vesijätön lunastustoimitusta, jossa asia ratkaistaan ja lunastettavat alueet liitetään osaksi kansallispuistokiinteistöä.	Tomboloiden suojelun tehostaminen vahvistaa hiekkaiten elinympäristöjen lajien suojelua ja edesauttaa jääkauden aikaisten geologisten muodostumien säilymistä jälkipolville (ekologinen vaikutus). Vaikutus on suora ja pitkäkestoinen. Sosiaalinen vaikutus kohdistuu virkistyskäyttöarvoihin (hyvinvoiva elinympäristö kasvattaa virkistysarvoja). Taloudellinen vaikutus kohdistuu mahdollisen vesialueen jakamisen kustannuksiin. Vaikutus on suora ja lyhytaikainen.	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Liiallisen käyttöpaineen takia hiekkaiset elinympäristöt ja geologiset muodostumat saattavat heikentyä tai tuhoutua kokonaan. Taattava riittävät resurssit selvitystyön ja mahdollisten lunastusten toteuttamiseksi.
Vapaaehtoisen suojelun tehostaminen. Saaristomeren valtion hallinnoimaan suojelualueverkostoon kuuluu vain vähän matalia vesialueita, jotka ylläpitävät runsainta meriluonnon monimuotoisuutta. Metsähallitus on valtion suojelualueiden hallinnasta vastaavana tahona enemmistöosakkaana useissa yhteisvesialueissa, joilla sijaitsee Saaristomeren tärkeitä merenpohjan luontoarvoja kuten esimerkiksi	Vapaaehtoisen suojelun tehostamisen ekologinen vaikutus kohdistuu mereisten luontotyyppien ja lajien suojelun tehostamiseen ja suojelualueverkoston vahvistamiseen. Vaikutus on suora ja pitkäkestoinen. Taloudellinen vaikutus kohdistuu mahdollisen vesialueen jakamisen kustannuksiin. Vaikutus on suora ja lyhytaikainen.	x		x	Mahdollinen vaikutus	Jos kaikkia mahdollisia keinoja ei selvitetä suojelualueverkoston vahvistamiseksi, Saaristomeren mereinen suojelualueverkosto uhkaa jäädä pirstaleiseksi eikä matalien merenpohjaväyhykkeiden luontoarvoja saada turvattua riittävällä tavalla.

hiekkapohjien meriajokasniittyjä.						
Tiivistämme yhteistyötä yhteisten vesialueiden osakkaiden ja osakaskuntien kanssa. Selvitämme luontoarvoiltaan tärkeimpien yhteisten vesialueiden osalta suojelun eri keinoja ja myös mahdollisuudet, hyödyt, haitat ja kustannusarvion vesialueiden jakamisesta ja kansallispuistoon tai muihin valtion suojelualueisiin liittämisestä tehostaaksemme mm. herkkien hiekkapohjien ja niillä esiintyvän arvokkaan merilajiston (mm. meriajokas) suojelua. Tarvittaessa Metsähallitus voi hakea halkomistoimitusta, jossa asia ratkaistaan ja Metsähallituksen omistukseen erotettavat alueet liitetään osaksi kansallispuistokiinteistöä.						
Tavoite: Osallistumme tutkimusyhteistyöhön (kalat ja kalaelinympäristöt)						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Metsähallitus osallistuu tutkimus- ja kehittämishankkeisiin mahdollisuuksien mukaan. Osallistutaan kaloihin ja kalaelinympäristöihin liittyviin tutkimus- ja kehittämishankkeisiin mahdollisuuksien mukaan.	Tutkimusyhteistyöllä on positiiviset vaikutukset direktiivilajeihin ja kalakantojen olemassaoloon ja kestävään hyödyntämiseen. Sidosryhmäyhteistyö lisää tiedon vaihtoa ja sujuvoittaa yhteistoimintaa alueella.	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Ilman tutkimusta reaaliaikainen tieto kalakantojen tilasta ja siihen vaikuttavista tekijöistä jää huomaamatta.
Tavoite: Seuraamme pienpetokantoja ja selvitämme lepakkokantoja						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Selvitämme Saaristomerellä tavattavien lepakkolajien levinneisyyttä ja esiintymistä. Saaristomerellä tavataan 7 lepakkolajia, joiden esiintymiskuva on puutteellisesti tunnettu. Erityisesti rakennuskannan hallinnan kannalta on keskeistä, että tunnemme näiden kohteiden osalta lepakoiden esiintymiskuvan, jotta mahdolliset rakennusomaisuuden purku- ja muutostyöt eivät heikennä lepakkokantojen tilaa.	Ekologinen vaikutus on tiedon kertyminen lepakkokannoista ja niiden levinneisyydestä. Tavoitteena on lepakkokantojen tilan säilyminen ja parantuminen. Vaikutus on suora, myönteinen ja pitkäkestoinen. Varmistettava riittävät resurssit ja osaaminen kartoitustyöhön.	x			Mahdollinen vaikutus	Ilman tietoa lepakoiden määrästä ja levinneisyydestä saattavat esiintymiskannat heikentyä tai tuhoutua myös suojelualueiden sisäpuolella. Taattava riittävät resurssit kartoitustyöhön.
Seuraamme pienpetojen kantoja, kuten saukon kantaa sekä niiden mahdollisia vaikutuksia lintuihin. Saaristomeren	Vieraspedoilla ja ketulla tiedetään olevan haitallinen vaikutus saaristolintuihin ja näädän tiedetään hyödyntävän etenkin kolopesijöiden pesiä. Saukon	x			Mahdollinen vaikutus	Tiedon puuttuessa emme pysty reagoimaan saukon ja saaristolintujen suojelemiseen. Taattava riittävät resurssit seurannan suunnitteluun ja järjestämiseen.

pienpetokanta on vahvistunut huomattavasti 2000-luvulla. Erityisesti saukon runsastuminen näyttää jatkuvan, myös ketusta on säännöllisesti havaintoja ulkosaaristoa myöten. Uutena tulokkaana näätä on asuttanut joitain saaria välisaaristossa. Pienpetokantojen tilasta saadaan varsin hyvä kuva vieraspetopyyntien takia, jonka yhteydessä kerätään havainnot talteen kaikista kohdatuista pienpedoista.	tiedetään saalistavan toisinaan lintuja, mutta sen vaikutusta saaristolinnustoon ei tunneta kunnolla. Tavoitteena on seurata saukkokantaa vieraspetopyyntien yhteydessä ja selvittää esim. lintujen pesimäsaarille asennettavien riistakameroiden avulla saukon käyttäytymistä. Ekologinen vaikutus kohdistuu saukko- ja lintukantojen säilymiseen tiedon parantuessa saukon vaikutuksesta saaristolintuihin. Vaikutus on suora tai epäsuora. Varmistettava riittävät resurssit ja osaaminen seurannan järjestämiseen.					

Tavoite: Suojeluun varattujen alueiden huomiointi suunnittelualueella

Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Selvitetään suojeluun varattujen alueiden perustamisen edellytykset. Selvitetään suunnittelualueella valtion suojeluun varattujen alueiden perustamisedellytykset sekä mm. Utön ja Nötön kylä-alueilla pienten, alle 1 ha kohteiden ja muiden poistaminen kansallispuistosta (yhteensä n. 25 ha). Nämä kohteet ovat siirtyneet valtion omistukseen ennen kansallispuiston lain päivitystä (524/2023) ja niillä ei ole luonnonsuojelullista merkitystä. Ympäristöministeriö vastaa kansallispuiston lain muutoksista ja luonnonsuojelualueiden perustamisen säädösvalmistelusta, joilla perustetaan luonnonsuojelualueiksi valtion omistamia ja jo aiemmin suojeluun varattuja alueita.	Valtion suojeluun varattujen alueiden perustaminen varsinaisiksi luonnonsuojelualueiksi ja alueiden poisto kansallispuistosta, joilla ei ole luonnonsuojelullista arvoa, selkiyttää alueiden hoitoa ja käyttöä.	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	

Tavoite: Tietoisuus meriluonnosta paranee

Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Hyödynnämme edunvalvonnassa tietoa meriluonnon arvoalueista. Edunvalvonta on tärkeä työprosessi, jolla voidaan vaikuttaa Saaristomerelle suunniteltuihin hankkeisiin (mm. kalankasvatus ja vesiviljely, energiahankkeet, meriliikenteen toiminnot, maa-ainesten otto ja muut hankkeet, joilla vaikutus	Edunvalvonnan ekologiset vaikutukset kohdistuvat monimuotoisuuden säilymiseen. Meriluonnon arvojen huomioiminen suunnittelussa ja päätöksenteossa vahvistaa mereisten lajien ja luontotyyppien hyvinvointia ja säilymistä. Sosiaaliset vaikutukset kohdistuvat virkistysarvoihin ja alueen saaristokulttuurin säilymiseen; Saaristomeren merkittävä luontomatkailukohde ja alueella on elinvoimainen saaristokulttuuri. Taloudelliset vaikutukset kohdistuvat luonnonvarojen hyödyntämiseen	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Merelle sijoittuvat hankkeet ja niiden vaikutusten arviointi edellyttävät pinnan alta kerätyn meritiedon tuntemista sekä asian tuntevaa tulkintaa. Hankkeet merialueilla ovat lisääntymässä vihreän siirtymän takia, joten tarvitaan ajantasaista meriluontotietoa. Mikäli hankkeita toteutetaan ilman ajantasaista ja luotettavaa meriluontotietoa, vedenalaiset luontoarvot jäävät huomioimatta päätöksenteossa tai niitä ei huomioida riittävällä tavalla. Varmistettava riittävät resurssit ja

meriympäristöön) ja tarjota ajantasaista tietoa meriluontoarvoista sekä osoittaa tietopuutteita pohjatuen Metsähallituksen luontopalvelujen asiantuntemukseen ja muiden meritietoa tuottavien VELMU-organisaatioiden (valtakunnallinen vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuden inventointiohjelma) kokoamaan tietoon. Suomen EMMA-alueet eli ekologisesti tai biologisesti merkittävät vedenalaiset meriluontoalueet käsittää 87 aluetta, jotka on valittu lähes viidentoista vuoden VELMU-kartoitusaineiston perusteella ja rajattu asiantuntijoiden avustuksella. EMMA-alueet pitävät sisällään mm. Suomen merialueiden tärkeimpiä kalantuotantoalueita ja uhanalaisten lajien esiintymisalueita riippumatta niiden nykyisestä suojelutasosta. Ne sisältävät lähes kaikki eri mereiset luontotyytit ja edustavat kaikkein monimuotoisinta meriluontoa. HKS-suunnittelualueelta on tunnistettu ja kuvattu tällä hetkellä neljä EMMA-aluetta (Ådöfjärdenin, Högsåran, Salpausselän ja Saaristomeren ulkosaariston EMMA-alueet). Näiden alueiden ja aineiston esiintuonti osana edunvalvontaa on tärkeää, jotta Saaristomeren arvokkaimpien meriluontoalueiden tulevaisuus saadaan turvattua.	(vesiviljely, uusiutuva energia). Vaikutukset ovat suoria (suojealueiden sisällä), osin epäsuoria (suojealueiden ulkopuolinen toiminta) ja pitkäkestoisia.					osaaminen edunvalvonnassa.
Lisäämme Saaristomerellä toimivien organisaatioiden tietoisuutta meriluonnon arvoalueista . Suomen EMMA-alueet eli ekologisesti tai biologisesti merkittävät vedenalaiset meriluontoalueet käsittää 87 aluetta, jotka on valittu lähes viidentoista vuoden VELMU-kartoitusaineiston (valtakunnallinen vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuden inventointiohjelma) perusteella ja rajattu asiantuntijoiden avustuksella. EMMA-alueet pitävät sisällään mm. Suomen merialueiden tärkeimpiä kalantuotantoalueita ja uhanalaisten lajien esiintymisalueita riippumatta niiden nykyisestä suojelutasosta. Ne	Sidosryhmäyhteistyön ekologinen vaikutus kohdistuu monimuotoisuuden ylläpitämiseen. Meriluonnon arvojen tunnetuksi tekeminen sekä huomioiminen suunnittelussa ja päätöksenteossa vahvistavat mereisten lajien ja luontotyyppien hyvinvointia ja säilymistä. Sosiaalinen vaikutus kohdistuu alueen virkistyskäytön kestävyys ja tietoisuuden vahvistamiseen. Tietoa meriluonnon arvoalueista voidaan hyödyntää matkailutoiminnassa (taloudellinen vaikutus). Vaikutukset ovat epäsuoria ja pitkäkestoisia.	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Mikäli hankkeita toteutetaan ilman ajantasaista ja luotettavaa meriluontotietoa sekä asiantuntijaosaamista, vedenalaiset luontoarvot jäävät huomioimatta päätöksenteossa tai niitä ei huomioida riittäväällä tavalla. Varmistettava riittävät resurssit tiedon tuottamiseksi, jalostamiseksi ja asiantuntijaosallistamiseksi.

sisältävät lähes kaikki eri mereiset luontotyypit ja edustavat kaikkein monimuotoisinta meriluontoa. HKS-suunnittelualueelta on tunnistettu ja kuvattu tällä hetkellä neljä EMMA- aluetta (Ädöfjärdenin, Högsåran, Salpausselän ja Saaristomeren ulkosaariston EMMA-alueet). Pyrimme lisäämään Saaristomerellä toimivien sidosryhmien tietoisuutta näistä EMMA-alueista sekä muista jatkossa tunnistettavista meriluonnon arvoalueista.						
Lisäämme vesilläliikkujien tietoisuutta suojelualueista, niiden sijainnista ja säännöistä. Metsähallituksen vuonna 2022 toteuttamassa Saaristomeren vesillä ja saaristossa liikkujille suunnatussa kyselyssä vastaajat nostivat esiin tarpeen selkeyttää suojelualueen rajauksia ja sääntöjä. Metsähallitus pyrkii lisäämään vesilläliikkujien tietoisuutta Saaristomeren vedenalaisista arvoista, linnustosta, suojelu- ja rajoitusalueista, niiden sijainnista ja säännöistä. Laaditaan Saaristoetiketti, jonka avulla edistetään ympäristön huomioivaa toimintatapaa vesillä ja saaristossa liikuttaessa. Biodiversea LIFE-IP -hankkeessa vuosina 2023-29 lisätään ihmisten tietoisuutta vedenalaisista luontoarvoista ja niiden huomioimisesta myös Saaristomerellä. Lisäämme veneilijöiden tietoisuutta mm. vedenalaisista hiekkapohjista ja niiden ylläpitämistä arvoista. Viestimme toimenpiteistä, joilla veneilyn ja virkistyskäytön vaikutuksia hiekkapohjiin voidaan lieventää.	Tietoisuuden lisääminen suojelualueista ja niiden määräyksistä ja sitä kautta luontoarvojen huomioiminen kaikessa Saaristomerellä tapahtuvassa toiminnassa turvaa lajien ja luontotyyppien tilaa ja monimuotoisuuden säilymistä (ekologinen vaikutus, vaikutukset suoria ja laaja-alaisia). Kun luontoarvot säilyvät suojelualueella, myös virkistyskäyttöarvot ovat korkeat (sosiaalinen vaikutus). Suojelualueiden tehokas käytön ohjaus ja viestintä helpottavat saariston matkailuyrittäjien toimimista suojeluarvot huomioiden (taloudellinen vaikutus). Sosiaaliset ja taloudelliset vaikutukset ovat epäsuoria ja laaja-alaisia.	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Ilman riittävää käytön ohjausta luontoarvot saattavat heikentyä tai tuhoutua myös suojelualueiden sisäpuolella. Taattava riittävät resurssit käytön ohjauksen suunnitteluun ja toteuttamiseen.
Suojelu- ja rajoitusalueiden rajat merikortteihin, elektronisiin karttoihin ja retkikartalle. Meri ei tunne rajoja, ja tämä seikka pätee erityisen hyvin suojelualueiden rajojen näkyvyyteen merialueilla. Mereisten suojelualueiden täysi potentiaali ei toteudu niin kauan, kun kävijät eivät näe tai tunne vesillä liikkuaessa suojelualueiden rajoja ja eri liikkumisrajoitusalueita. Metsähallituksen vuonna 2022	Selkeästi merkityt suojelualueiden rajat ja niiden määräykset tehostavat luontoarvojen huomioimista kaikessa Saaristomerellä tapahtuvassa toiminnassa ja sitä kautta turvaa lajien ja luontotyyppien tilaa ja monimuotoisuuden säilymistä (ekologinen vaikutus, vaikutukset suoria ja laaja-alaisia). Kun luontoarvot säilyvät suojelualueella, myös virkistyskäyttöarvot ovat korkeat (sosiaalinen vaikutus). Suojelualueiden tehokas käytön ohjaus helpottaa saariston matkailuyrittäjien toimimista suojeluarvot huomioiden (taloudellinen vaikutus). Sosiaaliset ja taloudelliset vaikutukset ovat	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Ilman riittävää käytön ohjausta luontoarvot saattavat heikentyä tai tuhoutua myös suojelualueiden sisäpuolella. Taattava riittävät resurssit käytön ohjauksen suunnitteluun ja toteuttamiseen.

toteuttamassa Saaristomeren vesillä ja saaristossa liikkujille suunnatussa kyselyssä vastaajat nostivat esiin tarpeen selkeyttä suojelun rajauksia ja sääntöjä. Meriluonnon suojelun tehostamiseksi ja Saaristomerellä vesillä liikkumista helpottaaksemme Metsähallitus pyrkii edistämään suojelun rajojen merkitsemistä paperisiin ja elektronisiin merikortteihin sekä eri harrasteryhmien käyttämiin karttasovelluksiin, esim. Hylyt.net. Lisäksi pyrimme kokoamaan suojelun rajoitukset esim. Itämeriportaaliin, josta ne ovat helposti saatavilla. Myös maastoon/merelle asennettavien raja- ja rajoitusaluepoijujen/merkkien mahdollisuutta tulee selvittää.	epäsuoria ja laaja-alaisia.					
Tuotamme tietoa suojelun verkoston kannalta arvokkaista merikohteista. Metsähallituksen Saaristomerellä tekemä pitkäjänteinen kartoitustyö ja kerätyn aineiston jatkojalostus alueen lajien ja luontotyyppien tehokkaamman suojelun tueksi on ensiarvoisen tärkeää. Esimerkiksi vain 30 % Saaristomeren nykyisin tunnetuista meriajokasveista sijaitsee valtion suojelun sisäpuolella – loput 70 % sijaitsevat valtion hallinnoimien alueiden ulkopuolella joko yhteisillä tai yksityisillä vesialueilla. Lajien ja luontotyyppien suojelun tehostamiseksi Metsähallitus tuottaa kartoituksiin perustuvaa tietoa mm. Saaristomerellä sijaitsevista suojaista näkinpartais- ja meriajokaspohjista, jotka ovat luonnonsuojelulain (9/2023) 64 §:n mukaisia suojeltuja luontotyyppisiä. Sen lisäksi tarjoamme ajantasaista tietoa mm. Itämeren norppien (direktiivilaji, liitteet II ja V) suojelemiseksi.	Suojelun verkoston vahvistamisen ekologinen vaikutus kohdistuu mereisten lajien ja luontotyyppien hyvinvointiin ja säilymiseen. Erityisesti avainmeriluontotyyppien suojelu ylläpitää merenpohjien yleistä monimuotoisuutta ja edesauttaa esimerkiksi kalanpoikastuottoa. Itämeren norppien keskeisimmän lisääntymis- ja karvanvaihtoalueen suojelu vahvistaa uhanalaista, eteläistä merinorppakantaa. Vaikutukset ovat suoria ja pitkäkestoisia. Hyvinvoiva ja monimuotoinen saaristoluonto vahvistaa ja lisää virkistyskäyttöarvoja (sosiaalinen vaikutus). Sosiaalinen ja taloudellinen vaikutus kohdistuu hyödynnettävien kalakantojen elinympäristöjen tilan suojeluun (virkistys- ja ammattikalastus). Kalastus on myös olennainen osa elinvoimaista saaristokulttuuria. Vaikutukset ovat epäsuoria ja pitkäkestoisia.	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Ilman lisäsuojelua nykyisen suojelun verkoston ulkopuoliset kohteet saattavat heikentyä tai tuhoutua Saaristomeren lisääntyvän virkistyskäyttö- ja muun toiminnan takia. Taattava riittävät resurssit ja asiantuntemus lisäsuojelun toteuttamiseksi.
Tavoite: Varaudumme öljyonnettomuuksiin						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Tuotamme tietoa suojattavista luontokohteista ja öljyvuomien kiinnittämispaikoista. Lisääntyvä meriliikenne kasvattaa	Ekologinen vaikutus kohdistuu monimuotoisuuden säilyttämiseen. Aluekohtaista luontotietoa tuottamalla öljyntorjuntatoimet voidaan kohdistaa arvokkaimmille meriluontoalueille ja siten lieventää Saaristomeren	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Mikäli alueellista asiantuntemusta ei öljyntorjunnan suunnittelussa hyödynnetä, saattaa onnettomuustilanteessa Saaristomeren meri- ja saaristoluonnon monimuotoisuudelle kohdistua laajaa ja

öljyonnettomuuksien riskiä Suomen rannikkoalueella ja se on tunnistettu yhdeksi alueen melko epätodennäköiseksi, mutta tapahtuessaan vaikutuksiltaan hyvin laajaksi riskitekijäksi meri- ja saaristoluonnolle. Lisäksi tahallinen öljyonnettomuus on tunnistettu yhdeksi kansallista turvallisuutta uhkaavaksi hybridivaikuttamisen keinoksi. Metsähallituksella on kertynyt vahva aluetuntemus osana meriluonnon kartoituksia ja tiedämme alueen tärkeimmät luontoarvot. Siten kykenemme osoittamaan keskeisimmät öljyntorjuntaa edellyttävät kohteet Saaristomeren suojelualueverkostossa. Tuotamme öljyonnettomuuden varalta ennalta suojattavien kohteiden listauksen ja osoitamme öljypuomien tärkeimmät kiinnittymispaikat paikkatietoaineistona Metsähallituksen paikkatietojärjestelmään (Uljas ja sen korvaava).	lajeihin ja luontotyypeihin kohdistuvia vaikutuksia. Puomittamisella voidaan ohjata öljyä pois arvokkaimmilla luontoalueilta. Sosiaalinen vaikutus kohdistuu sekä alueen virkistyskäyttöarvojen että saaristokulttuurin säilyttämiseen. Taloudellinen vaikutus kohdistuu saaristomatkojen, ekosysteemipalvelujen ja luonnonvarojen hyödyntämisen heikkenemiseen. Vaikutukset ovat suoria ja pitkäkestoisia ja laaja-alaisia.					osin peruuttamatonta vahinkoa.

Tavoite: Ylläpidämme, säilytämme ja parannamme linnustoarvoja

Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Kehitämme virkistyskäytön kestävyysseurantaan lintujen suojelemiseksi. Virkistyskäytön haittoja linnustolle saaristossa ovat veneily, rantautuminen ja liikkuminen lintujen pesimä- ja levähdysalueilla, melu, roskaantuminen ja miehittämättömien ilma-alusten lennättäminen. Paineet kohdistuvat erityisesti suojaisiin luonnonsatamiin ja saariryhmiin sekä tietyillä lintujen ja ihmisten suosimilla avoimilla saarilla kuten Jurmossa. Virkistyskäytön paineiden vaikutuksia linnustoon on Saaristomerellä tutkittu 1990-luvulla, jolloin veneilyn todettiin häiritsevän erityisesti vesilintujen poikueita. Miehittämättömien ilma-alusten (dronien) karkoittavasta vaikutuksesta on saatu tietoa viime aikoina mantereelta. Saaristossa sen vaikutusta ei tunneta. Mikäli	Virkistyskäytön seurannan ja lievennystoimenpiteiden kehittämisen ekologinen vaikutus kohdistuu luontoarvojen suojelun tehostamiseen ja monimuotoisuuden turvaamiseen. Toimenpiteen sosiaalinen vaikutus kohdistuu virkistyskäyttöarvojen säilyttämiseen: esim. veneilypainetta ohjaamalla ja sen vaikutuksia lieventämällä saaristoluonto säilyy luonnontilaisempana. Vaikutukset ovat laaja-alaisia ja pitkäkestoisia.	x	x		Mahdollinen vaikutus	Mikäli seurantaan ja lievennystoimenpiteisiin ei ryhdytä virkistyskäytön lisääntyessä, saattavat linnustoarvot ja suojelualueen virkistyskäyttöarvot heiketä. Varmistettava riittävät resurssit ja osaaminen seurannan ja lievennystoimenpiteiden suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi.

tunnistamme virkistyskäytön aiheuttamia paineita tietyillä kohteilla, voidaan vaikutuksia lintuun lieventää tai estää sopivilla toimenpiteillä. Kehitämme virkistyskäytön kestävyden seurantaan tarkoitettua LAC-menetelmää lintujen suojelemiseksi. Testaamme ja kehitämme menetelmän käyttöönottoa arvokkailla lintukohteilla, mittarien lähtö- ja kynnyksarvoja, niiden seuranta ja virkistyskäytön linnustolle soveltuvia lievennystoimenpiteitä. Tavoitteena on ensisijaisesti kartoittaa sitä, minkälaisia vaikutuksia on veneilyllä ja virkistyskäytöllä tietyillä linnustollisesti arvokkailla kohteilla ja miten niiden mahdollisia haittoja voidaan vähentää.						
Kohdistamme linnustokartoituksia alueille, joille suunnitellaan vieraspetojen poistoa. Saaristomerellä vieraspetojen poistoa on tehty eniten ulkosaaristossa, josta on olemassa parhaat tiedot poistopyyntien vaikuttavuudesta. Poistopyyntien laajetessa välisaaristoon tarvitsemme tietoa, miten supikoiran ja minkin poistaminen vaikuttaa välisaaristossa esiintyviin lintulajeihin. Linnustokartoitukset toteutetaan osana Biodiversea -hanketta.	Ekologinen vaikutus on tiedon kertyminen luontoarvojen ylläpitämisestä ja säilymisestä. Kun saamme tietoa vieraspetopyyntien vaikuttavuudesta välisaaristossa voimme tarkemmin suunnitella resurssien kohdentamista. Vaikutukset ovat suoria ja myönteisiä. Varmistettava riittävät resurssit ja osaaminen kartoitustyöhön ja sen suunnitteluun.	x			Mahdollinen vaikutus	Mikäli haitallisten vieraspetojen poistoon vaikuttavuutta ei seurata voi uhkana olla resurssien tehon käyttö ja rahoituksen lasku. Taattava riittävät resurssit kartoitustyön suunnitteluun ja kartoitustyöhön.
Lisäämme muiden Saaristomerellä toimivien organisaatioiden tietoisuutta linnustoarvoista. Saaristomeri on Itämeren yksi arvokkaimpia saaristolintujen pesimä-, sulkimis- ja levähdysalueista. Täällä pesivät lähes kaikki saaristolintulajit mitä Itämerellä tavataan. Saaristomeri sijaitsee myös yhdellä pohjoisen pallonpuoliskon tärkeimmän muuttoväylän varrella. Alueen yli ja ohi muuttaa runsaasti vesi- ja petolintuja sekä varpuslintuja. Saaristomerellä on tuotettu linnustotietoja vahvasti vapaaehtoistyöllä, joten läheinen työ sidosryhmien kanssa on oleellista myös jatkossa. Runsaat aineistot ovat	Lintuarvojen tunnetuksi tekeminen, hyödyntäminen sekä huomioiminen suunnittelussa, tutkimuksessa ja päätöksenteossa vahvistavat lintukantojen säilymistä. Sidoryhmäyhteistyön ekologinen vaikutus kohdistuu monimuotoisuuden ylläpitämiseen. Linnustoarvojen tunnetuksi tekeminen sekä huomioiminen suunnittelussa ja päätöksenteossa vahvistavat linnuston hyvinvointia ja säilymistä. Sosiaalinen vaikutus kohdistuu alueen virkistyskäytön kestävyden ja tietoisuuden vahvistamiseen. Tietoa linnustollisesti arvokkaista alueista voidaan hyödyntää matkailutoiminnassa (taloudellinen vaikutus). Vaikutukset ovat epäsuoria ja pitkäkestoisia.	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Mikäli hankkeita toteutetaan ilman ajantasaista ja luotettavaa linnustotietoa sekä asiantuntijaosaamista, linnustoarvot jäävät huomioimatta päätöksenteossa tai niitä ei huomioida riittävällä tavalla. Varmistettava riittävät resurssit tiedon tuottamiseksi, jalostamiseksi ja asiantuntijaosallistamiseksi.

vaikuttaneet siihen, että alueella kerättyihin tietoihin pohjautuen tutkimuslaitokset ovat tuottaneet lukuisia tieteellisiä julkaisuja lintukantojen tilasta ja suojelutoimenpiteiden vaikuttavuudesta lintukantoihin. Tavoitteena on saattaa lintuja koskeva tieto helposti saatavaksi, tehdä yhteistyötä lintujen suojelemiseksi yhdistysten ja seurojen kanssa sekä tutkimuslaitosten kanssa selvittää keinoja lintujen suojelemiseksi.						
Matkailu- ja virkistyskäyttöä ohjataan siten, että linnustoarvot säilyvät. Tavoitteena on pehmeillä keinoilla kuten opasteilla ja viestinnällä ohjata ihmisten liikkumista siten, että se ei uhkaa yksittäisen kohteen linnustoarvoja. Ohjataan ihmisten kulkua tarvittaessa esim. luontopolkujen ja opastustaulujen avulla sekä kerrotaan opastustauluissa alueen lintuarvoista.	Ekologinen vaikutus kohdistuu linnustoarvojen ylläpitämiseen ja säilymiseen. Sosiaalinen vaikutus kohdistuu alueen virkistyskäytön kestävyden ja tietoisuuden vahvistamiseen. Taloudellinen vaikutus kohdistuu luontomatkailun vetovoimatekijöiden säilymiseen. Vaikutus on suora, myönteinen ja pitkäkestoinen. Varmistettava riittävät resurssit ja osaaminen käytön ohjauksen suunnitteluun ja toteuttamiseen.	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Ilman riittävää käytön ohjausta linnustoarvot saattavat heikentyä tai tuhoutua myös suojelualueiden sisäpuolella. Taattava riittävät resurssit käytön ohjauksen suunnitteluun ja toteuttamiseen.
Merkitemme liikkumisrajoitusalueet maastoon asennettavilla rajoitusalueilla.. Merkitään maastoon Saaristomeren kansallispuiston rajat ja liikkumisrajoitusalueet ja Seilin luonnonsuojelualueen liikkumisrajoitusalueet rajoitusalueilla.	Ekologinen vaikutus kohdistuu linnustoarvojen ylläpitämiseen ja säilymiseen. Sosiaalinen vaikutus kohdistuu alueen virkistyskäytön kestävyden ja tietoisuuden vahvistamiseen. Taloudellinen vaikutus kohdistuu luontomatkailun vetovoimatekijöiden säilymiseen. Vaikutus on suora, myönteinen ja pitkäkestoinen. Varmistettava riittävät resurssit ja osaaminen käytön ohjauksen suunnitteluun ja toteuttamiseen.	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Ilman maastossa olevia opasteita linnustoarvot saattavat heikentyä tai tuhoutua myös suojelualueiden sisäpuolella. Taattava riittävät resurssit kylttien painattamiseen ja maastoon viemiseen.
Olemme mukana etelänsuosirrin Suomen pesimäkannan elvytyshankkeessa. Etelänsuosirrin pesimäkannan koko on tällä hetkellä enää noin 30 paria ja näin pienellä parimäärällä laji uhkaa sukupuutto. Itämeren pesimäkanta käsittää alle 300 paria. Oulun yliopiston johdolla ollaan aloittamassa etelänsuosirrin munien haudontahanketta Suomessa 2024. Munien hautominen haudontakoneessa vähentää haudonnan aikaista pesätappiota. Ensi vaiheessa etelänsuosirrejä aiotaan tarhata Oulun seudulla, mutta seuraavassa vaiheessa tavoitteena	Etelänsuosirrin siirron/palautuksen ekologinen vaikutus kohdistuu lajin sukupuuton ehkäisemiseen. Vaikutus on suora ja myönteinen. Mikäli siirtoistutukset onnistuvat tai alkuperäistä häiriötä saadaan vähennettyä, palautustoimenpiteillä voidaan vähentää paikallisen sukupuuton uhkaa. Samalla vahvistetaan Itämeren pesimäkantaa ja parannetaan Saaristomeren pesimäkannan vastustuskykyä (resilienssi) ympäristömuutoksia vastaan.	x			Mahdollinen vaikutus	Mikäli palautustoimenpiteitä ei toteuteta, pesimäkanta saattaa hävitä kokonaan. Siirtoistutukset tulee aina tehdä keskitetysti, parhaan saatavilla olevan tiedon mukaan, jotta turvataan lähdepopulaatioiden hyvinvointi ja säilyminen. Taattava riittävät resurssit asiantuntija-avun muodossa mikäli siirto/palautus-hanke aloitetaan.

olisi vahvistaa muun Suomen pesimäkantoja. Saaristomerellä etelänsuosirrejä esiintyy ainoastaan Jurmon saarella, missä on jäljellä yhden tai kahden parin pesimäkanta. Saarella on parhaimmillaan pesinyt lähes kymmenkunta paria etelänsuosirrejä. Jurmon pesimäkannan vahvistaminen olisi ensiarvoisen tärkeätä, kun saarella vielä esiintyy lajia.						
Osallistumme ympäröivien meri- ja maa-alueiden käytön seurantaan. Edunvalvonta on tärkeä työprosessi, jolla voidaan vaikuttaa Saaristomerelle suunniteltuihin hankkeisiin (mm. kalankasvatus ja vesiviljely, energiahankkeet, kaavoitus, meriliikenteen toiminnot, maa-ainesten otto ja muut hankkeet, joilla vaikutus ympäristöön) ja tarjota ajantasaista tietoa luontoarvoista sekä osoittaa tietopuutteita pohjautuen Metsähallituksen luontopalvelujen asiantuntemukseen ja kokoamaan tietoon. Hankkeisiin, joilla voi olla haitallisia vaikutuksia lintulajeihin, vaikutetaan aktiivisesti niiden suunnittelu- ja lupaprosessien kautta.	Edunvalvonnan ekologiset vaikutukset kohdistuvat monimuotoisuuden säilymiseen. Luontoarvojen huomioiminen suunnittelussa ja päätöksenteossa vahvistaa linnuston hyvinvointia ja säilymistä. Sosiaaliset vaikutukset kohdistuvat virkistysarvoihin ja alueen saaristokulttuurin säilymiseen; Saaristomeri on merkittävä luontomatkailukohde ja alueella on elinvoimainen saaristokulttuuri. Taloudelliset vaikutukset kohdistuvat luonnonvarojen hyödyntämiseen (mm. vesiviljely, uusiutuva energia, kaavoitus). Vaikutukset ovat suoria (suojelualueiden sisällä), osin epäsuoria (suojelualueiden ulkopuolinen toiminta) ja pitkäkestoisia.	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Merelle ja sen läheisyyteen sijoittuvat hankkeet ja niiden vaikutusten arviointi edellyttävät linnustotiedon tuntemista sekä asian tuntevaa tulkintaa. Hankkeet merialueilla ovat lisääntymässä vihreän siirtymän takia, joten tarvitaan ajantasaista linnustotietoa. Mikäli hankkeita toteutetaan ilman ajantasaista ja luotettavaa linnustotietoa, luontoarvot jäävät huomioimatta päätöksenteossa tai niitä ei huomioida riittävällä tavalla. Varmistettava riittävät resurssit ja osaaminen edunvalvonnassa.
Päivitämme HKS:n väliarvioinnin yhteydessä järjestysääntöä liikkumisrajoitusten määräysten osalta. Järjestysääntöllä rajoitetaan liikkumista linnustollisesti arvokkailla alueilla mihin kohdistuu ihmispainetta tai sen uhka on todennäköinen. Järjestysääntöluonnokset laaditaan hoito- ja käyttösuunnitelman yhteydessä olemassa olevien valtion suojelualueiden osalta Saaristomeren kansallispuistolle ja Seilin saariston luonnonsuojelualueelle. Hoito- ja käyttösuunnitelman väliarvioinnin yhteydessä päivittämisen tarve ilmenee, mikäli suojelualueverkostoon on liitetty uusia saaria ja luotoa tai lintujen esiintymisessä havaitaan muutoksia.	Ekologinen vaikutus kohdistuu linnustoarvojen ylläpitämiseen ja säilymiseen. Sosiaalinen vaikutus kohdistuu alueen virkistyskäytön kestävyiden ja tietoisuuden vahvistamiseen. Taloudellinen vaikutus kohdistuu luontomatkailun vetovoimatekijöiden säilymiseen. Vaikutus on suora, myönteinen ja pitkäkestoinen. Varmistettava riittävät resurssit ja osaaminen päivityksen tekemiseen.	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Ilman ajantasaista liikkumisen rajoittamista linnustoarvot saattavat heikentyä tai tuhoutua myös suojelualueiden sisäpuolella. Taattava riittävät resurssit käytön ohjauksen suunnitteluun ja toteuttamiseen.
Päivitämme saaristolintujen kannankehitystä ja nykytilaa koskevan julkaisun. Metsähallitus julkaisi	Ekologinen vaikutus on julkaisukelpoisen tiedon kertyminen linnustoarvojen huomioimiseksi suojelusuunnittelussa. Linnustoarvojen huomioiminen	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Ilman riittävää koottua, helposti saatavilla olevaa ja analysoitua aineistoa lintuarvot saattavat heikentyä tai tuhoutua myös suojelualueiden sisäpuolella. Taattava

yhdessä Turun kaupungin kanssa vuonna 2017 julkaisun "Saaristolinnuston historia, kannankehitys ja nykytila Turun saaristossa" (Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja, sarja A 226). Raporttiin on koottu ajantasainen tieto saaristolintukantojen tilasta Saaristomerellä. Julkaisua on käytetty niin edunvalvonnassa, luonnonsuojelussa, virkistys ohjauksessa, viestinnässä kuin tutkimuksessa. Tavoitteena on päivittää kertyneen seuranta-aineiston ja uuden kartoitustiedon perusteella tiedot lintujen parimääristä, kannankehityksestä ja levinneisyydestä kymmenen vuoden välein.	turvaa lintukantojen tilaa ja säilymistä. Sosiaalinen vaikutus kohdistuu alueen virkistyskäytön kestävyys ja tietoisuuden vahvistamiseen. Taloudelliset vaikutukset kohdistuvat luonnonvarojen hyödyntämiseen (mm. vesiviljely, uusiutuva energia, kaavoitus). Vaikutus on suora, myönteinen ja pitkäkestoinen. Varmistettava riittävät resurssit ja osaaminen päivityksen tekemiseen.					riittävät resurssit julkaisun päivittämiseen.
Toteutamme ja koordinoimme valtakunnallisia saaristolintuseurantoja . Valtakunnalliset saaristolintuseurannat alkoivat Suomen rannikolla vuonna 1948, ensi kuudella alueella, joista yksi sijaitsee Saaristomerellä, laajeten sittemmin käsittämään tasaisesti koko rannikkoa. Seurannoista saatavaa parimääräaineistoa voidaan käyttää lukuisiin tarkoituksiin, joista tärkeimmät ovat lajien kannanseurannat, riistalintujen kannanseurannat, uhanalaisarviointi, suojelualueiden tilan seuranta ja kansainvälisten velvoitteiden raportointi (mm. HELCOM). Saaristolintuseuranta on maailman mittakaavassa poikkeuksellinen pitkäkestoinen ja laaja seurantaohjelma. Saaristomeren kansallispuiston yhteistoiminta-alueella on neljä ulkosaariston laskenta-alue ja kaksi välisaariston laskenta-alue. Seilin saaristossa on yksi välisaariston laskenta-alue. Metsähallitus koordinoi saaristolintuseurantoja yhteistyössä Suomen ympäristökeskuksen kanssa. Saaristomeren kansallispuiston yhteistoiminta-alueen seuranta-alueet	Seurantojen ekologinen vaikutus on tiedon kertyminen saaristolinnuston monimuotoisuudesta, levinneisyydestä ja parimääristä. Vaikutus on suora, myönteinen ja pitkäkestoinen. Seurantojen avulla voimme saada myös lisätietoa luonnonhoidon (mm. vieraspetopyynti) vaikuttavuudesta suunnittelualueella. Toimenpiteen taloudellinen vaikutus kohdistuu luonnonvarojen hyödyntämiseen. Tarvitsemme luotettavaa ja ajantasaista luontotietoa voidaksemme reagoida edunvalvonnassa vihreän siirtymän (mm. energiahankkeet) ja sinisen kasvun (mm. vesiviljely) suunnittelualueella mahdollisesti aiheuttamiin paineisiin ja ympäristövaikutuksiin.	x		x	Mahdollinen vaikutus	Mikäli seuranta-aikasarja resurssien puutteen vuoksi katkeaa, emme saa kattavaa aineistoa ja menetämme tietoa saaristolintukantojen tilasta ja ympäristömuutosten vaikutuksista lajeihin. Varmistettava riittävät resurssit ja osaaminen seurannan toteuttamiseksi.

ovat olleet vahvasti Metsähallituksen seuranta- ja koordinoitavuudella.						
Toteutamme ja tuemme sidosryhmien tekemää uhanalaisten lintulajien ja huippupetosten seuranta- ja koordinoitavuudella. Erityisesti suojeltujen kirjokertun, pikkutiiran ja etelänsuosirrin osalta Saaristomeren pesimäkannat ovat erittäin tärkeitä valtakunnallisella tasolla. Manner-Suomen kirjokertun pesimäkannasta tavataan suunnittelualueella noin 95 %. Pikkutiiran osalta Saaristomeren pesimäkanta on ainoa Pohjanlahden eteläpuolinen pesimäkanta. Etelänsuosirrin osalta Saaristomeren kanta on Varsinais-Suomen ainoa ja muodostaa tällä hetkellä vajaa 5 % koko Suomen pesimäkannasta. Erityisesti suojeltujen lajien osalta seuranta tapahtuu osin saaristolintuseurantojen yhteydessä (pikkutiira), osin Jurmon lintuaseman seurantojen puitteissa (etelänsuosirri). Kirjokerttu ei ole minkäänlaisen säännöllisen seurannan piirissä tällä hetkellä. Saariston huippupetosten seurannasta vastaavat tällä hetkellä vapaaehtoiset.	Seurantojen ekologinen vaikutus on tiedon kertyminen lintulajien levinneisyydestä ja parimääristä. Vaikutus on suora, myönteinen ja pitkäkestoinen. Erityisesti suojeltujen lajien ja saariston huippupetosten seuranta tarvitaan, jotta voimme reagoida mahdollisiin pesimäkannoissa ja ympäristössä tapahtuviin muutoksiin.	x			Mahdollinen vaikutus	Mikäli seurantoja ei toteuteta, emme saa kattavaa aineistoa ja menetämme tietoa pesimäkantojen tilasta ja ympäristömuutosten vaikutuksista lajeihin. Uhkana on etelänsuosirrin, pikkutiiran ja kirjokertun häviäminen pesimälajistosta. Varmistettava riittävät resurssit ja osaaminen seurannan toteuttamiseksi.
Toteutamme saaristolinnuston lisäkartoituksia. Saaristolintujen lisäkartoitukset antavat ajantasaista tietoa saaristolintujen levinneisyydessä ja parimäärissä tapahtuvista muutoksista pysyvien saaristolintuseuranta-alueiden ulkopuolella. Tavoitteena on, että tunnettu kohtuullisen hyvin saaristolinnuston tilan suunnittelualueella. Lisäkartoitus käsittää sekä uusien alueiden kartoituksia että poikastuoton seuranta- ja koordinoitavuudella. Poikastuoton seurannan avulla voidaan saada tietoa mitkä tekijät vaikuttavat lintujen poikastuottoon ja pidemmällä tähtäimellä parimääriin. Poikastuoton	Lisäkartoitukset ovat tarpeellisia olemassa olevan tiedon tarkentamista ja laajentamista varten. Tietoa hyödynnetään linnuston tilan arvioimiseksi ja muutosten seuraamiseksi mm. direktiiviraportointeja ja uhanalaisuusarvioiteja varten. Lisäkartoitusten ekologinen vaikutus on tiedon kertyminen linnuston pesimäkantojen koosta ja levinneisyydestä. Vaikutus on suora, myönteinen ja pitkäkestoinen. Lisäkartoitusten avulla voimme saada myös lisätietoa luonnonhoidon (mm. vieraspetopyynti) vaikuttavuudesta suunnittelualueella. Toimenpiteen taloudellinen vaikutus kohdistuu luonnonvarojen hyödyntämiseen. Tarvitsemme luotettavaa ja ajantasaista luontotietoa voidaksemme reagoida edunvalvonnassa vihreän siirtymän (mm. energiahankkeet) ja sinisen kasvun (mm. vesiviljely) suunnittelualueella mahdollisesti aiheuttamiin paineisiin	x		x	Mahdollinen vaikutus	Mikäli ei ole resursseja tehdä lisäkartoituksia, olemassa oleva tieto vanhenee, jolloin linnuston tilan arviointi ja paineiden vaikutusten seuranta eivät ole mahdollisia. Linnuston tila saattaa siten heikentyä. Varmistettava riittävät resurssit ja osaaminen kartoitusten suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi.

seuranta tuottaa tietoa tarvittavien suojelutoimenpiteiden suunnitteluun.	ja ympäristövaikutuksiin.						
Tunnistamme vesilintujen keskeiset sulkimis- ja syyslevähdysalueet. Saaristomeren on valtakunnallisesti merkittävä vesilintujen sulkimis- ja levähdysalue. Tavoitteena on tunnistaa ja kartoittaa keskeiset kerääntymisaluet, jotta niihin mahdollisia kohdistuvia uhkia voidaan torjua.	Kartoituksen ekologinen vaikutus on tiedon kertyminen sulkivien ja levähtävien vesilintujen määrästä ja levinneisyydestä. Vaikutus on suora, myönteinen ja pitkäkestoinen.	x			Mahdollinen vaikutus	Mikäli ei ole resursseja tehdä kartoitusta, vesilintujen keskeisiä kerääntymisalueita ei pystytä suojelemaan. Linnuston tila saattaa siten heikentyä. Varmistettava riittävät resurssit ja osaaminen kartoitusten suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi.	
Tavoite: Ympäristökasvatus ja sidosryhmäyhteistyön vahvistaminen							
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta	
Sidosryhmäyhteistyön vahvistaminen luonnonsuojelussa ja luonnonhoidossa. Kehitetään luonnonsuojelun ja luonnonhoidon kannalta keskeistä yhteistyötä laajasti eri sidosryhmien, kuten viranomaistahojen, yliopistojen, oppilaitosten, sopimuslaiduntajien, luonnonhoidon yrittäjien, matkailuyrittäjien, paikallisten, kyläyhdistysten ja järjestöjen kanssa. Lisäksi muiden saaristossa asuvien ja alueen virkistyskäyttäjien kanssa. Vapaaehtoistyötä pyritään mahdollistamaan mm. luonnonhoidossa ja lajistaselvityksissä, jolloin myös vuorovaikutteisuutta ympäristökasvatuksen osalta saadaan lisää.	Laaja-alainen sidosryhmäyhteistyö on tärkeää luonnonsuojelun ja luonnonhoidon onnistumisen kannalta. Yhteistyö sidosryhmien kanssa lisää suojelun ja hoidon ekologista vaikuttavuutta, sosiaalista kestävyyttä ja kustannustehokkuutta.	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Sidosryhmäyhteistyön puutteiden taustalla on tyypillisesti riittämättömät resurssit. Varmistetaan tarvittavat resurssit yhteistyön kehittämiseen ja ylläpitämiseen.	
Viestitään luonnonsuojelusta ja luonnonhoidosta. Viestintää teemoitetaan kohde- ja aluekohtaisesti, ja valikoiduilla kohteilla pyritään syvemmän perehtymisen mahdollistamaan viestintään selkeiden ja helppolukuisten opastaulujen ja opasteiden lisäksi. Syventävää tietoa Saaristomeren ainutlaatuisista luontoarvoista ja luonnonhoidosta kootaan luonnonhoidosta kertoville verkkosivuille.	Kohdeviestinnällä voidaan vaikuttaa sekä vierailijan käyntikokemukseen että luontosuhteeseen. Mielenkiintoinen sisältö tarjoaa oivalluksia ja herättää etsimään lisää tietoa asiasta. Luontoarvoista ja luonnonhoidosta viestintä on tärkeää sekä yleisen ympäristötietoisuuden että hoitotoimien sosiaalisen hyväksyttävyyden lisäämiseksi.	x	x	x	Ei vaikutusta	Jos viestintää ei ole, voi luonnonsuojelun ja luonnonhoidon hyväksyttävyyden heikentyä. Erityisesti luonnonhoitoa voidaan kyseenalaistaa, mikäli hoitotoimien merkitystä uhanalaisille lajeille ja laajemmin luonnon monimuotoisuudelle ei ymmärretä. Taataan riittävät resurssit viestintään kohteilla, mediassa, sosiaalisessa mediassa ja verkkosivuille.	
Tavoite: Kalkkikallioiden monimuotoisuuden kannalta arvokkaat ominaispiirteet säilyvät ja vahvistuvat							

Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutusdirektiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Kalkkikallioiden avoimuuden seuranta, hoito ja kunnostaminen. - Rehevöittävä typpilaskeuma, hiilidioksidipitoisuuden kohoaminen ja monella kohteella myös laidunnuksen päättymisen johtavat tyypillisesti avointen kalkkikallioiden umpeenkasvuun ja lajiston taantumiseen. Kalkkikallioiden umpeenkasvua seurataan maastokäynneillä ja mahdollisuuksien mukaan kaukokartoituksen menetelmiä hyödyntäen. - Luonnonhoitotoimissa avoimilta ja puoliavoimilta kalkkikallioilta raivataan ekologisiin perustein katajikkoja ja nuoria puita, sekä vähennetään kalkkipintoja peittäviä rehevöitymisestä hyötyviä yleisiä sammalia ja jäkäliä sekä maahan kertynyttä kuntaa. Lisäksi niitetään tai kitketään ongelmalajeja kuten hietakastikkaa, taigasananjalkaa jne. - Sisä- ja välisaariston kalkkikallioilla seurataan myös laidunnuksen vaikutuksia lajistoon. Tarpeen mukaan laidunpainetta ja -aikaa säädellään kiertolaidunnuksen avulla ylilaidunnuksen estämiseksi. Luontaisien laiduntajien määrää ja etenkin valkohäntäkauriskannan kokoa pyritään pienentämään eläinten liian korkeiden tiheyksien alueilla. - Varjoisten kalkkikallioiden oloihin sopeutuneen lajiston elinvoimaisuuden ylläpitämiseksi vähennetään tarvittaessa mm. alikasvospuita sekä kalkkikalliopintoja peittäviä metsäsammalia. - Ulkosaaristossa kalkkikalliot säilyvät pääsääntöisesti avoimina ilman hoitotoimia mahdollistaen niiden lajiston säilymisen.	Kalkkikallioiden hoitotoimet ovat monimuotoisuuden turvaamisen kannalta erittäin tärkeitä, sillä niillä elää useita yksinomaan kalkkikallioilla tavattavia kalkinsuosija- ja kalkinvaatijalajeja. Lisäksi niillä esiintyy monia perinnebiotooppien lajeja.	x			Mahdollinen vaikutus	Umpeenkasvun jatkuminen johtaa avointen ja puoliavointen kalkkikallioiden lajiston taantumiseen ja häviämiseen, mikäli lajistonselvityksiin, vaativaan suunnittelutyöhön ja luonnonhoitoon ei saada kylliksi resursseja. Hoitotoimien suunnittelu ja ohjaus edellyttävät myös vaativaa erityisosaamista sekä lajiasiantuntijoiden tietoja, jotta mm. valoisuutta ja varjoisuutta vaativien lajien (mm. putkilokasveja, mutta erityisesti sammalia, jäkäliä ja sieniä) erilaiset elinympäristövaatimukset tulevat huomioituiksi eivätkä lajiesiintymät vaarannu. Laidunnetuilla kalkkikallioilla korostuu laidunpaineen seurannan ja säätelyn merkitys, jotta lajisto ei heikenny yli- tai alilaidunnuksen vuoksi. Myös luonnonvaraisten laiduntajien kuten kauriiden kannan kokoa ja laidunpainetta on tärkeää seurata.
Tavoite: Kalojen lisääntymisalueiden hoito ja lisääminen						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutusdirektiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta

Kutualueiden kunnostus ja luonnonkalakantojen säilyttäminen elinvoimaisina. Eräpalvelut: Kalojen kutu- ja elinympäristöjen inventointi, kunnostus ja uusien luominen yhteistyössä eri tutkimusorganisaatioiden ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Meriluonnonsuojelu: Metsähallituksen meri-inventoinnit tuottavat vesikasvillisuuden ja elinympäristöjen lisäksi tietoa kalojen elinympäristöjen tilasta. Meriluonnon ennallistamistöissä tehdään tiivistä yhteistyötä Luonnonvarakeskuksen asiantuntijoiden kanssa sekä huomioimalla kalojen lisääntymistä ja kaloille tärkeiden elinympäristöjen tilaa edistävät toimet että toteuttamalla varsinaisia elinympäristökunnostuksia, jotka tähtäävät kaloille tärkeiden elinympäristöjen kunnostamiseen. Merikunnostuksista laaditaan Biodiversea LIFE-IP -hankkeessa myöhemmin käsikirja, joka kokoaa parhaat opit talteen kaikille meriluonnon kunnostuksia suunnitteleville ja toteuttaville tahoille.	Muun muassa fladat ja kluuvit, joiden katkennut meriyhteys palautetaan, lisäävät kalojen kutu- ja poikastuotantoalueita. Kalojen elinympäristöjen kunnostamisen ekologinen vaikutus kohdistuu lajien ja luontotyyppien tilan parantamiseen ja määrän lisäämiseen. Elinympäristökunnostuksilla vahvistetaan luonnonkalakantojen säilymistä ja lisätään alueellista meriluonnon monimuotoisuutta. Samalla vahvistetaan kaloille tärkeiden lajien ja luontotyyppien vastustuskykyä (resilienssi) ilmastonmuutoksen aiheuttamia ympäristömuutoksia vastaan sekä tehostetaan suojelualueverkoston toimivuutta. Vaikutus on suora ja pitkäkestoinen. Sosiaalinen ja taloudellinen vaikutus kohdistuu hyödynnettävien kalakantojen elinympäristöjen tilan parantamiseen (virkistys- ja ammattikalastus). Kalastus on myös olennainen osa elinvoimaista saaristokulttuuria. Vaikutus on epäsuora ja pitkäkestoinen.	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Mikäli emme kunnosta kalojen elinympäristöjä, monimuotoisuus vähenee ja kalakannat heikkenevät, jotka vaikuttavat ammatti- ja virkistyskalastukseen Saaristomerellä. Jos fladojen ja kluuvien meriyhteyttä ei palauteta (laskuojien- ja purojen aukaisu), menetetään poentiaalisia lisääntymisalueita etenkin kevätkutuisilta kaloilta. Taattava riittävät resurssit elinympäristökunnostusten suunnittelulle ja toteuttamiselle

Tavoite: Kirjokertun pesimäkannan säilyminen turvataan luonnonhoidolla

Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Selvitämme kirjokertun pesimäympäristön kunnostuskohteita ja laadimme niille kunnostussuunnitelmat. Kirjokerttu on erityisesti suojeltava laji, jonka pesimäkanta on voimakkaasti taantunut Suomessa 1980-luvun jälkeen. Taantumisen syitä ei kunnolla tunneta Suomessa, mutta elinympäristöjen umpeenkasvua ja heikkenemistä on epäilty yhdeksi taustatekijäksi. Kirjokerttu suosii puoliavoimia ympäristöjä, jossa tavataan sekä aurinkoisia ja paahteisia reuna-alueita, että tiheämpää pusikkoa ja vähäisemmässä määrin puustoa suojana. Manner-Suomen kirjokerttukannasta tavataan Saaristomerellä noin 95 %.	Ekologinen vaikutus kohdistuu kirjokertun säilyttämiseen pesimälajina Saaristomerellä. Tiedon avulla voidaan arvioida mitkä pesimäsaaret vaativat aktiivista kunnostamista ja millä saarilla muun luonnonhoidon on hyvä ottaa huomioon kirjokertun pesimäympäristön vaatimukset. Vaikutus on suora, myönteinen ja pitkäkestoinen. Varmistettava riittävät resurssit ja osaaminen kartoitukseen ja kunnostussuunnitelmien laatimiseen.	x			Mahdollinen vaikutus	Ilman tietoa kirjokertun parimääristä ja levinneisyydestä saattaa alueen pesimäkanta heikentyä tai tuhoutua myös suojelualueiden sisäpuolella. Taattava riittävät resurssit kartoitustyöhön ja kunnostussuunnitelman laatimiseen.

Metsähallituksella ja Varsinais-Suomen ELY-keskuksella on tärkeä rooli lajin kannan säilyttämisessä Suomessa. Saaristomeri lienee edelleen suhteellisen sopiva lajille, sillä väli- ja ulkosaariston reunamilla löytyy edelleen umpeenkasvavia vanhoja laidunmaita. Kirjokertun pesimäkanta Saaristomerellä käsittää noin satakunta paria ja reviiisaaria tunnetaan noin puolen sataa. Tavoitteena on kartoittaa tunnetut esiintymispaikat yhdessä Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kanssa ja arvioida pesimäympäristön laatu ja kunnostustarve sekä laatia kunnostussuunnitelmat tarpeen mukaan.						
Toteutamme pesimäpaikkojen kunnostuksia ja huomioimme muilla hoitokohteilla lajin vaatimukset. Kirjokertun pesimäpaikkojen kartoitustyöhön perustuen toteutetaan tarvittavia kirjokertun pesimäympäristön kunnostuksia, jotta lajilla olisi riittävästi suotuisia elinympäristöjä Saaristomerellä. Muussa luonnonhoidossa otetaan huomioon kirjokertun pesimäympäristön vaatimukset.	Ekologinen vaikutus kohdistuu kirjokertun säilyttämiseen pesimälajina Saaristomerellä. Vaikutus on suora, myönteinen ja pitkäkestoinen. Varmistettava riittävät resurssit ja osaaminen kunnostusten suunnitteluun ja toteuttamiseen.	x			Mahdollinen vaikutus	Ilman pesimäpaikkojen kunnostuksia ja huomioonottamista luonnonhoidossa saattaa alueen pesimäkanta heikentyä tai tuhoutua myös suojelualueiden sisäpuolella. Taattava riittävät resurssit kunnostusten suunnitteluun ja toteuttamiseen.
Tavoite: Linnustoarvoja ylläpidetään, säilytetään elinvoimaisina ja tilaa parannetaan						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Kunnostamme tärkeimpiä lintujen pesimäsaaria puustoa ja muuta korkeampaa kasvillisuutta vähentämällä. Avoimet elinympäristöt ovat erityisen tärkeitä saaristolinnuille ja monille levähtäville lintulajeille. Tavoitteena on ylläpitää tärkeimmät lintusaaret avoimina. Erityisesti etelänsuosirrin ja pikkutiiran pesimäpaikat on erittäin tärkeätä pitää avoimina korkeammasta kasvillisuudesta. Vieraspetyynnin laajentuessa välisaaristoon on odotettavissa saaristolintujen levittäytymistä näille alueille. Silmällä pitäen lintujen levittäytymistä, varmistetaan että välisaaristossa on	Ekologinen vaikutus kohdistuu luontoarvojen säilymiseen ja tilan parantumiseen. Avoimien elinympäristöjen kunnostaminen ja ylläpito turvaa alueen lintukantoja sekä mahdollistaa levinneisyyden laajentumisen. Vaikutus on suora, myönteinen ja pitkäkestoinen. Varmistettava riittävät resurssit ja osaaminen kunnostusten suunnitteluun ja toteuttamiseen.	x			Mahdollinen vaikutus	Ilman avoimia elinympäristöjä sekä pesivien että levähtävien lintujen kannat saattavat heikentyä tai tuhoutua myös suojelualueiden sisäpuolella. Taattava riittävät resurssit suunnittelutyöhön ja luonnonhoitoon.

saaristolinnuille sopivan avoimia ympäristöjä pesimäpaikoiksi.						
Lisäämme tietoisuutta vieraspetopojiston vaikuttavuudesta ja innostamme kansalaishavainnointiin. Lisäämme kansalaisten tietoisuutta vieraspedoista ja niiden tunnetuista haitallisista vaikutuksista paikallisiin ekosysteemeihin sidosryhmäyhteistyöllä. Lisäksi kannustamme kansalaishavainnointiin ja ilmoittamaan havainnoista seurantaa tekeville viranomaisille (esim. Laji.fi). Tavoitteena on laatia vuosittain tiedotteita vieraspetopyyntien toteuttamista ja tuottaa viestintämateriaalia vieraspetopyyntien vaikuttavuudesta.	Ekologinen vaikutus kohdistuu linnustoarvojen ylläpitämiseen ja säilymiseen. Tietoisuuden ja osallisuuden kasvu kansalaisten parissa voi tuoda huomattavaa lisäarvoa, kun myönteisyys ja hyväksyttävyyys vieraspetopyyntejä kohtaan kasvaa, mm. metsästysoikeuksien haltijoiden keskuudessa. Sosiaalinen vaikutus kohdistuu alueen virkistyskäyttöarvojen säilymiseen ja tietoisuuden vahvistamiseen. Taloudellinen vaikutus kohdistuu luontomatkailun vetovoimatekijöiden säilymiseen. Vaikutus on suora, myönteinen ja pitkäkestoinen. Varmistettava riittävät resurssit ja osaaminen viestinnän suunnitteluun ja toteuttamiseen.	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Lisääntyessään vieraspedot vaikuttavat heikentävästi lintuarvoihin. Kansalaishavainnoilla voi olla tärkeä rooli vieraslajien leviämisen seurannassa. Taattava riittävät resurssit viestinnän toteuttamiseen.
Minkin ja supikoiran tehostettua pyyntiä jatketaan suunnitelmallisesti. Vieraspetojen poiston on osoitettu olevan yksi vaikuttavimpia toimenpiteitä saaristolintujen suojelemiseksi Itämerellä. Saaristomerellä vieraspetojen poistoa on tehty paikoin ulkosaaristossa useamman vuosikymmenen ajan ja viimeisen viiden vuoden ajan poistopyynnit ovat laajentuneet kohti välisaaristoa. Tulokset ovat olleet myönteisiä saaristolinnuille. Tavoitteena pitkällä tähtäimellä on vieraspedoista vapaa saaristo, mikä tarkoittaa poistopyyntien kattamista ja laajentamista ulkosaaristosta kohti sisäsaaristoa ja mantereen ns. "syöttöasemia". Tarkoituksena olisi estää vieraspetojen eteneminen mantereen niemiltä ja muilta keskeisiltä paikoilta kohti saaristoa.	Ekologinen vaikutus kohdistuu luontoarvojen suojelun tehostamiseen ja monimuotoisuuden turvaamiseen. Toimenpiteen sosiaalinen vaikutus kohdistuu virkistyskäyttöarvojen säilyttämiseen. Matkailun vetovoima myös kasvaa, kun saaristoluonto säilyy luonnontilaisempuna. Vaikutukset ovat suoria, laaja-alaisia ja pitkäkestoisia. Varmistettava riittävät resurssit ja osaaminen vieraspetopyynnin ohjaukseen, suunnitteluun ja poistotyöhön.	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Mikäli haitallisia vieraspetoja ei poisteta saattavat luontoarvot heikentyä tai tuhoutua myös suojelualueiden sisäpuolella. Taattava riittävät resurssit poistotyöhön, ohjaukseen ja kehittämiseen. Tällä hetkellä vieraspetojen poistoa toteutetaan osana Biodiversea-hanketta, jonka rahoitus jatkuu vuoteen 2029 asti. Vieraspetojen poistotyön rahoitukseen, ohjaukseen ja kehittämiseen tarvitaan kuitenkin pysyvää rahoitusta, sillä muuten hankkeen aikana saavutetut tulokset menetetään.

Tavoite: Luonnonhoidon sateenvarjolajien pikku- ja isoapollon elinympäristöt vahvistuvat ja kannat kasvavat

Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Isoapollon elinympäristöverkoston vahvistaminen ja lajin seuranta . - Isoapollon elinympäristöt sisältävät isomaksaruohoa kasvavia luotojen ja saarten kallioita sekä kallioalueiden	Pikkuapollo ja isoapollo ovat molemmat kiireellisesti suojeltavaksi luokiteltuja luontodirektiivin lajeja. Ne ovat sateenvarjolajeja eli niiden elinympäristöverkostoissa esiintyy myös lukuisten muiden uhanalaisten lajien elinympäristöjä. Siten iso- ja pikkuapollon	x			Mahdollinen vaikutus	Mikäli pikkuapollon ja isoapollon elinympäristöverkostot jäävät hoitamatta eikä uusia verkostoon kytkeytyviä kohteita kunnosteta, on riskinä että niiden lisäksi muutkin verkostossa elävät uhanalaiset lajit taantuvat. Mikäli esiintymiä ei seurata säännöllisesti, vaikeutuu kantojen

läheisyydessä sijaitsevia mesikasveja kasvavia niittyjä. - Isoapollon elinympäristöjä (mm. luonnonhoidon kokonaissuunnitelman alueen 5 isoapolloluodot ja -niityt) kunnostetaan raivaamalla mesikasveille ja lajin toukkien isäntäkasville isomaksaruoholle soveliaita avoimia ja puoliavoimia elinympäristöjä mm. katajikoituneille niitty- ja nummialueille, vesoittuneille rantaniityille sekä reheväpohjaisille nuorta puustoa kasvaville alueille. Lajille ja sen tarvitsemille kasveille soveliaista alaa lisätään myös kulottamalla katajikoituneita alueita. Isomaksaruohon siemenpankkia voidaan käsitellä mekaanisesti siementen itämisen aktivoimiseksi. Lisäksi mesikasveja erityisen mielellään syövän valkohäntäkauriiden runsauden säätely lajin esiintymisalueilla on tärkeä osa hoitotoimia. - Jatketaan säännöllistä lajin levinneisyyden ja hoitotoimien vaikuttavuuden seuranta vapaaehtoistyön avulla ja yhteistyössä Turun Yliopiston tutkijoiden kanssa. Elinympäristöjen kunnostuksissa hyödynnetään aiempien kunnostusten kokemuksia	elinympäristöjen kunnostus ja hoito auttaa laajasti hoitokohteiden uhanalaista lajistoa.					muutoksiin vaikuttavien syiden tunnistaminen, mikä edelleen vaikeuttaa hoitotoimien säätämistä ja kehittämistä. Riskien torjumiseksi on varmistettava riittävät resurssit pikku- ja isoapollon elinympäristöverkoston hoitoon ja uusien kohteiden kunnostamiseen sekä lajien seurantaan. Riskinä on myös, etteivät lajien kannat vahvistu hoidetuilla alueilla, koska hoitotoimista riippumattomat tekijät vaikuttavat lajeihin. Saariston pikkuapollon elinalueiden kunnostus ja hoito päästiin aloittamaan myöhässä esiintymien määrän ja yksilömäärien jo romahdettua. Riskinä on siksi myös, että kaikilla kohteilla taantumista ei pystytä enää pysäyttämään toimenpiteistä huolimatta, koska pienet populaatiot ovat herkkiä sattumanvaraisille tapahtumille ja sisäsiittoisuuden aiheuttamalle heikentymiselle. Syyt isoapollon taantumiseen saaristossa eivät ole selvät ja myös isoapollon taantuminen voi hoitotoimista huolimatta jatkua. Riskien vähentäminen tulevaisuudessa edellyttää jatkuvaa seuranta ja jatkuvaa kehitystyötä kohteiden hoidossa, jotta runsaimmat populaatiot säilyvät ja populaatiokokoo saadaan kasvuun. Riskinä on, että isoapollonperhosen taantumisen syy ei selviä ja laji häviää kokonaan alueelta.
Pikkuapollon elinympäristöjen kunnostaminen ja laadukas hoito sekä lajin seuranta. - Pikkuapollo toimii sateenvarjolajina saariston ravinteisten alustojen ja kalkkivaikutteisten alueiden hakamaiden, niittyjen ja laidunnettujen lehtojen lajistolle. - Jatketaan pikkuapollon elinympäristöverkoston kytkeytyneiden alueiden kunnostuksia suotuisan suojelutason saavuttamiseksi Saaristomeren luonnonhoidon kokonaissuunnitelman hoitoalueilla 1 ja 2. Suotuisan suojelun taso määritetään Varsinais-Suomen ELY-keskuksessa tekeillä olevan toimenpideohjelman mukaan. - Huolehditaan nykyisten pikkuapollokohteiden hoidon laadusta säätämällä laidunnusta ja vähentämällä	Pikkuapollo ja isoapollo ovat molemmat kiireellisesti suojeltavaksi luokiteltuja luontodirektiivin lajeja. Ne ovat sateenvarjolajeja eli niiden elinympäristöverkostoissa esiintyy myös lukuisten muiden uhanalaisten lajien elinympäristöjä. Siten iso- ja pikkuapollon elinympäristöjen kunnostus ja hoito auttaa laajasti hoitokohteiden uhanalaista lajistoa.	x			Mahdollinen vaikutus	Mikäli pikkuapollon ja isoapollon elinympäristöverkostat jäävät hoitamatta eikä uusia verkostoon kytkeytyviä kohteita kunnosteta, on riskinä että niiden lisäksi muutkin verkostossa elävät uhanalaiset lajit taantuvat. Mikäli esiintymä ei seurata säännöllisesti, vaikeutuu kantojen muutoksiin vaikuttavien syiden tunnistaminen, mikä edelleen vaikeuttaa hoitotoimien säätämistä ja kehittämistä. Riskien torjumiseksi on varmistettava riittävät resurssit pikku- ja isoapollon elinympäristöverkoston hoitoon ja uusien kohteiden kunnostamiseen sekä lajien seurantaan. Riskinä on myös, etteivät lajien kannat vahvistu hoidetuilla alueilla, koska hoitotoimista riippumattomat tekijät vaikuttavat lajeihin. Saariston pikkuapollon elinalueiden kunnostus ja hoito päästiin aloittamaan myöhässä esiintymien määrän ja yksilömäärien jo romahdettua. Riskinä on siksi myös, että kaikilla kohteilla taantumista ei pystytä enää pysäyttämään toimenpiteistä huolimatta, koska pienet populaatiot ovat herkkiä sattumanvaraisille tapahtumille ja sisäsiittoisuuden aiheuttamalle heikentymiselle. Syyt

hirvieläinten haitallisia vaikutuksia kiurunkannuksiin ja mesikasveihin sekä toteuttamalla loput näille kohteille suunnitellut kunnostukset ja huolehtimalla kunnostusalueiden jälkihoidosta. - Jatketaan kunnostuksia pikkuapollon elinympäristöverkoston vahvistamiseksi Saaristomeren luonnonhoidon kokonaissuunnitelmassa tärkeiksi tunnistetuilla kohteilla. Kiireellisten kunnostusten tavoite on noin 20 hehtaaria niittyjä ja hakamaita. Näiden lisäksi kunnostetaan aluekokonaisuuksiin sisältyviä metsälaitumia. - Pyritään kaksinkertaistamaan pikkuapollon yksilömäärät 10 vuoden aikana luonnonhoidon kokonaissuunnitelman alueella 2 ja saavuttamaan suotuisan suojelun taso. - Jatketaan pikkuapollon populaatioiden seuranta säännöllisesti (vähintään 5 vuoden välein). - Selvitetään mahdollisuutta perustaa uusia pikkuapollon populaatioita siirtoistutusten avulla hyväkuntoisille elinympäristölaikuille verkoston kannalta erityisen tärkeillä alueilla.						isoapollon taantumiseen saaristossa eivät ole selvät ja myös isoapollon taantuminen voi hoitotoimista huolimatta jatkua. Riskien vähentäminen tulevaisuudessa edellyttää jatkuvaa seuranta ja jatkuvaa kehitystyötä kohteiden hoidossa, jotta runsaimmat populaatiot säilyvät ja populaatiokoko saadaan kasvuun. Riskinä on, että isoapollonperhosen taantumisen syy ei selviä ja laji häviää kokonaan alueelta.

Tavoite: Meriluonnon tilan parantaminen

Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Selvitämme potentiaalisia merikunnostuskohteita ja toteutamme kunnostuksia. EU:n biodiversiteettistrategiassa elinympäristöjen kunnostus on yksi keskeinen keino luonnon monimuotoisuuden suojelemisessa. Tavoitteena on edesauttaa heikossa tilassa olevien pohjan elinympäristöjen ja luontotyyppien hyvän tilan saavuttamista sekä ylläpitää hyvässä tilassa olevia elinympäristöjä ja luontotyyppisiä. Meriluonnon kunnostustoimenpiteillä parannetaan lajien ja luontotyyppien suojelua. Heikentyneitä luontoarvoja ennallistetaan mahdollisuuksien	Elinympäristöjen kunnostamisen ekologinen vaikutus kohdistuu lajien ja luontotyyppien tilan parantamiseen. Vaikutus on suora ja pitkäkestoinen. Elinympäristöjen kunnostaminen vahvistaa lajien ja luontotyyppien hyvinvointia ja määrää ja ehkäisee luontokatoa. Samalla vahvistetaan lajien ja luontotyyppien vastustuskykyä (resilienssi) ilmastonmuutoksen aiheuttamia ympäristömuutoksia vastaan sekä tehostetaan suojelualueverkoston toimivuutta. Sosiaalinen ja taloudellinen vaikutus kohdistuu hyödynnettävien kalakantojen elinympäristöjen tilan parantamiseen (virkistys- ja ammattikalastus). Kalastus on myös olennainen osa elinvoimaista saaristokulttuuria. Vaikutus on epäsuora ja pitkäkestoinen. Meriluonnon kunnostuksista ja niiden vaikutuksista on vielä niin suppeasti kokemusta, että monella kohteella kunnostustoimet ovat pilottiluonteisia. Kunnostustoimia	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Mikäli kunnostustoimenpiteisiin ei ryhdytä, Suomi ei saavuta biodiversiteettistrategian tavoitteita. Lajien ja luontotyyppien tila heikkenee. Kalakantojen heikentyminen vaikuttaa virkistysarvoihin ja taloudellisesti hyödynnettävään luonnonvaraan. Varmistettava riittävät resurssit ja osaaminen ennallistamistoimenpiteiden suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi.

mukaan huomioiden valuma-alueyhteys. Saaristomerellä valuma-alueen ravinnekuorma on merkittävin veden laatua heikentävä tekijä. Saaristomeren kunnostuskohteet selvitetään osana koko Suomen rannikon kattavaa mereisen suojelualueverkoston kunnostussuunnitelmaa, jossa tunnistetaan suojelualueverkostosta ne kohteet, joissa hoito- ja kunnostustoimenpiteitä voidaan suorittaa, sekä toteutetaan tätä suunnitelmaa. Metsähallituksen toimivaltuudet ovat valtion mailla, muilla Natura-alueilla kunnostustoimista neuvotellaan ja niitä suunnitellaan yhteistyössä maanomistajien kanssa.	toteuttaessa seurannan järjestäminen on olennainen osa suunnittelua ja resursointia. Kunnostustyöt edellyttävät toisinaan ostopalveluina toteutettavia konetöitä, joilla on positiivinen paikallistaloudellinen vaikutus.					
Toteutamme meriajokkaan ja näkinpartaisten siirtoistutuksia . Tavoitteena on edesauttaa heikossa tilassa olevien pohjan elinympäristöjen ja luontotyyppien hyvän tilan saavuttamista sekä ylläpitää hyvässä tilassa olevia elinympäristöjä ja luontotyyppisiä. Meriajokas ja näkinpartaiset muodostavat vedenalaisia niittyjä, joiden merkitys luonnon monimuotoisuudelle on merkittävä. Lajit ovat herkkiä häiriintymään, ja tässä toimenpiteessä tehdään siirtoistutuksia alueille, joissa meriajokas tai näkinpartaiset ovat heikentyneet tai hävinneet ihmisen aiheuttamien toimien vuoksi. Siirtoistutukset kohdennetaan ensisijaisesti alueille, joissa olosuhteet ovat suosiolliset lajien menestymiselle, mutta jonkinlainen leviämisen estävä tekijä on vaikeuttanut lajin luontaista leviämistä. Osalla kohteista siirtoistutukset saattavat myös edellyttää ensin alkuperäisen häiriintymisen tai häviämisen syyn poistamista tai vähentämistä. Kunnostetut alueet lisäävät meriluonnon monimuotoisuutta tarjoten mm. myös kaloille soveltuvia elinympäristöjä, kutu- ja poikasalueita.	Siirtoistutusten ekologinen vaikutus kohdistuu monimuotoisuuden ylläpitoon ja lisäämiseen ja uhanalaisten, kansallisten luontotyyppien (LuTu 2018) tilan parantamiseen. Vaikutus on suora ja pitkäkestoinen. Mikäli siirtoistutukset onnistuvat tai alkuperäistä häiriötä saadaan vähennettyä, istutustoimenpiteillä vahvistetaan uhanalaisten luontotyyppien kantaa ja edesautetaan kasvua. Samalla vahvistetaan näiden avainelinympäristöjen vastustuskykyä (resilienssi) ilmastonmuutoksen aiheuttamia ympäristömuutoksia vastaan.	x			Mahdollinen vaikutus	Mikäli kunnostustoimia ei toteuteta, kannat saattavat heikentyä tai hävitä kokonaan. Siirtoistutukset tulee aina tehdä keskitetysti, parhaan saatavilla olevan tiedon mukaan, jotta turvataan lähdepopulaatioiden hyvinvointi ja säilyminen.
Tavoite: Metsäisten elinympäristöjen ja niiden uhanalaisten lajien kannat vahvistuvat						

Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekolo- ginen	Sosiaa- linen	Talou- dellinen	Vaikutus direktiivi- arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Kangasmetsien ennallistaminen. - Lahopuuta lisäävien ennallistamistoimien tarve on pääsääntöisesti vähäinen Saaristomerien kangasmetsissä, sillä lahopuuta on kertynyt luontaisesti myrskyjen ja kuivuuden sekä bioottisten tekijöiden kuten mm. sienitautien ja hyönteistuhojen vuoksi. Kangasmetsien aiemmasta käytöstä (mm. metsätalous ja harsintahakkuut) on kulunut usein vuosikymmeniä, joten puuston kerrokselliset rakennepiirteet ovat pääsääntöisesti hyvät tai kehittymässä hyväksi. Paikoin kangasmetsät ovat myös saavuttaneet luonnonmetsän määritelmän mukaiset ominaispiirteet. - Kangasmetsien ennallistamista kohdennetaan tyypillisesti iältään alle 70 vuotta vanhoihin ja puustorakenteeltaan tasaikäisiin yhden-muutaman puulajin vallitsemaan aiemmin talous- tms. käytössä olleisiin vähälahopuustoisin metsiin. - Metsiä ennallistetaan mm. tuottamalla lahopuuta, lisäämällä lehtipuiden elintilaa ja varmistamalla niiden uudistuminen, poistamalla istutettuja havupuumetsiköitä (jätetään metsittymään luontaisesti) ja kulottamalla metsiköitä (lähinnä harjusaarilla). - Ojitettujen kivennäismaiden kangasmetsien vesitaloutta voidaan tarvittaessa palauttaa tukkimalla ojia	Ennallistaminen nopeuttaa Saaristomerellä kangasmetsien palautumista luonnontilaan mm. parantamalla metsien luonnontilaisia ominaispiirteitä ja luonnonmetsissä elävien lajien elinolosuhteita. Ennallistamisen myötä luonnonmetsien (9010*) ja harjumetsien (9060) pinta-ala lisääntyy ja edustavuus paranee. Samalla myös uhanalaisten lajien elinolosuhteet paranevat ja lajien kannat vahvistuvat.	x			Mahdollinen vaikutus	Ennallistamiskohteita ei tunnisteta resurssipulan vuoksi, koska esimerkiksi luontotyyppi-inventointia ja lajistoselvityksiä ei kyetä toteuttamaan. Ilman riittävää rahoitusta metsien ennallistaminen jää toteuttamatta, koska hoitotoimet joudutaan rajoittamaan muihin arvokkaampiin tai kiireellisemmin hoitoa tarvitseviin kohteisiin. Metsien kehitykseen vaikuttavien ilmastonmuutoksen, typpilaskeuman ja kauriiden laidunnuksen vaikutuksia tulee seurata, jotta luonnon- ja harjumetsien lajiston turvaavia hoitotoimia voidaan tehdä ja kehittää. Metsien ennallistaminen edellyttää avointa tiedottamista erityisesti paikallisten sidosryhmien ja virkistyskäyttäjien suuntaan hoitotoimien hyväksyttävyyden parantamiseksi.
Lehtojen ja jalopuuston hoito. - Lehtojen luonnonhoidon tavoitteena on eri lehtotyypeille tunnusomaisen lehtolajiston elinvoimaisuuden turvaaminen ja parantaminen sekä uhanalaisten lajien esiintymien hoito. Monet Saaristomerien lehtotyypit säilyvät luontaisesti ilman hoitotoimia tai hoitotoimia tarvitaan harvoin. - Lehtojen ja perinnebiotooppien suojelun tasapaino ja suotuisa suojelutaso turvataan luonnonhoidon kokonaissuunnitelman ohjaamalla	Luonnonhoitotoimet parantavat Natura 2000 - luontotyyppien lehdot (9050) ja jalopuumetsät (9020) edustavuutta ja osalla kohteista myös lisäävät pinta- alaa, mikä pitkällä aikavälillä parantaa luontotyyppien suotuisan suojelun tasoa. Uhanalaisten ja silmälläpidettävien lehtolajien esiintymät turvataan ja niiden elinvoimaisuus sekä runsastuminen parantavat Natura 2000 -luontotyyppien edustavuutta. Perinnebiotooppien ja lehtojen hoitoa tarkastellaan ja sovitetaan yhteen luonnonhoidon kokonaissuunnitelman päivityksissä.	x			Mahdollinen vaikutus	Riskinä on, ettei luonnonhoidon tarvekohteita tunnisteta puutteellisten luontotyyppi- ja lajistoinventointien vuoksi, mikäli inventointeihin ei ole riittäviä resursseja. Vähäinen resurssointi heikentää myös mahdollisuuksia turvata luontoarvoja suunnittelulla ja luonnon hoitotoimin. Metsäomenapuun luontainen perimä sekoittuu vähitellen tarhaomenapuihin, mikäli tarhaomenapuita ei vähennetä metsäomenapuiden esiintymisalueilta ja metsäomenapuiden määrää lisätä aktiivisesti tai parantamalla luontaisen uudistumisen mahdollisuuksia. Kauriskantoja täytyy seurata ja säädellä säännöllisesti, jotta ylilaidunnus ei heikennä tai hävittä mm. lehtopensaita ja mesikasveja. Ilmastonmuutos muuttaa

hoidolla. Huolehditaan, että lehtoluontotyypeistä muodostuu kattavia verkostoja, jotka turvaavat kunkin lehtotyypin ominaispiirteiden säilymisen. - Harvalukuisten lehtokasvien, lehtipuiden ja lehtopensaiden (mm. orapaatsama, typpöorapihlaja, suippoorapihlaja, oratuomi, koiranheisi ja metsäomenapuu) säilyminen turvataan tarvittaessa hoitoimin. Lisäksi selvitetään mahdollisuuksia lisätä niitä luontaista alkuperää olevista siemenistä tai taimitarhalla kasvatetuista siementaimista. - Jalopuiden elinvoimaisuutta ylläpidetään avaamalla tarvittaessa niille elintilaa. Erityisesti huolehditaan vanhimpien jalopuiden, eristyneiden yksittäisten sekä pienten jalopuuesiintymien elinvoimaisuudesta. Saaristomeren luonnonhoidon kokonaissuunnitelman hoitoalueella 1 on erityisen tärkeää turvata tammen uusiutuminen. Runsaasti jalopuita kasvavilla kohteilla ainakin osa jalopuista jätetään kehittymään ilman hoitotoimia. - Turvataan haapalahopuujatkumon sekä saarnen ja pähkinäpensaan esiintymien ylläpito ja uudistuminen. - Vanhojen sarka- ym. ojituksien patoamisen ekologisia perusteita selvitetään kohdekohtaisesti. Tavoitteena on vesitalouden palauttaminen luonnontilaiseksi ja kesien kuivuusjaksoihin varautuminen. Keväisin ja rankkasateilla sulamisvedet valuvat nopeasti oja pitkin pois verrattuna luonnontilaiseen lehtoon.						lajien elin olosuhteita, mikä voi johtaa mm. lajiesiintymien häviämiseen ja lajien runsaussuhteiden muutoksiin. Ilmastonmuutoksen myötä saapuu myös uusia tuohyönteisiä ja kasvitauteja, jotka voivat johtaa yksittäisten lajien taantumiseen tai häviämiseen. Elinympäristöjen verkostojen suunnittelu on keskeinen keino parantaa lajien siirtymismahdollisuuksia ja selviytymistä.

Tavoite: Paahteisten elinympäristöjen verkostoa parannetaan

Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiiviarvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Paahdeympäristöjen verkoston kunnostaminen harju- ja moreenisaaarilla. Saaristomeren harjusaariketjujen ja hiekkaiden moreenisaaarien avoimet paahteiset elinympäristöt ylläpitävät kymmenien uhanalaisten hyönteislajien	Paahdeympäristöjen verkoston täydentyminen ylläpitää ja parantaa niissä elävien lajien elinolosuhteita. Hoitotoimet myös lisäävät lajien sopeutumismahdollisuuksia lyhytaikaisten negatiivisten ympäristötekijöiden sekä pitkän aikavälin ilmastonmuutoksen aiheuttamiin muutoksiin. Hoitotoimet ylläpitävät kulttuurihistorian ja matkailun kannalta	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Paahdeympäristöjen kulutus sekä luonto- ym. arvojen säilyttäminen edellyttävät säännöllisiä vuotuisia resursseja peruskunnostus- ja ylläpitoraivauksiin (koulutettu henkilöstö, kustannustehokkaat työmenetelmät jne.). Hoitotoimien onnistuminen edellyttää erityisesti paahdelajiston kannalta tärkeiden ominaispiirteiden vahvistamista (mm. avoimen

populaatioita. Lajit liikkuvat ulkosaariston ja mantereen välillä harjusaariketjua pitkin ja verkoston sisällä elinympäristölaikkujen välillä. Paahdeympäristöjä tavataan laajasta joukosta auringon paahteelle altistuvista ja hiekkapitoista moreenimaata sisältävistä luontotyypeistä kuten harjumetsistä, nummilta, kedoilta, hiekkarannoilta ja dyynialueilta. Luonnonhoidolliset kunnostustoimenpiteet keskittyvät verkoston kannalta tärkeiden elinympäristöjen hoitoon, mm. metsittyneiden ja katajikoituneiden paahteisten elinympäristöjen kuten hiekkaisen rantojen, ketojen, nummien (ks. nummien hoito kohta 5.3.), katajikoiden ja harjumetsien paahderinteiden avaamiseen mm. raivauksin ja kulotuksin. Lisäksi yhden tai kahden puulajin vallitsemien tasaikäisten harjumetsien rakennepiirteitä monipuolistetaan mm. avaamalla paikoin paahderinteitä sekä lisäämällä lahoppuuta mm. kulotuksin, kaulauksin ja puita kaatamalla. Peruskunnostuksen jälkeen luontotyypeillä tehdään myös jatkuvia hoitotoimia ekologisista perusteista mm. avoimuutta ylläpidetään harvakseltaan toistuvien raivauksin ja osaa saarista laidunnetaan säännöllisesti. Mesikasvivarannon ja hyönteisten ravintokasvien turvaamiseksi laidunaikaa ja –painetta säädellään kiertolaidunnuksen keinoin (ks. Kohta avoimien perinnebiotooppien hoito laiduntamalla 5.1.). Rehevöitymisestä hyötyviä ruovikoita ja ruokohelpeä vähennetään rannoilta mm. hävittämällä pieniä erillisesiintymiä ja niittämällä.	arvokasta perinteistä saaristolaismaisemaa ja Saaristomeren valtakunnallisesti arvokasta maisemaa aluetta. Lisäksi maatilat saavat tuloja laidunnettujen harjusaarien hoidosta.					kivennäismaan sekä harvakasvisen hiekkaisen maapinnan runsastumista). Lisäksi tarvitaan riittävää resurssointia tiedottamiseen ja sidosryhmäyhteistyöhön mm. yhteydenpitoon yksityisiin maanomistajiin, virkistyskäyttäjiin, karjanomistajiin ja maatalouden ympäristötuesta vastaaviin viranomaisiin. Paahdeympäristöjen umpeenkasvu ja niillä elävien lajien sekä maisema- ja matkailuarvojen heikkeneminen jatkuu, mikäli edellä mainittuihin tehtäviin ei saada riittävästi resursseja. Saaristomeren harjusaarien paahdeympäristöt ovat valtakunnallisesti tarkasteltuna erityisen arvokkaita luonnon monimuotoisuuden kannalta (paljon muualla harvinaisia uhanalaisia ja silmälläpidettäviä lajeja).

Tavoite: Perinnebiotooppien luontotyyppien tila paranee ja pinta-ala lisääntyy. Perinnebiotooppien verkostot vahvistuvat.

Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Avointen perinneympäristöjen hoito muilla menetelmillä kuin laiduntamalla. - Niittämällä niittyjä parannetaan niillä	Niittohoito on ainoa tapa säilyttää luontotyyppi alavat niitetyt niityt (6510). Niittohoito on myös säilyttänyt kohteilla sellaista uhanalaista lajistoa, joka on muilta	x		x		Mikäli kuvattuja hoitotoimia ei tehdä, on riskinä, että avointen perinneympäristöjen tila heikkenee ja niiden lajisto taantuu vähitellen. Niittyjen niittohoidon haasteena

elävien uhanal. kasvien ja hyönteisten elinolosuhteita. - Pitkäaikaisia niittokohteita hoidetaan laadukkaasti ja kustannustehokkaasti. Vuosittain niittoja tehdään samoilla saarilla (mm. Jungfruskär ja Berghamnin saaristo), jolloin hoidon laadun ja jatkuvuuden varmistamiseksi Metsähallitus ylläpitää näiden kohteiden hoidossa tarvittavaa niittokalustoa - Alavat niitetyt niityt (6510) niitetään vuosittain luontotyypin ominaispiirteiden ja niitosta hyötyvän uhanalaisen lajiston säilyttämiseksi. - Niittokohteet pääsääntöisesti jälkilaidunnetaan. - Kunnostusniittoja tehdään tarpeen mukaan (mm. ruovikot, nurmilauhavaltaiset alueet, jne.). - Selvitetään mahdollisuutta lisätä avointen perinnebiotooppien niittoa ja jälkilaidunnusta myös uusilla kohteilla, silloin kun siihen on selkeät perusteet (luonnonsuojelullinen hyöty, Natura-luontotyypin säilymisen edellytys). - Ongelmalajien (mm. hietakastikka ja sanajalka) niittoja edistetään ensisijaisesti laidunvuokrasopimusten kautta, mutta Metsähallitus voi tehdä niittoa lajisuojeluperusteisesti pienialaisesti erityisesti ja kiireellisesti suojeltavien sekä äärimmäisen (CR) ja erittäin uhanalaisten (EN) lajien hoitona myös ympäristösopimuskohteilla. - Selvitetään vesakontorjuntaan ja kevätkulotukseen kustannustehokkaita ja uhanalaisen lajiston kannalta sopivia käytäntöjä (mm. pikkuapollon elinympäristöt ja lammaslaitumet). - Uhanalaisten lajien esiintymiä suojataan tarvittaessa suoja-aitauksien tai muiden suojarakenteiden avulla. - Luontaiset niityt ovat tärkeä osa erityisesti ulkosaariston niittyverkostoa. Luontaisia niittyjä hoidetaan tarpeen mukaan mm. raivaamalla katajia ja puiden taimia, ja niittämällä ruovikkoa. - Sekä luontaiset että laidunnetut niittyalueet kärsivät monin paikoin pohjakerroksen sammaloitumisesta (typpilaskeuma). Selvitetään	kohteilta hävinnyt. Kunnostusniittoa käytetään monimuotoisuuden kehittämistä edistävänä toimenpiteenä tai täydentävänä toimenpiteenä laidunalueilla etenkin uhanalaisten lajien kasvupaikoilla. Muut edellä mainitut hoitomenetelmät kuin niitto ovat myös erittäin tärkeitä keinoja ylläpitää ja parantaa uhanalaisten ja muiden vaateilaiden lajien elinvoimaisuutta. Vaikutus direktiiviarvoihin muuten positiivinen, mutta kehittyviin lehtoluontotyyppeihin paikoin negatiivinen.					on oikea-aikaisuus, jotta sekä hyönteisten, linnunpoikasten (merenrantaniityt) että uhanalaisten kasvilajien elinvoimaisuus paranee. Lisäksi painavien maatalouskoneiden käyttö niittotöissä voi aiheuttaa pysyviä ajouria, maaperän tiivistymistä ja edelleen kuivumista, mikä on riski etenkin lajistoltaan arvokkaiden alueiden hoidossa. Onnistunut hoito vaatii riittäviä resursseja ja tarkkaa töiden suunnittelua. Avainasemassa luonnonhoitotyön onnistumisen kannalta ovat niittotyön ajoitus, koneistus, työn tekotapa ja käytännön työn toteuttajien erityisosaaminen. Lehtipuuvesakon ja puiden sekä katajien taimien ylläpitoraivaus on yksi perinneympäristöjen hoidon työläimpiä toimenpiteitä, jonka hallinnassa korostuu riittävä ympäristösopimusyhteistyö. Lähtökohtaisesti sopimuslaiduntaja vastaa ylläpitoraivauksista, mutta esimerkiksi kiertolaitumilla voidaan alkukesän laidunnusta joutua rajoittamaan kasvistoltaan erityisen arvokkailla lohkoilla, jolloin vesakot ja taimet pääsevät runsastumaan. Näissä tilanteissa umpeen kasvua pyritään estämään ensisijaisesti laidunlohkojen kiertoa säätelemällä ja riittävän usein toistuvilla ylläpitoraivauksilla (ei synny raivaustähteiden kasaamistarvetta). Tarvittaessa Metsähallitus voi lisäksi toteuttaa myös pienialaisia ylläpitoraivauksia erityisen arvokasta uhanalaista lajistoa kasvavilla ympäristösopimusaloilla.

menetelmiä sammalpeitteen avaamiseen esim. lanaamalla / laidunpainetta hetkellisesti kohottamalla / pienialaisin kulotuksin.						
Avointen perinneympäristöjen laidunnus. - Laidunnuksessa olevien kohteiden laidunnusta jatketaan ainakin kaikilla valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaita perinnebiotooppeja sisältävillä laitumilla - Jatkuvan hoidon kohteilla parannetaan hoidon laatua lisäämällä yhteistyötä sopimuslaiduntajien kanssa: kaikilta laiduntajilta pyydetään vuosittain tiedot laidunkaudesta, järjestetään tapaaminen vähintään kaksi kertaa sopimuskaudessa kohteilla, joilla on kiireellisesti tai erityisesti suojeltavia lajeja ja/tai äärimmäisen (CR) tai erittäin uhanalaisia (EN) lajeja tai merkittävä määrä muunlaista uhanalaista lajistoa, johon laidunnus voi vaikuttaa. Muilla kohteilla tapaaminen järjestetään vähintään kerran sopimuskaudessa. - Järjestetään yhteistyötapaaminen ja/tai koulutustilaisuus kaikkien sopimuslaiduntajien kanssa kerran ympäristösopimuskaudessa. - Laidunnus toteutetaan ensisijaisesti kiertolaidunnuksena. Jatkuvan laidunnuksen käyttö harkitaan aina tarkkaan. Kiertolaidunnuksessa laidunpainetta ja laidunaikaa säädellään lohkoittain siten, että laidunnuksen hyödyt luonnon muotoisuudelle saadaan mahdollisimman korkeiksi. Kiertolaidunnuksella voidaan mm. ehkäistä syömisen ja laiduneläinten aiheuttaman tallauksen vahinkoja uhanalaisille kasveille ja hyönteisille ja siten vähentämään erillisten suojarakenteiden tarvetta laidunten sisällä. Kiertolaidunnuksen järjestelyissä huomioidaan, että saaristossa laidunlohkot eivät välttämättä sijaitse vierekkäin tai edes samalla saarella, mikä lisää merkittävästi kuljetuskustannuksia ja laiduntajan työtä. Laidunnuksessa	Suora ekologinen myönteinen pysyvä vaikutus: - Avointen perinneympäristötyyppien tila/edustavuus ja pinta-ala kasvavat ja niillä elävän lajiston elinmahdollisuudet paranevat. - Kiertolaidunnus on avaintekijä laidunpaineen säätämisessä mahdollisimman sopivaksi kunkin kohteen arvokkaalle lajistolle. - Säännölliset sopimuslaiduntajatapaamiset ovat tärkeitä luonnon monimuotoisuutta mahdollisimman hyvin tukevan ja lisäävän hoidon kannalta. Suora taloudellinen myönteinen pysyvä ja lyhytaikainen vaikutus: - Perinneympäristöjen hoito laiduntamalla parantaa karjanomistajien ansaintamahdollisuuksia. - Laidunkohteiden ylläpitöraivauksen ja aitaamisen urakoiden työllistävä vaikutus. - Hoidettujen perinneympäristöjen myönteinen vaikutus alueen luontomatkaile- ja muille yrittäjille. Suora sosiaalinen myönteinen pysyvä vaikutus: - Perinneympäristöjen myönteinen merkitys paikallisille asukkaille ja kansallispuiston vierailijoille.	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Kansallisen rahoituksen pitkä aliresursointi laidunkohteiden hoitoon ja sopimuslaiduntajien neuvontaan on johtanut kohteiden laadun heikkenemiseen. Lisäksi ilmastonmuutoksen myötä lisääntyvä kuivuus sekä ilmastonmuutoksen, ihmisperäisen typpilaskeuman ja lisääntyneen hiilidioksidin määrän aiheuttama kasvun kiihtyminen lisää haasteita avointen perinneympäristöjen laidunhoidossa. Laidunten tilaa on heikentänyt myös heikko tai liian voimakas laidunpaine ja saaristo-oloissa tyyppillinen laidunpaineen säätelyn (eläinten siirtojen) hankaluus. Alilaidunnus etenkin lammaslaitumilla voi johtaa avointen perinneympäristöjen heinittymiseen ja suojelullisesti arvokkaan kasvilajiston vähenemiseen. Riskiä torjutaan kiertolaidunnuksella ja täydennysniitoilla sekä suosimalla nautoja laiduneläiminä ja nauta-lammasekalaidunnusta. Neuvontatapaamisia lisäämällä hoidon laatua on mahdollista saada merkittävästi parannettua, koska laiduntajan ymmärrys kullakin kohteella luonnon monimuotoisuutta parhaiten tukevasta laidunnuksesta ja tärkeistä ylläpitöraivaustoimista paranee. Pitkään hoidossa olleilla kohteilla on tärkeää päivittää hoitosuunnitelmat ympäristösopimuskauden vaihtuessa.

voidaan myös pitää väli vuosia luonnonsuojelullisista syistä, kuten uhanalaisten lajien elinvoimaisuuden säilyttämiseksi ja lisäämiseksi tai laidunnukselle herkkien luontotyyppien lajiston (esim. lehdot, kalkkikalliot) turvaamiseksi. - Lammaslaidunnuksessa on tavoitteena siirtyminen kaikilla laiumilla kierto laidunnukseen.						
Lehdesniittyjen hoito. - Lehdesniityt niitetään lähtökohtaisesti vuosittain luontotyyppin ominaispiirteiden säilyttämiseksi. Niitossa voidaan harkiten pitää väli vuosia, mikäli se on esim. kovan kuivuuden takia perusteltua. - Lehdespuut lehdestetään noin 4–5 vuoden välein. Lehdestyksessä käytetään mahdollisuuksien mukaan puiden hoidon ammattilaisia, arboristeja. - Varmistetaan, että uusia lehdespuita syntyy. - Jatketaan talkootyön käyttöä lehdesniittyjen hoidossa kustannustehokkaana ja lehdesniittyjen laadukkaan hoidon mahdollistavana työmuotona. - Pitkällä aikavälillä selvitetään myös uusien hoitokohteiden kunnostamisen mahdollisuuksia ja jatkohoidon rahoitusta yhdessä ELY-keskuksen ja Ympäristöministeriön kanssa.	Myönteinen ekologinen suora ja pitkäaikainen vaikutus: Natura-luontotyyppin lehdesniityt (6530) edustavuus kasvaa ja säilyy korkeana, kun hoito on hyvin suunniteltua ja työ resursoidaan riittävästi. Lähes kaikki Manner-Suomen lehdesniityt sijaitsevat Saaristomerellä.	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Riskinä on, että hoitotoimet kärsivät riittämättömistä resursseista: perinneympäristöjen hoitoon osoitetun rahoituksen ja osaavan henkilöstön puute. Luontotyyppin 6530 edustavuus ei parane tai voi heikentyä riittämättömän hoidon takia. Riskiä torjutaan huolehtimalla riittävästä resursseista, kouluttamalla hoidon suunnittelijoita ja toteuttajia ja huolehtimalla lehdesniittyihin ja niiden hoitoon liittyvän osaamisen säilymisestä Metsähallituksessa.
Luonnonhoidon kannalta kriittisten vesijättömaiden tilanteen selvittäminen . Saaristomerellä on luonnonhoidon ja uhanalaisten lajien esiintymien hoidon mahdollistamisen kannalta tärkeitä yhteisten vesiosakaskuntien vesijättömaita. Vesijätöillä on arvokkaita ja uhanalaisia lajeja, ja ne ovat tärkeitä myös mm. laidunnuksen järjestämisen kannalta. Tyypillisiä kohteita ovat puuntuottoarvoiltaan matalat mutta luontoarvoiltaan arvokkaat merenrantaniityt, hiekkarannat, kivikkorannat. Myös ruovikoituneet hiekkarantojen edustan matalat hiekkapohjat ovat merkittäviä	Vesijättöjen mahdolliset hankinnat helpottavat kohteiden hoitoa ja parantavat siten kustannustehokkuutta. Lisäksi vesijätöillä on uhanalaisten lajien esiintymiä, jotka ovat vaarassa hävitä, mikäli vesijättöjä ei hoideta.	x			Mahdollinen vaikutus	Mikäli luonnonhoito arvokkaita ja / tai luonnonhoidon järjestämisen kannalta tärkeitä vesijättöjä ei hankita, niitä jää hoitamatta ja uhanalaisten lajien esiintymiä todennäköisesti häviää. Lisäksi hoidon järjestäminen on kallista vesiosakaskuntien jäsenten suostumusten pyytämisen vuoksi.

luonnon hoidon kannalta, sillä niillä kasvava ruovikko aiheuttaa umpeenkasvua koko hiekkarannalle. Selvitetään luonnonhoidon kannalta kriittisimmät vesijättöalueet. Mikäli vesijättöalueiden liittäminen katsotaan luonnonsuojelun kannalta tavoiteltavaksi, voi Metsähallitus hakea vesijätön lunastustoimitusta, jossa asia ratkaistaan ja lunastettavat alueet liitetään osaksi kansallispuistokiinteistöä tai muita valtion luonnonsuojelualueita.						
Nummien hoito. Umpeenkasvaneita nummia PERUSKUNNOSTETAAN raivaamalla niiltä puustoa ja katajia sekä kulottamalla. Osa peruskunnostettavista pitkälle katajikoituneista nummista kulotetaan kuivina kesäkuukausina, jolloin maaperää peittävä kunta ja kasvillisuus palaa pääosin pois paljastaen tilaa monimuotoisuuden kannalta erityisen arvokkaalle nummivarpujen ja keto- ja kivennäismaalaikkujen mosaiikille. JATKUVASSA HOIDOSSA olevia nummia laidunnetaan säännöllisesti ja kulotetaan toistuvasti noin 15–25 vuoden välein keväisin ja syksyisin. Pienten saarien katajikoituneet nummilaitut täydentävät nummien verkostoa, ja niitäkin kulotetaan säännöllisesti luontotyyppin ominaispiirteiden säilyttämiseksi. Saaristomerellä nummien (4030) laajimmat (>10 ha) esiintymät ovat syntyneet ja säilyneet perinteisen laidunnuksen ja säännöllisten kulotusten tuloksena. Lisäksi niitä tavataan laitumien ulkopuolella myös kallioisilla saarilla ja harjusaarilla. Kaikki erityyppiset nummet ovat uhanalaisia luontotyyppisiä, ja niiden arvo monimuotoisuudelle liittyy vahvasti nummikasvillisuuden sekä keto- ja paahteisten kivennäismaalaikkujen muodostamaan mosaiikkimaiseen rakenteeseen.	Säännöllinen kulottaminen ja laidunnus ovat avainasemassa nummien ominaispiirteiden ja arvokkaan lajiston säilymisen kannalta. Samalla hoidosta hyötyvät avoimien paahdeympäristöjen sekä ketojen lajisto. Hoitotoimet myös ylläpitävät kulttuurihistorian ja matkailun kannalta arvokasta perinteistä saaristolaismaisemaa ja Saaristomeren valtakunnallisesti arvokasta maisema-alueita. Toistuvat kulotukset estävät kasvillisuuteen sitoutuneen palokuorman kasvamista suureksi, mikä helpottaa kulottamista ja parantaa paloturvallisuutta. Maatilat saavat tuloja ja hyötyjä nummien hoidosta, sillä kulotettujen nummien nuoret kanervat ovat ravinteikasta ravintoa karjalle etenkin alkukevästä ja loppusyksyllä tai kuivina kesäkuukausina muun kasvillisuuden kuihduttua, mikä vähentää painetta laiduneläinten siirtoon ja edelleen hiilidioksidipäästöjä. Lisäksi hoitotoimet lisäävät lajien sopeutumismahdollisuuksia lyhytaikaisten negatiivisten ympäristötekijöiden sekä pitkän aikavälin ilmastonmuutoksen aiheuttamiin muutoksiin.	x			Mahdollinen vaikutus	Ilman laidunnusta ja säännöllisiä kulotuksia nummet uhkaavat katajikoitua ja metsittyä. Umpeenkasvua nopeuttaa merkittävästi nykyään myös typpilaskeuman sekä kohonneen hiilidioksidipitoisuuden rehevöittävä vaikutus. Nummien laidunnus ja turvallinen kulotus sekä luonto- ym. arvojen säilyttäminen edellyttävät, että nummien kulotuskierron järjestämiseen saadaan riittävästi vuotuisia resursseja (koulutettu henkilöstö, kustannustehokkaat työmenetelmät, sammutuskalusto ja sen huolto, jälkivartio). Lisäksi laidunnuksen onnistuminen edellyttää riittävää resurssointia sopimuslaiduntajiin, tiedottamiseen ja sidosryhmäyhteistyöhön mm. suunnitelmalliseen viestintään ja yhteydenpitoon yksityisiin maanomistajiin, virkistyskäyttäjiin, ja maatalouden ympäristötuesta vastaaviin viranomaisiin. Nummien umpeenkasvu ja niillä elävien lajien sekä maisema- ja matkailuarvojen heikkeneminen jatkuu, mikäli edellä mainittuihin tehtäviin ei saada riittävästi resursseja. Saaristomeren nummet ovat valtakunnallisesti tarkasteltuna erityisen arvokkaita luonnon monimuotoisuuden kannalta, koska nummilla elää runsaasti niille ominaisia uhanalaisia ja silmälläpidettäviä lajeja. Lisäksi nummet ovat tärkeitä valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen kannalta.
Perinnebiotooppien määrän ja	Lisäämällä hoidossa olevien perinnebiotooppien määrää	x	x	x	Mahdollinen	Perinneympäristöjen kunnostukseen ja/tai hoidossa

hoitopinta-alan lisääminen ja verkoston kytkeytyneisyyden parantaminen. - Perinnebiotooppiverkostoa laajennetaan peruskunnostuksin (mm. raivaamalla, kulottamalla aloittamalla laidunnus). - Kunnostettavat kohteet valitaan Saaristomeren luonnonhoidon kokonaissuunnitelman hoitoaluekohtaisten tavoitteiden ja prioriteettien perusteella huomioiden päivittyvä laji- ja luontotyyppitieto (ml. uudet suojelualueet). Kunnostustarve painottuu Saaristomeren luonnonhoidon kokonaissuunnitelman hoitoalueiden 2, 3 ja 4 niittyihin ja hakamaihin, mutta myös muilla hoitoalueilla on kunnostustarpeita. Niittyjen ja hakamaiden lisäksi tehdään kunnostuksia myös metsälaitumilla ja laidunnetuissa metsissä. - Rehevöityneitä ulkosaariston luontaisia niittyjä ja nummia kunnostetaan ekologisin perustein sekä erityisesti lajiston ja elinympäristöverkoston kannalta keskeisillä alueilla. - Uusia kunnostustoimia ja laitumia suunniteltaessa arvioidaan vaikutukset maaluontotyyppien lisäksi pienialaisiin vesistöihin, kuten fladoihin tai pienialaisiin sisäjärviin.	ja kytkeytyneisyyttä toisiinsa, parannetaan perinneympäristöluontotyyppien ja niitä tarvitsevien lajien tilaa. Lisäksi verkoston täydentäminen parantaa lajiston sopeutumismahdollisuuksia ilmastonmuutokseen.				vaikutus	olevien kohteiden hoitoon ei ole riittävästi resursseja, jolloin kohteiden määrää ja pinta-alaa ei pystytä lisäämään, vaan ne voivat jopa vähentyä. Riskiä torjutaan varmistamalla riittävät resurssit kunnostuksiin ja jatkuvaan hoitoon ja perinneympäristöjen hoidon tukijärjestelmiin kohdistuvalla vaikuttamistyöllä.
Puustoisten perinneympäristöjen hoito (muut kuin lehdesniityt). - Laidunkohteiden laidunnusta jatketaan ja hoidon laatua parannetaan kehittämällä ja vakioimalla yhteistyötä sopimuslaiduntajien kanssa samoin periaattein kuin avoimilla perinnebiotoopeilla. - Kiertolaidunnuksen käyttö on laiduneläimestä riippumatta tärkeää kohteilla, joilla on monipuolisia ja/tai ristiriitaisia arvoja, kuten perinnebiotooppi- ja lehtoarvoja, etenkin Saaristomeren luonnonhoidon kokonaissuunnitelman hoitoalueilla 2, 3 ja 4. Vaikutuksia luontotyyppeihin ja lajistoon seurataan osana tulevaa seurantaohjelmaa ja laidunpainetta ja laidunnuksen ajoitusta säädellään havaintojen perusteella. Tehdään	Hoito parantaa puustoisten perinneympäristöjen ja niiden lajiston tilaa. Perinneympäristöjen hoidolla on myös tärkeä taloudellinen merkitys alueellisesti sillä niiden hoito tuo tuloja sopimuslaiduntajille ja laidunkohteiden raivaus- ja aitausurakat työllistävät paikallisia. Lisäksi hoidetuilla perinneympäristöillä on myönteinen vaikutus alueen asukkaille ja kansallispuiston vierailijoille sekä luontomatkailu- ja muille yrittäjille.	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Hoitamattomuus johtaa perinneympäristöjen umpeenkasvuun ja uhanalaisten lajien elinolosuhteiden heikentymiseen. Myös hoidon huono laatu heikentää perinneympäristöjen edustavuutta ja lajistoa. Varmistetaan riittävät resurssit hoidon suunnitteluun ja sidosryhmäyhteistyöhön sekä vaikuttamistyöhön (perinnebiotooppien hoidon tukijärjestelmät). Hoidon laadun parantamiseksi on tärkeä toteuttaa laidunnus ensisijaisesti kiertolaidunnuksena. Tarvittaessa puuston ja pensaskerroksen uusiutuminen varmistetaan suojaamalla nuoria puita ja pensaita laiduntajilta.

yhteistyötä ELY-keskuksen ympäristösopimusasiantuntijoiden kanssa. - Vesakontorjuntaa kehitetään samoin periaattein kuin avoimilla perinnebiotoopeilla. - Hoidossa olevilla kohteilla tehdään tarvittaessa uusia valtapuuston väljistyksiä puiden kasvun myötä lisääntyneen varjostuksen vähentämiseksi. Ylläpitoväljistyksen aikaväli on tyypillisesti noin 25–35 vuotta kohteesta riippuen. - Laitumilla selvitetään alle 65-vuotiaiden laidunnettujen metsien puuston väljentämistä metsälaitumiksi tai hakamaiksi, silloin kun ne ovat ravinteisuudeltaan tarpeeksi reheviä (MT+, OMT ja lehto). Huomioidaan tämä Saaristomeren luonnonhoidon kokonaissuunnitelman päivityksessä. - Turvataan lahoppuella elävien lajien säilymistä puustoissa perinneympäristöissä pyrkimällä lisäämään lahoppuuta, mukaan lukien palanut puu. - Vaalitaan metsäomenapuita ja selvitetään mahdollisuutta lisätä niitä siemenistä kasvattamalla ja varttamalla. Huolehditaan myös muiden harvalukuisten puulajien (mm. jalopuut, haavat ja raidat) uusiutumisen laidunalueilla esimerkiksi suojaamalla taimia ja nuoria yksilöitä laiduntajilta.						
Tavoite: Rantaluontotyyppien tila paranee ja varaudutaan ilmastonmuutoksen aiheuttamiin muutoksiin						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Poistamme ja torjumme mereltä rantaan ajautuneita roskia Saaristomerellä. Saaristomeren suojelualueiden rannoilta löytyy monin paikoin runsaasti mereltä rantaan kulkeutuneita roskia johtuen mm. virtauksista, meriliikenteen väylien läheisyydestä sekä vapaa-ajan veneilystä ja ammattikalastuksesta. Rantaroskat uhkaavat alueen merilinnustoa ja -nisäkkäitä, joihin ne	Ekologinen vaikutus kohdistuu lajien ja luontotyyppien suojelun tehostamiseen. Meriroskien torjunta parantaa rantaluontotyyppien tilaa, merilintujen ja -nisäkkäiden suojelua. Vaikutus on suora ja laaja-alainen, mutta lyhytaikainen. Rantojen siivousta on tehtävä toistuvasti. Mahdollisimman luonnontilaiset rannat parantavat virkistyskäyttökokemusta Saaristomeren suojelualueilla (sosiaalinen vaikutus).	x	x		Mahdollinen vaikutus	Mikäli meriroskien määrää suojelualueilla ei vähennetä, niiden aiheuttamat haitat lajeille ja luontotyypeille kertaantuvat uusien roskien ajautuessa alueille. Luontoon kertyneet roskat jauhautuvat vähitellen mikromuoviksi ja kerääntyvät eliöstöön, mm. lintuihin kaloihin ja lopulta kaloja syöviin ihmisiin ravintoverkkojen kautta. Meriroskien poistotyö tulee toteuttaa mahdollisimman vähän herkkiä suojelualueita kuormittaen.

saattavat jäädä kiinni tai tukehtua. Lisäksi rantaroskat jauhautuvat vähitellen mikromuoviksi ja rikastuvat merenpohjan ravintoverkkoihin. Roskaiset rannat heikentävät myös suojelualueiden virkistysarvoja. Selvitämme roskaisimpien kohteiden sijaintia Saaristomeren suojelualueiden rannoilla ja merenpohjilla ja poistamme rantaroskia yhteistyössä sidosryhmien ja vapaaehtoistoimijoiden kanssa ja kehitämme roskien poisto-, kuljetus- ja kierrätysketjua saaristosta mm. osana Biodiversea LIFE-IP -hanketta.						
Rantaluontotyyppien umpeenkasvua rajoitetaan ja rannoille kertyneitä roskia poistetaan. - Itämeren rehevöityminen ja osin myös perinteisen karjalouden päätyminen ovat johtaneet monin paikoin rantaniittyjen, hiekkarantojen ja kivikkorantojen umpeenkasvuun mm. ruovikoitumisen ja typensuosijalajien runsastumisen kautta. - Tyypillisesti hoitoa tarvitsevia kohteita on etenkin Saaristomeren luonnonhoidon kokonaissuunnitelman hoitoalueilla 3–6, mutta myös muualla missä edustavaa rantaluontotyyppiä ja arvokasta rantalajistoa uhkaa umpeenkasvu. Erityisesti linnuston kannalta tärkeät saaret, arvokkaat rantaniityt, uhanalaisten lajien esiintymät sekä harjusaarten hiekkarannat ja kiviset hiekkansekaiset rannat ovat tärkeitä hoitokohteita. - Rantaluontotyyppien rehevöitymistä vähennetään mm. ruovikoita niittämällä, kulottamalla ja kaivamalla ruovikoita juurineen ylös. Lisäksi rehevöitymisestä hyötyviä korkeakasvuisia typensuosijalajeja vähennetään mm. niittämällä ja rantaan kertynyttä orgaanista ainesta vähentämällä. Lisäksi raivataan nuoria puuta. - Saarten rannoilta kerätään pois roskia. Roskien keruun tehokkuutta parannetaan paikallistamalla systemaattiset roskien kertymisalueet ja keskittämällä roskien keruuta näille rannoille. - Ilmastomuutokseen varautumista jatketaan selvittämällä yhteistyössä	Rantaluontotyypit säilyvät ja niiden edustavuus säilyy, kun niiden umpeenkasvu pysäytetään. Samalla rantaluontotyypeille ominaisen kasvillisuuden edustavuus ja uhanalaiset lajit säilyvät, ja niiden mahdollisuus selviytyä ilmastonmuutoksen vaikutuksista paranee.	x			Mahdollinen vaikutus	Rantaympäristöjen umpeenkasvu johtaa liian pitkälle päästyään lajiston yksipuolistumiseen rantaluontotyypeillä. Hoitotoimissa korostuukin varhaisen puuttumisen tärkeys: umpeenkasvukehityksen pysäyttäminen jo alkuvaiheessa on kustannustehokasta ja kohteen luontoarvot eivät ehdi heiketä. Itämeren rehevöitymisen pysäyttämiseksi ja kehityksen kääntämiseksi takaisin suotuisaan suuntaan on tehty pitkään monialaista yhteistyötä. Yhteistyön jatkaminen on tärkeää, että rehevöityminen helpottuisi lähivuosisikymmeninä ja siten rantaluontotyyppien umpeenkasvun uhka pienenis. Elinvoimainen rantalajisto ja eri rantaluontotyyppien muodostama verkosto sietää ilmastonmuutoksen aiheuttamia vaikutuksia paremmin. Kohdentamalla riittävä resurssointi rantaluontotyyppien hoitoon voidaan parantaa merkittävästi niiden säilymistä myös tulevaisuudessa, kun lajisto on elinvoimaista, rantaluontotyyppien tila on hyvä ja niiden muodostama verkosto on kattava.

tutkimuslaitosten ja yliopistojen kanssa mm. merenpinnannousun sekä jäätalvien ja meriveden suolaisuuden vähenemisen vaikutuksia rantaluontotyyppihin ja niillä elävään lajistoon. Varautumisessa korostuu kattavan ja edustavan rantaluontotyyppien verkoston ylläpito sekä yksittäisten rantaluontotyyppien osalta meriveden nousun alta lähisiirtymiseen soveliaiden alueiden ja niiden hoidon selvittäminen.						

Tavoite: Saaristomeren kosteikkoja ja soita kunnostetaan

Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Ojitettujen soiden, kosteiden niittyjen ja kosteikkojen vesitaloutta parannetaan. Saaristomerellä on paikoin ojitettuja niittyjä ja soita (mm. lettoja ja korpia). Kaivettuja uomia ja ojia ennallistetaan silloin, kun toimenpiteen arvioidaan parantavan luontotyyppien edustavuutta, eikä siitä aiheudu haittaa uhanalaiselle lajistolle tai naapurikiinteistöille. Avoimilta soilta ja kosteikoilta raivataan ekologisin perustein tarvittaessa myös nuoria puita ja katajia avoimuuden ylläpitämiseksi ja haihdunnan vähentämiseksi, ja osaa niistä voidaan laiduntaa (mm. Jurmossa). Jurmossa Träsketin leton laskuojaan v. 2023 asennettua pohjapatoa korotetaan vähitellen vedenpinnan palauttamiseksi ennalleen.	Haitallisten monimuotoisuusvaikutusten estäminen.	x		x	Mahdollinen vaikutus	Ojitettujen kohteiden tilan seurantaan tulee saada riittävästi resursseja, jotta kosteikkolajistoltaan arvokkaat kohteet saadaan hoidon piiriin. Lisäksi resursseja tarvitaan negatiivisten muutosten havainnointiin, jotta luontoarvot eivät heikkene ja korjaavien toimien kustannukset kasva suuriksi. Lisäksi ilmastomuutoksen myötä kesäaikaiset kuivuusjaksot yleistynevät ja pohjaveden lisääntynyt käyttö lisäävät niiden kuivumisriskiä. Ristiriidat kohteiden luontotyyppien hoidossa vaativat erityisosaamista, sillä usein on arvioitava mm. niitty- ja kosteikkolajiston näkökulmasta hoitotoimien toteutuksen vaikutukset (erityisesti osittainen kosteuden palautus).

Tavoite: Saaristomeren luonnonhoito on suunnitelmallinen, sosiaalisesti kestävä ja kustannustehokas kokonaisuus

Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Luonnonhoidon kokonaissuunnitelma ohjaa luonnonhoidon ja kunnostamisen toimenpiteitä. Saaristomeren luonnonhoidon kokonaissuunnitelman tavoitteena on keskittää luonnonhoitoa ekologisesti vaikuttaviksi kokonaisuuksiksi, joilla lajiston säilymisen todennäköisyys kasvaa. Luonnonhoidon kokonaissuunnitelmaa	Kokonaissuunnitelman ohjaamalla luonnonhoidolla pyritään suotuisan suojelutason saavuttamiseen eri elinympäristöjen uhanalaisille lajeille. Tämä tarkoittaa, että lajeille on riittävästi sopivia, toisiinsa kytkeytyneitä elinympäristöjä, jolloin niiden metapopulaatioiden säilymisen todennäköisyys paranee pitkällä aikavälillä. Kokonaissuunnitelmassa pyritään huomioimaan eri luontotyyppien lajiston erilaiset tarpeet (esim. perinnebiotooppien ja metsäisten elinympäristöjen lajit).	x	x		Mahdollinen vaikutus	Luonnonhoidon vaikuttavuus voi heikentyä, mikäli luonnonhoidon suunnittelussa ja toteutuksessa ei käytetä kokonaissuunnitelman linjauksia. Tarvittaessa kokonaissuunnitelman linjauksista voidaan poiketa painavin luonnonsuojelullisin perustein (esim. uhanalaisten luontotyyppien ja lajien kartoitusten tuottamat uudet esiintymätiedot). Varmistetaan, että Saaristomeren alueella hoitotoimia suunnittelevat henkilöt ovat perehtyneet luonnonhoidon kokonaissuunnitelmaan

päivitetään säännöllisin väliajoin vastaamaan ajantasaisen tilanteen mukaisiin tavoitteisiin (mm. suojelualueverkoston täydentyminen ja verkostojen kunnostamisen edistyminen).						ja että hoitosuunnitelmat ovat kokonaissuunnitelman linjausten mukaisia.
Saaristomeren luonnonhoidon kokonaissuunnitelma päivitetään säännöllisesti. Saaristomeren luonnonhoidon kokonaissuunnitelma päivitetään yhteistyössä ELY:n ja muiden keskeisten sidosryhmien kanssa. Päivityksen yhteydessä arvioidaan suunnitelman toteutuminen ja suunnitelmaan sisällytetään myös meriluonnonsuojelun kohteet, joihin maaluontotyyppien luonnonhoito vaikuttaa. Jatkossa suunnitelmaa päivitetään säännöllisesti noin viiden vuoden välein, tarvittaessa useammin.	Luonnonhoidon ekologisen vaikuttavuuden kannalta on tärkeää, että luonnonhoidon kokonaissuunnitelma päivittyy riittävän usein uuden tiedon kertyessä. Parhaan tuloksen saavuttamiseksi sekä ekologisesta että sosiaalisesta näkökulmasta on tärkeää, että suunnitteluun osallistetaan sidosryhmiä.	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Suunnitelman säännöllinen päivittäminen on tärkeää, jotta luonnonhoitotöissä päästään hyödyntämään parasta ja ajantasaisinta tietoa. Kielteisten ekologisten vaikutusten lisäksi luonnonhoitotöiden sosiaalinen kestävyys voi heikentyä, mikäli sidosryhmiä ei osallisteta suunnitelman päivitykseen. Taataan riittävät resurssit asiantuntijatyöhön suunnitelman päivittämiseksi.
Tavoite: Sidosryhmäyhteistyö: Luonnonhoidon tavoitteita palveleva talkootyö, tutkimus ja ympäristökasvatustyö vahvistuvat						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Talkootyön, ympäristökasvatuksen ja sidosryhmien tutkimus/seurantatyön turvaaminen ja kehittäminen. Luonnonhoidon tavoitteita palvelevaa vapaaehtoistyötä vahvistetaan erityisesti lisäämällä ja kehittämällä talkootoimintaa. - Metsähallituksen toimintaa tukevien tukikohtien yhteiskäyttöä sidosryhmien kanssa lisätään ja kehitetään erityisesti luonnonhoidon, ympäristökasvatuksen, tutkimuksen ja seurannan näkökulmasta. - Talkootyötä ja sen mahdollisuuksia parannetaan ja lisätään etenkin Saaristomeren talkookeskuksissa, joita ovat lehdesniittykohteet Jungfruskär ja Berghamin saaristo sekä paahdelajiston erityisalue Öro. Talkootyötä pyritään lisäämään myös Jurmossa. Näillä kohteilla talkootyö on avainasemassa erityisen hyvän hoidon laadun varmistamiseksi (esim. lajistoltaan erittäin arvokkaiden niittyjen, kuten Jungfruskärin Paratiisiniityn, niitto pienkoneilla traktorin sijaan ja heinien haravointi	Vapaaehtoistyö, ympäristökasvatustoiminta sekä sidosryhmien tutkimus- ja seurantatyö motivoivat ja sitouttavat ihmisiä luonnonsuojeluun ja lisäävät tietoisuutta yleisesti luonnonsuojelusta, luonnonhoidosta sekä Saaristomeren erityispiirteistä. Talkootoiminnasta on lukuisia ekologisia, sosiaalisia ja taloudellisia hyötyjä. Talkootyö on kustannustehokasta ja se lisää talkoolaisten sekä fyysistä että psyykkistä hyvinvointia, ja mahdollistaa talkoolaisten luonnontuntemuksen syvenemisen.	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Jos saaristossa tehtävää vapaaehtoistyötä ei turvata ja kehitetä, heikentyvät arvokkaiden luonnonhoidosta riippuvaisten kohteiden luontotyytit ja lajisto. Mikäli näillä kohteilla ei huolehdita tarpeellisesta talkootoimintaa tukevasta infrastruktuurista, heikentää se myös kohteiden tutkimusta, seuranta ja mahdollisuuksia hyödyntää kohteita laajemmin ympäristökasvatuksessa. Riskiä torjutaan varmistamalla resurssit talkootoiminnan koordinointiin ja kehittämiseen sekä talkoita tukevan infrastruktuurin ylläpitoon ja parantamiseen.

paalauksen sijaan, jolloin vältetään maaperän tiivistyminen ja varmistetaan, että arvokkaat kasvit ehtivät siementää ennen niittojätteen keräämistä). Lisäksi talkootyön avulla päästään merkittäviin luonnonhoitotöiden kustannussäästöihin Tärkein toimenpide on talkoissa tarvittavan infrastruktuurin ylläpito ja kehittäminen. - Talkoita tukevat rakennukset toimivat myös tutkimuksen, seurannan ja opastustoiminnan tukikohtina (mm. isoapollotutkimus, linnustoseuranta ja Arkipelagia-seuran opastukset). - Talkooinfrastruktuuri vastaa myös matkailutoiminnan tarpeisiin. Talkoiden ja muun kustannusintensiivisen luonnonhoidon mahdollistavan toiminnan tukeminen on kuitenkin etusijalla rakennuskannasta ja sen käytöstä päätettäessä. - Selvitetään uudistavan matkailun periaatteisiin nojaavan matkailutoiminnan mahdollisuuksia tukea luonnonhoitotyötä talkookeskuksissa, etenkin Jungfruskärillä ja Örössä. Uudistavan matkailun lähtökohta on, että vierailulla on kohteeseen positiivinen ekologinen, sosiaalinen ja taloudellinen vaikutus. - Jugfruskärin ja Örön saarilla luonnonhoitotyön tukeminen ja mahdollistaminen on etusijalla saarien rakennuskannasta ja sen käytöstä päätettäessä.						

Tavoite: Toteutamme lajikohtaisia hoitosuunnitelmia tarpeen mukaan ja lisäämme häviämisuhan alla olevia lajeja tarvittaessa aktiivisin lajisiirroin

Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiiviarvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Lajin siirto tai palautus kunnostetuille kohteille. Lajien siirtoja ja palautuksia voidaan tarkkaan harkiten tehdä sellaisille uhanalaisille lajeille tai niiden isäntäkasveille, joiden esiintymät ovat pieniä ja eristyneitä, jonka vuoksi ne ovat vaarassa hävitä pitkällä aikavälillä esimerkiksi satunnaisten häiriöiden tai sisäsiittoisuuden vuoksi. Uhanalaisia kasveja ja uhanalaisille lajeille tärkeitä isäntäkasvien yksilömääriä voidaan	Luontotyypin edustavuus paranee vaateliaan lajiston lisääntyessä	x			Mahdollinen vaikutus	Siirtämällä lajeja niille soveliaisiin kunnostettuihin elinympäristöihin sekä lisäämällä yksilömääriä niiden nykyisillä kasvupaikoilla, pyritään pienentämään niiden häviämiskä. Lajien siirtoistutus dokumentoidaan tarkoin, jotta tieto lajin siirrosta kohteelle säilyy ja mahdollisen epäonnistumisen syitä voidaan selvittää ja hyödyntää tietoa mahdollisissa tulevaisuudessa siirtotoimissa. Lajeja siirretään vain lähietäisyydellä osapopulaatioiden geneettisen taustan sekoittamisen riskin minimoimiseksi. Aktiivisilla lajien siirroilla ja yksilömäärien kasvattamisella myös nykyisillä esiintymisalueilla pyritään lisäksi

myös lisätä esim. siemenistä tai pistokkaista kasvatetuilla yksilöillä. Siirtoja lisätään aluksi pienessä mittakaavassa lajien palauttamiseksi hävinneille esiintymille sekä luonnonhoitotoimin kunnostettuihin elinympäristöihin. Siirtoja tehdään, jos lajit eivät luontaisesti ole runsastuneet elinympäristön hoitotoimista huolimatta tai lajien luontaisen levittäytymisen arvioidaan kestävän kauan (esim. siirtyminen merialueen ylitse kestää vuosikymmeniä / -satoja). Selvityksen alla mahdollisesti siirtoistutettavista lajeista ovat mm. pikkuapollo, meritatar, metsäomenapuu, meriotakilokki ja kangasajuruoho. Siirrot tehdään yhteistyössä asiantuntijatahojen kanssa, ne dokumentoidaan tarkasti ja niitä kehitetään saatujen kokemusten mukaan. Lajeja lisätään mahdollisuuksien mukaan myös siemenistä tai istuttamalla tarhattuja / kasvatettuja yksilöitä (esim. lisätty alkuperäisestä populaatiosta kerätyistä pistokkaista tai siemenistä).						pienentämään eristyneille populaatioille ominaista aikasidonnaista häviämiskäyttöä (ns. sukupuuttovelka).

Tavoite: Varmistetaan luonnonhoidon osaaminen ja jatkuvuus

Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekolo- ginen	Sosiaa- linen	Talou- dellinen	Vaikutus direktiivi- arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Varmistetaan luonnonhoidon suunnittelun ja toteutuksen korkea osaamistaso ja jatkuvuus. - Saaristomeren alueen piirteiltään erityiset luontotyytit ja olosuhteet sekä uhanalaisten lajien suuri määrä edellyttävät vaativaa erityisosaamista luonnonhoidossa. Luonnonhoidon suunnittelijoiden ja käytännön luonnonhoitoa tekevien henkilöiden (oman kenttähenkilöstön, sopimuslaiduntajien ja yrittäjien) osaamisen varmistaminen on välttämätöntä laadukkaalle ja kustannustehokkaalle luonnonhoidolle. - Osaamisen säilyttäminen	Toimenpiteellä on ratkaiseva vaikutus luonnonhoidon laatuun.	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Luonnonhoidon toteuttajien riittämätön osaamistaso vaarantaa hoidon laadun ja uhanalaisen lajiston säilymisen ja lisää merkittävästi hoidon kustannuksia mm. ohjaukseen tarvittavien resurssien kasvun ja korjaavien toimenpiteiden lisääntyvän tarpeen takia. Riskiä voidaan torjua resursoimalla henkilöstön koulutukseen ja etenkin pitkäaikaisiin toimenkuviin, jolloin henkilöstön luonnonhoidon osaaminen paranee. Lisäksi oppilaitosyhteistyö on tärkeää.

Metsähallituksessa, yrittäjien ja sopimuslaiduntajien sekä alan opiskelijoiden kouluttamisesta huolehtiminen mm. oppilaitosyhteistyötä kehittämällä on erityisen tärkeää.						
Tavoite: Vähennetään vieraslajien ja muiden monimuotoisuudelle haitallisten lajien kielteisiä vaikutuksia						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Kohdekohtaiset verotussuunnitelmat (kannanhoitosuunnitelmat) valkohäntä- ja metsäkauriille. Aluekohtainen kannanhoitosuunnitelma sekä järjestelmällinen kauriiden pyynti tähtää kauriiden voimakkaaseen vähentämiseen suojelualueilla luonnonarvoiltaan arvokkaiden kohteiden suojelemiseksi. Valkohäntäkauriin osalta pyritään lajin poistamiseen kokonaan arvokkaimmilla alueilla. Metsäkauriin osalta tilannetta ja vaikutuksia seurataan, ja erän kanssa pidettävien vuosittaisten yhteistyöpalaverien avulla tavoitteet määritellään uudelleen tarpeen mukaan. Lisäksi kohdennettua ja tehostettua valkohäntäkauriin pyyntiä jatketaan. Valkohäntäkauriin poistoa on viime vuosina tehostettu Örössä, Seilissä ja Pähkinäinen-Kenkämaalla.	Ekologinen vaikutus kohdistuu luontoarvojen suojelun tehostamiseen ja monimuotoisuuden turvaamiseen. Kauriiden ylilaidunnuksen vähentäminen vähentää etenkin laidunpainetta arvokkailla kohteilla ja poistaa näin painetta etenkin uhanalaisilta kasvi- ja eläinlajeilta. Valkohäntäkauriskantojen vähentäminen on tärkeää myös kauriskantojen sosiaalisen kestävyuden kannalta (mm. punkit, liikenneonnettomuudet ja puutarhojen vahingot).	x			Mahdollinen vaikutus	Mikäli kauriskantoja ei saada vähennettyä ja ylilaidunnuksen vaikutuksia hillittyä, uhkana on mm. lehtojen, jalopuumetsien ja etenkin avointen perinnebiotooppien luontoarvojen voimakas köyhtyminen ja uhanalaisten lajien häviäminen (laidunnus mm. vähentää voimakkaasti kukkivia putkilokasveja, pensaita, vaikuttaa sienilajistoon ja heikentää mustikoiden kukintaa). On erittäin tärkeää, että haittojen torjunnan suunnitteluun ja toteutukseen saadaan riittävät resurssit.
Lisätään yhteistyötä kauriskantojen ylilaidunnuksen vähentämiseksi. Kauriiden tehostettu vähentäminen on haastavaa saarilla, joissa on monta maanomistajaa. Poistopyynnin vaikutus jää vähäiseksi, mikäli kauriita jää poistamatta yhdeltä tai useammalta kiinteistöltä. Tarvitaan laaja-alaista viranomaisten, metsästysoikeuksien haltijoiden ja maanomistajien välistä yhteistyötä. Kauriiden ylilaidunnus aiheuttaa etenkin keväällä laidunpainetta arvokkailla lehto- ja perinnemaisemakohteilla. Tilanne on haastava erityisesti alueilla, joilla elää arvokasta hyönteislajistoa. Pikkuapollon kanta on uhattuna, sillä	Ekologinen vaikutus kohdistuu luontoarvojen suojelun tehostamiseen ja monimuotoisuuden turvaamiseen.	x			Mahdollinen vaikutus	Mikäli kauriskantoja ei saada vähennettyä ja ylilaidunnuksen vaikutuksia hillittyä, uhkana on etenkin kukkivien uhanalaisten kasvilajien väheneminen ja katoaminen kokonaan, sekä mm. niittyjen heiniittyminen ja kukkivien putkilokasvien voimakas taantuminen. Tämä hävittää kukkivilla kasveilla eläviä hyönteislajeja. Tällä voi olla vaikutusta niistä riippuvaisille lajeille, kuten pikkuapollolle. Taattava riittävät resurssit yhteistyön tekemiselle sekä suunnittelu- ja torjuntatyöhön.

sen toukka-aste ruokailee pystykiurunkannuskasvustoilla nimenomaan kevätaikaan. Myös keväällä kukkiva seljakämmekä kärsii kauriiden laidunnuksesta. Ne ovat erityisesti kauriiden mieleen, kun muuta kasvillisuutta on vasta vähän tarjolla. Tavoitteena on tehdä yhteistyötä Riistakeskuksen, ELY-keskuksen, riistanhoitoyhdistysten sekä metsästysseurojen kanssa kaurispaineen vähentämiseksi laajoilla maanomistusoloiltaan sirpaleisilla ylilaidunnetuilla alueilla.						
Lisäämme tietoisuutta haitallisista lajeista ja kannustamme vieraslajien kansalaishavainnointiin. Vedenalaisia vieraslajeja saapuu esim. laivaliikenteen painolastivesien mukana huomaamatta eikä merenpohjan vieraslajeja ole helppo havaita vesillä liikuttaessa. Vieraslajit ovat aggressiivisia leviämään ja niiden määrän kasvaessa ne voivat muuttaa ja heikentää mereisiä ravintoketjuja (epäsuora vaikutus kalojen ja merilintujen ja hylkeiden kantoihin sekä kalastukseen). Pyrimme lisäämään kansalaisten tietoisuutta vedenalaisista vieraslajeista ja niiden tunnetuista vaikutuksista paikallisiin ekosysteemeihin. Lisäksi kannustamme kansalaishavainnointiin ja ilmoittamaan havainnoista seurantaan tekeville viranomaisille (esim. vieraslajit.fi). Kansalaishavainnointi on tärkeä lisä vieraslajien seurannan tehostamisessa. Toimenpide aloitetaan osana Biodiversea LIFE-IP -hanketta.	Vieraslajiviestinnän ekologinen vaikutus kohdistuu monimuotoisuuden ylläpitämiseen. Lisääntyessään vedenalaiset vieraslajit vaikuttavat heikentävästi meriluonnon monimuotoisuuteen sekä lintujen, kalojen ja hylkeiden kantoihin. Sosiaalinen vaikutus kohdistuu virkistyskäyttöarvojen ylläpitämiseen. Mikäli vedenalaiset elinympäristöt heikkenevät vieraslajien takia, sillä on vaikutuksia virkistyskalastukseen, urheilusukellukseen ja muihin alueen virkistyskäyttöarvoihin. Vaikutukset ovat epäsuoria, vähitellen kumuloituvia ja pahimmillaan peruuttamattomia.	x	x		Mahdollinen vaikutus	Vedenalaisten vieraslajien torjunta ja hallinta on vaikeaa tai jopa mahdotonta. Kerran alueelle levittäytyneestä vieraslajista on mahdotonta päästä kokonaan eroon, mutta hallintatoimilla voidaan pyrkiä lieventämään vaikutuksia Saaristomeren muihin lajeihin ja luontotyyppeihin. Kansalaishavainnoilla on tärkeä rooli vedenalaisten vieraslajien leviämisen seurannassa.
Selvitämme täpläkauriin esiintymistä ja vaikutuksia lajeihin ja luontotyyppeihin Nötössä. Täpläkauriilla (ent. kuusipeura), joka on vieraslaji, on Nötössä elinvoimainen populaatio, joka ulottuu ainakin viereiselle kansallispuistoon laajasti kuuluvalle Mjoön saarelle. Täpläkauriin vaikutukset lajeihin ja luontotyyppeihin ovat epäselvät. Toimenpiteen tarkoitus on selvittää täpläkauriin yksilömääriä, laidunnuksen laajuutta ja voimakkuutta. Mikäli täpläkauriilla havaitaan olevan	Ekologinen vaikutus tulee tiedon kertymisestä, jolla voidaan tunnistaa vaikutukset ja tarvittaessa reagoida täpläkauriin aiheuttamiin mahdollisiin haittoihin.	x			Mahdollinen vaikutus	Ilman tietoa täpläkauriin vaikutuksesta lajistoon voidaan menettää tärkeitä luontoarvoja. Mjoössä aiotaan tehdä tulevina vuosina perinnemaiseman kunnostustoimia. Luonnonhoidon vaikutukset ovat epävarmoja, eivätkä välttämättä tuota tulosta toivotulla tavalla, mikäli täpläkauris vaikuttaa tulokseen jollain tavalla. Taattava riittävät resurssit seurantaan ja torjuntaan.

vaikutusta lajistoon, voidaan arvioida luontotyyppiseurannan perustamisen tarpeellisuutta. Kansallispuiston puolella täpläkauriskanta pyritään pitämään mahdollisimman pienenä.						
Selvitämme valkohäntä- ja metsäkauriin laidunnuksen vaikutuksia. Vahvojen kauripopulaatioiden tiedetään vaikuttavan merkittäväällä tavalla lajistoon ja luontotyypeihin. Kauriista valkohäntäkauris ja täpläkauris ovat vieraslajeja ja metsäkauris vakiintunut nisäkäslaji Suomessa. Kauriiden vaikutuksia saaristossa ei tunneta tarkkaan. Metsähallitus selvittää yhteistyössä eri tahojen kanssa kauriiden vaikutuksia sekä kauriskannan vähentämisen mahdollisuuksia ja vaikutuksia lajeihin ja luontotyypeihin. On viitteitä, että välisaaristossa kauriiden takia pikkuapollon ravintokasvi kiurunkannus sekä niittyjen mesikasvit ovat vähentyneet.	Ekologinen vaikutus tulee tiedon kertymisestä, jolla voidaan tunnistaa vaikutukset ja tarvittaessa reagoida kauriiden aiheuttamiin mahdollisiin haittoihin.	x			Mahdollinen vaikutus	Vahvojen kauriskantojen myötä voivat taantua tai hävitä tietyt lajit ja luontotyytit. Välisaariston alueella tehdään runsaasti luonnonhoidon kunnostustoimia. Luonnonhoidon vaikutukset ovat epävarmoja, eivätkä välttämättä tuota tulosta toivotulla tavalla, mikäli kauriit vaikuttavat tulokseen jollain tavalla. Taattava riittävät resurssit seurantaan ja suunnitteluun.
Seuraamme uusien vieras- ja tulokaslajien vaikutuksia. Suomeen on saapunut viime vuosina lukuisia vieras- ja tulokaslajeja. Eräiden lajien vaikutukset ovat olleet haitallisia luontaisille lajeille, osan vaikutuksia ei tunneta. Seuraamme Saaristomerelle mahdollisesti levittäytyvien lajien vaikutuksia suojelualueiden lajeihin ja luontotyypeihin. Eräiden lajien, kuten villisian osalta on runsaasti tietoa niiden vaikutuksesta mm. kasvillisuuteen. Torjumme tarvittaessa lajeja. Seuraamme lisäksi muiden monimuotoisuudelle haitallisten lajien vaikutuksia luontoarvoihin.	Ekologinen vaikutus tulee tiedon kertymisestä, jolla voidaan hillitä vieras- ja tulokaslajien aiheuttamia haitallisia vaikutuksia luonnolle ajoissa ja oikeissa paikoissa.	x			Mahdollinen vaikutus	Ilman tietoa esimerkiksi villisian vaikutukset lehdossa ja lehtoperinnemaisemissa voivat olla kohtalokkaat tietyille uhanalaisille lajeille kuten kämmeköille. Taattava riittävät resurssit lajien seurantaan ja torjuntaan.
Testaamme liejutaskuravun poistomenetelmää. Vedenalaisia vieraslajeja saapuu esim. laivaliikenteen painolastivesien mukana huomaamatta ja ne leviävät usein merenpohjilla laajalle alueelle. Vieraslajit ovat aggressiivisia levittäytyjiä ja yksilömäärän kasvaessa ne voivat muuttaa ja heikentää mereisiä ravintoketjuja (epäsuora vaikutus kalojen ja merilintujen ja hylkeiden kantoihin sekä	Ekologinen vaikutus kohdistuu monimuotoisuuden ylläpitämiseen. Mikäli vedenalaisen vieraslajin leviämistä voidaan paikallisesti rajoittaa tai sen määrää vähentää, saadaan suojattua arvokkaita vedenalaisia elinympäristöjä kuten rakkohauruesiintymiä. Sosiaalinen vaikutus kohdistuu virkistyskäyttöarvojen ylläpitämiseen. Mikäli vedenalaiset elinympäristöt heikkenevät vieraslajien takia, sillä on vaikutuksia virkistyskalastukseen, urheilusukellukseen ja muihin alueen virkistyskäyttöarvoihin. Taloudelliset vaikutukset kohdistuvat taloudellisesti hyödynnettävien kalalajien elinympäristöjen heikentymiseen. Vaikutukset ovat	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Menetelmät ovat vasta testausasteella, eikä niiden toimivuudesta tai laajemmasta käyttömahdollisuudesta ole toistaiseksi tietoa. Mikäli liejutaskurapujen määrä jatkaa kasvamistaan Saaristomerellä, tulee laji muuttamaan ja mahdollisesti heikentämään mereisiä ravintoverkkoja ja elinympäristöjä tulevaisuudessa. Taattava riittävät resurssit pidempiaikaiseen vedenalaisten vieraslajien torjunnan suunnitteluun ja toteuttamiseen.

kalastukseen). Saaristomerellä liejutaskurapu on viimeisen 15 vuoden aikana levinnyt lähes kaikkialle ja se esiintyy paikoin runsaina populaatioina. Lajia tavataan niin pehmeillä mutapohjilla, hiekka- ja sorapohjilla kuin rannan läheisillä kivikkopohjillakin. Liejutaskuravun on havaittu vaikuttavan heikentävästi mm. rakkohauruesiintymiin saalistamalla hauruja levästä puhtaana pitävää makrofaunaa. Lisäksi ravut syövät kalanmätiä ja voivat siten vaikuttaa alueen kalakantoihin. Liejutaskuravun leviämistä ei enää voida estää, mutta osana Biodiversea -hanketta testaamme menetelmiä rapukannan vähentämiseksi paikallisesti Höglandin alueella mm. pohjaimurin ja mertojen avulla.	epäsuoria, vähitellen kumuloituvia ja pahimmillaan peruuttamattomia.					
Vieraskasvilajien vähentäminen ja torjunta. Vieraskasvilajien torjuntaa on Saaristomerellä menestyksekkäästi toteutettu viime vuosina, mm. kurturuusiesiintymistä on hävitetty noin puolet. Kurturuusun ja muiden kansallisesti haitallisiksi luokiteltujen vieraslajien sekä voimakkaasti luontoon leviävien puutarhakasvien (mm. tarhatyräkki, piiskut, siperiansinivalvatti) torjuntaa jatketaan. Vieraskasvilajien torjuntaa edistetään yhteistyössä yksityismaiden maanomistajien kanssa. Mahdollisuuksien mukaan tuetaan sidosryhmien tekemiä torjuntahankkeita. Lisäksi viestitään saariston vieraslajeista alueen asukkaille ja vierailijoille. Vieraskasvilajien torjunnan kannalta on tärkeää selvittää eri torjuntamenetelmien toimivuutta ja sopivuutta erilaisissa kohteissa sekä kerätä tietoa uusista esiintymistä ja säännöllisesti seurata vanhojen torjuttujen esiintymien siemenpankista nousevia uusia versoja.	Vieraskasvilajien leviäminen uhkaa luontaisen eliölajiston säilymistä, esimerkiksi kurturuusukasvustot valtaavat nopeasti rantaluontotyyppisiä hiekka- ja kivikkorannoilla, harjusaarilla ja merenrantaniityillä. Ekologinen vaikutus kohdistuu luontoarvojen ja monimuotoisuuden turvaamiseen. Sosiaalinen ja taloudellinen vaikutus kohdistuu parantuneisiin virkistyskäyttömahdollisuuksiin, kun esim. rannoilta hävitetään kurturuusukasvustot.	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Vieraskasviesiintymät laajenevat ja niitä tulee lisää ilman järjestelmällisiä kartoituksia ja torjuntaa. Säätelemättömän leviämisen myötä luontoarvot heikkenevät voimakkaasti ja virkistyskäyttömahdollisuudet vähenevät. Taattava riittävät resurssit torjunta-, seuranta- ja yhteistyöhön sidosryhmien kanssa.
Tavoite: Hylkeiden häirinnän ehkäiseminen						

Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekolo- ginen	Sosiaa- linen	Talou- dellinen	Vaikutus direktiivi- arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Lisäämme tietoa itämerennorpista ja takaamme norpille suotuisia elinalueita. Saaristomerellä norppakanta on 200–300 yksilöä. Näihin osakantoihin kohdistuvia paineita ja uhkia ei tunneta hyvin, mutta ilmastonmuutoksen ja lisääntyneen meriliikenteen oletetaan vaikuttaneen kantoihin haitallisesti. Itämerennorppakantojen hoitoon ja suojeluun liittyvät nykytoimenpiteet eivät ole riittäviä. Metsähallitus on mukana WWF:n hyljetyöryhmässä ja Yhteinen Saimaannorppamme 2 -hankkeessa, missä kartoitetaan ja kerätään tietoa Itämerennorppien eteläisten populaatioiden tilanteesta. Näiden populaatioiden keskeisimmät elinalueet sijoittuvat Saaristomerelle. Alueelta kertyvää lajitietoa käytetään edunvalvonnassa ja suojelusuunnittelussa. Esim. HKS-työssä norpille pyritään varmistamaan ihmishäiriöltä suojattuja, rauhallisia elinalueita vyöhykesuunnittelulla (ns. luonnonrauha-alueet) sekä lisäämään liikkumisrajoitusalueita tärkeimmille norppien käyttämillä saarilla.	Ekologinen vaikutus kohdistuu direktiivilajin uhanalaisten eteläisten populaatioiden säilyttämiseen. Itämerennorppien elinalueiden selvittäminen ja huomioiminen edunvalvonnassa ja aluesuunnittelussa vahvistaa lajin eteläisiä kantoja. Toimiva sidosryhmäyhteistyö tehostaa direktiivilajin suojelua. Vaikutukset ovat suoria ja pitkäkestoisia. Sosiaalinen vaikutus kohdistuu elävän saaristokulttuurin säilyttämiseen sekä virkistyskäyttöarvojen ylläpitoon. Itämerennorppa on osa Saaristomeren luontokokemusta. Vaikutukset ovat epäsuoria ja pitkäkestoisia.	x	x		Mahdollinen vaikutus	Mikäli tietoa ei ole riittävästi eikä lajia kyetä huomioimaan lisääntyvän ihmispaineen ja ilmastonmuutoksen vaikutusten alla, Itämerennorppan eteläiset kannat saattavat heikentyä tai kadota kokonaan. Taattava riittävät resurssit sidosryhmätyöskentelyyn ja osallistumiseen.

Tavoite: Käytön ja hoidon ohjaaminen luontotyyppien kulumisen ehkäisemiseksi

Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekolo- ginen	Sosiaa- linen	Talou- dellinen	Vaikutus direktiivi- arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Sisällytetään herkkät luontotyypit pääsääntöisesti syrjävyöhykkeelle. Herkkien luontotyyppien säilymistä edistetään ensisijaisesti vyöhykkeistämällä eli sisällyttämällä herkimpiä alueita ja luontotyyppisiä kuten kalkkikallioita, hiekkarantoja tai suojaisia lahtia sekä luonnonrauha-alueita syrjävyöhykkeille huomioiden kuitenkin tunnetut virkistyskohteet ja kävijäturvallisuus. Syrjävyöhykkeelle tai liikkumisrajoitusalueelle sijoitetaan myös sellaiset kohteet, jossa laittomien tulipaikkojen mahdollisuus on korkea estotoimenpiteistä huolimatta ja/tai jossa on lahopuun keräilystä kärsivää	Tämän suunnitelman yhteydessä herkkiä alueita on pääosin osoitettu syrjävyöhykkeelle, joille kansallispuiston ja valtion suojelualueiden kävijöitä ei aktiivisesti ohjata, mutta koska kyseessä on vakiintunut kävijäkohde, osa herkkistä luontotyypeistä sijoittuu myös retkeily- ja luontomatkailuvyöhykkeeseen tai sen välittömään läheisyyteen. Näillä kohteilla on suunnitelmassa pyritty kirjaamaan toimenpiteitä, joilla herkkien luontotyyppien tilaa voidaan turvata. HKS-suunnitelman välitarkastelun yhteydessä selvitetään, onko nykyiseen suunnitelmaan tehtävä muutostarpeita esim. liikkumisrajoitusalueisiin tai tuleeko kävijöitä ohjata muilla keinoin herkkien luontotyyppien tilan heikentymisen estämiseksi. Tämä edellyttää herkkien luontotyyppien seurantaa, joiden tulosten pohjalta tarvittavia toimenpiteitä voidaan toteuttaa.	x			Mahdollinen vaikutus	Suunnitelmassa tehty vyöhykkeistäminen ei pelkästään takaa, etteivät alueen luontoarvot vaarannu, jos kävijäpaine tai kävijöiden piittaamattomuus alueella lisääntyvät hallitsemattomasti. Taattava riittävät resurssit kohteiden säännölliseen seurantaan, jotta mahdollisen kävijäpaineen vaikutuksia voidaan arvioida myös syrjävyöhykkeillä ja tehdä niiden pohjalta tarvittavia toimenpiteitä luontoarvojen turvaamiseksi.

lahopuulajistoa.						
Tavoite: Kulttuuriperintökohteiden suojelua ja käyttöä kehitetään. Kulttuuriperintökohteiden riittävä inventointi ja arvotus turvaavat suojelun tason. Kulttuuriperintökohteet huomioidaan luonnonhoidon suunnittelussa ja toteutuksessa sekä palvelujen ja virkistysrakenteiden kehittämisessä. Kohteiden säilyminen on turvattu mielekkään käytön, kunnossapidon, hoidon ja seurannan avulla.						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekolo- ginen	Sosiaa- linen	Talou- ellinen	Vaikutus direktiivi- arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Huomioidaan vedenalainen kulttuuriperintö meriluonnon inventoinnissa. Vedenalaisissa luontotyypin-inventoinneissa pidetään silmällä merenpohjan mahdollisia ennestään tuntemattomia hylkyjä, rakennelmia ja esineitä, jotka löydettyä dokumentoidaan (valokuvaus ja muistiinpanot) ja niiden sijainti määritetään. Ennestään tunnettujen hylkyjen osalta tarkistetaan tietojen oikeellisuus. Inventointien suunnittelussa huomioidaan mahdolliset tunnetut hylt ja alueen arkeologinen potentiaali. Kulttuuriperinnön asiantuntija tallentaa havainnot ja raportoi ne alueelliselle vastuumuseolle.	Parantaa mahdollisuuksia suojella alusten hylkyjä ja muita vedenalaisia arkeologisia kohteita väylä- ja kaapelitöiden yms. yhteydessä. Sosiokulttuuriset vaikutukset kohdistuvat henkiseen ja aineelliseen kulttuuriperintöön. Vaikutukset ovat suoraa ja pitkäkestoisia.		x		Mahdollinen vaikutus	Pohjaliejuun uponneet esineet ja hyllyn osat jäävät helposti havaitsematta.
Kulttuuriperintökohteiden seuranta tuottaa tietoa LAC-mittariin ja kunnossapidon suunnitteluun.. Arkeologisten kohteiden ja rakennusperintökohteiden seuranta kehitetään saatujen kokemusten perusteella. Arkeologisten kohteiden seuranta pyritään suorittamaan dronekuvauksen ja RTK-mittauksen avulla siten, että voidaan seurata mahdollisia muutoksia kohteen rakenteeseen kuuluvien kivien ja lohokareiden asennossa ja sijainnissa. Menetelmän kehittämisen pilottikohde on Björkön kompassikiveys.	Sosiokulttuuriset vaikutukset kohdistuvat henkiseen ja aineelliseen kulttuuriperintöön. Vaikutukset ovat suoraa ja pitkäkestoisia. Seurannoilla ei ole kuitenkaan vaikutusta direktiivi-arvoihin. Seurannan avulla voidaan reagoida kohteiden kunnan tai olosuhteiden muutoksiin taikka kohteita koskettaneisiin tapahtumiin (esim. myrskytuhot, ilkivalta) ja estää vahinkojen laajeneminen.		x		Ei vaikutusta	Seurannan vähäinen resurssointi haittaa kohteiden suojelua ja muuta käyttöä. Varmistettava riittävät seurantaressurit. Luonnon aiheutuvien häiriöiden minimoimiseksi dronekalustoa lennätetään lintujen ja muiden herkkien lajien pesintäaikojen ulkopuolella. Syksy on sopiva hetki tarkastella matkailukauden aikana mahdollisesti tapahtuneita muutoksia.
Kunnossapidon ja seurannan avulla lyhennetään korjausvelkaa ja sopeudutaan ilmastonmuutokseen.. Suunnittelualueen rakennusperintökohteille laaditaan korjausvelkalaskelma, joka sisältää korjausrakentamisen tavoitetasot ja kustannusarviot sekä vuosittaisen kunnossapidon perusrahoituksen hoidetuille arvokohteille.	Korjausrakentamisella ja kunnossapidolla on merkittävät, pitkäkestoiset ja suorat sosiokulttuuriset vaikutukset. Niillä ei kuitenkaan ole vaikutusta alueen direktiivi-arvoihin. Ajanmukaisiin inventointitietoihin perustuva korjausvelkalaskelma sekä arvotukseen perustuva kunnossapitosuunnitelma mahdollistavat pitkäjänteisen rakennussuojelun. Korjauksessa voidaan huomioida energiatehokkuus ja vähentää ilmastonmuutoksen		x		Ei vaikutusta	Korjausvelkalaskelman riittämätön resurssointi haittaa kohteiden suojelua ja muuta käyttöä. Varmistettava riittävät suunnitteluresurssit.

Rakennusperintökohteiden korjausrakentaminen ja kunnossapito Metsähallituksen hoitoluokituksen mukaisilla toimenpiteillä priorisoidaan inventointitietojen ja arvotuksen perusteella ja ilmastonmuutoksen aiheuttamat muutokset huomioiden.	vaikutuksia rakennusperintökohteisiin.					
Suojelun toteutumista valvotaan ja kohdetiedot paikkatietojärjestelmässä pidetään ajanmukaisina. . Suojelun valvonnassa kiinnitettävä huomiota vedenalaisten hylkyjen suojelemiseen yhteistyössä merivartioston kanssa, erityisesti rajoitusosassa, jossa voidaan hyödyntää kamera- ja tutkavalvontaa. Kohdetiedot Metsähallituksen PAVE-paikkatietojärjestelmässä pidetään ajanmukaisina. Luonnonhoidon suunnitelmavarantoa täydennetään ennakoivasti kulttuuriperinnön toimenpiteitä koskevilla SI-kohteilla Metsähallituksen paikkatietojärjestelmä SASSissa.	Vedenalaiset hylät toimivat kiinnittymis- ja kasvualustoina merilajistolle ja siten toimivat esimerkiksi keinotekoisina riuttoina lisäten alueen monimuotoisuutta. Ekologinen vaikutus on suora ja pitkäkestoinen. Sosiokulttuuriset vaikutukset kohdistuvat henkiseen ja aineelliseen kulttuuriperintöön. Vaikutukset ovat suoria ja pitkäkestoisia. Vedenalaisten kulttuuriperintökohteiden suojele tehostuu.	x	x		Ei vaikutusta	Luvattomia kajoamisia ei saada estetyksi.
Suunnittelualueen kulttuuriperintökohteiden inventointi, kuntotarkastus, dokumentointi ja arvotus. . Suunnittelualueen arkeologisia kohteita täydennysinventoidaan ja niiden kuntoa seurataan. Rakennusperintökohteet kaipaavat perus- ja täydennysinventointia, dokumentointia, rakennushistoriaselvityksiä, arvotusta ja seurantaa. Rakennusperintökohteiden arvotuksessa sovelletaan Metsähallituksen arvotusavainta. Inventoinnit toteutetaan suunnitelmallisesti HKS-ajanjakson aikana. Rakennukset pysyvät parhaiten kunnossa, kun niitä käytetään ja niissä asutaan. Rakennukset pyritään pitämään mielekkäässä käytössä.	Inventoinneilla ja seurannoilla on pitkäkestoiset ja suorat sosiokulttuuriset vaikutukset. Niillä ei kuitenkaan ole vaikutusta alueen direktiiviarvoihin. Ajanmukaisten ja ammattimaisesti kerättyjen inventointitietojen perusteella voidaan suunnitella ja jaksottaa arkeologisten kohteiden hoitoa ja seurantaa sekä rakennusperintökohteiden korjausta, kunnossapitoa ja seurantaa. Tietoja tarvitaan myös kohteiden muun mahdollisen käytön kuin suojelun suunnittelussa, esimerkiksi vuokrattavat kohteet.		x		Ei vaikutusta	Inventoinnin, arvotuksen ja seurannan liian vähäinen resurssointi haittaa kohteiden suojelua ja muuta käyttöä. Varmistettava riittävät resurssit ajanmukaisen inventoinnin turvaamiseksi.
Tavoite: Suunnittelualueen maisema-arvot säilytetään perinnebiotooppikohteissa, Luontopalvelujen hoidetuissa arvokohteissa, valtakunnallisesti arvokkailla maisema-alueilla (VAMA), valtakunnallisesti merkittävissä rakennetuissa kulttuuriympäristöissä (RKY) sekä valtakunnallisesti arvokkaissa arkeologisissa kohteissa eli VARK-kohteissa. Tarkempi kuvaus kohteista liitteessä Nykytilan kuvaus kulttuuriperintö.						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiiviarvoihin	Riskit ja niiden torjunta

Kulttuuriperintökohteiden ja perinnebiotooppien kohteiden hoito (laidunnus, raivaus).. Arkeologisia kohteita hoidetaan pääasiassa siellä, missä ne yhdistyvät hoidossa olevaan perinnebiotooppiin (kuten Sundholmossa, Ramsössä, Jurmossa, Jungfruskärissä, Nauvon Berghamnissa, Stora Buskärissä, Örössä, Yxskärenissä ja Norstöissä). Jos kulttuuriperinnön hoitoon on saatavissa erityisrahoitusta, hoito kohdistetaan hoidettuihin arvokohteisiin, RKY-alueiden kohteisiin ja VARK-kohteisiin. Tällaisia kohteita ovat esimerkiksi arkeologiset kohteet Grönnvikenin kappelijäänös Jurmossa, Åsbackan kylätontti Berghamnissa ja torpan jäännös Ramse torp Houtskarissa sekä rakennusperintökohteiden joukossa Utön Stenhuset, Örön arvorakennukset, Högsåran vanha luotsiasema, Gärskärin kalatupa ja Seilin kirkko hautausmaineen.	Ekologiset ja sosiokulttuuriset vaikutukset ovat suoria ja pitkäkestoisia. Vuosisatojen varrella niittyjen ja laitumien tuotolla on ollut keskeinen asema ravinnon turvaamisessa. Perinteisen niittytalouden aikana kylänväki niitti vuosittain heinän yhteisesti ja heinä jaettiin talojen kesken vanhan tavan mukaisesti. Niiton jälkeen lehdesniityiltä kerättiin lehdeksiä karjan talvirehuksi. Vanha talkooperinne jatkuu meidän aikamme Metsähallituksen järjestämissä luonnonhoitotalkoissa. Suomen EU-jäsenyyden myötä luonnonhoito Saaristomeren perinnebiotoopeilla on voinut saada tukea maaseuturahastosta. Luonnonhoidosta on muodostunut monelle saariston tilalle karjataloutta tukeva tuotantosunta, jota Metsähallitus edesauttaa tarjoamalla luonnonsuojelun alueita laitumiksi. Tällä tavalla historiallinen kulttuurimaisema turvataan ja perinteiset työtavat ja osaaminen jatkuvat. Luonnonhoito parantaa Natura-luontotyyppien tilaa ja monen direktiivilajin sekä arvokkaan lajin elinympäristöjen tilaa. Luonnonhoito arkeologisella kohteella estää haitallisen juuriston kasvua ja pitää mahdolliset maanpäälliset rakenteet näkyvissä.	x	x		Mahdollinen vaikutus	Mikäli ei ole resursseja hoitaa arkeologisia kohteita, ne kasvavat umpeen. Varmistettava riittävät resurssit ja osaaminen arkeologisten kohteiden hoitoon. Raivaustöihin liittyy arkeologisen kohteen vahingoittumisen riski, joka voidaan välttää työkohteen suunnittelulla ja työohjauksella.

Tavoite: Käytön ohjauksessa, lupia ja suostumuksia myönnettäessä huomioidaan kulttuuriperinnön ja luonnonsuojelun reunaehdot; suojeluperusteet, herkäät lajit, luontotyypit ja ajankohdat sekä alueen muut käyttäjät ja paikalliset asukkaat.

Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Tapahtumaluvat ja maanomistajan suostumukset. Kansallispuistossa ja valtion luonnonsuojelun alueilla järjestettävät kokoontumislain (530/1999, 1 luku, 2 §) mukaiset yleisötilaisuudet edellyttävät Metsähallituksen suostumusta tai lupaa. Suostumusta tai lupaa edellyttävät myös sellaiset tilaisuudet, joista voidaan olettaa aiheutuvan vähäistä suurempaa haittaa esimerkiksi kasvillisuudelle tai muulle lajistolle. Tällaisia tapahtumia voivat olla esim. urheilu-, suunnistus- ja muut maastotapahtumat sekä partio- tai muut leirit. Käytettävät alueet, osallistujamäärät, reitit, toiminta sekä tarvittaessa raportointi ja seuranta määritellään luvissa. Lupaharkinnassa kiinnitetään huomiota ajankohtaan	Saaristomeren alueella järjestettävien tapahtumien lupaehdoilla ehkäistään tapahtumista aiheutuvia luontovaikutuksia sekä sovitetaan yhteen tapahtuman käyttötarpeita alueen muun virkistyskäytön kanssa. Tapahtumakohtaisen luvituksen avulla vaikutukset alueen luonto- ja kulttuuriarvoihin vähenevät eivätkä tapahtumat rajoita tarpeettomasti muuta virkistyskäyttöä.	x	x		Mahdollinen vaikutus	Lupien myöntäminen edellyttää tietoa alueen luonto- ja kulttuuriarvoista sekä käytön kannalta herkeitä kohteista. Tiedonpuutteet voivat heikentää luontoarvojen huomiointia, minkä vuoksi lupaprosessi edellyttää alueen luontoarvojen seuranta sekä kulttuuriperintökohteiden kartoitusta. Toinen risikitekijä ovat luvattomat tapahtumat, joita järjestetään ajoittain. Yleensä tapahtumat, joihin lupaa ei haeta, ovat pieniä ja kohdistuvat vain pieneen osaan Saaristomerta.

(pesimäaika), kansallispuiston vyöhykkeisiin ja luonoltaan herkkiin sekä arvokkaisiin kohteisiin sekä mahdollisuuksiin käyttää kansallispuiston muita alueita.						
Tavoite: Laadukkaat, asiakaslähtöisesti suunnitellut, käyttöön ja luonnonarvoihin oikein mitoitettut ja sijoitetut retkeilyrakenteet ohjaavat kävijät kohteisiin, jotka kestävät virkistyskäytössä syntyvän kuormituksen. Esteettömyyden mahdollisuudet arvioidaan tapauskohtaisesti.						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Ankkurointikiellot. Arvioidaan ankkurointikieltojen tarpeellisuus Stora Hästön ja Dalskärin vedenalaisten polkujen yhteyteen. Tehdään tarvittavat toimenpiteet.	Ankkurointi tuhoaa vedenalaista elinympäristöä. Ankkurointi heikentää vedenalaista kävijäkokemusta ja voi olla turvallisuusriski. Rikkouneiden vedenalaisten rakenteiden korjaaminen vaatii resursseja ja joskus vahinko voi olla peruuttamaton.	x	x	x		Viestintä vedenalaisista rakenteista ei tavoita kävijöitä. Viestintä toivotuista toimintatavoista ei riitä ja tarvitaan ankkurointikielto. Torjutaan panostamalla viestintään.
Kävijätutkimus ja kävijäseuranta. Kansallispuiston kävijätutkimus toistetaan noin viiden vuoden välein vallitsevan ohjeistuksen mukaisesti. Edellinen kävijätutkimus tehtiin v. 2019. Käyntimääriä seurataan laskureiden ja vuokratuilla kohteilla yrittäjien arvioiden avulla. Laskennan menetelmää on tarvetta tarkentaa ja kehittää.	Seurannat antavat tietoa käyntimäärien kehityksestä ja suosituimmista alueista, asiakastyytyvyydestä, kävijöiden motiiveista ja tarpeista lisäten asiakasymmärrystä.	x	x			Resurssien puute.
Käytöstä poistettavat autiotuvat ja luontopolut. . Notvarpharunin autiotupa poistetaan käytöstä. Käytännössä tämä tapahtuu niin, että sitä ei mainita esimerkiksi Luontoon.fi -sivuston kartoilla, eikä tupaa ylläpidetä. Jossakin vaiheessa tupa puretaan. Tavoitteena on rauhoittaa ns. luonnonrauha-alueita. Boskärissä ja Pähkinäisissä luontopolun tauluja ei enää uusita ja taulut poistetaan niiden elinkaaren tullessa täyteen. Jäljelle jätetään merkityt reitit. Holmassa luontopolkujen tauluja ei enää uusita ja taulut poistetaan niiden elinkaaren tullessa täyteen. Metsähallitus ei ylläpidä reittiä opasteiden poistamisen jälkeen.	Palveluiden poistolla Notvarpharunista vähenee liikkuminen ns. luonnonrauhan alueella ja uonnonsuojelullisesti arvokkaalla alueella. Boskärissä, Pähkinäisissä ja Holmassa palveluiden uusimatta jättäminen mahdollistaa rerurssien kohdentamisen keskeisimmille kohteille.		x	x	Ei vaikutusta	Tieto poistetuista palveluista ei saavuta kävijöitä. Tähän pystytään vaikuttamaan viestinnällä.
Muutokset autiotupiin, tauko- ja telttailupaikkoihin sekä reitteihin. . Alunskärin vanhasta kalamajasta tehdään autiotupa, jota voi käyttää	Laaja-alaisessa kansallispuistossa tarvitaan riittävästi autiotupia ja sekä ns. rakentamattamia että rakennettuja taukopaikkoja (retkisatamia), jotta alueella vierailijat pystyvät toteuttamaan mielekkään ja	x	x	x		Resurssien puute. Autiotupien ja taukopaikkojen määrä tai ylläpito eivät tyydytä kävijöiden tarpeita. Suojelualueelle soveltumaton

liikkumisrajoitusaikojen ulkopuolella. Mahdollistetaan telttailu muutamilla ns. rakentamattomalla taukopaikalla. Nämä palvelevat erityisesti meloijia, mutta ovat kaikkien veneilijöiden käytettävissä. Kohteet: Gärskär, Bodön Ånholmsflada, Kappalholma, Låga Sundskär ja Norra Benskär. Palveluvarustusta tehdään vain siinä määrin kuin on välttämätöntä alueen kestävä käytön ja kävijäturvallisuuden varmistamiseksi. Etukäteisinfossa (luontoon.fi tms.) voidaan kohteilla suositella tiettyä rantautumispaikkaa. Nölstön taukopaikka siirretään Jungfruskärin Storlandetin puolelle, jossa ovat muutkin Jungfruskärin palvelut. Telttailualueita laajennetaan usealla saarella; kävijät hakeutuvat nykyään punkkien vuoksi kalliolle itsenäisesti seisovilla teltoilla, riippumattojen käyttäjät tarvitsevat puita ja toiset asettuvat edelleen pehmeällä alustalla. Matkailuyrittäjien kanssa liikkuvat ryhmät (yleensä 10-15 henkilöä) tarvitsevat myös paikoittain nykyistä enemmän tilaa. Alueiden rajauksissa huomioidaan luonnonsuojelun näkökulmat. Tavoitteena on määrittää jokaiselle rakennetulle taukopaikalle telttailualue, joka näkyy selkeästi saaren infotauluissa. Kohteet, joilla telttailualue laajenee: Dalskär, Högländ, Jurmo, Konungsskär, Kråkskär, Sandön, Stora Hästö, Yxskär ja Öro. Björkössä telttailualueen laajentaminen olisi toivottavaa, mutta koska se sijaitsee yksityisellä suojelualueella, sitä koskevat päätökset tehdään ELY-keskuksen ja maanomistajan kesken. Ölmös on herkkä hiekkaranta-alue, jonka kulumisen estäminen tulee varmistaa. Mikäli Kemiönsaaren kunnan toive reitistä Ölmosista etelään toteutuu, tutkitaan mahdollisuudet reitin jatkamiseksi osalle kansallispuiston	turvallisen käynnin kansallispuistoon aiheuttamatta liiallista häiriötä lajeille ja luontotyypeille. Telttailualueiden laajentaminen mahdollistaa erilaisten majoitteiden käytön saarilla sekä punkkitilanteen huomioimisen. Yrittäjien ansaintamahdollisuuksia parantaa mahdollisuus majoittaa isompia opastettuja ryhmiä saarilla. Taukopaikkaverkoston ja reitistön avulla pystytään ohjaamaan kävijät pois kansallispuiston herkimmillä alueilta.					käytös leviää hallitsemattomasti, jolloin lajeihin ja luontotyyppeihin kohdistuvat häiriöt sekä kulumisen lisääntyvät. Riskejä torjutaan kehittämällä palveluja yhdessä asiakkaiden kanssa. Reittien ulkopuoliseen käyttöön, luvattomaan tulentekoon ja leiriytymiseen voidaan vaikuttaa myös ympäristökasvatuksella, viestinnällä ja valvonnalla. Tieto alueen palveluista ja luonnonsuojelualueelle soveltuvasta käytöksestä ei tavoita Saaristomeren kävijöitä. Tähän voidaan vaikuttaa panostamalla sidosryhmätyöhön ja viestintään.

aluetta. Valtaosa alueesta jätetään kävijöiltä rauhaan.						
Selvitetään taukopaikoilla olevien vesijättöjen käyttö ja liittämismahdollisuudet kansallispuistoon. Maankohoamisesta johtuen Saaristomerellä syntyy vesijättömaata. Paikoitellen uutta maata on noussut myös taukopaikkojen yhteyteen ja se vaikeuttaa leiriytymisen ohjeistamista erityisesti Bodön Änholmsfladassa ja Kappalholmassa. Molemmat ovat uusia taukopaikkakohteita. Muidenkin kansallispuistoon kuuluvien taukopaikkojen yhteydessä on vesijättömaita, mutta niiden sijainti vesirajan tuntumassa ei houkuttele leiriytymään niille. Tavoitteena on selvittää virkistyskäyttötoiminnan käytännön hoitoa ja käyttöä vaikeuttavien kohteiden vesijättömaiden tilanne. Tiivistämme yhteistyötä yhteisten vesialueiden osakkaiden ja osakaskuntien kanssa. Mikäli vesijättöalueiden liittäminen katsotaan virkistyskäytön ja sen ohjaamisen kannalta tavoiteltavaksi, voi Metsähallitus hakea vesijätön lunastustoimitusta, jossa asia ratkaistaan ja lunastettavat alueet liitetään osaksi kansallispuistokiinteistöä.	Vesijättömaiden tilanteen selvittämisellä selkiytetään virkistyskäyttöä tietyillä kohteilla. Tämä auttaa esimerkiksi Bodön Änholmsfladassa ja Kappalholmassa selvästi leiriytymiseen käytettävissä olevan alueen osoittamisen ja niistä viestimiseen		x			Mikäli vesijättömaita ei saada liitetä kansallispuistoon, alueen leiriytymiset asetuvat Bodön Änholmsfladassa ja Kappalholmassa myös muualle kuin kansallispuiston telttailupaikalle.
Säilytettävät ja ylläpidettävät autiotuvat, tauko- ja telttailupaikat sekä reitit.. Gärskärin ja Konungskärin autiotuvat ylläpidetään. Ylläpidettävät taukopaikat (retkisatamat) (14 kpl): - Boskär: laitur, tulentekopaikka, puukatos ja käymälä - Berghamn, Jungfruskär ja Yxskär: laitur, tulentekopaikka, puukatos, telttailupaikka ja käymälä - Björkö, Dalskär, Högländ, Högsåra, Jurmo, Konungsskär, Kråkskär, Sandviken, Sandön ja Stora Hästö: tulentekopaikka, puukatos, telttailupaikka ja käymälä	Laaja-alaisessa kansallispuistossa tarvitaan riittävästi autiotupia ja sekä ns. rakentamattomia että rakennettuja taukopaikkoja (retkisatamia), jotta alueella vierailevat pystyvät toteuttamaan mielekkään käynnin kansallispuistoon aiheuttamatta liiallista häiriötä lajeihin ja luontotyypeihin. Taukopaikkaverkoston avulla pystytään ohjaamaan kävijät pois kansallispuiston herkimmillä alueilla.	x	x			Autiotupien ja taukopaikkojen määrä tai ylläpito eivät tyydytä kävijöiden tarpeita. Suojelualueelle soveltumaton käytös leviää hallitsemattomasti, jolloin lajeihin ja luontotyypeihin kohdistuvat häiriöt sekä kuluminen lisääntyvät. Riskejä torjutaan kehittämällä palveluja yhdessä asiakkaiden kanssa. Reittien ulkopuoliseen käyttöön, luvattomaan tulentekoon ja leiriytymiseen voidaan vaikuttaa myös ympäristökasvatuksella, viestinnällä ja valvonnalla. Tieto alueen palveluista ja luonnonsuojelualueelle soveltuvasta käytöksestä ei tavoita Saaristomeren kävijöitä. Tähän voidaan vaikuttaa panostamalla sidosryhmätyöhön ja viestintään.

Små Sundskärissä ja Långlandetissa säilytetään rakentamattomat taukopaikat. Säilytettävät nykyiset reitit: Dalskär (maalla) ja Seilissä Länsireitti ja Kirkkopolku.						
Tehdään sopimukset yksityismailla kulkevien reittien ylläpidosta. Berghamnissa, Björkössä, Bodössä, Jungfruskärissä, Jurmossa ja Seilissä varmistetaan Metsähallituksen ja maanomistajien välisin sopimuksin, että jo olemassa ja käytössä olevien reittien käyttöoikeudet sekä viitoituksen ja merkintöjen ylläpitovastuut ovat kaikilla osapuolilla tiedossa ja kunnossa. Berghamn: Högbergetillä kulkeva reitin osuus Björkö: reitti yhteysaluslaiturilta kansallispuiston palveluiden ääreen. Bodö: vierasvenesataman ja rakentamattoman taukopaikan välinen reitti, joka palvelee molempiin suuntiin liikkuvia. Jungfruskär: niityn poikki kulkeva reitin osuus. Jurmo: satamasta telttailupaikalle sekä itäkärkeen kävijöiden kulkua ohjaava reitti. Seili: reittien (2 kpl) ja luontopolun alkuosuudet	Reittien viitoituksen ja merkintöjen avulla ohjataan kävijät pois ei-toivotulta alueilta.	x	x			Maanomistajat eivät anna lupaa reitin käyttöön, viitoitukseen tai merkintään omalla maallaan. Tähän voidaan vaikuttaa avoimella keskustelulla.
Virkistys- ja matkailukäytön kestävyuden seuranta LAC-mittariston avulla. . Virkistyskäytön kestävyttä arvioivan LAC-mittariston (Limits of Acceptable Change) avulla seurataan vierailijoiden vaikutuksia käyntikohteisiin. Mittareiden avulla seurataan ihmistoiminnan ekologisia, taloudellisia ja sosiaalisia vaikutuksia. Vuosien 2023-29 aikana mittaristo täydentyy vielä meriluontoon ja rantaluontoon kohdistuvien vaikutusten mittareilla.	Mittareiden avulla seurataan ihmistoiminnan ekologisia, taloudellisia ja sosiaalisia vaikutuksia.	x	x	x		Resurssien puute.

Tavoite: Lisätään kävijöiden ymmärrystä luonto- ja kulttuuriarvoista, luonnonsuojelusta, luonnon monimuotoisuudesta sekä turvallisuudesta ja vastuullisesta retkeilystä. Palveluiden sisällöt sidotaan Saaristomeren luonnon arvoihin ja luonnonsuojelun merkittävyyteen.

Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Kävijöille laaditaan käyttöä ohjaava saaristoetiketti. Metsähallituksen vuonna 2020 julkaisema Retkietiketti auttaa luonnossa liikkujia retkeilemään luontoa ja kansaretkeilijöitä kunnioittaen. Sen pohjalta laaditaan vesi- ja rantaympäristöön räätälöity Saaristoetiketti, jolla saadaan lisättyä tietoisuutta ja turvattua mm. saariston kulttuuriperintöä ja herkkää luontoa (esim. jätevedet vesillä ja saarissa, kivien liikuttelu, rantautuminen ja ankkurointi, telttailu, maiseman muuttaminen). Etikettiä voidaan soveltaa myös muilla Metsähallituksen meri-, -joki- ja järvi-kohteilla ja hyödyntää viestinnässä eri tavoin esimerkiksi somekampanjoilla ja omalla sivustolla Luontoon-palveluissa. Toimenpide toteutetaan osana Biodiversea LIFE-IP -hanketta.	Ohjaa vastuulliseen käyttöön lisäämällä tietoa ja ymmärrystä, jolloin lajeihin ja luontotyyppeihin kohdistuvat häiriöt sekä kuluminen vähenee.	x	x			Resurssien puute.
Laidunnukseen liittyvä viestintä. Usealla suunnittelualueen käyntikohteella on kesällä laidunnusta (v. 2023 kymmenellä käyntikohteella). Kohteesta riippuen laiduneläimet ovat joko aitauksen sisällä, liikkuvat vapaasti koko saarella tai isolla osaa saarta. Viestintä itse kohteella sekä ennakkoviestintä laidunnuksesta ja sen merkityksestä sekä käyttäytymisen ohjeistus sopeutetaan kuhunkin kohteeseen. Tavoitteena on, että kohtaamiset laiduneläinten, ihmisten ja kotieläinten välillä olisivat turvallisia kaikille osapuolille. Oikein toimimalla laiduneläimille annetaan niiden tarvitsema rauha.	Laidunnustoiminta jatkuu ainoastaan jos eläinten turvallisuus ja hyvinvointi ovat taattuina. Kävijöille laidunnuseläinten näkeminen antaa mielihyvää, mikä laidunnuksen merkityksen ymmärtämisen kanssa vahvistaa positiivista asennetta luonnonsuojeluun.	x	x			
Luontomatkaileijaryhmittäjäiden perehdyttäminen. Luontomatkaileijaryhmittäjät ja heidän työntekijänsä toimivat Saaristomerellä kansallispuiston kasvoina. Varmistaaksemme, että yhteistyöryhmittäjät kertovat kansallispuiston arvoista ja	Ohjaa vastuulliseen käyttöön lisäämällä tietoa ja ymmärrystä, jolloin lajeihin ja luontotyyppeihin kohdistuvat häiriöt sekä kuluminen vähenee.	x	x			Resurssien puute.

merkityksestä sekä palveluista samalla tavalla huolehditaan heidän riittävästä perehdytyksestä.						
Viestintä käyntikohteissa; luontopolut, infotaulut jne.. Ylläpidetään rantautumispaikkojen infotaulut (14 kpl): Berghamn (Västerby), Björkö, Bodö, Boskär, Högländ, Jungfruskär, Jurmo, Konungsskär, Nauvon Kråkskär, Sandön, Seili (Posti-, Kirkko- ja Asemalaituri), Stora Hästö, Yxskär ja Öro. Lisätään infotaulut: Berghamn (yhteysaluslaituri), Högsåran Sandviken ja Dalskär. Ylläpidetään luontopolut (14 kpl): Berghamn, Björkö, Dalskärin vedenalainen patsaspolku, Högländ, Jungfruskär, Kasnäsin geologinen luontopolku, Nauvon Kråkskär, Konungsskär, Seilin Tutkimuspolku, Stora Hästön vedenalainen sekä kuivan maan luontopolku, Yxskär ja Öro (2 kpl) Luontopolut voidaan resurssien salliessa lisätä: Seilin ns. Kirkkopolku ja Öron vedenalainen luontopolku Solkuroon.	Ymmärrys luonnonsuojelun tavoitteista sekä luonnon arvoista lisääntyä ja luontosuhde vahvistuu, mikä lisää luonnonsuojelun tukea sekä ehkäisee häiriöitä tulevaisuudessa. Ohjaa vastuulliseen käyttöön, jolloin lajeihin ja luontotyyppisiin kohdistuvat häiriöt sekä kuluminen vähenee.	x	x			Resurssien puute
Yhteistyö koulujen ja oppilaitosten kanssa. Resurssien sallimissa rajoissa edistetään yhteistyötä koulujen ja oppilaitosten kanssa. Yhteistyö mahdollistaa luonnonsuojelutyöstä kertomisen sekä vahvistaa koululaisten ja oppilaiden luontosuhdetta. Saaristomerellä on pitkät perinteet yhteistyöstä paikallisten koulujen kanssa; seudun 7. -luokkalaisia on viety keväisin kansallispuistoon jo pitkään. Viime vuosina retkiä koordinointi on siirtynyt Saaristomerен Biosfäärialueelle. Tätä perinnettä jatketaan, koska se sitouttaa paikkakuntalaisia kansallispuistoon ja lisää ymmärrystä alueen luonnonsuojeluarvoista ja -työstä.	Ymmärrys luonnonsuojelun tavoitteista sekä luonnon arvoista lisääntyy ja luontosuhde vahvistuu, mikä lisää luonnonsuojelun tukea sekä ehkäisee häiriöitä tulevaisuudessa.	x	x			Resurssien puute.

Lukuisat luonnonvara-alan oppilaitokset tuovat vuosittain opiskelijoita saaristoon tekemään luonnonhoitotöitä. Kansallispuisto tarjoaa heille oppimisolun ja vastineeksi saadaan oppilailta työpanosta kansallispuiston luonnon monimuotoisuuden kasvattamiseksi. Kemiönsaaren lukio on profiloitunut meripainotteiseksi. Heidän kanssaan etsitään molemmille osapuolille sopivaa yhteistyömuotoa resurssien sallimissa rajoissa.						
Ylläpidettävät näyttelyt. Ylläpidetään kansallispuistosta kertovat näyttelyt: Jurmon luontotupa, Berhamnin/Västerby, Öro ja Saaristokeskus Korpoström.	Ymmärrys luonnonsuojelun tavoitteista sekä luonnon arvoista lisääntyy ja luontosuhde vahvistuu, mikä lisää luonnonsuojelun tukea sekä ehkäisee häiriötä tulevaisuudessa. Ohjaa vastuulliseen käyttöön, jolloin lajeihin ja luontotyypeihin kohdistuvat häiriöt sekä kuluminen vähenee.	x	x			Resurssien puute
Tavoite: Suunnittelualueen tunnettavuutta ja sen virkistyskäyttö- ja matkailumahdollisuuksia kehitetään yhdessä alueen toimijoiden, yhteistyöyritysten, paikallisten asukkaiden sekä alueella vierailevien kävijöiden kanssa. Yhteistyön avulla madalletaan kansallispuistoon lähtemisen kynnyksiä.						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekolo- ginen	Sosiaa- linen	Talou- dellinen	Vaikutus direktiivi- arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Kalastusmatkailun edistäminen. Tarjotaan kalastusmahdollisuuksia ja taukopaikkoja kalastusmatkailun käyttöön. Osallistutaan kalastusmatkailua tukeviin hankkeisiin mahdollisuuksien mukaan.	Kalastusmatkailu tekee Saaristomerta ja sen luontoa tunnetuksi. Tukee mm. kalastusmatkailuyrittäjyyttä, paikallisia majoitus- ja ravintolapalveluita ja itse kalastusta harrastusmuotona.		x	x	Ei vaikutusta	
Kysynnän kasvaessa voidaan varustaa jokin kohde ryhmien varauskohteeksi.. Tällä hetkellä Saaristomerellä on ryhmille varattava ja maksullinen taukopaikka Örossä. Kysynnän kasvaessa sellainen voidaan perustaa Jungfruskäriin, Högholman länsirannalle tai Nötön Kappalholmaan. Perustaminen tarkoittaa minimissään ylläpidon piiriin tulevaa tulentekopaikkaa, lukollista puuvarastoa, pöytä ja käymälää.	Mahdolliset sosiaaliset ristiriitatilanteet ja kävijäpaine tasaantuvat ryhmille varattavien taukopaikkojen avulla. Yrittäjien ansaintamahdollisuudet paranevat infran lisääntyessä. Lajeihin ja luontotyypeihin kohdistuvat häiriöt sekä kuluminen vähenevät ohjatun alueen käytön avulla.	x	x	x		Riittämätön asiakasymmärrys ja resurssien puute. Kehitystyötä tehdään yhdessä yrittäjien ja kävijöiden kanssa.
Panostetaan sidosryhmäyhteistyöhön. Panostamalla sidosryhmäyhteistyöhön eri toimijoiden kanssa voidaan yhtenäistää viestintää suunnittelualueen luontoarvoista, sen	Yhtenäinen näkemys painopisteistä auttaa ohjaamaan retkeilyyn ja matkailuun liittyvää kulutusta samalla kun retkeilyn ja luontomatkailemisen toimintaedellytyksiä parannetaan eri toimijoiden kanssa. Sekä toimijoiden että kävijöiden ymmärrys luonnonsuojelusta sekä	x	x	x		Resurssien puute.

palveluista ja matkailutuotteista eri käyttäjäryhmille. Keskeisiä sidosryhmiä ovat mm. Paraisten, Kemiönsaaren ja Turun Visit -organisaatiot, Saaristomeren Biosfäärialue, Metsähallituksen vuokrakohteiden matkailuyrittäjät ja muut suunnittelun alueen yhteistyöyrittäjät, Saaristomeren ystävähdistys Arkipelagia ry ja Pidä Saaristo Siistinä ry. Yhteistyön avulla voidaan lisätä myös viestinnän monikanavaisuutta ja laajuutta.	luonnonsuojelun arvoista ja toiminnan reunaehdoista lisääntyy, mikä ehkäisee häiriöitä ja lisää luonnonsuojelun tukea. Lisääntynyt tieto ja ymmärrys ohjaa kävijöitä vastuulliseen käyttöön, jolloin lajeihin ja luontotyyppeihin kohdistuvat häiriöt sekä kulumisen vähenevät ja kävijöiden luontosuhde vahvistuu.					
Pyritään parantamaan Saaristomeren kansallispuiston näkyvyyttä. Moni suunnittelee käyntiä Saaristomerelle tietämättä, että mahdollisesti on tulossa Saaristomeren kansallispuistoon kuuluvalla kohteella. Siksi on tärkeää jakaa tietoa kansallispuistosta, sen arvoista ja pelisäännöistä jo ennen kohteelle saapumista. Kohteita ja toimenpiteitä tarkastellaan tilanteiden ja resurssien mukaan. - Ylläpidetään keskeiset verkkosivut. - Veneellä liikkuville kansallispuiston ympärillä olevat vierasvenesatamat ovat tärkeitä etappeja: Nauvo, Paraisten portti, Kasnäs, Taalintehdas, Utö jne. Lisätään näihin kansallispuiston infoa. - Yhteysaluksilla liikkuville tarvitaan kansallispuiston infoa alusten lähtösatamiin sekä alusten pysähdyspaikoille saarilla, joihin kuuluu kansallispuistoa.	Ohjaa vastuulliseen käyttöön lisäämällä tietoa ja ymmärrystä luonnonsuojelun tavoitteista sekä luonnon arvoista, jolloin lajeihin ja luontotyyppeihin kohdistuvat häiriöt sekä kulumisen vähenevät.	x	x			Riittämätön asiakasymmärrys ja resurssien puute.
Tehdään valtakunnallisia kestävän luontomatkailun sopimuksia matkailuyrittäjien kanssa.. Metsähallitus solmii kestävän luontomatkailun yhteistyösopimuksia luonnonsuojelun alueella toimivien matkailuyritysten kanssa. Sopimuksia tehdään vallitsevan ohjeistuksen mukaan. Matkailun liiketoiminnan harjoittaminen edellyttää aina sopimusta, kun se kohdistuu alueille, joilla on reittejä, taukopaikkoja tai muita	Sopimusten myötä vahvistuu keskustelu yhteys luontomatkailuyrittäjien kanssa, mikä lisää molempin puolin ymmärrystä luontomatkailun mahdollisuuksista ja reunaehdoista. Laadukas ja vastuullinen luontomatkailu vähentää ympäristön kulutusta, lisää kansallispuiston kävijöitä, syventää luontosuhdetta ja parantaa paikallistalouden tilaa.	x	x	x		Resurssien puute.

retkeilyrakenteita ja kun yrityksen toiminta tukeutuu näihin retkeilyrakenteisiin.						
Tavoite: Matkailu- ja virkistyskäyttö työllistää saaristossa.						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekolo- ginen	Sosiaa- linen	Talou- dellinen	Vaikutus direktiivi- arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Mahdollistetaan vastuullinen ja luontoarvoja kunnioittava matkailu tietyillä kohteilla. . Saaristomeren vastuullisen matkailun suunnitelmaa on työstetty samanaikaisesti HKS-työn kanssa vuosina 2022-23. Sen mukaan ympärivuotista matkailua tavoitellaan Örössä. Kauden pidentämistä ja matkailukäytön lisäämistä tavoitellaan Jungfruskärissä, Björkössä, Bodössä, Nauvon Berghamnissa sekä Seilissä. Keinovalikoima vaihtelee kohteesta riippuen. Kappalholma ja Lammasluoto ovat potentiaalisia matkailukäytön kohteita. Jungfruskär ja Nauvon Kråkskär soveltuisivat lammaspaimenkohteiksi, mutta niiden käyttöönotto edellyttää selkää roolitusta ja työnjakoa paikallisten matkailuyrittäjien kanssa: kuka koordinoi, miten järjestetään kuljetukset, huolto jne. Uudistavan matkailun mukaisia kokeiluja ja tuotteita voidaan kohdistaa sekä matkailukäyttöön osoitetuille saarille että muille luonnonhoidon piirissä oleville saarille. Yrittäjillä on vastuu tuotekehityksestä, Metsähallituksen tehtävänä on mahdollistaminen. Kohteet valitaan yhteistyössä Metsähallituksen kanssa.	Laadukas, yhteistyöllä mietitty ja vastuullinen luontomatkailu vähentää ympäristön kulutusta, lisää kansallispuiston kävijöitä, syventää luontosuhdetta ja parantaa paikallistalouden tilaa.	x	x	x		Suunnitelman jalkauttaminen toteutukseen ei onnistu. Näitä ratkotaan resursoimalla riittävästi sidosryhmäyhteistyöhön.
Tavoite: Saariston kalastuskulttuuri säilyy ja on kestävä						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekolo- ginen	Sosiaa- linen	Talou- dellinen	Vaikutus direktiivi- arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Myönnetään kaupallisia kalastuslupia lupakiintiöiden, säästöjen ja rajoitusten mukaisesti. Kaupalliseen kalastukseen liittyvien kalastuslupien myöntäminen	Ylikalastuksella voi olla negatiivisia vaikutuksia kalakantojen kantokykyyn. Toisaalta vähempiarvoisten kalojen saaminen sivusaaliina tai poistokalastushankkeiden myötä parantaa vedenlaatua	x	x	x	Ei vaikutusta	Kalastuspaine alueella on pieni. Kiintiöintiä päivitetään ottamalla huomioon olemassa oleva tutkimustieto ja alueelle kohdistuva pyyntipaine.

lupausittain tarkasteltavien lupakiintiöiden ja voimassaolevien säädösten sekä rajoitusten mukaisesti. Lupakiintiöinnissä huomioidaan vesialueen koko, kalakannan tila ja alueelle kohdistuva kalastuspaine. Kalastusta ohjataan kalastuslain (379/2015) - ja asetuksen (1360/2015), Saaristomeren kansallispuiston säädösten, Varsinais-Suomen ELY-keskuksen ja Kemiönsaaren-Särkisalon, Paraisten-Nauvon, Korppoon-Houtskariniön ja Airisto-Velkuan kalatalousalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmien mukaisesti.	ja kalastorakennetta. Kaupallinen kalastus luo työllistymismahdollisuuksia kalastajille ja tuo taloudellista hyötyä sekä heille että kalatalouden muille sektoreille. Asuminen ja eläminen saaristossa mahdollistuu kaupallisen kalastuksen myötä.					
Myönnetään vapaa-ajan kalastuslupia voimassaolevien säädösten sekä rajoitusten mukaisesti.. Vapaa-ajankalastuksen pyydys- ja vapakalastuslupia myydään valtion vesialueille. Pyydysalueista mukaan kuuluvat 6005 Eteläisen rannikkoalueen ja 6015 Saaristomeren kansallispuisto, vapakalastusalueista 7412 Merialueet. 6015 Saaristomeren kansallispuiston pyydyslupa-alueen osalta lupien ostaminen ei ole jatkossa pelkästään sidottu kuntalaisiin tai mökkikiinteistön omistaviin henkilöihin. Aikaisemmin myönnetystä verkkomäärästä (4 kpl/120m) poiketen, voimassa olevan kalastuslain (379/2015, 49 §) mukaan yhdellä pyynti- tai venekunnalla saa olla pyynnissä verkkoja enintään 240 metriä, ellei kyseinen pyynti- tai venekunta harjoita kaupallista kalastusta. Näin on määrätty kalastuslain 49. pykälässä. Lupa ei koske liikkumisrajoitusalueita.	Ylikalastuksella voi olla negatiivisia vaikutuksia kalakantojen kantokykyyn. Toisaalta vähempiarvoisten kalojen saaminen sivusaaliina tai poistokalastushankkeiden myötä parantaa vedenlaatua ja kalastorakennetta. Vapaa-ajankalastus luo paikallista lisäarvoa, lisää kotimaisen kalan käyttöä, harrastusmahdollisuuksia sekä fyysistä että henkistä hyvinvointia.	x	x		Ei vaikutusta	Tällä hetkellä kalastuspaine alueella on pieni, mutta tarvittaessa myönnettävien lupien määrää voidaan rajoittaa.
Säädösten puitteissa harmaahylkeen kalastukselle aiheuttamien haittojen vähentäminen. Mahdollistetaan harmaahylkeen pyyntiä Saaristomeren kansallispuiston alueella säädösten mahdollistamissa puitteissa. Halli aiheuttaa suurimman osan kaupallisen kalastuksen hyljevahingoista Itämerellä. Syöty kalansaalis ja rikutut pyydykset aiheuttavat merkittäviä	Kannan säätelyllä turvataan kaupallisen kalastuksen edellytyksiä ja rannikkokalastusta, joka on tärkeä osa elävää saaristoa sekä saaristolaiskulttuuria. Mikäli runsaiden harmaahyljekantojen yksilömäärää ei voida rajoittaa, sillä voi olla haitallisia vaikutuksia paikallisiin kalakantoihin ja kalastukseen. Harmaahylkeen metsästys aiheuttaa kuolleisuutta ja voi aiheuttaa häiriötä sekä pienentää hallikantaa.	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Harmaahyljekanta Saaristomerellä on tällä hetkellä elinvoimainen ja kestää verotusta. Harmaahyljettä voidaan pyytää metsätalousministeriön asettaman alueellisen kiintiön rajoissa. Saaristomeren kansallispuisto kuuluu Lounais-Suomen kannanhoitoalueeseen. Maa- ja metsätalousministeriön vuosittaisesta kiintiöstä täyttyy yleensä vain noin viidesosa. Kiintiön täytyessä metsästys keskeytetään. Pyynti ei vaaranna hallikannan elinvoimaisuutta eikä kansallispuiston perustamistarkoitusta. Saaristomerellä

ongelmia kaupallisille kalastajille. Kantojen runsastumisen myötä hyljevahingot ovat lisääntyneet. Metsähallitus voi myöntää henkilökohtaisia lupia yhteistoiminta-alueen kylissä asuville metsästäjille Saaristomeren kansallispuiston lain (645/1982 1 a §) mukaisesti. Lupien myöntämisen ehtoja tarkastellaan säännöllisesti suojelualueiden luontoarvojen turvaamiseksi ja harmaaahylkeiden kannan kestävyysnäkökulmasta. Luonnonvarakeskukselta voidaan pyytää asiantuntija-arviota ja lausuntoa harmaaahyljekannasta ja mahdollisen metsästyksen kestävydestä Saaristomeren Natura-alueella. Määräaikaisiin lupiin asetetaan kohdekohtaisen harkinnan perusteella määrällisiä, paikallisia ja ajallisia rajoituksia kuten kiintiöt, hylkeiden pesintä- ja karvanvaihtoajat, lintujen pesintäajat ja kansallispuiston liikkumisrajoitusalueet. Harmaaahylje on yksi Saaristomeren Natura-alueen suojeluperusteisista lajeista. Henkilökohtainen lupa on perusteltu, koska kyseessä on erittäin haastava ja erityistaitoja vaativa metsästysmuoto. Näin myös pyytäjien määrä pysyy vähäisenä ja sitä pystytään paremmin seuraamaan. Lisäksi Luonnonsuojelulain 51 §:n saadaan kansallispuistoissa ja muilla lain tarkoittamilla luonnonsuojelualueilla niiden perustamistarkoitusta vaarantamatta Metsähallituksen luvalla poistaa sellaisia riistaeläinlajien yksilöitä, jotka aiheuttavat ilmeisen uhan ihmisen turvallisuudelle tai uhkaavat aiheuttaa omaisuudelle merkittävää taloudellista vahinkoa. Metsähallitus käsittelee näitä hakemuksia tapauskohtaisesti esim. harmaaahylkeen kalastukselle aiheutuvien merkittävien taloudellisten vahinkojen estämiseksi.						on kaksi hylkeidensuojelualueita ja kansallispuiston liikkumisrajoitusalueita. Nämä alueet suojelevat hallikantoja. Metsähallitus seuraa luvituksen ja siihen liittyvän raportoinnin kautta hallikantojen verotuksen kestävyyttä.
Tavoite: Saariston metsästyskulttuuri säilyy ja on kestävä						

Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekolo- ginen	Sosiaa- linen	Talou- dellinen	Vaikutus direktiivi- arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Eräpalvelujen järjestämä vuosittainen tapaaminen metsästyksestä Luontopalvelujen kanssa. Metsähallituksen Eräpalvelut järjestää vuosittain Metsähallituksen prosessien välisen tapaamisen, jossa käsitellään Saaristomerens metsästysvuokrasopimuksia ja –lupia sekä niiden kestävyyttä suhteessa luonnonsuojelualueiden lajien ja luontotyyppejen tilaan.	Toimenpide parantaa ajantasaisen tiedon vaihtoa Luonto- ja Eräpalvelujen välillä. Lisäksi se mahdollistaa nopean reagoinnin, mikäli tapahtuu muutoksia esim. riistakannoissa, riistalajien metsästysajoissa tai lainsäädännössä. Riistakantojen kestävä käyttö ja eräkulttuurin säilymisen (sosiaalinen vaikutus) edellytykset otetaan huomioon.	x	x		Mahdollinen vaikutus	Lupia myönnettäessä ja sopimuksia solmittaessa niihin asetetaan kohdekohtaisen harkinnan perusteella määrällisiä, paikallisia ja ajallisia rajoituksia kuten kiintiöt, hylkeiden pesintä- ja karvanvaihtoajat, lintujen pesintäajat ja kansallispuiston liikkumisrajoitusalueet. Hallin metsästysluvissa edellytetään saalismäärän raportointia. Metsähallitus seuraa luvituksen ja siihen liittyvän raportoinnin kautta hallikantojen verotuksen kestävyyttä
Mahdollistetaan hirvieläinkantojen säätelyä. Mahdollistetaan hirvieläinkantojen säätelyä vuokraamalla alueita hirvieläinten metsästyksen ja ajon alueiden perustamissäädösten mukaisesti (Laki Saaristomerens kansallispuistosta 645/1982, Valtioneuvoston asetus Varsinais-Suomen maakunnan luonnonsuojelualueista 214/2014). Saaristomerellä erityisesti metsäkauris ja valkohäntäkauris ovat merkittäviä lajeja. Saaristomerens kansallispuistossa voidaan ajaa hirveä ja valkohäntäkaurista noudattaen mitä metsästyslaissa sanotaan, huomioiden alueelliset ja ajalliset rajoitukset. Ajomahdollisuus koskee myös muita kuin kansallispuiston yhteistoiminta-alueella asuvia paikallisia.	Hirvieläimet voivat aiheuttaa Saaristomerellä merkittävää haittaa alueen kasvilajistolle ja erityisesti uhanalaisille kasveille, joten kannan säätely on tarpeen. Hirvieläinten ajon ja metsästyksen mahdollistaminen ylläpitää osaltaan saariston eräkulttuuria.	x	x		Mahdollinen vaikutus	
Metsähallituksen Eräpalvelut päivittää ja yhtenäistää Saaristomerens alueen metsästysvuokrasopimukset. Metsähallituksen Eräpalvelut päivittää ja yhtenäistää Saaristomerens kansallispuiston metsästysvuokrasopimukset. Päivityksessä huomioidaan tämän hoito- ja käyttösuunnitelman linjaukset sekä luonnonsuojelualueiden rauhoitussäädökset ja muu alueita koskeva ajantasainen lainsäädäntö.	Sopimusten päivittämisellä ja yhtenäistämällä parannetaan sopimusten hallintaa, saariston perinteisen eräkulttuurin säilyttämistä ja samalla varmistetaan metsästysvuokrasopimusten yhdenmukaisuus ja selkeys.				Ei vaikutusta	
Metsähallitus edistää kansallispuistossa metsästykskulttuurin säilymistä. Laki Saaristomerens	Metsästyksen merkitys paikalliskulttuurille on suuri. Saaristolaisille erityisesti merilinnustus ja hylkeenpyynti ovat hyvin vahvoja perinteitä. Metsästys on myös tärkeä	x	x		Mahdollinen vaikutus	Kansallispuistossa metsästyspaine on pieni. Lupia myönnettäessä ja sopimuksia solmittaessa niihin asetetaan kohdekohtaisen harkinnan perusteella

kansallispuistosta (645/1982) annetun 1 a § mukaan: "Saaristomeren kansallispuistossa yhteistoiminta-alueeseen kokonaan tai osittain kuuluvissa kylissä vakinaisesti asuville on oikeus Metsähallituksen luvalla metsästä metsästyslain (615/1993) mukaisesti". Metsähallitus edistää omalta osaltaan saariston metsästyskulttuurin säilymistä myöntämällä lupia ja solmimalla metsästysvuokrasopimuksia paikallisten metsästyseurueiden kanssa. Lupia myönnettäessä ja sopimuksia solmittaessa niihin asetetaan kohdekohtaisen harkinnan perusteella määrällisiä, paikallisia ja ajallisia rajoituksia kuten kiintiöt, hylkeiden pesintä- ja karvanvaihtoajat, lintujen pesintäajat ja kansallispuiston liikkumisrajoitusalueet. Hallin metsästysluvissa edellytetään saalismäärän raportointia. Saaristomerellä erityisesti metsäkauris ja valkohäntäkauris ovat merkittäviä lajeja.	virikistyskäyttömuoto paikallisille. Metsästyksen mahdollistaminen paikallisille ylläpitää saariston eräkulttuuria.					määrällisiä, paikallisia ja ajallisia rajoituksia kuten kiintiöt, harmaahylkeen pesintä- ja karvanvaihtoajat, lintujen pesintäajat ja kansallispuiston liikkumisrajoitusalueet. Hallin metsästysluvissa edellytetään saalismäärän raportointia, joiden avulla seurataan vaikutuksia hallikantoihin kansallispuiston alueella. Lisäksi Metsähallituksen Luonto- ja Eräpalvelut tarkastelevat metsästyksen kestävyyttä vuosittain järjestettävissä katsauksissa.
Selvitetään metsästyksen liittyvien rakenteiden lisäämistarpeita virikistyskäyttökohteilla. Luonnonsuojelulain 50 § antaa kävijäturvallisuuden perusteella mahdollisuuden erilaisten rakennelmien rakentamiseen. Metsähallituksen suostumuksella ja tarkemmin sovittavalla tavalla on mahdollista tapauskohtaisesti rakentaa ampumatorneja, -lavoja ja -korokkeita (sekä pysyviä että väliaikaisia). Rakennelmien avulla voidaan lisätä suojelualueiden kävijäturvallisuutta ja ne voidaan katsoa kansallispuiston hoidon ja käytön kannalta välttämättömiksi. Matkailupaine on lisääntynyt erityisesti Örössä ja lisääntyneet kävijämäärät saattavat aiheuttaa ongelmia käytännön metsästyksessä. Hirvitornien käyttö ja asentaminen hirvieläinmetsästyksen yhteydessä vilkkailla virikistyskohteilla lisäävät turvallisuutta, koska tornista alaviistoon ammuttu laukaus pysähtyy	Hirvitornien käyttö ja asentaminen hirvieläinmetsästyksen yhteydessä vilkkailla virikistyskohteilla lisää turvallisuutta, koska tornista alaviistoon ammuttu laukaus pysähtyy maahan.		x		Ei vaikutusta	Mikäli metsästysturvallisuutta lisääviä rakenteita ei lisätä alueella, voi se hankaloittaa virikistyskäytön ja metsästyskulttuurin yhteensovittamista kansallispuiston suosituimmilla kävijäkohteilla. Metsästysvuokrasopimusten päivittämisen yhteydessä käydään läpi tarpeet mahdollisille rakenteille.

maahan. Tehdään selvitys esim. metsästysvuokrasopimusten päivittämisen yhteydessä, millä kaikilla kansallispuiston virkistyskäyttökohteilla rakennelmien salliminen on kävijäturvallisuuden kannalta tarpeen.						
Säädösten puitteissa mahdollistetaan harmaaahylkeen metsästystä paikallisille kansallispuistossa. Mahdollistetaan harmaaahylkeen pyyntiä Saaristomeren kansallispuiston alueella säädösten mahdollistamissa puitteissa. Hylkeenpyynti on osa perinteistä saaristokulttuuria Saaristomerellä ja saaristoyhteiskunnassa. Kyseessä on erityisosaamista ja -välineistöä vaativa metsästysmuoto. Metsähallitus voi myöntää henkilökohtaisia lupia yhteistoiminta-alueen kylissä asuville metsästäjille Saaristomeren kansallispuiston lain (645/1982 1 a §) mukaisesti. Lupien myöntämisen ehtoja tarkastellaan säännöllisesti suojelualueiden luontoarvojen turvaamiseksi ja harmaaahylkeiden kannan kestävyuden näkökulmasta. Luonnonvarakeskukselta voidaan pyytää asiantuntija-arviota ja lausuntoa harmaaahylkekannasta ja mahdollisen metsästyksen kestävydestä Saaristomeren Natura-alueella. Määräaikaisiin lupiin asetetaan kohdekohtaisen harkinnan perusteella määrällisiä, paikallisia ja ajallisia rajoituksia kuten kiintiöt, hylkeiden pesintä- ja karvanvaihtoajat, lintujen pesintäajat ja kansallispuiston liikkumisrajoitusalueet. Harmaaahylje on yksi Saaristomeren Natura-alueen suojeluperusteisista lajeista. Henkilökohtainen lupa on perusteltu, koska kyseessä on erittäin haastava ja erityistaitoja vaativa metsästysmuoto. Näin myös pyytäjien määrä pysyy vähäisenä ja sitä pystytään paremmin seuraamaan. Hylkeenpyynti kohdistuu	Harmaahylkeen metsästys aiheuttaa kuolleisuutta ja voi aiheuttaa häiriötä sekä pienentää hallikantaa. Harmaaahylkeen metsästys on tärkeä osa perinteistä saaristokulttuuria. Perinteiset hylkeenpyyntitaidot alkavat olla harvojen käsissä. Kestävällä harmaaahylkeen pyynnillä ylläpidetään pyyntitaitoja sekä pyynnin jatkuvuutta. Sosiaalinen vaikutus kohdistuu perinteisen eräkulttuurin ylläpitoon ja säilymiseen.	x	x		Mahdollinen vaikutus	Metsästyslupia myönnetään ainoastaan paikallisille asukkaille. Pyynti on sääriippuvaista sekä tapahtuu haastavissa meriolosuhteissa ulkomerellä. Kyseessä ei ole seuruemetsästys vaan henkilökohtainen luvitus paikallisille, joilla on tarvittava osaaminen ja kalusto. Avovesimetsästys asettaa metsästykselle erityisiä vaatimuksia, mm. metsästysmaaston tunteminen. Pyyntipaine pysyy tämän metsästysmuodon erityispiirteiden takia pienenä. Harmaahyljekanta on tällä hetkellä elinvoimainen ja kestää verotusta. Harmaaahyljettä voidaan pyytää metsätalousministeriön asettaman alueellisen kiintiön rajoissa. Saaristomeren kansallispuisto kuuluu Lounais-Suomen kannanhoitoalueeseen. Maa- ja metsätalousministeriön vuosittaisesta kiintiöstä täyttyy yleensä vain noin viidesosa. Kiintiön täytyessä metsästys keskeytetään. Pyynti ei vaarana hallikannan elinvoimaisuutta eikä kansallispuiston perustamistarkoitusta. Saaristomerellä on kaksi hylkeidensuojelualueita ja kansallispuiston liikkumisrajoitusalueet. Nämä alueet suojelevat hallikantoja. Metsähallitus seuraa luvituksen ja siihen liittyvän raportoinnin kautta hallikantojen verotuksen kestävyttä.

alueille, joilla metsästys on vähäistä tai sitä ei ole ollenkaan. Lisäksi Luonnonsuojelulain 51 §:n saadaan kansallispuistoissa ja muilla lain tarkoittamilla luonnonsuojelualueilla niiden perustamistarkoitusta vaarantamatta Metsähallituksen luvalla poistaa sellaisia riistaeläinlajien yksilöitä, jotka aiheuttavat ilmeisen uhan ihmisen turvallisuudelle tai uhkaavat aiheuttaa omaisuudelle merkittävää taloudellista vahinkoa. Metsähallitus käsittelee näitä hakemuksia tapauskohtaisesti esim. harmaahylkeen kalastukselle aiheutuvien merkittävien taloudellisten vahinkojen estämiseksi						
Yhteistyötä tiivistetään paikallisten metsästäysseuruiden kanssa. Metsähallitus jatkaa yhteistyötä paikallisten metsästäysseurueiden kanssa saariston eräkuluttuurin säilyttämiseksi ja kehittämiseksi. Esimerkkejä tästä ovat virkistyskäyttökohteiden kävijäturvallisuutta parantavien metsästyrakenteiden lisääminen kohdekohtaisesti harkiten ja vieraslajien kuten valkohäntäkauris ja minkki, poiston edistäminen sekä lainsäädännöllisten muutostarpeiden huomiointi. Paikallisten metsästysyhdistysten taholta on esitetty, että metsästysoikeutta Saaristomeren kansallispuistossa tulisi laajentaa siten, että myös paikallisiin metsästysyhdistyksiin jäsenenä kuuluvilla olisi oikeus metsästää siellä. Tämä ja avustavien henkilöiden, kuten koiranohjaajien, käyttö koetaan tärkeäksi erityisesti paikallisten metsästysyhdistysten hirvieläinten	Saaristo-olosuhteiden takia paikallinen yhteistyö, sen ylläpito ja kehittäminen pitkäjänteisesti on erityisen tärkeää.	x	x		Mahdollinen vaikutus	

seuruejahdin sekä haitallisten vieraspetojen pyynnin järjestelyjen kannalta.						
Tavoite: Kehitetään maastotöiden toimintatapoja ja ylläpidetään toimivaa tukikohtaverkostoa						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Hyödynnämme toissämme parasta saatavilla olevaa tekniikkaa. Maastotöiden kestävyden ja ilmastoviisauden takaamiseksi hyödynnämme maastotöissämme mahdollisuuksien mukaan parasta saatavilla olevaa tekniikkaa kuten esimerkiksi uudemman tekniikan polttomoottorit, biopolttoaineet, sähkömoottorit. Lisäksi huolehdimme työveneiden pohjien puhtaanapidosta polttoaineen kulutuksen ja kustannusten suitsemiseksi. Ympäristöystävällisempää tekniikkaa otetaan käyttöön nykyisten laitteiden elinkaaren loppupäässä, jolloin siirtymä tapahtuu hallitusti. Siirtymässä huomioidaan maastotöiden käyttötarpeet ja olemassa olevat resurssit.	Ekologinen vaikutus kohdistuu laitteiden pienempiin päästöihin käytön aikana. Taloudellinen vaikutus kohdistuu toisaalta kustannusmenoihin laitehankintojen osalta, toisaalta kehittyneen tekniikan myötä muodostuviin säästöihin.	x		x	Ei vaikutusta	
Laaditaan rakennuskantaselvitys ja 5-vuotissuunnitelma tukikohtaverkoston ylläpidon varmistamiseksi. Luontopalvelujen hallinnassa on Saaristomerellä runsas rakennuskanta, jota ei kokonaisuudessaan pystytä ylläpitämään nykyisellä rahoituksella. Laaditaan rakennuskantaselvitys Metsähallituksen hallinnassa olevista, poistettavista ja säilytettävistä rakennuksista ja 5-vuotissuunnitelma tukikohtaverkoston ylläpidon varmistamiseksi yhteistyössä luonnon- ja kulttuuriperinnön suojelun ja matkailu- ja virkistyskäytön asiantuntijoiden kesken huomioiden nykyinen organisaattiorakenne ja Saaristomeren alueelliset käyttötarpeet. Huomioidaan kustannuslaskelmissa myös olemassa olevat täydennystarpeet kuten Korpoströmin majoitustilat työntekijöille (vuokraus Skårgårdsstiftelsenin kautta	Ekologinen vaikutus kohdistuu tukikohtaverkoston mahdollistamien luonnonsuojelutöiden toteuttamiseen pitkäjänteisesti, kustannustehokkaasti ja ilmastoviisaasti. Taloudellinen vaikutus kohdistuu rakennuskannan ja maastotöiden tukikohtaverkoston ylläpitoon, mutta myös sen mahdollistamiin säästöihin, kun tukikohtaverkoston ylläpidosta laaditaan pitkäjänteinen suunnitelma, jolla tulevia kustannuksia voidaan ennakoida. Lisäksi maastotöitä voidaan toteuttaa talkoovoimin tukikohtiin tukeutuen ja kaikkia alueella tehtäviä töitä voidaan suunnitella ja yhdistellä joustavasti ilman ulkopuolisiin palveluntarjoajiin tukeutumista. Poistettavaksi päätyvät rakennukset vaativat resursseja kertaluonteisesti. Sosiaalinen vaikutus kohdistuu kulttuuriperintöarvojen ylläpitoon – vain huoltamalla ja käyttämällä rakennukset pysyvät hyvässä kunnossa. Vaikutukset ovat suoria ja pitkäkestoisia. Tämä toimenpide tukee osaltaan päämäärän "Saaristomerellä säilyy elävä saaristoyhteisö ja paikalliskulttuuri" tavoitteita.	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Mikäli tukikohtaverkoston käyttöä ja huoltoa ei suunnitella pitkäjänteisesti ja laaja-alaisesti, on toiminta reaktiivista eikä rakennuskannan ja tukikohtaverkoston kustannuksia saada allokoitua kustannustehokkaasti.

uudesta rakennuksesta) ja lisäksi selvitetään mm. mahdollisuudet Kråkskärin tuvan lisäämisestä yhdeksi uudeksi lammaspaimen/maastotyötukikohdaksi (työturvallisuuden varmistaminen, uudistavan luontomatkailun tai vapaaehtoistyön edistäminen) ja Österskärin saariston tilanne (työturvallisuuden varmistaminen ja vähäisesti kartoitetun alueen haltuunotto).						
Maastotöiden suunnitelmallisuuden ja ennakkoinnin kehittäminen . Suunnitteleme kaikki alueeseen liittyvät maastotyöt niin, että kulkeminen kohteille tapahtuu mahdollisimman vähäisin päästöin. Tämä edellyttää maastotöiden suunnittelua ennakkoon, eri prosessien välistä yhteistyötä ja tiedonvaihtoa ja tarpeiden yhdistelyä, jolloin useampi työkohte saadaan toteutettua samalla käynnillä, tarpeen mukaan tukikohtaverkoston tukeutuen.	Ekologinen vaikutus kohdistuu maastotöiden suunnitelmallisuuteen, ennakkointiin ja yhteistyöhön, jolloin yksittäisen maastokäynnin hiilijalanjälki pienenee. Taloudellinen vaikutus kohdistuu maastotöistä aiheutuvien kustannusten säästöihin, kun eri maastotöitä toteutetaan mahdollisuuksien mukaan samoilla käynneillä ja ajoilla.	x		x	Ei vaikutusta	Suunnitelmallisuuden puuttuessa kustannustehokkuus heikkenee.
Rakennus-, kunnostus- ja huoltotoiminta on kestävä ja noudattaa kiertotalouden periaatteita. Saaristossa pitkien välimatkojen ja materiaalin kuljetuskustannusten takia pyritään ensisijaisesti ylläpitämään olemassa olevaa rakennuskantaa uuden rakentamisen sijaan. Lisäksi pyritään luopumaan toimintaan soveltumattomista kohteista, löytämään säilytettävälle ja historiallisille kohteille käyttötarkoitukset, jotka edesauttavat rakennuskannan ylläpitoa ja rakennustyössä kierrättämään materiaaleja. Vanhoista paikallis- tai kulttuurihistoriallisesti merkittävistä rakennuksista pidetään huolta ja niitä kunnostetaan resurssien puitteissa. Vanhoja rakennuksia kunnostettaessa pyritään käyttämään perinteisiä rakennusmateriaaleja ja työmenetelmiä. Uudisrakentamisessa kiinnitetään erityistä huomiota, että rakennukset sulautuvat olevassa olevaan rakennuskantaan ja maisemaan.	Maapallon luonnonvaroista noin 50 % ja jalostamattomasta energiasta noin 40 % käytetään rakennuksissa ja rakentamisessa, ja rakennussektori tuottaa globaalisti noin 35 % kasvihuonekaasupäästöistä ja 30 % jätteestä. Rakentamisen aiheuttama maankäyttö sekä raaka-aineiden kulutus vaikuttavat merkittävästi sekä luontoon että ilmastoon. Ekologinen ja taloudellinen vaikutus kohdistuu rakentamisen kiertotalouden periaatteisiin: luonnonvaroja käytetään kestävästi, harkiten ja materiaaleja kierrättäen ja olemassa olevaa rakennuskantaa ylläpidetään asianmukaisilla ja oikea-aikaisilla korjaus- ja huoltotoimilla, jolloin niiden elinkaari on mahdollisimman pitkä. Sosiaalinen vaikutus kohdistuu paikallis- tai kulttuurihistoriallisesti merkittävien rakennusten huoltoon ja ylläpitoon. Tämä toimenpide tukee osaltaan päämäärän "Saaristomerellä säilyy elävä saaristoyhteisö ja paikalliskulttuuri" tavoitteita.	x	x	x	Ei vaikutusta	Mikäli huoltotoimissa ei huomioida kestävyttä ja kiertotalotta, ei toiminta ole kestävä ja kustannustehokasta. Huolehdittava, että kohteista pidetään ajantasaista rekisteriä ja toimintaa suunnitellaan pidemmällä aikavälillä.
Toimivan tukikohtaverkoston ylläpito	Ekologinen vaikutus kohdistuu saaristossa liikkumisesta	x	x	x	Mahdollinen	Metsähallituksen resurssien pienentyessä on riski, että

tukee saaristossa työskentelyä. Maastotyöllä tarkoitetaan suojelualueiden kartoitus-, huolto-, valvonta-, hoito-, seuranta- ja tutkimustoimintaan sisältyviä töitä saaristossa. Saaristomeren tukikohtaverkoston (Korpoströmin ja Kasnäsin perustukikohdat, Jugfruskärin Bjons ja vartijatupa, Berghamnin Västerby, Örö, Stora Buskär ja Trunsön Kalkskär) avulla maastotyö on ympäristöystävällistä, kestävää sekä turvallista ja työntekijöiden hyvinvointia lisäävää. Tukikohtaverkosto mahdollistaa työmme kustannustehokkuuden ja ilmastoviisauden verrattuna runsaaseen edestakaisin ajamiseen. Lisäksi tukikohtaverkoston mahdollistamat toimivat ja laajat yhteistyö- ja sidosryhmäsuhteet palvelevat Saaristomeren suojelualueiden tavoitteita, kun tukikohtaverkosta hyödyntävät yhteistyötahot tuottavat tietoa suojelualueiden tarpeisiin. Tukikohtaverkosto palvelee muiden tahojen, kuten luonnonharrastajien tekemää luonnonsuojelutyötä (seuranta, kartoitus, hankkeet). Lisäksi se mahdollistaa vapaaehtoisten laajamittaisen käyttämisen suojelualueverkoston töissä ja talkootyönä Metsähallitukselle tehty työ kompensoi tukikohtaverkoston ylläpitokustannuksia. Myös ostopalveluna tilattava konsulttityö ja urakoitsijoiden työ on edullisempaa, kun he voivat tukeutua tukikohtaverkoston kaupallisen majoitustoiminnan sijaan. Tukikohtaverkoston ylläpito on samalla kulttuuriperinnön ylläpitoa, sillä monet tukikohdat ovat kulttuurihistoriallisesti arvokkaita kohteita.	aiheutuviin päästöihin ja niiden hillitsemiseen. Tukikohtaverkoston avulla maastotyöt voidaan toteuttaa ilmasto- ja ympäristöystävällisellä tavalla edestakaisilla ajoilla. Kohteille matkustamiseen käytetyn ajan vähentämisellä on myös merkittävä taloudellinen vaikutus, kun veneiden polttoaineiden kustannuksiin kuluu vähemmän rahaa. Tukikohtaverkoston ylläpito aiheuttaa kustannuksia, mutta niin myös majoituspalveluiden osto muualta, suurempien alusten hankinta ja käyttö tukikohtina tai runsaat edestakaiset ajot työkohteiden välillä sekä töiden hankinta ostopalvelujen kautta. Ekologinen vaikutus on myönteinen, suora ja pitkäkestoinen. Taloudellinen vaikutus on suoraa ja epäsuoraa, mutta pitkäkestoista. Myönteinen sosiaalinen vaikutus kohdistuu työntekijöiden työturvallisuuteen, yhteistyötahojen ja sidosryhmien kanssa tehtyyn yhteistyöhön ja sen lisääntymiseen, kun tukikohtaverkosto on myös muiden suojelualueiden tavoitteita edistävien tahojen käytössä. Tämä toimenpide tukee osaltaan päämäärän "Saaristomerellä säilyy elävä saaristoyhteisö ja paikalliskulttuuri" tavoitteita.				vaikutus	olemassa olevan rakennuskannan ja samalla osin kulttuuriperinnöksi luokiteltavien kohteiden tila heikkenee ja paine kiinteistä kulueristä luopumiseen kasvaa. Tukikohtaverkoston ylläpitoon meneviä kustannuksia saadaan kuitenkin kompensoitua esim. talkoohanoksella tehtyjen töiden kautta, joiden rooli kasvaa tulevaisuudessa. Laaditaan 5-vuotissuunnitelma tukikohtaverkoston kunnostamiseksi ja ylläpidon varmistamiseksi mahdollisimman kustannustehokkaasti yhteistyössä luonnon- ja kulttuuriperinnön suojelun ja matkailu- ja virkistyskäytön asiantuntijoiden kesken.

Tavoite: Suunnittelualan matkailua kehitetään Saaristomeren vastuullisen matkailun kehittämissuunnitelman mukaisesti yhdessä alueen toimijoiden ja yhteistyöyritysten kanssa.

Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Edistetään matkailua ja	Laadukas ja vastuullinen luontomatkailu vähentää	x	x	x	Mahdollinen	Yhteinen näkemys puuttuu. Suunnitelman jalkauttaminen

matkailukauden pidentämistä: Björkö, Bodö, Jungfruskär, Berghamn, Seili.. Matkailukauden pidentymistä ja matkailua mahdollistavat toimet vaihtelevat mitoitukseltaan hyvin paljon. Björkössä tavoitteena on pitää perusinfra kunnossa; luontopolku, opasteet, tulipaikka telttailijoille selkeästi merkitty ja toimiva telttapaikka. Yhteysaluksella tuleville tarvitaan selkeästi viitoitettu reitti laiturilta kansallispuiston palveluiden ääreen. Bodössä ylläpidetään reittiä Änholmsfladalta vierasvenesatamaan. Tämä palvelee niin veneilijöitä kuin Änholmsfladaan tulevia telttailijoita. Jungfuskärissä matkailun ja matkailukauden pidentämiseen tarvitaan enemmän resursseja, koska tavoitteisiin liittyy mm. majoitusolosuhteiden parantamista. Esimerkiksi vartijatupa voidaan purkaa ja tilalle tuoda parakkimajoitusta. Skarpnäs muokataan pienten ryhmien majoitukseen sopivaksi. Samat tilat palvelevat niin talkoolaisia kuin maksavia asiakkaita, joten eri rakennusten käyttöajat ja -tavat pitää määrittellä kohteesta luotavan tuotekortin avulla. Nauvon Berghamnissa on Metsähallituksen ylläpitämä Västerbyn tila, joka on etupäässä lukossa. Päärakennuksessa on näyttely, johon yhteistyöyrittäjät voivat tutustuttaa ryhmiä Metsähallitukselta saatavalla avaimella. Pihapiirin vajoissa olevat pienet näyttelyt ovat avoinna ympäri vuoden. Saarelle pääsee maksuttomalla yhteysaluksella. Seilissä Metsähallituksen tehtävänä on jatkossa merkattujen reittien ja luontopolun ylläpito. Seilin kirkko säilyy kulttuuriperinnön arvot ja rajoitukset huomioivana matkailijoiden käyntikohteena.	ympäristön kulutusta, lisää kansallispuiston kävijöitä, syventää luontosuhdetta ja parantaa paikallistalouden tilaa.				vaikutus	toteutukseen ei onnistu. Resurssien puute. Torjutaan panostamalla sidosryhmätyöhön.

Edistetään ympärivuotista matkailua Örössä. . Saaristomeren kansallispuistossa Öron linnakesaarella tavoitellaan ympärivuotista matkailua. Matkailua kehitetään luonnon- ja kulttuurisuojelelun asettamalla reunaehdoilla. Luontomatkailun avulla Öro pysyy asuttuna ja infra pysyy käyttökunnossa ympäri vuoden. Toiminnan kehittämiseksi tarvitaan realistinen käsitys ylläpidettävistä rakennuksista ja rakenteista. Ympärivuotisen matkailutoiminnan kehittymisen edellytyksenä on, että saaren yrittäjä pystyy asumaan saarella. Myös työntekijöille ja matkailijoille tarvitaan asiallisia majoittumismahdollisuuksia. Öron luontomatkailun tueksi päivitetään Öron kehittämissuunnitelma, jossa arvioidaan tarkemmin esim. saariympäristöön kestävää käyntimäärätavoitetta sekä käyntimäärän ja kävijäprofiilien jakautumista vaihtelua kalenterivuoden sisällä. Avainkysymyksenä Öron kehittämiseen ympärivuotiseksi käyntikohteeksi on yhteysalusliikenteen säilyminen, jota tarvitaan saaren huoltotoimiin ympäri vuoden sekä erityisesti talvella myös asukkaiden, työntekijöiden ja vierailijoiden kuljettamiseen.	Laadukas ja vastuullinen luontomatkailu jakaa käyttöpainetta laajemmalle kaudelle, välttää liiallista ympäristön kulutusta, lisää kansallispuiston kävijöitä, syventää luontosuhdetta, työllistää ja parantaa paikallistalouden tilaa. Alueen luontoarvot huomioitava kohteen käyttöä kehitettäessä.	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Yhteinen näkemys Öron kehittämiseen puuttuu . Suunnitelman jalkauttaminen toteutukseen ei onnistu. Näitä ratkotaan resursoimalla riittävästi kehittämissuunnitelmaan ja sidosryhmätyöhön.
Luontomatkailun kehittämisen tueksi voidaan tarvittaessa tehdä yritystutkimus.. Edellinen yritystutkimus tehtiin Saaristomerellä 2008. Tutkimus antaa tietoa yritysten toiminnasta, toiminnan pullonkaloista ja toiveista suojelualueilla. Tutkimus voidaan uusia tarvittaessa.	Ymmärrys luontomatkailun tilasta, toiveista ja tarpeista kasvaa.		x	x		Resurssien puute.
Mahdollistetaan olosuhteisiin sopiva matkailutoiminta Lammasluodolla ja Nötön Kappalholmassa.. Sekä Seilin kupeessa olevaan Lammasluotoon että Nötön kupeessa olevaan	Laadukas ja vastuullinen luontomatkailu lisää kansallispuiston kävijöitä, syventää luontosuhdetta ja parantaa paikallistalouden tilaa.		x	x	Mahdollinen vaikutus	Sopivia ja hyödyllisiä rakenteita ei onnistuta tekemään tai kunnostamaan. Osaamisvaje asiakasymmärryksessä. Resurssien puute. Torjutaan tekemällä kehitystyötä yhdessä yrittäjien kanssa ja riittävällä resurssoinnilla.

Kappalholmaan voidaan ohjata matkailukäyttöä. Kappalholmassa mahdollisten matkailurakenteiden sijoittelussa ja palveluissa tulee huomioida kulttuuriperintökohteet. Lammasluodon kaikki käyttö tulee toteuttaa luonnonhoidon ehdoilla (mahdollinen tuleva laidunnus). Alueen kalliot ovat arvokasta kalkkikalliota, joiden kulumisen estäminen tulee mahdollisen matkailutoiminnan kehittämisen yhteydessä varmistaa.						
Matkailukäyttöön soveltuvista kohteista laaditaan yrittäjille tuotekorit. . Matkailun kehittämiseksi tehdään matkailukäyttöön määritetyistä kohteista tuotekorit, joissa määritellään toimintaympäristö ja mahdolliset toiminnan suunnittelussa huomioitavat rajoitteet.	Laadukas ja vastuullinen luontomatkailu vähentää ympäristön kulutusta, lisää kansallispuiston kävijöitä, syventää luontosuhdetta ja parantaa paikallistalouden tilaa. Kohdekorttien avulla voidaan parantaa herkkien alueiden huomiointia.	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Riittämättömät tiedot toimintaympäristön mahdollisuuksista ja reunaehdoista eivät mahdollista laadukasta ja vastuullista toimintaa. Resurssien puute. Torjutaan panostamalla sidosryhmäyhteistyöhön ja yrittäjien perehdyttämiseen.
Matkailusuunnitelman toteutumisen seurantaan perustetaan alueellinen yhteistyöryhmä. . Saaristomeren kansallispuisto on osa laajempaa Saaristomeren matkailualueita. Tästä johtuen Saaristomeren vastuullisen matkailun kehittämissuunnitelmassa (2022-23) huomioitiin myös Paraisten kaupungin ja Kemiönsaaren kunnan näkemyksiä. Kokonaisuuden eteenpäin viennin varmistamiseksi perustetaan alueellinen yhteistyöryhmä, jonka tehtävänä on seurata ja osaltaan edesauttaa suunnitelman toteutumista.	Priorisointi ja yhtenäinen näkemys painopisteistä auttaa ohjaamaan matkailua ja kulutusta samalla kun matkailun toimintaedellytyksiä parannetaan yritysten kanssa Saaristomeren alueella, ei pelkästään kansallispuistossa.					Resurssien puute.Torjutaan panostamalla sidosryhmätyöhön.
Pyritään kehittämään lammaspaimentoimintaa. . Jungfruskär ja Nauvon Kråkskär soveltuisivat lammaspaimenkohteiksi, mutta toiminta edellyttää selkeää roolitusta ja työnjakoa paikallisten matkailuyrittäjien kanssa: kuka koordinoi, miten järjestetään kuljetukset ja huolto jne.	Laadukas ja vastuullinen lammaspaimentoiminta lisää luonnon monimuotoisuutta ja kansallispuiston tunnettua, syventää luontosuhdetta, lisää ymmärrystä luonnonsuojelun merkityksestä sekä parantaa paikallistalouden tilaa.	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Suunnitelmaa ja työnjakoa ei tehdä tekemättä kunnolla ja yhteinen näkemys puuttuu jolloin suunnitelman jalkauttaminen toteutukseen ei onnistu. Näitä ratkotaan resursoimalla riittävästi suunnitteluun.
Pyritään mahdollistamaan uudistavan matkailun tuotteiden kehittyminen. Tavoitteena on mahdollistaa	Uudistavan matkailun hengen mukaiset tuotteet lisää luonnon monimuotoisuutta ja kansallispuiston tunnettua, syventävät luontosuhdetta, lisää	x	x	x		Puuttuu yhteinen näkemys toimintatavoista ja tavoitteista. Työnjako eri osapuolten välillä jää epäselväksi jolloin suunnitelman jalkauttaminen toteutukseen ei onnistu.

uudistavan matkailun tuotteiden tarjontaa kansallispuistossa. Tavoitteena on myös että kävijät jättävät positiivisen jäljen ympäristöön tekemällä jotakin konkreettista luonnonhoitotyötä. Samalla he vaalivat omaa luontosuhdettaan ja panostavat omaan hyvinvointiinsa. Tuotekehitys on yrittäjillä, Metsähallitus auttaa mm. sopivien kohteiden määrittämisessä sekä riittävässä perehdytyksessä.	vötyymmärrystä luonnonsuojelun merkityksestä sekä parantavat paikallistalouden tilaa.					Näitä ratkotaan resursoimalla riittävästi suunnitteluun.
Saaristomeren vastuullisen matkailun suunnitelma päivitetään vuoden 2030 jälkeen.. Saaristomeren vastuullisen matkailun suunnitelmaa työstettiin vuosien 2022-23 aikana. Suunnitelman elinkaari on noin seitsemän vuotta. Viimeistään v. 2030 jälkeen on aika päivittää tilanne; missä mennään ja mihin suunnataan seuraavaksi.	Laadukas ja vastuullinen luontomatkailu vähentää ympäristön kulutusta, lisää kansallispuiston kävijöitä, syventää luontosuhdetta ja parantaa paikallistalouden tilaa. Priorisoitu ja yhtenäinen näkemys painopisteistä auttaa ohjaamaan matkailua ja kulutusta samalla kun matkailun toimintaedellytyksiä parannetaan alueen toimijoiden kanssa.	x	x	x		Nykyisen suunnitelman jalkauttaminen toteutukseen ei onnistu, mikä ei kannusta suunnitelman päivittämiseen. Resurssien puute. Torjutaan riittäväällä resurssoinnilla ja panostamalla sidosryhmätyöhön.
Örön telttailualue voidaan lisätä yrittäjäsopimuksen piiriin. . Örön yritystoiminnan elinvoimaisuuden edistämiseksi Örön telttailualue voidaan lisätä yrittäjäsopimuksen piiriin ja siten yrittäjä voi periä jatkossa alueen käytöstä palvelumaksua. Maksua vastaan tulee tarjota enemmän palveluja, kuin mitä MH:n maksuttomilla telttailupaikoilla tarjotaan kuten esim. suihkun ja saunan käyttö.	Telttailualueen käyttäjät saavat enemmän ja parempia palveluita kuin muilla kansallispuiston taukopaikoilla. Luvatun suihkujen ja yleisten saunavuorojen käyttö ei ole mahdollista.		x	x		Telttailusta ei peritä maksua ja sitä myöten mahdollistuu luvatun suihkujen ja yleisten saunavuorojen käyttö.
Tavoite: Kehitetään seurantoja ja luonnonhoitoa Saaristomerellä						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekolo- ginen	Sosiaa- linen	Talou- dellinen	Vaikutus direktiivi- arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Luonnonhoidon toiminnan ja työtapojen jatkuva kehittäminen. Saaristomeren alueella laadukas luonnonhoito on avainasemassa luonnon monimuotoisuuden ylläpitämisessä ja lisäämisessä. Muuttuva toimintaympäristö ja muutokset mm. ympäristöolosuhteissa edellyttävät, että luonnonhoidon toimintaa kehitetään jatkuvasti. Parhaisiin tuloksiin päästään, kun kehittämisessä hyödynnetään uusia tutkimus- ja seurantatietoa ja luonnonsuojelun asiantuntijat ja luonnonhoidon toteuttajat kehittävät hoitoa	Hoidon laadun parantamiseksi ja kustannusten vähentämiseksi luonnonhoidon kehittämisen on oltava jatkuvaa ja tarvittaessa nopeasti toimintaympäristön muutoksiin reagoivaa.	x		x	Mahdollinen vaikutus	Vanhoihin toimintamalleihin jumiutuminen kehitystyön puuttuessa voi heikentää luonnonhoidon ekologista vaikuttavuutta ja taloudellisuutta. Vuosittainen keskinäinen tiedonvaihto luonnonsuojelun asiantuntijoiden ja luonnonhoidon toteuttajien välillä on tärkeää kustannustehokkaiden ja vaikuttavien luonnonhoitomenetelmien löytämiseksi. Taataan vuosittain resurssit luonnonhoitotyön jatkuvaan kehittämiseen.

yhteistyössä. Tunnistetaan ja ylläpidetään toimivat ja kustannustehokkaat luonnonhoidon suunnittelun ja menetelmien toimintatavat.						
Selvitämme avointen luontotyyppien umpeenkasvukehitystä. - Kehitetään kaukokartoitusmenetelmä kasvillisuuden peitteisyyden arviointiin ja selvitetään mahdollisuutta käyttää kaukokartoitusta Saaristomeren avointen luontotyyppien umpeenkasvukehityksen seurantaan laajemmin. - Pilotoidaan menetelmä ulkosaaristossa, jossa luotojen ja saarten umpeenkasvukehityksestä on viitteitä, mutta laajuus on epäselvä	Umpeenkasvukehityksen pysäyttäminen vaikuttaa ratkaisevasti avoimiin luontotyypeihin, jotka lopulta häviävät umpeen kasvun myötä. Kaukokartoituksen hyödyntäminen mahdollistaa laajojen alueiden kustannustehokkaan seurannan. Seurannan avulla kohteiden hoitotoimiin voidaan ryhtyä ajoissa, mikä on ratkaisevan tärkeää uhanalaisen lajiston säilymiselle. Lisäksi hoitokustannukset kasvavat, jos raivauksia tehdään umpeenkasvun edettyä jo pitkälle.	x		x	Mahdollinen vaikutus	Avointen luontotyyppien lajisto taantuu, mikäli umpeenkasvukehitystä ei havaita ajoissa. Varmistetaan resurssit kaukokartoitusmenetelmän kehittämiseen umpeenkasvun seuraamiseksi.
Seurantojen kehittäminen muutosten havaitsemiseksi. - Kehitetään seurannoista luonnonhoidon vaikutuksista luontotyypeihin ja lajistoon tietoa tuottava kustannustehokas ja erilaisiin resurssitilanteisiin mukautuva kokonaisuus, jossa on valtakunnallisten seurantojen lisäksi vain saaristossa tarvittavia seurantoja. - Hyödynnetään seurannoissa mahdollisimman paljon kaukokartoitusta. Pyritään myös yhdistämään luvanvaraiset eri tahojen tutkimusaineistot seurantoihin. - Huomioidaan seurannan kehityssuunnitelmissa muut ympäristöhallinnon seurannan kehittämishankkeet (esim. Suomen ympäristökeskuksen luontotiedon kehittämishanke).	Luonnonhoidon seurannat ovat tärkeä osa luonnonsuojelutyötä saaristossa kuten muuallakin. Seurannasta saadaan tietoa luonnonhoidon vaikuttavuudesta. Kaukokartoitusmenetelmien hyödyntäminen seurannoissa parantavat kustannustehokkuutta ja ajantasainen seurantatieto puolestaan parantaa luonnonhoitotöiden kustannustehokkuutta ja vaikuttavien menetelmien kehitystyötä. Seurannoissa tuotettu tieto on hyödyllistä luonnonhoidosta viestimiseen yleisölle.	x			Mahdollinen vaikutus	Saaristossa seurannan toteuttaminen on haastavaa saaristo-olosuhteiden vuoksi sekä edellyttää erityisosaamista monipuolisen luontotyyppivalikoiman sekä rikkaan lajiston vuoksi. Riskinä on, että ne ovat liian raskaita saaristossa toteutettavaksi tai eivät suoraan palvele alueellista työtä saaristossa. Tähän voidaan varautua mitoittamalla valtakunnallisten seurantojen määrät kohtuullisiksi saaristoon ja osallistamalla valtakunnallisia seurantoja suunnitteleviin hankkeisiin.
Tavoite: Kulttuuriympäristöä tutkitaan tieteellisesti.						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Tuetaan historian, kulttuuriympäristön ja paikalliskulttuurin tutkimusta niistä tietoa keräämällä.. Huolehditaan Luontopalvelujen keräämän kulttuuriperintötiedon käytettävyydestä ja laadukkuudesta historian,	Tutkimustieto tukee kulttuuriperintökohteiden tuntemusta, arvostusta ja suojelua suunnittelualueella ja saaristoasioista kiinnostuneen yleisön keskuudessa. Tutkimustiedon tunnetuksi tuleminen lisää yleisön tietoisuutta luonnon ja kulttuuriperinnön vuorovaikutuksesta (esim. perinnebiotoopit) ja sillä on	x	x		Ei vaikutusta	

kulttuuriympäristön, maiseman ja paikalliskulttuurin tutkimuksessa. Kulttuuriperintötieto on avointa. Inventointiraportit ja selvitykset julkaistaan siten, että ne ovat saatavilla historian ja ympäristötutkimuksen aloilla vakiintuneella tavalla. Myös paikkatieto pidetään avoimesti saatavana. Jakelualustoina voivat toimia myöhemmin valittavat palvelut, esimerkiksi Agricolan aineistopalveluportaali (https://agricolaverkko.fi/) ja kansallinen avoindata.fi-palvelu. Suurelle yleisölle tarkoitettu tieto kulttuuriperinnöstä voidaan tehdä näkyväksi luontoon.fi -sivuston ja Metsähallituksen viestinnän kautta.	todennäköinen epäsuora pitkäaikainen ekologinen vaikutus. Sosiokulttuuriset vaikutukset kohdistuvat henkiseen ja aineelliseen kulttuuriperintöön. Vaikutukset ovat suoria ja pitkäkestoisia.					

Tavoite: Vähäisen ihmistoiminnan alueet tarjoavat rauhallisen ja turvallisen esiintymisalueen Saaristomeren linnustolle

Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Selvitämme matkailun ja vesiliikenteen aiheuttamaa häiriötä ja sen vaikutusta lintulajistoon. Selvitämme matkailun ja vesiliikenteen aiheuttamaa häiriötä ja sen vaikutusta lintulajistoon liikkumisrajoitusalueiden, vyöhykkeiden ja vähäisen ihmistoiminnan alueiden vaikuttavuuden selvittämiseksi. Saaristomerellä 1990-luvulla tehtyjen tutkimusten mukaan ihmistoiminta ja ihmisen esiintyminen saattaa vaikuttaa haitallisesti eräisiin lintulajeihin. Haitallisten vaikutusten ehkäisemiseksi ja lieventämiseksi tarvitaan selvitys ihmisen vaikutuksesta lintulajistoon.	Ekologinen vaikutus kohdistuu saaristolinnuston monimuotoisuuteen, levinneisyyteen ja parimääriin, niiden tilan arviointiin. Ihmistoiminnan vaikutusten selvittäminen ja huomioiminen edunvalvonnassa ja aluesuunnittelussa turvaa alueen lintukantojen säilymistä. Sosiaalinen vaikutus kohdistuu alueen virkistyskäytön kestävyden ja tietoisuuden vahvistamiseen. Vaikutus on suora, myönteinen ja pitkäkestoinen. Varmistettava riittävät resurssit ja osaaminen selvityksen tekemiseen.	x	x		Mahdollinen vaikutus	Mikäli tietoa ei ole riittävästi ihmistoiminnan vaikutuksesta voi sillä olla haitallisia vaikutuksia lintukantoihin. Turvataan riittävät resurssit selvityksen tekemiseen.

Tavoite: Muut toimenpiteet

Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
.						

21 Toimenpiteiden toteutumisen ja vaikuttavuuden seuranta

Selite Lomakkeella kuvataan toimenpiteiden toteutumisen ja vaikuttavuuden seurannassa käytettävät mittarit sekä niiden nyky- ja tavoitearvot.

Toimenpiteiden toteutumisen seurannan mittarit

Toimenpide	Mittariluokka	Mittarin tarkennus	Lähtötaso (teksti)	Lähtötaso (num)	Tavoitetaso (teksti)	Tavoite (min)	Tavoite (max)	Yksikkö	Tavoitevuosi
Avointen perinneympäristöjen hoito muilla menetelmillä kuin laiduntamalla	Muu	Jatkuvassa hoidossa olevien avointen perinneympäristöjen pinta-ala (ha).			Jatkuvassa hoidossa olevien avointen perinneympäristöjen pinta-ala kasvaa			ha	2033
Avointen perinneympäristöjen laidunnus	Ennallistettujen ja hoidettujen kohteiden toteutuneet pinta-alat perinnebiotoopit (ha)	Laidunhoidossa olevat avoimet perinnebiotoopit yhteensä.			Laidunnettujen perinnebiotooppien määrä kasvaa. Tavoitetaso: minimissään säilyy nykytasolla, maksimissa kaikki potentiaaliset kohteet ovat hoidossa.			ha	2030
Edistetään ympärivuotista matkailua Örössä.	Kehittämishankkeiden lkm luontomatkailla (kpl)	Örön kehittämissuunnitelman päivitys					1	kpl	2024
Huomioidaan vedenalainen kulttuuriperintö meriluonnon inventoinnissa	Kulttuuriperintöinventointien määrä (ha)	Osa vedenalaisluonnon inventointia			Hyvä kattavuus inventoiduilla alueilla				
Jatketaan ja täydennetään tärkeimpien luonnonhoitoa vaativien luontotyyppien seurantoja	Muu	Seurattavien hoitokuvien lukumäärä			Korkeintaan 25 % seurattavien luonnonhoitokuvien tiedoista on yli 12 vuotta vanhoja.	75	100	kpl	2030
Kalkkikallioiden avoimuuden seuranta, hoito ja kunnostaminen	Muu	Viisivuotisjaksolla hoidon piirissä olevien kalkkikallioiden hoitopinta-ala (ha).			Hoitosuunnittelun piirissä olevien kalkkikallioiden määrä kasvaa, vähintään 75 % kalkkikallioesiintymistä on hoitosuunnittelun piirissä vuoteen 2035 mennessä.			ha	
Kangasmetsien ennallistaminen	Ennallistettujen ja hoidettujen kohteiden toteutuneet pinta-alat metsät (ha)	Ennallistettujen kangasmetsien toteutunut pinta-ala (ha)			26 ha	18	40	ha	2033
Kohdekohtaiset verotussuunnitelmat (kannanhoitosuunnitelmat) valkohäntä- ja metsäkauriille	Poistettavien esiintymien/yksilöiden määrä (kuvaus)	Vuosittaiset pyyntimäärät ja kannan koko						yks.	
Kohdistamme linnustokartoituksia alueille, joille suunnitellaan vieraspetojen poistoa	Suojeltavien lajien esiintymätietojen kartoitus ja tarkistus (kpl)	Kartoitetut alueet ja niiden saaret ja luodot kpl			Kartoitetaan vieraspetopyynnin vaikuttavuuden todentamisen kannalta yhden tai useamman	2	4	kpl	2025

Suunnittelualueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

					alueen saaristolinnut				
Kulttuuriperintökohteiden ja perinnebiotooppien kohteiden hoito (laidunnus, raivaus).	Ennallistamisen ja hoidon toteutustilanne (= tot/tav) (%)	Osa luonnonhoidon mittaria			Hyvä				2028
Kulttuuriperintökohteiden seuranta tuottaa tietoa LAC-mittariin ja kunnossapidon suunnitteluun.	Kulttuuriperintöinventointien määrä (ha)	Seurannassa olevien kohteiden lukumäärä			Kaikki mielekkäät kohteet				2028
Kunnossapidon ja seurannan avulla lyhennetään korjausvelkaa ja sopeudutaan ilmastomuutokseen.	Suojeltujen rakennusten kunnostus (kohteiden lkm) (kpl)				Laskelmat ja suunnitelmat kaikille kohteille			kpl	2028
Kävijätutkimus ja kävijäseuranta	Toteutettujen kävijä- ja yritystutkimusten lkm (kpl)	Oletuksena on, että kävijätutkimus tehdään viiden vuoden.				1	2	kpl	2025
Kävijätutkimus ja kävijäseuranta	Muu	Uusia etäluettavia käviälaskureita				1	2	kpl	2025
Kävijöille laaditaan käyttöä ohjaava saaristoetiketti	Kehittämishankkeiden lkm virkistyskäyttö (kpl)	Saarietiketti					1	kpl	2025
Käytöstä poistettavat autiotuvat ja luontopolut.	Palvelurakenteiden purkaminen: kohteiden lkm (kpl)	Notvarpharunin autiotuvan poisto.					1	kpl	2029
Käytöstä poistettavat autiotuvat ja luontopolut.	Palvelurakenteiden purkaminen: kohteiden lkm (kpl)	Pähkinäisissä ja Boskärissä ei uusita opasteita niiden tullessa elinkaarensa päähän. Merkattu reitti ylläpidetään.					2	kpl	2033
Käytöstä poistettavat autiotuvat ja luontopolut.	Palvelurakenteiden purkaminen: kohteiden lkm (kpl)	Holmassa ei uusita opasteita Holman kahdella reitillä niiden tullessa elinkaarensa päähän. Siinä vaiheessa Metsähallitus lopettaa myös reittien ylläpidon.					2	kpl	2033
Laaditaan rakennuskantaselvitys ja 5-vuotissuunnitelma tukikohtaverkoston ylläpidon varmistamiseksi	Muu	5-vuotissuunnitelma tukikohtaverkoston ylläpidon varmistamiseksi			Suunnitelma laadittu			kpl	2030
Laidunnukseen liittyvä viestintä	Laadittujen maasto-opastusaineistokokonaisuuksien (esim. luontopolku) lkm (kpl)	Ajantasainen ohjeistus käyntikohteilla, kohde=saari.					10	kpl	
Lajin siirto tai palautus kunnostetuille kohteille	Siirrettävien esiintymien/yksilöiden määrä (kuvaus)	Siirtojen tai lisäämisten lukumäärä / vuosi			2 siirtoa tai lisäämistä / vuosi	2	5	kpl	2033
Lehdesniittyjen hoito	Ennallistettujen ja hoidettujen kohteiden toteutuneet pinta-alat perinnebiotoopit (ha)	Hoidossa olevien lehdesniittyjen pinta-ala.			Vuosittain hoidettujen lehdesniittyjen pinta-ala ei vähene			ha	2030

Suunnittelualueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

Lehtojen ja jalopuuston hoito	Ennallistettujen ja hoidettujen kohteiden toteutuneet pinta-alat metsät (ha)	Hoidettujen kohteiden pinta-alat ja kohdemäärät				0	5	kpl	2033
Lisätään hiekkakannasten eli tomboloiden suojelua	Luonnonsuojelutarkoituksiin hankitun maan pinta-ala (ha)	Suojelun alaisuuteen saatettujen hiekkakannasalueiden pinta-ala			Jokainen uusi tombolo tukee luonnonsuojeluverkoston toimivuutta			ha	2039
Lisätään yhteistyötä kauriskantojen ylläpidon vähentämiseksi	Poistettavien esiintymien/yksilöiden määrä (kuvaus)	Yhteistyöllä vähennettyjen kaurislajien määrä						kpl	
Lisäämme tietoisuutta vieraspetopoiston vaikuttavuudesta ja innostamme kansalaishavainnointiin	Muu	Pyynneistä julkaistujen tiedotteiden määrä			Vuosittain julkaistaan vähintään kaksi tiedotetta	2		kpl	2029
Luontomatkailun kehittämisen tueksi voidaan tarvittaessa tehdä yritystutkimus.	Toteutettujen kävijä- ja yritystutkimusten lkm (kpl)						1		2029
Mahdollistetaan olosuhteisiin sopiva matkailutoiminta Lammasluodolla ja Nötön Kappalholmassa.	Kehittämishankkeiden lkm luontomatkailu (kpl)	Yritystoimintaa Kappalholmassa ja/tai Lammasluodolla.				1	2	kpl	2030
Mahdollistetaan vastuullinen ja luontoarvoja kunnioittava matkailu tietyillä kohteilla.	Kehittämishankkeiden lkm luontomatkailu (kpl)	Uusien matkailutuotteiden määrä kansallispuistossa. Matkailutuotteet voivat liittyä uudistavaan matkailuun, lammaspaimentointaan tai vaikkapa päiväretkiin.				5	10	kpl	2028
Matkailukäyttöön soveltuvista kohteista laaditaan yrittäjille tuotekortit.	Kehittämishankkeiden lkm luontomatkailu (kpl)	Saarikohtaiset tuotekortit				5	5	kpl	2026
Matkailusuunnitelman toteutumisen seurantaan perustetaan alueellinen yhteistyöryhmä.	Muu	Perustettu yhteistyöryhmä					1	kpl	2025
Meriluonnon uusinta- ja lisäkartoitukset	Vedenalaisen luonnon inventoinnin määrä (ha)	Verrataan tarkasteluhetken ajantasaisten kartoituspisteiden määrää vuoden 2023 pisteiden määrään.			Ajantasaisten kartoituspisteiden määrä pysyy 12/2023 tasolla, jolloin meritiedon taso pysyy riittävänä raportointia, tila-arviointia, seuranta ja suojelusuunnittelua varten.	0	10	%	2039
Merkitsemme liikkumisrajoitusalueet maastoon asennettavilla rajoitusalueaukuilla.	MUU	Maastoon viedyt rajoitusalueaukut			Rajoitusalueet on merkitty maastoon				2025

Suunnittelualueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

Metsähallituksen Eräpalvelut päivittää ja yhtenäistää Saaristomeren alueen metsästysvuokrasopimukset	Muu	Päivitettyjen metsästysvuokrasopimusten lukumäärä				24	kpl	2024	
Minkin ja supikoiran tehostettua pyyntiä jatketaan suunnitelmallisesti	Poistettavien esiintymien/yksilöiden määrä (kuvaus)	Vieraspedoista vapaat saaret ja luodot kpl			Saaristosta saadaan poistettua vieraspedot riittävällä tasolla ja saaret saadaan pidettyä riittävällä tasolla vieraspedoista vapaana. Riittävä taso tarkoittaa sitä, että vieraspedot eivät uhkaa lintukantoja.		kpl	2029	
Nummien hoito	Muu	Peruskunnostettujen ja jatkuvassa hoidossa olevien nummien pinta-ala / seurantajakso.			Nummia kulotetaan koko Saaristomeren alueella keskimäärin 6 ha / 2 vuoden aikajakso (peruskunnostuksen ja jatkuvan hoidon kulotuksia).		ha	2027	
Ojitettujen soiden, kosteiden niittyjen ja kosteikkojen vesitaloutta parannetaan	Ennallistettujen ja hoidettujen kohteiden toteutuneet pinta-alat suot (ha)	Hoidettujen kohteiden pinta-alat						2030	
Paahdeympäristöjen verkoston kunnostaminen harju- ja moreenisaarilla	Muu	Peruskunnostettavien ja jatkuvassa hoidossa olevien paahdeympäristöjen pinta-alan muutokset: ha/v.			Peruskunnostuspinta-ala vuosittain vähintään 2 ha.	2	12	ha	
Parannetaan Jungfruskärin Bjonsin tietä	MUU	Tien parannus			Tie on siinä tilassa, että sitä voidaan käyttää ajoneuvoilla ajamiseen			2025	
Perinnebiotooppien määrän ja hoitopinta-alan lisääminen ja verkoston kytkeytyneisyyden parantaminen	Ennallistettujen ja hoidettujen kohteiden toteutuneet pinta-alat perinnebiotoopit (ha)	Uusien, kunnostettujen perinnebiotooppien pinta-ala (ha).			Kiireellisten kunnostusten tarve on noin 40 hehtaarella niittyjä ja hakamaita. Yhteensä kunnostusten tarve on noin 130 hehtaarella niittyjä ja hakamaita.	40	130	ha	2034
Pikkuapollon elinympäristöjen kunnostaminen ja laadukas hoito sekä lajin seuranta	Muu	Isoapollon ja pikkuapollon populaatioiden elinvoimaisuus HKS-alueella			Molemmat lajit saavuttavat saaristossa suotuisan suojelun tason				
Poistamme ja torjumme mereltä rantaan ajautuneita roskia Saaristomerellä	Ennallistettujen ja hoidettujen kohteiden toteutuneet pinta-alat lajien elinympäristöt (ha)	Meriroskista puhdistettujen saarten, luotojen ja rantojen pinta-ala.			Jokainen puhdistettu hehtaari parantaa luonnonsuojeluverkoston tilaa			ha	2039
Puustoisten perinneympäristöjen hoito (muut kuin lehdesniityt)	Ennallistettujen ja hoidettujen kohteiden toteutuneet pinta-alat perinnebiotoopit (ha)	Jatkuvassa hoidossa olevien puustoisten perinneympäristöjen pinta-ala (ha).			: Jatkuvassa hoidossa olevien puustoisten perinneympäristöjen pinta-ala kasvaa.			ha	2030

Suunnittelualueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

Pyritään kehittämään lammaspaimentoimintaa.	Kehittämishankkeiden lkm luontomatkaile (kpl)	Jommalle kummalle ja/tai molemmille kohteille saadaan toimiva lammaspaimenkuvio.				1	2	kpl	2028
Pyritään mahdollistamaan uudistavan matkailun tuotteiden kehittyminen	Kehittämishankkeiden lkm luontomatkaile (kpl)	Uudistavan matkailun tuotteiden määrä.				2	5	kpl	2029
Pyritään parantamaan Saaristomeren kansallispuiston näkyvyyttä	Laadittujen maasto-opastusaineistokokonaisuuksien (esim. luontopolku) lkm (kpl)	Infoa keskeisillä sisääntulopaikoilla, vierasvenesatamissa sekä yhteysalusten satamissa.					10	kpl	2029
Päivitetään hoidettavien luontotyyppien laatua kuvaavien indikaattorilajien tieto säännöllisesti	Suojeltavien lajien esiintymätietojen kartoitus ja tarkistus (kpl)	Indikaattorilajien kartoitus luonnonhoitokohteilla (esim. laidunalue tai saari): seurattavien kohteiden määrä / vuosi.			Sseurantoja tehdään muiden lajistoseurantojen yhteydessä noin 10 kohteella vuosittain.	5	20	kpl	
Päivitämme HKS:n väliarvioinnin yhteydessä järjestyssääntöä liikkumisrajoitusten määräysten osalta	Uusien/päivitettyjen järjestyssääntöjen lkm (kpl)	Saaristomeren kansallispuiston ja Seilin luonnonsuojelualueen järjestyssäännöt ovat ajan tasalla ja ovat tarpeisiin vastaavia			Järjestyssääntö on ajan tasalla olemassa olevan ekologisen tiedon pohjalta				
Päivitämme saaristolintujen kannankehitystä ja nykytilaa koskevan julkaisun	MUU	Julkaisu: Saaristolintujen kannankehitystä ja nykytilaa koskeva julkaisu			Saaristolintujen kannankehitystä ja nykytilaa koskeva julkaisu on päivitetty				2026
Rantaluontotyyppien umpeenkasvua rajoitetaan ja rannoille kertyneitä roskia poistetaan	Muu	Hoitotarpeessa olevien rantaluontotyyppien osuus kunkin rantaluontotyypin kokonaismäärästä			Hoitotarpeessa olevien rantaluontotyyppien määrän osuus on enintään 10 % kunkin rantaluontotyypin kokonaismäärästä. Min 0 % ja max. 10 %.	0	10	ha	2033
Saaristomeren luonnonhoidon kokonaissuunnitelma päivitetään säännöllisesti	Muu	Saaristomeren luonnonhoidon suunnitelman päivitys (kpl)			Suunnitelma päivitetään säännöllisesti noin viiden vuoden välein.	1	1	kpl	2027
Saaristomeren vastuullisen matkailun suunnitelma päivitetään vuoden 2030 jälkeen.	Kehittämishankkeiden lkm luontomatkaile (kpl)	Vastuullisen matkailun suunnitelman päivitys.					1	kpl	2034
Selvitetään metsästyksen liittyvien rakenteiden lisäämistarpeita virkistyskäyttökohteilla	Muu	Metsästyksuvarallisuutta lisäävien rakenteiden määrä Metsähallituksen tietojärjestelmässä						kpl	2027
Selvitämme avointen luontotyyppien umpeenkasvukehitystä	Muu	Kaukokartoitusmenetelmä umpeenkasvun seurantaan.			1 kpl			kpl	2026
Selvitämme kirjokertun	MUU	Kunnostussuunnitelman			Kunnostussuunnitelma on	1	1	kpl	2027

Suunnittelualueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

pesimäympäristön kunnostuskohteita ja laadimme niille kunnostussuunnitelmat		laatiminen, joka käsittää kirjokertun esiintymispaikkojen laadun arvioinnin, kunnostustarpeen arvioimisen ja kunnostussuunnitelmien laatiminen			valmis				
Selvitämme potentiaalisia merikunnostuskohteita ja toteutamme kunnostuksia	Ennallistettujen ja hoidettujen kohteiden toteutuneet pinta-alat vedet (ha)	Toteutuneiden merikunnostuskohteiden pinta-ala			Valtakunnallisen kunnostussuunnitelman mukaiset toimenpiteet			ha	2029
Selvitämme Saaristomerellä tavattavien lepakkolajien levinneisyyttä ja esiintymistä	Suojeltavien lajien esiintymätietojen kartoitus ja tarkistus (kpl)	Kartoitettujen kohteiden määrä kpl			Lepakkotietojen taso pysyy riittävänä raportointia, tila-arviointia, seurantaa ja suojelusuunnittelua varten.	15	50	kpl	2027
Selvitämme valkohäntä- ja metsäkauriin laidunnuksen vaikutuksia	Muu	Seuranta: kauriiden vaikutusta mittaavat kasvitutkimusruudut, jotka synkronoidaan luontotyyppiseurantoihin. Indikaattoriseurannat eli kauriille maistuvien uhanalaisten lajien seurannat.						kpl	2027
Seuraamme pienpetojen kantoja, kuten saukon kantaa sekä niiden mahdollisia vaikutuksia lintuihin	MUU	Saukon esiintymisen seuranta lintujen pesimäsaarilla			Valitaan joukko tärkeitä lintujen pesimäsaaria, joilla seurataan saukon esiintymistä, esimerkiksi riistakameroilla	5	15	kpl	2026
Suojelu- ja rajoitusalueiden rajat merikortteihin, elektroniin karttoihin ja retkikartalle	Laadittujen maasto-opastusaineistokokonaisuuksien (esim. luontopolku) lkm (kpl)	Karttasovellusten ja nettisivujen lukumäärä, joihin on lisätty suojelualueiden suojelualuerajaukset (kpl)			Suojelualuerajaukset näkyvät merenkulun kartoissa (paperiset ja elektroniset) sekä harrasteryhmien nettisivuilla.			kpl	2039
Suojelun toteutumista valvotaan ja kohdetiedot paikkatietojärjestelmässä pidetään ajanmukaisina.	Kulttuuriperintöinventointien määrä (ha)	Valvonnassa olevien kohteiden lukumäärä			Kaikki mielekkäät kohteet				2028
Suunnittelualueen kulttuuriperintökohteiden inventointi, kuntotarkastus, dokumentointi ja arvotus.	Kulttuuriperintöinventointien määrä (ha)	Inventoitujen kulttuuriperintökohteiden lukumäärä			Kaikki kohteet			ha	2028
Säilytettävät ja ylläpidettävät autiotuvat, tauko- ja telttailupaikat sekä reitit.	Ylläpidettävien taukopaikkojen määrä (kpl)	Konungskärin ja Gärskärin autiotuvat, Långlandeti ja Små Sundskärin rakentamattomat taukopaikat sekä 14					18	kpl	

Suunnittelualueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

		retkisatamaa.							
Säilytettävät ja ylläpidettävät autiotuvat, tauko- ja telttailupaikat sekä reitit.	Ylläpidettävien retkeilyreittien määrä (km)	Seilin länsireitti ja Dalskärin reitti.					3	km	
Tahdistetaan luontotyyppitiedon päivitys Natura 2000 -alueilla palvelemaan direktiiviraportointia	Muu	Natura 2000-luontotyyppien tietojen säännöllinen päivitys vanhoilla ja inventointi uusilla luonnonsuojelualueilla: Biotooppikuviotietojen ajantasaisuus.			Nopeasti muuttuvien luontotyyppien tiedot ovat alle 6 vuoden ja hitaasti muuttuvien luontotyyppien korkeintaan 12 vuoden ikäisiä.	80	100	%	2030
Talkootyön, ympäristökasvatuksen ja sidosryhmien tutkimus/seurantatyön turvaaminen ja kehittäminen	Muu	Talkootyöpäivien määrä (kpl)			Talkootöiden määrä lisääntyy				
Tehdään valtakunnallisia kestävän luontomatkailun sopimuksia matkailuyrittäjien kanssa.	Laadittujen yhteistyösopimusten lkm (kpl)					30	60	kpl	2026
Toteutamme ja koordinoimme valtakunnallisia saaristolintuseurantoja	Suojeltavien lajien esiintymätietojen kartoitus ja tarkistus (kpl)	Kartoitettujen saaristolintuseuranta-alueiden määrä (kpl)			7 saaristolintulaskenta- aluetta kartoitetaan joka 3. vuosi suunnittelualueella.	2	4	kpl	2025
Toteutamme ja tuemme sidosryhmien tekemää uhanalaisten lintulajien ja huippupetojen seurantaa	Suojeltavien lajien esiintymätietojen kartoitus ja tarkistus (kpl)	Kartoitettujen pesimäpaikkojen määrä			Etelänsuosirrin osalta seurantaa tehdään vuosittain (Jurmon lintuasema). Pikkutiiran osalta seuranta toteutuu tällä hetkellä saaristolintuseurannan yhteydessä, kerran kolmessa vuodessa. Kirjokertun pesimäkannan seuranta toteutetaan kymmenen vuoden välein. Huuhkajan ja merikotkan seurantaa tehdään vuosittain vapaaehtoisten toimesta.	30	60	kpl	2026
Toteutamme merenhoitosuunnitelman seurantaohjelman mukaisia seurantalinjoja	Vedenalaisen luonnon inventoinnin määrä (ha)	Kartoitettujen seurantasukelluslinjojen määrä (kpl)			28 merenhoidon seurantalinjaa kartoitettu joka 3. vuosi Saaristomerellä			kpl	2039
Toteutamme meriajokkaan ja näkinpartaisten siirtoistutuksia	Ennallistettujen ja hoidettujen kohteiden toteutuneet pinta-alat vedet (ha)	Toteutuneiden siirtoistutusten pinta-ala			Ennallistamissuunnitelman mukaiset siirtoistutukset			ha	2029
Toteutamme saaristolinnuston lisäkartoituksia	Suojeltavien lajien esiintymätietojen kartoitus ja tarkistus (kpl)	Vuosittain kartoitettava alue, joka sisältää noin 40-60 kartoitettavaa luontoa ja			Linnustotietojen taso pysyy riittävänä raportointia tila-arviointia	40	60	kpl	2025

Suunnittelualueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

		saarta sekä vuosittain tehtävä poikastuoton seuranta.			seurantaa ja suojelusuunnittelua varten.				
Tuetaan historian, kulttuuriympäristön ja paikalliskulttuurin tutkimusta niistä tietoa keräämällä.	Kulttuuriperintöinventointien määrä (ha)				Riittävän hyvä inventointitilanne				2028
Tunnistamme vesilintujen keskeiset sulkimis- ja syyslevähdysalueet	Suojeltavien lajien esiintymätietojen kartoitus ja tarkistus (kpl)	Levähdys- ja sulkimisalueet kpl			Keskeiset levähdys- ja sulkimisalueet on tunnistettu ja niiden lajisto ja lajien määrät on kartoitettu	15	50	kpl	2026
Uhanalaisten lajien tiedot päivitetään säännöllisesti	Suojeltavien lajien esiintymätietojen kartoitus ja tarkistus (kpl)	Direktiivilajien, kiireellisesti ja erityisesti suojeltavien lajien sekä uhanalaisten lajien esiintymien tarkastukset (kpl).			Kiireellisesti ja erityisesti suojeltavien lajien sekä luonnonhoidon vaikutuksen alaisien uhanalaisimpien (CR ja EN) lajien esiintymätarkistuksista korkeintaan 25 % on yli 10 vuotta vanhoja. Direktiivilajien esiintymätarkistukset ovat alle 12 vuoden ikäisiä.	75	100	%	
Vapaaehtoisen suojelun tehostaminen	Luonnonsuojelutarkoituksiin hankitun maan pinta-ala (ha)	Suojelun alaisuuteen saatettujen vesialueiden pinta-ala			Jokainen uusi hehtaari tukee luonnonsuojeluverkoston toimivuutta	1		ha	2039
Vieraskasvilajien vähentäminen ja torjunta	Poistettavien esiintymien/yksilöiden määrä (kuvaus)	Ennallistamisen ja luonnonhoidon toteutustilanne (%): Olemassa olevat kasvustot/tuhotut kasvustot vrt. niiden kokonaismäärä			0 kasvustoa	95	100	%	2033
Viestintä käyntikohteissa; luontopolut, infotaulut jne.	Laadittujen maasto-opastusaineistokokonaisuuksien (esim. luontopolku) lkm (kpl)	Retkisatamien infotaulut				13	16	kpl	2027
Viestintä käyntikohteissa; luontopolut, infotaulut jne.	Laadittujen maasto-opastusaineistokokonaisuuksien (esim. luontopolku) lkm (kpl)	Luontopolut				13	15	kpl	2027
Virkistys- ja matkailukäytön kestävyuden seuranta LAC-mittariston avulla.	Muu	LAC-mittarit käydään läpi kerran vuodessa. Mittaristo täydentyy 2023-2029 välisenä aikana.			1/vuosi		1	kpl	
Ylläpidettävät näyttelyt	Laadittujen maasto-opastusaineistokokonaisuuksien (esim. luontopolku) lkm (kpl)	Ylläpidettävien näyttelyiden päivitys.					4	kpl	2029
Vaikuttavuuden seurannan mittarit									

Saaristomeren matkailu- ja virkistyskäyttö on kestävä, kävijöiden luontosuhdetta vahvistavaa, ja kaikki toiminta on luonnonsuojelun arvojen mukaista.										
Mittariluokka	Mittarin nimi	LAC	Lähtötaso (teksti)	Lähtötaso (num)	Tavoitetaso (teksti)	Tavoite (min)	Tavoite (max)	Yksikkö	Tavoitevuosi	Lisätietoja
Alueen merkitys paikallisille	Paikallisten kävijöiden määrä alueella, %	x		5	6	4		%	2025	
Kävijätyytyväisyysindeksi	Kävijätyytyväisyys kansallispuiston kävijätutkimuksen mukaan. Indeksikoostuu kävijätyytyväisyyden eri osatekijöistä, 1-5	x		4,43	4,5	4,30	5	1-5(5paras)	2025	
Kävijöiden arvio ennako-odotusten täyttymisestä	Kävijöiden arvio ennako-odotusten toteutumisesta, 1-5	x		4,47	4,5	4,30	5	1-5(5paras)	2025	
Kävijöiden arvio palveluiden laadusta	Kävijöiden arvio palveluiden laadusta, 1-5	x		3,96	4,2	3,96	5	1-5(5paras)	2025	
Kävijöiden arvio virkistysympäristön laadusta	Kävijöiden arvio virkistysympäristön laadusta, 1-5	x		4,46	4,5	4,30	5	1-5(5paras)	2025	
Kävijöiden kokemat häiriöt	Kävijöiden kokemus maaston kuluneisuuden aiheuttamasta häiriöstä, 1-5	x		4,56	4,6	4,50	5	1-5(5paras)	2025	
Kävijöiden kokemat häiriöt	Kävijöiden kokemus maaston roskaantuneisuuden aiheuttamasta häiriöstä, 1-5	x		4,31	4,5	4,30	5	1-5(5paras)	2025	
Kävijöiden kokemat häiriöt	Kävijöiden kokemus liiallisen kävijämäärän aiheuttamasta häiriöstä, 1-5	x		4,36	4,5	4	5	1-5(5paras)	2025	
Kävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset vaikutukset (€, htv)	Kävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset kokonaistyöllisyysvaikutukset (htv)	x		59	75	59		htv	2025	
Kävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset vaikutukset (€, htv)	Kävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset kokonaistulo-vaikutukset (€/v.)	x		6,95	8,5	7		€	2025	
Kävijöiden virkistysmotiivit	Kävijöiden arvio luonnon kokemisen tärkeydestä, 1-5	x		4,82	4,8	4,50	5	1-5(5paras)	2025	
Kävijöiden virkistysmotiivit	Kävijöiden arvio kulttuuriperintöön tutustumisen tärkeydestä, 1-5	x		3,68	4	3,60	5	1-5(5paras)	2030	
Käytön määrä maastossa (kpl)	Käyntimäärä suojelualueella, kpl	x		72600	100000	75000	120000	kpl	2025	
Käytön määrä verkkosivuilla (kpl)	Käyntikerrat Saaristomeren	x		157022	150000	100000		kpl	2025	

	kansallispuiston luontoon.fi sivuilla									
Käytön määrä verkkosivuilla (kpl)	Käyntikerrat Öro.fi sivuilla	x		35751	45000	25000		kpl	2025	
Palvelurakenteiden kunto	Huonokuntoisten palvelurakenteiden osuus, %	x		7	4	0	7	%	2025	
Virkistyskäytön terveys- ja hyvinvointivaikutukset	Kävijöiden kokemus terveys- ja hyvinvointivaikutuksista, "terveysindeksi"	x		4,39	4,5	4,30	5	1-5(5paras)	2025	
Ympäristön kuormitus (esim. polttopuun kulutus, roskaantuneisuus)	Käytön vaikutukset Björkön retkisataman veden laatuun: uimavesi- ja rehevöitymispaketti	x		5	5	3	5	1-5(5paras)	2025	Kokonaistyyppi, luonnonvedet µg/l, ammoniumtyppi µg/l, kokonaisfosfori µg/l, varmistetut enterokokit, Enterolert MPN/100 ml, Escherichia coli, Colilert MPN/100 ml.
Ympäristön kuormitus (esim. polttopuun kulutus, roskaantuneisuus)	Virkistyskäytön vaikutukset Björkön sisäjärven eli Insjönin veden laatuun: uimavesi- ja rehevöitymispaketti	x		5	Tavoite 5 - ei havaittavaa heikentymistä	3	5	1-5(5paras)	2025	Kokonaistyyppi, luonnonvedet µg/l, ammoniumtyppi µg/l, kokonaisfosfori µg/l, varmistetut enterokokit, Enterolert MPN/100 ml, Escherichia coli, Colilert MPN/100 ml.
Ympäristön kuormitus (esim. polttopuun kulutus, roskaantuneisuus)	Polttopuun kulutus, 3 vuoden keskiarvo per 1000 käyntiä, p-m ³	x		0,48	0,40		0,55	p-m ³	2025	

Arvokkaat kulttuuriperintökohteet säilyvät

Mittariluokka	Mittarin nimi	LAC	Lähtötaso (teksti)	Lähtötaso (num)	Tavoitetaso (teksti)	Tavoite (min)	Tavoite (max)	Yksikkö	Tavoitevuosi	Lisätietoja
Kulttuuriperintöarvojen tila	Kulttuurihistoriallisten arvokohteiden kuntotiedon ajanmukaisuus, %	x			98	70		%	2025	
Kulttuuriperintöarvojen tila	Jurmon tomtning-jäännösten tila leirintäalueella	x		5	5	3	5	1-5(5paras)	2025	
Kulttuuriperintöarvojen tila	Björkön kompassikiven ja jatulintarhan tila	x		5	5	3	5	1-5(5paras)	2025	
Kulttuuriperintöarvojen tila	Hyvässä tai keskinkertaisessa kunnossa olevien kulttuurihistoriallisten arvokohteiden suhteellinen osuus, %	x		87	80	75		%	2025	

Turvataan luonnon monimuotoisuus luonnonhoidolla

Mittariluokka	Mittarin nimi	LAC	Lähtötaso (teksti)	Lähtötaso (num)	Tavoitetaso (teksti)	Tavoite (min)	Tavoite (max)	Yksikkö	Tavoitevuosi	Lisätietoja

Saaristomerellä säilyvä elävä saaristoyhteisö ja paikalliskulttuuri										
Mittariluokka	Mittarin nimi	LAC	Lähtötaso (teksti)	Lähtötaso (num)	Tavoitetaso (teksti)	Tavoite (min)	Tavoite (max)	Yksikkö	Tavoitevuosi	Lisätietoja
Saaristomeren luontotyyppien ja lajien suojelu ja säilyttäminen										
Mittariluokka	Mittarin nimi	LAC	Lähtötaso (teksti)	Lähtötaso (num)	Tavoitetaso (teksti)	Tavoite (min)	Tavoite (max)	Yksikkö	Tavoitevuosi	Lisätietoja
Kaikki Metsähallituksen Saaristomeren suojelualueilla tekemä maastotyö on kestävä ja ilmastoviisasta sekä kustannustehokasta ja turvallista.										
Mittariluokka	Mittarin nimi	LAC	Lähtötaso (teksti)	Lähtötaso (num)	Tavoitetaso (teksti)	Tavoite (min)	Tavoite (max)	Yksikkö	Tavoitevuosi	Lisätietoja
Vaalitaan ja säilytetään vähäisen ihmistoiminnan alueet										
Mittariluokka	Mittarin nimi	LAC	Lähtötaso (teksti)	Lähtötaso (num)	Tavoitetaso (teksti)	Tavoite (min)	Tavoite (max)	Yksikkö	Tavoitevuosi	Lisätietoja
Saaristotutkimusta kehitetään yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa										
Mittariluokka	Mittarin nimi	LAC	Lähtötaso (teksti)	Lähtötaso (num)	Tavoitetaso (teksti)	Tavoite (min)	Tavoite (max)	Yksikkö	Tavoitevuosi	Lisätietoja
Saaristomeren matkailullinen vetovoima kasvaa ja sen kestävä luontomatkailun tuottamat paikallistaloudelliset vaikutukset kasvavat erityisesti Örön ja Jungfruskärin saarilla.										
Mittariluokka	Mittarin nimi	LAC	Lähtötaso (teksti)	Lähtötaso (num)	Tavoitetaso (teksti)	Tavoite (min)	Tavoite (max)	Yksikkö	Tavoitevuosi	Lisätietoja

22 Osallistaminen

Selite	Kansalaisten ja sidosryhmien kuuleminen suunnittelussa on Metsähallituksen ja ympäristöhallinnon toimintatapa. Osallistamisen tavoitteena on: saada luonnonsuojeluun liittyville tavoitteille ja toiminnalle yleinen hyväksyntä, vähentää ristiriitoja Metsähallituksen ja eturyhmien välillä sekä eri eturyhmien kesken, saada mahdollisimman paljon tietoa, taitoa ja näkemyksiä ratkaisuille pohjaksi, saada yhteistyötahot sitoutumaan suunnitelman tavoitteisiin ja keskeisiin ratkaisuihin sekä luoda pysyvä yhteistyö alueen eri toimijoiden kesken.

Kohdennettu osallistaminen

Osallistamistapa	Osallistetut taho	Nimetty edustaja
Kahdenkeskinen osallistaminen; kokous 21.2.2023	Forum Marinum, Turku	Forum Marinum: Mikko Meronen, Ulla Teräs, Hanna Niittymäki ja Otto Holmborg.
Kahdenkeskinen osallistaminen; kokous 29.11.2022	Pidä Saaristo Siistinä ry., Turku	Pidä Saaristo Siistinä: Aija Kaski ja Katriina Murto.
Kahdenkeskinen osallistaminen; teemana Bodö 15.11.2023	Bodön matkailuyrittäjä	Laura Simonen-Spicer
Kahdenkeskinen osallistaminen; teemana virkistyskäyttö Björkön saarella 11.4.2023 ja 29.9.2023.	Björkön matkailuyrittäjä	Santeri Knaapinen
Kahdenkeskinen osallistaminen; teemana Öro 22.11.2023	Öron matkailuyrittäjä	Nina Liski-Tirkkonen, Janne Tirkkonen
Kohdennettu osallistaminen etänä; teemana liikkuminen Saaristomerellä 2.5.2023	Varustamot ja venetaksit	Laura Lehtonen
Kohdennettu osallistaminen, verkkokysely: Maisema-arvot Saaristomerellä -Maptionnaire-kyselytyökalulla. Mikä Saaristomeren maisemassa on arvokasta ja miksi? Kysely avoimena 1.6.-31.8.22. Tutkimuksen toteutti Turun yliopisto yhteistyössä Saaristomeren biosfäärialueen ja Metsähallituksen kanssa. Tutkimuksessa selvitettiin, miten ihmiset liikkuvat saaristossa, missä paikoissa he käyvät, mitä he tekevät ja mitä arvoja he liittävät Saaristomeren maisemaan. Lisäksi selvitettiin, millaista kehitystä asukkaat ja matkailijat hyväksyisivät näissä paikoissa, ja mitkä ovat heidän suurimmat huolenaiheensa liittyen matkailuun, rehevöitymiseen, ilmastomuutokseen ja energiantuotantoon saaristossa. Vastaajia tavoiteltiin lehdistötiedotteella, mainostamalla kyselyä sosiaalisessa mediassa. Sähköpostitse alueen kunnille sekä erilaisille Saaristomeren alueella toimiville harrasteryhmille kuten veneseuroille. Mainosjulisteita ja -kortteja jaettiin kesän aikana koko tutkimusalueella.	Kyselyn kohderyhmänä asukkaat, vapaa-ajan asukkaat ja matkailijat. 690 käsiteltyä vastausta.	Turun yliopisto: apulaisprofessori Nora Fagerholm ja tutkijatohtori Liliana Solé Figueras.
Kohdennettu osallistaminen: kysely alueen paikallisille metsästysseurueille metsästyksessä ja metsästysjärjestelyistä alueella syksy 2022.	Paikalliset metsästysseurueet	Kysely lähetetty 11 seurueelle, vastaukset saatiin kahdeksalta seurueelta.
Kohdennettu osallistaminen: maaluonnonsuojelun tavoitteet ja toimenpiteet 13.12.2023	Arkipelagia-seura	Jouko Högmänder, Jouko Lehtonen, Mikko Jokinen; Roland Vösa, Esko Tainio, Maija Mussaari
Kohdennettu osallistaminen: maaluonnonsuojelun tavoitteet ja toimenpiteet, jotka liittyvät Arkipelagian toimintaan sekä	Arkipelagia-seura	Arkipelagia: Jouko Högmänder ja Mikko Jokinen. Metsähallitus: Maija Mussaari, Roland Vösa

Suunnittelualan nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

tutkimus- ja harrastetahoille tehdyn kyselyn tulokset, uusia avauksia yhteistyölle, matkailusuunnitelma. Tarkempaa suunnittelua linnustonsuojelun osalta 8.11.23.			
Kohdennettu osallistaminen: tietopyyntö Luonnonvarakeskukselle suunnittelualan kalastosta, kalastuksesta ja kalataloudesta 27.10.23	Luonnonvarakeskus	Mikko Olin, Sanna Kuningas, Markus Kankainen	
Kohdennettu osallistaminen; etäkokous teemana kalastusmatkailu Saaristomerellä 15.9.2023	Saaristomerellä toimivia kalastusmatkailuyrittäjiä	Länsi-Suomen kalastusopaskilta: Mikael Sarelin, Hannu Holopainen	
Kohdennettu osallistaminen; kokous teemana luonnonsuojelun kehittäminen 29.5.2023	Varsinais-Suomen ELY-keskus ja luonnonsuojelun paikallisasiantuntijoita	Maija Mussaari	
Kohdennettu osallistaminen; teemana Kappalholman arviointi retkeily- ja luontomatkaikäytössä tulevaisuudessa 20.3.2023.	Paraisten kaupunki ja paikallinen matkailuyrittäjä	James Simpson, Gabriel Sydänvirta	
Kohdennettu osallistaminen; teemana melontamatkailu Saaristomerellä 14.3.2023.	Melontamatkailuyrittäjiä	S. Söderlund ja A. Wiberg/Naawa, G. Sydänvirta/Moving Heart, J. Enckell/Nagu Seakayak.	
Kohdennettu osallistaminen; teemana Seili 30.11.2023	Seilin matkailuyrittäjä, Pro Seili, Paraisten kaupungin, Turun yliopistokiinteistöt	G. Ramberg, J. Hänninen, A.Wilenius (sposti), E. Suovanen ja M. Luukanen	
Kohdennettu osallistaminen; vapaaehtoistyö luonnonsuojelussa ja virkistyskäytössä 25.1.2023.	Arkipelagia-seura	Arkipelagia: Mikko Jokinen ja Oili Pyysalo	
Kohdennettu osallistaminen; webropol-kysely varattavien taukopaikkojen tarpeesta 26.10.-3.11.2023	Saaristomeren yhteistyöyrittäjät	Kysely nykyisille ja potentiaalisille sopimusyhteistyöyrittäjille. Vastauksia saatiin kahdeksan.	
Saaristomeren HKS-töön yhteistyöryhmän Teams-kokouksia yhteensä 7 kpl: 24.5.2022, 27.1.2023, 6.6.2023, 15.9.2023, 25.10.2023, 13.11.2023 ja 11.12.23. Nimetyt edustajat: ELY-keskus: Leena Lehtomaa, Jens Skog, Paavo Suominen/Leena Rannikko, Ilmari Viljanen, Kemiönsaari: Erik Lund, Naantali: Tiina Rinne-Kylänpää/Saija Kajala, Paraisten kaupunki: Benjamin Donner/Viveca Smeds-Aalto Saaristomeren biosfäärialue: Katja Bonnevier, V-S liitto: Timo Juvonen/Malla Rannikko-Laine	V-S ELY-keskus, Kemiönsaaren, Naantalin ja Paraisten kunnat, Varsinais-Suomen liitto, Biosfäärialue	ELY-keskuksen, alueen kuntien, Saaristomeren biosfäärialueen, Varsinais-Suomen liiton edustajat	
Saaristomeren vastuullisen matkailun työpajat 22.11.2022 ja 1.12.2022.	Turun, Kemiönsaaren ja Paraisten Visit-organisaatiot ja matkailuyrittäjiä	Leena Yli-Piipari ja Laura Lehtonen	
Varsinais-Suomen kulttuuriympäristöryhmä	V-S liiton, museoiden, kaupunkien, kuntien, ELYn, ProAgrian, Senaatin ym. asiantuntijoita.	Tapani Tuovinen	
Yleisölle avoin Maptionnaire-kysely; teemana virkistyskäyttö. Jakelu Facebookin kautta 4.-30.4.2023. Koko kyselyyn vastasi 235 henkilöä (osittain 812 henkilöä). Vastajat edustivat erityisesti purjehtijoita, mutta myös melojia, paikallisia, mökkeilijöitä ja moottoriveneilijöitä oli runsaasti.	Saaristomerellä liikkuvat.	Laura Lehtonen	
Yksityisten maanomistajien osallistaminen (Yksityiset suojelalueet ja muut yksityisalueet)			
Suunnitelma-alueelle sijoittuvien yksityisten luonnonsuojelun alueiden maanomistajille lähetettiin tiedote Saaristomeren hoito ja käyttösuunnitelmasta 14.3.2023. Suunnitelma-alueelle sijoittuu yhteensä 125 yksityistä luonnonsuojelun aluetta. Tiedotteessa kerrottiin hoito- ja käyttösuunnitelmaan laatimisesta, suunnitelman tarkoituksesta sekä mahdollisuudesta osallistua suunnitteluun.			
Avoin osallistaminen	Paikka	Pvm	Osallistujat (lkm)

Suunnittelualueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

Kokous: Varsinais-Suomen kulttuuriympäristöryhmä	Taiteen talo, Turku	04.05.2023	15
Yleisötilaisuus (Jurmo byalag): Jurmon muinaisjäännökset ja niiden hoito ja suojele	Jurmon luontotupa	12.07.2023	40
Yleisötilaisuus: ensimmäinen yleisötilaisuus hydribitapahtumana, jossa esittelimme suunnittelualueita ja sen keskeisiä arvoja.	Saaristokeskus Korpoström / etäyhteys	27.06.2022	15
Yleisötilaisuus; keskeisten saaristokyläen kierros	Utö	14.11.2022	16
Yleisötilaisuus; keskeisten saaristokyläen kierros	Jurmo	16.11.2022	18
Yleisötilaisuus; keskeisten saaristokyläen kierros	Nauvon Storlandet, Parainen	03.02.2023	20
Yleisötilaisuus; keskeisten saaristokyläen kierros	Högsåra	14.10.2022	20
Yleisötilaisuus; keskeisten saaristokyläen kierros	Örö	13.10.2022	16
Yleisötilaisuus; keskeisten saaristokyläen kierros	Nötö	10.10.2022	17

Lausunnot ja palaute (lausuntokooste liitteenä 3)

Pyydetyt lausunnot (kpl)		Saadut lausunnot (kpl)		Lausuntoaika	

Yhteenveto osallistamisesta ja sen vaikutuksesta suunnitelmaan

Suunnitelmassa on osallistamisten tulosten pohjalta huomioitu mm.

- Tutkimusyhteistyön kehittäminen, tukikohtaverkoston mahdollinen käyttö alueen hoitoa ja käyttöä tukevassa sidosryhmien työssä silloin, kun Metsähallitus ei itse majoitusta tarvitse
- Luonnonhoidon ja vapaaehtoistyön kehittäminen
- Laidunturvallisuuden parantaminen
- Paikallisen eräkultuurin ylläpito ja mahdollistaminen asetusten sallimissa rajoissa
- Telttailualueiden laajentaminen erityisesti melojien näkökulmasta
- Matkailuyrittäjien toimintaedellytysten parantaminen
- Liikkumisrajoitusalueiden ja syrjävyöhykkeiden huomiointi
- Ihmisten tietoisuuden lisääminen mm. suojelualueiden sijainnista ja rajoituksista
- Virkistyskäyttäjien iltarauhan mahdollistaminen satama-alueilla (järjestyssääntökirjaus)

LÄHTEET

Viittaus	Tekijä(t)	Julkaisun nimi	Julkaisutiedot	Julkaisuvuosi
	Ahlman, Mikaela ym. (toim.)	Seurantakäsikirja Suomen merenhoitosuunnitelman seurantaohjelmaan vuosille 2020–2026. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 47/2020.	http://hdl.handle.net/10138/323600	2020
	Arnkil, Anna, Joonas Hoikkala, Matti Sahla (toim.)	Suojelualueet merialuesuunnittelussa - suositus suojelualueiden huomioimiseksi. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja 2019. Sarja A 231.	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 231. 42 s.	2019
	Arponen, Heidi, Essi Keskinen, Maiju Lanki, Aija Nieminen (toim.)	EMMAat esittelyssä – Katsaus Suomen ekologisesti merkittäviin vedenalaisiin meriluontoalueisiin. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja 2021. Sarja A 233	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 233. 334 s.	2021
	Kontula, Tytti & Anne Raunio (toim.)	Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018: Luontotyyppien punainen kirja. Osa 2: Luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristö 5/2018.	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-11-4819-4	2018
	Laamanen, Maria ym. (toim.)	Suomen merenhoitosuunnitelman toimenpideohjelma vuosille 2022–2027. Ympäristöministeriön julkaisuja 2021:30.	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-361-198-6	2021
	Vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuden inventointiohjelma VELMU	Vedenalaisen meriluonnon karttapalvelu VELMU	https://velmu.syke.fi/	2023
	Westberg, Vincent (toim.)	Kokemäenjoen-Saaristomeren-Selkämeren vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelma vuosille 2022–2027: Osa 1: Vesienhoitoaluekohtaiset tiedot. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus 03 / 2022.	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-398-010-5	2022
	Aapala, K. ym. (toim.)	Ilmasto muuttuu – pysyvätkö lajit ja luontotyypit mukana? Suojelualueverkosto muuttuvassa ilmastossa (SUMI) -hankkeen loppuraportti. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 17/2023, 1-166.	http://hdl.handle.net/10138/358476	2023
	Hokkanen M., Andersson S., Heino J., Kandelin T., Kaurala H., Leinonen J., Malin M., Nordström M., Riihimäki A., Suorsa E., Viisanen J., Viitanen J.	Merialueen luonnonvarasuunnitelma 2024–2028. Metsähallitus, Vantaa, 2023	https://julkaisut.metsa.fi/julkaisu/merialueen-luonnonvarasuunnitelma-2024-2028/	2023
	Tuovinen, T.	The burial cairns and the landscape in the archipelago of Åboland, SW Finland, in the Bronze Age and the Iron Age.	Acta Universitatis Ouluensis B 46. Oulu: Oulun yliopisto. 315 s. [http://jultika.oulu.fi/Record/isbn951-42-6802-4]	2002
	Tuovinen, T.	Ulkosaariston arkeologiaa. Saaristomeren kansallispuiston yhteistoiminta-alueen inventointi 1994–1997.	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja A 122. 2. p.	2001
	Tuovinen, T. & Tevali, R.	Kemiönsaari, Parainen, Eurajoki, Pori, Merikarvia. Saaristomeri – Eteläinen Selkämeri. Saariston arkeologinen ja meriarkeologinen inventointi 6.–31.5.2019.	Metsähallitus ja Museovirasto. Metsähallitus asianro 878/2020. 263 s.	2020
	Nyman, H.	Meriväylien rakennusperintö	Museoviraston rakennushistorian osaston raportteja 21. 76 s. Helsinki: Museovirasto. https://www.museovirasto.fi/uploads/Arkisto-ja-kokoelmapalvelut/Julkaisut/merivaylien-rakennusperinto.pdf	2009

Suunnittelalueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

	Gelderblom, O.	Coping with the perils of the sea: The last voyage of Vrouw Maria in 1771.	International Journal of Maritime History 15(2): 95–115.	2003
	Koivikko, M. & Ruuskanen, A. & Flinkman, J. & Kaasinen, J. & Klemelä, U. & Hietala, R. & Nappu, N.	The Natural Environment of the Shipwreck Vrouw Maria (1771) in the Northern Baltic Sea: An assessment of her state of preservation.	International Journal of Nautical Archaeology. 40. 133 - 150. 10.1111/j.1095-9270.2010.00273.x.	2010
	Ehanti, E. & Aartomaa, J. & Lounatuori, I. & Tirkkonen, E. (toim)	Mereen menetetyt, uudelleen löydetty.	Kotka: Suomen merimuseo. 243 s.	2012
	Alvik, R. & Hautsalo, V. & Klemelä, U. & Leinonen, A. & Matikka, H. & Tikkanen, S. & Vakkar, E.	Vrouw Maria veden alla hankkeen 2009–2012 loppuraportti.	Helsinki: Museovirasto. 79 s.	2014
	Vösa, R, Högmänder, J., Nordström, M., Kosonen, E., Laine, J., Rönkä, M. & von Numers, M.	Saaristolinnuston historia, kannankehitys ja nykytila Turun saaristossa. Skärgårdsfågelfaunans historia, utveckling och nuläge i Åbo skärgård	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 226	2017
	Pöyry, J. & Aapala, K. (toim.)	Lajit ja luontotyytit muuttuvassa ilmastossa. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 2/2020: 1–207.	http://hdl.handle.net/10138/311227	2020
	Korpinen, S., Laamanen, M., Suomela, J., Paavilainen, P., Lahtinen, T., Ekebom, J. (toim.)	Suomen meriympäristön tila 2018, Suomen ympäristökeskuksen julkaisuja 2018.	http://hdl.handle.net/10138/274086	2018
		Suomen merialuesuunnitelma 2030	https://meriskenaariot.info/merialuesuunnitelma/	2020
	Kankainen, M. Vielma, J. Koskela, J. Niukko, J. Niskanen, L.	Olosuhteiden vaikutus kirjoloihen kasvatuksen tehokkuuteen Suomen merialueilla, Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 28/2020, Luonnonvarakeskus, Helsinki	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-326-957-6	2020
	Leader i samma båt - Samassa veneessä Rf Ry	Saaristomeren elinkeinokalatalouden ja kalastusmatkailun nykytila.	https://sameboat.fi/content/uploads/2022/04/saarinen-m.-2021-saaristomeren-elinkeinokalatalouden-ja-kalastusmatkailun-nykytila.pdf	2021
	Solé, L., Väänänen, K., Kostamo, J. ja Fagerholm, N.	Saaristomeren maisema-arvot ja tulevaisuuden kehitysoiveet. Turun yliopiston maantieteen ja geologian laitoksen julkaisuja, no 19, 2023.	https://sites.utu.fi/utugeo/	2023
	Metsähallitus	Saaristomeren kansallispuiston runkosuunnitelma	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 21	1994
	Metsähallitus	Saaristomeren kansallispuiston runkosuunnitelma – Stomplan för Skärgårdshavets nationalpark	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 56. 121 s	2000
	Pälvimäki, P	Saaristomeren kansallispuiston kävijätutkimus 2019	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 254. 71 s.	2019
	Lappalainen, M	Saaristomeren kansallispuisto, saarien jatulintarha	Schildts & Söderströms. Föreningen Konstsamfundets publikationsserie: 20. 174 s.	2004
	Metsähallitus	Metsähallituksen selvitys Suomenlahden merikansallispuistojen täydentämistarpeista ja -mahdollisuuksista	Metsähallituksen selvitys, asianro MH 6611/2014/06.02.00. 106 s.	2015
	Metsähallitus	Saaristomeren kansallispuisto	Luontoon.fi-verkkopalvelu. < https://www.luontoon.fi/saaristomeri >	2020
	BirdLife International	Important Bird Areas factsheet: Korppoo and Nauvo southern archipelago and Öro-Bengtskär	Downloaded from http://www.birdlife.org on 16/12/2021.	2021
	HELCOM Marine Protected Areas database	HELCOM MPA 143 - Archipelago Sea	Downloaded from: http://mpas.helcom.fi/apex/f?p=103:12::NO::P12_ID:143	2021

Suunnittelualan nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

Lappalainen, Juho, Lasse Kurvinen, Lauri Kuismanen (toim.)	Suomen ekologisesti merkittävät vedenalaiset meriluontoalueet (EMMA) – Finlands ekologiskt betydelsefulla marina undervattensmiljöer (EMMA)	Suomen ympäristökeskuksen raportteja 8/2020	2020
Convention on biological diversity	Ecologically or Biologically Significant Areas (EBSAs): Åland Sea, Åland Islands and the Archipelago Sea of Finland	https://www.cbd.int/ebsa/ebsas	2019
Kiljunen, N., Björkqvist, N., Halla, T., Itkonen, R., Viisanen, J., Väisänen, J.	Etelä-Suomen luonnonvarasuunnitelma 2017-2022	Metsähallituksen metsätalouden julkaisuja 75	2017
Sarlin, A.	Saaristomeren luontomatkailusuunnitelma	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisu. Sarja C 67	2009
Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus	Varsinais-Suomi valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet VAMA 2021	Maisema-alueet maakunnittain: https://www.ymparisto.fi/fi/luonto/maisemat/arvokkaat_maisemaalueet	2021
Mussaari, M.	Luonnonhoidon kokonaissuunnitelma Saaristomeren luonnonsuojelualueille	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisu, sarja C 176	2021
Karilas, A., Liljeström, E., Lohman, E., Nieminen, E., Nukki, H., Virolainen, E., Voutilainen, E.	Ilmastonmuutos ja kulttuuriympäristö. Tunnistetut vaikutukset sekä hillinnän ja sopeutumisen edistäminen.	Ympäristöministeriön julkaisu 2023:3	2023
Museovirasto	Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt	www.rky.fi	2023

Liite 1. Kooste yksityisistä luonnonsuojelualueista

Sisältö	Liitteessä listataan Natura-alueella olevat yksityiset luonnonsuojelualueet, niiden määräysten mahdollinen uusimistarve sekä liikkumisrajoitukset ja muut tarpeelliset lisätiedot.				
Tunnus	Nimi	Rauhoitusvuosi	Pinta-ala (ha)	Määräysten uusimistarve	Lisätietoja
YSA020088	APPELVIKIN LUONNONSUOJELUALUE	1946	11,49		
YSA020784	MÅSGRUNDIN LUONNONSUOJELUALUE	1963	0,16		
YSA021905	STORA BUSKÄR (LUONNONSUOJELUALUE)	1978	18,17		
YSA021970	SKRÄMMARN (LUONNONSUOJELUALUE)	1980	1,04		
YSA022766	PÄHKINÄISTENMAAN LUONNONSUOJELUALUE	1988	51,27		
YSA022933	RYSSKLÄPPARNA-LUODOT (LUONNONSUOJELUALUE)	1989	3,99		
YSA023027	SVARTSKÄRETIN LUONNONSUOJELUALUE	1991	1,06		
YSA023075	TÄRNSÖREN (LUONNONSUOJELUALUE)	1991	3,53		
YSA023162	KUGGSKÄRIN LUONNONSUOJELUALUE	1992	27,75		
YSA023442	KASANIN SAAREN LUONNONSUOJELUALUE	1995	44,71		
YSA023645	ÅVENSORIN LEHDON LUONNONSUOJELUALUE 1	1997	0,02		
YSA023679	RUOTSALAISEN LEHTO	1997	12,89		
YSA024605	VÄSTRA KAILOTIN LUONNONSUOJELUALUE	1998	4,26		
YSA024606	SÖDRA KAILOTIN LUONNONSUOJELUALUE	1998	1,64		
YSA024608	ÖSTRA KAILOT (LUONNONSUOJELUALUE)	1998	7,44		
YSA024609	ISO RIIHILUODON LUONNONSUOJELUALUE	1998	1,84		
YSA024618	Pakinaisten-Seilin saariston luonnonsuojelualue	1999	0,86		
YSA024621	Iso-Riihiluodon luonnonsuojelualue	1999	5,97		
YSA024623	TRÄSKHOLMIN-RIIHILUODON LUONNONSUOJELUALUE	1999	45,02		
YSA024626	ALENSKÄRIN LUONNONSUOJELUALUE	1999	12,02		
YSA024627	Alenskär 2 luonnonsuojelualue	1999	7,49		
YSA024629	TASLOTIN LUONNONSUOJELUALUE	1999	4,07		

YSA024633	SANDÖN LUONNONSUOJELUALUE	2000	1,84		
YSA024637	BLYGLON (LUONNONSUOJELUALUE)	2000	20,44		
YSA024638	LILLA TRÄSKHOLMEN (LUONNONSUOJELUALUE)	2000	6,26		
YSA024639	TASLOT (LUONNONSUOJELUALUE)	2000	11,62		
YSA024640	GETNÄSHOLMEN (LUONNONSUOJELUALUE)	2000	10,57		
YSA024643	FRISKAN (LUONNONSUOJELUALUE)	2000	63,32		
YSA024648	BJONHOLM LUONNONSUOJELUALUE	2001	2,47		
YSA024649	KVÄRVESHOLM (LUONNONSUOJELUALUE)	2001	8,00		
YSA024650	VÄSTERTRÄSKET (LUONNONSUOJELUALUE)	2001	0,00		
YSA024655	PERSHOLM (LUONNONSUOJELUALUE)	2001	24,77		
YSA024656	NÅTAHOLM (LUONNONSUOJELUALUE)	2001	5,08		
YSA024657	MORSHOLMEN LUONNONSUOJELUALUE	2001	2,20		
YSA024659	Kalvholmenin luonnonsuojelualue	2001	26,50		
YSA024663	EJSKÅRET (LUONNONSUOJELUALUE)	2002	14,19		
YSA024666	BJONHOLM LUONNONSUOJELUALUE	2002	0,23		
YSA024668	KASKIS (LUONNONSUOJELUALUE)?	2002	24,66		
YSA024669	ÖLMOS LÅNGSIDAN (LUONNONSUOJELUALUE)	2002	371,85		
YSA024676	Iso Riihiluodon luonnonsuojelualue	2002	4,05		
YSA024685	Storön luonnonsuojelualue	2003	0,48		
YSA200131	Sandön Viltskogin luonnonsuojelualue	2003	4,14		
YSA200132	Sandön Storgård-Nederstugan luonnonsuojelualue	2003	14,66		
YSA200376	Byvikenin luonnonsuojelualue	2003	29,60		
YSA200504	Nåtaholmin luonnonsuojelualue	2004	1,15		
YSA200563	Vesselin luonnonsuojelualue	2004	7,22		
YSA200586	Bengtfolsin luonnonsuojelualue	2004	42,58		
YSA200587	Storträsketin luonnonsuojelualue	2004	0,00		Suunnittelualueeseen sisältyy 125 yksityistä luonnonsuojelualuetta, jotka toteuttavat Natura 2000 -ohjelmaa ja kaksi erityisesti suojeltavan lajin esiintymispaikkaa (LsL 47 §), mutta yksityismaiden ja -vesien osalta suunnitelma ei ole velvoittava. Varsinais-Suomen ELY-keskus on suunnittelualan yksityisistä suojelualueista vastaava viranomais.

Suunnittelualueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

YSA201263	Boskärin luonnonsuojelualue	2004	2,75		
YSA201697	Jurmon luonnonsuojelualue	2005	34,26		
YSA201714	Storön	2005	26,54		
YSA202031	Verkholmin luonnonsuojelualue	2005	15,92		
YSA202032	Verkholm II	2005	1,36		
YSA202146	Lagnäsudden I	2005	0,39		
YSA202148	Lagnäsudden II	2005	0,40		
YSA202198	Pahaluodon luonnonsuojelualue	2005	3,82		
YSA202210	Lalaxviken	2005	3,76		
YSA202253	Söderön	2005	26,04		
YSA202626	Korpskär	2006	14,57		
YSA203227	Spörsholmen	2007	2,89		
YSA203448	Västerträsket, Vesterstuga	2007	0,00		
YSA203622	Kaltsaarenranta	2007	1,04		
YSA203738	Jurmo, Norrgrannas	2007	51,76		
YSA203739	Friskan	2007	1,75		
YSA203781	Svärtö	2007	3,31		
YSA203783	Sillholm	2007	11,70		
YSA203883	Klobben	2007	1,62		
YSA204015	Friskan	2008	10,44		
YSA204016	Friskan, Ny-Klements	2008	0,77		
YSA204023	Paraisten harjusaaret, Sandöstrand	2008	3,42		
YSA204024	Väster- och österträskan	2007	0,02		
YSA204274	Södra Benskär	2008	18,94		
YSA204282	Friskan	2008	5,01		
YSA204642	Taslot	2008	6,84		
YSA204643	Svartholm	2008	1,40		
YSA204644	Boskär / Storlandet	2008	14,50		
YSA204645	Berghamn - Västersund	2008	4,52		
YSA204649	Lövsjär	2008	2,80		
YSA204650	Vidskär, Snökobben och Vitharu	2008	59,06		

Suunnittelualueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

YSA204679	Ramsö	2008	1,47		
YSA205004	Högsåra, Anders	2009	0,63		
YSA205037	Kaiplot	2009	2,17		
YSA205230	Kälö. Nygård	2009	18,07		
YSA205477	Pakinaisten saaristo, Ruotsalainen	2009	16,02		
YSA205520	Storlandet, Hökberget-Berghamn	2009	4,47		
YSA205541	Loukkeenkarit, Yhteinen vesialue 876:1	2009	0,25		
YSA205542	Pakinaisten ja Seilin saaristo, Pikarmeri II	2009	11,01		
YSA205543	Loukkeenkarit, Loukkeenkari	2009	0,21		
YSA205547	Salmis	2009	5,20		
YSA205669	Iniön saaret, Fageräng	2010	8,16		
YSA205711	Jurmon luonnonsuojelualue	2010	14,22		
YSA205712	Knapelön luonnonsuojelualue	2010	27,12		
YSA205713	Sandholmenin luonnonsuojelualue	2010	2,81		
YSA205714	Jurmon luonnonsuojelualue	2010	40,61		
YSA205715	Sandholmenin luonnonsuojelualue	2010	3,91		
YSA205716	Sandudden, luonnonsuojelualue	2010	11,81		
YSA205954	Ölmos-Purunpää, Stackkärr	2010	0,40		
YSA205959	Ormskär-Håkonskär, Nygård	2010	45,00		
YSA206357	Kasanin saaren luonnonsuojelualue	2011	12,61		
YSA207079	Mjoön ja Killingholmin luonnonsuojelualue	2012	11,52		
YSA207136	Fiskargrundetin luonnonsuojelualue	2012	0,19		
YSA207137	Sandön luonnonsuojelualue	2012	0,79		
YSA207145	Åldanskärin luonnonsuojelualue	2012	26,82		
YSA207164	Äpskär	2012	22,11		
YSA207277	Bodön luonnonsuojelualue	2012	11,05		
YSA207742	Sandön luonnonsuojelualue	2013	3,47		
YSA230436	Långholmenin luonnonsuojelualue	2014	32,94		
YSA230438	Gamlasin luonnonsuojelualue	2014	8,68		
YSA230967	Hammarsboda-Storgårdens naturskyddsområde	2015	0,17		

Suunnittelualueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

YSA231449	Veckarnin luonnonsuojelualue	2015	4,56		
YSA231889	Myrkilän luonnonsuojelualue	2015	0,68		
YSA232107	Österängsuddenin luonnonsuojelualue	2015	0,52		
YSA232309	Långholmens naturskyddsområde	2015	19,79		
YSA241127	Notkärrrets Naturskyddsområde	2018	6,70		
YSA241346	Neliapilan luonnonsuojelualue	2018	4,52		
YSA241745	Furuholmenin luonnonsuojelualue	2019	14,03		
YSA243824	Käärmeenkolon luonnonsuojelualue	2019	0,50		
YSA244024	Sävholmin luonnonsuojelualue	2019	3,68		
YSA244366	Natura-Österäng	2019	0,24		
YSA244844	Himmelsbergetin luonnonsuojelualue Rannikko-LIFE	2019	0,94		
YSA245184	Hjortskogin luonnonsuojelualue- Rannikko- LIFE	2019	7,50		
YSA245365	Hamnholms maren naturskyddsområde	2019	6,64		
YSA245751	Väinön kiven luonnonsuojelualue Rannikko- LIFE	2020	2,69		
YSA245964	Hannas Lillö naturskyddsområde	2020	0,21		
YSA246944	Evas udde, naturskyddsområde Rannikko- LIFE	2020	0,64		

Liikkumisrajoitukset					
Tunnus	Nimi	Alkaa	Päätyy	Pinta-ala (ha)	Lisätietoja

YSA alueiden pinta-ala yhteensä (ha)	1713,93
Rajoitusala YSA alueilla yhteensä (ha)	0,00

Liite 2. Suunnittelualueella esiintyvät uhanalaiset ja luonto- ja lintudirektiivien lajit

HUOM! Lomakkeelta on jätetty pois JulKL 621/1999 24 § 1 mom. kohdan 14 mukaan salassa pidettävä aineisto: sensitiivisiksi määritellyt lajitiedot!

Eliöryhmä	Lajinimi	Direktiivi	Ls-laki	Uhanal. luokka	Vieraslaji	Sens. tieto	Hav. paikk. määrä	Keskeinen suojeluperuste/arvo	Lisätiedot
Levät	jouhiluppolevä Dictyosiphon chordaria		-	NT			28		LajiGIS 12.1.2024
Levät	silonäkinparta Chara braunii		U	VU			1		LajiGIS 12.1.2024
Levät	tummahelmilevä Ceramium virgatum		U	VU			8		LajiGIS 12.1.2024
Sammakkoeläimet	ruskosammakko Rana temporaria	Lu V	-	LC					Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Sammakkoeläimet	vesilisko Lissotriton vulgaris		-	LC					Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Sammakkoeläimet	viitasammakko Rana arvalis	Lu IV	-	LC			3		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Hämähäkkieläimet	dyyniriippuhämähäkki Ipa keyserlingi		U	VU			1		Nimet ja luokitukset 23.12.2023.
Hämähäkkieläimet	jäkäläkääpiöhämähäkki Metapanamomops kaestneri		-	NT			1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Hämähäkkieläimet	kärppähämähäkki Aulonia albimana		-	NT			1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Hämähäkkieläimet	luotohypyikki Pseudicius encarpatus		-	NT			1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Hämähäkkieläimet	muurahaiskääpiöhämähäkki Acartauchenius scurrilis		U	VU			1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Hämähäkkieläimet	niittysuppihämähäkki Agelena labyrinthica		U	VU			6		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Hämähäkkieläimet	punakivikkohämähäkki Zelotes electus		-	NT			3		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Hämähäkkieläimet	rinnekiiltohämähäkki Micaria fulgens		-	NT			1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Linnut	allihaahka Polysticta stelleri	Li I	-					Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	ampuhaukka Falco columbarius	Li I	-	LC				Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	etelänkiisla Uria aalge	Li m	E	EN					Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	etelänsuosirri Calidris alpina schinzii	Li I	E	EN			1	Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Linnut	haahka Somateria mollissima	Li m	-	EN				Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	haarapääsky Hirundo rustica		U	VU					Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	harmaalokki Larus argentatus		-	VU					Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	harmaapäätikka Picus canus	Li I	-	LC			10	Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.

Suunnittelalueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

Linnut	harmaasorsa <i>Mareca strepera</i>	Li m	-	LC				Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	heinätavi <i>Spatula querquedula</i>	Li m	-	VU				Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	hempipöllö <i>Aegolius funereus</i>	Li l	-	NT				Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	hiirihaukka <i>Buteo buteo</i>	Li m	U	VU					Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	hiiripöllö <i>Surnia ulula</i>	Li l	-	LC				Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	huuhkaja <i>Bubo bubo</i>	Li l	U	EN		2		Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Linnut	härkälintu <i>Podiceps grisegena</i>	Li m	-	NT				Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	hömötiainen <i>Poecile montanus</i>		U	EN					Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	isokoskelo <i>Mergus merganser</i>		-	NT					Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	isosirri <i>Calidris canutus</i>	Li m	-					Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	isosirri <i>Calidris canutus</i>	Li m	-					Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	jouhisorsa <i>Anas acuta</i>	Li m	-	VU				Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	jänkäkurppa <i>Lymnocyptes minimus</i>	Li m	-	LC				Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	kaakkuri <i>Gavia stellata</i>	Li l	-	LC				Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	kalatiira <i>Sterna hirundo</i>	Li l	-	LC				Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	kanadanhanhi <i>Branta canadensis</i>		-	NA	X				Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	kanahaukka <i>Accipiter gentilis</i>		-	NT					Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	kangaskiuru <i>Lullula arborea</i>	Li l	-	NT		1		Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Linnut	kapustarinta <i>Pluvialis apricaria</i>	Li l	-	LC				Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	karikukko <i>Arenaria interpres</i>	Li m	U	EN				Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	kehrääjä <i>Caprimulgus europaeus</i>	Li l	-	LC				Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	keräkurmitsa <i>Eudromias morinellus</i>	Li l	U	VU					Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	kirjokerttu <i>Curruca nisoria</i>	Li l	U	VU		4		Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Linnut	kiuru <i>Alauda arvensis</i>		-	NT					Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	kivitasku <i>Oenanthe oenanthe</i>	Li m	-	LC		6		Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Linnut	kuikka <i>Gavia arctica</i>	Li l	-	LC				Naturan keskeinen	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.

Suunnittelualueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

								suojeluperuste	
Linnut	kuovisirri <i>Calidris ferruginea</i>	Li m	-					Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	kurki <i>Grus grus</i>	Li l	-	LC				Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	käenpiika <i>Jynx torquilla</i>		-	NT			33		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Linnut	lapasorsa <i>Spatula clypeata</i>	Li m	-	LC				Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	lapasotka <i>Aythya marila</i>	Li m	E	EN				Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	lapinsirri <i>Calidris temminckii</i>	Li m	U	EN				Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	lapintiira <i>Sterna paradisaea</i>	Li l	-	LC				Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	laulujoutsen <i>Cygnus cygnus</i>	Li l	-	LC				Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	liro <i>Tringa glareola</i>	Li l	-	NT				Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	mehiläishaukka <i>Pernis apivorus</i>	Li l	U	EN				Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	merilokki <i>Larus marinus</i>		-	VU					Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	merisirri <i>Calidris maritima</i>	Li m	U	EN				Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	metso <i>Tetrao urogallus</i>	Li l	-	LC				Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	metsähänhi <i>Anser fabalis</i>	Li m	-					Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	mustakurku-uikku <i>Podiceps auritus</i>	Li l	U	EN			1	Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Linnut	mustaleppälintu <i>Phoenicurus ochruros</i>		-	NT					Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	mustalintu <i>Melanitta nigra</i>	Li m	-	LC				Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	mustaviklo <i>Tringa erythropus</i>	Li m	-	NT				Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	naurulokki <i>Chroicocephalus ridibundus</i>	Li m	U	VU			1	Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Linnut	niittysuohaukka <i>Circus pygargus</i>	Li l	U	CR				Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	nuolihaukka <i>Falco subbuteo</i>	Li m	-	LC			1	Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Linnut	närhi <i>Garrulus glandarius</i>		-	NT					Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	pajusirkku <i>Schoeniclus schoeniclus</i>		U	VU					Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	palokärki <i>Dryocopus martius</i>	Li l	-	LC				Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.

Suunnittelalueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

Linnut	peltosirkku <i>Emberiza hortulana</i>	Li I	U	CR				Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	pensaskerttu <i>Curruca communis</i>		-	NT					Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	pensastasku <i>Saxicola rubetra</i>		U	VU					Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	pikkujoutsen <i>Cygnus columbianus</i>	Li I	-					Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	pikkulepinkäinen <i>Lanius collurio</i>	Li I	-	LC		10		Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Linnut	pikkulokki <i>Hydrocoloeus minutus</i>	Li I	-	LC				Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	pikkusieppo <i>Ficedula parva</i>	Li I	-	LC		1		Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Linnut	pikkutiira <i>Sternula albifrons</i>	Li I	E	EN				Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	pikkutylli <i>Charadrius dubius</i>		-	NT					Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	piikkasiipi <i>Melanitta fusca</i>	Li m	U	VU		6		Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Linnut	pulmussirri <i>Calidris alba</i>	Li m	-					Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	punajalkaviklo <i>Tringa totanus</i>	Li m	-	NT				Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	pyy <i>Tetrastes bonasia</i>	Li I	-	VU				Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	riskilä <i>Cephus grylle</i>	Li m	U	VU		5		Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Linnut	ristisorsa <i>Tadorna tadorna</i>	Li m	U	VU		4		Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Linnut	ruisräätä <i>Crex crex</i>	Li I	-	LC		1		Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Linnut	ruokki <i>Alca torda</i>	Li m	-	LC				Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	ruskosuohaukka <i>Circus aeruginosus</i>	Li I	-	LC				Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	räyskä <i>Hydroprogne caspia</i>	Li I	-	LC		3		Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Linnut	räystäspääsky <i>Delichon urbicum</i>		U	EN					Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	selkälokki <i>Larus fuscus</i>	Li m	U	EN		20		Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Linnut	silkkiuikku <i>Podiceps cristatus</i>		-	NT					Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	sinirinta <i>Luscinia svecica</i>	Li I	-	LC				Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	sinisuohaukka <i>Circus cyaneus</i>	Li I	U	VU				Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	suokukko <i>Calidris pugnax</i>	Li I	U	CR				Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.

Suunnittelalueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

Linnut	suopöllö <i>Asio flammeus</i>	Li I	-	LC				Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	taivaanvuohi <i>Gallinago gallinago</i>		-	NT					Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	teeri <i>Tetrao tetrix</i>	Li I	-	LC		15		Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Linnut	tukkakoskelo <i>Mergus serrator</i>		-	NT					Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	tukkasotka <i>Aythya fuligula</i>	Li m	-	EN				Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	tundrakurmitsa <i>Pluvialis squatarola</i>	Li m	-					Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	tuulihaukka <i>Falco tinnunculus</i>	Li m	-	LC				Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	töyhtötiainen <i>Lophophanes cristatus</i>		U	VU					Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	uivelo <i>Mergellus albellus</i>	Li I	-	LC				Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	valkoposkihanhi <i>Branta leucopsis</i>	Li I	-	LC				Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	vesipääsky <i>Phalaropus lobatus</i>	Li I	U	VU				Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Linnut	viherpeippo <i>Chloris chloris</i>		U	EN					Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Sammalet	aarnihiippasammal <i>Nyholmiella gymnostoma</i>		U	VU		58			Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sammalet	etelänhiippasammal <i>Orthotrichum cupulatum</i>		U	EN		5		Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sammalet	etelänkellosammal <i>Encalypta vulgaris</i>		-	NT		1			LajiGIS 8.12.2022
Sammalet	etelänkiertosammal <i>Tortella inclinata</i>		-	NT		1		Muu keskeinen suojeluarvo	LajiGIS 8.12.2022
Sammalet	etelänkynsisammal <i>Dicranum tauricum</i>		U	EN		13		Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sammalet	etelänpaanusammal <i>Calypogeia fissa</i>		-	NT		1			Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sammalet	etelänpaasisammal <i>Schistidium crassipilum</i>		U	VU		2			LajiGIS 8.12.2022
Sammalet	etelänpörrösammal <i>Dicranoweisia cirrata</i>		-	NT		5		Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sammalet	etelänraippasammal <i>Anastrophyllum michauxii</i>		U	EN		10			LajiGIS 8.12.2022
Sammalet	haapariippusammal <i>Neckera pennata</i>		U	VU		10			Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sammalet	hakahiippasammal <i>Orthotrichum stramineum</i>		U	EN		75		Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sammalet	haprakarvesammal <i>Frullania fragilifolia</i>		U	VU		7			LajiGIS 8.12.2022
Sammalet	höyhensammal <i>Ctenidium molluscum</i>		U	VU		1		Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sammalet	idänkäppyräsammal <i>Mannia sibirica</i>		E	CR		1		Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.

Suunnittelualueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

Sammalet	isohiippasammal <i>Pulviger a lyellii</i>		U	CR		4	Muu keskeinen suojeluarvo	LajiGIS 8.12.2022
Sammalet	isokarvesammal <i>Frullania tamarisci</i>		U	VU		2		LajiGIS 8.12.2022
Sammalet	isonokkasammal <i>Eurhynchium striatum</i>		U	EN		3		LajiGIS 8.12.2022
Sammalet	isosahasammal <i>Bazzania trilobata</i>		-	NT		3		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sammalet	isotorasammal <i>Cynodontium suecicum</i>	Lu II	U	VU		4	Naturan keskeinen suojeluperuste	LajiGIS 8.12.2022
Sammalet	itupyörösammal <i>Odontoschisma denudatum</i>		U	EN		6		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sammalet	kaarikahtaissammal <i>Distichium inclinatum</i>		U	VU		3		LajiGIS 8.12.2022
Sammalet	kalkkihankasammal <i>Riccia beyrichiana</i>		E	EN		6	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sammalet	kalkkijalosammal <i>Drepanocladus lycopodioides</i>		E	VU		11	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sammalet	kalkkikinnassammal <i>Scapania calcicola</i>		E	CR		1	Muu keskeinen suojeluarvo	LajiGIS 8.12.2022
Sammalet	kalkkirusukesammal <i>Rhodobryum ontariense</i>		E	CR		1	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sammalet	kalkkisirppisammal <i>Drepanocladus sendtneri</i>		E	EN		1	Muu keskeinen suojeluarvo	LajiGIS 8.12.2022
Sammalet	kalliokaulussammal <i>Syzygiella autumnalis</i>		E	EN		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sammalet	kalliopunossammal <i>Porella cordaeana</i>		U	EN		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sammalet	kalliotakkusammal <i>Ulota hutchinsiae</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sammalet	kalvassiipisammal <i>Fissidens dubius</i>		-	DD		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sammalet	kantokorvasammal <i>Liochlaena lanceolata</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sammalet	kantopaanusammal <i>Calypogeia suecica</i>		E	EN		4		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sammalet	kantopihtisammal <i>Fuscocephaloziopsis catenulata</i>		E	CR		1		LajiGIS 8.12.2022
Sammalet	kantoraippasammal <i>Crossocalyx hellerianus</i>		U	VU		24		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sammalet	karhunlovisammal <i>Schistochilopsis grandiretis</i>		E	EN		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sammalet	kenosammal <i>Amblyodon dealbatus</i>		E	CR		1	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sammalet	kertunhiippasammal <i>Orthotrichum patens</i>		E	CR		4	Muu keskeinen suojeluarvo	LajiGIS 8.12.2022
Sammalet	kirjorahkasammal <i>Sphagnum subnitens</i>	Lu V	-	NT		5		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sammalet	kuulasammal <i>Archidium alternifolium</i>		U	EN		4	Muu keskeinen	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja

Suunnittelualueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

							suojeluarvo	luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sammalet	käyrälehtirahkasammal <i>Sphagnum contortum</i>	Lu V	-	NT			3	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sammalet	kääpiösiipisammal <i>Fissidens exilis</i>		-	NT			2	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sammalet	lahokaviosammal <i>Buxbaumia viridis</i>	Lu II	U	EN			13	Naturan keskeinen suojeluperuste Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sammalet	lastusammal <i>Reboulia hemisphaerica</i>		U	EN			4	Muu keskeinen suojeluarvo Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sammalet	lepikkolaakasammal <i>Plagiothecium latebricola</i>		-	NT			24	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sammalet	lettokehräsammalryhmä <i>Moerckia hibernica sensu lato</i>		-	NT			1	LajiGIS 8.12.2022
Sammalet	luhtasammakonsammal <i>Hygroamblystegium humile</i>		-	DD			1	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sammalet	lusikkahiirensammal <i>Bryum marratii</i>		U	CR			2	Muu keskeinen suojeluarvo Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sammalet	luutasammal <i>Thamnobryum alopecurum</i>		U	VU			3	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sammalet	notkoritvasammal <i>Pseudocampyllum radicale</i>		U	VU			7	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sammalet	nummirahkasammal <i>Sphagnum molle</i>	Lu V	E	EN			1	Muu keskeinen suojeluarvo Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sammalet	otalimisammal <i>Lophocolea bidentata</i>		E	VU			12	Muu keskeinen suojeluarvo Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sammalet	paasihippasammal <i>Orthotrichum urnigerum</i>		E	CR			1	Muu keskeinen suojeluarvo LajiGIS 8.12.2022
Sammalet	peikonsammal <i>Clevea hyalina</i>		E	EN			4	Muu keskeinen suojeluarvo Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sammalet	pikkuliuskasammal <i>Riccardia palmata</i>		U	VU			4	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sammalet	pikkulovisammal <i>Lophozia ascendens</i>		E	EN			9	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sammalet	pohjanharasammal <i>Campylophyllum halleri</i>		U	VU			1	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sammalet	polkukämmensammal <i>Tritomaria exsectiformis</i>		-	NT			1	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sammalet	rahalovisammal <i>Heterogemma laxa</i>		U	VU			1	LajiGIS 8.12.2022
Sammalet	rakkosammal <i>Nowellia curvifolia</i>		-	NT			37	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sammalet	rannikkorahkasammal <i>Sphagnum affine</i>	Lu V	E	EN			2	Muu keskeinen suojeluarvo Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sammalet	rannikotakkusammal <i>Plenogemma phyllantha</i>		U	VU			1	Muu keskeinen suojeluarvo LajiGIS 8.12.2022
Sammalet	rantaväkäsammal <i>Campyliadelphus elodes</i>		-	NT			3	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.

Suunnittelualueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

Sammalet	rikkatoukosammal <i>Microbryum davallianum</i>		U	CR		1	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sammalet	ripsilovisammal <i>Lophozia ciliata</i>		E	EN		1		LajiGIS 8.12.2022
Sammalet	risatorasammal <i>Cynodontium bruntonii</i>		U	VU		1	Muu keskeinen suojeluarvo	LajiGIS 8.12.2022
Sammalet	rosomieronsammal <i>Ephemerum serratum</i>		U	CR		2	Muu keskeinen suojeluarvo	LajiGIS 8.12.2022
Sammalet	runkopunossammal <i>Porella platyphylla</i>		U	EN		3		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sammalet	ryytisammal <i>Geocalyx graveolens</i>		U	VU		2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sammalet	silkkikutrisammal <i>Homalothecium lutescens</i>		-	NT		1	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sammalet	silohiippasammal <i>Lewinskya striata</i>		E	EN		62	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sammalet	siroritvasammal <i>Pseudoamblystegium subtile</i>		-	NT		3		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sammalet	sulkanokkasammal <i>Kindbergia praelonga</i>		E	EN		2	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sammalet	tammitakkusammal <i>Ulota crispa</i>		-	DD		9	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sammalet	viherpahkurasammal <i>Gymnostomum aeruginosum</i>		-	NT		1		LajiGIS 8.12.2022
Sammalet	viheruurresammal <i>Zygodon viridissimus</i>		E	CR		1	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Kovakuoriaiset	<i>Aleochara grisea</i>		-	NT		2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Kovakuoriaiset	<i>Aleochara tristis</i>		U	VU		8		Nimet ja luokitukset 23.12.2023.
Kovakuoriaiset	<i>Halobrecta algae</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Kovakuoriaiset	<i>Halobrecta flavipes</i>		U	VU		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Kovakuoriaiset	<i>Hygrotus parallelogrammus</i>		-	NT		2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Kovakuoriaiset	<i>Lionychus quadrillum</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Kovakuoriaiset	<i>Oxypoda togata</i>		-	NT		3		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Kovakuoriaiset	<i>Quedius picipes</i>		-	NT		2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Kovakuoriaiset	ahvenirppu <i>Holotrichapion aethiops</i>		U	VU		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Kovakuoriaiset	ajuruohonirppu <i>Squamapion atomarium</i>		-	NT		2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Kovakuoriaiset	hartosienipimikkä <i>Mycetochara humeralis</i>		-	NT		4		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.

Suunnittelualueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

Kovakuoriaiset	havuliekopimikkä <i>Hymenophorus avajewi</i>		E	EN			1	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 23.12.2023.
Kovakuoriaiset	hehkuseppä <i>Ampedus praeustus</i>		U	VU			3		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Kovakuoriaiset	hentoristikiihtäjäinen <i>Panagaeus bipustulatus</i>		U	VU			2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Kovakuoriaiset	hietarosolaakanen <i>Omalium riparium</i>		-	NT			4		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Kovakuoriaiset	hylkyisotylppö <i>Margarinotus neglectus</i>		U	CR			2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Kovakuoriaiset	karvari <i>Prionus coriarius</i>		-	NT			2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Kovakuoriaiset	kilokkikärsäkäs <i>Bothynoderes affinis</i>		-	NT			2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Kovakuoriaiset	kupokiitäjäinen <i>Carabus convexus</i>		E	EN			1		Nimet ja luokitukset 23.12.2023.
Kovakuoriaiset	laakamerimyriäinen <i>Bledius tricornis</i>		U	VU			1	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Kovakuoriaiset	laiduntadelaakanen <i>Acrolocha pliginskii</i>		U	VU			3		Nimet ja luokitukset 23.12.2023.
Kovakuoriaiset	lehtokaito <i>Dienerella clathrata</i>		-	NT			10		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Kovakuoriaiset	leppäkauniainen <i>Dicerca alni</i>		E	VU			3	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 23.12.2023.
Kovakuoriaiset	liivapalovesiäinen <i>Cercyon depressus</i>		U	VU			4		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Kovakuoriaiset	litutillikärsäkäs <i>Ceutorhynchus pulvinatus</i>		-	NT			1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Kovakuoriaiset	lohjansettä <i>Pseudanostirus globicollis</i>		E	VU			6	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Kovakuoriaiset	lounaanokakärsäkäs <i>Trachyphloeus rectus</i>		-	NT			6		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Kovakuoriaiset	lounalantiainen <i>Calamosternus granarius</i>		U	VU			1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Kovakuoriaiset	mantulantiaainen <i>Liothorax plagiatus</i>		U	VU			1		Nimet ja luokitukset 23.12.2023.
Kovakuoriaiset	merisinappikirppa <i>Psylliodes marcidus</i>		-	NT			2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Kovakuoriaiset	merisinappikärsäkäs <i>Ceutorhynchus cakilis</i>		-	NT			4		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Kovakuoriaiset	meritöyryläs <i>Heterocerus flexuosus</i>		U	VU			1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Kovakuoriaiset	mustakehniäkittäjäinen <i>Chlaenius tristis</i>		E	EN			2	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Kovakuoriaiset	naudanlantiaainen <i>Melinopterus sphaelatus</i>		U	VU			1		Nimet ja luokitukset 23.12.2023.
Kovakuoriaiset	nummikiillokas <i>Meligethes exilis</i>		E	EN			7	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Kovakuoriaiset	pajupiilopää <i>Cryptocephalus saliceti</i>		U	VU			1		Nimet ja luokitukset 23.12.2023.

Suunnittelualueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

Kovakuoriaiset	puikkohärö <i>Airaphilus perangustus</i>		U	EN		1		Nimet ja luokitukset 23.12.2023.
Kovakuoriaiset	pulskasantiainen <i>Aegialia arenaria</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Kovakuoriaiset	puuhärö <i>Pediacus depressus</i>		-	NT		5		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Kovakuoriaiset	raatoisotylppö <i>Margarinotus brunneus</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Kovakuoriaiset	rantanyhäkäs <i>Corticaria crenulata</i>		-	NT		10		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Kovakuoriaiset	ruskokeiju <i>Phloiotrya rufipes</i>		-	NT		6		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Kovakuoriaiset	silotadelaakanen <i>Acrolocha sulcula</i>		U	EN		2		Nimet ja luokitukset 23.12.2023.
Kovakuoriaiset	surupirkko <i>Hyperaspis concolor</i>		U	VU		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Kovakuoriaiset	syyläjuurikärsäkäs <i>Cleopus pulchellus</i>		-	NT		4		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Kovakuoriaiset	särkkälantainen <i>Bodiloides ictericus</i>		U	CR		2	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Kovakuoriaiset	tammikatkiainen <i>Leiopus nebulosus</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Kovakuoriaiset	ukkotöyryläs <i>Heterocerus obsoletus</i>		U	EN		1	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Kovakuoriaiset	vaskilyhytsiipi <i>Ocybus aeneocephalus</i>		E	EN		2	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Kovakuoriaiset	vaskirääpetylppö <i>Saprinus aeneus</i>		U	VU		4		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Kovakuoriaiset	vyökeiju <i>Hypulus bifasciatus</i>		-	NT		2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Kovakuoriaiset	vyösieniäinen <i>Lycoperdina succincta</i>		E	EN		7	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Kovakuoriaiset	vähähyyrä <i>Bembidion minimum</i>		U	VU		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Äyriäiset	liejutaskurapu <i>Rhithropanopeus harrisi</i>		-	NA	X	56		Levinnyt nopeasti Saaristomerellä lyhyessä ajassa. LajiGIS 12.1.2024
Kaksisiipiset	<i>Aphria longirostris</i>		U	VU		2		Nimet ja luokitukset 23.12.2023.
Kaksisiipiset	jalotikarikärpänen <i>Thereva nobilitata</i>		U	VU		2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Kaksisiipiset	kaunolehtikärpänen <i>Peplomyza discoidea</i>		-	LC		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Kaksisiipiset	kenttäharmokärpänen <i>Chamaemyia aridella</i>		U	VU		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Kaksisiipiset	kiiltosäpsiäinen <i>Sepsis thoracica</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Kaksisiipiset	kynsilehtikärpänen <i>Aulogastromyia anisodactyla</i>		-	DD		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.

Suunnittelualueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

Kaksisiipiset	lehtojalokirsikäs <i>Ctenophora pectinicornis</i>		U	VU		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Kaksisiipiset	meriharmokärpänen <i>Chamaemyia flavipalpis</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Kaksisiipiset	merimultakärpänen <i>Heterocheila buccata</i>		U	VU		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Kaksisiipiset	tuhkatikarikärpänen <i>Thereva cinifera</i>		E	EN		2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sienet	<i>Arthopyrenia cerasi</i>		U	VU		2		LajiGIS 25.11.2022
Sienet	alvariukonsieni <i>Lepiota erminea</i>		U	VU		2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020. Vanhoja tarkistettavia esiintymiä.
Sienet	helavalmuska <i>Tricholoma batschii</i>		U	VU		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020. Vanha tarkistettava esiintymä.
Sienet	helmiherkkusieni <i>Agaricus moelleri</i>		E	CR		1	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020. Vanha tarkistettava esiintymä.
Sienet	karttakääpä <i>Antrodia mappa</i>		U	VU		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sienet	koturineula <i>Chaenothecopsis epithallina</i>		U	VU		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020. Vanha tarkistettava esiintymä.
Sienet	kukkamaatähti <i>Geastrum floriforme</i>		U	EN		1	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sienet	lehtopikkupisteikä <i>Muellerella hospitans</i>		U	VU		33		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sienet	liekoneula <i>Chaenothecopsis debilis</i>		U	VU		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sienet	pisarahelttähelokka <i>Hemistropharia albocrenulata</i>		U	VU		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020. Vanha tarkistettava esiintymä.
Sienet	punarusokas <i>Entoloma queletii</i>		U	VU		2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020. Vanhoja tarkistettavia esiintymiä.
Sienet	raidankeuhkoneppi <i>Plectocarpon lichenum</i>		U	VU		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020. Vanha tarkistettava esiintymä.
Sienet	ruskovahakas <i>Cuphophyllus colemannianus</i>		U	VU		2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020. Jungfruskärin esiintymä vanha, tarkistettava.
Sienet	ryppyjväsلاكki <i>Dermoloma cuneifolium</i>		U	VU		2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sienet	tahmaukonsieni <i>Chamaemyces fracidus</i>		U	VU		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020. Vanha tarkistettava esiintymä.
Sienet	tammenkerroskääpä <i>Perenniporia medullaris</i>		U	VU		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Sienet	välkkyludekääpä <i>Skeletocutis stellae</i>		U	VU		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja

Suunnittelualueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

									luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Nivelkärsäiset	Aphis serpylli		U	EN			1	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Nivelkärsäiset	ajuruoholude Pionosomus varius		U	EN			3	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Nivelkärsäiset	dyyniviirukas Kelisia sabulicola		-	NT			5		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Nivelkärsäiset	esplanaaditinkeli Edwardsiana ulmiphagus		-	NT			1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Nivelkärsäiset	hiekkakirpukas Kosswigianella exigua		U	EN			1	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Nivelkärsäiset	hietaruutulude Rhyarochromus phoeniceus		U	VU			1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Nivelkärsäiset	hietikkolude Gonianotus marginepunctatus		U	EN			2	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Nivelkärsäiset	hietikkomataralude Polymerus lammesi		U	EN			21	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Nivelkärsäiset	hietikkonatakaskas Gravesteiniella boldi		-	NT			7		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Nivelkärsäiset	hietikkosarakirva Iziphya bufo		U	EN			2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Nivelkärsäiset	ketoponsikas Psammotettix cephalotes		U	VU			2	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Nivelkärsäiset	kirjotinkeli Eupterycyba jucunda		-	LC			1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Nivelkärsäiset	korentolude Chorosoma schillingii		-	NT			15		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Nivelkärsäiset	kuorilatikka Aradus bimaculatus		U	VU			1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Nivelkärsäiset	lehdesniittykirpukas Muiredelphax aubei		U	VU			5	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Nivelkärsäiset	lehmuslode Megacoelum infusum		U	VU			1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Nivelkärsäiset	leveäharmolode Peritrechus nubilus		U	EN			2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Nivelkärsäiset	lännenpehkupää Anacratagallia estonica		U	EN			3	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Nivelkärsäiset	matarakemppi Trioza galii		-	NT			1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Nivelkärsäiset	merenrantakirpukas Calligypona reyi		-	NT			1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Nivelkärsäiset	mesiheinäkirpukas Muellerianella fairmairei		U	VU			1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Nivelkärsäiset	nopsalode Systellonotus triguttatus		U	VU			9		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Nivelkärsäiset	orapaatsamakemppi Cacopsylla rhamnicola		E	EN			2	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.

Suunnittelualueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

Nivelkärsäiset	otakilokkilude <i>Parapiesma salsolae</i>		E	CR		4	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Nivelkärsäiset	pähkinäkitalude <i>Orthotylus prasinus</i>		U	EN		1	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Nivelkärsäiset	pääskylude <i>Oeciacus hirundinis</i>		U	VU		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Nivelkärsäiset	rantanaamiokas <i>Macropsis impura</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Nivelkärsäiset	ruusuviiruponsikas <i>Calamotettix taeniatus</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Nivelkärsäiset	saaristokemppi <i>Trioza rhamni</i>		U	VU		3		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Nivelkärsäiset	silpalude <i>Tropistethus holosericeus</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Nivelkärsäiset	steppilasikaskas <i>Cixius cambricus</i>		-	NT		2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Nivelkärsäiset	suolakkolude <i>Halosalda lateralis</i>		U	EN		1	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Nivelkärsäiset	suolarantaponsikas <i>Macrosteles sordidipennis</i>		U	VU		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Nivelkärsäiset	tummajuoksulude <i>Salda muelleri</i>		U	VU		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Nivelkärsäiset	tuoksuheinäkirkukas <i>Ribautodelphax angulosa</i>		-	NT		2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Nivelkärsäiset	töyräslude <i>Brachycarenum tigrinus</i>		U	VU		5		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Nivelkärsäiset	vesiponsikas <i>Corycephalus gyllenhalii</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Pistiäiset	dyynikultiainen <i>Chrysis bicolor</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Pistiäiset	dyyninopsahukka <i>Tachysphex helveticus</i>		-	NT		2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Pistiäiset	eteläntuoksukeltiäinen <i>Lasius meridionalis</i>		E	EN		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Pistiäiset	hietikkomaamehiläinen <i>Andrena argentata</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Pistiäiset	isopartapistiäinen <i>Deuteragenia vechti</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Pistiäiset	kalvasoksahukka <i>Passaloecus insignis</i>		-	NT		2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Pistiäiset	kangaskiusamehiläinen <i>Epeolus cruciger</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Pistiäiset	karvaloisviholainen <i>Myrmica hirsuta</i>		U	VU		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Pistiäiset	korsioksahukka <i>Passaloecus clypealis</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Pistiäiset	leukapimemehiläinen <i>Coelioxys mandibularis</i>		U	VU		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.

Suunnittelualueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

Pistiäiset	sammalkimalainen <i>Bombus muscorum</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Pistiäiset	tummatikaripistiäinen <i>Arachnospila sogdianoides</i>		U	VU		1		Nimet ja luokitukset 23.12.2023.
Pistiäiset	tummaverimehiläinen <i>Sphecodes ephippius</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	aholattakoi <i>Agonopterix capreolella</i>		U	VU		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	ajuruohopussikoi <i>Coleophora lixella</i>		E	EN		11	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	ajuruohosulkanen <i>Merrifieldia leucodactyla</i>		U	VU		7		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	apilakehrääjä <i>Lasiocampa trifolii</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	arohietayökkönen <i>Euxoa adumbrata</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	dyynikoisa <i>Lamoria zelleri</i>		U	EN		1	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	dyynisukkulakoi <i>Scythris empetrella</i>		E	EN		3		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	etelänkuusiovarsikääräinen <i>Endothenia marginana marginana</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	etelänvalkotäpläpaksupää <i>Hesperia comma comma</i>		U	EN		5	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	haarikkopussikoi <i>Coleophora boreella</i>		E	EN		3	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	harmokuismayökkönen <i>Chloantha hyperici</i>		-	NT		7		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	harmopaatsamamittari <i>Philereme vetulata</i>		-	NT		9		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	heinäratamokoisa <i>Homoeosoma sinuellum</i>		U	VU		1	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	helmihopeatäplä <i>Issoria lathonia</i>		-	NT		3		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	hietahitukoi <i>Elachista bruuni</i>		E	EN		1	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	hietamittari <i>Phibalapteryx virgata</i>		U	EN		6		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	hietapeilikääräinen <i>Pelochrista huebneriana</i>		U	VU		2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	hietapussikoi <i>Coleophora caelebipennella</i>		U	EN		5	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	hietikkokenttäkääräinen <i>Dichrorampha heegerana</i>		E	EN		2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	hietikkokoisa <i>Pima boisduvaliella</i>		E	EN		10	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	hirvenjuurikoisa <i>Anania crocealis</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.

Suunnittelualueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

Perhoset	hopeajuovakoisa <i>Catoptria fulgidella</i>		E	EN		3		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	isoarokoisa <i>Pempeliella ornatella</i>		E	EN		12	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	isokultasiipi <i>Lycaena dispar</i>	Lu II,IV	-	NT		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	isokuultokoisa <i>Paratalanta hyalinalis</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	isovahakoisa <i>Galleria mellonella</i>		U	VU		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	isovaskiyökkönen <i>Autographa macrogamma</i>		U	VU		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	jäkkäräverkkokoi <i>Digitivalva reticulella</i>		E	EN		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	kallioiskätkökääriäinen <i>Cochylidia heydeniana</i>		U	VU		3		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	kallioispussikoi <i>Coleophora squamosella</i>		-	NT		2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	kalliolahokoi <i>Decantha borkhausenii</i>		U	EN		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	kalvaskeltasiipi <i>Eilema pygmaeolum</i>		U	EN		3		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	kalvaskoisa <i>Sitochroa palealis</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	kaunokkikätkökääriäinen <i>Cochylimorpha alternana</i>		E	EN		4		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	kaunokkipeilikääriäinen <i>Pelochrista caecimaculana</i>		E	EN		2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	kaunokkipussikoi <i>Coleophora conspicuella</i>		U	EN		5		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	kenttäkirjokoisa <i>Pyrausta ostrinalis</i>		E	EN		7	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	ketokultasiipi <i>Lycaena hippothoe</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	ketolattakoi <i>Depressaria pulcherrimella</i>		-	NT		2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	ketopussikoi <i>Coleophora dianthi</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	ketovyökoi <i>Caryocolum alsinellum</i>		E	EN		2	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	kirjomaayökkönen <i>Opigena polygona</i>		U	EN		4		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	kohokkipussikoi <i>Coleophora hackmani</i>		U	EN		2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	koiruohokoisa <i>Euzophera cinerosella</i>		E	EN		3	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	koiruohopussikoi <i>Coleophora absinthii</i>		E	EN		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.

Suunnittelualueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

Perhoset	kolmiviiruyökkönen <i>Charanyca trigrammica</i>		-	NT		4		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	korukaitakoi <i>Oxypteryx superbella</i>		U	VU		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	kultasurviaiskoi <i>Nemophora metallica</i>		E	EN		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	käpälälattakoi <i>Levipalpus hepatoriellus</i>		E	EN		8		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	kärsämölaikkukääriäinen <i>Epiblema graphanum</i>		-	NT		2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	kärsämöväkäskoi <i>Sophronia sicariella</i>		U	EN		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	lattamaayökkönen <i>Spaelotis ravida</i>		U	EN		2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	lehmuskirjokoi <i>Chrysoclista linneella</i>		E	EN		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	linnunruohokoi <i>Hypercallia citrinalis</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	linnunruohoyökkönen <i>Phytometra viridaria</i>		-	NT		2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	loistokaapuyökkönen <i>Cucullia argentea</i>		E	VU		2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	lounaanpeittoyökkönen <i>Luperina testacea</i>		U	VU		2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	luumutarhakoi <i>Argyresthia albistria</i>		U	VU		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	mailaskiiltokääriäinen <i>Cydia medicaginis</i>		E	EN		4		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	maitekiiltokääriäinen <i>Cydia succedana</i>		E	EN		6		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	maitepunatäplä <i>Zygaena filipendulae</i>		-	NT		3		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	malipeilikääriäinen <i>Eucosma pupillana</i>		E	EN		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	marunakaapuyökkönen <i>Cucullia artemisiae</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	marunakirjokoisa <i>Loxostege turbidalis</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	marunapeilikääriäinen <i>Pelochrista infidana</i>		E	EN		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	meiramikirjokoisa <i>Pyrausta auratus</i>		E	EN		1	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	meiramipussikoi <i>Coleophora albitarsella</i>		U	EN		1	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	meiramisulkanen <i>Merrifieldia baliodactyla</i>		-	NT		2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	muurainläiskäköi <i>Coptotriche heinemanni</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.

Suunnittelualueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

Perhoset	mäkimeiramikoi <i>Thiotricha subocellea</i>		-	NT		2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	neidonkielikoisia <i>Cynaeda dentalis</i>		U	VU		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	nummijuuriyökkönen <i>Apamea anceps</i>		E	EN		2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	nummisammalkoi <i>Bryotropha affinis</i>		U	VU		3	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	nunnakirjokoisa <i>Pyrausta cingulatus</i>		E	EN		10		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	oliivineilikayökkönen <i>Hadena albimacula</i>		-	NT		4		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	orapaatsamakätkökääriäinen <i>Phtheochroa sodaliana</i>		U	EN		1	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	orapaatsamakääpiökoi <i>Stigmella catharticella</i>		U	EN		2	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	pensaikkotaitekoi <i>Parornix finitimella</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	pikkuarokoisa <i>Delplanqueia dilutella</i>		E	EN		18	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	pikkuokakoisa <i>Udea accolalis</i>		-	NT		2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	piikkupussikoi <i>Coleophora squalorella</i>		U	EN		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	pitkäkoipikoisa <i>Dolicharthria punctalis</i>		U	EN		1	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	punamykerökoi <i>Metzneria aprilella</i>		U	VU		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	raidepussikoi <i>Coleophora granulata</i>		U	EN		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	rantahietayökkönen <i>Euxoa cursoria</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	rantapikkumittari <i>Eupithecia orphnata</i>		-	NT		4		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	rantavehnhitukoi <i>Elachista littoricola</i>		E	EN		6	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	ratamotikkukoi <i>Aspilapteryx tringipennella</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	ruskopaatsamamittari <i>Philereme transversata</i>		U	EN		5		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	rusolehtimittari <i>Scopula rubiginata</i>		U	VU		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	ruso-olkiiyökkönen <i>Mythimna pudorina</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	rytölaukkukoi <i>Agnoea flavifrontella</i>		U	VU		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	rämelehtimittari <i>Scopula virgulata</i>		U	VU		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.

Suunnittelualueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

Perhoset	rättiraatokoi Monopis imella		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	saaristoraanumittari Epirrhoe pupillata		U	VU		8	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	saarnitikkukoi Caloptilia cuculipennella		U	EN		1	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	sahahietayökkönen Euxoa recussa		U	EN		2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	sauramomykerökoi Metzneria santolinella		U	EN		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	sauramoviurukoi Isophrictis anthemidella		E	EN		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	sinerväruuniyökkönen Xestia ashworthii		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	sininurmiyökkönen Caradrina montana		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	sumuvirnayökkönen Lygephila viciae		U	VU		2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	suolakkojäytäjäkoi Scrobipalpa salicorniae		E	CR		2	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	suolakoppussikoi Coleophora salicorniae		E	CR		2	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	suotarhayökkönen Lacanobia w-latinum		-	NT		2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	suovenhokas Nola karelica		E	VU		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	särkkäsammalkoi Bryotropha desertella		U	EN		2	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	tammipiiloyökkönen Conistra erythrocephala		-	NT		2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	tammipikkumittari Eupithecia dodoneata		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	tammiritariyökkönen Catocala promissa		-	NT		2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	timjamipikkumittari Eupithecia distinctaria		U	EN		1	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	tulikukkakoi Nothris verbascella		U	VU		3		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	tummahäränsilmä Maniola jurtina		U	VU		3		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	tummakirjosiipi Pyrgus alveus		-	NT		7		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	täpläverkoperhonen Melitaea cinxia		U	EN		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020. Hävinnyt todennäköisimmin, tai aluenperinkin satunnaispopulaatio.
Perhoset	töpöheinäkoisa Platytes cerussella		U	VU		5		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.

Suunnittelualueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

Perhoset	vahakeltasiipi <i>Eilema cereolum</i>		E	EN		2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	vajayökkönen <i>Rhyacia simulans</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	valemorsiusyökkönen <i>Thalpothila matura</i>		-	NT		9		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	vallipussikoi <i>Coleophora albicans</i>		U	EN		1	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	varjosulkanen <i>Pselnophorus heterodactylus</i>		U	VU		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	verikirjokoisia <i>Pyrausta sanguinalis</i>		E	EN		25	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	vihervaellusyökkönen <i>Heliothis virescens</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	viheryökkönen <i>Calamia tridens</i>		U	EN		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	viherämittäri <i>Thalera fimbrialis</i>		-	NT		5		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	viirupikkumittäri <i>Eupithecia pernotata</i>		E	EN		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Perhoset	vuotamittäri <i>Rhodostrophia vibicaria</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Jäkälät	aidaskehräjäkälä <i>Protoparmelia oleagina</i>		U	EN		1	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Jäkälät	alppisäröjäkälä <i>Thelidium austriacum</i>		U	EN		1	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Jäkälät	etelänpeikonjäkälä <i>Psorotichia lugubris</i>		E	CR		1	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Jäkälät	haavanhyytelöjäkälä <i>Collema subnigrescens</i>		E	VU		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020. Vanha tarkistettava havainto.
Jäkälät	hankotorvijäkälä <i>Cladonia glauca</i>	Lu V	U	VU		4		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020. Vanhoja tarkistettavia havaintoja.
Jäkälät	hapsipullokas <i>Endocarpon adsurgens</i>		U	VU		7		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Jäkälät	hattusäröjäkälä <i>Thelidium auruntii</i>		U	VU		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Jäkälät	hentokesijäkälä <i>Scytinium subtile</i>		U	VU		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Jäkälät	hentotinajäkälä <i>Stereocaulon incrustatum</i>		U	VU		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020. Vanha tarkistettava esiintymä.
Jäkälät	jalokultajäkälä <i>Caloplaca lucifuga</i>		E	CR		3	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Jäkälät	jalosirotejäkälä <i>Varicellaria hemisphaerica</i>		U	VU		2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Jäkälät	jalotorvijäkälä <i>Cladonia foliacea</i>	Lu V	U	VU		64		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.

Suunnittelualueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

Jäkälät	jalotulijäkälä <i>Gyalolechia bracteata</i>		E	EN		1	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Jäkälät	jauhekehräjäkälä <i>Lecanora exspersa</i>		U	VU		1		LajiGIS 25.11.2022
Jäkälät	jauheneulajäkälä <i>Chaenotheca stemonea</i>		U	VU		4		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Jäkälät	jyväskultajäkälä <i>Flavoplaca dichroa</i>		U	VU		17		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Jäkälät	kaarrekehräjäkälä <i>Protoparmeliopsis macrocyclos</i>		U	VU		3	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020. Vanhoja tarkistettavia havaintoja.
Jäkälät	kalkkihattujäkälä <i>Catillaria lenticularis</i>		U	VU		9		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Jäkälät	kalkkikarttajäkälä <i>Rhizocarpon petraeum</i>		U	VU		2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Jäkälät	kalkkikeijunjäkäliä <i>Biatorrella fossarum</i>		E	EN		1	Muu keskeinen suojeluarvo	LajiGIS 25.11.2022
Jäkälät	kalkkipistejäkäliä <i>Acrocordia conoidea</i>		E	EN		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Jäkälät	kalvashuhmarjäkäliä <i>Sclerophora pallida</i>		U	VU		2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Jäkälät	kalvokonnanjäkäliä <i>Agonimia gelatinosa</i>		U	VU		1		LajiGIS 25.11.2022
Jäkälät	keltalaikkajäkälä <i>Pertusaria flavida</i>		E	VU		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020. Vanha tarkistettava esiintymä.
Jäkälät	keltanuppijäkäliä <i>Calicium tigillare</i>		U	VU		4		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020. Vanhoja tarkistettavia esiintymiä.
Jäkälät	koivunhuhmarjäkäliä <i>Sclerophora peronella</i>		U	VU		30		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Jäkälät	kupunuppujäkäliä <i>Protoblastenia calva</i>		U	VU		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Jäkälät	kuusentassijäkälä <i>Cliostomum griffithii</i>		U	VU		12		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Jäkälät	kämmenjäkäliä <i>Squamarina sp.</i>		E	CR		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Jäkälät	latojäkäliä <i>Pseudothelomma ocellatum</i>		U	VU		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020. Vanha tarkistettava havainto.
Jäkälät	lehtohelojäkälä <i>Biatoridium monasteriense</i>		U	VU		2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020. Lisäksi kaksi epävarmaa, tarkistettavaa paikkaa (Barrskär, Kälklot).
Jäkälät	limikesijäkälä <i>Scytinium imbricatum</i>		U	VU		5		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Jäkälät	liminystyjäkälä <i>Romjularia lurida</i>		U	VU		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020. Vanha tarkistettava esiintymä.
Jäkälät	louhunahkajäkälä <i>Peltigera elisabethae</i>		E	EN		2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja

Suunnittelualueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

									luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Jäkälät	maksakilpinen <i>Placidium squamulosum</i>		E	EN			8		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Jäkälät	myhkyhyttelöjäkälä <i>Enchylum bachmanianum</i> var. <i>millegranum</i>		U	VU			2		LajiGIS 25.11.2022
Jäkälät	nappikarve <i>Parmelina pastillifera</i>		E	CR			3	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020. Vanhoja tarkistettavia havaintoja.
Jäkälät	nauhanappijäkälä <i>Rinodina bischoffii</i>		U	VU			1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Jäkälät	nelikkonappijäkälä <i>Rinodina conradii</i>		U	VU			1		LajiGIS 25.11.2022
Jäkälät	nokilehtojäkälä <i>Bibbya vermifera</i>		U	VU			2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Jäkälät	norjanröyhelö <i>Platismatia norvegica</i>		E	EN			3		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020. Vanhoja tarkistettavia esiintymiä.
Jäkälät	nukkamunuaisjäkälä <i>Nephroma resupinatum</i>		U	VU			1		LajiGIS 25.11.2022
Jäkälät	othmarinmustuainen <i>Verrucaria othmarbreussii</i>		U	VU			1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Jäkälät	pihlajanläiskäjäkälä <i>Phlyctis agelaea</i>		E	EN			20		LajiGIS 25.11.2022
Jäkälät	piikkiluppo <i>Bryoria smithii</i>		E	CR			3		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020. Vanhoja tarkistettavia havaintoja.
Jäkälät	piilonappijäkälä <i>Rinodina immersa</i>		E	CR			1	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Jäkälät	piiloraspijäkälä <i>Staurothele rupifraga</i>		U	VU			6		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Jäkälät	pikkukonnanjäkälä <i>Polyblastia intermedia</i>		E	EN			1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Jäkälät	pisarakonnanjäkälä <i>Agonimia globulifera</i>		E	EN			4		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Jäkälät	päälylskultajäkälä <i>Caloplaca stillicidiorum</i>		U	VU			3		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Jäkälät	reunamustuainen <i>Verrucaria fraudulosa</i>		E	EN			1	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Jäkälät	risahyytelöjäkälä <i>Callome multipartita</i>		E	EN			6	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Jäkälät	rotkoluppo <i>Bryoria bicolor</i>		E	EN			1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020. Tarkistettava esiintymä.
Jäkälät	ruskokilpinen <i>Placidium rufescens</i>		U	VU			7		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Jäkälät	ruskoneulajäkälä <i>Chaenotheca phaeocephala</i>		U	VU			1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Jäkälät	rusonuppujäkälä <i>Protoblastenia lilacina</i>		U	VU			2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.

Suunnittelualueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

Jäkälät	ruutumustuainen <i>Verrucaria polysticta</i>		E	EN		4	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020. Osa vanhoja, tarkistettavia esiintymiä.
Jäkälät	ryynilimajäkälä <i>Lempholemma isidioides</i>		U	VU		2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Jäkälät	sammalkehräjäkälä <i>Lecanora epibryon</i>		U	VU		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Jäkälät	sammallimajäkälä <i>Lempholemma chazanum</i>		U	VU		2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Jäkälät	sammalvahajäkälä <i>Gyalecta geoica</i>		U	VU		4		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020. Osa vanhoja tarkistettavia esiintymiä.
Jäkälät	seinätassijäkälä <i>Cliostomum corrugatum</i>		E	EN		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Jäkälät	siloneulajäkälä <i>Chaenotheca laevigata</i>		U	VU		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Jäkälät	sirosäröjäkälä <i>Thelidium aphanes</i>		U	EN		2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Jäkälät	suonirustojäkälä <i>Ramalina sinensis</i>		U	VU		2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Jäkälät	sysinuppijäkälä <i>Calicium abietinum</i>		E	CR		2	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020. Vanhoja tarkistettavia havaintoja.
Jäkälät	tammenlaikkajäkälä <i>Pertusaria pertusa</i>		U	VU		12		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020. Osa vanhoja tarkistettavia esiintymiä.
Jäkälät	tummakultajäkälä <i>Pyrenodesmia variabilis</i>		E	EN		17	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Jäkälät	täpläpakurajäkälä <i>Thalloidima physaroides</i>		E	CR		5	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Jäkälät	valkokonnanjäkäälä <i>Polyblastia albida</i>		U	VU		9		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Jäkälät	varjosilmäjäkälä <i>Lecania sylvestris</i>		U	VU		2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Nisäkkäät	halli <i>Halichoerus grypus</i>	Lu II,V	-	LC		2	Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Nisäkkäät	hirvi <i>Alces alces</i>		-	LC				Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Nisäkkäät	ilves <i>Lynx lynx</i>	Lu IV	-	LC				Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Nisäkkäät	isolepakko <i>Nyctalus noctula</i>	Lu IV	-	NA				Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Nisäkkäät	isoviikisiippa <i>Myotis brandtii</i>	Lu IV	-	LC				Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Nisäkkäät	itämerennorppa <i>Pusa hispida botnica</i>	Lu II,V	-	NT			Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Nisäkkäät	kimolepakko <i>Vespertilio murinus</i>	Lu IV	-	NA				Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Nisäkkäät	korvayökkö <i>Plecotus auritus</i>	Lu IV	-	LC				Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Nisäkkäät	metsäjänis <i>Lepus timidus</i>	Lu V	-	LC				Nimet ja luokitukset 24.11.2022.

Suunnittelualueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

Nisäkkäät	metsäkauris <i>Capreolus capreolus</i>		-	LC					Määrät korkeat. Aiheuttaa todennäköisesti haittaa luonnon monimuotoisuudelle. Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Nisäkkäät	minkki <i>Neovison vison</i>		-	NA	X				Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Nisäkkäät	näättä <i>Martes martes</i>	Lu V	-	LC					Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Nisäkkäät	pikkulepakko <i>Pipistrellus nathusii</i>	Lu IV	U	VU					Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Nisäkkäät	pohjanlepakko <i>Eptesicus nilssonii</i>	Lu IV	-	LC					Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Nisäkkäät	pyöriäinen <i>Phocoena phocoena</i>	Lu IV	-	NA					Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Nisäkkäät	saukko <i>Lutra lutra</i>	Lu II,IV	-	LC				Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Nisäkkäät	supikoira <i>Nyctereutes procyonoides</i>		-	NA	X				Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Nisäkkäät	valkohäntäkauris <i>Odocoileus virginianus</i>		-	NA	X				Määrät korkeat, aiheuttaa tod näk haittaa luonnon monimuotoisuudelle. Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Nisäkkäät	vesisiippa <i>Myotis daubentonii</i>	Lu IV	-	LC					Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Nisäkkäät	viikisiippa <i>Myotis mystacinus</i>	Lu IV	-	LC					Nimet ja luokitukset 24.11.2022.
Nilviäiset	kaksihammaskotilo <i>Perforatella bidentata</i>		-	NT			1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Nilviäiset	kapeasiemenkotilo <i>Vertigo angustior</i>	Lu II	-	NT			14	Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Nilviäiset	kristallikotilo <i>Vitrea crystallina</i>		-	NT			2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Nilviäiset	laukkakotilo <i>Oxychilus alliarius</i>		-	NT			2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Nilviäiset	lettosiemenkotilo <i>Vertigo geyeri</i>	Lu II	-	NT			2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Nilviäiset	leveäkiiltokotilo <i>Aegopinella nitidula</i>		-	NT			7		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Nilviäiset	litteäkristallikotilo <i>Vitrea contracta</i>		E	VU			1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Nilviäiset	metsäharjaetana <i>Lehmannia marginata</i>		-	NT			3		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Nilviäiset	piikkikotilo <i>Acanthinula aculeata</i>		-	NT			10		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Nilviäiset	pikkusiemenkotilo <i>Vertigo pygmaea</i>		-	NT			3		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Nilviäiset	valkonauhakotilo <i>Euomphalia strigella</i>		-	NT			20		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Nilviäiset	viherkiiltokotilo <i>Aegopinella pura</i>		-	NT			6		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Verkkosiipiset	pikkumuurahaiskorento <i>Myrmeleon bore</i>		-	NT			1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Kalat	mustatäplätokko <i>Neogobius melanostomus</i>		-	NA	X		65		LajiGIS 12.1.2024

Suunnittelualueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

Putkilokasvit	ahokirkiruoho <i>Gymnadenia conopsea</i> subsp. <i>conopsea</i>		U	VU		7	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020. Indikaattorilaji.
Putkilokasvit	ahokissankäpälä <i>Antennaria dioica</i>		-	NT		3		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Putkilokasvit	ahonoidanlukko <i>Sceptridium multifidum</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Putkilokasvit	etelänhoikkaängelmä <i>Thalictrum simplex</i> subsp. <i>simplex</i>		U	VU		3		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Putkilokasvit	hietikkonata <i>Festuca polesica</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Putkilokasvit	hietikkosara <i>Carex arenaria</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Putkilokasvit	horkkakatkerö <i>Gentianella amarella</i>		E	EN		13	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020. kalkkivaikutteisten niittyjen harvinainen tyyppilaji.
Putkilokasvit	isokrassi <i>Lepidium latifolium</i>		-	NT		9		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Putkilokasvit	isolinnunruoho <i>Polygala vulgaris</i>		U	VU		3		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Putkilokasvit	kangasajuruoho <i>Thymus serpyllum</i>		-	NE		50	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 23.12.2023. Lisätty 23.12.2023. Avainasema.
Putkilokasvit	kartioakankaali <i>Ajuga pyramidalis</i>		-	NT		2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Putkilokasvit	karvamansikka <i>Fragaria viridis</i>		U	VU		6		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Putkilokasvit	katkeralinnunruoho <i>Polygala amarella</i>		U	VU		11		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Putkilokasvit	keltamatara <i>Galium verum</i>		U	VU		20		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020. Korjattu esiintymien määrä 2-->20. Määrä on minimiarvio, keltamatara on tyyppilaji edustavilla kedoilla sekä harjusaarten epilitoraalikedoilla. Esiintymiä ei ole kartoitettu.
Putkilokasvit	ketokatkerö <i>Gentianella campestris</i>		E	EN		7		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Putkilokasvit	ketokurho <i>Carlina vulgaris</i>		U	VU		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Putkilokasvit	ketomaruna <i>Artemisia campestris</i>		-	NE		150	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 23.12.2023. Lisätty 23.12.2023. Avainasema.
Putkilokasvit	ketoneilikka <i>Dianthus deltoides</i>		-	NT		21		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Putkilokasvit	ketonoidanlukko <i>Botrychium lunaria</i>		-	NT		20		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Putkilokasvit	lehtotakiainen <i>Arctium nemorosum</i>		E	EN		31	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020. pb-lehto tyyppilaji, joka välttelee vahvaalaidunnusta, mutta ei pärjää sulkeutuneessa lehdossa
Putkilokasvit	lähdesara <i>Carex paniculata</i>		E	EN		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.

Suunnittelualueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

Putkilokasvit	lännehanhikki <i>Potentilla anglica</i>		E	EN		16	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020. vastuulaji.
Putkilokasvit	meriajokas <i>Zostera marina</i>		-	NT		1125	Muu keskeinen suojeluarvo	Suunnittelualue lajin keskeisintä esiintymisaluetta. Tunnetuista havainnoista (1125) vain 321 kpl eli vajaa 30 % sijaitsee valtion hallinnoimilla suojelualueilla. LajiGIS 12.1.2024
Putkilokasvit	merihaarikko <i>Sagina maritima</i>		U	EN		11	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020. Luontaisten rantaniittyjen tyyppilaji.
Putkilokasvit	merijuola <i>Thinopyrum junceiforme</i>		E	EN		18		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Putkilokasvit	merikastikka <i>Calamagrostis arenaria</i>		E	EN		2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Putkilokasvit	merilettöhtimö <i>Stellaria crassifolia</i> var. <i>minor</i>		E	EN		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Putkilokasvit	meriotakilokki <i>Salsola kali</i>		E	EN		10	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020. hiekkarantojen tyyppilaji, uhanalaisten hyönteisten ravintokasvi
Putkilokasvit	meritatar <i>Polygonum oxyspermum</i>		E	CR		4	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020. Dynaamiset hiekkarantaympäristöt
Putkilokasvit	metsäomenapuu <i>Malus sylvestris</i>		U	VU		106		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Putkilokasvit	okaruusu <i>Rosa sherardii</i>		U	VU		5		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Putkilokasvit	orapaatsama <i>Rhamnus cathartica</i>		-	LC		300	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 23.12.2023. Lisätty 23.12.2023. Avainasema.
Putkilokasvit	oratuomi <i>Prunus spinosa</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Putkilokasvit	papelorikko <i>Saxifraga granulata</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Putkilokasvit	paunikko <i>Crassula aquatica</i>		U	VU		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Putkilokasvit	peltomaitikka <i>Melampyrum arvense</i>		E	EN		14		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Putkilokasvit	pesäjuuri <i>Neottia nidus-avis</i>		-	NT		2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Putkilokasvit	pikkunoidanlukko <i>Botrychium simplex</i>	Lu II,IV	E	EN		5	Naturan keskeinen suojeluperuste	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Putkilokasvit	pikkupunka <i>Lysimachia minima</i>		E	EN		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Putkilokasvit	pikkusappi <i>Centaurium pulchellum</i>		-	NT		4		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Putkilokasvit	pohjannoidanlukko <i>Botrychium boreale</i>		-	NT		8		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Putkilokasvit	rakkoapila <i>Trifolium fragiferum</i>		-	NT		5		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.

Suunnittelualueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

Putkilokasvit	rantakatkero <i>Gentiana uliginosa</i>		E	EN		1	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Putkilokasvit	revonsara <i>Carex otrubae</i>		-	VU		3		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Putkilokasvit	ruotsinpihlaja <i>Scandosorbus intermedia</i>		U	VU		2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Putkilokasvit	ruskokaisla <i>Blysmopsis rufa</i>		U	VU		8		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Putkilokasvit	ruskopiirtoheinä <i>Rhynchospora fusca</i>		-	NT		4		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Putkilokasvit	röyhysara <i>Carex appropinquata</i>		U	VU		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Putkilokasvit	sakarahanhikki <i>Potentilla subarenaria</i>		U	VU		25		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Putkilokasvit	saunionoidanlukko <i>Botrychium matricariifolium</i>		E	EN		2		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Putkilokasvit	seinäraunioinen <i>Asplenium ruta-muraria</i>		E	VU		3	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020. Kalkkikallioiden herkkä laji.
Putkilokasvit	seljakämmekkä <i>Dactylorhiza sambucina</i>		U	VU		19	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020. Kevätaspektin pb-lehto tyyppilaji. Indikaattori.
Putkilokasvit	sinilupikka <i>Sesleria uliginosa</i>		-	NT		6		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Putkilokasvit	somersara <i>Carex glareosa</i>		-	NT		4		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Putkilokasvit	suikeanoidanlukko <i>Botrychium lanceolatum</i>		U	VU		3		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Putkilokasvit	suippoorapihlaja <i>Crataegus rhipidophylla</i>		U	EN		17	Muu keskeinen suojeluarvo	Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Putkilokasvit	suolayrtti <i>Salicornia perennans</i>		E	EN		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020. Ravintokasvi uhanalaisille hyönteisille.
Putkilokasvit	suopunäkämmekkä <i>Dactylorhiza incarnata</i> subsp. <i>incarnata</i>		-	NT		3		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Putkilokasvit	suovalkku <i>Hammarbya paludosa</i>		-	NT		1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Putkilokasvit	tahmahärkki <i>Cerastium glutinosum</i>		-	NT		4		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Putkilokasvit	tuoksumatara <i>Galium odoratum</i>		-	NT		5		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Putkilokasvit	tylppoorapihlaja <i>Crataegus monogyna</i>		U	CR		13		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Putkilokasvit	tähkämaitikka <i>Melampyrum cristatum</i>		U	EN		21		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.pb-lehto tyyppilaji, joka välttelee vahvaalaidunnusta, mutta elää hakamailla ja kedoilla sekä lehtoreunuksilla.
Putkilokasvit	vallikynsikkö <i>Drabella muralis</i>		-	NT		11		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja

Suunnittelualueen nimi: Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma

									luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Putkilokasvit	vuorijalava <i>Ulmus glabra</i>		U	VU			1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.
Putkilokasvit	värimaratti <i>Asperula tinctoria</i>		E	CR			1		Nimet ja luokitukset 24.11.2022. Nimet ja luokitukset 12.11.2020. LajiGIS 12.11.2020.

Selitykset	
Direktiivi	Lu I - Luontodirektiivin liitteen I luontotyypit, Lu II - Luontodirektiivin liitteen II laji, Lu IV - Luontodirektiivin liitteen IV laji, Lu V - Luontodirektiivin liitteen V laji, Li I/Ls - Lintudirektiivin liitteen I laji, Li Ms - Muuttava laji, jota käytetty SPA alueita valittaessa, -- Ei direktiivi laji
Uhanalaisuus luonnonsuojeluasetuksessa	E - erityisesti suojeltava laji, U - muu uhanalainen laji, - - ei mainittu asetuksessa
IUCN luokituksen mukainen uhanalaisuusluokka	RE - Hävinneet (RE), EW - Luonnosta hävinneet (EW), CR - Äärimmäisen uhanalaiset (CR), EN - Erittäin uhanalaiset (EN), VU - Vaarantuneet (VU), NT - Silmälläpidettävät (NT), LC - Elinvoimaiset (LC), DD - Puutteellisesti tunnetut (DD), NE - Arvioimatta jätetyt (NE), 10 - Tarkastelematta jätetyt, NA - Arviointiin soveltumattomat (NA)

